

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo

Zveze lovskih društev v dravski banovini
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

Sp. R103-67-1940/1

LETNIK XXVII

1940

Juv. št. PD 75/1981

Uredil

ING. MIRKO ŠUŠTERŠIČ

Ljubljana 1940

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

KAZALO

Članki.

Bevk Stanko dr.:		Lavrič Janko dr.:	
V dolskem lovišču 24, 67, 108, 162,		Poročilo o tekmah brakov . . .	75
199, 237, 292, 353, 379, 415, 487,	517	Lukan Mitja dr.:	
Lovski izpiti	89	Lovski gospodar, pojdi vase . .	137
Brezinšek Ivan:		Socialni red in lov	345
Srečen dan	510	Mali lovski tovariš	444
Cvenkel Franc:		Lovrenčič Ivan dr.:	
Pesem lova	290	Ob zori kluba ljubiteljev ptičar-	
Černič Mirko dr.:		jev	421
Srnjak-gobavec	358	Lapuh Stanko:	
Debevec James, Cleveland, Ohio,		Že tisoč let časte lovci sv. Huberta	457
USA:		Makarovič Ado:	
Na ogled za srnicami	12, 52	Pomen lovske žrtve paleolitika 1,	41
Pehanje za srnami 287, 329, 375,		Kresnikov grb: pes	275
405, 479		Zakaj je trentarski lovec padel v	
Drnovšek Marko:		prepad	305
Nočna revija pohorskih brakov .	508	Marn Rudolf dr.:	
Debeljak Anton dr.:		Lovska nesebičnost	65
Lovska latovščina	17	Mišič Fran dr.:	
Volk v očeh srbskega kmeta . .	257	Pohorska divjad spomladi . . .	180
Drenik Viktor (tajnik DLP):		Jazbec	512
Društvo ljubiteljev ptičarjev . .	450	Miklavc Ciril:	
Fludernik Ignac dr.:		Boji z medvedi	484
Stara lovska pesem	158	Če lovcu sreča laže	499
Gartnar Janez:		Obračunč Drago:	
Ko oves dozori	412	To in ono in še marsikaj	409
Gagern Hans:		Plesničar Pavel:	
O spačniku	465	Profili zelene bratovščine iz Trnov-	
Kappus Anton:		sko-idrijskega gozda (po Edu	
Božično potovanje	255	Čibejevih zapiskih) 95, 147, 192,	
Pod Bistro	515	250, 266, 323, 369	
Koren Janko dr.:		Primožič Alfred:	
Nekaj o bolezni in zdravljenju		Pomenek	62
naših psov	440	Perko Matija:	
		Kako vzrejamo fazane	177

Primožič Josip:		Poročilo o 19. dražbi krzna . . .	120
Lovec, preudari, preden streljaš . . .	349	Uporabnostna in mladinska vzrej-	
Po jesenskih pogonih	395	na tekma prepeličarjev 1939 . . .	121
Pfeifer Vilko dr. (Krški):		Omejitev odstrela divjadi z lov-	
Pomenek o pasmah ptičarjev in		ske zakupno pogodbo; dovolje-	
njih vzreji	425	nje za večji odstrel	126
Puschmann Ernest ing.:		Pokončevanje srak, vran in kavk	160
Nemški prepeličar, njegova zgo-		Lovsko zavarovanje	297
dovina, preporod, pasemski zna-		Zaslišanje banovinske zveze lov-	
ki in njegova uporabnost na		skih društev	358
lovu	455	Omejitev odstrela srnjadi . . .	358
Schaup Adolf:		Iz lovskega oprtnika.	
Lepota in pglavitni grehi v lov-		Akcija za preureditev lova v ba-	
stvu	20, 58	novini Hrvatski	80
Sonnichler Franc ing.:		Divje svinje v ljubljanski okolici	77
Izpod Košute na Gorenjskem . . .	117	Doživljaj v planinah	207
Schaup Sergej:		Domača muca	249
Pik in Ledi	154	Divjad poseča Maribor	451
Sicherl Franc:		Čuvajmo našo divjad	248
Lisičje življenje in konec	217	Iz Prekmurja	30
Kljunači	497	Iz Ljubnega na Gorenjskem . .	31
Schuster Anton:		Izreden plen v gornjegrajskih lo-	
Letošnji pomladanski vzrejni tek-		višjih	81
mi ptičarjev	245	Iz Ptuja	127
Vrednost, pomen in važnost rab-		Iz blejske okolice	168
ljivega psa	457	Iz Tešanovcev	384
Jesenski tekmi psov ptičarjev 1940	520	Jesenska selitev kljunačev v ljub-	
Skale Janko:		ljanski okolici v letu 1939 . .	206
Črna noč	365	Krožni lov pri Murski Soboti . .	78
Sežun Bogdan:		Kuga med divjimi svinjami . . .	128
Dah divjadi in pasji nos	445	Kapitalni	301
Šušteršič Mirko ing.:		Kako plakajo ranjeni gamsi . .	384
Na gamse 6, 46, 100, 159, 185,		Kavka v domačnosti	385
222, 277, 315, 351, 396, 471, .	502	Lep uspeh	206
Nekaj žalostne resnice	152	Letošnji 20. mednarodni velesejem	
Teržan Ivan:		v Ljubljani	251
Spomini lovske starine	115	»Lovstvo«	301
Urbanc Franc:		Lovski doživljaji: I.	386
Psi-ptičarji. Uvodna beseda . . .	420	Ljubljanski velesejem	388
Vodnikom	462	Lovski doživljaji: II.	452
Razno.		Lovski doživljaji: III.	491
Kr. banska uprava dravske bano-		Lovska himna	526
vine pojasnjuje pod III/7, štev.		Naboj Savage 5.6×52 Hp	35
3444/1:	30	Nekaj zanimivosti o vevericah .	78
		Naše občine in občinska lovišča .	124
		Nočni beg divjega petelina . . .	251
		Nekaj opazovanja pri gojitvi udo-	
		mačenih srn	387
		Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc	
		ob Tem. na Dol. in njegovo	
		okolico za 1939 . 32, 76, 123, 165	

Obročkana čaplja	127
Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1959	204, 247, 300
Opozorilo	301
Pozor	166
Posebna poročila	167
Prve dni junija 1959	250
Prsk v začetku avgusta 1940	450
Redek gost	77
Resnična povest	127
Redki gostje	388
Račje gnezdo na drevesu	527
Strupene kače	80
Srnjak boka-laja	205
Srnjak — gobavec	490
Škoda na sadnem drevju po zajcu	205
Tovarištvo lovskih psov	206
Uboge jerebice	206
Uredništvo »Lovca«	455
Uredništvo	526
Veliki gaber pri Stični	340
Zvestoba pri srnjadi	51
»Zajec stoji kozolec«	80
Zgodbica 1	301
Zgodbica 2	359
Zgodbica 3	385
Zakaj ne gre več na lov?	385
Z Ljubelja v Karavankah	388
Zgodbica 4	452
Zgodbica 5	492
Zakaj srnjak gobavec in ne gobo- ročec?	527
Izvor izraza »gams«	527
Zgodbica 6	529
Zgodbica 7	530

Društvene vesti.

Str.	34, 35, 85, 129, 168, 208, 252, 302, 340, 389, 455, 492, 530
------	---

Umrli člani.

† Franc Forneci	34
† Ivan Douglas grof Thurn-Val- sassina	81
† Anton Jeraša	82
† Anton Lenič	129
† Čotov Tone (Anton Klemenčič)	168
† Franjo Pišek	169
† Matevž Kočever	169
† Feliks Justin	252
† Kobolt Pongrac p. d. Kunc	340
† Ivan Svet	455
† Dr. Alfonz Šemper	491
† Vilko Ivanc	525
† Ivan Magušar	530

Književna poročila.

Str.	85, 213, 341, 493
------	-------------------

Kinološke vesti.

Str.	36, 84, 151, 172, 212, 254, 302, 341, 389, 454, 493, 532
------	---

Dražbe lovišč.

Str.	36, 86, 154, 254
------	------------------

Lovski koledar.

Str.	37, 85, 151, 174, 211, 252, 302, 341, 390, 455, 494, 532
------	---

Oglasi.

Str.	37, 86, 154, 174, 214, 254, 305, 345, 390, 454, 494, 535
------	---

Januar

Ado Makarovič

Pomen lovske žrtve paleolitika

»War es so, dass diese Mittelsteinzeitler — zwar Bilder von Tieren malten, aber das Wesen der Gestirne, der Sterne, des Mondes und der Sonne im Herzen trugen?«

(Frobenius.)

Najstarejše sledove lovskih žrtev nahajamo nedvomno v paleolitiku (stari kameni dobi). Te najdbe so za značaj prvih lovcev tako važne, da jih je vredno še in še študirati. Bächler je našel v Drachenlochu ob Vättisu (Švica) skrbno naložene kosti jamskega medveda v nepokvarjenem stanju, v »drugi jami« pa je lovec celo naredil zidove, 40—60 cm od jamske stene, da je lažje in bolje shranil žrtvovane kosti. Med temi zidovi in steno je človek naložil: »lobanje jamskega medveda, često tri do štiri kose in več, eno vrh druge in kraj druge, celo v enaki legi. Kot nastavek teh lobanj, posebno tistih popolnoma ohranjenih, sta se našli obe prvi vratni vretenci, ki sta pripadali dotičnim glavam, dočim ni bilo najti ostalih vretenc,

vratnih, hrbtnih in križnih» (Bächler). Razen lobanj so ležale za zidovi velike nožne kosti. Na koncu »tretje« jame je ležalo nekaj prelomljenih skal. Med njimi, na njih in pod njimi so se našle zopet kosti in lobanje jamskega medveda. Po položaju je bilo takoj videti, da jih je tja postavil človek. Ena izmed lobanj, ki jo Bächler imenuje »das Effektstück«, je ležala tik ob spodnjem robu odlomljene kamnitne plošče in je bila obkrožena od kamnitnih ploščic, ki so sledile, na gosto razvrščene, obliki lobanje. To obdajanje s kamenčki poznamo iz groba nekega Neandertalca pri Le Moustier kot nekako tlakovanje prostora, kjer je ležala glava. To pomeni, da je bila ta lobanja, skrbneje od drugih, pokopana, ne samo »žrtvovana« v smislu Bächlerja in Gahsa. Pa si pogledjmo še ostale najdbe! Bächler je odkril v prehodu iz druge v tretjo jamo druge lobanje in velike nožne kosti, večinoma lepo razporejene, pa obdane od četrrokotnega zida.

Neodvisno od Bächlerja je odkril Konrad Hörmann v jami Petershöhle pri Veldenu (Bavarska) podobno shranjene medvedje kosti, na tleh, tik ob steni jame in potisnjene v manjše vdolbine in razpoke v steni. V večji vdolbini stene, kot nekaki zidni omarici, je ležalo pet lobanj, dve kosti stegna in ena nadlahtnica, vse od jamskega medveda. Iz vseh teh najdenin je precej jasno, da gre tu sicer resnično za žrtev, ker se žrtvujejo tisti deli, v katerih je mozeg in možgani. Toda vse dokaj jasne okoliščine pričajo, da so bili ti deli lovskega plena tudi pokopani, ker je preskrbljeno zanje kakor za človeka ali še bolj skrbno. Grob je med zidom in steno, grob v četveroglatem zidu, grob pod skalami, grob pod jamskim zidom in v zidu, grob je tudi oblaganje s kamenčki! Tudi naš profesor Brodar je odkril tak grob kosti v Potočki zijalki na Olševi, katere kultura spada v eno vrsto z Drachenlochom. »Med zahodno steno in nekdanjim površjem jame je obstajal precej globok vmesni prostor, ki je ves natrpan s kostmi. Večinoma z lobanjami in velikimi cevastimi kostmi je izpolnjena ta vrzel, manjkajo pa skoro popolnoma vretenca, rebra itd. V nekem oziru nas to spominja na v majhnih ozidkih nakopičene kosti Drachenlocha v Švici, le da v našem primeru zid okrog kosti ni bil potreben, ker so bile že naravno omejene.« (»Raziskavanja v Potočki zijalki in nje problemi«, ČZN, 1931.)

Diluvialni lovec je torej od svojega lovskega plena oddal, vrnil, žrtvoval določene dele Bogu, ki mu jih je dal uloviti. Gahs sicer trdi, da je ta žrtev primicična, kakršno srečamo pri Semitih v pastirski in deloma že zemljedelski dobi. V paleolitiku

zasledimo pa samo lovca in ta žrtvuje drugače, prvotneje; njegovo žrtvovanje je bolj smiselno, ker bistvo žrtve ni v semitskem: »dam, zato da daš«, ampak v spoštovanju svetega dela telesa, nedotakljive kosti! Ta določeni ud, določena kost je božja, ni moja: moram jo vrniti, da me Bog ne kaznuje! Šele v pastirski dobi se to glavno vsake žrtve zabriše in postane božja last — prvorojeno, ki se žrtvuje ali pa tudi — odkupi. Primicialne žrtve lovec ne pozna, ker pač nima čred!

Zakaj so žrtvovane baš kosti, odnosno deli telesa, v katerih je moze g? Dve prvi vratni vretenci zraven lobanj kažeta, da je bila žrtvovana tudi cela glava z mesom vred. Bächler imenuje to hranjenje kosti »primitivni lovski in žrtveni kult« in piše: »Značilno je tudi, da nahajamo na teh kulturnih mestih vedno največje, najlepše lobanje in nožne kosti, torej najvrednejše od vsega lovskega plena. To se sklada z načinom prastarega žrtvovanja, ko je bil predmet žrtve najbolj vredna stvar.« Tudi Menghin, ki obravnava te prevažne najdenine, je mnenja, da so shranjene samo izbrane kosti jamskega medveda in najglavnejše. Vprašanje je pa, če so to res »najboljši« deli medveda, katere je lovec raje žrtvoval, kakor bi jih bil sam porabil in použil. Zakaj ni med temi pokopanimi kostmi n. pr. nobenega ostanka šape, ki je primitivnemu lovcu slaščica. Prof. Brodar je imel posebno srečo, da je mogel sestaviti okostje šape. Ko je torej lovec žrtvoval dolge nožne kosti, je prej šapo odrezal zase, ne kakor pri glavi. A tudi pri glavi so dvomi utemeljeni. Kako je bila žrtvovana glava? Najdenine kažejo, da je bila shranjena glava tudi z mesom in kostmi. Kaj pa jezik? Ali ga ni lovec iztrgal? Vratnih vretenc je mnogo premalo za vse lobanje, kar pomeni, da so se pokopavale samo nekatere lobanje z mesom vred. V tako imenovanih »kamenih skrinjah« ni bilo več vratnih vretenc, torej se je tu pokopala sama lobanja z možgani. Brodar piše: »...manjkajo pa skoropopolnoma vretenca, rebra itd.« Tudi pokopavanje pod skalo, ob njenem vznožju, ob steni in v stenskih špranjah ne govori za celo glavo, ampak le za lobanjo. Oblaganje s kamenčki, ki »točno sledijo obliko lobanje«, pa tudi izključuje glavo, oziroma meso na lobanjskem delu! Kot govori Bächler, je lovec žrtvoval od največjega in najlepšega medveda, kakor da jih je pobijal kar po deset hkrati, kakor danes zajce. Žrtev ni bila ne od najlepše živali, niti od najboljšega dela, ker ne glava, ne dolga kost ne predstavljata najboljšega dela medvedje pečenke! Tudi nožne kosti so se shranjevale brez mesa in nikakor celo

bedro. Tako postane torej trditev o »najboljših delih« plena brez podlage. Lovec je žrtvoval, oziroma pokopal, shranil nekatere kosti in kdor je bil bolj komoden, je dal pač celo glavo. Tudi Gahs priznava, da so bile shranjene samo dolge kosti, brez mesa: »A poslije uživanja lovine bile su priložene glavi velike i odabrane cjevaste kosti, koje sadržavaju moždinu i tako na neki način pripadaju glavi t. j. s njome su u nekoj vezi po svom sadržaju« (11). Vsi so si v tem edini (Gahs, Menghin in Bächler) in je tudi očitno, da je lovec žrtvoval — mozeg, možgane! Ni mogoče torej govoriti o primicialni žrtvi (Gahs), ampak je to popolnoma nekaj drugega, namreč spoštovanje pred sokom, v katerem je — življenje! Lovec poje meso, porabi kosti in kožuh itd., ne dotakne se pa — delov, v katerih je sedež življenja. Te dele z vsem spoštovanjem shrani, pokoplje, da živi to življenje dalje. Mozeg izgine, segnijo in — žival živi in se plodi dalje — na nebu. Od tam spet vpliva na žival na zemlji, da se plodi in se razraste. Luna in zvezde so duše umrlih, bitij, ki tukaj ne živijo več in so se preselila na nebo, da tam živijo lepše, božansko življenje. Če bi lovec izsrkal mozeg dolgih kosti in použil okusne možgane, bi grešil zoper žival, ki mu je dala toliko dobrin s svojim telesom, grešil bi nasproti Bogu, ki vlada na nebu (mogoče že identificiranemu z luno) in pase (= čuva) tam gori svojo čredo (Veles!) zvezd, v resnici zanj duš živali in ljudi. Glavna skrb lovca je torej že v najstarejši kulturi — ohraniti žival! Od tod žrtev.

Stari zakon pozna še to naziranje in vero, da je v nekem telesnem soku sedež življenja in Bog strogo prepoveduje piti kri žrtvovane živali. Tu mozeg, tam kri. »Obraz obrnem zoper tistega, ki jé kri, in ga iztrebim izmed ljudstva njegovega. Zakaj duša mesa je v krvi! — Kri je namreč, ki spravlja po duši! — Zakaj duša vsakega mesa je njega kri (združena) z dušo njegovo!« (III. Mojzesova, 17., 10.—14.) Bog pravi torej: Uboj živali je sicer greh, če pa žrtvujete njeno kri, v kateri je duša, vam odpustim!

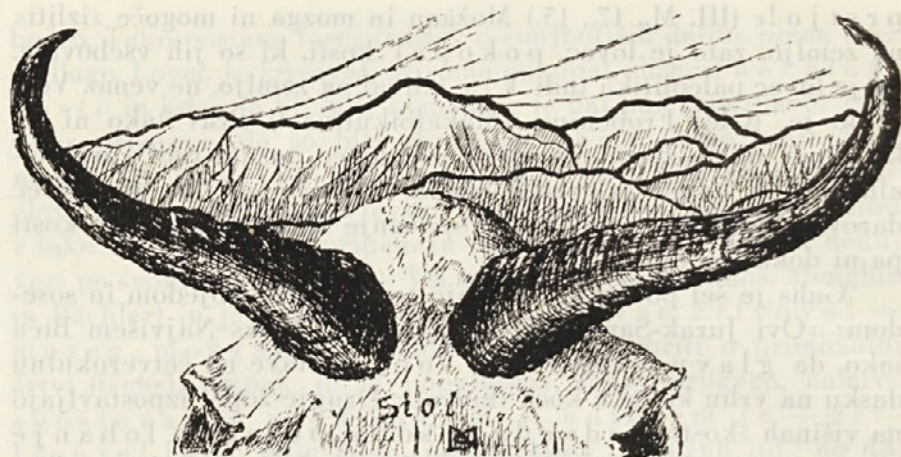
Pri invultirani risbi lovcev iz Konga (glej »Lovec«, 1937, »Bajka o Zlatorogu«!) je videti ta vera kaj lepo. Lovec nariše žival (podoba lune, zvezde, sonca?) na zemljo, potem gre na lov. Kri ubite živali žrtvuje (na risbi) zemlji, da se ohrani življenje ubite živali. Sonce sprejme vase njeno — dušo. To je izpolnjevanje zapovedi: »Samo krvi ne jejte, na zemljo jo izlijte kakor vodo!« (V. Mojzesova, 12., 16.) »In vsakdo — ki ulovi kako zverino — naj izpusti njeno kri in jo pokrije s

prstjo!» (III. M., 17., 13.) Možgan in mozga ni mogoče »izliti« na zemljo, zato je lovec pokopal kosti, ki so jih vsebovale. Če je lovec paleolitika tudi kri izlival na zemljo, ne vemo. Verjetno je. (Glej Frobenius, »Makalbikultur«!) Prav tako ni izključeno, da je že premonstérienski lovec poznal tudi »primicialno« žrtev, kakor jo poznajo danes Pigmejci, da so namreč darovali Bogu kos mesa. Pokopavanje lobanje in dolgih kosti pa ni dokaz za to.

Gahs je šel po dokaz za svojo trditev k Samojedom in sosedom: »Ovi Jurak-Samojedi žrtvuju još i danas Najvišem Biću tako, da glavu i nožne kosti soba postave na četverokutnu dasku na vrhu kakova koca (kolca).« Drugje zopet izpostavljajo na višinah »kosti medveda in soba, posebno lobanje in cevaste kosti« (Gahs, 13). Res je, da je ta kult popolnoma identičen s tistim iz Drachenlocha in drugih jam, toda tudi tako izpostavljenje pomeni »pokop« dotičnih kosti. V bistvu je namreč pokop le shranjevanje mrtvega bitja, da se ohrani neki del ali sok telesa neporabljen in nedotaknjen, da lahko segnije in strohni v nič, da je življenje ohranjeno preko zemeljskega. Primitivna ljudstva »pokopavajo« (boljši je srbohrvatski izraz: sahraniti!) ljudi in živali (odnosno neke dele živalskega telesa, ker druge porabijo) na drevesih, na kolih, na odrih, tako da ne more nihče do njih. Tako torej tudi Samojedi in njih sosedje. Nedvomno je to žrtev možgan in mozga, a je tudi — dovolite izraz! — »shranjevanje«, pogreb, in to je pri vsej stvari glavno. (Konec sledi.)

Foto dr. M. Dular

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

1.

Naše ljudskošolske duše je pasel tiste zlate dni častitljiv nadučitelj. Imel je čarobno palico, oglato ravnilo, imenovano matiček, s katerim je širil prosveto v naših glavah, da se nam je pri zaprtih očeh svetilo in so se kresale iskre ob trdih buticah. Delil nam je »matička« po takratni vzgojni metodi. Zraven je bil pa dobričina, zlata duša in zato ga je neusmiljena mladina sovražila. Če se danes srečamo od življenja pretepeni možje, tedanji paglavci, nam je žal mučenika — šolnika, kajti njegovi udarci so bili kakor božajoča roka skrbne mamice.

Tedaj sem nosil v desnem hlačnem žepu fračo na elastiko, v levem pa perišče izbranih kamenčkov. Neločljiva sva si bila s fračo in nemalo sončnih jesenskih dni sem presanjal v šolski klopi in od časa do časa prijemal za fračo kakor Indijanec za tomahavk, da je drgetalo srce. Misli so šle za vrabci po vaških dvoriščih ali za očetom, ki je bil s Karom na lovu. Pa je na mah počilo in se zablistalo na glavi, ko me je robati »matiček« poklical nazaj v šolsko klop.

Nekoč sem se nehote maščeval svojemu mučeniku in učniku. Na cesti so se paglavci kepali in za boljše strele namakali kepe v vodi. Pa se sredi boja, ko sem izstrelil posebno razantno kepo na svojega skrivajočega se zoprnika, namesto tega pokaže izza vogla plašč samega nadučitelja, ki je s svojimi prsi prestregel snežno kroglo. Še preden je kepa dosegla plemeniti cilj,

sem izginil kakor duh in moj zoprnik je dobil namesto kepe palico po grbi, v šoli pa še nameček z matičkom.

Ravno tisti dan smo brali »Lov na divje koze«. Berilo je popisovalo strašne lovčeve napore in življenjske nevarnosti ter v srce ranjenega kozla, ki se zateče v nedostopne stene ali prepade, kamor mu lovec sledi itd. Huje sem se potil kot ta lovec in več trpel kot smrtno zadeti kozel. A ne zaradi teh dveh, čeprav je bilo berilo razodetje. Kajti dobro merjena kepa je grozila s polomom, kakor bi bil sicer tako vzoren strel na kozla prihranil tistemu šolskemu lovcu vse smrtne nevarnosti in obilo truda. Toda dobra povest zahteva pravičen konec z ugodnim izidom, kaj šele šolsko berilo. In tako se je namerilo, da je tudi moj prvi strel na »veliko divjad« zame ugodno iztekel. Ko je nek »briček« (biriček), kakor smo zmerjali take neljube tožljivce in ovaduhe, na nadučiteljevo vprašanje glede kepanja že zinil, češ da ve, kdo je bil, je nenadno močno potrkalo na šolska vrata. Po nekaj trenutkih se je nadučitelj vrnil, vzel plašč in palico ter odšel. Morda je šel gledat v šolskem berilu ranjenega in potem v gorskih prepadih najdenega kozla. Vem samo to, da se meni ni nič zgodilo in vse dolgo šolsko leto sem bil iz dna svojega paglavskega srca hvaležen tistemu rešilnemu trkanju.

Ko sem se tisti dan vrnil iz šole, je bil oče s Karom že doma. Pozno predbožično popoldne je bilo in oče je po celodnevni hoji zadremal na klopi ob domači peči. Kadar je tako šel »z doma«, kakor smo rekli, če je čez dan malo podremal in požagal, ga nisem smel dramiti, da bi mu bil zastavil vprašanje: »Ali ste ga?« namreč zajca. Izpod klopi je prilezel rjavi Karo še moker od odtajanega snega in mi jel lizati roke in cviliti. Razumel sem njegov govor, saj sva bila zvesta zaveznika. Stopil sem v temačno vežo in že pred mano je smuknil skozi komaj odmaknjena vrata Karo pod stopnice, kamor je oče polagal plen. Po par trenutkih, ko so se oči navadile mraka, mi je pes z dobrikanjem pokazal lisico, ki sta jo z očetom uplenila. Od smrčka do košatega repa sem jo pazljivo pretipal, kakor jo je Karo znova zmagoslavno oblizal.

Medtem sem zaslišal očeta, ki je vprašal po meni, če sem prišel že iz šole. Takoj sem bil z vprašanji pri njem in povedal mi je, da je dobil lisico na Pustem gradu in da je šla lisica pred psom trikrat okrog grada in da jo je pes vso uro gonil po mladem smrečju v Jelenovcu, preden je prišla pred cev.

Meni to pot šolske divje koze niso dale miru in sem z vprašanjem obrnil pogovor nanje. Med mojim brbljanjem o teh čudnih živalih in šolskem lovcu se je oče neverjetno smehljaj

in parkrat udaril v glasen smeh. »Fant, to so gamsi, na Stolu, Begunjščici, Zelenici žive.« Z besedo gams se mi je odprl nov svet kot z otokom Haiti Kolumbu Amerika. Meni, predtrškemu paglavcu, ki je hodil v radovljiško ljudsko šolo, je svet nehaval nekaj kilometrov okrog domače vasi Predtrga. Na rajdi Karavank in Triglavu je bil konec sveta, kjer se je nebo z oblaki dotikalo zemlje.

Na meji sveta torej žive gamsi — ne divje koze, katerim se je oče posmehoval. Prav gotovo so gamsi imenitnejše in mogočnejše živali, sem si razlagal, zato se oče ni odločil za divje koze.

Medtem je prišel lovec in gozdni čuvaj Janez Urbas, da odere lisico. Če je bil oče zame avtoriteta — lovsko sveto pismo, je bil Janez tolmač — razlaga tega. »Bog, hudiča, je velika,« je zabrundal Janez, ko sva odnesla lisico preko dvorišča v prostorno drvarnico. Ta je bila moja delavnica vseh vragolij, zatočišče v veselih in še bolj v težkih paglavskih urah, pa tudi Janezova lovška učilnica in predavalnica zame in včasih še za nekaj drugih vaških smrkavcev, ki so zijali, kako se živali odirajo.

Janez mi je povedal, da je tudi on streljal gamse, ko je bil mlajši (za mojih ljudskošolskih let jih je štel čez 60) in lovec v »Dolini«. Bil je namreč Dolinec, doma iz Podkorena, in je bil lovec na Dovškem in v Krmi. Pri tem je pokazal na Triglav, ki se je videl izpred drvarnice. Torej tudi na tem koncu sveta, kjer se stikata nebo in zemlja, žive gamsi — zraven pa še v dolini. Čudovito!

Razložil mi je, kaj je risanica, s katero je streljal šolski lovec v berilu divje koze. O teh Janez ni nič vedel, kakor jaz ne o gamsih. Risanica naj bi potemtakem bila puška na kroglo z »zavito cevjo«. Take oče tedaj ni imel, pač pa prejšnje čase, ko je streljal gamse tudi s kroglo, kakor je pravil. Janez je celo izdal, da ima gams zavite roge, da je poleti rumen in pozimi črn ter čudovito skače po skalah. Cev zavita, rog zavit in krogla. Kako naj strelja krogla iz »zavite« cevi? Preveč ob koncu 19. stoletja za sedem- ali osemletne možgane, v katerih so bile vse vrste zavitosti in zvitosti utelešene v prislovičnem kozjem rogu. Spričo tega problema me ni dosti zanimala krogla sama, o kateri je Janez pripovedoval, da se zatlači v cev pri basanju prednjač, da jo dolina nase vleče, če streljaš čez doline, in še mnogo nerazumljivega. Kar čez dolino! V šoli smo se učili o Savski dolini med Radovljico in Lancovem ter Pustim gradom. Čez take doline je streljal z zavito cevjo svinčeno kroglo! V dolini so pa gamsi in sam je bil v dolini...! V glavi se mi je medlo.

Kakor hitro je koža pala z lisice, sem drknil k sosedu Šandrovcu Tončku, mojemu sošolecu, tovarišu in zaupniku. Z njim sva se vedno igrala v »jamico« ali v »kvadratelj« za gumb, ali pa z dere na petrah pod streho spuščala milne mehurje ter pri tem reševala svetovne probleme bližnjih dvorišč in vrtov. Tista leta je bil »Tona« zanemarjeno, drobno fante, skoro za glavo manjše od mene, čeprav enake starosti, ki je pa pozneje razvilo mogočna pleča, da me je na širokost in moč Tona prekašal kakor nekda j jaz njega na velikost.

Zmazal se je od izbiranja fižola ob javorovi mizi in oba sva se zatekla do sosednje peči njegovega krstnega botra Oparnika, ki je bil tedaj imeniten lovec in slab gospodar. Razen istrskega braka Šeka ni bilo nobenega v hiši in v zapečku. Tam sem mu razodel neznani svet zavite cevi. Oparnikov boter so imeli tudi puško, a brez zavitih cevi, kakor sva ugotovila. Da bi bila vprašala botra, Janeza ali mojega očeta po obliki te zagonetne zavitosti, mi ni dal nek ponos in bojazen, da se ne bi osramotil in osmešil z nevednostjo jaz, ki sem nosil fračo v žepu, hodil s starejšim bratom o počitnicah s flobertovko na lov in vsako jesen v četrtek gledal veliki lov s psi in rogovi v predtrški gmajni. Kajti zavita cev le mora obstajati in se da z njo le nekako streljati, saj sta to delala že moj oče in Janez. Končno je Tona presekal gordijski vozelski predlogom: »Pojva se kvadratelj!«

2.

O velikih počitnicah smo šli otroci z materjo sleherni leto obiskat sorodnike in znance. Taka je bila navada in tistikrat se je pridružil tudi oče, da obiše svojega starega prijatelja in lovskega tovariša Pulejevega Petra v Kamni gorici. Otroci smo mu rekli »ta grški stric«. Bil je profesor na Terezianumu na Dunaju in je znal staro grščino, kakor je sam rekel, in nam včasih pravil grške besede. O grščini sem imel tedaj precej take predstave kakor o zaviti cevi. Ta grški stric s cesarsko brado, z orlovskim nosom in ostrim pogledom je bil tipičen profesor tiste dobre, legodne dobe, originalen, duhovit in šegav. Z očetom, ki je bil nekaj mlajši, sta se imenitno razumela, čeprav je oče s četrto realko dal šoli slovo in se je posvetil doma železarski obrti, plavžarstvu in gospodarstvu.

Z njim sta o počitnicah, ko je Peter kot dijak in profesor prihajal domov na oddih, mnogo dni prelovala v Stolu in Zeleznici, kjer se je Peter izkazal včasih pravega profesorja. Že po smrti grškega strica mi je oče pripovedoval, kako sta nekoč v Črtenu na Stolu pasla tri dni srnjake in se po Petrovi zaslugi

vrnila v Moste prazna. Oče je tedaj imel polrisanico — prednjačo s čudovito zavito cevjo, Peter dvocevko — šibrenico, nabito seveda s »postni«. Zadnji dan, ko sta se jima zalaz in čakanje izjalovila, je oče postavil Petra na neko stečino, ki je držala po preseki skozi visoko ruševje. Peter je zlezel na razgledno skalo, kamor pač Peter-skala spada, in od koder je obvladal s svojo prednjačo prisilni prehod, oče je pa od spodaj navzgor skozi gozd in ruševje pritiskal. Poznal je vsako kotanjo, vsak kamen in vse stezice in je vedel, kje srnjad stoji in kako se premika. Kar zagleda profesor Peter, da se izza ovinka pokaže srna z mladičem (bilo je septembra). Tiste čase namreč niso gledali na trofeje, ampak na meso in kožo, ter so srnjake navadno kar z rogovjem prodajali. Srna je bila suha, mladič majhen. Peter misli na boljši kos mesa in ne sproži. Za njima se pokaže zopet nekaj podobnega in mlad srnjak. Peter pomeri na srnjaka pa odmakne, ker se spomni, da bi imel — ker je bil profesor tudi estetikar — srnjak lahko boljše — rogovje. Tako je ređoval mimo hodečo srnjad kakor v svojem razredu učenca, izmed katerih ne najde nobeden njegovega priznanja, iščoč odličnjaka. Tako je odšel sedmi kos mimo njega s slabim redom in oceno. Eden mu je bil presuh, drugi premajhen, tretji se mu je zaradi mladosti smilil, četrti je imel slabe roge, za petim bo prišel večji, sedmi bo nosil kapitalne burklje. Kot osmi je prišel pod skalo oče, pa reče Peter: »Ti si osmi, Tomaž, a ne srnjak, zato tudi tebe ne bom.« Za tem sta ležala v soncu na Okroglici in med razpravo o tem lovu skakala kvišku kakor ruševca.

Neko pozno poletje sta lovila gamse v Orelčah (Vorgelčah) in oče je z zavito cevjo obstrelil gamsa, ki se je zavlekel v peči. To pot je šel za njim Peter, oče pa je zastavil nad gamsom prehod. Nič ni prišlo mimo, počilo tudi ni. Ko prileze Peter do očeta, ves zavzet reče: »Tomaž, nisem vedel, da ima gams podolgovate zenice kakor koza.« Do ranjenega gamsa je prilezel na par sežnjev in videl izza skale le glavo. Zato si je živo gamsovo glavo lahko natančno ogledal, streljal pa ni, ker je gamsa »premalo« videl. Gams je potem ušel navzdol v ruševje in v gozd. Tisti večer sta si v zabreški guti pod vrhom Stola dopovedovala, kaj je profesor in kaj lovec.

Ono vroče julijsko popoldne obiska je stal golorok pred svojo leseno »Pulejevo kajžo« z daljnogledom v roki. »Zeleno gledam,« je odvrnil, ko ga je oče pozdravil in pobaral. Gledal je zelenje. Pri tej priliki sem prvič zijał skozi moderen prizmatičen daljnogled grškega strica, ki je golih kolen v irhastih hlačah in sandalah na svoj šegav način nam, otrokom, razlagal

»zeleno« gledanje skozi steklena, okrogla okenca. »Poglej, ali vidiš vrhu Dobrče listje na drevju,« je malo po kamnogoriško značilno zategnil samoglasnike, »pa kosce na rovtih?« Prešneto malo sem videl vsega tega, a nekaj drugega je bilo, da sem si zeleno gledanje tako živo zapomnil. Grški stric nas je povabil v kajžo in v sobi na steni je viselo nekaj rogovja — ne njegovega, ker ne vem, če mu je kdaj zrastle — pa tudi ne njegovih lastnih trofej, ker pozneje, ko je prišla moda trofej, ni bil več lovec. Razodel mi je celo, da so tiste črne kljuge — gamsovi roglji, ker sem srnjakovo rogovje dobro poznal. Tedaj mi je kanila srečna misel v glavo, da sem ga vprašal, s kakšno puško se streljajo gamsi. »Viš (vidiš) ga, s kakšno,« je zategnil, vzel pipo iz ust ter zamahnil proti kotu: »No, s takole.« Navajen puške pri očetu, sem bil hitro pri polrisanici njegovega nečaka in zapazil, da ima puška eno tanjšo cev z manjšo luknjo. V tem pa seže po puški oče in reče tovarišu: »Ej, Peter, da bi bila imela takrat vsaj en takle pihalnik z zavito, za basanje zada, to bi jih bila kovala.« Nič zavitega ni bilo na puški. In vendar! Oče je odprl puško in gledal v cevi. Brž sem pritaknil nos in luč razodetja je prisijala v temo te enostavne zavitosti.

Saj ni cev zavita, kakor kača ali kozji rog, temveč je samo tako v zavojih zvrtana, zato da zaviti risi kroglo zavrte. Tako mi je končno oče razjasnil skrivnost zavite cevi in grški stric pokazal naboje s kroglo. Razočaran sem bil nad to, samo po sebi umevno risanico in spoštovanje do nje je v primeri z ono mojo fantastično zavito cevjo skoro docela splahnelo. Zdelo se mi je, da sem bil tedaj opeharjen za nekaj lepega in velikega. Neka otožna razžaljenost je kakor oblak zastrla sonce mojih sanj. Grenek občutek spoznanja je sunkoma pretresel mlado dušo in obzorje se je skokoma razširilo, kot bi bil v hipu veter odnesel meglo iznad pokrajine.

Pred mano ni stala več breztelesna divja koza, temveč pravi živi in mogočni gams, ki je mahoma osvojil moje srce. Vsa domišljija se je odslej oklenila njega, edinega preostalega zatočišča brezbrežnih paglavskih sanj. Nobena žival se po drznosti, moči, skrivnosti in divjosti ni mogla več meriti z gamsom, ki mi je noč in dan lebdel pred očmi vrh skale, ves črn, cotast, grdogled in ogromen.

(Se nadaljuje.)

Na ogled za srnicami

Tako so rekli ono sredo popoldne na strelišču Euclid Rifle kluba, da je na vsak način potrebno, da gremo pogledat v Pennsylvanijo, kako je kaj letina srn in srnic in da jih žigosamo za naš banket. Takoj se jih je priglasilo za dva poda, da jo rinejo v Pennsylvanijo v soboto popoldne, drugi dan pa nazaj, in sicer: Jože Mlakar, župan iz Hubbarda Rd.; Krist Mandel, farmar in trgovec; Jim Šepic, trgovec z železnino; Tone Baraga, trgovec z vinom na debelo; Čarli Lampe, »manager« in oskrbnik; Ferdo Jazbec, mesar in prvi tenorist; Frank Clark, »saluner«, in moja nadlega. Clark in jaz sva bila vzeta na posodo, da bova vozila, na državne stroške seveda, to se reče, za gazolin bomo vsi enako dali, za olje, vodo in zrak v kolesih pa gospodar in lastnik motovila vsak sam. Lepo po krščansko, kakopak.

V soboto zjutraj se zaletim k Ferdu Jazbecu, da ga še enkrat spomnim na njegovo obljubo. Pa je spravil iz sebe pretresljivo novico, da ne bo mogel iti v Pennsylvanijo, ker mu je glavni »manager« in pomočnik prejšnji večer ušel v Kanado na počitnice. Po dolgem prigovarjanju je Ferdo končno rekel, da bo do opoldne že videl, kako bo.

Naši Johani sem rekel, naj se nikar ne veseli naprej, da me ne bo videla en dan in eno noč, ker ekspedicija se lahko izjalovi. Ker je bil odhod napovedan točno opoldne, sem šel zdoma že ob pol enajstih, da zbrcam še druge pasažirje na pot.

Dan je bil krasen, kot bi ga bil vse jutro umival; vroče ravno prav, da smo bili vsakih pet minut žejni. Tako smo privozili do Mlakarja popolnoma vesele volje in zadovoljni s tem življenjem.

Pri županu Jožetu se nismo nič kaj obotavljali, ker bi bili radi še to leto v Pennsylvaniji. In nisem ustavil prej, da smo dospeli na mesto v Sheffield, malo pred šesto uro. Ustavili smo pri Vincencu Maroltu, ki je bil postavljen za našega varuha čez soboto in pol nedelje in ki ima menda vrhovno oblast čez vse srnjake in medvede v tistem kraju.

Razume se, da je bilo prvo vprašanje, če je kaj živali tod-le okrog.

»Nič se ne bom zlagal,« je poprijel Vinc, »če rečem, da je te živali toliko tod-le (pri tem je vzel na pomoč tudi drugo primerno besedo, da je bolj držalo), da se ne moreš enkrat prestopiti, da se ne bi zaletel v srno, srnjaka ali pa celo v medveda!«

Mestec Sheffield je spočeto med dvema hriboma, lepo zaraščenima na vrhu, spodaj so pa po rebrih sočnati pašniki. Ob mestecu teče reka in ob vodi železnica. Ni mi znano, če je tukaj še kaj drugih Slovencev poleg našega Marolta, ki ima tukaj dobro idočo gostilno in podeželski hotel. Mr. Marolta ljudje tukaj zelo cenijo, dasi še ni tako dolgo tukaj. Saj ima Vinc zastavno besedo in je vedno pripravljen na razgovor o lovu, magari opolnoči ali pa opoldne.

Ko smo se tako nacejali, nam je Marolt razlagal o številni divjadi, ki se zdaj redi na jesen in dela škodo farmarjem. Nekaterim farmarjem so srne požrle ves pridelek. Kadar se žival enkrat navadi v polje, ni druge pomoči kot svinec med rebra. Zato pa imajo tudi dovoljenje, da smejo srne vsak čas ustreliti, če jih dobe v škodi. K temu je naš Ferdo pripomnil, da bi ne bilo napačno, če bi država najela pastirje, ki bi srne pasli in jih zavračali z njiv.

Treba je bilo misliti na odhod gor v hribe, da dospemo v Maroltov hotel v gozd, preden se bo zmračilo. Naložili smo potrebni proviant, kar ga nismo imeli s seboj iz Clevelanda, in se odpeljali. Z nami se je peljal tudi gospodar Vinc in njegov sinko Frankie, fantek kakih 12 let, ki je sila pripraven za hlapčka takim pasažirjem, kot smo bili mi.

Za Sheffieldom se peljemo čez most, potem jo pa začnemo riniti v klanec. Sonce se je upiralo s poslednjimi žarki v vrhove bližnjih in daljnih gričev in nudil se nam je krasen razgled na temne gozdove, ko smo lezli vedno više in više. Kakor je bilo spodaj v dolini vroče, da se je človek kar kuhal, pa je postajalo vedno hladneje in prav prijetno nam je bilo na duši in na telesu.

Pa se nismo prav dolgo vozili, ko dospemo na vrh in potem zapodimo po lepi cesti, ki je izpeljana po gozdu. Po nekaj miljah smo bili že na mestu. S ceste zavijemo na gozdno pot, dobro posuto s kamenjem, in nekaj sto jardov, pa smo bili pri Maroltovi lovski koči.

To prav za prav ni navadna kočica, ampak je že kar cela hiša s prostorno verando spredaj. Znotraj je obita s cementnimi ploščami ter se deli v sprejemno sobo, kjer je veliko ognjišče ob steni, zraven je celo divan za utrujene popotnike, potem je pa jedilna soba in kuhinja. Zgoraj ima še eno nadstropje, kjer so spalnice. Nisem pa imel sreče, da bi bil zlezel gor, torej ne vem, kako je zgoraj narejeno.

Marolt ima popolno kuhinjsko opremo, peč in vso posodo. Torej ni treba drugega kot zakuriti in kuhati.

Našemu »gazdi« Maroltu pa pade nesrečna misel v glavo, da bi ga kdo potegnil dol v mesto.

»Jakec, boš pa ti napregel in me potegnil domov!«

Lepo je povedal in brez ovinkov, pa bi bilo strašno grdo od mene, če bi rekel da ne.

No, bomo pa šli. Mlakar in Lampe se ponudita, da me bosta spremljala, da nas bo več, če bi bilo slučajno kaj napak po poti sredi temnega gozda. Veste, se nič ne ve, kaj se more vse zgoditi in pripetiti ponoči.

Mimogrede sem od strani samo še to omenil Maroltu, če se je že kdaj pripetilo za njegove pameti, da bi bil, recimo, ustavil kak medved kakega avtomobilista ponoči. To bi ne bilo nič čudnega. Saj se še v Clevelandu pripeti, da ti skoči na avtomobil kak »vandrovec« ali drug nič prida človek, ki ti brez tvojega izrecnega dovoljenja vzame avtomobil, te obere do zadnjega vinarja in se ti zahvali za vso to prijaznost z eno ali dvema tja za komat, da vidiš sonce in luno, če še zvezd ne štejem. In če to napravijo ljudje, ki imajo razum in prosto voljo, zakaj bi pa ne napravili tega taki hlačmani, kot so medvedje, ki nazadnje še ne vedo, kaj delajo, čeprav se jim dozdeva, da je to prav.

Marolt me je lepo potolažil, da nemogoče to ravno ni in se na tem svetu vse pripeti, pa da bomo za vsak primer zaprli naoknice pri avtu.

No, pa ker govorimo ravno o medvedih, naj tu zapišem eno, ki nam jo je posodil Tone Baraga, ki je ves neumen na medvede od onega časa, ko je dobil prvo nagrado v dirki z medvedom, ker sta namreč bežala vsak v svojo smer. Ko je namreč Baraga zagledal kakih pet korakov od sebe krasnega medveda, je naglo spustil puško na tla, stisnil klobuček pod pazduho in jo ulil naravnost in brez ovinkov. To pa je storil iz gole lovske premišljenosti. Medvedje namreč niso bili v sezoni in ker se je bal, da bi ga skušnjava ne premagala, je bežal pred skušnjavcem »na vso milo vižo«. Isto je storil tudi medved na svoj račun in sta bila Tone in medved v dveh minutah 50 milj narazen, kar je bilo zelo priporočljivo, kot je trdil Tone. Hudobni ljudje pripovedujejo, da tisti dan Tone ni pokusil nobene pijače, ker ni mogel nesti kozarca k ustom, tako se mu je roka tresla.

Pa naj bo to že kakor hoče, kar je bilo, naj bo pozabljeno in zbrisano, zdaj nam je Baraga povedal eno o medvedjem lovu, ki jo je prinesel iz starega kraja.

Neki škric iz Ljubljane je prosil ribniške lovce, da bi ga peljali na kako dobro točko na Veliki gori, kjer bi podrl me-

dveda, da bi se potem bahal po Ljubljani o svoji silni spretnosti. Več tisoč dinarjev je obljubil lovcem, če mu ustrežejo in pomagajo.

Pa so ti ribniški lovci sila poredni ljudje. Se reče, saj niso samo lovci, ampak je vse poredno in šegavo, kar se v Ribnici in tam okoli na svet privali. In tako so ti »jagri« neke sobote zvečer pili pri Cenetu in sklenili, da je na vsak način potrebno, da zopet eno izpeljejo na račun koga drugega, ker se že dolgo niso pošteno nasmejali. In ker si niso hoteli nikogar izposoditi od svoje soseske, jim je ljubljanski škric ravno prav prišel. Stisnili so glave skupaj in se dolgo po tihem pogovarjali. Ko so bili gotovi, so si segli v roke in si sveto obljubili, da bo vsak držal jezik za zobmi.

Iz Ljubljane se pripelje tisti lovec, ki mu je srce hrepenelo po medvedu. Ribniški lovci in poganjači so se malo pokrepčali pri Cenetu z guljažem in z nekaj šilci brinjevčka ter se odpravili v hribe.

Lovci so povedali Ljubljančanu, da je vse pripravljeno in gonjači bodo pognali medveda od te in te strani.

»Veste kaj, gospod,« poprime lovec, ki je bil nekak vodja ribniških lovcev, »jaz se popolnoma nič ne zanesem na kupljene naboje. Mi, tukajšnji lovci, rabimo naboje, ki jih sami izdelujemo. Smo jih že večkrat preskusili in so se vselej obnesli. Nate, vzemite moje tri naboje in ne boste se kesali. Saj več ko trikrat itak ne boste streljali, ker vam bomo nagnali medveda čisto blizu.«

»Dobro, pa mi dajte vaše naboje. Moje pa spravite vi, da se mi ne zamešajo,« reče ves vesel nedeljski lovec.

Po dveh debelih urah so bili že v Veliki gori in nadlovec razstavi tovariše, Ljubljančana pa popelje na posebno mesto in mu zabiči, naj miruje, ker gonja se bo takoj začela in medved bo prišel v vas kmalu zatem.

»Kar brez skrbi bodite in pripravite se na veliko pojedino zvečer pri Cenetu,« se pogumno odreže Ljubljančan.

Nadlovec se odstrani in kmalu se zasliši visoko v rebri klic prvega gonjača, potem drugega in tretjega. Lov se je pričel.

Gospod iz Ljubljane se je vstopil ob podrto bukev in trdo poprijel za puško, ko je zaslišal glas gonjačev. Bistro se je oziral na vse strani in vlekel na ušesa, če bo zaslišal kak šum. (Bog ve, če se ni oziral tudi za kakim visokim drevesom, kot sta se nekoč Kranjčev ata in stari Herblen iz Menišije, ko sta šla v Pretržje nad medveda. — Op. pisca.)

Čuj! Kaj ni tamle počila suha veja? Res, nekaj rjavega se premiče med grmovjem naravnost proti lovcu, kateremu začno lesti po hrbtu mravljinci, kakih tri sto milijonov jih je bilo, vsak drugačne barve in prvi je nosil zastavo naprej. Kolena tesno stisne, da se ne bi slišalo šklepetanje kosti, zobe trdo stisne, da bi preveč ne šklepetali, in dvigne puško, da bo pripravljen na strel, ko bi prišla zadnja plat medveda iz grmovja.

Aha, glava se že vidi. Počasi se skobaca vse ogromno medvedovo telo iz grmovja. Ko je bil medved na planici, zagleda lovca, ki skuša umiriti puško, ki se je majala v jutranji sapici kot pšenično klasje v zefiru.

»Zdaj, ali pa nikoli,« je obupno vzdihnil lovec, trdno poprijel puško, nameril medvedu naravnost v glavo, zatisnil očesi in sprožil. Strel je odmeval daleč po Veliki gori. Ko je odjeknil strel, je pa medved strašno zarjul, široko odprl žrelo in hlačal naravnost proti lovcu.

Lovec pomeri drugič in zopet sproži. Medved še strašneje zatuli, potem se pa vzpne na zadnji nogi, razširi šape, kot bi hotel v bližnjem trenutku pritisniti lovca na svoje veliko srce, ter s širokimi koraki gomazda proti lovcu.

Kaj bo pa zdaj! Lovec ima v puški samo še en naboj. Če ta ne bo zadel, bo po njem. Medved je bil komaj dvajset korakov od njega, torej ni časa, da bi se sklicala seja pripravljalnega odbora ali veseličnega odseka. Tukaj velja nagla odločitev. Lovec hitro pomeri naravnost na srce in sproži. Medved da od sebe glas, s katerim bi dobil prvo nagrado najbesnejši lev v Sahari, potem pa poskoči še nekaj korakov proti lovcu.

No, vsake stvari je enkrat konec, pa tudi lovčev pogum je skipel čez piskrček. Zato brez nadaljnjega pomišljanja vrže puško od sebe in jo ulije dol po rebri, kot bi ga preganjala vsa peklenska armada.

Medved se pa skloni, pobere puško in zavpije za lovcem: »Gospod, puško ste pozabili!«

(Konec prihodnjič.)

Lovska latovščina

Po vsem svetu je bila in je nemara še znana besedna prepoved: ob nekih okoliščinah nisi smel take ali enake besede izustiti. K sličnemu ravnanju navaja ljudi vera, da ima ime za svojega nosilca čarobno moč. Klicanje utegne biti kvarno za klicarja, ker poklicani pride in kako stvar izpridi, pa tudi narobe: ker poklicani dobi znamenje ter ubeži. Podobne predstave ovladujejo še Estonce, zlasti otočane. Učenjak O. Looziks je imel priliko govoriti z možem z otoka Hiiumaa (švedsko Dagö), ki je pripovedoval:

Z brati smo buckarili, trnkarili, sačili. Za drobiž nam ni bilo. Kar začutiš, da vleče. Krepko poteza. Ščuka bo. In če ti brat iz čolna zavpije, da je ščuka, in če se ta šmentrga zdajle izmuzne iz rok, si ves divji in jezno zabrusiš: »Si moral, mrcina, ravno ščuko imenovati, bi bil vsaj rekel volk ali kaj drugega, da te ne bi bila slišala ali zavohala in se zmaknila.« Seveda, 50% jih je šlo vselej v zgubo in vedel si, da niso ušle zaradi te besede ali imenovanja, vendar nam je to bilo že v krvi, že od očeta podedovana šega, da je ne smeš omeniti s pravim imenom. Takšno imenovanje v odločilnem trenutku človeka neznansko raztogoti.

Kadar so se odlagale progle za lisice ali drugačne sprave, smo zmeraj rekli: »Na dobro srečo, na črnega mánih!« Vsakdo je nekako čutil, da brez takega začetka ne bo lovine. In ako se je kdaj pripetilo, da si prišel čisto prazen domov, so te takoj doma vprašali, ali si v početku izrekel: na dobro srečo, na črnega mánih (mánih = skopljen konj). — Vrag te jaši, prav tokrat si — da še sam ne veš zakaj in kako — pozabil izbrbrati te besedice! Tedaj si pričel gromozansko verjeti, da se te je smola držala vprav zaradi te nemarščine, in drugič izustiš za trdno tisto kozjo molitvico.

Pristen lovec na lovu nikdar in nikoli ne imenuje divjadi s pravim imenom, ampak za gotovo na drugačen način. Podoba je, kakor da za jca vpričo psa ne moreš omeniti. Nemogoče črhiniti »zajec«, ako se od daleč nenadoma prikaže in izgine. Vselej zasučesh kako drugače: »Bil je imeniten kožuhar, pa jo je ucvrl«, ali kaj podobnega. O z a j c u reče lovec otokov Hiiumaa in Haapsalu skoro vsakokrat dolgoušec (pika-kôrva-meess = dolgo-uhí mož), lisici pravimo rdečka (punane), divjem u p e t e -

Vsi člani lovskih društev in čuvaji so zavarovani za nezgode na lovu in naj se poslužijo te ugodnosti s pravočasno prijavo.

linu veliki ruševce ali škarjevec (suur tedri), ruševcu pa vrana (vares) itd.

Celo to te morebiti hudo grize, kadar te na potu v lov sreča zavistnik in te osladno vpraša: »Ah, greš pa že spet v mejo ali na morje?« Natanko veš, da to govori samo zastran lepšega, da ti v srcu želi le slabo, da morda na skrivnem šepeta »nič ne bo ujel! Stóri kar hočeš, obide te tako priskuten občutek, da se ti kar nič več noče v hosto, saj naprej slutiš, da ti je zdelo pot prejelo. No, naš oče je bil celo tak možakar, da se je z mesta vrnil domov, kadar je prvo na potu babo srečal.

*

Med Esti in Livi najdeš besedno zabrano ali »tabú« ne le pri lovu ali ribičiji, marveč ob čebelarstvu, kmetovanju, ob paši, obedih, valjanju sukna, varjenju piva itd. Razmere so domala enake pri sosednjih narodih. Kdor se pregreši zoper tak ukaz, ga za kazen natolčejo, posadijo na vroč kotel in potopijo pod vodo, zlasti pa ga radi plazijo pod čolnom sem ter tja. Najnovejši nadomestek za neprijetno pokoro je globa — odkupovanje z žganjem. Posaditev kebeca (nagca) na razgret kotel je običajna zgolj po vzhodni Estoni kakor tudi estonskih naselbinah na Ruskem, plazenje omotanega in s kamenjem obteženega krivca pod podladjem pa poznajo samo na zapadu: gre torej za izposoditev ruske, oziroma hansaške (morda celo starejše germanske) navade.

Med kosilom, ali če imajo sploh kje grižljaj v ustih, Setukezi v vzhodni Estoniji ne omenijo na pr. medveda, sicer bi še huje razsajal po ovsu in kope razmetaval nego svoje dni, ko je bilo mrharjev mnogo več. Zato mu evfemistično pravijo stari brundo (vana-päts). Takisto jim je volk poznan pod olepšico stari ujec (vana-uno), kadar se pri večerji razgovarjajo, kako je pujsa ali jagnje odcijazil. Vzdevek trepetljikovec (haava-saks = jasikov gospod) je tako razširjen, da še otroci razumejo med malico pomenek odraslih, ki se pogovarjajo o zajcu, pasočem se po žitu. Lisica — vana-vater (stari kum, boter) — zveni o vsakem času iz vseh ust.

Hudiča se branijo nazvati s pravim imenom, od tod cela četa omiljenih izrazov: stari zlobec (vana-halv), stari mršavec (vana-kôn), škrat (tunt), judež (juudas), skušnjavec (kiusaja), zvodnik (essütäjä), stari pridanič (vana-tühi), blazník (pöörä-pandja) itd.

V deželi, ki je še tako zaverovana v vraže, je ljudska domišljija ustvarila seve obilo pripovedk o raznih nadnaravnih

bitjih. Taka je povodkinja, ki gospodari v Dekliškem jezeru (Neitsijärv). Ker so vaščanke nekoč plenice prale v njem, ga je rusalka (neitsit) prenesla na hrbtu pisanega prašiča. Poslej je ta vila kaj hudobna: niti cepera ne smeš odnesti iz njenega kraljestva. Ko je kočar Siim, poštenjak od nog do glave, nekdam nehote med prsti vzel košček lesa iz vode s seboj proti domu, začuje zdajci svarilo: »Ne nosi moje puške proč!« Možanec pa jo reže dalje. Spet isti svarilni glas. Ozre se in ker nikogar ne vidi, stopa naprej. »Nikar odnesti moje puške!« zadoni v tretje. Stari Šime se okrene in strahoma zapazi, kako je voda v jezeru vzvrela. Naglo vrže drobec lesa iz roke — domislil se je povodne deklice — in odhiti proti domu. Slišal ni nič več.

*

Pričujoče vrstice sem sestavil z namenom, da povabim kakega lovca iz naših krajev, naj zbere morebitne ostanke lovskih verovanj, zakoreninjenih v davnini. Evfemizmi, olepšice, ublažitve so nemara kolikor toliko v rabi med našimi nimrodi. Narodopiscem podobna snov vsekdar dobro služi. Ako je ne bi kdo mogel pri nas objaviti, naj jo pošlje na tale naslov: Oskar Loorits, Aia 42, Tartu, Estonie.

Foto Mitja Krejči

Stara kanja je zletela z gnezda, od koder hoče zvabiti mladiče, in sedla nato v nasprotni breg.

Fotografirano na 25 m in povečano.

Lepota in poglobitni grehi v lovstvu

Razumljivo je, da pričakuješ, po naslovu sodeč, visoko donečo epopejo materi naravi ponoči, podnevi, ob zori, v somraku, ob vznujajoči se vesni, v vročem poletju, lovsko dušo ščegetajoči jeseni, mrzli zimi, o ptičkih, ki žgolijo ob lepem vremenu in utihnejo ob deževnem. Ne boš tega dočakal, dragi prijatelj, ko boš prebiral te vrstice. Toliko je že bilo teh opisov v prav vseh letnikih »Lovca«, skorajda na vsaki strani, da se mi res upira, premlevati oguljene fraze o naravnih lepotah, ki jih je deležen lovec na polju in v gozdu, po hribih in v dolini in v krčmi pri zadnjem pogonu, pri katerem pa nima lepota prav nobenega stika z naravno lepoto, kajti tam žejnemu lovcu mnogokrat ne nudijo niti — naravnega vina. Pustimo slavospeve materi naravi tistim, ki znajo ustvarjati pisateljske mojstrovine, in gibljimo se bolj na domačih in otipljivo lovskih tleh.

Lepota je čuden pojem, raztegljiv kakor hreščeča harmonika. Kar se zdi enemu lepo, preklinja drugi kot grdo, obstajajo pa vendarle neka splošno priznana načela, ki v kulturnem svetu odločajo o tem vprašanju. In po teh načelih se bom skušal ravnati.

Gradiva za to, bog ne daj učeno filozofsko razpravo o lepoti v zvezi z lovstvom in o poglobitnih grehih, je ogromno in ga je težko pravilno razporediti tako, da bi nastal iz tega predavanja en sam bleščeč se kristal. Dragi zeleni tovariši! Zadovolji se za enkrat s kepo, ki jo tvori prav raznolika in številno krepka skupina — kepic.

Najprej lovec sam. Njegova zunanost. Pot me je privedla nekoč v veliko mesto, nam vsem znano, ki ga pa ne maram imenovati. Nomina sunt odiosa. Tako okoli pol ene popoldne, ko odhajajo vlaki v vseh smereh v božjo naravo, je bilo. Po trotoarju onkraj ceste prikorakata dva, »jogra dva«, v taktu in v enakem koraku in njun pogled je skoraj paraden. Sledita ju ob levi nogi cucka dva, enaka, najbrž potomca istega legla. »Jagra« sta do pičice enako oblečena in opravljena. Vse na njima je novo. celo jermenje nahrbtnikov. Puški nosita oba na desni rami. Ponosno jo mahata proti postaji, ne ozirata se ne na desno ne na levo, tudi menita se ne med seboj. Ni treba, saj, po njunem mnenju namreč, se v zadostni meri drugi ljudje ozirajo za njima, govore o njima in ju občudujejo. In bil je to res, prav res lep pogled na dvojico, da ne rečem prekrasen pogled. In vendar...

nekaj me je zaščegetalo nad trebuhom in toliko, da nisem prasn timer v grohot. Tista dva lepotca sta bila tako pretirano lepa, da sta ustvarjala grotesko in groteska je navadno — grda. Lov in škri carstvo sta dva pojma, ki se nikdar ne bosta združila. Napuh je eden poglavitnih grehov. Kako strašno nedeljska sta se mi zdela ta dva možakarja! Nehote se mi je vsiljevala misel, da bodo sadovi njunega lovskega podviga luknje v zraku in morda v kakih gonjačevih hlačah, in skoraj malo sram me je bilo v tistem trenutku, da nosim tudi jaz puško že kar dolga desetletja.

Nekdo drugi mi lebdi pred duševnimi očmi. Eleganten gospod, vedno in povsod, samo v lovišču ne. Njegov klobuk je svojevrsten, sicer nekako lovski, a ima to napako že dolga leta, da je njegov trak spredaj raztrgan. Vsako leto pričakujem, da bo kaka milosrčna roka tisto napako z nekaterimi šivi odstranila. Doslej tega nisem dočakal. Kljub temu, da so njegove irhaste hlače prav nespodobno špehaste in da je zadnja plat bolj ali manj mojstrsko zakrpana in da niso komolci njegove kamižole prav celi, sem za svojo osebo prepričan, da tiči v tistem raztrganem traku na klobuku — talisman. Aha! Smo že pri vražah. Pa o njih morda pozneje kdaj.

No, ja! Nič zato, če nisi nobel opravljen v lovišču, kjer vplivajo grmovje in razni neposredni stiki z mamko naravo uničujoče na obleko, toda tudi v tem oziru sunt certi denique fines. Nič zato seveda, ako so hlače malo oguljene, imajo kake rjave madeže od zajčje krvi lanskega leta; take neznatne pomanjkljivosti spadajo nekako v okolje lovčeve zunanosti, a je seveda srednja pot najboljša pot tudi tu, akoravno je marsikateri lovec na zanemarjeno svojo zunanost ponosen. Toda v tem primeru — ni lep. Sicer ne vem, je li nemarnost eden poglavitnih grehov. Kot cerkveni zakonodavec bi jo gotovo uvrstil mednje.

Še na enega mi sili spomin v pero! Mnogo nas je bilo v lovišču, med nami nov povabljenec, visok vojaški dostojanstvenik v škornjih, z ostrogami. »Posilni« je nosil za njim puško in novo torbo. Jermena puške in torbe sta bila iz tako predrzno kričeče rumeno barvanega usnja, da ni bilo več lepo. Oboje bi bilo lahko za strašilo zajcem. Vodja lova je izročil visokega gospoda meni v nekako varstvo na lovu. Delali smo krog. Na skrajnem desnem krilu sem vodil verigo, katere drugi člen je tvoril visoki gost z ostrogami, ki pa niso kar nič žvenketale v mehkiem snegu. Ko je bil krog že skoraj sklenjen, so pričeli nekateri zajci zaradi pritiska izhodišča lokov bežati proti odprtini kroga, ki deloma še ni bil sklenjen. En dolgouhec jo je mahal po razoru v približni oddaljenosti dve sto do dve sto petdeset korakov mimo

nas. Tedaj sem doživel naslednje: gost je vzel iz roke »posilnega« puško, pokleknil, pomeril in sprožil, in zajec — je tekel seveda naprej. Sicer precej neme ustne — lepo slovensko povedano — oškornjenega (škoda, da tudi ne okonjenega) gosta so rodile kletvico. Čudil se je neuspehu. Mož je najbrž mislil, da strelja z havbico, ker je pa pozabil doma strelske tablice in »durbin«, ni šlo po sreči. In to ni bilo lepo, namreč, da se vtika v »jagerske« posle popoln — zelenec, čeprav nosi škornje, ostroge, nemarno rumeno jermenje na svoji opremi in ima »posilnega« za seboj za pomoč v sili.

Še en tip lovcev moram omeniti! V hudi zimi človeka rado zebe, posebno na kakem vrhu ali pa na prostem polju, ko brijejo vse prej kakor prijetne sapice. Za take primere je treba človeku primerne obleke: pod suknjičem pulover ali pa dva, nad suknjičem pa s kožuhovino podšito suknjo. Pa ti tvori tak »joger«, posebno če je malo rejen, kroglo na dveh špicah. Vsakokrat, ko bi hotel pomeriti po divjadi, mu puškino kopito zadene ob junaške prsi in strel gre seveda v prazno ali pa samo ošvrkne revnega zajčka, čeprav stoji ta v primerni razdalji pred cevjo in s sklenjenimi prednjimi nogami prosi za milostni konec, češ (prosto po Prešernu)

»manj strašna smrt je v lovske torbe krili,
ko so v tem hudem mrazu tužni dnovi!«

In tudi to ni lepo. Če te preveč zebe, dragi lovski tovariš, ostani lepo doma za pečjo in prepusti lov drugim, ki so tako rekoč bolj utrjeni in ki se manj brigajo za svoje ljubo zdravje, posebno če imaš kak križ preveč na hrbtu. Križi na prsih v tem primeru ne prihajajo v poštev. Tista okrogla cunjasta gmota, katere jedro tvori nekak homo sapiens, res ne spada v božjo naravo, čeprav je sibirski, namreč narava in ne kepa. Le spomni se karikatur v šaljivih listih!

Rog zatrobi. Konec jutrnje gonje. In se zbere zelena bratovščina na robu gozda, kjer že plapola blagodejni ogenjček, ki se nad njim šopiri kotel s hrenovkami. Te poklanja navadno lovski gospodar svojim gostom in predstavljajo nekak skromen uvod k pojedini. Praznijo se nahrbtniki, ki so našli pot semkaj, bodisi na hrbtih premraženih in premočenih gonjačev ali pa na vozilu, ki naj bi pozneje spravilo do prometne žile lovski plen. Praznijo se nahrbtniki in njihova pisana vsebina prične igrati »jagersko«

Dražba kožuhovine bo 22. januarja t. l. v prostorih Ljubljanskega velesejma.

silo obnavljajočo vlogo. Ali naj pričnem naštevati dobrine? Kaj še! Omenjam le, da so mnogokrat zastopane med njimi predstavnice vseh izdelkov domače kuhinje in delikatesnih trgovin od pečene svinjske glave tja do čokoladnih bonbončkov in tort in zobotrebcev za usta, za grlo pa razne tekočine, ki so že itak vsakomur znane.

Je li to grdo? Lepo? Ne eno, ne drugo, pač pa ni lepo na pr. dvoje:

Nekdo je zapustil ožji krog kulinaričnih sladostrastnikov. Tam, bolj ob strani, sloni ob drevesu, zajema in zajema iz trebušastega nahrbtnika v družbi svojega nadebudnega potomca. In požira in požre celega purana (neumnega ptiča, ki ga je za enega premalo, a je njiju dvojica za enega preveč — kakor so trdili stari predvojni Mariborčani), zraven pa še pol metra klobase in nekaj drugih dobrin v primernih količinah. In zaliva in zalije vse in se dobrohotno nasmiha okroglemu sinčku, ki ga s polnimi usti mirnodušno, a težko hropeč od sitosti, vpraša: »Kaj pa bomo danes večerjali?« »Kopuna,« odgovarjajo atek. Požrešnost ni lepa in je tudi poglavitni greh, ki ga imata na vesti papaček in sinček, a bi se ga morala izpovedati prav za prav vsa zbrana zelena bratovščina, razen enega člana! Tistega namreč, ki prispeva k izobilju — zobotrebce. Da, da, tudi takih lovskih bratov ne manjka. Par slabih šal pove tak gospod, ki se jim zeleni tovariši smejejo ali pa tudi ne, pa en dinarček za zobotrebce vrže na oltar vseobčega dobrobita, a se mu pri tem dobro godi ob obilo pogrnjeni mizi in se končno tudi milostno posluži — enega zobotrebea. Lakomnost je tudi eden poglavitnih grehov, ki je tem hujši, če zbaše tak nimrod v svoj sicer vedno prazni nahrbtnik zajčjo mrcino, ki jo je vrh vsega ustrelil — drug, in jo pritovori domov svoji ženici. Ta vidi v njem velikega lovca, čeprav je ves dan streljal okoli ogla.

(Konec prihodnjič.)

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

I.

Na dekliški gimnaziji je bil prvi dan pouka po glavnih počitnicah. V šestem razredu je šumelo kakor v panju. Dekleta so glasno ugibala, katerega učitelja dobe letos za prirodopis, ki je bil na urniku naslednjo uro. Lanski učitelj za ta predmet je šel v pokoj; tega ni več. Ali bo Šumnik ali Beran? Ta dva sta prirodopisca na zavodu. »Ker ima naš razred vedno smolo,« je trdila večina, »pride gotovo Šumnik, ta sitni bradač v posvaljkani obleki.« »Berana, Berana dobimo«, so se oglašale druge, pa bila je s tem bolj izrečena želja nego prepričanje. V tem se odpro vrata in profesor Beran vstopi. Dekletom je odleglo, lica so jim zazarela od veselja in pritajen izraz zadovoljstva je potegnil čez razred. Beran je prožnih korakov in smehljuje stopil za mizo ter pričel s svojimi mehkim glasom o lepoti predmeta, ki ga bo letos učil.

Ivo Beran je bil lep mož. Sloka, pa mišičasta postava in okretnost v vseh gibih sta kazali, da je športnik, rjavkasta polt, črni, nekoliko valoviti lasje ter živo, temno oko pa so pričali, da je južnjaškega pokolenja: mati mu je bila Dalmatinka. V letnem poročilu zavoda je stalo o njem, da ima šest službenih let in da je doma iz Dobja, sicer pa se je vedelo o njem, da je podedoval po svojem očetu gosposko vilo z vinogradom in obširnim gozdom. In pa — kar je glavno — vse učenke so vedele, da je Beran še samec... Oblačil se je skrbno, vedno nekoliko športsko, saj je bil smučar in planinec, v prvi vrsti pa lovec z dušo in telesom. To se je poznalo tudi pri njegovem pouku. Kadar je govoril o srnjadi, gamsih, o gozdnih kurah in drugi divjadi, je bil ogenj v njegovih besedah. Učenkam je zatrobil bojni klic jelena, zažvižgal stražno opozorilo gamsa, posnel nežno vabilo srne za prska, zaklêpal pesem divjega petelina in zapihal ruševčev pogum; na sklenjeni roki je zaklical golobu, na klicalu vabil razkropljene jerebice in na drobno piščalko zapiskal gozdnemu jerebu. Take učne ure so bile zanimive.

Učenke so uprle svoje kodraste glavice v roke in nepremično zrle v predavatelja. Marsikateri se je ob navdušenem pripovedovanju o živalih, ki oživljajo veličastne gozde, žitno ravan in mrko močvirje, porodila ali okrepila ljubezen do prirode in bile so, ki so v svojih mladih srcih sklenile, da si poiščejo zakonskega druga, ki bo lovec kakor lepi Beran, če bi morebiti on sam... Pa to so bile njihove tajne.

Na lov je hodil Beran s svojim prijateljem odvetnikom dr. Kalinom, ki je imel v zakupu lovišče na Gorenjskem. Do svojega lastnega lovišča še ni prišel, ker ni bilo nič primerneга na dražbi, odkar služi v tem mestu. Udeležil se je pač nekaj dražb, toda gnali so zakupnino nesmiselno visoko, nekateri bolj iz osebnih nagibov kakor iz stvarnih razlogov. Beran pa je bil preudaren človek; ker je bil premožen, bi pač lahko preglasil najvišje ponudnike, toda držal se je načela, da predrag užitek ni več užitek. Poleg tega je bil tudi toliko pošten in tovariški, da starim najemnikom, dobrim lovcom, ni hotel vzeti lovišč, ki so si jih s trudom in gmotnimi žrtvami spravili v dobro stanje. »Drago lovišče,« je dejal, »zapeljuje zakupnika v večji odstrel in štednjo na nepravem mestu. Za čuvaja si poišče bivšega lovskega tatu, ki ne zahteva plače, ker si jo jemlje sam v divjačini in kožah. Za osvežitev krvi mu je žal izdatkov in s kmeti pride navzkriž, ker ne plačuje škode. Tako hira lovišče in čez nekaj let se tak zakupnik kesa, da je izdražil lovišče. Preudarni lovec pa si poišče rajši cenejše lovišče, si nastavi za čuvaja poklicnega lovca ali poštenega domačina za pošteno odškodnino in žrtvuje ostalo razliko v zakupnini za povzdigo lovišča.«

Spomladi se je ponudila Beranu prilika, da je izdražil lovišče občine Dol za primerno ceno. To lovišče je bilo sicer precej oddaljeno od njegovega službenega mesta, toda Beran je imel motorno kolo, zato ga to ni motilo. Lega lovišča mu je prijala nadvse. Ob rečici Sori se levi breg strmo dviguje v obsežne smrekove in listnate gozde, ki segajo do slemena dolgega Bor-nika, kjer teče meja lovišča na severni strani. To pobočje je domovina divjih petelinov, ki ljubijo sončne rebri. Pod gozdovi tik nad reko je pas obdelanega sveta in tu pa tam se stegajo bregoviti lazi kakor svetli jeziki v temno lesovje. Na desni strani je Sora v pradavnini naplavila obširno ravnino, ki je danes rodovitno dojsko polje. Tod se skrivajo poljske jerebice in zajci leže po razorih. Tam, kjer ob dolnjem toku Sore zagraja ravnino prečno Ajdovo brdo, priteka v Soro ribnati potok Brbovec. V kotu med tema dvema vodama je ravnina močvirna

in deloma stalno pod vodo. Pravijo ji Blata. Od kraja jo zaraščajo razni saši in ostra srpica, nato pa zakrivata kalno lužo visoko trstje in gosti rogoz. V tej goščavi gnezdiyo race in liske in bobnarice ropotajo ponoči.

Ostali rob ravnine se položno dviga v nizke griče, za njimi pa se spenjajo visoki hribi v nebo. Daleč vanje je izglodal Brbovec globoko dolino in razdelil hribovje v dve ločeni skupini. Na desno se vleče podolžni Žirski vrh z redko nasejanimi hišami in njivami ob njih, pokrit sicer z bukovim gozdom, ki v njem tvorijo šopi smrek temne otoke. V tem predelu prebiva jereb; zajci se skrivajo pod previsne ruše ali sede v visokem praprotnju; v mehkih tleh so dolge jazbine z uglaženimi stezami. V ozadju se dviga mogočna Zala z Golim vrhom, Brono in Koširnico. Skoraj vse pokriva črni gozd. Le tu pa tam se sveti iz črnine jasnozeleni poseka, porasla s kopinjem in visoko travo. Tu se pase in ženi srnjad in divji petelin obira jagode ter striže igle redkim borovcem. Na levi strani Brbovca so ozke prečne doline, ki se zajedajo med posamezna brda, med Todraški hrib in Debelo brdo, med Sivčev hrib in Črno goro, med kopasti Bidovec in strmi Zlati vrh. Kar je lepih gozdov, jih tvori hrast, sicer pa krije pobočja obdelan svet, ki ga obroblja na široko gosto grmičevje. Pozimi se semkaj zateče merjasec, iskaje družico ali željan redilnega želoda. Pod visokimi hrasti in v njivah ob gozdnem porobju najdeš sledove njegovih razkrečenih parkljev in razorke mogočnega rilca. Svet je na mnogih mestih skalnat; špilje v skalah in jame pod njimi dajejo zavetja lisici. Po teh gričih in hribih je najboljši lov na zajca v vsem lovišču. Z malo lovci se dajo zapreti posamezni predeli, da ti zajec mora priti pred cev na stojišču.

Vse to je videl in poizvedel Beran, ko sta zadnjo nedeljo v maju z lovskim čuvajem Mohorjem obhodila lovišče.

II.

V Dolu se odcepi od glavne ceste, ki teče ob Sori, stranska pot, dovolj široka, da se ogne voz vozu. Od zadnjih dolskih hiš se dviga v položnih ovinkih navkreber proti Žirskemu vrhu. Svet je tu stopnjast. Tam, kjer se pot prvič prevale v ravno, stoje tri hiše z gospodarskimi poslopji. To je zaselje Poklon. Dve hiši sta postavljeni tik ob cesti, tretja pa je od nje odmaknjena za streljaj ob rob široke dolinice, ki jo je v stoletjih izkopala voda izvirikov in solzajev. Vendar je pred hišo še toliko ravnega sveta, da imajo na njem prostora hlev, svinjak in kozolec, ulj-

njak pa je že ves v dolinici, dasi je od kozolca komaj za štiri žrdi oddaljen. To je Mohorjev dom.

Gospodar je majhen, suhljat mož, pa zdrav in čvrst, da bi mu ne prisodil petdesetih let, dasi ima že šest križev na hrbtu. Lice je zagorelo in brez gub. Lase na temenu mu je pobralo trdo delo v mladosti in še hujši napor v rudnikih onkraj morja. Žive, sinje oči kažejo vedno dobro voljo. Če zastavi Mohor besedo, jo izgovarja sicer važno in poudarno, pa vedno s primesjo vedrosti in šaljivosti. Pri hoji dela svoji postavi nerazmerno dolge korake, da moraš dobro stopati, če ga hočeš dohajati. Korak mu je vedno enakomeren, pa naj gre pot po ravnem, nizdol ali v strmino. Utrujenosti ne pozna, nobena pot mu ni odveč. Odkar se je vrnil iz Amerike, je lovski čuvaj zakupnikom dolskega lovišča, lovi pa, odkar je zamenjal pastirsko brezovko s koso in krampom. Danes le še redko prime za tako orodje; samo kadar je sila, pomaga sinu in hčeri ter najetim delavcem pri spravljanju sena. Skrb za kmetijo je prepustil ženi, pa vendar se bo tudi ta kmalu rešila te naloge, kajti govore, da bo sin Lojze v kratkem pripeljal v hišo novo, mlado gospodinjo in obenem dobil od očeta posestvo.

Mohorjevo posestvo je po večini v gozdovih. Debelo brdo s svojim hrastovjem je vse njegovo, smrekovi gozdi v Četežah in Klečevcu so njegovi in vsa bukovina, kar je je videti na to stran Žirskega vrha, je njegova.

Mohorjevi živijo brez posebnih skrbi. Hrano jim dajejo njive, hlev in svinjak, gotovino za obleko in davke donašajo plača za čuvajsko službo, kakšno živinče iz hleva pri prireji in pa obresti ameriških dolarjev v banki, česar pa Mohor ne obeša na veliki zvon. Če uniči poljske pridelke toča ali moča — suše tukaj ne poznajo — priskoči na pomoč nekaj smrek iz gozda, kjer sicer le redkokdaj zapoje sekira.

Mati Mohorka je varčna gospodinja, toda pri hrani ne skopari. Mohorjevi jedo dobro in tudi med tednom se pri njih večkrat kuha meso. Jajc, mleka ali surovega masla ne prodajajo; vse se porabi doma. »Dobra hrana speši delo,« ima navado reči Mohorka in prav ima. Lojze in Albina sta ob taki hrani zdrava in močna, da jima gre delo hitro od rok. Mohor jih je vesel in rad poseže v žep, če potrebuje Albina novo krilo ali Lojze novo obleko.

Sebi je Mohor odločil delo v sadovnjaku in uljnjaku, sicer pa vsak dan dopoldne ali popoldne s puško na rami obide ta ali oni del lovišča ter se včasih z zamudo vrača k južini ali večerji.

To materi Mohorki ni baš po volji, toda previdno molči, dobro vedoč, da bi jo mož spomnil pogoja, ki ga je stavil, ko sta se jemala: lov, in kar je z njim v zvezi, ne sme biti povod za očitek v hiši.

Bilo je po avemariji, ko so sedli Mohorjevi k večerji. Oče, ki se je bil pravkar vrnil iz lovišča, je bil videti zamišljen in slabe volje; trdovratno je molčal. Ko je mati pospravila mizo, si je prižgal pipo in jezno pihal gosti dim pod strop. Lojze je spremljal z očmi oblake dima, Albina je s prstom pisala po mizi, Mohorka pa je iz vidne zadrege na lahko pokašljevala. To je očetu sprožilo besedo. »Le kašljaj, le kašljaj,« je spregovoril in položil dogorelo pipo na mizo. »Tudi jaz sem zakašljaj, da je obrnil oni nepridiprav obraz proti meni. Kdo bi si mislil! Iz take hiše, pa zankar, lovski tat!«

Polagoma so zvedeli vse. Ko se je Mohor malo pred mrakom vračal čez Ravno dobrovo proti domu, je zagledal pod melinami nad Dršakom, za streljaj pod brvjo čepečo moško postavo. Ker se tod zaradi vsipajočega peska ne da tiho hoditi, da bi se priplazil v bližino, je vrh melin krepko zakašljaj. Čepeči moški je obrnil glavo in po obrazu je Mohor spoznal — Gričarjevega Tomaža. Ko je uzrl Mohorja, je Tomaž sklonjenega telesa z nekaj skoki zginil v jelševju ob potoku. Mohorju se je vzbudila težka sumnja. Zdrsnil je po melini navzdol in našel na zajčjih stečinah zanko pri zanki.

»Tu so dokazi,« se je razhudil Mohor in vrgel na mizo kopo žičnih kolobarčkov iz žepa. »Kdo bi si mislil,« je majal z glavo, »Gričarjev, pa zankar, lovski tat!«

Mati Mohorka in hči sta se za hip prestrašeno spogledali. Precej časa so vsi molčali in gledali v gladko javorjevo mizo. Mohorko je posilil kašelj.

»No, kaj bi,« je nekoliko voljnejše vprašal Mohor.

»Hm, hm,« se je odhrkavala Mohorka, »morebiti pa le ni bil Gričarjev. Saj se je že mračilo in v dolino si gledal.«

Albina je hvaležno uprla vlažne oči v svojo mater.

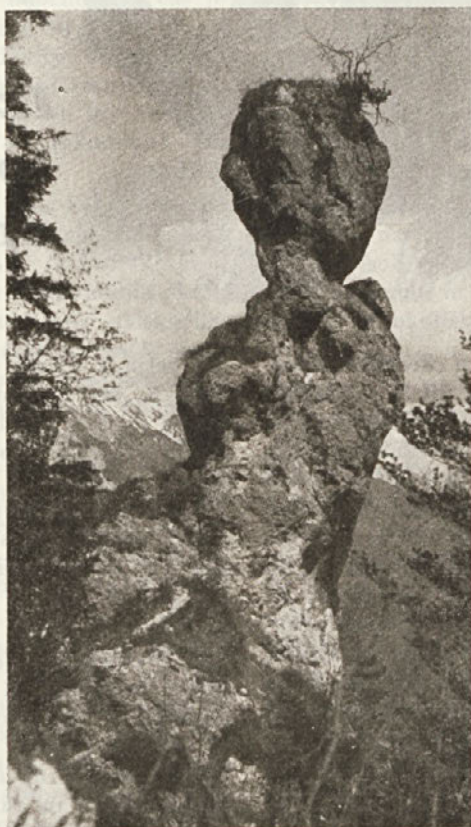
»Ne bi spoznal? Da bi se motile moje oči, ki ne zgreše zajca v ložu, ki ločijo izpred naše hiše srno od srnjaka v Čudnikovi poseki na Žirskem vrhu,« je godrnjal Mohor. »Nisem se zmotil v obrazu in tako sem gotov svoje reči, da bom fanta takoj jutri ovadil orožnikom v Poljanah.«

Zdaj je Albina glasno zaihtela. Mati Mohorka je prebledela, njeno hrkanje je kazalo na jok. Lojze je vstal in odšel v seno, Mohor pa je začudeno gledal zdaj ženo, zdaj hčer. Namršenih

obrvi in zgubanega čela je premišljeval, kaj naj pomeni žensko vekanje.

»Spat,« je osorno zaukazal, se dvignil izza mize in trdo odkorakal v čumnato onkraj veže. Mohorke dolgo ni bilo za njim. Z Albino sta imeli dolg, tajen posvet.

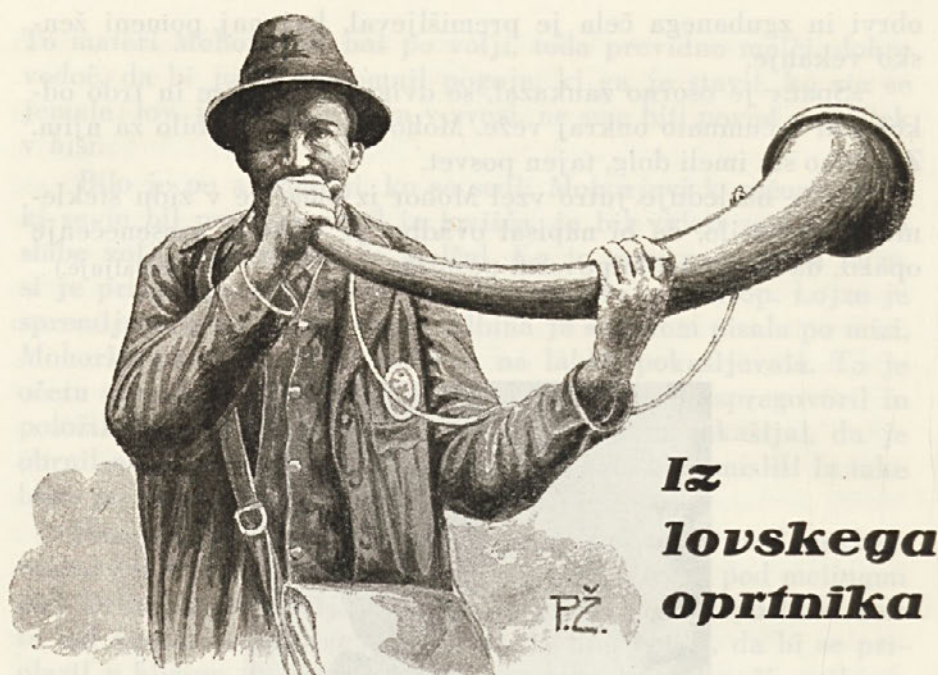
Ko je naslednje jutro vzel Mohor iz omarice v zidu stekleničico za črnilo, da bi napisal ovadbo, je v svoje presenečenje opazil, da se je črnilo povsem posušilo ... (Se nadaljuje.)

„Žena na Poljanah“ pri Jesenicah na Gorenjskem.

Uredništvo je prepozno dobilo sliko, da bi jo bilo objavilo
s člankom S. Lapuha pod enakim naslovom
v Lovcu 1959, stran 511.

Ta skala je sedaj v okolici znana pod imenom
„Baba“ na Poljanah.

Iz lovskega oprtnika

Kr. banska uprava dravske banovine pojasnjuje pod III/7, št. 3444/1: »Število zakupnikov (sozakupnikov) in podzakupnikov v posameznih loviščih, ki jih oddajajo v zakup na javni dražbi občna upravna oblastva I. stopnje, je urejeno v čl. 12. banovinske lovske uredbe. Ta člen odreja, da so družbe dopustne le v razmerju, da pridejo na prvih 500 ha največ trije člani, na vsakih nadaljnjih polnih 500 ha lovne površine pa še en družabnik; vendar taka družba v nobenem primeru ne sme presezati števila 12 družabnikov (sozakupnikov in podzakupnikov).

Iz besed »na prvih 500 ha« v čl. 12. lovske uredbe, iz določbe § 5., odst. 3., zakona o lovu, po kateri občinska lovišča ne smejo biti manjša od 500 ha, in iz določbe § 11., odst. 1., zakona o lovu, po kateri mora biti število zakupnikov sorazmerno z velikostjo lovišča, izvira, da je dopustno odobriti dva ali več zakupnikov (sozakupnikov) in podzakupnikov samo za lovišča s površino najmanj 500 ha.

To velja z ozirom na predpis § 15., odst. 5., stavek drugi, z. o l. tudi za lastna lovišča, ki jih oddajajo v zakup na javni dražbi občna upravna oblastva I. stopnje.

Določila čl. 12. lovske uredbe se tedaj smejo uporabljati samo za ona občinska in lastna lovišča (§ 7., odst. zadnji, in § 15., odst. 3. in 4., zak. o lovu), ki jim je površina najmanj 500 ha.

Iz Prekmurja. Naša divjad je lani dobro prezimila in tudi letni čas za razplod je bil zelo ugoden. Poživili so se naši revirji, posebno zajcev je več kakor pa navadno. Zato imamo dosti zabave in razvedrila, kar nam nelovski svet nekako zavida. Pa se nam na lovih pripeti včasih tudi kaka lovska mojstrovina, ki dvigne dobro razpoloženje. Tako smo v preteklem mesecu lovili v večji družbi ob severozahodni državni meji. Prišedši iz gozda opozori nek lovec na zajca v njivi. Temu so se pridružili še štirje preizkušeni in spretni lovci ter so, stoječ v polkrogu, naperili puške na kakih 40 korakov oddaljenega zajca v

ložu. »Ne streljaj v ložu!« je prišlo svarilno povelje. Zato se je vseh pet strelcev začelo zajcu približevati. Kakih 15–20 korakov oddaljen je zajec skočil in kakor na povelje zagrmil pet strelcov hkrati. Zajec se pa zato ni nič zmenil in se je začel z navadno brzino umikati. Lovci so obstali kakor kipi in odprli usta, strmeč za beguncem. Le eden se je spomnil na drugi strel. Zajca je z zadnjim delom malo zaneslo — menda od zračnega pritiska — šibre pa najbrž ni dobil nobene. Čez čas je zajec v daljavi zginil, strelci so pa zijali kar naprej, dokler ni od zadaj prišlo opozorilo, da naj zapro usta in naj se obrnejo, da se bo lov nadaljeval. Taki tiči smo v Prekmurju!

F. D.

Zvestoba pri srnjadi. Zvestoba srne do mladiča je brezdvomna. Velikokrat sem tudi opazil, kako je v prsku srna ostala pri ubitem srnjaku, hodila okrog njega in bokala ter šele odskočila, ko sem prišel k srnjaku. Sredi oktobra letos sem pa opazil zvestobo srnjaka do srne, kar se menda malokdaj zgodi, ker vemo o možakarjih, da niso nič kaj zvesti. — Sedel sem na visokem hrastu zjutraj, ko se je srnjad vračala s paše. Pred menoj se je razprostiral travnik v dolino in iz doline po nasprotnem pobočju navzgor do gozda.

Od leve strani se pokažeta na nasprotnem pobočju dva kosa srnjadi, eden že čisto v zimski obleki, drugi še popolnoma rjav. Svetloba je bila slaba, razdalja velika in z daljnogledom sem ugotovil, da sta obe srni. Ker sem prišel na odstrel srn, pripravim puško, hoteč kljub veliki razdalji tvegati strel. Sledil sem s puškinim daljnogledom srni in ko se rjav kos za trenutek ustavi, ga imam v križu in sprožim. Srna skoči tri korake nazaj in obleži. Sivi kos zdirja do gozda in se na robu ustavi. Bilo mi je predaletč za strel, pa sem srno tudi preslabo videl z daljnogledom, s prostim očesom je pa zaradi istobarvne okolice sploh

nisem razločil. Nato gre v hitrih korakih nazaj po pobočju, išče sled in ko ga najde, gre po sledu proti mrtvi srni. Ko pride do nje, stopica okrog in se zopet vrača k nji. Ti iščeš smrt, si mislim, in že spregovori moja puška, ker sem že takoj kakor običajno po prvem strelu repetiral. Srna se zvrne in skotali po pobočju par korakov ter negibno obleži. Silno sem se čudil, ko pridem do sivega kosa in ugotovim, da ima en decimeter visoko vilasto in okrnjeno rogovje. Rjavi kos je bila srna. Stari okrnjenec je bil torej zaljubljen in ostal zvest svoji ljubici do groba oziroma je šel z njo v smrt.

R. M.

Iz Ljubnega na Gorenjskem. Široka savska dolina tam pri Otočah, pokrita s fluvioglacialnimi naplavinami, je obrobljena na obeh straneh z vencem precej visokih skal. Te konglomeratne stene so imele in imajo še danes tudi pomen za okoliške lovce.

Onstran Save v Zaloških pečeh so še pred 50 leti gnezstile velike uhariče. Stari ljudje pravijo, da so bile kakor velike rjuhe, ko so priletele ponoči nad ljubensko polje iskati zajce. Napredek civilizacije po dolini jih je pogljal iz stoletnih domovanj. Zadnji ostanki teh so se ohranili še precej let na Šmarjetni gori, kjer jih je zaščitil neki Cof. Druge živali, ki so si skušale ustanoviti zadrage v skalovju v Lazih, so bile kavke. Držale so se pri nas samo nekaj let v večjem številu. Po polju so delale precejšno škodo, zato so se kmetje spravili s puškami nadnje kar v času gnezditve in mladičev. Kar jih je ostalo še pri življenju, so zapustile jajca ali mladiče, ravnajoč se po izreku: »Quisque sibi proximus!«

Nekaj let po tem je stalo naše skalovje mrtvo in tiho, brez življenja. Pred tremi leti pa smo dobili nove goste, golobe duplarje — pa samo en par. Za nas je gotovo to zanimivost, ker smo bolj malo navajeni na veliko divjad! Naš oče pravijo, da ne pom-

nijo, da bi bili kdaj prej ti golobi pri nas, prav tako trdijo tudi drugi. Samo stric jih je baje pred kakimi 10 leti nekaj ustrelil v Lazih, ki pa so gnezdzili v votlem gabru. Tudi jaz sem mislil, da bodo gnezdzili v kakem gabru, kajti tam jih ravno ne manjka. Pa sem se zmotil; ko sem letos šel pod skalovjem, je iz grma, ki raste iz skalne razpoke, zletel moj znanec. Padlo mi je v glavo, kaj če gnezdzijo tukaj. Pod grmom sem zapazil primerno veliko luknjo. Vrgel sem kamen prednjo in res — iz luknje je prhutnila golobica. Čez teden dni sva z bratom pogledala v gnezdo, kjer sta čepela dva, že precej odrasla mladiča. Ta dva sva potem obročkala in dala nazaj. — Čudno se mi je zdelo samo to, zakaj že skozi tri leta opažam pri nas samo en par. Pred kratkim pa so mi oče pravili, da so slišali gruliti duplarja v Otoški gmajni. Sedaj mi je jasno: Ker pri nas, tostran Save, nimajo dovolj primernih votlin, se selijo onstran, v Zaloške peči.

Zanimivo je tudi to, da je zaradi teh golobov nastal pri nas med lovci spor: eni pravijo, da so to* skalni golobi, drugi pa, da so duplarji.

Ker sem že pri tem, naj povem še kaj. Ob travnikih »Javornik« so se pred leti držale še zlatovranke. Danes pa tam ni nobene več, ker ni več votlih dreves. Dalje: pokojni Malenšek, ki je imel tudi naše lovišče v zakupu, je skušal zarediti pri nas fazane. Pa se ni obneslo! Pri žetvah je bilo vedno nekaj gnezd uničenih. Kar ni napravila kosa in srp, so storili krivolovci. Tako, da danes od vsega truda pok. M. ni drugega, kakor ena sama fazanka, edini zastopnik te lepe divjadi, ki se spreha po našem polju.

Fr. Cvenkel, Ljubno.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Tem. na Dol. in njegovo okolico za l. 1939. Izmed ptic selivk so se vrnili

* Duplarji pri nas niso nobena redkost. Za razločevanje od skalnega goloba glej »Naš lov« str. 81.

letos k nam, kolikor sem mogel do-
gnati, najprvo škorce. Prvih 10 so opazili 2. februarja na Veliki Loki. — 14. februarja so jih opazili kakih 15 pod Korenitko. — 25. februarja pa čez 20 na travniku pod Dolgo njivo. — 4. marca jih je letelo 15—20 nad št. Lovrencem. — 25. marca jih je letalo v okolici Vel. Loke kakih 50, malo naprej proti Trebnjemu pa zopet kakih 50, kjer so iskali hrane po njivah. — 3. aprila jih je letalo po travnikih za Vel. Loko 20—25, malo naprej proti Trebnjemu pa 30—40. — 4. aprila jih je letelo nad št. Lovrencem okoli 20. — 5. maja pa po travnikih blizu Vel. Loke 40—50. — Tudi v št. Lovrencu smo jih letos opazili kakor lani. Gnezdzili so pod cerkveno streho in drugod. — 28. septembra jih je letalo po njivah nad Praprečani 50 do 60. — 30. septembra sem videl še 3 pod Kačjim gričem, zadnjih 7 pa 1. oktobra nad Martinjo vasjo.

Izmed divjih golobov smo opazili pri nas letos navadnih ali duplarjev manj kakor druga leta, kakor jih opazujemo sploh vsako leto manj. Prve, kakih 6, so opazili sredi februarja pod Martinjo vasjo. — 11. marca jih je letelo 9 nad št. Lovrencem. — 11. in 24. aprila sem slišal njih gruljenje v hosti pod Muhobranom. — 18. maja in 3. julija sta letela po 2 nad št. Lovrencem. Dosti več, kakor duplarjev, pa sem opazil letos grivarjev, posebno v jeseni po žetvi, ko hodijo iskat po njivah hrane. 30. aprila so leteli 3 nad Martinjo vasjo. — 30. junija sem videl 4 na travnikih za Vel. Loko. — 2. julija so leteli 3 nad št. Lovrencem. — 12. julija sem videl kakih 10 pod Muhobranom. — 12. avgusta se jih je paslo 40—50 po njivah pod Kačjim gričem in 14. avgusta ravnokar do 40. — 20. avgusta pa zopet tam 12—14. — 8. septembra je letalo nad njivami in posedalo po njih pod Muhobranom 50—60, ravno tako 9. septembra do 50 in 10. septembra zopet 30—40. — 30. septembra pod Kačjim

gričem kakih 50—60. — Zadnjih 6 pa je letelo nad Št. Lovrencem 8. oktobra.

Postovk smo opazili letos več ko lani. Prve so videli 12. marca na Korenitki. — 27. marca so opazili eno na Vel. Loki. — 30. marca 4 nad Martinjo vasjo. — 6. aprila so letele 3 nad Kačjim gričem. — 8. aprila sem opazil 4 pod Korenitko in 7 na Vel. Loki, kjer jih je vsako leto največ, ker imajo tam največ prilik za gnezdišča. — 10. aprila sem jih videl 5—6 nad njivami v Martinji vasi. — 14. aprila 3 nad Kačjim gričem. — 15. aprila 3 nad Martinjo vasjo in 4 nad Kačjim gričem ter 4—5 v Št. Lovrencu, kjer gnezdi vsako leto in sicer po več parov nad cerkvijo, na zvoniku, nad šolo in nad mlekarno. — 24. aprila mi je pravil cerkovnik iz Korenitke, da jih je videl pred nekaj dnevi kakih 10 parov, ki so krožili okoli Korenitke in da jih gnezdi vsako leto po 3—4 pare na cerkvi in zvoniku. — 26. aprila jih je letalo 5 okoli zvonika v Št. Lovrencu, 2. maja pa 6. — 3. maja mi je pravil cerkovnik na Dolgi njivi, da že dolgo ni bilo toliko postovk kakor letos. Tam gnezdi vsako leto ne samo na zvoniku, ampak več parov tudi na cerkveni strehi, kjer vsako leto odmakne opeko toliko, da morejo postovke priti pod streho, kjer gnezdi. — 9. julija jih je letelo 4 pod Muho-branom. — 2. avgusta kakih 6 ali še več nad Št. Lovrencem, ki so se najbrž zbirale k izselitvi. Drugi dan sem videl 2 in 4. avgusta zopet 2 v Št. Lovrencu. — 8. avgusta sem videl, ko sem se vozil v Ljubljano, iz vlaka še 2 postovki, eno v Stični, drugo v Šmarju. — 21. avgusta sem opazil zopet eno, ki je letela od Martinje vasi proti Vel. Loki, 8. septembra pa zad-

njo, ki je letela nad Št. Lovrencem. Tako pozno še nisem opazil postovke pri nas. — Naj navedem še tole zanimivost o postovkah. V neki hiši na Dolgi njivi so pregnale letos postovke golobe iz golobnjaka in se same vse-lile vanj, kjer so potem gnezdile in odgojile svoje mlade, najbrž zato, ker jih je bilo letos toliko, da niso mogle dobiti druge prostora, kjer bi gnezdile. (Se nadaljuje.) I. Šašelj.

Naboj Savage 5.6×52 Hp je za srnjad najboljša patrona izmed vseh. Preizkusil sem mnogo vrst nabojev od 6—12 mm, polnjenih z brezdimnim in črnim smodnikom, a najboljši je zgoraj imenovani.

Na to municijo sem bil opozorjen po člankih v »Wild und Hund« iz leta 1939. Izdelati sem si dal dve puški in sicer polrisanico 5.6×52.20 in prelomačo na en naboj 5.6×52; pri obeh cevi iz jekla Poldi Anticorro, ker je pri malih kalibrih vedno bolje vzeti dobre vrste jeklo, ki ne rjavi.

Iz »Wild und Hund« posnemam, da je čez 200 srnjadi po strelu s tem nabojem ostalo v ognju ali največ 50 m od nastrela. Sam sem ustrelil okrog 20 srnjadi, a le dva kosa sta šla nekaj metrov z mesta. Ubijajoči učinek je naravnost ogromen; srnjad pada kot od strele zadeta. Ta naboj deluje bolje kot naboj 7×57 z 2.4 g smodnika.

V člankih so objavljeni tudi poskusi na košute. Tudi pri njih je uspeh izvrsten. Sicer bo pa pravi lovec uporabil za to divjad močnejše naboje. Morda bi se ta patrona mogla uporabiti za gamse.

Ker je pot izstrelka silno razantna, se more puška pristreliti na 200 m, tako da do 250 m služi en vizir.

Uredništvo prosi vse cenjene dopisnike in sodelavce, da pišejo samo po eni strani in da puščajo primeren rob za pripombe.

Zlasti prosi tiste, ki pišejo s strojem, da ne tipkajo v goste vrste, ker je vsak popravek nemogoč in zaradi nepreglednosti tudi stavljen je močno otežkočeno.

Velika prednost tega kalibra je tudi ta, da se more na malo divjad: mačke, vrane, zajce, race itd., streljati s šibkimi naboji in kroglo Velodog ali Hornet s približno 0.70 g smodnika Troisdorfer 1912 ali Wöllersdorfer (te patrone gotovo rada polni puškarna Čutič, Maribor).

Tak strel je poceni, ker se morejo tulci uporabljati desetkrat in večkrat.

Ker originalni naboj ne da nobene- ga odsunka, so uspehi na lovu boljši kakor z večjimi kalibri, ker je strelec prisrebnejši in bolje strelja.

Opozoriti bi mogel še, da v naj-novejšem času izdeluje R. W. S. - to-varna patrone s posebno D-kroglo (dvojni plašč). Teh patron še nisem preizkusil, ker sem bil z onimi od to-varne DWM jako zadovoljen, a je omenjena izdelava gotovo še korak naprej.

Kolikor se more priporočati polnje-nje omenjenih šibkih nabojev za malo divjad, toliko treba vsakemu odsveto-vati laboriranje z originalnim nabo-jem, ker je pritisk plinov že tako jako visok in more pri najmanjši neprevid-nosti doseči nedopustno in nevarno višino.

Upam, da bom mogel mnogim olaj-sati izbor patrone pri nabavi nove puške. Prepričan sem, da bo vsakdo zadovoljen, ker je omenjeni kaliber v resnici idealen za srnjad in za odstrel plahe divjadi, kakor dropelj, divjih gosi, ter za majhne denarje tudi za ostalo malo divjad.

Ebenhöh F. Adolf, Lovas-Srem.

Društvene vesti

† Franc Forneci. V Ribnici na Po-horju je 17. septembra 1939 žalostno zapel zvon in naznanil, da je odšel lovski tovariš Franc v večna lovišča.

Pokojni Franc se je rodil 28. maja 1868 v Sv. Lovrencu na Pohorju. V Jo-sipdol je prišel l. 1895, kjer je službo-val pri tvrcki Gaststajgar tri leta; na-daljnji dve leti pri angleški tvrcki in leta 1908 je stopil v tretjo službo na

istem posestvu pri inž. Lenarčiču kot lovski in gozdni paznik, do leta 1936, ko je stopil v pokoj.

Kot velik prijatelj narave je zvesto in marljivo opravljal svoj posel dolgih 33 let. Kljub naporni službi je vzdržal vse vremenske neprilike. Bolezni ni

hotel poznati in je bil prijazen, dru-žaben ter dostojen proti vsakomur. Mnogo lovskih gostov je spretno vodil po loviščih, da so mu bili hvaležni in veseli lepih lovskih užitkov in uspehov. Nič manj se ni Franc veselil gostovega uspeha in ko se je vesel vračal v pla-nino, je zapel svojo najljubšo:

»Jaz pa gor na planinco grem...«

Dragi Franc, porumenel je gozd, od-padlo je listje in pokrito je Tvoje nek-danje lovišče s snežno odejo. Bridke in grenke so misli, da si ga Ti zapustil za vedno in da smo Te spremili 19. sep-tembra 1939 na zadnjo pot ter obsuli Tvoj tihi domek z zelenjem. Vsem, ki smo Te poznali, boš ostal v trajnem spominu!

S. P.

*

Lovsko društvo v Ribnici bo imelo svoj redni občni zbor 21. januarja 1940 ob 1 popoldne v Ribnici v gostilni »Pri Miklovihi« z običajnim dnevnim redom. Vabljeni vsi člani. — Odbor.

Legitimacije za izvrševanje lova v obmejnem pasu. Zaradi lažje kontrole od strani organov štaba utrjevanja nad posestniki lovskih legitimacij, ki love v obmejnem pasu, bo štab utrjevanja te žigosal z okroglim pečatom, kar bo služilo lovcem za lažje gibanje na terenu, in s čimer bodo rešeni morebitnih nesoglasij z organi, ki vrše kontrolo.

Zato naj vsi prizadeti člani pošljejo svoje članske izkaznice s podatki

rojstnega in krstnega imena, poklica, kraja bivališča in pristojnosti (kraj, občina, srez, banovina), državljanstva ter občine in sreza, kjer se lovišče nahaja, društveni pisarni v Ljubljani, ki bo to oskrbela. Štab posameznim in neposredno ne bo žigosal izkaznic.

L. d. Ljubljana.

Razpis nagrad za pokončevanje ujed in lovu škodljivih ptic. Lovsko društvo Celje razpisuje za leto 1939/40 nagradno tekmovanje za pokončevanje

Pristojbine za lovske karte v din

Državna kolkovna taksa					Bano- vinska kolkovna taksa	Za obrazec	Za banovinski lovski sklad	Skupaj	Članarina pri lovskem društvu
za prošnjo	z a l o v								
	brez psa	z 1 psom	z 2 psoma	s 3 ali več psi					
A. Koledarske lovske karte									
a) za lovske upravičence in njihove goste									
10	30	40	50	60	50	5	10	105 115 125 135	85
b) za zaprisežene lovske čuvaje									
10	—	—	—	—	50	5	—	65	65
c) za državne gozdarske nameščence									
10 ako ne prosi urad	—	—	—	—	—	5	—	15 (5)	85 a ni obli- gatorna
č) za samoupravne nameščence									
10	30	40	50	60	—	5	10	55 65 75 85	85
B. Mesečna lovska karta									
10	30	40	50	60	prva 50, vsaka nadaljnja 25	5	150	245 (220) 255 (230) 265 (240) 275 (250)	85 a ni obli- gatorna

lovu škodljivih ptic in sicer skobcev, kraguljev, srak in šoj po lovskih paznikih.

Tega tekmovanja se lahko udeleže vsi zaprišeženi lovski pazniki, organizirani v celjskem lovskem društvu.

Nagrad je 10 v skupnem znesku 1500 din in se razdele sledeče:

Prva nagrada 300 din, druga 250 din, tretja 200 din, četrta 150 din ter nadaljnjih 6 nagrad à 100 din (600 din).

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil in sicer s parom krempeljev ter se štejejo skobei in kragulji desetkratno, srake petkratno, šoje pa enkratno.

Dan razdelitve nagrad, ki bo v pomladnih mesecih 1940, bo naknadno objavljen. — Lovsko društvo Celje.

Kinološke vesti

Občni zbori. Vse edinice JKS pozivamo, da skličejo občne zборе v januarju ali februarju 1940. Takoj po obnem zboru predložite JKS poročilo.

15. jan. 1940 ob 19.30 v lovski sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska cesta 6. — Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev.

31. jan. 1940 ob 19.30 v salonu restavracije »Štrukel« v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15. — Jugoslovenski klub ljubiteljev sportnih psov.

20. januarja 1940 ob 20 v posebni sobi gostilne palače Matice hrvatskih obrtnika v Zagrebu, Ilica 49. — Hrvatsko kinološko društvo.

Sedež Jugoslovenskega kinološkega saveza je: Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 56/I. Telef. 23-55. — Dopisi naj se pošiljajo na: Jugoslovenski kinološki zavez, Ljubljana I, poštni predal 235.

Savezni tajnik.

Nova psarna. JKS prijavlja zaščito psarne »Fruška gora« za airedaleterijerje. Lastnik Djordje Sekelj, advokatski pripravnik, Novi Sad, Željezniška ulica 19. — Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Dražba lovišč

I. V petek, dne 19. januarja 1940, se bodo pri sreskem načelstvu v Slovenjem Gradcu, soba št. 2, od 10.30 naprej oddala na dražbi občinska lovišča v naslednjem redu za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952:

1. Občinsko lovišče Slovenj Gradec A v izmeri 2740 ha, izklicna cena 1100 din.

2. Občinsko lovišče Slovenj Gradec B v izmeri 2691 ha, izklicna cena 1500 din.

3. Občinsko lovišče Pameče v izmeri 2339 ha, izklicna cena 2000 din.

4. Občinsko lovišče Razbor v izmeri 1464 ha, izklicna cena 600 din.

5. Občinsko lovišče Podgorje v izmeri 2823 ha, izklicna cena 1100 din.

6. Občinsko lovišče Šmartno pri Slovenjem Gradcu A v izmeri 2076 ha, izklicna cena 1500 din.

7. Občinsko lovišče Šmartno pri Slovenjem Gradcu B v izmeri 2287 ha, izklicna cena 1500 din.

8. Občinsko lovišče Mislinja A v izmeri 2763 ha, izklicna cena 1500 din.

9. Občinsko lovišče Mislinja B v izmeri 4180 ha, izklicna cena 2200 din.

II. V soboto, dne 20. januarja 1940, se bodo v Šoštanju v občinski pisarni, kjer se vršijo uradni dnevi, od 9.30 dalje oddala na dražbi občinska lovišča za zgoraj označeno dobo v naslednjem redu:

1. Občinsko lovišče Šoštanj v izmeri 3107 ha, izklicna cena 2500 din.

2. Občinsko lovišče Topolšica v izmeri 4709 ha, izklicna cena 3000 din.

3. Občinsko lovišče Škale v izmeri 2677 ha, izklicna cena 1000 din.

4. Občinsko lovišče Velenje v izmeri 2469 ha, izklicna cena 650 din.

5. Občinsko lovišče Št. Janž na Vinški gori v izmeri 2049 ha, izklicna cena 400 din.

6. Občinsko lovišče Št. Andraž pri Velenju v izmeri 1744 ha, izklicna cena 700 din.

7. Občinsko lovišče Št. Ilj pri Velenju v izmeri 987 ha, izklicna cena 300 din.

Zakupni pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu v Slovenjem Gradcu, soba št. 2, med uradnimi urami. Dražitelj se mora izkazati z veljavno lovsko karto, mora ustrezati določilom § 28 zakona o lovu in mora pred dražbo položiti vadij v višini izklicne cene dotičnega lovišča.

Ako bi katera gornjih dražb ne uspela, bo za lovišča, navedena v I. odstavku, v petek, dne 26. januarja 1940, pri sreskem načelstvu v Slov. Gradcu od 10.30 dalje, za lovišča, navedena v II. odstavku, v soboto, dne 27. januarja 1940, v šoštanju od 9.30 dalje — v prostorih kot zgoraj — ponovna dražba, eventualno tudi pod izklicno ceno.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Opozorilo. Po sklepu Zveze lovskih društev bo uredništvo objavljalo oglase le za one pse, ki so vpisani v rodovno knjigo.

Pes foksterijer bel, črnolisast - resast, z ovratnico, na kateri je bila pasja znamka ljubljanska št. 746, se je zgubil v Črnučah. Pošten najditelj naj ga proti nagradi odda lovecu Mihi Severju, Gmajna 4, ali lastniku direktorju Staretu, Ljubljana, Erjavčeva 16.

Dobro ohranjene in lepo nagačene živali, sesalce in ptice, kupi profesor Viktor Cotič, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/IV.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Pod naslovom: »Lovci, pozor! Vulpesin«, je bil v zadnji številki oglas, ki je bil deloma netočen, deloma pa napačen. Kakor slišim, je poslal oglas g. Rupnik iz Dol pri Litiji, ki je dobil v preteklem letu z Vulpesinom 17 lisic ter dve kuni. Z Vulpesinom je pričel vabiti lisice že moj oče, ki je bil vse življenje poklicni lovec, nadaljeval sem pa s poizkusi jaz. Kot lovec lani umrlega velikega lovca ravnatelja Burgerja sem uplenil po njegovih zapisnikih v letih 1925 do 1938 364 lisic in kun s pomočjo Vulpesina, in to v loviščih Kum, Kovk in Vištov vrh.

Da se izognem posameznim odgovorom na številna vprašanja, ki prihajajo sedaj name, izjavljam, da izdelujem Vulpesin jaz, a z razpečevanjem se ne morem baviti. Za to sem pooblastil g. A. Štrausa v Hrastniku, kamor blagovolite nasloviti naročila. Steklenica z navodilom stane 50 din. Josip Plaznik, Hrastnik.

Lovski koledar za januar

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	7:42	16:45
21.	7:37	16:58
31.	7:25	17:11

Mesec je 9. v mlaju, 25. v ščipu.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Naprodaj pes, angleški hrt, z rodovnikom, star 18 mesecev, dresiran. Franc Kumer, preparator, Celje.

Prodaj šest mesecev starega angleškega seterja, z rodovnikom. Cena nizka. — Janko Dovč, poklicni lovec in dreser psov, Stožice 73, p. Ježica.

Ugodno prodam dvocevko kalibra 16 in risanico. Cena po dogovoru. Leon Patik, Radovljica. Graščina.

Prodaj psico, brak-baset, Aido iz psarne dr. Lovrenčiča. Milko Jerše, Laško.

Oglje, prima bukovo in brezovo, dobavlja do treh vagonov mesečno in za večletno dobavo A. M. Böhm, posestnik in lesni trgovec, Vuhred.

Prodaj udomačeno kuno-belico, samico, staro 1 leto in pol. Vprašanja na: Dr. Stane Vrhovec, zobozdravnik, Celje.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALINOGLAD

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30
ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42
svetlobnost 49, teža 500 g,

LOVNI DIALYT 7×42
svetlobnost 36, teža 500 g,

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,
8×56, 10×56
svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURALYTAN 4×
svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×
svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v **Kranju**, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke **Toni Jager**, **Dvorni trg št. 1**. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, **Ribnica na Dolenskem**.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, **Maribor**, **Slovenska ulica št. 18**. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarku **Albinu Sifererju** v **Ljubljani** na **Gospodsvetski cesti št. 12**, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel** in **Sempert & Krieghoff**, **Suhl**. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • **Maribor**, **Koroška c. 105**

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à **din 3.50** za **1 kg**.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz **10 kosov**; ker zadostujejo za psa **3—4 kosi** dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, **Slav. Požega**, **Poštni predal 12**

Cyan - kapsule

za pokončavanje zverjadi

Fosfor - pasto

(lonci samo à 1 kg)

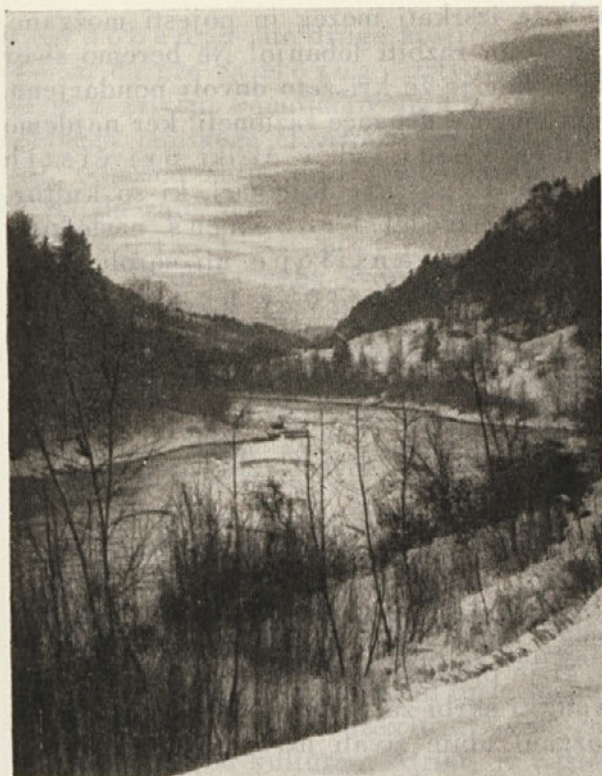
vsako količino, izdajamo samo proti
dovolilnici za strup, ki jo izstavlja
mestni fizikat ali
okrajno načelstvo
proti lovski karti
zakupnika lova

Drogerija Emona

IVAN KANC

Ljubljana • Nebotičnik

Februar

Savska tesen pod Litijo

Ado Makarovič

Pomen lovske žrtve paleolitika

(Konec.)

Kakor pastirski Semit ni smel jesti krvi, v kateri je duša, tako premusterijski lovec ni smel jesti možgan in mozga, verjetno tudi krvi ne. Zakon, ki ga je Bog dal Mojzesu, ima še neko prepoved, ki pojasnjuje naše vprašanje. Semit je že pastir in ne več lovec, zato je ta božji zakon zanj prikrojen in je bil za lovca gotovo v tem oziru bolj strog. O pashi, velikonočnem jagnjetu, čitamo: »V eni hiši se bo jedlo: nič mesa njegovega ne nosite iz hiše in kosti nobene mu ne zlomite.« (II. Mojzesova, 12, 46.) Tu imamo simboličen spomin na strogi lovski zakon, ki je veljal bržkone za vsako žival, tu samo za določno žrtevno žival. Gromadenje medvedjih lobanj in dolgih kosti v jamah nas spominja zapovedi: »V eni hiši (= jami) se bo jedlo!« V jami jejte, v jami žrtvujte! Prepoved lomljenja kosti pa pomeni: ne jej njegovega mozga in

možgan, ker kdor hoče izsrkati mozeg in pojesti možgane, mora prelomiti votle kosti in razbiti lobanjo! Ne beremo sicer o tem, da je mozeg duša, ker je že kri zato dovolj poudarjena, prepovedi pa nikakor ni mogoče drugače razumeti, ker najdemo prepoved lomljenja kosti tudi v Afriki pri čistih lovcih. O Bušmanih iz puščave Kalahari, ki so kulturno zelo blizu Pigmejcem, je izvedel Frobenius naslednje: »Bušmani imajo zvezde za antilope ali narobe, antilope smatrajo za zvezde. Iz tega vzroka ne smejo lomiti kosti ubitih živali, sicer ugasne svetloba zvezdnega neba!« (Kulturgeschichte Afrikas, stran 130.) Frobenius kaže na identično vero na severu in znani mit o Thorju, ki je prepovedal lomiti kosti svojih kozlov. Ker pa je Loki (= zli lovec) vzlic prepovedi pokvaril neko kost, seveda nožno, je potem eden od kozlov šepal, ko jih je Thor zopet oživel. Šepanje pa je baš znak divjega lovca, našega šenta, to se pravi: temni del lune. Thorjeva kozla sta torej svetli in temni del lune in temni del, torej primanjkanje svetlobe na nebu, je zagrešil zli lovec, ki je prelomil nožno kost, v kateri je bil — mozeg. Thor je Perun, ki skrbi za življenje živali in iz kosti (točneje mozga in možgan) ubite živali ustvari novo žival — na nebu.

Frobenius misli, da je tu bistveno zbiranje kosti (»Nun kennen wir den Grund dieses Knochensammelns —«). Thorju je sicer treba vseh kosti, pa ta bajka je mnogo mlajša od afriške vere, čeprav je sicer pristna in jasna. Bog (Thor, Perkun) ne rabi kosti, pač pa mozeg. Ker je pa človek moral pri shranjevanju možgan in mozga dati cele, nepolomljene kosti, je nastalo sčasoma naziranje, da je treba kosti žrtvovati in v bajki o Thorju celo vse kosti.

Slično naziranje je našel Frobenius pri severnih Etiopcih v Sudanu. Ljudstva Mande in Bamana smatrajo zvezde za antilope kaba, ljudje iz Bafulahe pa vidijo v zvezdah govedo. Na visoke rogovile, često združene v nekake odre, obešajo lobanje ubitih antilop. Tam visijo po cela leta, od žuželk razjedene, in razpadajo. Ljudje jih nikakor nočejo odstraniti, ker vise tam gori »za srečonosne zvezdne utrinke! Identificiranje živali z nebesnimi telesi pri tej žrtvi, oziroma — pogrebu, govori važno govorico. Kakor paleolitski lovec, žrtvuje Bušman kosti, t. j. lobanjo in ostale važne kosti, seveda votle kosti z mozgom. Točno katere kosti, Frobenius ni mogel izvedeti (»Genaueres ist nicht zu erfahren«). Pri Etiopcih je pa žrtvo-

vana lobanja (ne druge kosti?). Prepoved lomljenja kosti je dokaz, da gre za moze g, žrtvovanje lobanj pa je tudi identično z žrtvijo Samojedov in tudi z žrtvovanjem lobanj diluvialnega jamskega človeka. Premusterijski lovec je torej žrtvoval, odnosno shranjeval »pokopaval« lobanje in dolge kosti medveda zato, da bi dragocena in sveta, svetla nebesna žival, tu medved, ne izumrla! Da bi ubiti medved živel na nebu svoje življenje dalje in od tam skrbel kot božanstvo za razplod svoje vrste na zemlji. Tako smo orisali vero, ki je za primitivnega lovca preznačilna. Pomislimo, kaj bi po tej veri nastalo, če bi zaradi divjega lova na zemlji začela ugašati nebesna bitja: luna, zvezde, sonce! Kdor verjame v zgoraj rečeno, mora verjeti logično nujno tudi, da je »divji lovec« identičen s temo in zlim na svetu in v vse-mirju, dočim je »dobri lovec«, Bog, ki daje ljudem lovskega plena v izobilju, da lahko lovijo, kolikor morejo, ne da bi škodili množitvi in množini vrste! Žival je tako tesno zvezana s svetom in nebom, da brez nje ne bi bilo svetlobe, ne bi bilo neba, ne zemlje, ne človeka; brez živali bi bil kaos, tema, zlo! Tako je torej vse dobro baš od živali in tu se začne nova doba v kulturni zgodovini: pretirano oboževanje živali, malikovanje! Prvi, kot najbližji lovskim kulturam Afrike, je nastopil Egipt, za njim vse druge, že zgodovinske države in narodi.

Pa neko malikovanje uživa medved že v paleolitiku in to je zadnji in najmočnejši dokaz, da shranjevanje njegove lobanje ni nobena primicialna žrtev, kakor trdi Gahs. To je raje pokopavanje svete živali, ki se je vršilo z vsem spoštovanjem in strahom, kakor gre bitju, če ne božanskega, vsaj nebesnega porekla, potomcu nebeškega medveda!

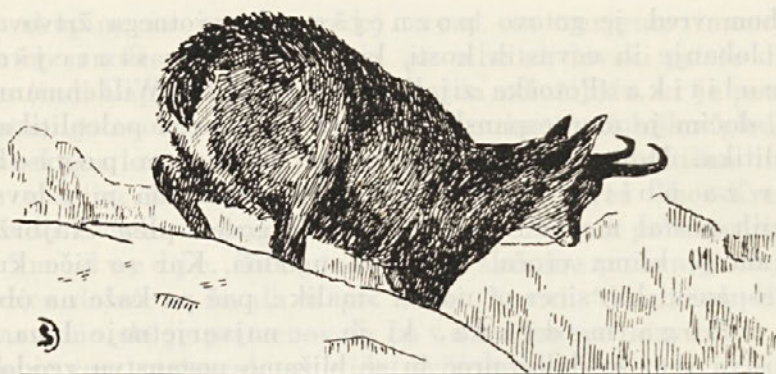
Nebesna telesa niso bila za pralovca nič drugega nego duše, t. j. božanstva, in to večinoma v živalski obliki. Le pogledjmo na zvezdno karto in čitajmo prastara poimenovanja posameznih skupin! Značilno imenovani pas, skozi katerega vidimo gibati se luno, nam že precej pove! Z o d i j a k ali živalski krog sestoji iz tehle skupin: bik, oven, ribe, ribič (= vodar), divji kozel, strelec (= lovec), škorpion, lovka (= devica), lev, rak, sovražna si lovca (= dvojčka)! Tehtnica je zelo mlado ime za škorpionove škarje. Od ostalih skupin je najbolj znan veliki in mali medved! Omeniti pa je še: psa (velikega in malega), orla, laboda, goloba, vodno kačo, krokarja in »zmaja« med pticami, potem pa so še na nebu: koza, delfin, konj (Pegaz), »južna riba«, kit, zajec, samorog (monoceros), ris. Končno imamo še »lovske pse« in jahajočega strelca (lovca Kentavra). Ker obsegajo neka-

tere skupine in imena precej zvezd, so verjetno imenovane prvotno množinsko, kakor so n. pr. ribe ali lovski psi še danes. Koza (tudi Capella) je največja zvezda v kočijažu, ki je pomenil prvotno gotovo »koze«, ker je novo ime mitološko glede na božanskega lovca, čuvarja koz, s katerimi je identičen in kot njih »pastir« in vodja postal »kočijaž«, namreč Thor-Kresnik. Tako so zvezde medvedov (malega in velikega) prvotno najbrž kar *medvedje. Tako tudi ostale skupine pomenijo najprej množico določene živali, n. pr. *biki, *ovni, *kozli itd. Menda je razvidno, da je poimenovala lovska fantazija zvezdno nebo in da je tam gori pralovec videl svoj lovski raj!

Bégouen in Casteret sta našla v jami pri Montespanu v Franciji grobo izdelan kip medvedjega trupa brez glave; kakor da bi bila glava odrezana. Iz sredine tega vratnega »prereza« je vodil rov v notranjost plastike, ki je mogel nastati samo od palice, na kateri je visela nabodena medvedja glava, ker med sprednjima šapama sta našla — medvedjo lobanjo! Najditelja sta predstavila to velevažno najdenino kot dokaz za kult medveda iz mlajšega paleolitika. V kakšni zvezi pa naj bi bil ta kult s shranjevanjem lobanj? Tu in tam je shranjena glava, v montespanski jami pa je groba plastika medvedjega trupa po mnenju znanstvenikov služila zato, da se ob nekih prilikah (kulta) obleče z medvedovo kožo. Ta koža pomeni svetlo nebesno telo. Temna luna se smatra ponekod za odrto žival ali odrtega boga (glej »Lovec« 1939: »Lovski izvor dualizma« itd.); torej je neodrti bog in žival, oblečen s svojo kožo, svetla luna. Staromeksikanski bog lovec, identičen z luno, Xipe Totec, »naš gospod odrti« dobri bog, ki pa zahteva žrtve, namreč — kožo, kožuh. V meksikanski bajki je ta koža, imenovana »nova koža«, ki jo nosi ta bog — človeška koža, prvotno pa je bila gotovo kožuh žrtvovane živali. V germanski mitologiji je zlatoščetinasti merjasec (Gulimbusti) svetla luna, torej je njegova koža, od katere pride svetloba! Kadar Thor spet oživi svoja dva kozla, rabi tudi njuno kožo, ne samo kosti. Sem sodi oživenje človeka, ki je bil pojedjen (»oblizan«) od vedomcev v slovenski bajki. Vedomci (!) sestavijo oglodane kosti v okostje, ga pokrijejo s kožo in človek gre svojo pot dalje. To je spomin na vero, da če hoče kdo spet oživeti pojedeno bitje (prvotno žival; kakor je vedomec tu prvotno lovec), rabi za to kosti (neprelomljene) in — kožo! Xipe Totec, ki hoče »novo kožo«, je tu še žival, ki jo spet oblečejo v kožuh, da bi ne umrla. Ta žrtev, odnosno pokop živali z glavo in odrtim

kožuhom vred, je gotovo poznejša od prvotnega žrtvovanja same lobanje in cevastih kosti, ki je vendar iz starejšega paleolitika (Potočka zijalka, Drachenloch, Wildenmannsloch), dočim je montespanska kultura iz poznega paleolitika ali mezolitika. Montespanska plastika je po mojem pogrebni oder za ubitega medveda in pomeni, da je v lovskih revirjih postal medved redek in predragocen plen. Najbrž pa tudi, da je klima vroča, vsaj zelo ugodna. Kar se tiče kulta, montespanski kip sicer ni noben »malik«, pač pa kaže na obstoj vere v boga medveda, ki je — najverjetneje luna. Od enoboštva smo že daleč proč in se bližamo poganstvu zgodovinske dobe. V rimski mitologiji je medvedka »dea artio«, boginja umetnosti, prav za prav plastike, nekaka kiparica, ker po takratnem naziranju rodi brezoblične medvediče, ki jim šele z lizanjem da pravo obliko. Ali ne spominja to na umetnico luno, ki oblikuje svoje mene? Bachoffen je zasledoval kult medveda pri Rimljanih in Grkih in ugotovil tesno zvezo češčenja medvedke in boginje matere (po naše: lovke), ki je seveda luna (Kalisto-Artemis)! Na mesto medveda je pozneje stopila košuta (jelen) in levinja (lev), obe lunarne narave. Gotovo so to zadnji ostanki lovske vere, v kolikor je bila v zvezi z medvedom. Bachoffen gre še po dokazih Kačincem v centralno Azijo ob reki Nina, ki so častili medveda (kamenit kip medveda na zadnjih nogah) v jami, da je božanski medved zgodovinske dobe le zadnja faza prastarega kulta medveda. Danes imamo že vse drugačne dokaze za starost tega kulta v diluvialnih lovskih kulturah in ostankih pri sibirskih ljudstvih in nekaterih severnih Indijancih.

Zaključujemo: Lovec starejšega in mlajšega paleolitika si je izoblikoval takšen svetovni nazor, v katerem ima lovčeva »privilegirana«, najbolj rabljena žival glavno vlogo. To je sicer pozneje vedlo v malikovalstvo, je pa samo na sebi ena najlepših ver, kar jih je že človek poznal, ker ljubi in ceni in spoštuje vse, kar je živega na zemlji, stoji torej v diametralnem nasprotju z današnjo ubijalsko dobo. Lovska žrtev ne pomeni torej pohlepa po čim večjem novem plenu, ampak oprostitve krivde zaradi uboja živega bitja! Paleolitski lovec ni imel samo religije, imel je tudi verski lovski zakonik, ki ga med vrsticami Stare zaveze lahko še danes slutimo in čitamo, na primer: »— duša mesa (živali) je v krvi, in jaz (= Bog) sem vam jo dal na oltar, da se ž njo izvrši sprava za duše vaše« (III. knjiga Mojzesova, 17., 11.)!

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

3.

Svet se zame ni več končeval na slemenu Stola, kjer je nekdaj hodil moj oče na gamse, pa tudi vrhu Triglava ne, po katerem je pred mnogimi leti lazil lovec Jancz. Na jugu, kjer črne gozdovi Jelovice, ki ne reže neba z ostrimi golimi skalami, sem bil vedno prepričan, da gre svet še dalje, kakor tudi proti pravljični Ljubljani, kjer se dolina odpira. Silne gorske gmote, položene v polkrogu od vzhoda do zahoda, so vezale vso otroško domišljijo. Čudno se mi je le zdelo, da vsaj pozimi, ko so vse gore kakor velika snežna streha, ne vidim od doma gamsov, teh ogromnih črnih živali. Zlasti sem ob novo zapalem snegu opazoval Begunjščico ter v vsaki skali, ki se je prve dni odkrila izpod plazov, ali ji je na grebenu veter odbril sneg, hotel videti gamsa. Zdelo se mi je, da se črne pike celo premikajo. Bistre oči moje fantazije je ugasnil brat, ki je menil, da sem kozel.

Tudi Janez mi je neskončno zmanjšal velikost gamsa, a utrdil v meni dojem, kot da je to hudobna in nevarna žival. Pravil je, da pride gams jeseni, tedaj ko je črn kot hudič, gledat človeka in s kake skale nepremično strmi vanj, zraven pa žvižga. Da teče kakor vedomec, meketa kot goren-mož in zgine in se prikaže kakor škrat. Zraven je silno močan in trdoživ in ga je treba streljati, dokler se maje. Povedal je, da se psa v skalah loti z roglji in ga pahne raz steno. Tudi njemu se je postavil po robu, ko ga je zatel tako, da ni mogel gams naprej. Na lovu je moral leči in gamsi so skakali čezenj. Včasih da se je moral

skriti, ker so valili kamenje in skale. S srnjadjo niso nič kaj prijatelji in jo gamsi preganjajo. Moč je skusil pri obstreljenem gamsu, ki ga je bil skoraj v prepad prekucnil in mu je moral jenjati. Poleti, posebno kadar žito zori, je pravil, pridejo gamsi radi v dolino na polje. Nekoč je prišel gams pod njegovo okno v radovljiški graščini, za katero je mal gozdček, imenovan Dol, nekdanji graščinski park. Nekam tesno mi je postajalo pri duši, vedno bolj me je oklepala začarani krog pripovedovanja. Kakšen dan je bil gams čisto majhen, nepomemben, pa je zopet zrastle v nedogled, da mi je zastiral obzorje domišljije.

Ob vsaki priliki sem tipajoč previdno izpraševal očeta, ker mu svoje zadrege in zgubljenosti nisem hotel izdati, da bi iz njegovih pojasnil dobil kako trdno oporo za stvarne predstave Janezovih opisov. Toda tudi očetove besede in razlage so se mi zdele tako breztelesne v nekaki megli, da se nisem znašel. Nikjer ni bilo trdnih tal za odklon mojim predstavam, ki so me trapile.

Pozneje, ko sem bil v četrtem razredu domače šole in sem slišal pripovedovanja o spiritizmu, ki je bil tedaj precej v modi, ter o pojavi duhov ob mizi v temni sobi, sem imel podobne neprijetne občutke nekega neugodja, na pol iz strahu, na pol iz radovednosti, kot nekaj let prej zaradi pripovedovanja o gamsih.

Veliki lovci so v svojem pripovedovanju skopi ali pa skrivnostni kakor otroci.

Zadnjo nedeljo v avgustu, ko so tista leta šle h kraju ljudskošolske velike počitnice, pravi na lepem oče pri kosilu: »Otroci, popoldne vam bom pokazal gamse.« Razen starejših bratov, ki sta šla svoja pota, je oče vso svojo drobnico vodil čez polje po stezicah v Begunje in naprej v dolino Drage, ki se začena ob razvalini Lambergarjevega gradu Kamna in ob zapadnem vznožju Dobrče. Kaj kmalu ob vstopu v dolino nad potjo so peščene meli izpod skalovitih reber Dobrče. Tam se oče ustavi, pogleda na uro, se obrne v meli in pravi: »No, otroci, kdo bo prvi zagledal gamsa?« Strme rebri in meli so bile že v senci nasproti ležečega Jamarskega vrha. Neverno smo ga pogledali, češ šali se, kar je rad delal in znal imenitno zabavati otroke. Mislim, da so Izraelci imeli podoben občutek, ko jim je

Gorenjski lovski ples

2. februarja t. l. zvečer v sokolskem domu v Škofji Loki

Mojzes v puščavi obljubil, da jim iz skale pričara vodo. Medtem je sam že nepremično zrl navzgor. »Zgodaj je še,« reče čez čas, »počakajmo malo.« Prav nič se mi sivi grušč in naokrog bele skale z ruševjem in gozdom niso zdele skrivnostne in nenavadne, da bi mogel v njih biti gams. V taki vsakdanjosti pač ne živi in v mislih sem za svojega gamsa ugovarjal tej možnosti. Pa dvigne oče palico in pokaže... Končno smo visoko v meleh, stisnjeno pod skalo zapazili sivo piko, ki se ni nič ganila in nam oče ni mogel dopovedati, da je to sploh žival. Šele ko se je tista pika počasi zganila, smo za gotovo vedeli, da gledamo pravo in da je to žival. Oče pravi: »Stopimo pod drevje in bodite mirni, se bodo še drugi in bliže pokazali.« Tiste čase ni bilo tujskega prometa v Dragi in ne trušča planincev. V nedeljah ravno ni nihče šel v gorske doline, da bi kalil prazničen mir.

Nismo čakali četrte ure, ko se izvije iz ruševja mnogo bliže nam na videz suha, siva ali rumena žival z dolgim vratom. Nekam leseno in trudno se je gibala in obračala glavo, ki jo je takoj nato potisnila k tlom v pesek. Za njo je prišla manjša, malo temnejša, očitvidno mladič. Nad njima se je čez čas pokazala še ena žival v družbi dveh manjših. Podrobnosti zaradi oddaljenosti in sence nismo dosti videli. Vendar pa toliko, da se je moj mogočni gams takoj zrušil v prah, ko mi je oče na žive ugovore znova zatrdil in me kot nevernega Tomaža z nekim posmehom končno prepričal, da so to gamsi. Tako majhna, lesena, kot plot suha, lena, negibna žival naj bo gams?

Ukanjen sem bil še za druge sanje. Sanje so pač laž! Tudi lovci so zgubili v mojih očeh. Tako-le leseno žival v produ za vasjo dobi lahko vsak. Kje so ostala vsa pripovedovanja in opisi visokih gora, megle, snega, strele, plazov, mraza in vseh grozovitosti. Čemu je lezel in se plazil oče po Stolu in pripovedoval, kako je nekoč v nevihti ves gorel od strele, da je bil od bliskov sredi noči pol ure velik dan, da bi mogel čitati, da je bilo okrog Zabreške gute pok na pok in se je majal Stol; da je nekoč od žeje vrhu Stola lizal roso, da drugič od mraza ni mogel sprožiti puške itd. Janez je zopet pravil, »Bog, hudiča,« da se je pri zalezovanju gamsov v Triglavu zaplezal in od naporov ni vedel, da si je polomil vse nohte, odbrusil prste do živega in razparal vso obleko, ko se je do smrti izmučen rešil in odmolil zahvalni očenaš. Taka groza ga je obšla, da se je komaj privlekel v Mojstrano in mesec dni si ni upal v gore. Drugič ga je zajel sneg v gorah, da se je le malo živ skozi sneg prebil v dolino.

Za Begunjami v produ se pa spokojno pase tisto predrto, nezanimivo živinče, ki naj bo gams! Za tako rumeno ali sivo

kozo da je treba zavite cevi? Moj tlakomer spoštovanja do gamsov in tudi do gamsjih lovcev je padel na — ničlo...

Domov grede so mi, ne vem zakaj, ves čas uhajale misli na tistega dolgina, o katerem je pripovedoval oče, da je nekje imel svoj hlevček za gamse. Kolikor se po 40 letih spominjam, je bil to žilav lovski tat, ki je živel na Koroškem in s katerim so na Stolu včasih zadeli skupaj. V nek kotel, ali vrtačo, kamor so baje nekje gamsi v jeseni radi zahajali na pašo, je vodila edina stezica preko prepada, ki je bil zaradi nerodnosti okolice ravno toliko širok, da si ga ni upal nihče preskočiti razen tega dolgina. Po drugi poti se gamsov ni dalo zalesti in splašeni so po drugi strani vrtače pobegnili čez to zev. Ta dolgin je baje sam pravil, da je vedno pred skokom »izpel« en očenašek. Na drugi strani je potem obesil na gamsovo stezo svoj suknjič, sezul čevlje in šel zalezovat. Če je gamse splašil, kar se je zaradi neugodnega obraza sveta navadno zgodilo, se je stisnil za skalo in čakal. Gamsi so oddirjali okrog vrtače proti izhodu, kjer jih je v vetru gibajoč in primerno dišeč suknjič ustavil in zavrnil. Ubrali so jo nazaj in tako prišli večkrat pred cev dolgina.

Morda sem se oprijemal teh zračnih gamsov v vrtači in dolgina zato, ker je v vsem bilo vsaj nekaj tiste gorske romantike, brez katere gams ni gams, da bi bil rešil vsaj še drobec tega, kar so mi dolgočasni gamsi za Begunjami porušili. Tudi mi je živo stopil pred oči iz očetovega pripovedovanja znani »ta rdeči«. To je bil lovec na koroški strani Stola, rdečih las in brade, ki je vedno prežal na meji, da ni bilo nikoli varno stopiti čez, ker so njegove svinčenke prav rahlo tičale v cevi. Večkrat so govorili na grebenu in so si bili kot lovci nekako prijatelji. »Rdeči« ni nikoli stopil čez rez na meji, če je nosil puško, in to je bilo vedno, a tega tudi v nasprotni smeri od drugih ni trpel. Največkrat so se srečavali za Vrtačo.

V to romantiko sem se zatekel spotoma domov, ko nas je, trudno drobnico, oče s šegavo besedo izpodbujal, da nismo pocepali v rosno travo, v kateri so ob prvem somraku že godli murni in kobilice na vse pretege.

Pred tri četrta stoletja so bile razmere precej drugačne. Razen dveh ovčarskih koč, ki so bile komaj imena vredne, ni bilo tedaj v goličavah nobenega zaklona. Rekli so jim gute. Ena, »Stara guta«, je stala pod Malim Stolom, ki ga je oče imenoval »Grob«, na robu pod studencem (kakor zopet danes), druga jugovzhodno Malega Stola na planji nad Zabreško dolino in Čelom. To je bila »Zabreška guta«. Pod streho, ki je sedela na ogradi, zloženi iz kamnja, je bila ob podolžnih straneh po ena,

dobro ped široka deska — za posteljo. Tako sta mogla dva junaka, če se nista strašila bolh in mraza in sta dobro obvladala ravnotežje, na teh deskah v vodoravni legi prečuti noč. Da bi na tesnem prostoru ob kurjavi mogel kdo zaradi dima zdržati, da bi se ne bil zadušil ali vžgal, ni bilo misliti. Gutī sta bili torej prirejeni le za poletje, prav za prav za zaklon pastirjem pred dežjem. V tem zavetišču, če gutī s tem imenom ne razžalim, je oče prebil tisto strahovito nočno nevihto, ko je gorel v električnih plamenih. Razen drobnice v teh višavah in tistih časih navadno ni bilo žive duše in tudi gamsov ne, kakor jih v poletju še dandanes ni. Gamsi so poleteli v prijetnih sencah severnih pobočij onstran karavanškega grebena in zato je bil kranjskim lovcem »rdeči« na poti, ker niso mogli stopiti na Koroško po kako meso. Na splošno je bila pa stvar v tem pogledu tedaj bolj po domače in so hodili Kranjci kakor Korošci tja in sem s puškami na obiske brez napovedi in so večkrat drug drugemu pomagali.

Žirovniška guta za oporišče lovcem ni bila pripravna, ker je kraj »Pri stari guti« preveč izpostavljen in tamkajšnja prisotnost človeka prežene gamse na vsem strmem, rebrastem in travnatem pobočju, kakor daleč se vidi.

Iz očetovih pripovedovanj, kolikor se spominjam, bi sklepal, da je bil stalež divjadi, zlasti gamsov, nasproti sedanjemu jako skromen. Moderen lovski zakon se je v posameznih avstrijskih deželah šele jel uveljavljati, življenje je bilo pa v mnogem oziru veliko težje, vsekakor pa neprimerno preprostejše kot danes. Saj so tiste čase šele komaj gradili gorenjsko železnico iz Ljubljane na Trbiž. Zato je razumljivo, da je tedaj divjačina, to je meso divjadi ter njena koža, imela važno vlogo kot edini cilj lova, domala tudi pri vseh tedanjih lovcih — s skromnimi izjemami onih, ki so imeli lov za zabavo, a so bili brez smisla za kako smotrno gojitev, v kolikor zakon sam za to stran ni že skrbel — vsaj na papirju. Pri tedanjih prednjačah je bil lastnik risane cevi s svinčenko bela vrana. Zato so pa uporabljali vsa sredstva, da so pritirali gamse zlepa ali zgrda v območje svinčene toče prednjač. Trofeja je bila brez vrednosti in če so jo obesili na steno, so jo zgolj zaradi okrasa in posebnosti. Plen so oddajali ali prodajali s trofejami vred. Sicer so pa velike trope ovac tiste čase redkim gamsom grenile življenje, ker gams ne prenese bližine ovac in njihovega daha.

Ni čudno, če so poleteli kranjski lovci škilili na Koroško za gamsjim mesom in kožami, zavidali pleščem, ki so rezali kroge

v sinje nebo in kleli »rdečega« lovca, ki je bil povsod in nikjer, a vedno tam, kjer ga ni bilo treba.

Ko je v poznem poletju odšla drobnica z goličav, so začeli lesti gamsi s koroške strani ravno v teh predelih pod vrh, da jih je obsevalo večerno sonce na rezu, ko so se ozirali nizdol na Kranjce in bujno sočno travo, katera daje tostran pašo za vso zimo. Po taki gladki jesenski travi so se nekoč vozili po hlačah trije Kranjci, ko jih je »rdeči« zalotil na Zeleni dolini, da so se komaj ustavili na robu Rjavih peči in tam v vetru hladili spodnje plati razcefedranih hlač.

O kakih lovskih načelih ni bilo govora tiste čase med domačini. Lov je pomenil prosto udejstvovanje po mili volji, in bolj podzavestnim notranjim nagibom je sledil oče, če si je tedaj iz ljubezni do lova nabavil risanico in zalezoval gamse po sedanjih načelih. Da je bil strasten in vztrajen lovec, priča, da je neko jesen v šesttedenskem neprestanem lovu v Stolu shujšal za šestnajst funtov.

To so bili drugačni napor kot danes, ko stoji na vsakih nekaj ur hoje gorsko zavetišče, planinska ali zasebna kočica z vsemi udobnostmi pomehkuženega časa. In če so naši dedje in očetje bili navzlic temu lovci ne zaradi mesa in kože, so bili gotovo v svojem času večji lovci kakor mi danes. Podedovali so pravo, čisto kri pradedov, jo hranili in jo prelili v žile svojih sinov in vnukov, ki grade danes svetlo stavbo slovenskega lovstva. In kadar jesensko sonce zlati smaragdne vrhove na plečih Stola, razsvetljuje spomenike pionirjev našega lovstva...

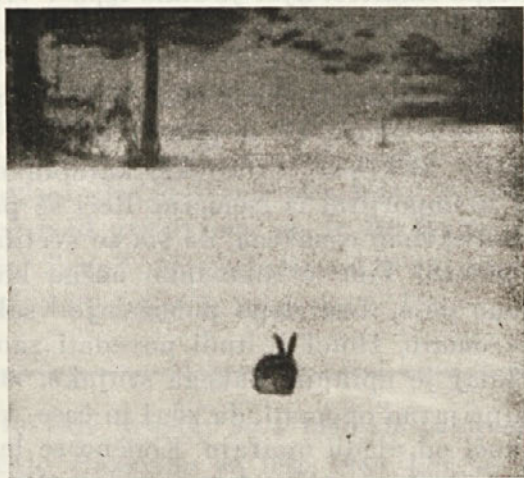

Foto Mitja Krejči

James Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Na ogled za srnicami

(Konec.)

Kakor je bila gori v hribih krasna zvezdnata noč, je bila pa dolina pokrita z debelo meglo, tako gosto, da bi jo lahko rezal in na kruh namazal. Niti tri pednje se ni videlo pred avto in treba je bilo zelo previdne vožnje po strmem klancu, ki se je ovijal doli po hribu. Dober čevelj na desno, pa bi se lahko trkljali v dolino po bližnjici.

No, pa smo srečno prišli v mesto in spravili avto za Maroltovo hišo. »Gazda« nas je povabil v kuhinjo, češ da nam bo napravil oziroma segrel »čili«, v katerega da bo natresel toliko paprike, da bo postrgala vse one neprijetne občutke, ki jih zapusti »en pir pa en šnops«. Paprika tudi zelo zbistri glavo in v želodcu ustanovi svetovno premirje, če je kaj narobe.

Radi smo se odzvali vabilu. Ob petih zjutraj smo pa pospali v čednih hotelskih sobah »gazde« Marolta. Ko se sunkoma zbudim, pogledam na uro in vidim, da gre že na sedmo. Torej kaki dve uri je bilo spanja, nič več. Malo premalo ga je bilo, pa je treba vseeno vstati, da se odpeljemo nazaj k našim tovarišem, ki si brez nas niti zajtrka ne bodo znali pripraviti in bi bila velika nevarnost, da pomrjejo od gladu.

»Zdajle bomo pa šli,« reče Marolt, »samo zbirko svojih pušk vam bi še rad pokazal prej, da boste videli, da nismo tukaj kar tako.« Pelje nas v svojo sobo, kjer z nekakim božjim spoštovanjem odpre lepo omarico, kjer je stalo lepo v vrsti devet pušk vsakovrstnega kalibra in modela. Vsako posebej je vzel v roke in vsaki posebej povedal ime in za kake vrste lov je pripravna. Z vsako posebej je pomeril skozi okno v hrib in pritisnil na petelina, da je reklo plenk, ko je igla udarila na prazno.

Bile so puške dvocevke, enocevke, karabinke in celo ena vojaška, ki jo je importiral iz Nemčije. Reči se pa mora, da je bila vsaka puška skrbno osnažena, da sta se svetila les in jeklo. Vsako puško je vzel Vinc v roke tako nežno kot mlada mati svoje prvorojeno dekle. Tudi lepo pobožal je vsako, preden jo je del nazaj v omaro. Hotel je tudi povedati zgodovino vsake puške, kje in kdaj je upihnila kekega srnjaka, medveda, lisico itd., pa sem ga prijazno opomnil, da zdaj ni časa, ker naši fantje gori v lovski koči od gladu umirajo. Končno se le odpravimo v lepo mlado jutro. Zdelo se mi je, da vse nekam diši po rožmarinu in roženkravtu in da bo danes rožmarinovo jutro in nageljnov

dan. Počasi smo lezli z avtom v hribe in uživali sveži jutranji zrak. Celo Lampe je nehal pokašljevati in je zopet z vso ihto vlekel cigarete.

Ko zavijemo s ceste k naši lovski koči, je bila slavna lovska posadka že pokonci. Najprej sem konstatiral, da se iz dimnika nič ne kadi, torej sem le imel prav, ko sem prej rekel, da se ne bodo pripravljali z zajtrkom, dokler mi ne pridemo.

Fantje so se nekam žalostni videli po sinočnjem večeru. Po zajtrku je prišla na mizo še kava.

Kar dobro nam je bilo pri srcu in v želodcu po prestanem zajtrku, čeprav smo se bili precej spotili pri tej operaciji. Ko stopim ven na verando, vidim Toneta Barago, ki korači v gozd, nesoč s seboj tisto kastrolo, s katero sem ga že prej videl »matafiriti«¹ okrog hotela.

»Tone, kam pa greš?«² vržem za njim svoj glas.

»Po maline!«³ se odreže nazaj in se izgubi v gošči.

»Kaj so tudi maline tukaj?«⁴ vprašam Marolta.

»Vse črno jih je tod in v dveh minutah jih bo Baraga lahko prinesel polno kastrolo, če jih ne bo sproti sam vseh požrl.«⁵

Potem smo začeli delati kak pripraven načrt, po katerem bi ubili dan tja do štirih popoldne, ko zopet odrinemo nazaj med ljudi v naš slavni Cleveland. Marolt je predlagal, da bi šli nekoliko po gozdu in si ogledali teren, pa morda gredoč splasili kakega srnjaka, če ne mar medveda. Vsi smo bili zadovoljni z načrtom in izprehodom po gozdu: v tako lepem dnevu bo zanimiv.

Ravno se pripravljamo, da bi odrinili, ko zaslišimo od tiste strani, kamor je šel Baraga po maline, silno vpitje na pomagaj in takoj zatem že vidimo Toneta, kako jo praska naravnost proti koči, nič izbirajoč poti, ali pa da bi se ogibal grmičja. Z eno roko je vihtel kastrolo, z drugo je pa v naglici odrival grmičje, pri tem pa sopihal kot pet kovaških mehov skupaj. Nikdar si nisem predstavljal, da je Tone tako hiter. Komaj smo ga bili zagledali daleč med grmovjem, pa je bil že med nami.

»Kaj pa je, Tone?«⁶ sprašujemo vsi v eni sapi.

»Počakajte, da pridem k sebi,«⁷ reče Tone in si briše potno čelo.

Vsi člani lovskih društev se v lastnem interesu pozivajo, da čimprej vplačajo članarino za leto 1940, ker je veljavnost nezgodnega zavarovanja odvisna od dneva vplačila članarine.

Ko pride nekoliko k sebi, začne:

»To je pa čudno, da kamor grem in koder hodim, če ni prva živa stvar, ki jo zagledam — medved.«

»Kaj, medveda si videl?« se začudimo.

»Medveda? Če jih ni bilo deset, ni bil nobeden,« zopet povzame Tone. »Ravno sem strgal z robide maline, ko naenkrat vidim ne daleč od sebe neko črno stvar, ki smuče maline. Pogledam natančneje in skoraj bi bil padel na tla, tako sem se prestrašil, ko sem videl še več tiste črne zverine. Prav natanko sem videl dva stara in tri mladiče. Takrat sem se pa samo dobro ozrl, od katere strani sem prišel, potem sem pa začel iti počasi ritensko, dobro pazeč, da ne bi napravil kakega šuma, da bi me žival ne zagledala. Sprva sem šel počasi, ko sem pa prišel na vrh rebri, od koder sem videl našo koč, sem jo ucvrl, kar se je dalo.«

»Pa na pomagaj si vpil, Tone, da smo mislili, da te kdo živega iz kože devlje,« pripomni Mandel.

»Če sem kaj rekel, tega pa ne vem. Samo to vem, da se mi je zelo mudilo.«

»Počakaj, Tone,« se zdaj oglasi »gazda« Marolt, »saj nisi videl medvedov.«

»Kogaaa, da nisem videl medvedov, če sem jih pa tako dobro videl kot tebe zdajle.«

»Tone, zmotil si se,« je nadaljeval Marolt. »Tisto niso bili medvedje, ampak družina zamorcev, ki je šla nabirat maline. Saj sem jih sam videl, ko so šli malo pred tabo v gozd.«

»Da so bili nigri...« počasi poprime Baraga.

»Aha, nigri, pet jih je bilo,« reče Vinc.

»Potem sem zastonj tako tekkel in smrtni pot potil,« vzdihne Tone.

Na mojo ramo je obesil Marolt karabinko, da bo kaka stvar pri roki, če pride kaj nespodobnega pred oči. Zaradi previdnosti je nosil naboje Mlakar, da bi se morala tako najprej sklicati svetovna konferenca, preden bi se odločili za streljanje.

Kmalu pridemo na odprti prostor, kjer se vleče od juga proti severu precej široka, a nizka globel, nekako koritu podobna. Tukaj smo se ustavili in Marolt nam je razložil, da je tukaj najkrasnejše čakališče za srnjake. Gonjači jih poženejo od spodnje strani, tukaj naokrog se postavijo lovci, ki imajo z obronka razgled čez vso dolino. Kar tam smo sklenili, da bomo napravili pri prihodnjem lovu tukaj prvi pogon.

Marolt nam je zabičal, naj ne govorimo preglasno, ker bomo morda videli kako žival, ki je zdaj prav krotka sicer, če ji

človek ne pride ravno z vriskanjem nasproti. Po tleh smo videli sveže sledove srn in srnjakov, ki so se danes zjutraj ali pa snoči tod otepali muh. Kar težko nam je bilo pri srcu, ko smo gledali te sledove in zraven premišljevali, da se bo divjad še štiri mesece debelila, preden bomo po cesarski postavi upravičeni do pečenke.

»Pojdimo pogledat še tisti kraj, kjer sva lani z Lekšanom iz Barbertona zasipavala srnjake v globeli in to brez vsake škode za to ali ono stranko,« nas povabi Mlakar.

Gremo po položni rebri in kmalu smo na skali, pod katero se je pričela globel, ki je zdaj poraščena z gostim grmovjem. Prav do konca doline se je videlo in če bi gonjači podili divjad proti nam, nam ne bi mogla uteči. Pa Lekšanu in Mlakarju je.

»Tukaj na tej skali je stal Lekšan, tamle na oni strani pa jaz,« razlaga Mlakar, ki se mu je še zdaj glas nekoliko tresel, ko se je spomnil lanskega dogodljaja.

»V grmovju sva zagledala srnjakov in srn ko listja in trave.«

»Koliko?« poprime Jazbec, ki je vedno zelo natančen pri računih.

»Zdelo se nama je, da so zbrani tukaj vsi srnjaki iz vse Pennsylvanije, tako je gomazelo v grmovju. Sonce je lepo sijalo in tako sva razločno videla rogovje, ki se je bliskalo zdaj skozi to, zdaj skozi ono odprtino. Sam ne vem, kaj je čredo ustavilo, da ni hotela iz grmovja. Bala sva se, da jo uberejo živali nazaj ali pa na desno čez reber, zato sva oba z Lekšanom odprla ogenj in pri Verdunu je bila prava otročarija proti temu, kar se je slišalo tukaj. Kar tja v grmovje sva merila, nekaj bo že prišlo.

Vsak izmed naju je imel kakih šest nabojev v puški, rezerve pa nič. Saj šest nabojev v puški zadostuje za taka lovca, ki sta gotova vsakega strela. Jaz sem bil nekoliko bolj nagel ko Lekšan in moja baterija je prej utihnila. Še dvakrat je Lekšan ustrelil za meno. Potem je bilo pa vse tiho na fronti. Nekaj minut za tem se pa prikaže iz grmovja vsa čreda, najprej kakih osem srn, sicer sem jaz mislil, da jih je 185, za njimi pa štiri starešine s prekrasnim rogovjem.

»O, križana gora, Lekšan, streljaj!« zavpijem nad tovarišem. »jaz nimam nobenega naboja več!«

»S čim naj pa streljam,« odvrne v onemogli ihti Lekšan, »tudi jaz nimam nobenega naboja.«

»O, Marička, ti nama pomagaj!« vzdihnem in ker nisem vedel, kaj bi počel, sem zgrabil za onole drevo in ga začel tresti kot medved lesniko. To mi je toliko odleglo, da sem bil zopet normalen in sem lahko gledal okrog sebe. Tako sem videl vso

častitljivo družino srn, ki je šla prav polagoma kakih dvajset korakov pod nama in potem počasi zavila čez hrib in, adijo, kranjska dežela za njimi.«

Še enkrat sem pogledal dol po globeli in si izbral prostor, kjer bom 28. novembra drgetal v sladkem pričakovanju na dober plen. Potem sem še vzdihnil k sv. Hubertu, ki je zaščitnik vseh lovcev, tukaj in v starem kraju, naj lepo pase živali do zime, potem mu bomo pa že mi to skrb odvzeli.

Malo manj kot eno miljo je široko Maroltovo posestvo in ker smo hodili počasi, nas je precej vzelo. Sprehod je bil pa silno prijeten in blagodejen našim kostem in tudi črevesju, ki se je malo razgibalo po celonočnem sedenju za mizo.

Ko smo prišli na vzhodno mejo in se obrnili dol, proti jugu, smo prišli do glavne ceste, ki preseče Maroltovo lastnino ravno čez sredo. Na vso moč nas je vabil, da bi šli še na skrajni južni konec, pa sva rekla z Mandelnom, da imava za danes že dovolj. Naši tovariši so se nam že davno izgubili izpred oči in so bili zdajle najbrž že pri vodnjaku, kjer so čakale neke steklenice na odrešitev. Nevarnost je bila, silno velika nevarnost, da bomo prikrajšani na zalogi, če se ne podvizamo domov.

Ko pridemo na cesto, jo uberemo proti naši vili, do katere je bilo še nekaj milj. Spotoma nam je Marolt še pokazal, da meji njegovo posestvo na državno, ki seže bogve koliko tisoč milj dol proti jugu. Pokazal nam je tudi jezove, kjer se zbira voda in katere je država napravila, da je voda pri rokah v primeru gozdnega požara. Na vsakih toliko milj je tak vodni rezervoar. Gori pri poti je pa napis, kje da se voda nahaja. Če v gozdu izbruhne požar, prihitite s cevmi in motornimi brizgalnami, napeljejo v te vodne nabiralnike cevi in gasijo. Torej jako praktično in vse hvale vredno. Eno takih vodnih kotanj smo si šli tudi pogledat. Nekaj sto korakov pod cesto se nahaja. Majhen studenček so zajezili v globeli in tako se je zbralo precej vode, ki bi zadostovala za pogasitev požara v tej okolici. Voda je bila temna in nisem mogel presoditi, kako je globoka.

Ne daleč od Maroltove gozdne kočice je vladno CCC taborišče, kjer mladi fantje popravljajo ceste, delajo nove in zasajajo drevesa. Od tukaj ni daleč do Titusville, kamor smo šli nekajkrat z Gašperjem Korčetom na srnjake in medvede, kakor sem že nekoč pisal.

Prišli smo kmalu do našega hotela in našli tovariše pri hvaležnem opraviilu, kako so se oddihovali nad hladnim pivom.

Čudno! Ves čas sem nekaj pogrešal in vse se mi je zdelo nekam tako tiho, da sem se kar oziral okrog in iskal vzroka tej

tihoti. In prav žvrgolenje ptic je bilo, ki mi je manjkalo v ušesih. Še povsod, kjer sem bil v kakem gozdu, so se poigravale po vejah drobne ptice, te ali one vrste, in veselo prepevale svoje melodije. Tukaj je pa menda previsoko zanje.

Ura je šla že na tretjo popoldne in čas našega odhoda je prišel. Strašno kislo bi se bili držali, da nas ni začel tolažiti Marolt, ki nas je povabil v klet in tam trgal na kose dve pitani in lepo rumeno pečeni kokoši, kar nam je nekoliko olajšalo bridko ločitev. Pregledali smo še, če bi v kakem zaboju ostala še kaka steklenica po neprevidnosti, in ko smo vse to delo natančno in temeljito opravili, smo se odpeljali. Hotelu, ki je z nami potrpežljivo prestajal 16 ur, smo navdušeno zaklicali: »Na veselo svidenje konec novembra!« in naših počitnic je bilo konec. Dva poldneva in eno noč smo bili po svetu in lepo je bilo.

Zadrželi smo proti lepemu Ohio in vsak od nas je najmanj stokrat rekel, da bi ne bilo napačno, če bi mogli ostati vsaj še nekaj dni. Toda naš vsakdanji kruhek se ne prideluje po pennsylvanskih gozdovih, zato smo ugriznili v trdo usodo, ki nas tepe in ne pusti, da bi živeli samo na Maroltovem letovišču. Vsi smo bili zelo zadovoljni z izletom in smo se sešteli, koliko nas bo šlo na lov novembra. Če ne štejemo Barbertončanov, nas bo za dva poda in pol. Takrat, pa če Bog da, se bo zopet kaj napisalo, če sem vam take stvari ljubi brati.

Vesten lovec.

»Kaj pa je to, Tone?«

»Srečno in veselo novo leto sem vam prišel voščiti; ker pa še nimajo takihle rogovil na zidu, sem kar jaz jelenčka pihnil, roge pa vam poklanjam in vam želim, da boste imeli veliko veselje z njimi.«

Lepota in poglavitni grehi v lovstvu

(Konec.)

Gost nasad mladega smrečja je obkoljen. Od daleč se čujejo ropotulje, glasni »ra — ta — ta« in sem ter tja kak »aufkšaut« in »tirooooo« odmevajo v čisto ozračje. Fazanji »koko« povzroča močnejše utripanje marsikaterega srca in klobuki se dvigajo pred letečimi fazankami. Ker žensk namreč ne le ne streljamo, ampak jih častimo kot nositeljice plemenitega fazanjega rodu, se jim vedno odkrivamo, ko lete mimo nas; ta kavalirska poteza je gotovo lepa in posnemanja vredna. Pa se dvigne ponosen, dolgorepi kokotec z glasnim krikom z goščave in leti točno proti lovcu na levem vogalu gozdiča. Preden ta dvigne svoj pihalnik, počí strel in fazanova zmaličena silhueta se zasučé v zraku in trešči na tla. Drug lovec, tam daleč na robu, je kot dober strelec poskusil svojo srečo, ki se mu je nasmejala. Zadovoljno potegne izstreljeni naboj iz puške in ga nadomesti z novim. O zadovoljstvu priča njegov nasmeh, toda z njegovega obličja se zrcali še druga poteza, oziroma vsaj njena senca, namreč ona, ki izraža nevoščljivost. Ni namreč privoščil plena onemu solovcu, ki bi mu bil pripadal po vseh pravilih in običajih pravega lovstva, ampak mu je lepega ptička kar pred nosom — ukradel. Tudi nevoščljivost je poglavitni greh.

Brkati lovski čuvaj se huduje. »Ti frd... gonjači, leni pobje, postopajo in se med seboj zabavajo, hodijo lepo v gruči po izhojenih stezah, se ogibljejo s snegom pokritega grmovja, zajčki pa frkajo — nazaj,« vpije ded, ves zaripel v obraz, maha s svojo palico okoli sebe in le prisotnost gospodov iz mesta prihrani marsikateremu mokremu, slabo oblečenemu, premraženemu in morda lačnemu gonjačku kako gorko po zadnji plati ali kamor koli. Sicer pa s tem še ni rečeno, da je zadeva končana. Srditi očanec prihrani obdaritev lahko za pozneje, ko gospode več ne bo. Jeza ni lepa in spada tudi med poglavitne grehe, posebno če je pristna. Marsikdaj pa je le umetno ustvarjena, da pokaže mož sijaj in mogočnost svoje velevažne funkcije kot vodja lovske armade in mu te izbruhe narejene jeze narekuje nadutost, ki sicer ne spada naravnost med poglavitne grehe, ampak je le odtenek napuha. In je to, kakor že omenjeno, pristen poglavitni greh. S tem seveda tudi ni rečeno, da si ne smejo dovoljevati izbruhov nelepe jeze samo lovski čuvaji. Isto velja tudi za gospode lovce. Ako že greš na lov in iščeš v njem raz-

vedrila, zadovoljnosti in utelhe, izogibaj se skrbno možnosti, da prekipi tvoj temperament, akoravno ti tudi na lovu premnogokrat niso prihranjeni povodi, da se ne bi ujezil. Lepo po slovensko krepko zakolni ob takih prilikah, pa naj ti pri tem zaigra okoli ustnic hudomušen smehljaj. Omilil boš prav izdatno učinek, ki si ga mislil, a ne želel izzvati s svojim izbruhom, ki je sicer pogostoma zelo upravičen. Človek je v jezi grd in lovci ne maramo biti grdi, čeprav nas križi tlačijo in nas morda dičijo bujna — čela.

Zbirajo se lovci po končanem večjem pogonu okoli brkatega mogotca, ki se je medtem že potolažil, da se uvrste za nov pogon. Vsi so na mestu, samo številka sedem še manjka, gospod, požrešni Debelinko. Kliče lovski čuvaj, trobi s puškino cevjo, odgovarja mu smrtna tišina. Zmeda v družbi. Domneve, slutnje, morda celo zle slutnje. Vse hiti nazaj na torišče ravnokar izvršenega pogona in težke misli se vnemajo v razgreti domišljiji: se je izgubil, ga je kap zadela, je obstreljen ... Zagonetka se kmalu reši. Tam na lepem parobku, na toplem, sončnem, so siti in okrogli gospod mirno — zadremali. Da, po obilnem kosilu (puranček, klobasa in drugo) je kaj prijetno zadremati. Zagrešil je služabnik boginje Diane predzadnji člen v nizu poglavitnih grehov — lenobo. Kakor vsi drugi, tudi ta ne spada v lovišče in tudi ni lep in je združljiv le s toplo sobo in mehko posteljico doma. Tam leni ded zaradi svoje lenobe ne bo nikogar vznemirjal in tudi ne zaviral gladkega poteka lova.

Težko mi je omeniti zadnji poglavitni greh. Je pač križ! V lovsko glasilo taka stvar ne spada. Prihranim si jo morda za konec te velevažne in znamenite razprave. Marsikateri lovec kaže pri izvrševanju svojega v bistvu le krvavega posla prav po nepotrebnem, da je trdosrčen. Ne smatram za polnovrednega lovca tistega, ki prepušča obstreljenega zajca gonjaču ali solovcu, da ga reši na primeren način daljšega smrtnega boja, češ da se mu revček smili. Podčrtujem, na primeren način. Krut pa se mi zdi tisti, ki s smrtjo se borečo žival obdeluje s svojo palico ali pa mirno dopušča, da bije surov gonjač po zvijajočem se božjem stvarstvu kar z gorjačo. Pri takem prizoru bi najraje zgrabil tisti kol in ga pustil peti po zadnji plati — onih dveh. Dolgouha naša zverina ni seveda tako zanimiva, da bi jo, ko jo upleniš, še bog vedi kako dolgo občudoval. Zajec je zajcu podoben, je že res, ali nelepa se mi zdi tudi tista malomarna gesta, s katero trešči prav marsikdo tisti revni kadaver gonjaču pred noge ali pa na tisti voziček, ki prevažja mrtvake. Ni ta moja graja izraz pretirane rahločutnosti, ker sem mnenja, da naj lovec

bitju — čeprav le zajcu — ki mu je pretrgal ravnokar nit življenja, izkaže vsaj senco sočutja in naj ne ravna z njim kakor s polenom.

Fazan! Je to brez dvoma naša najlepša pernata divjad in odkrito priznam, da ga občudujem, če se ponosno kreta po tleh, plava nad menoj in če ga poberem, vse to seveda, ako je barvan. Spominjam se na doživljanje, ki bo ostal v spominu tudi — drugemu. S še nedoraslim sinom sem bil v začetku oktobra nekoč na lovu na fazane. Šlo je kakor namazano. Pes izboren, divjadi na pretek. Že nekaj prav pestrih lepotcev je moralo kloniti, na nekatere pa sem samo dvignil puško in je nisem sprožil. »Zakaj pa ne streljaš, papa?« me je vprašal sinko. »Ti, ki jih ne streljam, niso še barvani,« odvrnem mirno. Tedaj se je poba našobil in mi zabrusil: »Si pa presneto izbirčen!« Ker sem videval že takrat v svojem nadebudnem sinu bodočega lovca, me je zgrabila mentorska žilica, naježil sem obrvi ter ga poučil: »Lovec ne sme, ko ima puško v roki, misliti samo na pečenko na krožniku, ampak tudi na kaj drugega! Ti, ki danes še niso barvani, bodo čez 14 dni ali tri tedne že nebeško lepi, in pravi lovec neprimerno raje pobere lep plen kakor rjavega fazančka, ki se po zunanosti komaj razločuje od skromne kure.« Prepričan sem, da je ta moja beseda zalegla. Sicer je pa kar najkrasneje barvani fazan marsikdaj star ded. In sem tudi že marsikdaj plačal svoje navdušenje za lepega fazana s prav trdo in neprebavljivo pečenko. Očitke izražajoče poglede sojedcev pri mizi sem kot pravi lovec mirno dušno pogoltnil.

Ako sem na lovu gost in imam namen nesti domov fazana, si ga izberem. Lepega samca poderem in stečem k njemu, da rešim njegovo lepo zunanost, ki bi jo premnogokrat skvaril pes, ko ga prinese. Sicer je to postopanje po mnenju nekaterih tovarišev nekako nelovsko, toda za svojo osebo cenim bolj lepega fazana kakor pa dolžnostno službo apoterterja, ki svoje lepe lastnosti ne bo izgubil, ako vsako toliko enkrat pobere plen lovec in ne apoterterjevi zobje. Takega lepega ptiča pa tudi ne izročam rad gonjačem, da mi ga nesejo. Sam ga skrbno privežem na gornjo zaponko na nabrbtnik, kjer se mu njegova obleka ne more izmaličiti.

Še skrbneje shranim kljunača in menda ni odveč, ako zatrjujem, da bi gozdnega jereba najraje v škatli nesel domov, kajti smelo trdim, da smatram kot lepe trenutke, ki jih nudi lov, tudi tiste, ko stopi lovec zvečer med svojce in položi na mizo ali klop svoj lepi plen, pove, kako je do njega prišel, opozori na lepo dlako in pestro barvano perje in vpleta mimogrede

prirodoslovne zanimivosti, ki jih otroci, tudi večji, z mnogo bolj iskrečimi očmi požirajo, kakor profesorjeve prirodoslovne nauke v šoli, ali pa — pečeno divjačino na krožniku.

Temu lepemu trenutku mora slediti drugi, ki je manj lep, a pravemu lovcu potreben. Puško je treba očistiti! Takoj! Ne jutri! Jutri bo morda prepozno! Škoda, ki jo napravi ena sama noč mokri in v ceveh sajasti puški, je mnogokrat nepopravljiva. Zgodi se mi, sicer redkokrat, da vzamem med opoldanskimi kulinaričnimi odmori tovariševo puško v roko. Kritike ne izrekam nikakšne, saj vsak po svoje Boga moli, toda v svoji notranjosti izrekam vendarle sodbo o kakovostni stopnji lovčevi tudi po zunanosti njegovega pihalnika. Čista mora biti puška in negovana in ... čist in lep mora biti tudi zajec, ki ga prineseš domov. Morda se bo marsikomu zdel čuden ta moj nenadni prehod od lepe puške do čistega zajca, pa ne omenjam tega samo zaradi dejstva, da izpolnim niz že omenjenih poglavitnih grehov, ampak da opozorim na neka dejstva, s katerimi se na prav različnih lovih ne morem strinjati. Zajci padajo, gonjači jih pobirajo in jih, ko pridejo do vozička, še tople pomečejo nanj. Da se meso na tak način kvari, je vsakomur znano, a se ohlajevanje ustreljenih zajcev na mrzli zemlji ali snegu navadno zanemarja, ker je mnogokrat tehnično težko ugoditi taki zahtevi zaradi gladkega in nemotenega poteka pogonov. Tako se zgodi na koncu lova, da se pobirajo z vozička še na pol gorke pokvečene kosmate kepe, ki jim šele krepke gonjačeve ali čuvajeve roke vračajo prvotno obliko z natezanjem telesa. In ko leže lepo uravnani pred lovci-morilci in štrli vsak deseti, zato da se laže in hitreje preštejejo, malo navzven, se malokdo od tovarišev spomni, da nemarni gonjači niso niti enemu, ko je padel — odcedili seča. Zajcu, ki ga mislim vzeti s seboj, povzročim sam odtok vode in mu zavežem vrvico okoli vratu ali mu natrgam ušesa, da ga v množici hitro spoznam in da ga nesem domov čistega. Zajec, ki visi morda teden dni v shrambi in nosi teden dni star, razkrajajoč se seč v sebi, ni čist in je nečistost tudi eden poglavitnih grehov.

Ali se nisem spretno izmazal iz »neke« zadrege?

Pomenek

Zgostili so se oblaki, da je potemnelo na jutranjem nebu, in že so padle prve kaplje, redke, debele, tople, pa so se kaj kmalu spremenile v pravo aprilsko ploho. Potegnil in pospešil sem korake, da bi čimprej došel do goste jelke na meji, ki mi je že često gostoljubno postregla s svojo vejnato streho. Že nekaj časa sem sedel na nahrbtniku in poslušal težke kaplje, ki so solzele po širokih iglah in se s pljuskom pršile v mahovje, ko so me težki, umerjeni koraki zbudili iz sanjarjenja, da sem prisluhnil in pomolil glavo izpod vej. »Aa ..., naš France,« mi je skoraj na glas ušla hitra misel. Visoka, že nekoliko sključena, pa vendar krepka in prikupna postava se je blizala z onim počasnim, a dolgim in tihim korakom, ki je tako značilen za naše gornjance; nekaj prožnega, drsajočega v tem koraku ti takoj izda lovca, ki pozna naravo, živi z njo in jo skuša umevati; tako mehak je ta korak, da ga moreš vsak hip zadržati in pogledati na sled, ki bi ga imel pohoditi, tako prožen je, da ti da, da se v hipu spremeniš v negiben kip, če je treba. S takim korakom jo je primahal France pod streho. Pa da ga vam predstavim: ozke, že ponošene hlače tiče v še ožjih zelenih nogavicah in to v čevljih take izmere, da bi z njimi peš priromal v Ameriko, na glavi klobuk z visoko štulo, ki je bil nekoč, morda pred dvajsetimi leti, še zelen, široko in dolgo petelinovo pero postrani zapičeno za trakom, pod to starinsko streho pa veder, ves z gubami preprežen in od mehke sive brade obdan okrogel obraz, iz katerega se prijazno in dobrodušno smeje par bistrih oči, preko levega ramena oguljena polurisanica in na hrbtu v nečem, kar je bilo pred davnimi leti podobno nahrbtniku, kos črnega kruha za južino in kepa kamene soli za solnice — to je France. Velikanski čevlji, od katerih je desni bolj podkovan od levega, so žlobudrali po blatu v tempu, ki ga je njihov gospodar v petdesetih letih spremenil samo takrat, če je gonil divje lovce ali naskakoval petelina. Še preden je povsem razgrnil veje, je že zarenčal vame: »Ali pri vas kaj poje? Sem te že zjutraj videl, ko si lezel v breg.«

»France, pri nas ga ni. Tudi letos ga ni.«

»Pri nas tudi ne,« je zagodel in si pripravljaval sedež iz še suhih spodnjih vej gostoljubne jelke. »Veš, mojim starim trhlím kostem moram pa že malo bolj postreči kot ti,« je brundal bolj zase ko meni.

Postregel sem mu z vročim čajem, ki je bil toliko krščen, da je starcu, ki že pet desetletij (z malimi izjemami seveda) zvesto čuva sosednje lovišče, razvezal jezik.

»Ga ni, ga ni,« je začel. »Pred enaindvajsetimi leti, na veliki četrtek, je zadnjega ustrelil 'gospod' N. Zadnjega ti rečem. Takrat ko si ti 'gospodje' — saj jih že krije ruša — zdražili lovišče, v katero sem vsadil svoje mlade moči, so jih iztrebili. Ne rečem, nekaj je že vojska dala, ampak, da jih je v enem samem letu en sam 'gospod' (to besedo je vedno nekam smešno ironično poudaril) ustrelil v tem lovišču dvajset, je pač dosti žalostno! Zdaj petelinov ni več pri nas, tudi pri vas ne, kakor praviš. Pa bo, meni verjemi, v jeseni že spet prihaja in se drži vso zimo do pomladi; ko pridejo še kure, bo ostal.« Potrdil sem mu. Mož se mogoče ne moti. »Srnjaki so pa letos prav dobro pretolkli zimo in imajo roge, kot že dolgo ne pomnimo. Tudi očiščene imajo že po večini, pa je šele sredi aprila; druga leta so najboljše odrgnili šele v začetku maja. Verjemi, pri staležu in kakovosti srnjadi se v obilni meri poznajo dobre meje in dobri sosedje-lovci, ki ne škrope za srnami z brizgal-

nami, ki jih imenujejo puške. Lani sta imela dva pri nas ustreljena srnjaka celo zalogo zaraščenih šiber in se le čudim, da sta se prebila skozi zimo. Šibre, pa srnjad! Ali si imel mogoče priliko, prečitati koledarček, ki ga je izdalo eno izmed naših lovskih društev? Nisi?« Ko sem odkimal, je izvlekel iz žepa okusen koledarček in začel listati po njem.

»Je čisto dobra ideja,« je spet začel, »da so takle koledarček izdali, saj so v njem izvlečki iz lovskega zakona, banovinske uredbe, lovopusti in drugo. samo tole bi morali izpustiti.« Pokazal mi je list v knjižici: »Na, preberil!«

Vzel sem koledarček in bral: »Lovske puške in municija«. Prebral sem enkrat, prebral sem drugič in se končno nasmehnil, ko sem začutil na sebi vprašujoči pogled Francetov. »Kaj meniš,« se je zarežal, »in kaj porečeš k temu, kar sem podčrtal v bukvicah?« S prstom je počasi vlekel pod vrsticami, ki so bile podčrtane, zdaj pa je barva svinčnika že obleдела — očitno je France večkrat prebiral te vrstice in vedno s prstom pomagal, da bi razbral njih globoki smisel. Spet sem bral: — Največ so v rabi puške dvocevke za šibre s priveznjenimi cevmi, leve so gladko vrtane ter se dajo v zadnjem delu toliko pridvigniti, da se porinejo vanje naboji (patrone)... Najbolj v navadi je za šibre kaliber 16. V navadi so šibre št. 1—4 za večjo divjad, za lisice in zajce pozimi ter za divjega petelina...

France se je zresnil: »Vidiš, če gospodje pri Lovskem društvu ne mislijo tako daleč, da bi mogli mladi lovci smatrati izraz 'večjo divjad' za 'veliko', torej tudi za srnjad in jelenjad, se ne smeš čuditi, če celo pri nas na Gorenjskem, kjer so izrazita srnja lovišča, lovci ne poznajo — strela s kroglo! V jeseni sem slišal od nekega lovca, da ne utegne, da bi ob delavnih lahnil po gozdu in streljal srnjake s kroglo, temveč da gre raje v nedeljo na brakado in si vzame 'nedeljsko' puško-šibrenico. Najbrž se mu ta škropilnica zdi bolj praznična in vsekakor, vsaj po njegovem, učinkovitejša od risanice. Zares velik užitek mora imeti pri tem. Pred glavno skupščino Zveze lovskih društev sem bil trdno prepričan, da bodo delegatje stoodstotno glasovali za predlog, da se za srnjad (veliko divjad) dovoli samo strel s kroglo. Verjemi, da sem bil po občnem zboru bridko razočaran! Kot sem pa zvedel pozneje, je 'pri obstoječih razmerah' predlog moral biti umaknjen, ker bi glasovanje izpadlo v veliko ne — čast tistih, ki se smejo imenovati lovce!«

Premolknil je, pa si ga nisem upal ogovoriti, da ne bi z nepotrebnim vprašanjem pokvaril njegove pozornosti. Tako zgovoren že dolgo ni bil. Zdelo se mi je, da bo ta dan izbruhnulo iz njega vse, kar se je v dolgih samotnih pohodih grenkega nakopičilo v njem. Molčala sva nekaj časa. France je izvlekel veliko rdečo ruto, se prav pošteno odkrehal in spet začel sarkastično: »Šibra je za večjo divjad... Ja. Mhm. Poleg tega naši lovci navadno ne poznajo divjadi dosti več nego z brakade in v pogledu kot: ta je velik, ta majhen. Bum — na velikega, ker mora biti star in za nič za plem! Srne so pa pri njih jeseni itak vse jalove. O gojitvi pa pojma nimajo. Tako so mi zadnjič pravili, da je v nekem lovišču 300 komadov srnjadi, da bo letos zaroda 150 komadov, tako da bo v jeseni stalež 450. Povedali so mi še drug sklep za to lovišče, ki mora biti res blagoslovljeno: srnjaki so tam že dosegli pravo starostno mejo in bo letos mogoče upleniti že nekaj kapitalnih — osmerakov!«

Široko se je France zasmel tako bistroumnim sklepom. Vsekakor si je mislil, da bo v dotičnem lovišču v prihodnjem letu — po logičnem sklepu lastnika ali zakupnika vsaj — najmanj nekaj deseterakov itd.

»Ja, France,« sem se tudi jaz posmehnil, »prav za prav ni nič čudnega, če 'brakadarji' pridejo do takih sklepov. Morebiti vso dobo, kar se imenujejo

lovce, niso enemu srnjaku pregledali zobovja spodnje čeljusti, ker jih devet od desetih ne ve, da se pri srnjadi da starost kolikor toliko točno določiti po obrabljenosti zobovja, ne pa, kakor uči ljudska modrost: po številu parožkov. Mnogi od njih nikoli niso čitali niti 'Lovca', nikoli knjige 'Naš lov' in drugih, nikoli niso gledali srnjaka, ne da bi skrivili prst in ga vsaj malo ne poškopili, nikoli niso življenje divjadi opazovali brez smrtonosnih namenov. Ti vedo samo to, da se jeseni s prvim oktobrom začne 'jaga' in da si morajo do tedaj nabaviti dovoljno količino nabojev (za 'praznične' puške); najbolje je, če so naboji polnjeni s šibrami št. 0 ali 00!«

Pa me je spet prekinil France. »O, se pa motiš, če misliš, da srnjake samo jeseni mrcvari in pobijajo s šibrami! Še poleti jih mora mnogo misliti na to nečastno smrt, v prsku seveda največ. Lani v začetku avgusta so baje lovci v Ljubljani stavili, koliko s kroglo ustreljenih srnjakov je v neki mesnici. Pa veš, kdo je stavo izgubil, s poraznim rezultatom celo? Tisti, ki so bili prepričani, da avgusta pač nihče ne strelja svojih srnjakov s šibrami!«

»No, no, France, dvomim, da bi bilo to mogoče, saj vendar zakon zahteva potrdila o izvoru divjačine in po teh potrdilih bi že izvohali mrharja in ga...«

»Ha, ha, hohoho,« se je zagrohotal France, »ali si res še tako prekleto naiven? Zakon! In potrdila o izvoru divjačine! Pa bi šel spomladi v Ljubljano, ko so kože prodajali. Haha, potrdila! Tam so lisice in kune prodajali ljudje, ki do njih na prvi pogled niso imeli nobene pravice — saj jim jih še nikoli ni nihče podaril, še manj so jih kupili. Pa veš, policaji so že bili zraven, pa so menda gledali samo na to, da bi na sejmu kdo koga ne okradel — kar je bilo ukradeno pa že prej, no, v božjem imenu, čez to se zamiži in naredi križ, če je treba. Ti pa doma lazi po goščavah in iztikaj za zankami, skopci in zastrupljenimi erkotinami! Če pa naznaniš lovskega tatu, ki si ga v potu svojega obraza zasačil, se ti lahko zgodi, da bodo tebe postavili na 'prangar'. Potem jih pa lovi!«

»Tistega, oča, 'z gumijastimi podplati', ki nam je tako dolgo šireno mešal, so pa zdaj le zasačili. Ribe je streljal s flobertovko, najbrž se je veliki teden postil, pa si je za spremembo zaželel rib.« »O ja,« se je namrdnil, »so ga, ja. Pa je tudi imel orožni list in lovsko karto! Od kod jo je 'pricopral', si ne morem razložiti, če si še tako belim sivo in plešasto glavo.«

Povedal sem mu, kako je do tega prišlo. Povedal sem mu, da je bil kljub upravičenim protestom sprejet v Lovsko društvo in se mu je na podlagi izkaznice in kakih »priporočil« posrečilo izvrteti orožni list in lovsko karto.

Debelo me je gledal France, zdelo se mi je, da ne more doumeti, kako se je kaj takega moglo dogoditi. Zmajal je z glavo pa spet prikimal in šop sivih las mu je zlezal izpod klobuka. »No, no, če je pa tako, je pa žalostno dovolj...« so mu misli ušle, da sem jih slišal tudi jaz.

Ploha je spet privršala in najina streha je začela sumljivo propuščati, da nisva vedela, ali bi še ostala ali ne. Nekje se je oglasil drozg in France je prerokoval, da bo v kratkem posijalo sonce. »Da bi le Bog dal sonca, dosti sonca in svetlobe...« sem si zaželel.

Pomenila sva se še to in ono, vendar je France po mojem pojasnilu izgubil vso zgovornost. Še je včasih zmajal z glavo, kot bi se hotel otresti misli, da so njega, zvestega čuvarja naših lepot, postavili pod isto streho — s tatovi.

Sonce je posijalo skozi mokre veje, ko mi je težko stisnil desnico in začopotal po blatu, ki se je razlivalo preko vse širine kolovoza. Gledal sem za njim, ponosnim starcem, in zdelo se mi je, da se mu je široki hrbet za spoznanje bolj upognil, da mu je korak postal trudnejši: razočaran je bil v svojem ponosu, da je — lovec!

Lovska nesebičnost

Kadar zlekнем po kosilu svoje že ostarele kosti na udoben divan in se pogled upre v kot na najlepše moje trofeje, vstanejo spomini na lovsko doživetja in kar na lepem se pomakneta telo in duh v sanjska lovišča. A tu navadno ne doživljam takih uspehov; največkrat silna razočaranja. Hodim po gozdu in naenkrat se pojavi srnjak z divnim rogovjem, kakršnega še živ dan nisem videl. Hitro hočem sneti puško z rame, pa ne gre. Trgam in trgam jermenje, a puška se ne premakne z rame. V tej borbi s puško trpim in se tresem od lovske strasti, dokler se navadno ves znojen ne zbudim, vesel, da so bile to le sanje. Večkrat mi stoji pred puško krasen jelen ali merjasec. Roke so pa otrple, ne morejo in ne morejo dvigniti puške. Če pa dvignejo puško, pa v nji ni nabojev, doma sem jih pozabil. Ne pomnim, da bi imele kake lovske sanje srečen izid.

Kadar premišljam ob takih prilikah lovske dogodke, se obenem z globoko hvaležnostjo v srcu spominjam prijateljev, ki so mi v svoji nesebičnosti pripravili najlepše lovske doživljaje in obenem te lepe trofeje.

S prijateljem J. sva imela v zakupu manjše lovišče, kjer nikoli nisem videl lovne živali. V jeseni priredimo celodnevno brakado. Psi ves dan niso gonili. Spomladi hodim na zalaz, seveda nobenega srnjaka. Končno pride čuvaj z novico, da hodi s sosednjega lovišča vsako jutro srnjak v naše lovišče na sočen travnik. Moj tovariš mu reče, naj ga odstreli. O tem me ni obvestil in zvedel sem za to lovsko pravičnost šele, ko je čuvaj prinesel ustreljenega srnjaka. Seveda sem se takoj odpovedal tovarištvu. Zvedel sem tudi potem, da je drugi »zapriseženi« lovski čuvaj lovil zajce na zanko in vse pojedel.

Rajniki Peter, v čigar loviščih sem se največ lovsko izživljal in čigar lovska družba je bila edinstvena, je bil lovski gospodar po božji volji. Tako nesebičnega lovca še nisem videl. Samo da je bil njegov lovski gost zadovoljen, je bil Peter srečen in vesel.

Nekoč sva šla na jerebe. Že na prvem mestu je na njegov klic priletel jereb. Dvignem puško in ga sklatim z drevesa. V tistem hipu prileti drugi, in sicer na Petru bliže stoječe drevo. Ker sem imel puško tako rekoč še v zraku, jo obrnem na drugega jereba. Videl sem, da je Peter tudi dvignil puško na prosto pred njim sedečega ptiča. Moja puška pa počí poprej in Peter ne ustreli. Jereb odleti in le nekaj njegovih peres zleti z drevesa.

»Vidiš,« mi pravi Peter, »zdaj ne bi smel streljati, ker je bil jereb meni bliže in sem ga razločno videl, dočim ga pa ti nisi.«

Sram me je bilo! Našla sva jereba nekaj sto metrov proč, toda le ker sva imela psa.

Nekoč sva šla s Petrom na divjega petelina. »Dva pojeta,« mi je pravil, ko me je prišel sam z avtomobilom iskat. »Enega boš ti in enega jaz.«

Na križpotju mi reče Peter: »Tu počakaj, z lovskim čuvajem greva vsak po eni poti, ker pojeta v bližini obeh potov petelina. Ko bo čuvaj zaslišal petelina, te pride iskat.«

Čakam precej dolgo, ko prisopiha Peter in me vzame s seboj, rekoč: »Moj že poje, tvojega pa nisem slišal.« Res sem ustrelil petelina in občudoval Petrovo nesebičnost. To leto še ni imel petelina in vendar je meni prepustil svojega, ker si ni bil gotov, ali poje tudi tisti, ki ga je meni namenil.

Zivo se ga še danes spominjam, kako je pod Toscem v Triglavu, ko se je na stojišču, ves razgret, preoblačil, golorok zvrnil lepega gamsa, edini plen tistega lova.

Prav tako nesebičen je bil tudi prijatelj Viktor. Vedno mi je odstopil ruševca, do katerega sem imel le nekaj minut hoda iz lovske koč, dočim je moral sam gaziti visok sneg tri četrt ure daleč in se je še brez plena vračal. Nekoč sva šla v Menišiji srnjake klicat. Sedla sva na rob dolinice, deset korakov vsaksebi. Skoraj sem videl, da se nekaj rdečega plazi iz dolinice, zato pripravim puško. Uvidel sem pa takoj, da ima Viktor srnjaka bliže in na prostem, dočim je meni kolikor toliko praprot zakrivala divjad. Nestrpno sem čakal, da pade strel. A nič! Ozrem se k Viktorju in ta mi z očmi pomiga, naj streljam, kar sem tudi storil. Koliko laže bi ga bil Viktor pogodil, toda njegova nesebičnost je prepustila gostu lep plen.

Krono lovske nesebičnosti pa gotovo nosi prijatelj Gustelj.

Ob času prska sem bil pri njem na lovu na gamse. Z lovcem sva jih že celo dopoldne zalezovala in oprezovala. Videla sva dovolj divjadi, kako se je pojala in preganjala, toda vse je bilo predaleč; negotovega strela pa nisem hotel tvegati.

Opoldanski odmor sva imela na robu globoke in široke soteske. Na nasprotni ravnini je ležal prav dober gams in dremal. Bil je pa predaleč za strel, a bi ga tudi na ležišču ne streljal. Skoro priteče drugi gams, dvigne prvega in oba odbrzita za rob ravnine.

Ko sva tam ležala na robu, mi je ves čas nekaj brnelo oziroma nekaj zvonjenju podobnega šumelo v ušesih. Pozorno motrim nasprotno steno in mahoma opazim tenek curek vode, ki pada v majhno kotlino. To curljanje je bilo ušesnemu zvonjenju podobno. Ko opazim curek, vidim tudi že lepega gamsa v kotlini, ki sreblje vodo.

»Gams!« šepnem lovcu, ki kozla tudi šele sedaj opazi, zato skrivi kazalec desne roke, naj streljam.

Gams je precej niže pod menoj stal v nasprotni steni. Prav dobro sem mu lahko nameril. Po strelu omahne na rob kotline in se vali po steni navzdol kakor trd negiben hlod. In tak tudi obleži na dnu grape. »Kap ga je zadela,« si mislim, a v istem trenutku začne pregibati noge in se spravi z velikim trudom na vse štiri.

»Streljajte,« mi reče izkušeni lovec.

»Čemu? Saj vidite, da ne more nikamor,« odgovori moja boljevednost.

V tem pa že vidim, da se gams pomika naprej, sprva počasi, potem hitreje in hipoma izgine v grmovju. Lahko bi ga še streljal takoj, ko mi je lovec rekel, zdaj pa je bilo že prekasno.

Moja tolažba, da je bil gams vendarle toliko obstreljen, da bo obležal, se ni uresničila. Vse vestno in marljivo iskanje, tudi s psom barvarjem, ni imelo uspeha. Gams je zame izgubljen, sem si žalosten očital.

Nekako tri tedne kasneje me obišče prijatelj Gustelj. Iz žepa suknje izvleče prav dobre gamsove roglje in jih postavi na mizo.

»Kaj pa to?« vprašam in zardim.

»Od tvojega gamsa,« mi pravi, »pred nekaj dnevi sem ga ustrelil. Imel je precejšno gnojno rano na križu, kamor ga je zadela tvoja krogla. Gamsov čop dobiš tudi, ko ga bo lovec zvezal. Veš, držim se starega lovskega pravila: Prva krogla upleni!«

Gledal sem ga kot čudež božji. Čez tri tedne mi še prizna prvo kroglo! Kaj mislite, lovski tovariši, ali bi mogel biti lovec bolj nesebičen?

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

III.

Pri Sv. Urhu je bilo cerkveno proščenje. Podružnična cerkev stoji na holmu, ki kakor odtrgan od svojih bratov tišči sam zase v kot med Brbovcem in Potokom. Le nizko, široko sedlo ga veže z Ajdovim brdom. Prav sredi sedla, na najnižji točki njegovi, domuje bajtar Hojnik, ki opravlja pri cerkvi cerkovniške posle, namreč da trikrat na dan zvoni ali morebiti še četrtič, če se pripravlja na hudo uro. Kadar pa je pri Sv. Urhu shod, ima Hojnik polne roke dela, v cerkvi in izven nje. Pred mašo pomaga dolskemu župniku pri oblačenju in prižge sveče, med mašo pozvanja in pobira milodare, po maši pa toči pobožnim romarjem belo štajersko vino, liter po »kovaču in pol«. Manj kakor liter ga ne da, da ni težav in nerodnosti pri računu. Svoj krčmarski posel opravlja v stojnici, ki si jo postavlja le za nekaj korakov pred cerkvena vrata, da vidijo pôtni verniki takoj, ko stopijo iz božjega hrama, kje se dobi lek proti vročini in žeji.

Hojnikovi stojnici nasproti je postavila svoj šotor Mihevka. Odkar pomni tukajšnji svet, peko pri Mihevkovih medicarsko blago. Sedanja lastnica te obrti je vdova, stara, upognjena ženska s trgovsko prijaznim, rdečkastim obrazom. Svoje blago hvali na vse pretege, opominja starejše, naj kupijo »kolačev« za dom, fantom in dekletom pa s sladkimi besedami ponuja medene srčke s pomembnimi napisi na belih, prilepljenih listkih. Poln koš je težko prinesla na strmi hrib, skoraj praznega bo pod mrak odnesla. Če pa jo srečaš na povratku in vprašaš po kupčiji, jadikuje in toži, da ni bilo zaslužka niti za obrabo čevljev. Kljub takim »slabim« kupčijam obleze babnica vse shode, sejme in veselice, kar jih je v okraju, in Urbaničev Tine, voznik, ve povedati, da ji pripelje vsako leto najmanj trideset škafov medu iz mesta.

Prejšnja leta se je ob proščenju trlo ljudstva pri Sv. Urhu. Prihajali so svetega škofa častit in prosit za pomoč iz vse fare

in tudi iz oddaljenejših krajev. Dandanes je naval ponehal in razen nekaj ženic hodijo k Sv. Urhu le fantje in dekleta, da se pogovore o svojih srčnih zadevah in zavrte na harmoniko, ki jo vleče Hojnikov Nace. Tako služita na ta dan lepe novce oba, oče in sin.

Tudi Albina se je namenila k Sv. Urhu. Ker Lojze ni hotel iti z njo, češ da se pelje s svojo Pavlo na kolesu v Toplice, se je zmenila z Omejčevo Katrico, da pojmeta skupaj. Katrica je bila Albinine družbe vesela in skoraj ponosna nanjo, saj so veljali Mohorjevi na pol za gospodo.

Urnih korakov sta ubirali deklici strmo pot. »Mudili bova,« je priganjala Katrica upehano Albino. Prišli sta še pravočasno. Ko sta stopili v cerkev, je duhovnik baš pristopil. Deklici sta to komaj opazili, kajti njune oči so bolj gledale na moško stran nego pred glavni oltar. Šele ko sta našli, kogar sta iskali, sta jeli spremljati mašnika pri svetem opraviilu in se zatopili v pobožnost.

Po maši se je cerkev hitro izpraznila in prav tako naglo so se našli, ki so se iskali. Gričarjev Tomaž in Zagozdnikov Ivan sta pristopila k našima deklicama. Brž se je vnel živahen pogovor.

»Srček ti moram kupiti,« je rekel Gričarjev Albini in jo je za roko peljal k Mihevki. »Mati, najlepše srce za moje dekle,« je dejal zaposleni prodajalki.

»Izbira je velika, poišči, kar te mika,« se je odrezala Mihevka in odštevala zagorelemu dekletu na žuljasto dlan drobiž iz desetaka.

Tomaž je izbiral in izbral. Veliko, okrašeno srce z ogledalcem na sredi in listkom z napisom: Lovec sem in lovec bom še, dokler da vjamem tvoje srce.

»Saj ga že imaš,« je šepnila Albina Tomažu na uho, ko je prebrala napis in se veselo smejala. Pa hipno ji je smeh zamrl na ustnah in lica so ji pobledela. Beseda »lovec« ji je zbudila spomin na zanke, ki jih je oče prinesel z lovskega pohoda.

»Ostanemo skupaj, kaj ne,« se je obrnila h Katrici in Ivanu, ki sta medtem tudi prišla k šotoru, obenem pa je potegnila Tomaža za rokav od ljudi. Tam pod košatim hrastom, ki je silil s svojimi okornimi vejami na ravnico pred cerkvijo, mu je povedala vse, kar je bil pravil oče oni usodni, grenkosti polni večer.

»Povej mi,« ga je prosila vlažnih oči, »povej mi po pravici, si li bil pod melinami ali ne?«

»Kaj bi lovil zajce,« je Tomaž izbegaval jasen odgovor, »doma imamo polno dimnico mesnine. Ni mi treba.«

In še je silila vanj in ga rotila, naj govori resnico.

»Za zabavo, za poskušnjo,« se je končno udal Tomaž, »sem nekaj žic postavil ob Dršak«.

Albina je zajokala. Da bi je ljudje ne videli solzne, se je obrnila od ravnice in napravila nekaj korakov v gozd. Tomaž je šel z njo. Nehote sta zavila na stezo, ki drži v dolino. Na Katrico in Zagozdnikovega sta pozabila popolnoma.

*

V tem, ko je pela harmonika pri Sv. Urhu in so se vrteli vznojeni pari na travnati ravnici, sta Mohor in Beran hodila po Ajdovem brdu. Bližal se je čas srnjega prska in Mohor je kazal svojemu lovskeemu gospodarju z razglednih točk, kje ima srnjad svoja ležišča in kje bi najbolj verjetno pristal srnjak na klic. Bil je jako dobro razporejen. Pravil je, da na kupljena vabila nič ne da, da je srnjaka najbolj uspešno klicati na bukov list ali rženo slamico, koliko srnjakov in kje jih je spravil pred cev, da pristajajo srnjaki šele potem, ko jim zmanjka srn, v tukajšnjem lovišču ne pred mescem avgustom, najraje desetega dne tega mesca. »Na dan sv. Lovrenca najraje srnjak na pisk pricenca,« je smeje pristavil, češ da ve to iz dolgoletne izkušnje.

Beran je poslušal zgovornega lovca in z daljnogledom motril posamezna mesta, na katera ga je Mohor opozarjal. Tudi ta je večkrat pogledal skozi daljnogled ter hvalil svetlobo in veliko vidno polje. Pri Jesenkovem lazju ga je zopet nastavljal na oči. Pritajen krik presenečenja se mu odtrga iz grla.

»Kaj ste zazrli,« vpraša začuden Beran, »ali morebiti srnjaka?«

Mohor ni takoj odgovoril. Potem pa je dejal z mrkim glasom: »Ne, ni bil srnjak! Ljudi sem gledal, ki se vračajo od Sv. Urha. Ljudi, pa skoraj slehernega poznam.« Vrnil je daljnogled Beranu.

Po stezi proti Dobravi sta se Gričarjev in Albina vodila za roko. Baš tja je bil Mohor slučajno nameril daljnogled.

»Tudi nama bo misliti na dom,« je čez čas dostavil.

»Meni je prav: dosti je hoje,« odvrne Beran.

Krenila sta proti Dolu. Mohorjeve zgovornosti je bil konec.

»Zbogom in kmalu zopet pridite,« so bile skoraj edine besede njegove. Izgovoril jih je, ko je sedel Beran na kolo in upalil motor.

Vse člane lovce, ki so zavarovani pri zavarovalnici »Jugoslaviji«, pozivamo, da plačajo svoje zavarovalne premije za leto 1940 neposredno zavarovalnici.

»Tako torej, zato torej,« je godrnjal Mohor stopaje v klanec iz Dola proti Poklonu. »Od tod solze tisti večer. Prav imaš, stara! Slabe so moje oči. Tega niso opazile. Zdaj vidim: Albina je zadnji čas nekam zamišljena in Gričarjevega zanese pot čisto mimo naše hiše. Nič ne bi dejal, toda lovski tat!«

V Mohorju je zakuhalo. »Ne boš,« je glasno zarentačil in zamahnil z rokama, da mu je puška zdrsnila z ramena v komolec.

»Mirno kri,« se je miril, »kaj bi si mislili ljudje, če bi me videli, da lovim z rokami muhe po zraku. Amerikanec sem. Dobro vse premislim in preudarim, potem pa ukrenem, kar se mi bo zdelo prav.«

Dospel je domov. V hišo ni maral, dokler ne sklene dokončno, kako in kaj bi. Korak usmeri proti uljnaku pod kozolcem.

»Tu pri mojih čebelicah presodim vso stvar. Eno pa je gotovo že sedaj, da lovski tat moje hčere ne dobi.« Tako sam sebi govoreč stopi v ulnjak. Puško odloži v kot med čebelarstvo orodje ter sede za panje na nizki stolec. Oprt s komolcem levice na koleno nasloni glavo v roko in misel za mislijo se podi po razdraženih možganih. Tako sedi dolgo, nepremično, zatopljen v premišljevanje.

Prevzame ga utrujenost, skoraj dremavica. Ne od hoje po brdih, ne, take utrujenosti Mohor ne pozna. Izmučena mu je duša, prenapeti so možgani njegovi in v srcu čuti bolešt. Mehanično dvigne desnico. Brez volje prime za držaj, vdelan v panjevo končnico. Polagoma jo odstrani in zre z večjim očesom v odprti panj.

»Veliko ste nanosile, pridne ste bile,« ogovarja čebele; »le nosite in skrbite si za zimo. In če bo jeseni ugodno vreme in paša obilna, bo nekaj medu tudi za nas, da bomo napekli potic za veselo svatovanje, kadar pripelje Lojze svojo Pavlo v hišo.«

V duhu je videl Mohor praznje oblečeno družbo za mizo: sebe in ženo svojo, sosede in sosedinje, župnika — tudi tega povabimo — ob njegovi levisi zalo Pavlo, potem Lojzeta in zraven družico Albino. Bil je zopet pri Albini.

»Tako ne pojde,« je dejal polglasno. »Pretehtaj zadevo od vseh strani, lepo po vrsti, mirno brez predsodkov, da prideš do odločitve, kaj je ukreniti. Odlašati s stvarjo ni, naj izpade odločitev tako ali drugače. Povedati hočem še danes ženi in Albini, kaj in kako hočem.«

Zaprli je panj in uravnal svoje misli.

Albina je izpolnila letos dan po Svečnici dvajseto leto. Mohor jo je imel rad, prav rad, rajši od Lojza. Bila je marljiva; nobenega dela se ni branila. Nadarjena deklica je hodila po skončani šoli v Dolu še v dva meščanska razreda pri nunah v Loki, kjer je obiskovala tudi gospodinjski tečaj.

»Dela rada, kuhati zna, pametna je in lepo doto ji odštejem,« je večkrat rekel Mohor, če sta z ženo govorila o svojih otrocih. »Moža naj si izbere sama, preudarna je in berača ne bo jemala, da bi tolkla kašo in hodila bosa po svetu. Tudi meni ni oče določal neveste; sam sem te poiskal in doslej mi ni bilo žal te izbire.«

Pa ženina ni bilo. Učitelj v Dolu je bil oženjen, kakega drugega urada ni bilo tam. Kmetje so bili zadolženi in brez izobrazbe. Edini Gričar je bil premožen. Imel je posestvo za dva grunta, zlasti velike gozdove na Borniku; vsa kmetija je bila vzorno urejena. Gričar je bil postaren mož, že nekaj let vdovec. Več desetletij županuje dolski občini. Starost in županski posli so bili vzrok, da je gospodarstvo prepustil svojemu sinu edincu — Tomažu.

Tomaž je dobro gospodaril. Česar se ni bil naučil od svojega očeta, mu je dala kmetijska šola, ki jo je obiskoval potem, ko je dovršil nekaj razredov gimnazije v mestu.

Kakor oče njegov je bil tudi Tomaž človek sam zase. V družbo ni zahajal, pa saj take tovarišije, ki bi mu prijala, ni bilo v vasi. Prva leta po vrnitvi iz šol je zahajal poredkoma k učiteljevim. Nekoč sta se z učiteljem grdo sporekla in Tomaž, ki je bil nagle jeze, je učitelja udaril. Od takrat so tudi ti obiski nehali; Tomaž in učitelj sta se izogibala drug drugemu.

»To napako pač ima, da je prenagel,« je razpletal Mohor svoje misli, ko je oba, Albino in Tomaža, pretehtal, »sicer pa ni napačen fant in če ima Albino res rad, se bo ulegla tudi njegova vihra. Toda, toda ali ni tudi zankar, lovski tat?«

Zopet so mu misli zaplesale in ni vedel, kako bi in kaj.

V tem zacvilijo uljnjakove duri in Mohorka se pojavi ob vhodu. »Že trikrat sem te klicala kakor v cerkvi ženina in nevesto,« je dejala, »pa te ni od nobene strani. Večerja je na mizi in čakamo te.«

Mohor je vstal in stopal za ženo v hišo. Do končnega sklepa ni prišel. »V postelji preudarim,« je mislil in stopil v družinsko sobo.

Povečerjali so skoraj molče.

Na svojem ležišču je dvignil Mohor podglavno blazino, da je skoraj sedel. Mohorka je kmalu zaspala, on pa je napel svoje možgane na delo.

»Za moža Albini bi končno bil,« je ugotavljal, »primernejšega v soseski ni. To stoji. In sama naj Albina tudi ne ostane. To bi bila sramota za hišo in posebej Albini na žalost. To je tudi pribito. Ampak zet moj, zet lovskega čuvaju zankar ne more postati. To je tretja točka, ki drži. Najbolje bi bilo, da zaspim in jutri z vedro glavo še enkrat vse preudarim.«

Spodmaknil je blazino in legel položno, toda spanec mu ni hotel zatisniti vek.

»Zapriseženi lovski paznik tast, zankar njegov zet, tega prepada pač ne bo mogoče premostiti.« Spekla ga je vest. Mohor se je začel kesati, da Beranu ni javil dogodka z zankami. Pa saj še ni zamujeno. Prvič, ko pride Beran, mu pove greh in grešnika. »Bomo videli, kaj poreče profesor,« je dejal sam sebi.

S tem sklepom si je tolažil vest, se dvakrat preobrnil in zaspal.

Z vestjo pa je često tako, kakor s spomladanskim snegom: zapade in skopni.

Lovska mrzlica

Poročilo o tekmah brakov

Letošnje tekme brakov so bile v silno slabem vremenu; ves dan je lil dež, pomešan s snegom. Zato so psi prav težko delali in niso mogli pokazati vseh svojih sposobnosti. Zaradi tega izrednega vremena je sodniški zbor čas iskanja zvišal za polovico, čas gonje pa znižal za polovico.

Tekme so bile na Slivnici, kakor lansko leto, in je lovišče bogato z zajci. Zahvala gre zakupniku lovišča dr. Pušenjaku, da je odstopil lovišče za izvedbo tekem, ter Kristenu Jožetu, ki je izvršil vse priprave. Posebno zahvalo pa je treba izreči sodniškemu zboru, ki je kljub slabemu vremenu vztrajal ves dan.

Točni rezultati so razvidni iz objavljene preglednice.

Posebno se je odlikoval Izlet, starejši pes z izredno finim nosom, ki je kljub slabemu vremenu zajca kmalu dvignil in ga držal predpisani čas, čeprav je zajec dalje časa tekel po cesti. Tudi pri krvnem sledu je pokazal, da dela s pametjo. V mladih letih pes ni bil učen v odložljivosti ter ostrosti na roparico, katero je le obljajal.

Tudi Orlov ni dosti zaostajal za njim, s to razliko, da je mačko zadavil, v odložljivosti ni bil učen, ostale veščine pa je še kolikor toliko gladko odpravil.

Bister Sodraški že spada v mlajšo generacijo, kateremu se pozna šola pri poslušnosti, odložljivosti in mirnosti pri strelu. Pes je prav pridno in lepo iskal, še zadosti dolgo časa gonil, tudi krvni sled je lepo izdelal, le skraja ni pokazal popolne sigurnosti.

Akut Struški je bil najmlajši pes, kateremu se pozna, da je bil v prav dobri šoli; iskal je sicer temeljito, gonil pa je zelo kratko. Glas ima zelo šibek, dočim je pri delu z roparico pokazal, da bo, če se bo ta šola nadaljevala, eden redkih lisičarjev. Pokazal je tudi, da ga odložiš kjer koli, za strel se niti ni zmenil.

Dobra šola se pozna tudi Žaru, le da je bolj pridno in uspešneje iskal, pognal pa je zajca zelo na kratko. V krvnem sledu na jermenu se mu pozna, da še ni bil zadosti šolan. Pohvale vredna je njegova poslušnost. Tudi ta mladi pes bo ob primernem šolanju eden najboljših naših brakov.

Tudi Cvetka Sodraška je bila za preizkušnjo nekoliko premlada, šola še ni zadostna, zlasti kar se tiče gonje, ostrosti na roparico in odložljivosti. Pokazala pa je psica prav dober nos.

Belin je iskal in gonil zelo lepo, pri krvnem sledu na jermenu je pokazal, da je za pouk v tem že prestar; pri delu z roparico se mu je videlo, da se je v mladosti družil z mačko, katere na preizkušnji še pogledal ni. Zato je v tem predmetu dobil nezadostno, kar mu je skvarilo oceno, saj je sicer dosegel zadostno število točk za drugo oceno.

V splošnem so braki pokazali, da so enakovredni drugim psom, da niso samo za iskanje in gonjo, temveč tudi za izdelovanje krvne sledi, saj so tri ure staro krvno sled kljub dežju dokaj dobro, nekateri odlično izdelali, prav vsi pa so prišli do odložene srne. Žal je bila ta odprta, zaradi česar ocena vedenja ob mrtvi divjadi ni povsem zanesljiva. Pokazali so, da so vodljivi in poslušni, ker so vsi takoj po odpoklicu prišli k vodniku. Braka moreš priučiti tudi k odložljivosti in mirnosti pri strelu, ga torej lahko vzameš tudi na zalaz srnjadi.

JKLB pričakuje, da bodo v vrsto njegovih članov prišli vsi oni, ki love z braki, da jih bodo učili ter uspehe učenja pokazali ne samo na preizkušnjah, temveč tudi na brakadah, da se bodo brakade vršile tako, kakor želimo in pišemo; potem braki ne bodo večni predmet spotike.

Po doseženih uspehih so bili vpisani v Jugoslovensko knjigo izučenih brakov naslednji psi:

JIB št. 1. Izlet, JRB 296.

JIB št. 2. Orlov, JRB 348.

JIB št. 3. Bister Sodraški, VRB 66, JRB 316.

JIB št. 4. Akut Struški, VRB 96, JRB 327.

JIB št. 5. Žar, VRB 112, JRB 332.

JIB št. 6. Belin, JRB 271.

JIB št. 7. Cvetka Sodraška, VRB 108, JRB 330.

V stiski

Tekme brakov v Cerknici 22. oktobra 1959.

Številka po zrebu	Pes — psica	Veščina in vrednostno število										Dosežene točke	Ocena na preizkušnji	Telesna ocena	Lastnik	Vodnik	Nagrada
		Iskanje	Čas gonje	Način gonje	Glas	Postenost	Krvni sled na jermenu	Vedenje ob mrtvi divjadi	Nos	Ostrost na roparico	Poslušnost	Odložljivost in mirnost ob strelni					
1	Belin JRB 271	4 15	4 28	4 10	4 10	2 5	1 4	4 12	3 18	0 0	4 18	4 13	III. a	odl.	Psarna Podgora	Krašovec Anton, Vrhnika	bronasta kolajna JKS, din 50,—, lovski stolček
2	Cvetka Sodraška VRB 108 JRB 350	4 15	1 6	2 5	3 9	4 12	3 18	3 9	3 16	2 10	3 15	2 8	III. b	odl.	Šega Mihael, Lipsenj	Lastnik	bronasta kolajna JKS, din 50,—, termos steklenica
3	Akut Struški VRB 96 JRB 327	3 12	2 16	3 9	2 6	4 12	4 19	3 9	3 14	4 20	4 20	4 16	I. č	odl.	Psarna Struge	Lavrič Jože, Sodražica	zlata kolajna JKS, din 150,—, lovski nož
4	Orlov JRB 348	4 13	3 21	4 10	4 11	3 9	4 19	3 9	4 20	4 20	3 15	2 8	I. b	odl.	Psarna Podgora	Novak Andrej, Vrhnika	zlata kolajna JKS, din 150,—, zapetna ura
5	Žar VRB 112 JRB 352	4 13	1 8	4 10	4 12	3 9	2 7	3 9	3 15	4 20	4 20	4 15	II.	pd.	Kristen Jože, Cerknica	Lastnik	srebrna kolajna JKS, din 100,—, lovski nož
6	Izlet JRB 296	4 16	4 32	4 12	4 12	3 8	4 25	3 9	4 24	2 10	3 15	2 6	I. a	odl.	Psarna Podgora	Novak Andrej, Vrhnika	zlata kolajna JKS, srebrna kolajna DLP, din 150,—, lovška torba
7	Bister Sodraški VRB 66 JRB 316	4 13	3 22	3 9	3 9	4 12	3 18	3 9	3 18	3 15	3 12	4 16	I. c	pd.	Psarna Sodražica	Škulj Jernej, Sodražica	zlata kolajna JKS, din 150,—, nahrbtnik

Vodja tekme: dr. Stanko Pušenjak.

Sodniki: dr. Ivan Lovrenčič, Adolf Ivanc, Lado Lovrenčič, dr. J. Lavrič, Anton Schuster.

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Tem. na Dol. in njegovo okolico za l. 1939. (Nadaljevanje.) Prve lastovke so se pojavile pri nas 10. marca, kjer so jih videli 5 v Stehanji vasi. — 11. aprila sem videl 4 nad Martinjo vasjo. — 2. maja jih je letelo nad Št. Lovrencem 5, 10. maja pa kakih 10. — Od 28. maja do 1. junija, ko je skoraj vse dni deževalo ponoči in podnevi, se je pojavilo pri nas kakih 10–12 lastovk, ki so letale po naši vasi in nad Temenico, 1. junija zjutraj pa jih je bila še večja jata, kakih 30, ki so letale posebno okoli zvonika. Ljudje so jim rekli povodne lastovke, ker se pojavljajo ob deževju, če več dni dežuje; drugod jim pravijo deževniki ali hudsoniki. — 4. avgusta sem jih videl 30–40 na brzojavnih žicah pod Praprečami. — 14. avg. jih je letelo kakih 10–12 nad Št. Lovrencem, 19. avgusta 6 nad Dolgo njivo. — 25. avgusta med dežjem 40–50 nad Št. Lovrencem. — 29. avgusta jih je letelo nad Praprečami do 20, 1. septembra kakih 20 nad Temenico. — 4. septembra so jih videli

kakih 100 ali še več v Stehanji vasi. — 7. septembra sem opazil še več lastovk na Potoku, v Marčjem dolu in na Vidmu. Pri posestniku Al. Zajcu na Potoku, kjer gnezdi vsako leto po več parov lastovk, po 5–6 na različnih mestih, posebno v hlevu, sem opazil ta dan blizu vhoda v hišo na steni pod pristreškom gnezdo s štirimi mladiči, ki sta jih stara še pitala. To so bili letos že drugi mladiči v tem gnezdu. — 15. septembra so jih videli še večjo jato v Stehanji vasi. — 20. septembra jih je letalo po Temeniški dolini kakih 12, 29. septembra pa do 20. — 30. sept. jih je letelo nad Martinjo vasjo do 15, 1. oktobra pa nad Temenico do 10. — 5. oktobra jih je letala velika jata po temeniški dolini, kakih 50–60, še več pa jih je bilo okoli gradu na Mali Loki, kjer so posedale po električnih žicah. Bilo jih je čez 100. — 7. oktobra se je pojavila zjutraj zopet velika jata, okoli 200, ki so letale okoli cerkve in po vasi v Št. Lovrencu in posedale po elektrovodnih žicah. Ostale so pri nas čez 3 ure in počivale, potem

so pa odletele. Posamezne so ostale še tu in so letale po dolini še ves dan. Bile so večje, druge pa majhne vrste. 8. oktobra zjutraj jih je letalo pri nas še 15–20, ki so bile gotovo iste, ki so ostale prejšnji dan pri nas. — Ker je bila letošnja izselitev lastovk tako nenavadna in pozna iz naših krajev, kakor je nikdo ne pomni, mislim, da bo zanimivo, če priobčim tu podatke iz naše dravske banovine, kakor tudi iz Jugoslavije, po lastnih opazovanjih, po poročilih iz drugih krajev in po časnikarskih vesteh: V Št. Juriju ob Taboru so se lastovke v veliki množini zbirale še 7. oktobra. Videli so jih pa tudi še 9. oktobra. — Pri Sv. Jakobu ob Savi so jih videli obilo še 8. okt., pa tudi še 9. oktobra, ko so letale po polju in travnikih proti Ljubljani. — Od Sv. Križa pri Ljubljani se glasi poročilo: 7. oktobra je bilo pri nas lastovk po žicah cele trume. 8. oktobra pa jih je bilo še mnogo okoli Vevč in Sp. Kašlja. — Poročilo iz Novega mesta se glasi: 4. oktobra zjutraj okoli 8. ure sta se pojavili nad Novim mestom dve skupini lastovk. Bilo jih je v vsaki jati na stotine. Dvignile so se potem zelo visoko — po izvidniškem poletu pa so se spustile na nekatere hiše, da jih je bilo vse črno. Popoldne so pa odletele. — V Št. Lovrencu na Dravskem polju so bile tudi še 5. okt. V deževnem popoldnevu jih je priletelo velike jate, čez 100, ki so prenočile v župnišču. Pa tudi še 10. oktobra so jih videli zjutraj kakih 30. — Zadnjo jato smo videli pri nas v Št. Lovrencu 12. oktobra, in sicer na gradu na Mali Loki. Ta dan so jih našli na elektrovodnih žicah ob grajski kapeli 230, ki so počivale in se pripravljale za odlet v svoja prezimovališča. — Iz Bakra je poročal »Slovenec« dne 8. novembra: Dne 31. oktobra ob eni pop. smo opazili v Bakru velik trop lastovic, ki so krožile nad mestom. — Zadnje poročilo o letošnjih lastovkah v naših krajih pa je prinesel zopet »Slovenec« z dne 17. novembra: V Gorjah

pri Bledu so še 5. novembra videli 5 lastovk. (Se nadaljuje.) I. Šašelj.

Redek gost. V petek, 22. nov. 1939, popoldne ob dveh se je v Tičistanu nenadoma pojavila divja koza. Hodila je počasi preko travnikov in se dala občudovati ljudem, ki so ugibali, od kod bi se vzela ta čudni gost tivolskega parka. Žival je v lagodnem teku krenila proti glavni promenadni cesti, nato pa zavila proti tivolskemu gradu. Nekdo je hotel žival prijeti za roge, pa se mu je ognila in toliko, da ga ni obrcala. Nato je nekoliko pospešila svoje korake in izginila v gozdu pod vodohramom. Ker koza ni bila prav nič zbegana, sodijo nekateri, da je morda ušla iz kakega vrta, kjer so jo imeli udomačeno. Drugi slutijo, da se je zatekla v Tivoli iz krajev ob Iški, kjer ima od nekdanj svoj bivališče nekaj desetih teh zanimivih prebivalcev naših planin. (»Jutro«, 26. novembra 1939.)

Naj še pripomnim, da so videli isto divjo kozo na istem kraju tudi drugi dan dopoldne v »spremstvu« nekega nadebudnega volčjaka, ki je napenjal vse sile, da bi jo ujel in umoril. Obema, divji kozi in psu, se je že kar penilo po gobcu. Pes je nato odgnal kozo spet v tivolski hrib. Ali jo je ujel, ni znano.

Sicer nas pa obišče skoraj vsako leto v bližini Ljubljane kak gams. Slišal sem praviti, da so ustrelili preteklo jesen (1939) v bližini Polhovega gradca divjo kozo (morda tivolsko?). Ne vem pa, če imajo tam tudi dovoljen odstrel za divje koze. K. D.

Divje svinje v ljubljanski okolici. Sredi meseca oktobra l. l. so se pojavile v južnem delu ljubljanske okolice divje svinje. V začetku jih je bilo sedem: krma in šest ozimcev. Kasneje pa se je krma izselila in menda z njo tudi eden mladičev, ker so jih videli pozneje samo pet. Divje svinje so se zadrževale v loviških Brezovica, Dobrova in v lovišču ljubljanske občine. Neki mitničar jih je celo videl v Tr-

novem pri Opekarski cesti. Bile niso prav nič plašne, saj so jih ljudje videli pri belem dnevu na trideset korakov in bliže. Vendar lovci niso imeli sreče, da bi katero uplenili. Videli so jih večkrat, pa niso imeli pri sebi pravega orožja. Divje svinje so morale priti iz krimskih lovišč in preplavati Ljubljano; ker pa je novembra meseca Ljubljana prestopila bregove in so imele tudi na levem bregu Ljubljane še dovolj hrane, so se vrnile v domače kraje šele decembra, ko je nastopilo bolj suho vreme. Mitja Krejči.

Nekaj zanimivosti o vevericah. Svoj čas sem šel na jereba. Piskam in piskam, a jereba ni hotelo biti! Končno vendarle nekaj zašumi v listju. Bila je — veverica. Mislil sem si, da je to le naključje. Toda to se mi je na mo-

jih »jerebjih pohodih« še večkrat ponovilo.

Ker sem kasneje rabil nekaj večeričjih kožic, sem se spomnil jerebje piščali. Tako sem se lansko zimo večkrat klatil po gmajnah in lovil veverice na — klic. Uspeh ni nikoli izostal. Ob neki taki priliki sem uplenil veverico, ki je bila nekam čudno mršava, dasi je bila doba, ko ima ta žival najlepši kožuh! Radoveden, kaj bi bilo temu vzrok, sem jo »obduciral«. V svoje veliko presenečenje sem opazil v njenem drobovju — trakuljo. Odslej naprej sem odprl sleherni uplenjeni komad in sem naletel na primer trakulje tudi pri prav čednih eksemplarih. Pripominjam pa, da sem doslej naletel na primer trakulje le pri onih vevericah, ki sem jih bil uplenil v gozdovih, ležečih na mestni periferiji. Slap.

Krožni lov pri Murski Soboti 8., 9. in 10. decembra 1939 v lovišču tovariša Josipa Benka, katerega so se med drugimi udeležili tudi nekateri ljubljanski lovci in vmes nastrelili te prizore.

Okrog 50 strelcev je v treh dneh uplenilo 1018 zajcev in nekaj fazanov.

Prekmurje je z divjadjo malega lova jako bogato in zaradi pravilno izvajanih krožnih lovov zanimivo. Poleg tega je tam doma izredna gostoljubnost, ki ji tovariš Benko gotovo prednjači.

Kdor želi peti, piti, streljati in dobre volje biti, naj gre v Prekmurje na krožne love, »da se spoznavamo«, kakor pravi staro prekmursko geslo ob zdravicah.

Pred pogonom

Plen

Plen

Opoldanski odmor

Opoldanski odmor

Lovska kuhinja

Odvoz plena

Naložen plen

»Zajec stoji kozolec«. V decembrski številki 1939 se je uredništvo obrnilo na lovce, da bi se izjavili glede naslovnega izraza, ki ga predlaga prof. dr. Breznik, namesto do sedaj rabljenega »zajec je naredil možica«, ker da je zadnji grd germanizem. Na veliko presenečenje se je izmed skoraj 6000 organiziranih lovcev oglasilo k stvari kar — dvoje tovarišev, prvi iz Dola pri Hrastniku in drugi iz Gerlinev v Prekmurju, ki pa naslovni izraz oba odklanjata.

Razumljivo je, da bo lovsko izrazoslovje še dolgo prevračalo kozolce spričo takega nezanimanja.

»Akcija za preureditev lova v banovini Hrvatski«. Pod tem naslovom piše Jugoslov. Lloyd od 25. novembra 1939: »Gospodarska Sloga« vodi že več kot leto dni akcijo za preureditev lovskega prava v banovini Hrvatski. Ta akcija je uspela tako daleč, da so osnovana že mnoga kmečka lovska društva, ki so premotrila možnost, kako da bi bil lov pristopen siromašnim kmetom, a ne kakor do sedaj samo bogatim meščanom.

Kot razlog za potrebo reforme lovskega prava navaja »Gospodarska Sloga« več dejstev, a med drugim tudi to, da kmet ne sme imeti puške, kaj šele da bi smel loviti na svojem zemljišču, medtem ko meščani love po njegovih njivah in celo vrtovih okrog hiše in mu delajo veliko škodo. »Gospodarska Sloga« je te dni podvzela veliko akcijo, da banska oblast raz-

pusti vsa sedanja lovska društva v banovini Hrvatski in uvede nov zakon o lovu, ki bo omogočil kmetom, da se bodo bavili z lovom.

Strupene kače. Leta, vroča kakor je bilo lansko, imajo za posledico, da se razmnože v naših krajih strupene kače. Lovce večkrat naleti na strupene kače in potrebno je, da ima toliko znanja, da razločuje te od nestrupenih.

V naših planinah razločujemo tri vrste strupenic, in to gada, modrasa in črnega modrasa. Poslednji živi zlasti v višjih legah, na prisojnih posekah.

Spomnjam se, da sem v takem vročem letu ustrelil šest modrasov in enega črnega modrasa. Nevarna je ta golazen človeku, divjadi, lovskim psom in pašni živini. Navadno kača zbeži, ako se ji približaš; ako pa je ogrožena in ji je pobeg iz kakršnega koli razloga nemogoč, se brani s pikom, oziroma z ugrizom.

Najlaže prenese ozir. preboli kačji pik naš zvesti spremljevalec, pes. Videl sem psa, ki ga je pičil modras v vrat. Vrat je zelo zatekel, a po dobrih 14 dneh je pes zopet ozdravel. Seveda odvisi to od količine dobljene-ga strupa.

Da so tudi naši divjadi strupene kače nevarne, je brez dvoma. A take slučaje je težko izslediti in dognati, ako se poginula divjad sploh najde, da je vzrok pogina kačji pik. Prosil bi lovske tovariše, ako so jim znani taki primeri, da se oglase.

Nadalje mora lovec vedeti, kako se strupene kače pokončujejo. Najsigurnejši je strel s šibrami. Po strelu je treba biti previden, ne preradoveden, da bi iskal oziroma brskal po grmičevju in travi za obstreljeno ali ustreljeno kačo. Kajti tudi če je kača prestreljena na dva dela, a ima glavo še celo, je zelo nevarno, da ob dotiku ugrizne.

Znan mi je primer, da se je zadrževal stalno modras pri mlinu v gozdu ter se sončil ob steni. Tega modrasa je ustrelil sin kmeta, ki pa je nepre-

vidno iskal ustreljenega modrasa v travi, da ga je pičil v roko. Ker je pa s kmetije daleč do zdravniške pomoči, bi bil ta lovec skoraj plačal z življenjem svojo neprevidnost.

Treba je previdnosti pri uničevanju te strupene nadloge, ki tudi naši divjadi ni v korist.

Anton Metarnik, Guštanj.

Izreden plen v gornjegrajskih loviščih.* V nedeljo, dne 10. dec. 1959, so lovci Lovskega kluba »Zadreta« lovili v tako imenovanem Šokatgrabnu pri

Gornjem gradu. Je tam precej obsežen del lovišč, ki jih ima klub v najemu, pretežno velikega lova. Popoldne, ko se je lovilo v Pustoslemskem, je bila gonja brakov sicer precej živahna, a padlo je le nekaj strelav in še ti so šli v prazno. Naenkrat se zaženejo psi proti dolini in tovariš lovec Černevešek zapazi, da ženejo psi proti njemu ovci podobno žival. Bil je sprva prepričan, da so psi gnali ovco, šele ko se mu gonja približa na daljavo strela, je razločil, da je srna, ki pa je bila na polovico bela. Ko pride po pogodnem strelu do plena, vidi, da je to lanska srna, ki je imela sicer trup do nastavka vratu popolnoma podoben srni, le vrat in glava sta sličila glavi domače ovce. Smrček je imela črn kot srna, gobček kratek z belo liso, čelo malo izbočeno kot ovčje, ušesa kratka, okorna. Najbolj značilen pa je bil podbradek, ki se je videl kot golša. Sploh

* To je pojav beličnosti, ki ni redka pri srnjadi. Vse drugo je fantazija. Ur.

je bil ves sprednji del v svoji tršatosti od pleč naprej proti glavi popolnoma podoben domačemu ovnu. Manjkala je pač tista eleganca, ki je posebno srni individualna. V organizmu ni bilo opaziti nobenih bistvenih sprememb, le meso je bilo rdeče in ni imelo tiste temne barve, kot jo ima divjačina v splošnem. Parkeljčki na vseh štirih nogah so imeli sicer podolgovato srčasto obliko kot pri srni, a bili so beli. V zadnjem delu trupa pa sploh ni menjala poletne barve, dlaka je bila popolnoma podobna srnji. Glede opisa barve pa naj služi priložena slika.

Srno je dal iz kože član kluba lovec Ačko po načinu za gačenje in je bila poslana preparatorju Wallnerju v Maribor v izdelavo. — Ačko Dragotin, zvaničnik sreza Gornji grad.

Društvene vesti

† Ivan Douglas grof Thurn-Valsassina. Zopet enkrat je po lepi Mežiški dolini odjeknil pok iz lovskih pušk in odmeval žalostno lovski rog v slovo tovarišu in prijatelju, ki nas je zapustil za vedno.

Na farnem pokopališču na Ravnah pri Guštanju so položili dne 27. decembra 1959 k večnemu počitku graščaka in veleposestnika grofa Ivana Douglasa Thurna-Valsassina.

Pokojnik se je rodil dne 22. aprila 1865. leta v Gradcu in je bil od mladih let vnet lovec. Kot ataše bivše avstro-ogrske države v Turčiji, Romuniji, Bolgariji in Rusiji si je nabral lepo zbirko lovskih trofejev, ki šteje čez 4000 števil in ki krasi danes dvorane graščine na Ravnah in v Pliberku. Najlepše gamsje trofeje, odlikovane na mnogih razstavah, tako tudi na mednarodni lovski razstavi v Berlinu, so iz pokojnikovih lastnih lovišč na Uršlji gori in Peci. S tem je nesel blagopokojnik sloves naše ožje domovine v širni svet in iz tega naslova se mu hvaležno klanjamo v imenu ne le vsega članstva Lovskega društva Ma-

ribor«, pač pa tudi v imenu naše državne lovske organizacije.

Pokojnik, ki je bil eden najstarejših ustanovnih članov našega društva, ni bil samo vnet strelec, ampak tudi priznan gojitelj divjadi. Leta 1874. so se na Uršlji gori pojavili prvi gamsi. Mladi grof se je kot lovec zavedal škodljivosti brakad in je lov s psi sploh v svojih loviščih ustavil. Ni se strašil ne truda ne žrtev, da je svoja obsežna lovišča dvignil na naravnost vzorno in zavidljivo stopnjo. Ti njegovi revirji tvorijo srce za vsa lovišča v bližnjem in daljnem okolišu in nje-

govemu globokemu in požrtovalnemu lovskega razumevanju se moramo zahvaliti, da se ne ponasata danes samo siva Peca in Uršlja gora z imenitnim staležem plemenite gamsje divjadi, ampak tudi naše zeleno Pohorje tja do svojih skrajnih vzhodnih obronkov. Prav tako je pokojnik gojil jelenjad na Uršlji gori. Lepi stalež te divjadi,

ki je štel okoli 160 živali, so lovski tatovi med vojno in ob prevratu popolnoma uničili.

Pokojnik je bil kot tujerodec do skrajnosti koncilianten nasproti našemu narodnemu življu. Bil je pravi gentleman. Kot zgleden lovec nam bo ostal grof Ivan Douglas Thurn-Valsassina v trajnem spominu!

Lovski tovariši.

*

† Anton Jeraša. V spomin našemu očetu. Zamolklo je zabobnelo v gori. Nekje se je utrgal plaz in zgrmel v dolino.

Ni te več, dragi oče! Odšel si v večna lovišča. Vedno si hrepenel, da bi bil tudi nem združen z naročjem naših večno lepih gorá in njihovimi temnimi gozdovi... Vročá želja se ti je izpolnila.

Nikdar nisi dolgo zdržal med mrzlim, sivim zidovjem. Priroda te je že v rani mladosti objela z vso svojo mogočnost-

jo. Ko je zapel v gori prvi petelin, te je takoj gnalo v tihoto gozda, pit vse njegove čudeže, ki jih proži pred jutranjo zarjo... Ti si jih razumel, ti si jih občutil ves zadovoljen in srečen. In kadar si zalezoval lahkonože plašne gamse... Ni te oviral še tako oster mraz, še tako globok sneg — moral si za njimi, da si doživel košček neoskrunjene prirode. Četudi nisi streljal, dovolj ti je bilo mnogokrat, da si jih ogledoval neopažen...

Kako globoko čuteče si nam pripovedoval o svojih doživljajih v lepi svobodni prirodi! Kakor začarani smo te malčki poslušali in srkali vso tisto ljubezen do gorá, do planin, ki si jo sam občutil. In kakor zamaknjeni smo te spremljali.

In sedaj, ko si zbolel, koliko si trpel! Pa je bila mogoče duševna bol še hujša kakor telesna. Kolikokrat si se razjokal in vsi smo jokali s teboj, ko si dejal: »Samo še enkrat bi rad videl ljubljene goré, samo še enkrat bi rad gledal čredo gamsov na temenih Storičiča...«

Vsi smo te tolažili, a ti si že dobro čutil, da se boš moral za večno posloviti od vsega, kar ti je bilo najdražje. Zapustil si nas zdaj o božiču, ko je priroda najlepša... Tvoje gore so zaslanjane v snegu in tvoj ljubljani Storičič je kakor en sam bel kristal, ves posut z biseri...

Naj ti bo sladek sen v naročju planin, ki si jih tako ljubil!

Hčerka Gusti.

*

V. redni občni zbor Lovskega društva Kranj za Gorenjsko bo dne 2. februarja 1940 ob 16.30 v Škofji Loki v restavraciji pri »Otetu«.

Dnevni red: 1. Odborovo poročilo o društvenem delovanju. 2. Obračun in odobritev račun. zaključka za l. 1939. 3. Poročilo preglednikov računov. 4. Volitve: a) 5 odbornikov, ki odstopijo iz odbora po § 12. društvenih pravil,

b) 2 preglednikov računov in 2 namestnikov, c) 7 delegatov in namestnikov za glavno skupščino. 5. Določitev 3 kandidatov in namestnikov za Zvezin odbor. 6. Slučajnosti.

Lovsko društvo za Notranjsko bo imelo svoj redni občni zbor dne 18. februarja 1940 v Starem trgu v gostilni Karla Kovača z običajnim dnevnim redom, in sicer ob 15. uri. Vabljeni so vsi člani!

Občni zbor L. d. Ljubljana bo v ponedeljek, dne 19. februarja t. l., ob 20. uri v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in gospodarja. 2. Poročilo blagajnika (obračun in proračun). 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Določitev članarine in morebitnih izrednih prispevkov. 5. Volitve: a) tretjine odbornikov, b) dveh preglednikov računov in dveh namestnikov, c) štirih kandidatov za Zvezin odbor ter štirih namestnikov, d) desetih delegatov za Zvezino glavno skupščino. 6. Sklepanje o samostojnih predlogih in morebitnih pritožbah. 7. Slučajnosti.

Lovsko društvo za srez Novo mesto bo imelo svoj redni občni zbor 25. februarja ob 10. uri dopoldne v kavarni »Smola« z običajnim dnevnim redom. Vabljeni vsi člani.

Lovsko društvo Maribor bo imelo svoj redni letni občni zbor dne 25. februarja 1940 ob 9. uri zjutraj v lovski sobi hotela Orel.

XIII. redni občni zbor Lovske zadruge, r. z. z. o. z., bo dne 5. marca 1940 ob 20. uri v lovski sobi restavracije Slamič.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o XII. rednem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva (načelnika, tajnika in blagajnika).

3. Čitanje revizijskega poročila Zveze slovenskih zadrug.

4. Poročilo nadzorstva in podelitev razrešnice načelstvu in nadzorstvu.

5. Slučajnosti.

Razglas. V mesecu marcu 1940 bo pri sreskem načelstvu v Kranju izpit za lovske čuvaje v smislu predpisov pravilnika, objavljenega v Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 15. julija 1936, št. 438/57.

Kandidati, ki želijo izpit polagati, naj vložijo lastnoročno pisane prijave za opravljanje izpita, opremljene v smislu čl. 4 cit. pravilnika, pri sreskem načelstvu v Kranju do konca februarja 1940.

Pripominja se, da brez opravljenega izpita po teh pravilih ne more biti nihče zaprisežen za lovskočuvajsko službo. Sreski načelnik: Dr. Vidic, l. r.

Lovsko društvo v Krškem bo tudi v letu 1940 zastrupljevalo vrane, sra-ke in drugo nezaščiten perjad z jajci, zastrupljenimi s fosfigenom. Strup bo nabavilo društvo in ga dalo svojim članom na zahtevo brezplačno na razpolago. Reflektanti naj si pravočasno, t. j. vsaj v mesecu februarju, priskrbe zadostno število jajc ter jih dostavijo Lovskemu društvu v roke Fr. Bizjaka, lovskega čuvaja v Krškem št. 103, zraven kaplanije.

Stroške prepariranja nosi zakupnik sam, t. j. po 15 par od kosa. Ker je preparator letos v tovarni na Vidmu zaposlen, bo treba jajca poslati v Krško v zastrupitev. V izjemnem primeru torej, kadar mu bo čas dopuščal, ga homo poslali na dom zakupnika. Potnina po dogovoru.

Zakupniki naj si v smislu banove uredbe št. 160, čl. 15, iz leta 1935, Sl. list, 22. kos, pravočasno priskrbe pri pristojnem sreskem načelstvu potrebno dovoljenje za polaganje vab. V prošnji je navesti: 1. Ime in bivališče prosilca ter označbo lovišča, na katerem izvršuje lovsko pravico. 2. Katero vrsto divjadi namerava zastrupljati in s kakšnim strupom. 3. Točno navesti čas in kraj, kjer namerava polagati strup (oddaljen mora biti najmanj 400 m od hiš, 250 m od javnih potov).

Zakupnik mora vabo sam nastavljati ali polaganje vsaj osebno nadzirati. — V prošnji naj se omeni, da bo strup priskrbelo Lovsko društvo. —k.

*

Lovski klub Stari trg je poklonil »Zelenemu križu« znesek 300 din namesto venca na krsto pok. Ivana Magušarja.

Nadsvetnik Anton Mladič je poklonil »Zelenemu križu« znesek 200 din namesto venca na grob dragega prijatelja in stanovskega ter lovskega tovariša dr. Otona Papeža.

Darovateljema iskrena hvala!

Kinološke vesti

Občni zbor Jugoslovenskega kluba ljubiteljev brakov bo dne 3. februarja 1940 ob 20 v sejni sobi hotela Metropol (Miklič) v Ljubljani, Masarykova cesta.

XI. redni občni zbor Društva brak-jazbečar bo dne 8. februarja 1940 ob 20. uri v hotelu Štrukel v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi odbor.

20. redni letni občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani bo dne 23. februarja t. l. ob 20 v prostori restavracije »Štrukel« v Ljubljani.

Dnevni red bo naslednji: 1. Nagovor predsednika. — 2. Poročila: a) tajnika, b) strokovnega poročevalca in vodje društvenih vzrejnih registrov, c) gospodarja, d) blagajnika, e) računskih preglednikov. — 3. Razrešnica odboru. — 4. Volitve: a) novega odbora: predsednika, podpredsednika, 10–12 odbornikov, 2 preglednikov računov; b) 6 delegatov in namestnikov za občni zbor JKS in 2 delegatov in namestnikov za JKS; c) načelnika, vodje rodovnih knjig JRP, JRS, JRPr, 2 svetovalcev za vodstvo rodovne knjige ptičarjev, španijelov in nemških prepeličarjev. — 5. Slučajnosti.

Vse člane in nečlane DLP vljudno vabimo, naj se v največji meri našega občnega zbora udeleže.

Pripominjamo še, da bomo ob udeležbi najmanj 10 lovcev priredili tečaj o vodstvu in dresuri ptičarjev. Tečaj bo trajal 6 dni v mesecu marcu t. l. Prijave je poslati na naslov: Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Kakor vsako leto, bomo tudi letos priredili pomladansko mladinsko vzrejno tekmo ptičarjev dne 14. aprila t. l. v ljubljanski okolici. Poklicnim lovcem bodo povrnjeni stroški vožnje in prehrane. Opozarjamo tudi, da bodo sodili pse po starem redu kakor prejšnja leta in bodo dobili psi ocene tudi v posameznih predmetih.

Vse nadaljnje podrobnosti glede tečaja in tekme bomo objavili še v naslednjih številkah Lovca. Tajnik.

Nova psarna. JKS prijavlja zaščito psarne »EPOS« za ptičarje vseh pa-

sem. Lastnica gospa Eleonora Šverljuga, Bled-Zagreb. — Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Književno poročilo

Iso Cepelič: Glasi i poglasi iz lovova (črtice).

Štirinajst pisateljevih črtic je izšlo v okusni knjigi na 164 straneh v založbi Hrvaškega društva za gojenje lova i ribarstva v Zagrebu kot 7. knjiga Lovske knjižnice za l. 1940.

Pravijo, da je smeh pol zdravja. Potem je ta knjiga zdravje samo. V vseh odtenkih in registrih se boš nasmejal, od komaj zateglih ustnic in notranjega ugodja do krohota, ko se boš grabil za trebuh — ako iščeš v njih predvsem humorja in smeha. Tedaj so črtice kakor »rešta« sladkih tržaških fig, od katerih je ena slajša od druge. Če gledaš v črticah profile slavonskega človeka, s tiste široke, blagoslovljene zemlje, diši po zorani zemlji, trohnečih barjih, človeškem znoju v neusmiljenem julijskem soncu in krvi, ki jo pijo roji komarjev ubogi človeški pari, ki si s svojsko ljudsko filozofijo pomaga skozi tegobe življenja. Vsa ta pestra pokrajina je pa podana zato, da v nji žive lovci in divjad, ki jih riše pisatelj s svojim okretnim mojstrskim peresom.

V humorju pa ni samo smeh, marveč tudi mnogo resne, duhovite in trp-

Lovski koledar za februar

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	7 ¹⁵	17 ²⁶
21.	6 ⁵⁸	17 ⁴⁰
29.	6 ⁴⁴	17 ⁴⁸

Mesec je 8. v mlaju, 23. v ščipu.

ke kritike naših razmer. Zato se sam — lovec — zateka iz zatohle družbe mesta na vas in v prosto naravo, ki jo tako prelesto riše in čudovito doživlja ter zato ker »Pjeva tamo srce srcu radi srca«. Zato ljubi tudi lov, ki mu nudi polno estetičnih doživetij in ker mu je simbol prostosti, svobode in iskrenih misli. »Lov se mora osjećati kao ista ljubav! Ljubiti!«

Kdor išče v črticah melodijo in živo bujnost ljudskega jezika, bo užival nad to nevezano narodno pesmijo in nad tenkočutnostjo pisatelja, ki je zajel najskritejši utrip ljudskega mišljenja in izražanja. Klasičen je pogovor Bosancev strica in nečaka v črtici »Na pravdi Boga«.

Za lovce posebej je pa knjiga razkošje. Zato se ne da pogoltniti po poglavjih kakor fantastičen roman, marveč se je treba vživeti v nastrojenje in uživati od vrste do vrste — ta pisan šopek zdravja — kakor se dobra zdravila uživajo po kapljicah. Ob gorki peči, ko zavija zunaj burja ali trka dež na oknice, uživa lovsko srce ob čitanju teh črtic do samopozabe in sproščen smehljaj ali smeh mu gladi od dnevnih skrbi razorano lice.

V ostalem sem pa že v Lovcu 1937, str. 110, ob priliki izdaje sestrške knjige »Malo šale — nešto zbilja« podal svojo oceno in bi mogel le dodati, da je pričujoča knjiga na splošno še odličnejša.

Pravijo, da Bog ne plačuje vsake sobote, a tem manj se vsake kvatre rodi lovski pisatelj, kakor je dr. Iso Cepelič, ki ga Slovenci, posebej lovci, prav od srca lahko — zavidamo bratom Hrvatom, a njemu iskreno čestitamo. M. Šušteršič.

Dražba lovišč

Sresko načelstvo Murska Sobota daje z razpisom št. 10222/9 po določilu čl. 2 banovinske uredbe za izvrševanje zakona o lovu v zakup lovišče občine Gornji Petrovci, ki obsega katastrske

občine: Gor. Petrovci, Adrijanci, Boreča, Sulinci, Stanjevci, Ženavlje, Martinje, Lucova, Neradnovci, Peskovci, v skupni izmeri 4568 ha za izključno ceno 1000 din in varščino 1000 din za zakupno dobo od 1. IV. 1940 do 31. III. 1952. Dražba bo dne 3. februarja 1940, in sicer od 9. uri dopoldne v občinski pisarni v Gornjih Petrovcih. V primeru, da prva dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oklica osem dni pozneje na istem mestu, uri in ob istih pogojih, eventualno pod izključno ceno. Podrobni dražbeni pogoji so na vpogled interesentom pri tem načelstvu.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Iščem poklicnega lovskega čuvaja, ki naj ne bo preko 30 let star, po možnosti oženjen in ki naj predloži krstno in npravstveno spričevalo ter spričevalo o zadnjem službovanju. Ponudbe na: Jurij Verovšek, Ljubljana, Tyrševa c. 16.

Kupim psa in psico, istrska braka, bodisi kratkodlaka, bodisi resavca. Ponudbe na naslov: Andoljšek Anton, lovski čuvaj, Ribnica na Dolenjskem.

Ugodno je naprodaj nemška žimavka »Kora« iz Lotte v. d. Ostgrenze po Corvald-u v. Stöberfoest, stara 2 in pol leta, dresirana, z odličnim nosom in stojo. Možna je pa tudi zamenjava ali samo za psa (moškega) iste pasme ali kratkodlaka. Po dogovoru tudi mladiča. Weiss Leopold, trg Metlika.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Bogato poljsko lovišče se odda za nesljivemu strokovnjaku v najem. — Ponudbe na upravo lista.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trvdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Prodám zaradi opustitve lova lovsko puško repetirko kalibra 6,5 mm z daljnogledom dvainpolkratne povečave za ceno 950 din. Naslov: Rok Šenk, lovski čuvaj, Jezersko.

Kupim dobro ohranjeno polrisanico ali bokarico z majhno kroglo, ev. tudi z daljnogledom. Ponudbe z navedbo cene sprejema dr. I. Fludernik, Maribor, Smetanova 38 a.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospe in ostalo manufakturno blago priporoča trvdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

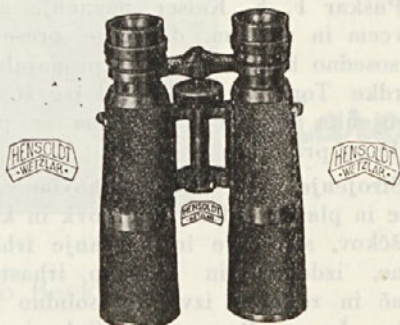
Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kože na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30
ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g,
dalje od naših novih lahkih modelov kot
svetlobno močen daljnogled za zalaz in
čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42
svetlobnost 49, teža 500 g,

LOVNI DIALYT 7×42
svetlobnost 36, teža 500 g,

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za
nočno čakanje:

**NOČNI DIALYT 7×56,
8×56, 10×56**
svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi,
teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za
zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×
svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×
svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki
ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v K r a n j u, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trvdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškariju **Albinu Sifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel** in **Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Foto Mitja Krejči

Marec

Dr. Stanko Bevk

Lovski izpiti

Če se hoče kdo v količkaj pomembnem poslu udeleževati, zlasti v takem, ki ni popolnoma zasebnega značaja, mora izkazati zanj svojo sposobnost. Posebej velja to za javne posle, v prvi vrsti za upravljanje javne imovine, kjer se morata s sposobnostjo družiti še vestnost in odgovornost za pravilno in uspešno gospodarjenje. Nedvomno spada semkaj tudi lov. Divjad je del narodovega premoženja, s katerim naj se gospodari tako, da se njegova vrednost ne zmanjšuje, ampak ostaja vsaj trdna glavnica, ki naj prinaša narodu leto za letom čim višje obresti.

Lov upravljajo in opravljajo lovci: lastniki in zakupniki lovišč, njihovi lovski gostje ter lovski čuvaji. Ni neutemeljena zahteva, da morajo vsi, ki love, biti za to sposobni. Ta sposobnost pa se ne kaže samo v trdnih živcih, močnih mišicah, v zadetnem streljanju in polni mošnji, ne, ona zahteva od lovcev tudi mnogo lovskega in prirodopisnega znanja, poznanja lovskih predpisov, pravilnega ravnanja z orožjem itd. To so spoznala tudi lovno-nadzorna oblastva in so zato izdala posebne predpise, s katerimi se omejuje dovoljenje za lov na osebe, »ki dajejo po svoji moralni in strokovni kvalifikaciji zadostno jamstvo za upoštevanje zakonitih predpisov«. Torej tudi strokovna sposobnost je pogoj za lovsko karto, t. j. za lovsko dovoljenje.

* Šivic-Žnidaršič, Zakon o lovu. Str. 77.

Kako pa naj se nadzorno oblastvo prepriča o tem, je li pro-
silec za lovsko karto res lovsko strokovno usposobljen? Odgovor
na to vprašanje je jako preprost: Vsak, kdor hoče loviti, naj se
glede strokovne sposobnosti izpraša. Pa, kakor je odgovor eno-
staven, tako težavna je njegova izvedba. Tako izpraševanje
vseh lovcev bi naložilo oblastvom breme, ki bi mu bila komaj
kos. Zato se omejujejo izpiti le na nekatere osebe. Člen 8. mini-
strskega pravilnika o lovskih kartah z dne 29. jul. 1935, št. 20.077,
pravi: »Če spozna občno upravno oblastvo za potrebno, sme
odrediti, da se oseba, ki prosi za lovsko karto, izpraša, da se tako
ugotovi, ali zna ravnati z lovskim orožjem, če pozna potrebne
opreznosti na lovu in bistvene predpise o lovu. Tako je treba
izprašati zlasti tiste, ki prosijo prvič za lovsko karto, in tiste,
ki so lovsko karto imeli, pa so pravico do nje kakor koli izgu-
bili.« Razen za te osebe je predpisan izpit tudi za lovske čuvaje,
kar je povsem umljivo, kajti ti imajo značaj javnih organov
in se mora torej od njih tem bolj zahtevati, da so za lov stro-
kovno usposobljeni. Ministrski pravilnik z dne 15. oktobra 1935,
št. 22.222, pravi zato v členu 3: »Kdor želi, da se mu prizna
sposobnost za lovskega čuvaja, mora opraviti pri sreskem na-
čelstvu izpit za lovskega čuvaja.« Jasno je tudi, da se priglase-
nci za lovske čuvaje izprašujejo nekoliko bolj v podrobno in iz
več predmetov lovske vede, kakor pa lovci, ki niso javni organi.
Predmeti ustnega izpita za lovske čuvaje so navedeni v členu 14.
pravil, ki jih je izdal ban dne 30. junija 1936, pod III/7 No. 78/2,
in so: 1. Osnovne določbe iz lovskega zakona in zakonitih pred-
pisov za izvrševanje lova, zlasti točno znanje pravic in dolžnosti
lovskih čuvajev, lovopusta, predpisov o cinitvi škode po divjadi,
pobijanje brezpravnega lova itd. 2. Osnovne določbe iz zakona
o posesti in nošenju orožja. 3. Osnovni predpisi iz zakona o
odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni. 4. Lovsko živa-
loslovje, gojitev divjadi in poznanje njenih bolezni, ravnanje
z zastreljeno divjadjo, delo na sledi, ravnanje z ustreljeno div-
jadjo in nje konserviranje, lovske trofeje, pokončevanje škod-
ljivcev, poznavanje škode, povzročene po divjadi. 5. Lovsko
strelno orožje in municija, lovila in strupi ter ravnanje z nji-
mi. 6. Izvrševanje lova. 7. Osnovni pojmi o lovskem psoslovju.
8. Gospodarski pomen lova.

Že iz povedanega je razvidno, da bi bilo prav, če vsak lovec
dokaže svojo sposobnost za lov, v prvi vrsti lastniki lovišč in
zakupniki, ki naj bi pač pokazali, da znajo in vedo več kakor
njihovi uslužbenci, lovski čuvaji. So pa še drugi razlogi, ki
govore za izpite. Za vse stanove in poklice se zahteva neka izo-

brazba, ki se mora dokazati z izpitom ali strokovnim izdelkom. Kdor tega ne stori, ne sme samostojno izvrševati izbranega si poklica, odnosno ne more dobiti zaposlitve. Če se kljub temu na svojo roko udejstvuje, ga preganjajo prizadeta združenja kot šušmarja in oblastva mu ustavijo delovanje. Kdor hoče voziti motorno vozilo, pa najsi je tudi samo zaradi športa, mora opraviti izpit, dokazati, da pozna ustroj vozila, cestno-policijske predpise itd. Sličnih primerov bi se dalo navesti še več. Vsi bi kazali le na to, da je usposobljenost potrebna povsod, kjer se kdo udejstvuje v poslu, ki ni prav povsem čisto zasebnega značaja. Ali naj velja izjema edinole za lov, ki prav gotovo ni le zasebna zadeva posameznega lovca in ki morebiti v isti meri kakor motorno kolo ali avto ogroža v nekih prilikah življenje soljudi in njihovo imetje, ako se ne izvaja pravilno? In konec koncev se tudi nelovci zanašajo na to, da lovci kaj znajo in zlasti o živalih in njihovem življenju kaj več vedo kakor sosedov pastir. Zato se obračajo nanje po nasvete in z raznimi vprašanji. Kako mučno mora biti »slovitemu« lovcu, če ne pozna volčjega sledu, če ne prepozna divje mačke od domače sivke, ki je bila ustreljena v gozdu, ali skobca od postovke, ki so jo vaški paglavci ujeli in proglasili za tatiko piščancev, ali ne loči ovčje lobanje od srnje, ki jo je izkopal pes iz gnoja pri sumljivem sosedu.

Res je, da opravljeni lovski izpit še ne bi bil poroštvo za to, da bo izprašani lovec vedno in povsod pravilno lovil in da bodo nesreče z orožjem izostale, toda pomisliti je treba, da je ponajveč nevednost vzrok takim pregreškam. Nevednost pa se da z izpiti vsaj v neki meri odstraniti ali zmanjšati. Kdor bi se namenil delati izpit, bi pač prečital najvažnejše lovsko slovstvo ali bi se o važnejših vprašanjih pogovoril z izkušenimi lovci. Pa tudi pri izpitu samem bi marsikaj čul, kar bi mu ostalo tem bolj v spominu, ker je to čul vprav pri izpitu. Saj je znano, da človeku najdlje in najbolj trajno ostanejo v spominu izpiti in to, o čemer se je tam govorilo, veliko bolj, kakor ono, kar je bral ali čul pri lovskem omizju. To, kar se je pri izpitu ugotovilo, je nekako avtoritativno, bi rekel, uradno potrjeno. Seveda, izpiti ne bi smeli biti golo izpraševanje in — kar se pri raznih izpiti, žal, tudi dogaja — nikakor ne nekakšen dokaz, da izprašanec nič ne zna, izpraševatelj pa vse. Ne, taki izpiti ne bi dosegli svojega namena in pomena. Lovski izpit bi moral imeti obliko razgovora, če bi kazalo, tudi pouka, in bi se moral vršiti, kolikor le možno, praktično ob lovskih predmetih, puškah različnih sistemov ter redkejših lovnih živalih, zlasti pticah ujedah, tudi zaščitениh. Taka zbirka je neobhodno potrebna. Z golo besedo je zlasti manj

izobraženemu težko povedati, po čem se spozna ta ali ona žival, kako se ravna s takim ali drugačnim zaklepom itd.

Kar se tiče vprašanja izpraševalcev pri izpitih, njegova rešitev ni tako težavna, kakor se je pri neki priliki o tem čula opazka. Brez dvoma imamo lovske tovariše, ki obvladajo posamezne panoge lovske vede nadpovprečno ali so celo odlični strokovnjaki, kar so dokazali s članki v lovskih revijah in z znanstvenimi spisi. So pa med nami tudi taki, ki so se na visokih šolah učili lovstva in nekateri tudi napravili državni izpit iz tega učnega predmeta. Prepričani smo tudi, da bi marsikateri tovariš pokazal svoje znanje s tem, da bi opravil izpit pred komisijo zagrebške Zveze, ako bi bila res upravičena zahteva, da le izprašan lovec sme izpraševati. To pa ni. Saj tudi n. pr. na vseučilišču izprašujejo bodoče učitelje na srednjih šolah profesorji, ki sami tega izpita nimajo, in sodnike izpraševalci, ki nikoli niso bili sodniki. Tudi lovske čuvaje izprašujejo osebe, ki nimajo lovskega izpita.

Naša Zveza lovskih društev je sklenila, da vpelje lovske izpite, in sicer prostovoljne. Odobrila je že pravila in žeteti je, da se vse priprave zanje izvedejo čimprej. Do Zvezinega sklepa, da se uvedejo prostovoljni lovski izpiti, ni prišlo iz »opičjega posnemanja tujcev«, kakor se je nekje pripomnilo, ampak iz želje, da se dvigne kakovost naših lovcev in njihov ugled ter preprečijo nepravilnosti v lovu in nezgode na njem. Stanovski ponos lovcev pa naj z izpiti raste v smeri, da se čim bolj zavedamo svoje važnosti s sicer prostovoljnim delom v panogi narodnega gospodarstva, ki se imenuje lov.

Pravilnik za prostovoljne lovske izpite

Namen.

§ 1. Izpiti imajo namen: Prvič, da pri njih lovci dokažejo potrebno znanje o lovstvu in lovskih veččinah za pravilno vzgojo, nego in varstvo divjadi ter lovsko pravično izvrševanje lova, drugič, da se z njimi vzgoje lovsko pravični lovci, ki bodo znali na polju lovskega udejstvovanja, varstva in nege divjadi zadostiti nalogam te panoge narodnega gospodarstva v prospeh in napredek lovstva.

Izpiti.

§ 2. Vsakdo, ki je član lovskega društva, včlanjenega v Zvezi lovskih društev v dravski banovini, ima pravico, delati izpit. V ta namen vloži pri svojem lovskem društvu pismeno prijavo, v kateri navede podatke o času in kraju svojega rojstva, o pristojnosti in o poklicu, dalje, koliko časa se udejstvuje kot lovec, v kakšnih loviščih, na kakšno divjad je lovil in če je lastnik ali zakupnik lovišča. Dotično lovsko društvo na vlogi potrdi resničnost navedb in pošlje prijavo najkasneje v teku 1 meseca Zvezi.

§ 3. Načelno se vrše izpiti pri Zvezi lovskih društev v Ljubljani in na njene stroške, sicer pa tudi pri včlanjenih lovskih društvih, če se prijavi zadosti kandidatov, ki so njihovi člani. V tem primeru trpi stroške dotično lovsko društvo. Zveza lovskih društev določi kraj in čas izpita ter povabi kandidate pismeno na izpit. Izpitom sme prisostvovati predsednik Zveze, odnosno tudi predsednik lovskega društva, pri katerem se izpiti vrše.

Vsak prijavljenec plača za izpitne tiskovine in znak 20 din. Eventualni terenski obhodi ne smejo biti zvezani z nikakimi stroški za kandidate.

Izpitna komisija.

§ 4. Zveza lovskih društev imenuje na seji širšega odbora za dobo dveh let iz priznanih lovskih strokovnjakov predsednika, njegovega namestnika in 12 članov za izpitne komisije. Posamezna izpitna komisija obstoji iz predsednika ali njegovega namestnika in 3 (treh) članov, ki jih določi predsednik komisije izmed 12 članov ter jim dodeli tudi izpraševalno snov po skupinah (§ 15).

§ 5. Predsednik komisije ima pravico, da stavlja kandidatu vprašanja iz vseh področij izpitne snovi, medtem ko izprašuje vsak izpraševalec le iz dodeljenega mu področja. Istočasno se izprašujejo kvečjemu 3 (trije) kandidati. Predsedniku in članom komisije se povrnejo resnični izdatki, ki so jih imeli zaradi izpitov.

Izpit.

§ 6. Izpiti so ustni. Takoj po končanem izpraševanju podajo člani komisije oceno, vsak iz svoje skupine, ter glasujejo o uspehu. Predsednik glasuje zadnji. Kandidat je opravil izpit z uspehom, če se za to izjavita vsaj dva člana izpraševalca. Izpit se more ponoviti, a ne prej kakor po preteku 6 (šestih) mesecev. Ponovitev izpita je dopustna samo dvakrat.

§ 7. Kandidat, ki je prestal izpit z uspehom, prejme izkaznico, v kateri je navedeno, da je opravil izpit, ter dobi naziv »Izprašani lovec«.

§ 8. Izkaznico, ki jo izda ZLD, podpišejo predsednik Zveze in vsi člani izpraševalne komisije.

§ 9. O izpiti vodi predsednik izpraševalne komisije točen zapisnik, ki ga podpisujejo vsi njeni člani. Vsebovati mora: datum izpita, imena članov komisije, imena kandidatov z osebnimi podatki ter uspehe posameznih kandidatov z označbo »napravil«, »ni napravil«. Zapisnik z vsemi prilogami hrani arhiv Zveze. Zveza lovskih društev vodi posebno evidenčno knjigo o vseh »Izprašanih lovcih« na svojem področju.

Izkaznica in znak.

§ 10. Izkaznica o opravljenem izpitu ima obliko majhne diplome z besedilom: Lovski tovariš N. N. iz..... je danes pred podpisano izpraševalno komisijo z uspehom opravil prostovoljni lovski izpit in si je s tem kot izprašani lovec pridobil pravico do nošnje izpitnega znaka Zveze lovskih društev v dravski banovini. (Kraj), dne (datum). Predsednik Zveze. (Podpis.) — Člani izpraševalne komisije: (Podpis), predsednik. (Podpisi članov.)

§ 11. Izprašani lovec dobi obenem z izkaznico še poseben znak, katerega sme nositi na podlagi opravljenega izpita. Ta posebni znak »Izprašani lovec« sme podeliti ZLD na posebno prošnjo prosilca ali lovskega društva, ki je včlanjeno pri ZLD, gozdno-upravnemu, odn. gozdno-obratnemu osebju ter lovsko-varstvenim organom in onim lovecem, ki se udeležujejo z uspehom na polju lovstva in so se izkazali s potrebnim znanjem o lovstvu.

Pravice izprašanih lovccev.

§ 12. Prostovoljni lovski izpit ne nadomešča nikakega po oblastvu predpisanega uradnega izpita. Izprašanemu lovcu pripade sposobnost za izvedenca v lovskih zadevah.

Snov za izpit.

§ 13. Izpitna snov se deli v tri skupine, ki obsegajo tele predmete:

- I. 1. Lovsko živaloslovje in lovsko psoslovje.
2. Vzgoja, nega, zaščita divjadi, prehrana in krmljenje.
3. Sledovi in iztrebki divjadi.
4. Bolezni divjadi.
5. Koristi in škode po divjadi.
- II. 1. Izvrševanje lova in načini lova, odstrel.
2. Lovsko orožje, smodnik, balistika, ravnanje z orožjem, prva pomoč v nezgodah.
3. Lovska oprema, lovne naprave in pripomočki.
4. Ravnanje s plenom, divjačino in kožami.
5. Lovsko vedenje na lovu, lovske šege.
- III. 1. Lovsko pravo.
2. Uprava lovišč; lovski čuvaji.
3. Lovska in kinološka organizacija v Jugoslaviji.
4. Gospodarski pomen lovstva.
5. Zgodovina lovstva.

§ 14. Pripomočki za izpit: Naš lov. (Ing. Sušteršič. Družba sv. Mohorja v Celju.) — Zakon o lovu z razlago, banovinska uredba o lovu, pravilniki itd. (Ing. Šivic in Žnidaršič. Tiskarna Merkur v Ljubljani.) — Lovec (1910—1939). — Lovec ob petindvajsetletnici. (Ljubljana, Zveza.) — Lovski vodič. (Dr. Bevk. Zveza.) — Lovsko-ribiški slovar. (Dr. Lokar, Zveza.)

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko- idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

Oj, le šumi, gozd zeleni,
pesem poj o prošlih dneh!

A. Funtek.

Pred približno šestimi leti se je nagnilo že v drugo polstoletje, odkar so me moji goriški šolski oblastniki premestili iz rihemberške doline na novoustanovljeno šolo na Dol nad Ajdovščino. Za ta nekdanji čin sem jim še danes hvaležen, saj sem z novim službenim mestom prišel tako rekoč v neposredno bližino svojega rojstnega doma pri Slokarjih, prijazne vasice na vzhodnem vznožju sivega Čavna. Da, in še več! S to premestitvijo so mi naklonili rajsko lep kotiček našega vipavsko-goriškega gorskega sveta, res pravo Angelsko goro, za katero so me z vso upravičenostjo lahko zavidali moji tovariši tam spodaj v Gregorčičevi »deželi rajskomili«. Z nebotične višine dol-otliških obrobnihi sten sem odslej dan za dnem opajal svojo dušo nad Vipavsko dolino in goriškim Krasom s prelestnim razgledom, razširjajočim se pod menoj od Nanosovih grebenov daleč tja v nedoglednost proti jugu in jugozapadu, kolikor je pač neslo oko po širni gladini severnega Jadrana. Na zapadni, severni in vzhodni strani mojega planinskega doma me je pa obkrožal niz gora od Čavna čez Goljake proti otliški Obrekovici ter Oblemu in Sinjemu vrhu na nekdanji goriško-kranjski deželni meji. In ob tej pokrajinski lepoti, ki ji blizu ne vem primere, še moja zorna mladost! Res, divni kraji, a še divnejši časi, ki se žal ne vrnejo nikoli več!

Bilo je torej na jesen l. 1884, ko sem začel pri naših vipavskih Gorjanih orati ledino ljudske prosvete. Ne zanikam, začetek je bil težak, toda šlo je. Bil sem srečen med srečniki in naj bi mi moji goriški oblastniki poklanjali takrat ne vem kaj, svojega gorskega raja ne bi hotel menjati ne takrat, niti kdaj pozneje in prav zato sem vztrajal na Dolu vse do zadnjega, t. j. do konca avgusta l. 1913, ko sem bil na lastno prošnjo upokojen.

Tako sem v teku 30 letne dobe dodobra spoznal ajdovsko-vipavsko stran prelepe Trnovske planote in velik del sosednjega Idrijskega pogorja. Pri tem sem prodril do vseh potankosti v naše dobro in pošteno gorjansko ljudstvo, med katerim sem vzgojil rod, ki sem nanj ponosen! Tudi sem našel med Gorjani vrsto mož, ki bi jih zastonj iskal drugod po svetu. Na zunaj grčavi so po svoji notranjosti odtehtali kupe zlata in danes, ko se je njih število tako skrčilo, mi je težko za njimi. Kje sta France Krapež, poznejši župan, in Janez Velikonja, utemeljitelja prve gorjanske šole, kje oče Polanc, žilavi podjetnik v čavenskem Semeringu, kje vseznajdljivi Parabanovec, kje vsi drugi nešteti očanci, priče moje gorjanske mladosti? Ni jih več, umaknili so se in dali mesta mlajšemu rodu...

Pa še nekaj je, kar mi je prav za prav potisnilo pero v roko! Med Gorjani sem našel še neko drugo vrsto prijateljev, ki jih je, slično meni, zanesla poklicna služba v ta hriboviti predel domovine, nje sicer v povsem drugo področje in na najrazličnejše postojanke Trnovsko-idrijskega gozda. V mislih imam naše vrle predvojne gozdarje. Bili so to inteligentni možje in kaj spretni življenjski praktiki. Službeno podrejeni gozdnemu oskrbništvu na Dolu (Predmeji) ali onemu na Trnovem oziroma gozd-nima oskrbništvoma v Idriji, so bivali nekateri med njimi na bližnji Predmeji in Otlici, drugi tam gori vrhu Čavna in za Kueljem na Selovcu, zopet drugi v Krnici, na Trnovem, na Lokvah, na Poncali, v Mrzli rupi itd. Da, v samih krasnih krajih in pravcatih gorskih letoviščih! Za svojo osebo moram pa vendar reči, da mi je bila Predmeja najbolj pri srcu. Zakaj, skorajda ne vem. Morda zaradi svoje bližine, morda zaradi

Glavna skupščina

**Zveze lovskih društev v dravski banovini
bo v nedeljo, 7. aprila t. l., ob 10 v dvorani
Delavske zbornice v Ljubljani.**

prijetne družbe, ki sem jo tam našel, kadar sem hotel, in ne najzadnje morda zaradi ugledne družine gozdnega oskrbnika Jarischa, h kateri sem moral pogostoma po dolžnosti kot instruktor lepe hčerke Izabele...

Na Predmeji, na vhodu v Trnovski gozd, tam kjer stoje še danes gozdarske hiše in nekaj korakov pod njimi mitnica, je bilo za mojih časov v hiši ob glavni cesti gostišče (hospic). V tem gostišču smo se večkrat zbirali v prostih dneh prijatelji zelene bratovščine in reševali to in ono iz vsakdanjega življenja.

Most v čavenskih prepadih na cesti Dol—Slokarji.

O marsičem in mnogočem smo razpravljali ob takih prilikah: o divjadi, o lovu, zlasti na gamse in divjega petelina, o lovskih psih, o lovskih puškah, o divjih lovcih, o smučkah in smučanju, o flori naših gora, o domači dol-otliški politiki, pa ob dobrem vipavcu ali istrijancu o rujni vinski kaplji in ne najzadnje o — lepih gorjanskih dekletih!

Prav posebno živahnost pa smo razvijali po navadi prvega dne v mesecu, ko so prišli od vseh strani gozdarji po svojo plačo k oskrbništvu. To vam je bilo takrat lovske latinščine v hospicu na Predmeji! Veselja in dovtipov ni bilo ne konca ne kraja in nemalo sem pomiloval ob takih prilikah tistega med nami, ki so

si ga žgoče pšice izbrale na tak dan za svojo tarčo. Razigrani družbi so seveda potekale ure kakor minute in da je bil naš razhod po tako prežitih urah večkrat težak, bo menda umljivo. Resnici na ljubo pa moram povedati, da smo se vsakokrat razhajali v najiskrenejšem tovarištvu, četudi je padla včasih vmes kaka pikra beseda. Šli smo narazen pač tako, kakor se to spodobi možem in tovarišem.

Toda zdi se mi, da je bilo naše veselje zunaj v objemu večno-lepe prirode včasih še vse lepše nego v predmejskem hospicu — večkrat lepše pozimi nego poleti. Prva leta se mi je zdela zima v hribih ječa, ki človeka priklene, da ne more razmahniti kril po lastni volji, zlasti še, če nasuje dobrotno nebo v svoji radodarnosti le preveč tiste božje beline. L. 1888 sem dotedanje svoje naziranje o zimi korenito izpremenil. K temu so pripomogle smuči — prve na slovenskih tleh! — ki sem jih bil prejel tisto leto na jesen naravnost iz Kristijanije. To je bilo tiste dni življenja okoli dojske šole! Neutrudno sem vežbal in v nekaj dneh premagal začetne težave, da sem čez teden dni že lahko prismučal med gozdarje na Predmejo. Z vozilom sem izzval splošno navdušenje. Kolikor lovskih tovarišev, toliko smuči je bilo v hipu nujno potrebnih. In šlo je! Vpregli smo oskrbnikovega polirja, mojstra Parabanovca, ki je v primeroma kratkem času po mojem norveškem vzorcu opremil predmejske gozdarje z domačimi izdelki. V nekaj tednih smo v celoti že toliko napredovali, da smo lahko smučali tja pod Goljake in Zeleni rob, ali skozi Smrečje v Krnico, pa čez Nagnovec na Lokve in tako dalje po Trnovski planoti naokoli.

In takrat sem kakor izpregledal: odprl se mi je povsem nov, do tedaj še nikoli sluteni zimski svet, in Trnovski gozd mi je bil od takrat tudi pozimi ljub in drag, kakor mi je bil nad vse ljub in drag sredi poletja, ko se je razgrinjal pred menoj v svojem najbohotnejšem zelenju in cvetnem sijaju! Da, tudi zima ima svoje prelestje in v njem svoje življenje! To bi takrat videli našega Filipa Kainradla, očanca Antona Bevka, pa Naceta Velikonjo i. dr. in ne najzadnje — mojo malenkost, ko smo rezali snežne brazde tja proti Smrekovi dragi! S ponosom lahko danes naglašam: Bil je to prvi smučarski kader na slovenskem ozemlju, ki so ga tvorili prvenstveno slovenski lovci — gozdarji na rajskih tleh Trnovske planote, nekako sredi med njenimi tremi najlepšimi razgledišči, med Kucljem (1239 m), Goljaki (1496 m) in Zelenim robom (1339 m). Ko sem predlansko jesen na tihem praznoval 50 letnico tedanjih srečnih dni, mi je bilo v nemalo zadoščenje dejstvo, da mi je mila usoda

odkazala mesto med tistimi, ki so l. 1888 ustvarjali prve, četudi skromne početke novodobnega slovenskega smučarstva.*

Tako torej sem preživeljal med trnovsko-idrijskimi gozdarji ali — kakor so jih naši vipavski dolinci večkrat imenovali v porogljivem pomenu besede — med »gozdnimi hudiči« včasih prav nebeške ure. Nepopisna je škoda, da jih danes po veliki svetovni vojni ni več: rod naših poštenih slovenskih gozdarjev na ozemlju Trnovsko-idrijskega gozda je namreč docela izumrl. Skozi vrhove predmejskih mecesnov sicer vleče še vedno tisto tajnostno šumenje kakor nekdanj v letih moje najlepše mladosti, toda nekdanjih tovarišev lovske bratovščine le ni in ni ... Ostal je samo še spomin nanje, ki blede od dne do dne! Da se pa ne zabriše še zadnja sled za njimi, sem se namenil tako rekoč ob dvanajsti uri o nekaterih starejših, o najmarkantnejših med njimi, izpregovoriti nekoliko več besed. Naj jim bodo te za spomin, ki so si ga zaslužili v zvrhani meri, prav posebno še za spomin med našimi Gorjani in Idrijčani, med katerimi so delovali nekateri skoraj vse svoje življenje! (Se nadaljuje.)

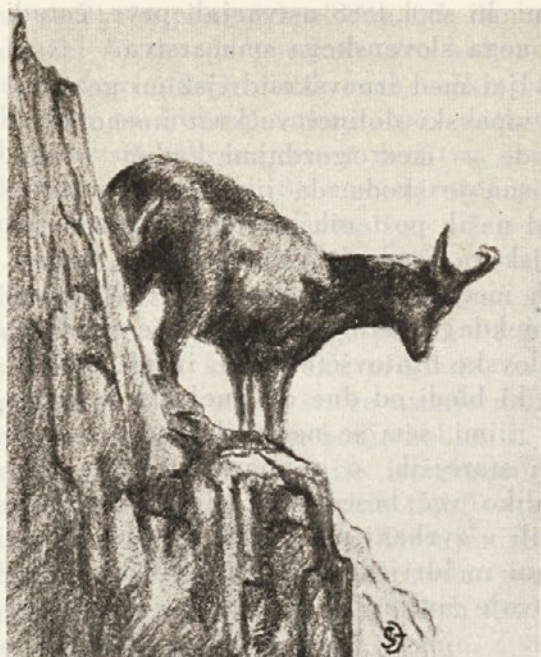
* Daljši članek o tem je prineslo »Jutro« 1938, št. 31.

Foto Mitja Krejči

Kanja se je presedla na drugo vejo. Ne zna še dobro pristati in se lovi.

Fotografirano na razdaljo 10 m in povečano.

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

4.

Od tedaj dalje sem rasel v starosti, modrosti in milosti nadučiteljevega štirioglatega ravnila-matička, ki nam je radodarno delil dobrote omike in prosvete.

Moja lovišča s fračo sem ustrezno šolski prosveti širil, kakor sem v Savi s trnkom ogrožal vedno globočje struje, da so se me bali vsi debeloglavi klini. Na Cajhnovem jezu smo pri kopanju s kolom zaveslali čoln do »cifre«, kjer sem občudoval skale, na katerih je lovec Janez nekoč videl gamsa, ki je potem preplaval bohinjsko Savo, a ga je neki voznik z bičevnikom nemilo zavrnil, da je splaval nazaj na cifrške skale na Bodeški gmajni med obema Savama in tam otresal mokro dlako. Uboga zlata materina srca, koliko strahu in nevolje morajo prestajati zaradi takih nadebudnih sinkov!

Gams je v raznih šolarskih vragolijah nekam zbledel, a največ mi ga je prvo leto v četrtem razredu izbila težka gorjača iz ruskega hrasta, ki jo je vihtel po naših hrbtih močno brkati učitelj. Izven šole je kljukasto grčevko uporabljal zastavni učitelj za sprehajalno palico, ki je bila tedaj velika moda meščana na kmetih. Prvo leto za tem je imel oče z mojim stricem in birmanskim botrom Jurijem v zakupu lovišče. »Fant, če hočeš z nami na gamse,« me konec poletja, ko jame noč hitro požirati

dolgi dan, pobara oče. Drugi dan smo šli zgodaj v Kroparsko goro in okrog Zidane skale zastavili pogon. Nekaj korakov nad očetom sem sedel na robu kamenitega plazu, ki je bil pod nama, naokrog pa redek grmičast gozd. Hrbet sem tiščal ob trhel štor in hladno je bilo v rosnem jutru bližajoče se jeseni prvega prestopnega leta tega stoletja. Moj rojstni kraj Kropa je ležala strmo pod nami v kotlu črne Jelovice, tiha in odmaknjena od sveta kakor pozabljena nevesta v globokem naslanjaču, ki je v svoji skromnosti skrila svoje čare... »Od štirih do ene voda kolesa nam žene...«

Mrazilo me je od neprespane noči, hoje, hlada in grozničavega pričakovanja. Vse je zamrlo, kakor bi bilo znova pospalo v neprijazni strmi gori. Jutro je mižalo na eno oko in čas je obstal. Po dolgi večnosti tihote in čakanja švistne preko peči žvižgajoč tenek pok, ki se je v odmevih lovil skozi goro.

Dobro sem poznal značilen pok bratovega karabina. Majhna puška brezpetelinka na eno risano cev 6.6×42. Brat je bil s proste roke na kroglo spreten strelec, tedaj še gimnazijec. Zaljubljen je bil v svoj karabinček kakor njegova nesrečna mama v zlatokuštravega sina, vedrega in razboritega fanta Vinka, godca na harmoniko, med štirimi brati najmanjšega, a najbolj gostega. Morda ga je zato vzela na Laškem ob Pijavi vojska, da je težko preizkušeni materi počilo ubogo srce. Ej, dragi bratec, ki moraš ležati nekje na tujem, da me nisi, ves brat, za svoje žulje poslal po učenost na cesarski Dunaj, morda bi manj vedel, »... kako se v strup preobrača vse...«!

Ob poku me je zgrabila lovska mrzlica, kot bi bil strel predrl mene, da sem zadrhtel po vseh udih in da so mi šklepetali zobje. Grozica me je vila, kot da se stresa pod mano vsa gora, težko sem dihal in mrzla vlaga mi je legala na kurjo polt. Nisem dvomil, kaj pomeni ta strel. Sedaj bodo prišli gamsi mimo očeta čez plaz. Mirno je stal oče s trocevko pod desno pazduho, v ustih kratko pipo, kot da se ni nič zgodilo. Sunkoma so mi begale oči naokrog, da ne bi zamudil, kar mora priti vsak hip. Mrzlica je naraščala do smrtnih težav, da sem čutil pekoče bolečine v srcu. Gamsi pridejo, morajo priti, saj so v pogonu in oče bo streljal. Saj je bil daleč na okoli znan strelec.

Od nekje se je prebil skozi šumečo kri v ušesih zategnjen glas gonjača. Za hip je zastal dih, usta so se odprla in slušni bobenčki nategnili. Kakor da se vali kamenje. Oče je z levico poprijel puško, srce mi je skočilo v grlo. Neka groza me je obhajala. Prav za prav se ni nič zgodilo, a vendar sem čutil,

da nekaj prihaja, nekaj še nedoživetega. Štor za mojim hrbtom je plesal in bobnal po plečih. Zakaj se vendar nič ne zgodi, ko me skorajda zapušča zavest...

Val mrzlice počasi splahne in čutila zopet obvladam. Vse je tiho in tako kot že uro, dve. Dobil sem občutek, kot da vse skupaj ni resnica, da sam nisem tam, da nisem na lovu, da me enostavno ni. Gledam očeta, ki spokojno drži puško. Tihota je objemala okolico, da je šumelo v ušesih. Na lepem pa oče počasi okrene glavo, me pozorno pogleda s svojimi velikimi, mehko sivimi očmi in previdno napne oba petelina. Kakor da je napel tudi mene. Nagnil sem se naprej in dojel z vsem telesom samo plaz pod seboj. Ves drug svet je zame umrl. V ušesih mi je brnel že pok očetove trocevke in v ustih sem dobival kiselkasti okus smodnika. Na levi v goščavi pod skalo je nekaj začopotalo kakor gomaz hitrih nog. Roke sem stisnil k prsim, da sem ujel srce. Oče je dvignil puško. Kakor kip je stal in prežal ves napet kot lok. Daleč spodaj v plazu, kamor nisem videl, ker sem sedel, je zarožljalo kamenje. Oče je koj nato povetil puško in, ne da bi okrenil glavo, zamrmral skozi brke: »veter!«

Nisem si bil koj v svesti pomena te besede, ki me je obenem z gibom puške posadila zopet na zemljo ob trhli štor. Z muko sem se prebujal iz boleče omotice, ki je bila hkrati kakor sladka pijanost. Veter! Zjasnilo se mi je, možgani so zopet delovali. Res se je sukljal komaj viden moder dimček iz očetovega vivčka prav počasi povprek in nizdol proti skali, izpod katere je prihajal prej topot. Po tolikih živčnih pretresih in skoraj telesnih bolečinah me je torej ta vetrček ukanil za vse.

Kakor na smrt obsojenemu in pomiloščenemu mi je vse splahnelo in brez moči sem se naslonil na štor. Kako sem mogel celo večnost mirno sedeti, ko je vendar tako strašno pusto in nezanimivo vse naokoli! Začutil sem, da me bole vse kosti, po nogah mi gomaze mravljinci, da me v noge zebe in da sem lačen...

Spodaj, kjer je prej rožljalo kamenje, so se začuli človeški glasovi. Oče je malo zažvižgal, nekaj pomahal z rokami, oprtal puško in se na pol sede naslonil na skalo poleg sebe ter mi dejal: »Lahko malo vstaneš, da se razmaješ, a na mestu; še uro bo trajalo.« Res sem razmajal mravljincaste ude in sveža kri v nogah je ogrela vlažne čevlje.

Čez čas je dal oče znak, se zravnal, pokazal z roko podse na desno, od koder naj bi prišel pogon, in jaz sem sedel. Izza hrbta skozi drevje se je po gori navzdol ukral kak bežen sončni

žarek, če je našel razpoko na nebu. V kotlu spodaj je med šumom vode pozvanjalo, razni glasovi so se lovili po zraku. v Kropi je bila nedelja. Vigenci so mirovali. Neka pusta enoličnost je sedala na okolico, kakor da se iz nje dogodki še vedno oddaljujejo. Dolčas je v dremavici pritiskal veke na oči. Nekje je cvilila črna žolna in bobnala po tršu. Kar zahrešči pod mano v gozdu, koj na to zazveni pesek in se utrga majhen plaz. Oče je šinil s puško k licu in jo naperil nekam nizdol, kamor nisem videl. Na mah je vse utihnilo in obstalo, puška se je počasi povescila. S široko razprtimi očmi sem spraševal očeta, kaj je to. Srce mi je jelo utripati. Tedaj zaslišim izza roba trde skoke, ki so prihajali z desne navkreber proti meni. Nič ne vem, kako in kje je prišlo. Dva sežnja mimo štor se je potegnilo nekaj črnega, velikega, težkega, in nad mano obstalo.

Prav čutil sem bližino velikega živega telesa, ki je pritislo name od zgoraj, da si nisem upal ozreti. Čuden strah nemoči me je obšel. Vedel sem, da oče živali ne vidi, ker je stal nižje in se je takoj za mano breg prevalil v zložnejši hrbet. Spreletel me je drget ob hipni zavesti, da nad menoj stoji gams mojih zgubljenih mladih sanj. Čutil sem njegove strašne oči na sebi in zdelo se mi je, da me ovija puhteča toplota njegovega telesa. Nič več nisem mogel zdržati. Z muko sem počasi dvignil glavo, ki mi je pod čudnim pritiskom sama zlezla za štor, in pogledal — v neznan svet. Otrpnul sem in prisestal oči na to postavo. Obrnjena je bila proti meni z visoko dvignjeno glavo, črna, svetla, negibna. Bele lise čez obraz, črna pasova čez boljšeče oči, črni režeči roglji nad ušesi kakor peklenščkovi kavlji, rumeno grlo, sveteča se naježena dlaka na hrbtu, postava temna kakor zev v skali, prsi, noge kakor žrebec. Kakor majhno, zgubljeno ščene sem bil jaz pod njim za štorom! Kaj je srnjak, drobno, tanko revše, proti njemu, čeprav zaboka, da pade srce v hlače. Gams se ne meni, stoji tiho in mogočno. Saj to ni žival s plazov za Begunjami. Tam so bile koze, kvečjemu divje koze. To je pa gams, ki se upira, ki ne pade, ki vse premaga in uide. Težko sem požiral in zaviti vrat me je bolel, da sem nevede od notranjega razburjenja rahlo zaječal. Kakor iskra je prešinilo olesenelo gamsovo telo, da je trznilo hkrati z vsemi mišicami in glava se mu je sunkoma nagnila. Pogleda sta se ujela, v divjih očeh se je vžgal ogenj, smrček je živčno gibal in nozdrvi so se tresle. Zdelo se mi je, da se njegova glava pomiče proti meni, da se večajo oči in plamen v njih in da čujem neke zamolkle glasove. Mislím, da se tako godi živali, ki jo naskoči kača. Čas je obstal. Vem le, da sem ga vsega pregledal,

a nazadnje sva si zrla iz oči v oči, dolgo ali kratko, ne vem. Pri vsej tesnobi občutkov sem pa občutil neskončno slast zadoščenja, da moj gams mlade domišljije vendarle vsaj deloma živi. Nenadoma se pa zamaje vsa ta gmota in se sproži. Požrl jo je gozd. Bil sem zopet na zemlji, ki je bila pusta in prazna.

Šele v Kropi, ko so gonjači prinesli bratovega gamsa — kozo — se mi je razvezal jezik. Ta mrtva, bolj rjava kot črna žival nikakor ni mogla zdržati primere z mojim živim gamsom. To je res bolj koza, ki vendar malo spominja tudi na srnjaka.

In kaj naj bo gams, katerim rogarjem je soroden in kakšen je prav za prav? Do tedaj sem prečital vsega šolskega Erjavca in ga znal domala na pamet. Toda Erjavec ima res le bolj divje koze. Gams pa ni koza, ni gazela, ni antilopa ali pa oboje. Pravih sorodnikov nima med živimi vrstami, le v Severni Ameriki baje živi nekaj podobnega. Izkopine pričajo, da je to starodavna žival iz terciarne dobe in je za časa mostniščarjev na ljubljanskem barju živela s kozorogom tudi v ravnini. Vsekakor je gams po svoji trščati, močno in grobo rezani postavi in odpornosti proti mrazu kakor ustvarjen za gore in skale. Njegovi parklji so prava mojstrovina, ki z ostrim robom predstavljajo nakanke, mehki, kavčuku podobni podplati plezalke, konice parkljev, ki jih lahko močno ukrivi na znotraj, so kakor dereze, ki primejo vsako razpoko in gubo v skali, veliko razkrečenje parkljev z zgornjimi (krnastimi) parklji deluje v snegu kakor krplje. Zraven je vsa noga izredno gibčna in upogljiva, da se lahko prilagodi obrazu sveta (terenu). Silno srce in ogromna pljuča z zračnimi mehovi, kakršna zahtevajo višine z redkim zrakom in malim tlakom, poganjajo krvnih telesc izredno bogato, gosto kri krepko po žilah, tako da telesu noben napor ni prevelik.

Za mraz so deloma občutljivi le mladiči. Še njegov smrček je porastel z dlako, kar pri srnjadi ni, da mu zima ne more blizu. Zimska dlaka pa predstavlja za mraz enostavno neprodiren kožuh. Pri vsem tem je glede hrane skrajno skromen in se pozimi zadovolji s suho travo in ruševimi vršiči. Srnjad je proti njemu prava izbirčna Metka in nežna občutljiva gospodična. Tako samcat in edinstven stoji gams v živalskem svetu, da še celo z njegovim imenom ne vedo učeni pismarji ne kod ne kam. Zato si najmanj z isto pravico kakor drugi narodi lahko prisvajamo krst teh posebnih živali. Ker v tropah po svojem obnašanju nekako gomaze in so svojčas od njihovih trop goličave gomazele, so jim naši pradedje rekli gomaz, gamoz — gams. »Kdor ve pa za drugja, naj reče od kod...«

Premočno je bilo doživetje prvega gamsjega lova za dvajstletno lovsko kri, da ne bi prekipela. A sojenice so zaobrile kmalu za tem in zame so se vrata v gamsji raj zaprla za več let. Kakor ima vsaka senca svojo luč, tako je očetu neprijazna sreča na mah v meni pomirila presilno valujočo lovsko kri.

S prehodom v srednjo šolo sem zamenjal fračo z risano flobertovko 7 mm, ki je sklatila z veje veverico, goloba in tudi vrano. Spominjam se, da sem neke hude zime v božičnih počitnicah ugonobil okrog 30 vran. Takrat so bile počitnice tako skopo odmerjene, komaj devet dni jih je ostalo res za užitek. Ko sem bil 14 let star, mi je oče na svojih službenih potih večkrat nesel bratov karabinček in me namesto sebe posadil ob poseko, da sem čakal na srnjaka — ki ga ni bilo. Oče je že vedel, zakaj je bilo tako prav. Stari lovec Janez je medtem že odšel na službo v večna lovišča. S 16 leti mi je preskrbel oče lovske pravice z edinim pridržkom. Dejal mi je: »Fant, če zvem ali te zasačim, da si s puško nepravilno ravnal, da si komu, četudi prazne cevi v trebuh molil, nepremišljeno streljal, ali da prideš v družbo ali domov z nabasano puško, ne boš nikoli več zanjo prijel, dokler bom živ.« Lovska vzgoja in neodjenljiva njegova disciplina glede orožja se je odlično obnesla. Štirje bratje smo bili vsi lovci, a nikoli se ni v ravnanju z orožjem pripetilo kaj nelovskega ali senca površnosti. A tudi oče ni nikoli pozabil opozarjati slehernega: »Fant, pazi, puško imaš!« Nič manj natančen ni bil za snaženje pušk po reku: Kakršen lovec, taka puška.

Ko sem torej kot petošolec dobil uradno potrdilo o zakoniti zvezi s svojo zaročenko, da smem javno z njo hoditi, bok ob boku, in jo tudi pred postavo rabiti, sem bil — blažen. Razumljivo je, da sem bil o počitnicah več v gozdu kakor doma, kjer sem očetu pomagal tudi pri delu in tako prakticiral za svoj bodoči poklic. Redko počitniško jutro me je našlo pred prvim svitom v postelji, pa tudi redka zdravamarija zvečer doma. Zato sem manjkajoče spanje v kratkih poletnih nočeh dodajal po kosilu.

Tako sem neko soparno popoldne proti koncu julija prekorčil potok Peračico in stopil v temačen hlad smrekovega gozda »Grofije«. Komaj pet je bila ura in za čakanje srnjaka prezgodaj. Zato sem se namenil za mal obhod ter po mehkem mahu za špikom tiho in oprezno stopal navkreber po zložnem hrbtu, ki je bil precej izsekan, da je rastla mestoma redka praprotna robida. Kar se začne na nekem mestu pred mano sumljivo majati

praprot, da sem še tisti trenutek zdrknil k tlom in sedel ob štor, ker bi sicer stal čisto na prostem.

Skozi praprot se zabliška čudno svetlo telo in nekaj hipov nato se pred mano mirno paseta — gamsa. Prvi hip nisem verjel očem in sem zamižal, češ privid imam... Toda resnična gamsa sta bila, komaj za navaden streljaj oddaljena. Jaz sem si vendar želel srnjaka in skoraj jeza me je popadla. Pred njima sem odprl lovsko karto in bral, da sta še teden dni — v lovopustu. Mislim, da sta to vedela, ker se niti malo nista zmenila za moje gibe. Lovska mrzlica se mi je plegla in jel sem opazovati. Na temnem ozadju mahu, smrekovih vej in debel sta se videla bledorumeni, skoraj bela. Zato se star gams poleti v temnozelenem ruševju vidi srebrnobel. Na spodnji strani telesa in na znotranji strani nog je bila dlaka kakor malo kuštrava in kakor neenakomerno od saj umazana. Srnjak je spodaj bolj svetel, gams je pa narobe temen — črn. Če stoji v svetlem ozadju, gledan od spodaj, se zdi, kakor da je spodnji del v globoki senci ali da tiči v temnih hlačah. Nelepa na njih se mi je zdela črna oslovska proga vzdolž hrbta do repa, ki je venomer otrepal kakor kozji. Moral sem priznati, da je v postavi in obnašanju mnogo kozjega. Črna dlaka čez hrbet je bila tudi daljša in se je od časa do časa naježila. Tedaj se je nenadno dvignil tudi nemirni repek. Posebno so me zanimale črne kljuke med ušesi. Eni živali so vidno za vso višino kljuk moleli roglji čez ušesa, pri drugi pa manj. Zaradi bližine sem jih po drugih znakih prepoznal za kozi, a doma sem po primerjavi rogljev jasno dojel razliko kozlovih in kozjih. Tako suhi sta se mi zdeli postavi v kratki in svetli poletni dlaki, tako da sta z orjaškim gamsom v predzimskem črnem kožuhu s Kroparske gore imeli manj podobnosti kakor s kako staro mršavo srno. Pa vendar se plotovi reber niso ločili, čeprav sem lahko opazoval vsak zgib mišic na nogah, zlasti na pleču, ko se je to gibalo. Presenečalo me je, kako lahko na vse strani obračata noge. Včasih se je zdelo, da je sprednja noga izpahnjena ali je zadnja zlomljena, včasih so stale noge na »o«, drugič na »x«. Silno rahlo in prožno morajo biti povezani udje v členkih in sklepih in kar čudno je, da pri tistem obračanju in zavijanju nog katero ne zgubi. Nobena žival pa ni zamudila spotoma stopiti na vsak štor in se malo ozreti. Ena žival, primerjana s srnjakom, se mi je zdela velika. Tako sem jima z očmi pretipal obisti in se nisem niti zavedel, da je končno večja žival stala pred mano na 15 korakov in strmela vame. Saj srnjak zdavnaj ne bi zdržal take bližine. Dobival sem vtis, da je to bedasta žival, brez ostrih čutil, ali pa da sta vsaj te dve nekoliko omejeni

in slepi. Pozneje v praksi sem mnenje glede čutil popravil, glede omejenosti pa ne. Veter mi je bil ugoden. Celo večnost je zijal lisasti, nekam butasti obraz nepremično vame — duhovitost kože! Pa začne udarjati s prednjima nogama ob tla, kar je privabilo drugo manjšo. Obe sta tolkli, se prestopali sem in tja, se obračali, zopet tolkli, skočili nekaj skokov, se vrnili in spet zijali. Čar divje živali se je zgubil, lovska mrzlica je čisto popustila. Iz objestnosti sem dvignil karabinček in pomeril — kako bi to bilo. Niti ta gib jih ni spravil k zavesti. Zato sem jel počasi vstajati. Resnične koze so bile! Šele ko sem se prestopil, so prasnile v velikih skokih z brega in čez globok jarek v strmi breg Špika. Od tam zaslišim živižganje, ki mi je bilo novo. Ker ni prejenjalo, me je nova radovednost potegnila, da sem šel brez posebne previdnosti tudi jaz v dolino, od koder sem videl pod smrečjem do vrha Špika. Kar zagledam komaj sto korakov nad sabo obe kozi, da stojita na osamljeni, za nekaj kmečkih peči veliki skali. stopicata z noge na nogo in — brlizgata. Sedel sem ob deblo, da bi počakal konca te predstave. Že tedaj sem pa spoznal, da so take gamsje predstave dolge in navadno gledalci zgube potrpljenje. Ko sta se kozi zleknili po skali in sta na moje žvižge vedno bolj poredko odgovarjali z žvižgi in vstajanjem, sem jima obrnil hrbet, za veliko izkušnjo bogatejši. Srnjaka sem zamudil, zato sem se zmuznil čez rob proti domu, s prijetno zavestjo, da sem na gamsih odkril do zadnje dlake njihove tajne. Tako vedno misli mladost v vseh stvareh in tako sem mislil sam, ko sem naredil maturo, ko sem spravil v žep svoje strokovne študije in ko sem se rešil na konec svetovne vojne.

Strašna vojna je razbila družinsko ognjišče, pokopala očeta, ubila brata, umorila mater in ostale raztepla na vse vetrove. Gol kakor ob rojstvu sem stopil v svet.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

V.

Na dan sv. Lovrencija se je Beran že zgodaj zjutraj odpeljal v svoje lovišče, kjer na ta dan najraje skoči srnjak, kakor je zadrževal Mohor.

V Dolu, kjer je v župnikovi drvarnici pušcal Beran svoje kolo, da je bilo na varnem, ga je za Gričarjevim »kozlom«, kakor tukaj pravijo kozolcu, pričakoval Mohor. V župnišču ni hotel čakati na Berana. Vedel je, da župnik ni baš prijatelj lovcem, ki da si lastijo izključno pravico do divjadi, ustvarjeno od Boga za vse ljudi in ne samo za one, ki imajo cvenk in plenk v žepu. Lovci tudi ne praznujejo dovolj spoštljivo Gospodovih dni, kajti v oguljenih oblekah kakor delavci med tednom lazijo ob nedeljah in praznikih po gozdu in polju ali love hrupno s psi, kar je vsekako nespodobno, če ni celo pregrešno.

Mohor se je čudil, da je župnik sploh dovolil svojo drvarnico Beranu za shrambo kolesa. Ni namreč vedel, da ima župnik dve nečakinji na dekliški gimnaziji in da je eni Beran celo razrednik.

Beran in Mohor sta se veselo pozdravila. Po kratkem razgovoru je obveljal Mohorjev predlog, da gresta v Todraški hrib in poskusita najprej v hrastju za Urbanicem, nato ob kopišču in, če bi še tu ne bilo uspeha, še v Trohovem griču. To bi zneslo za vse dopoldne. Popoldne, če bodeta še lovila, obereta Ajdovo brdo in končno pogledata s potom v Dol, če je v Blatih kaj rac.

Bilo je hladno jutro. Sonce še ni prodrlo goste megle, ki je ležala nad dolskim poljem. Obetal se je lep dan. Po rosni, malo shojeni stezi sta naglo dospela na cesto, ki vodi ob Brbovcu mimo Todraža v Lučne. Prišedši do Potoka sta zavila s ceste in krenila v hrib. Brž jih je objelo temno hrastovje. Malo pod ploščatim vrhom, ki so ga poraščale visoke smreke, sta sedla ob debelo deblo, pred katerim je poganjal iz parobka redek grmič. Bila

sta krita in imela dober razgled. Beran je odtrgal nekaj listov z bukovega grmiča in jim s škarjicami na nožu gladko pristrigel robove. Mohor je veselo mežikal z očmi: ne bi bil verjel, da znajo tudi gosposki lovci klicati na list. Pričakoval je, da bo Beran izvlekel iz žepa umetno piščal z medenim jezičkom, ki poje kovinsko hreščeče, ne pa mehko in čisto, kakor vabi srna srnjaka.

Hladen vetrič je potegnil iz doline. Ravno je pritisnil Beran zeleni list na ustno, ko se je začulo nad njima stopicanje.

»V nos naju je dobila srnjad,« je pošepnil Mohor, »nič ne bo na tem mestu.«

»Prav imate,« je tiho odvrnil Beran, »premalo sva bila previdna. Pozabila sva, da potegne iz doline mrzel zrak, čim ogreje sonce vrhove. Posediva še malo, da se srnjad umiri.« Sesvaljkal si je cigareto in jo prižgal. Dim se je vlekel ob pobočju v višino.

Čez čas sta se dvignila. Previdno sta zlezla v dolino in stopala po travi ob razritem kolovozu h kopišču. V kratkem sta bila tam. Dolina je tukaj osojna in porasla z redkimi bukvami. Številni sveži parobki in podrta debela pričajo, da je tod nedavno pela sekira. Nekoliko nad zakajeno oglarsko koč, skoraj na slemenu, sta si izbrala prostor za klicanje. Vse okoli njih je bil gozd, kolikor je seglo oko, le na levici se je svetilo izza debel zelenje za dober streljaj oddaljene poseke.

Beran je zapivkal. Mohor zadovoljno prikima. »Natančno tako kakor srna, ki sem ji tolikokrat prisluškoval na svojih pohodih po lovišču,« si je mislil, »in zlodej ni, da bi na tako vabilo ne prilomastil srnjak.«

In zopet se je oglasilo pivkanje z Beranovih usten.

Skok se zasliši; srnjaka je vrglo z ležišča. Vse tiho... Lovca sta razširila zenici in napela uho.

Čuj! Skok za skokom! Od poseke prihajajo...

Mohor skrito dregne Berana. Ta prikima z očmi. Srnjak, stasit šesterak, stoji pred poseko in gleda proti njima... Na temnem rogovju se bleste bele konice. Zdaj se prestavi na šir... »Nemara si že opravil svojo dolžnost,« še bežno pomisli Beran, nato pa mu pošlje kroglo za pleča. Nekaj visokih skokov še, potem pa je iztrepetala lepa žival...

Beranu je bilo skoraj žal, da je streljal, vendar je premagalo veselje nad krasno trofejo... Odtrgal je zadovoljen smrekov vršiček in si ga zataknil za klobuk. Mohor je s tresočo roko čestital svojemu lovskemu gospodarju. »Za danes je dovolj,« je čez čas rekel Beran. Pustila sta Trohov grič na desnici, se spuстила v dolino in obšla Ajdovo brdo.

V Blatih je pogodil Beran še dve raci mladici, ki sta se dvignili iz goščave; potem sta krenila čez polje.

Sonce je močno pripekalo. Vsa vznojena sta lovca izmenoma odnašala srnjaka. Bil je prvi Beranov, odkar je imel dojsko lovišče. Pač bi bil nekaterega lahko uplenil na zalazu, pa videl je samo močne, zdrave kose in te se mu je pred prskom zdelo škoda odbiti.

Brez dogovora, kakor samo ob sebi umevno, sta Beran in Mohor zavila na Poklon. Mohorka in Albina sta prihiteli iz hiše, da pozdravita prišleca. Lojze je bil nekje na polju.

Na tratici med hišo in kozolcem je Mohor odložil srnjaka. Slekkel je suknjič in zavihal rokava, da bi ga očistil. Beran pa si tega posla ni dal odvzeti. Sam je iztrebil srnjaka tako strokovnjaško, da si skoraj rok ni okrvavil. Mohor se je čudil spretnemu delu profesorja in si utrjal v spomin posamezne reze in prijeme.

Mohorka je odnesla drobovje v hišo, Albina pa je prinesla položeno skledo, da si profesor umije roke. Oberoč je držala skledo v primerni višini, čez belo laket pa je imela vezeno brisalko.

Beran je prvič videl Albino; doslej še ni bil na Mohorjevem domu. Lepa deklica je bila: srednje rasti, polnih udov, zdravega lica, kostanjevih las; ustnice rdeče kakor mak v polju, oči pa plave kakor modriš, ki sije iz zlate pšenice.

Stopili so v družinsko sobo. Moža sta sedla za mizo, Albina pa si je dala opravka s pospravljanjem, dasi je bilo vse v redu in snažno. Mohor je vabil Berana, naj pride zopet v nedeljo, in razvijal načrt. Beran ga je le malo poslušal; spremljal je z očmi Albino, ki se je vrtila po sobi.

Zasliši se materin glas iz kuhinje: »Albina, mizo pogrni in pridi v kuhinjo, da mi pomogneš!«

Kmalu nato so zajemali okusno pripravljeni cvrček, ki je izvrstno teknil tudi Beranu.

Ko je uro pozneje rezal Beran ovinke proti domu, so mu misli uhajale k Albini. »Lepo, zdravo dekle,« je rekel in dodal razplinjevalcu nekoliko zraka.

V postelji se je Mohor spomnil, da je pozabil Beranu poročati o zankah.

VI.

Odslej se je Beran redno oglašal pri Mohorjevih, kadar je prišel na lov. Lovil je navadno v spremstvu Mohorja, včasih pa je v prikolici pripeljal s seboj tudi kakšnega tovariša iz mesta.

največkrat dr. Kalina, zlasti če je hotel loviti v polju. Dr. Kalin je namreč imel izvrstnega ptičarja. Pri poljskem lovu Mohor navadno ni bil navzoč.

Jerebic je bilo to leto precej in tu pa tam je sfrlela tudi tolsta prepelica iz prosa. Kadar je šlo po sreči, sta prinesla lovca polni vešalici na Mohorjevino, dasi je imela vsaka po dvanajst stremenčkov.

Če je bilo še čas, je Mohorka pripravila prepelice z rižem za večerjo. Omejčev France pa je skočil ob takih prilikah v Dol z vrčem po vina, da se z njim razredči maščoba v želodcu.

Na rožnovensko nedeljo sta bila Beran in dr. Kalin zopet v polju. Jerebice so še dobro držale in nekaj jih je že viselo na nahrbtnikih. Perun je prečkal njive za streljaj pred lovcema. Kar zastavi svoj tek. Glavo obrne na levo in kakor mačka stopa previdno naprej. Zdaj obstane kakor vkopan, le kosati rep mu treplje nemirno.

Lovca se približata. »Stopi,« zakliče Kalin — in jata jerebic zaropota cvrčeč iz gostega repja.

»Dve, tri ... štiri,« šteje Beran, »zadnja je padla tja v ajdo.«

»Dobro sva streljala,« se smeje Kalin, »poišči, prinesi,« veli psu, ki je komaj čakal na to povelje. Z vidnim veseljem donša Perun ustrelenke drugo za drugo, le v cvetočo ajdo si pomišlja po četrto.

»Prav imaš, Perunček moj, v ajdo ne smeš,« hvali Kalin psa, »čakaj, odrežem prazno turšično steblo in izbežam jo iz ajde, saj ni padla vanjo več kakor za korak od kraja.«

Baš je potegnil s prirezanim latom jerebico iz ajde, ko stopi izza turšičice mlajši moški, vihteč palico v roki. »Vama pokažem, delati škodo po polju,« je kričal, »ven z njiv, sicer se zmenimo drugače!«

Mirno mu odgovori Beran: »Mladi mož, ne razburjajte se po nepotrebnem! Za lovišče plačam zakupnino, ki ste je nemara deležni tudi vi ali vaš oče, zato imam pravico loviti, kakor zakon določa. Če sem vam napravil škodo, jo plačam, kolikor jo bomo ocenili.«

»Vašega denarja ne potrebujem,« sika mladenič, »le škode ne trpim, da bi jo delali. Ven iz njiv, mestna postopača!«

»Pazite na svoj jezik, mladenič, in odstranite se,« glasno in določno velevala Kalin.

»S kmetskega polja me ne bo nihče podil, najmanj pa mestna gospoda,« odvrne s kletvico razjarjeni fant in dvigne grozeč svojo palico.

Perun pokaže zobe in dlako naježi za vratom; jezno zarenči in pogleda gospodarja. »Zdaj še ne,« mu reče ta, »pa, če bo treba, ga primeš.«

»To šcene bo mene?« krikne neznanec in nameri udar na Perunovo glavo.

Kalin prestreže udar in z Beranom izvijeta iz rok palico besnemu fantu. Zdaj je bilo Perunu dovolj. Zakadi se fantu na hrbet in jezno trga ovratnik.

»Pusti, Perun,« ukaže zasopli Kalin, »vi pa izginite z mesta!«

»Palico mi vrnita,« zahteva blede premaganec.

»Vrnilo ti jo bo sodišče,« reče Kalin, potem pa sta z Beranom mirnih korakov odšla.

»Težka palica to,« izpregovori dr. Kalin, ko sta se obrnila v klanec, »ubil bi mi bil psa, da ga je mahnil po glavi. Le potehtaj jo!« Rekši da palico Beranu. Beran jo potehta; tako težkega lesa še ni imel v roki. Ogleda si jo pobliže. Nad medenim obročkom pod kljuko zagleda vdolan jeziček. Poskuša in glej! Jeziček se da odpreti kakor rezilo žepnega noža. »Priatelj,« zakliče, »palica je puška, če me vse ne moti!«

Sedeta v travo na meji in previdno odvijeta kovinske dele. Kovanje na koncu palice je krilo drobno risano cev, vdolano v sredino lesa. V kljuki nad obročkom sta našla udarno iglo na vzmet. »Prava skrivna flobertovka,« sta ugotovila. »Še dobro pomeriti se da z njo po podolžnem žlebiču, ki teče pod vnanjo stranjo kljuko vzdolž palice,« pristavi Kalin.

»Kdo neki je bilo nesramno fante,« sta ugibala, gredoč proti Mohorjevini.

»Mohor nama pove,« meni Beran, »saj pozna vse ljudi v soseski.«

Ko sta četrť ure pozneje sedela profesor in odvetnik pri Mohorjevih, se je seveda sukal pogovor o tem, kdo bi bil, ki sta mu Kalin in Beran vzela orožje. Mohor je v svojih mislih takoj osumil Gričarjevega Tomaža, kajti po osebnem popisu skoraj ni mogel biti kdo drugi. »Vražja stvar,« je poudarjal. »Če ga izdam, bodo sitnosti in sovraštvo. Fant je maščevalen! Zaprt bo! In Albina? Zamolčim še to drugo,« je sklenil, na glas pa dejal: »Fantov je mnogo na svetu, podobni so si in ob nedeljah imajo vsi lepe obleke. Najbrž ni izpod našega zvona, ampak pritepenec iz Poljan ali celo iz mesta.«

Albina je bila blede, mati v skrbah in zbegana, da bi skoraj ne našla vrča, ko so Omejčevega poslali po vino.

Čez čas se je pogovor presukal, kar je bilo vsem Mohorjevim prav po volji. Možje so reševali, kdaj in kje bi priredili

večji lov na zajce in lisice, koliko lovcev bi bilo treba in kóga bi vabili. Ženski sta nekaj časa sledili pogovoru, potem pa tiho vstali in odšli iz sobe.

»Bidovec in Zlati vrh sta za zajca in lisico najboljša,« je predlagal Mohor. »Tam tudi lovcev ni treba veliko. Če jih pride iz mesta, kakor ste rekli, pet in jih jaz pripeljem še pet domačih, jih je dovolj, da dobro zastavimo vsa stojišča. Na Bidovcu bi napravili dva zagona, v Zlatem vrhu pa tudi dva in ni klek, da ne bi vsaj vsi gospodje iz mesta prišli do strela. Od domačih lovcev bi svetoval Jernača iz Grape, ki bi vodil lovce na stojišča, kajti pozna svet kakor svojo dlan in pošten je kakor zlato, potem bi rekel Kašcu...«

»Domačine morate bolj poznati od mene,« seže Mohorju Beran v besedo, »povabite poštene lovce, ki imajo lovske listine v redu in so člani Lovskega društva.«

Ko so še določili dan lova, sta se Beran in dr. Kalin poslovila. V veži sta ju čakali Mohorka in Albina. Podali so si roke in Beran je Albinino nekoliko dlje podržal, kakor je bila sicer navada.

Mohor nocoj dolgo ni mogel zaspati. Vest mu je očitala že drugo pregreho...

Sonce je stalo že visoko, ko je zlezel s postelje. Odpre omaro, da spravi vanjo praznje oblačilo; pogleda v kot in prebledi: Tomaževa puška, ki mu jo je Beran dal v hrambo, je izginila.

I. Teržan

Spomini lovske starine

Dne 11. marca 1959 je obhajal naš daleč naokrog znani lovski tovariš Jože Podpečnik svojo sedemdesetletnico. Rodil se je v Novi Štifti pri Gornjem Gradu in rojenice so mu že ob zibelki prepevale lovske pesmi in sojenice so že takrat določile, da bo mož ljubitelj lova in narave. Saj je bil sin prastare lovske rodovine. Že kot 10 leten deček je hodil s Podkranjskim Francetom na veriverice. France je bil sicer malo starejši, ampak Jože je bil bolj navihan. France je namreč vzел doma na tihem staro enocevko, seveda spredovko, Jože je pa prinesel smodnika, šiber in kapič, ki jih je doma sunil očetu, ki je bil lovec. Ako jima je zmanjkalo šiber, sta kar s peskom nabasala. »S peskom zadeta veriverica je sicer padla z drevesa, ako pa nisem hitro stopil nanjo, je ušla nazaj na drevo. Preklicano me je včasih opraskala katera po bosih nogah, ušla mi pa ni.« Tako nam je tisti večer na sedemdesetletnici pripovedoval Jože.

Občinsko lovišče Nova Štifta je imel takrat v zakupu njegov stric Strnad. Ko sta Strnad in Jožetov oče videla, kako veselje ima Jože do lova in puške,

sta mu le dovolila, da je smel včasih z njima ali pa tudi sam v gozd. Ko je zapadel leta 1880 prvi sneg, je Jože že pokazal, da zna ustreliti zajca. Bilo je v nedeljo navsezgodaj. Jože je vzel očetovo dvocevko, poklical svojega mlajšega brata in hajdi na zajca. Kmalu se je Jožetu posrečilo, da je obsledil zajca, se postavil na stojišče, bratu pa natančno opisal, kako naj goni. Res jo je zajec pribrisal in Jože ga je položil na dlako. Navezala sta ga na kol ter ga z veliko častjo nesla mimo cerkve, ko so se ljudje nabirali k deseti maši.

Bolj pozno v jeseni je bil napovedal stric Strnad veliko brakado na Plešivcu. Oče je tisto jutro rekel Jožetu, da ne sme iti z njim, ker so povabljeni mnogi častni gostje, a Jože nima lovskih pravic. Nič niso pomagale ne solze ne prošnje, oče je odšel sam z lovci. Toda kmalu se je Jože odločil, hitro je stopil k sosedovemu Francu po tisto staro enocevko. Vedel je za vsa stojišča, zato mu ni bilo težko najti pravo mesto. Ni še počil noben strel, že zagleda Jože komaj streljaj pod seboj, na mali gozdni jasi, tri lepe srne. Počasi je Jože dvignil puško in — pleck — kapica ni vžgala. Hitro je poiskal v telovniku drugo, da bi jo za-

menjal. Oči je imel uprte le v divjad, zato ni dovolj pazil na roke. Kapica mu je padla v sneg. Segel je še po eno, a tudi ta mu je ušla iz premrlih prstov v sneg. Od jeze ali od mraza je preveč glasno potegnil sapo v nos, da užene nazaj tekočino, ki je silila na dan, in srne so odskočile v tiho zavetje gozda. Jože se je od same žalosti razjokal sam nad seboj. Vedel je, na katerem stojišču se nahaja njegov stric Strnad. Podal se je k njemu ter mu s solzami v očeh povedal o smoli. Strnad ga malo tolaži in vpraša, na katero stran da so srne šle. Po pogonu Strnad zapove zastaviti tisti grič, kjer so po pripovedovanju Jožeta morale ostati srne. Tudi Jože je dobil svoje stojišče. Kakor nalašč pride lep srnjak, ki ga mali junak podere. Kaj sedaj? Nesti ga ni mogel. Zato ga je kar po snegu vlekel do praznega hleva pod seboj. Požuril se je ter hitel stricu povedati, da ima v hlevu skritega srnjaka. Po pogonu so šli lovci k hlevu po srnjaka. A glej čudo, srnjaka ni bilo nikjer. Lovci so se pričeli že hudovati: »Fant, takole nas pa ne boš vlekel.« Jože v jok. Dokazoval je, da je res po tleh privlekel srnjaka v hlev, za kar je pričala sled v snegu, da Jože ne laže. Vsi so bili prepričani, da je srnjak oživel ter jo odkuril. Okrog hleva so medtem že psi in lovci sneg tako poteptali, da ni bilo mogoče izslediti, kam je srnjak zginil.

Leto pozneje je šel Jožetov oče k svojemu svaku na koline. Slučajno je prišel na podstrešje. Tam je pa videl, da se suši oziroma je bila že suha srnjakova koža. »Od kod imaš to kožo, saj ti nisi lovec in, kar vem, tudi lovski tat ne.« Končno je svak priznal, da je našel še gorkega srnjaka v tistem hlevu. Tako se je izkazalo, da je bil Jože res ustrelil srnjaka.

Tisto pomlad je prišel k Jožetovemu očetu na obisk z Dunaja star, upokojen avstrijski stotnik. Stari Podpečnik in tisti stotnik sta se poznala iz vojne na Češkem leta 1866. S seboj je pripeljal mlajšega, ampak jako imenitnega gospoda. Govorili so seveda samo nemški. Zvečer pa pravi oče: »Jutri boš šel ti, Jože, s temle gospodom v Javor, boš peljal gospoda na petelina. Pa glej, da ga dobita, saj ne bo zastonj.« Jože je šel zopet k Francu po enocevko, ker je očetovo dvocevko vzel gospod. Vreme je bilo ugodno, zato je mali Jože vedel, da bo petelin pel. Skrbelo ga je samo to, kako bo, ker se pogovarjati nista mogla. Gospod ni znal niti besedice slovenski, Jože pa ravno toliko nemški. Prišedši do rastišča, je Jože kar z roko dopovedal visokemu gostu, kako naj se obnaša. Kmalu je zaslišal Jože petelina, ki je prav na gosto ponavljal svojo zaljubljeno pesem. Pričelo se je zaskakovanje. Gospod z Dunaja je prav pridno posmlel Jožeta. Ko je pa gospod zagledal petelina, ni hotel več ubogati ter je šel kar naprej, ne da bi pazil, če petelin poje ali ne. Seveda je petelin kmalu utihnil in tudi odletel. »Neroda dunajska.« je mrmral Jože. Petelin se je pa pripeljal prav nad Jožetovo glavo ter obsedel. Ta, ne bodi len, vžge s svojim pihalnikom, da se je zakotalil petelin po tleh. Gospod prihiti nazaj, ko pa vidi, da ima Jože petelina, objame Jožeta z obema rokama ter ga prične poljubljati s svojimi kosmatimi usti, tako da se je Jožetu že malo nerodno zdelo.

Še enega petelina sta tisto jutro dobila. Tega je pa ustrelil Dunajčan sam, prav pošteno in pravilno. Takoj je segel Dunajčan v žep in podaril Jožetu dva lepa srebrna goldinarja. Jože še do takrat ni nikdar imel v žepu toliko denarja. Preden se je gospod odpeljal na Dunaj, je še vzel Jožeta s seboj h krojaču, da mu je pomeril obleko. Osem dni pozneje dobi Jože po pošti zavoj z novo obleko. Kratke irhaste hlače, zelen telovnik in lovski suk-njič s krasnimi zelenimi našivi. Ves srečen in ponosen je bil Jože.

Leta 1888 se je Jože podal po svetu s trebihom za kruhom. Prišel je v Trbovlje za rudarja. Na lov je še vedno hodil v Novo Štifo. Največkrat sta bila skupaj z Žagarjevim Matevžem. Žagar sicer ni imel lovskih pravic kakor ne Jože, a ta je imel očetovo dovoljenje, da sme z njegovo puško na lov. Nekega lepega junijskega jutra sta šla na srnjaka. Matevž je vedel, da se v lovišču kmeta, ki so mu po domače rekli 'oficir', nahaja lep srnjak. Jože je šel na stojišče, Matevž pa pritiskat srnjaka. Res zagleda Jože srnjaka, kako skače preko 'oficirjevega' pašnika naravnost pred puško. Jože že pomeri, tedaj pa skoči srnjak v stran. Jože nastavi strel na kolovoz, kajti srnjaka je zakrivalo grmovje. Na kolovozu se prikaže rdeča lisa, bum! Ko se dim razkadi, vidi Jože, da še brca na kolovozu srnjak. Hitro priskoči, da bi ga z vblodom rešil muk. Toda, kaj je to? Jože strmi in se ne more načuditi. Na tleh pred njim ne leži srnjak, ampak ustreljeno 'oficirjevo' tele. Srnjak je namreč postal za grmom, izza grma je pa skočilo preplašeno, tamkaj se pasočče tele, ki je bilo prav take barve kakor srnjak. Matevž se ni malo režal nad Jožetovo smolo. Jože je moral k 'oficirju' ter mu vse razložil. »Brez skrbi, Jože, dva goldinarja boš odrinil, pa spravi teleta kamor hočeš.« Vsi Jožetovi sorodniki so se ves teden gostili in hvalili Boga, da je v svoji previdnosti poslal nad Jožeta tako nesrečo.

Ko je prestal Jože vojaško službo, ga je usoda vrgla v Vernik med rudarje. Njegov delovni tovariš Golob je imel lovske papirje ter je tu in tam šel malo na lov. Jože ga je naprosil, da mu je priskrbel puško in ga vzel s seboj. Nekega dne sta se podala v ondotne, še od prednikov precej varovane gozde. Golob mu med potjo pripoveduje, da se v teh gozdovih nahajajo tudi

divje svinje. S težavo je Jože nagovoril Goloba, da sta šla v kraj, kjer so se po mnenju Goloba zadrževale čudne živali, katerih še nobeden teh dveh ni imel časti videti. Vedno globlje v gozd sta prodirala. Golob je vedno bolj zaostajal. Tiho, s pripravljeno puško se je Jože previdno plazil naprej. Golob je nagovarjal k vrnitvi. Očividno ga je bilo strah. To je pa Jožeta še bolj podžigalo, da je le silil naprej. Na vsak način je hotel vsaj videti divje svinje. Ne daleč zagleda mogočen, star, od viharja izruvan hrast. Njegove korenine so kar strahotno štrlele v zrak. Ogromna plast zemlje se je držala teh, na vse načine vijugastih in krevljastih korenin. Jože se je tiho približal orjaškemu deblu. Zdajci pa planeta izpod nog črni pošasti. Jože ustrelil na prednjo, ker je bila večja. Ustrelil drugič zopet na tisto, čeprav mu je bila druga dokaj bliže. Golob pa, namesto da bi streljal, je plezal na najbližje drevo. Vse polno krvi je Jože našel že na prvem strelu. Od drugega naprej je bila kar cesta krvi. Jože je drugič nabasal in hotel na vsak način zasledovati obstreljeno svinjo. Golob se je pa uprl in ni hotel naprej. Jože si sam tudi ni upal iti, ker se je bal, da bi ga v gozdu dobila noč in bi lahko zašel. Nerad se je z Golobom vrnil. Doma je pripovedoval svoj doživljaj tovarišem. Sklenili so, da gredo drugi dan iskat obstreljeno žival. Dvanajst jih je šlo z Jožetom, oboroženih s sekirami. Jože je seveda imel puško. Nekaj časa je bilo zasledovanje lahko, saj je bila krvava sled dobro vidna. Polagoma se je pa začela sled izgubljati in končno je popolnoma prenehala. Iskali so kar tako na slepo, na vse strani, ko zakliče nekdo: »Halo — hop — vsi sem, tukaj doli leži nekaj.« — »Le mirujte,« ukazuje Jože. Približali so se črni stvari na 20 korakov. Jože ustrelil v nepremično ležečo črno žival. Ni se premaknila. Ustrelil drugič. Tudi sedaj se ni ganila. Jože je puško znova nabasal. Bojna črta se je pričela polagoma bližati črni grdobii. S puško, pripravljeno za strel, je šel Jože kot vojskovodja naprej. Za njim pa v primerni razdalji z dvignjenimi sekirami pripravljeni tovariši. Tu in tam se je eden ali drugi ozrl po drevju, kamor bi jo v skrajni sili pobrisal. »Stojte,« zakliče eden. Vsi so obstali kakor vkopani. »Zdi se mi, da se giblje.« Vsi so s pridržano sapo opazovali mirno ležečo žival. Tedaj se pa eden le opogumi in zaluča svojo rudarsko sekuro v strahotno pošast. Nič se ni ganila, čeprav se je sekira zapičila v svinjo. Zdaj šele so si upali k mrtvi živali. Pričeli so vriskati in kričati: »Živijo, naš Jože!« Iz vej so napravili nosilnico, toda breme je bilo pretežko. Iztrebili so svinjo ter ji odsekali glavo. Še danes se Jože kesa, da je takrat pustil krasne čekane v slavonskem gozdu.

Kmalu po tem dogodku je Jože odšel v Nemčijo. Celih 11 let je ostal med westfalskimi rudarji. Tudi tam se je bavil z lovom, ampak na prepovedan način. Srce mu je zahrepenelo po domači grudi, po slovenskih planinah. Domotožje ga je končno prignalo v Trbovlje, kjer je nastopil službo rudarja. Prva njegova pot je bila na Sv. Planino in v Javor. Priskrbel si je lovsko pravico in prevzel v podzakup del občinskega lovišča. Tudi majhno čajarno je odprl, kjer so se lovci najraje zbirali; zato so jo krstili »parlament«. Sedaj je upokojen, a še je lovovodja ter uživa obče spoštovanje med trboveljskimi lovci.

Izpod Košute na Gorenjskem

V preteklem letu se je našim jelenom prav dobro godilo. Svetovno politični zapletljaji so zadržali inozemske lovske goste, da bi bili prišli na odstrel, in so tako ravno stari plemenjaki ostali pri življenju in mlajšim dozorevajočim je bilo prizanešeno. Pri odanem odstrelu je pač tako, da vsak gost iz razumljivih nagibov

stremi za uplenitvijo kapitalnega jelena. Toda kapitalni postanejo pač šele v neki starosti in je za divjad in vzrejo krepkih živali jako kvarno, če se leto za letom in vedno odstrele najboljši jeleni. Letos — kakor rečeno — sta bila odstreljena samo dva kapitalna, eden prav dober in pet slabših in srednjih jelenov, najboljši so pa ostali.

Tako se veselijo življenja prav kapitalen šestnajsterak, dva štirinajsteraka, kapitalen dvanajsterak in posebno močen in star deseterak ter še marsikateri krepak in kapitalen jelen, ki že prihajajo sedaj, v novem letu, pridno k »mizi — pogrni se«.

Na pričujočih posnetkih enega izmed krmišč je videti prav ugledne in zastavne gospode jelene, ki ubijajo čas s postopanjem.

V novembru 1938 — ko je ogromna povodenj odnesla vse mostove, razdrla pota in povzročila na stotisoče škode — ni bilo mogoče izvršiti odstrela košutarije, ker bi bili prevozni stroški večji kot pa vrednost plena.

Ruk je bil letos naravnost sijajen in je bilo zares krasno opazovati veledivjad na rastiščih, ki je ni nič motilo.

Pojatev se je pričela precej zgodaj in je bila v najboljšem razmahu okrog 28. do 30. septembra ter je pojenjala proti 5. oktobru. Odstrel košutarije se je pričel malo pozneje s posebno pažnjo, da bi bile pospravljene jalovke in slabotni mladiči in podobno. Odstrel je izvršilo lovsko osebje z izjemo dveh pogonov, kjer je palo

sedem kosov. Posrečilo se je na ta način odstreliti 52 kosov (z jeleni vred), tako da je stalež zopet prišel v precej normalno stanje.

Zanimivo je, da je hud vihar poškodoval ograjo in je ušlo 7 do 8 kosov. Ta jelenjad je bila deloma postreljena v sosednjih loviščih, deloma je bila uplenjena na lastnem posestvu, ki leži izven ograde.

Računamo z letošnjo ugodno zimo in kar je še važnejše, na ugodno, ne mokro in mrzlo pomlad. To bo Košuti oz. Sv. Katarini prineslo zopet trofeje kakor nobenemu lovišču.

Kar se tiče gamsov, se je stalež te plemenite, lepe in hvaležne divjadi zadnja leta močno zboljšal in če ga cenim na 400, gotovo ni preveč. Gams nikakor ni izključno goličavska gorska divjad in se rad drži v nižjih, zavetnejših legah, ki dajo boljšo pašo. Iz za mnogo let opazujemo, da gams rad izstopa na travnike (rovte), kjer se zadržuje, in če ima mir, tudi stalno ostane. V Mecesnovcu — katerega glava je na severni in vzhodni strani gozdnata, na južni so pa večji travniki, ki jih kose in so pretrgani po večjih in manjših skalovjih — je za to najlepši primer. Pred kakimi 25 leti tam sploh ni bilo gamsov, a danes je v tem predelu blizu šestdeset te divjadi. Na enem samem lovu je bilo v dveh pogonih uplenjenih 11 kosov, mnogo pa zgrešenih. Pričujoče slike kažejo zalaz v Košuti 27. decembra pret. leta, med temi malo lovsko kočjo in lovca Ahačiča, ki nese gamsa. Do gamsov pa ni bilo ravno lahko priti v hreščečem snegu in ko je divjad bila skoraj na grebenu na kopnicah, kjer je veter posnel sneg.

Gamsa na sliki sem uplenil v Zalem potoku. Na Košuti sem z daljnogledom tedaj ugotovil zgolj enega v mesu in rogljih krepkega gamsa, ki smo ga ocenili za dobrega kozla. Po trudapolnem zalezovanju smo se mu prikradli na 250 korakov in ker ni bilo mogoče bliže, sem se odločil za strel. Ko sem v snegu ležeč potisnil puško čez skalno rez in že hotel stisniti, mi zakliče lovec: »Ne, koza je!«

In res je bila stara teta, ki je medtem piskajoč odskočila, a bi je ne bilo prav nič škoda.

Toda hotel sem kozla in si s strelom nisem hotel pokvariti zadnje možnosti. Toda kozla vseeno nismo dobili.

A lepota zimskih gora, od sonca obžarjenih, čudovita tihota in opazovanje divjadi in pokrajine je bilo bogato plačilo za trud in znoj. Težko se ločita srce in pogled od teh krasot in divjadi, kateri želim ugodno zimo brez tegob in pomanjkanja.

Pri Sv. Ani, januarja 1940.

Poročilo o 19. dražbi krzna, ki je bila v Ljubljani dne 22. januarja 1940.

Kakovost krzna, ki je bilo vposlano v Ljubljano skoraj iz vseh predelov naše države, je bila v splošnem srednja. Najboljše so bile kune zlatice, dehorji in nekaj gorskih lisic. Zanimivo je, da je bila ena gorska lisica posebne kakovosti prodana za izredno ceno 460 din. Kune zlatice so bile večinoma temne, enakomerne barve, kar jim daje posebno ceno.

Naprodaj je bilo največ lisic, ki bi dosegle večjo ceno, če bi bil omogočen izvoz v Nemčijo in Italijo. Lisice za eksport sploh ne pridejo v poštev, marveč so jih kupovali samo domači krznarji za uporabo v državi. Prejšnja leta je bila Nemčija vedno najmočnejši kupec naših lisic. V ostalem pa gospodarske nevšečnosti kot posledica vojne v Evropi niso vplivale na kupčijo. Najboljši kupci so bili Američani, Francozi in Angleži, ki so se zlasti zanimali za kune zlatice, kune belice in dehorje. Letošnje kune zlatice in kune belice slovenske provenijence so vse prodane. Na žalost so bili letos kupci iz Nemčije in Italije slabo zastopani. Pač pa je bilo mnogo kupcev iz naše države.

Na dražbi smo prodali skoraj vse razpoložljivo krzno.

Dopoldne je bila na velesejmu običajna prosta prodaja kožuhovine, popoldne pa dražba. Dopoldanske cene, dosežene v prosti prodaji, so bile nižje od popoldanskih na dražbi. Tako n. pr. lisice v prosti prodaji 100 do 120 din, na dražbi 120—180 din; kune zlatice 1500—1500 din, na dražbi 1400 do 1700 din; kune belice 400—500 din, na dražbi 750—900 din.

Dosežene cene za prvovrstno krzno so sledeče (v oklepaju so navedene cene, dosežene na dražbi 23. januarja 1939):

Lisice poljske	110—124	(100)
Lisice gorske	120—180	(140)
Lisice gorske, poseben komad	460	
Kune zlatice	1400—1700	(1000—1520)
Kune zlatice, posebni komadi, do	2000	(1500)
Kune belice	750—900	(550—600)
Dehorji	110—140	(80—110)
Vidre	500—600	(320—400)
Vidre, posebni komadi	750	
Zajci zimski	10	(7)
Srne letne	25	(9—16)
Jeleni	41	(40)
Damjaki (šarenjaki)	29	(15)
Jazbeci	75	(70—76)
Divje svinje	50	(10)
Divje mačke	44	(50)
Pižmovke	40	(25)
Veverice zimske	14	
Podlasica rjava	3	
Podlasica bela	35	
Mačke domače	10	
Zajci domači	5	
Polhi	brez zanimanja.	

Prihodnja dražba krzna bo na Ljubljanskem velesejmu 4. marca 1940.

Uporabnostna in mladinska vzreja tekma prepeličarjev 1939

Letošnji tekmi prepeličarjev, in sicer uporabnostna in mladinska vzreja, sta se vršili dne 15. in 16. oktobra v loviščih Voklo in Dob, lov. zakupnikov Henrika Korna in Franca Urbanca. Sodili so sodniki Matajce, Schuster, Urbanc in ing. Weinberger. Njim sta pomagala kot pomožna sodnika Gottlieb knez Windisch-Graetz ter strokovni poročevalec za prepeličarje. Krvne sledi za uporabnostno tekmo je napravil tov. Kosler. Vodja tekme je bil strokovni poročevalec.

Prvi dan tekme v lovišču Voklo je bil namenjen v prvi vrsti delu na zajčjem sledu, potem vlečkam in drugim panogam dresure. Drugi dan, v lovišču Dob predsednika Urbanca, je bil namenjen vodnemu delu, delu na krvni sledi in delu na roparice. Čeprav je začel strokovni poročevalec že spomladi z izbiranjem tekmi prikladnega lovišča ter sta 14 dni pred tekmo še enkrat obiskala s Schusterjem izbrano lovišče, da se prepričata, če ustreza glede zadostnega staleža zajcev (z dvema prepeličarjema sta spodila v dobri poldrugi uri čez 16 zajcev), se je staro ponovilo, da namreč ni bilo zajcev. Razen nekaj fazanov smo našli do kosila le enega zajčka mladička, katerega je Jodel ujel v ložu in oddal vodniku. Za popoldne smo izbrali drugi del lovišča.

Tam se je stvar vsaj v toliko izboljšala, da smo našli nekaj zajcev in imeli priliko, nekatere pse na zajčjem sledu preizkusiti. Kljub temu smo morali še drugi dan deloma posvetiti temu delu. V somraku se je posrečilo še v največji naglici dovršiti vlečke s pernato divjadjo (fazanov) za tekmovalce uporabnostne tekme in preizkusiti njih strelomirnost pri odlaganju. Oba predmeta so vsi tekmovalci odlično obvladali.

Dne 16. oktobra smo začeli pri Čemšeniku tik za ribnikom, ki ga obiskujemo pri vsaki tekmi zaradi njegove prikladnosti za vodno delo, z iskanjem zajcev, da spravimo še ostale pse do zajca, kar se nam je tudi v sorazmerno kratkem času posrečilo. Pri gonji zajca se ni noben tekmovalec izkazal, ker niti vztrajnost gonje niti glasnost nista bili kakor treba za dobrega prepeličarja. To je tudi vzrok, da ni noben pes dosegel več kot tretjo oceno, akoravno so domalega vsi dosegli več točk, kakor se za tretjo oceno zahteva. Ker pa zahtevajo pravila visoko oceno v glasni gonji zajca, je ta zahteva potisnila vse tekmovalce na 3. oceno. Slabo gonjo si morem razlagati le z vplivom tal, ki so v loviščih tekme popolnoma drugačna kakor v domačih. Podobno so opazili pri eni zadnjih tekem barvarjev na Ogrskem, ko so znano dobri psi na drugih tleh odpovedali.

Razen pri delu na roparice, katero letos ni bilo tako na višku kakor druga leta, so bili tekmovalci domala v vseh predmetih prav dobri in odlični.

Razdelitev nagrad se je izvršila v hotelu Miklič in vsak vodnik je dobil darilo. Tudi »Fachschaft für Deutsche Wachtelhunde« nam je poslala za tekme dve kolajni. Srebrno je dobil lastnik najboljšega psa uporabnostne tekme, namreč za »Jodla Hubertusa«, bronasto pa lastnik najboljšega psa mladinske tekme, namreč za »Hajduka« (Pavlovič).

Tekmovali so sledeči psi: uporabnostna tekma: »Jodel-Hubertus«, JRP 12, RZB 57/58, pol. 28. 6. 1937; vzreditelj: ing. E. Puschmann, lastnik: Fric

Eberle, Ljubljana, vodnik: Ivan Marn, poklicni lovec, Litija. 197 točk, 3 a ocena. »Jago-Hubertus«, JRPr 11, RZB 56/58, pol. 28. 6. 1937; vzreditelj: ing. E. Puschmann, lastnik: mr. ph. F. Pehare, Trbovlje, vodnik: Zdravko Jager, Trbovlje. 197 točk, 3 b ocena. Razlika med tema dvema psoma je bila ta, da je Jodel zaradi krivde svojega vodnika nekaj točk izgubil, ko je nasprotno dober vodnik pripomogel Jagotu do nekaj višje ocene pri točkah, tako da je bilo dati kot takemu Jodelnu prednost. »Zera« (Moher), JRPr 8, RZB 376/36, pol. 13. 12. 1935; vzreditelj: Ed. Moher, Plavna, lastnik: Marin Conte Pavlovič, Ljubljana, vodnik: Zdravko Jager, Trbovlje; 169 točk, 3 c ocena. »Jokel-Hubertus«, JRPr 15, RZB 58/58, pol. 28. 6. 1937; vzreditelj: ing. E. Puschmann, lastnik in vodnik: nadlovec Ivan Marn, Litija; 195 točk, 3 d ocena.

Mladinska vzrejna tekma: »Hajduk« (Pavlovič), JRPr 16, pol. 29. 7. 1938; vzreditelj: Marin Conte Pavlovič, Ljubljana, lastnik in vodnik: Edvard Gregorič, Litija. 110 točk, 3 a ocena. — »Troll v. Altdorferforst«, JRPr 17, RZB 24/39, pol. 13. 3. 1939; vzreditelj: Alojz Müller, gozdar, Friedrichshafen, Nemčija; lastnik in vodnik: Robert Irrgang, Postumia-Grotte, Italija. 102 točki, 3 b ocena. — »Hera« (Pavlovič), JRPr 18, pol. 29. 7. 1938; vzreditelj: Marin Conte Pavlovič, Ljubljana, lastnik in vodnik: Alojz Koprivnikar, podlogar, Slatna-Litija; 68 točk, brez ocene zaradi pomanjkljive glasnosti na zajčjem sledu. (Glej preglednici.)

Preglednica mladinske vzrejne tekme nemških prepeličarjev dne 15. in 16. oktobra 1939 pri Voklem in Dobu.

Številka žreba	Stevilke storitve: 4i == izvrstno 4 == odlično 3 == prav dobro 2 == dobro 1 == zadostno 0 == nezadostno	Predmeti preizkušnje												Vsota	Ocena	Smotra
	Ime psa	Nos (6)	Sigurnost po sledi (2)	Volja in zasnov po sledi zajca (2)	Glasen po sledi (7)	Davljenje roparice (5)	Ustavitel roparice (1)	Vodoljubnost (5)	Donašanje perutnine (2)	Splošna ubogljivost (4)	Način iskanja (2)	Obnašanje po streli (2)				
1	Hera (Pavlovič) VRPr 19	2 12	3 6	2 4	1 7	2 10	— —	1 5	1 2	2 8	3 6	4 8	68	—	dobro	
2	Troll vom Altdorfer Forst RZB DW 24/39	3 18	3 6	3 6	3 21	— —	1 1	4 20	2 4	3 12	3 6	4 8	102	3b	prav dobro	
3	Hajduk (Pavlovič) VRPr 18	3 18	2 4	2 4	2 14	2 10	— —	4i 20	4 8	4 16	4 8	4 8	110	3a	prav dobro	
Vodja tekme: ing. Ernest Puschmann.																
Sodniki: Leo Matajč, Anton Schuster, ing. Friderik Weinberger.																

Preglednica 3. uporabnostne tekme nemških prepelničarjev dne 15. in 16. oktobra 1939 pri Voklem in Dobu.

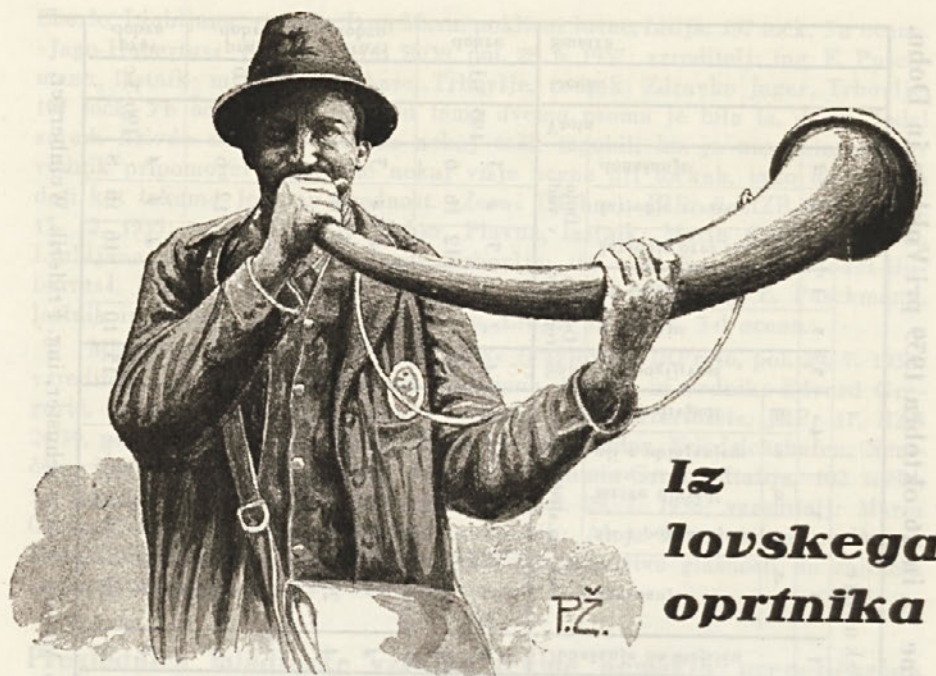
Številka žreba		Ime psa		Nos		Predmeti preizkušnje																		Vrednotenje														
						Glasen po sledi		Sarjenje		na jermenu		ali s pokazanjem		mrtve divjadi		ali z oblaanjem		mrtve divjadi		ali s pokazanjem		mrtve divjadi				ali z oblaanjem		mrtve divjadi		Splošna ubogljivost		Dajljenje		ali ustavitelj		Sarjenje brez race		Delo
						6	7	5	4	2	3	5	1	a	b	ali navezan		1 1/2	1	1	Obnašanje na stojšču		Delo po sledi zajca				Dajljenje		ali ustavitelj		Sarjenje brez race		Delo		Očna		Smotra	
1	Jokel Hubertus JRPr 15	3	2	4	3	4	5	1	4	1	1 1/2	1	1	4	20	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	—	3	4	3	195	5d	dobro			
2	Jodel Hubertus JRPr 12	3 1/2	2	3	2	8	15	4	2	2	4	4	4	4	20	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	—	4	4	3	197	5a	dobro				
3	Jago Hubertus JRPr 11	3	2	4	4	16	15	1	3	4	4	4	4	4	20	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	—	3	3	3	197	5b	dobro				
4	Zera JRPr 8	3	2 1/2	4	4	16	10	2	4	4	4	4	4	4	20	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	—	4	4	4	196	5c	dobro				

Vodja tekme: ing. Ernest Puschmann.

Sodniki: Leo Matajc, Anton Schuster, ing. Friderik Weinberger.

Vodja tekme: ing. Ernest Puschmann.

Sodniki: Leo Matajc, Anton Schuster, ing. Friderik Weinberger.

Iz lovskega oprtnika

Naše občine in občinska lovišča. »Izpremenite sedanji zakon, ki ni v interesu naših občin!« Tako je vzkliknil nekdo, baje iz Veržeja, in ta vzklik je nemudoma obelodanil dnevnik »Slov. Narod« z dne 7. februarja t. l. Že meseca decembra minulega leta se je nekdo oglasil v mariborskem »Večerniku« in je bil mnenja, da je vzrok nizkim zakupninam občinskih lovišč v Ljutomerskem okraju dejstvo, ker je zakupna doba 12 let in ker so prevelika lovišča. To naj bi bili vzroki, da se niso mogli udeležiti, oziroma se bali udeležiti dražbe manj premožni in kmetje. Posledica te neudeležitve naj bi bile nizke zakupnine.

Napisal sem članek, v katerem sem obrazložil prave vzroke nizkih zakupnin in ga nesel v redakcijo nekega ljubljanskega dnevnika s prošnjo, da ga na primernem mestu priobči. Čakal sem tedne in tedne, ali o mojem članku ni bilo ne duha ne sluha. Končno sem ga pa le našel v nekem brezpomembnem kotičku in sicer dodobra ostriženega. Imam vtis, da je našim

dnevnikom neljubo prinašati stvarne odgovore na nestvarne trditve, kar se lova tiče. Ta moja obrazložitev je prišla na dan v ponedeljek, 5. februarja. Že sedmega istega meseca je prinesel »Slov. Narod« nekak odgovor na moja izvajanja, ki ga je napisal nekdo, baje iz Veržeja. Torej napisan sedmega v Veržeju in kar tisti dan že obelodanjen. Tam čakanje pet tednov, tukaj bliskovita hitrost, to da misliti in končno moramo priti do zaključka, da ta Veržejkar ne hodi po Veržeju, temveč se potika po Ljubljani in spravlja s svojo nevednostjo dnevnike v sramoto. Pisec navaja namreč, da ni nikjer videl, da bi se one velike komasirane občine razdelile na več lovišč, ki ne bi merila pod 500 ha, kakor to, po njegovem seveda, določa lovski zakon. Mnenja sem, da ta pisec še marsičesa ni videl, najmanj pa ne lovskega zakona, v katerem, če bi ga kdaj pregledal, ne bi našel točke, ki to njegovo trditev zahteva. Nimam volje poučevati nevedne in razlagati jim lovski zakon, vendar pa mislim, da bi

dotični dnevniki, ki dobe dopise, ki se zaganjajo v obstoječi red ter v dotičnih člankih mrcvarijo lovski zakon po svoji bujni fantaziji in skušajo s svojimi trditvami vplivati na odločujoče činitelje, da bi morebiti njim na ljubo vse prekucnili, malo bolj pazili, da ne pridejo sami v smešen položaj.

V predmetnem članku navaja pisec, da so tudi v banovini Hrvatski začeli razmišljati o spremembi lovskega zakona in da je tudi pri nas nujen čas, da o tem razmišljamo. Da, tam o tem razmišljajo; počakajmo, kaj bodo zamislili, in počakajmo potem zopet, če bo res njihova zamisel prinesla zlate čase za občine. Vrtite lovski zakon kakor hočete, ugibajte in razmišljajte o najboljši poti, po kateri bi občine dobile iz svojih lovišč največ dohodkov, zaman vestrud, zaman bodo vse pisarije in javkanje, če ne boste mislili vzporedno tudi na smiselno gojitev divjadi. — Le divjad je tisti objekt, ki privlačuje lovce s polno mošnjo denarja, ne pa prazna, izropana hosta in njive. Prav gotovo so kot amen v očenašu majhna lovišča smrt za divjad, prazna lovišča pa smrt za občinske blagajne. Kolikor dolgo obstoji lov, je to neizpodbitna resnica, ki se ne da z nikakimi domišljijami odstraniti, kakor ne sonce z neba.

Tisti časi so minuli, ko so občine prejemale za svoja lovišča take zakupnine, o katerih še sanjale niso. Ni denarja, to je en vzrok, drugi vzrok pa leži v občinah samih. V našem glasilu sem pred leti opozarjal na te napake in navajal vse mogoče nevšečnosti, ki so jih občani lovcem uprizarjali, in to ne le v škodo lovstva, temveč, kakor se sedaj vidi, najbolj v škodo svojim občinam. Glej naš list »Lovec«, leto 1937, št. 1, »Rakova pot«. Tri leta je od tega in moje prerokbe se počasi uresničujejo. V tem članku je vse opisano in polagam vsem reformatorjem lovskega zakona na srce, da ga vestno

in pazljivo prečitajo, če jim ne zadoštuje enkrat, pa naj ga čitajo kot vsakdanjo molitvico, da se jih bo vsaj nekaj dobrega prijelo. J. Skale.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za leto 1939. (Nadaljevanje.) O kukavici je prinesel »Slovenec« z dne 12. februarja, št. 36, v dopisu iz Kranja tole zanimivo poročilo, katero naj tu priobčim: Pod Sv. Joštom je že zapela kukavica. Februarsko sonce ima letos posebno moč. Tako toplo obseva, da se počutimo kakor v mesecu aprilu ali ob začetku maja. Novica, ki se je v petek, 10. t. m., razširila po Stražišču in tudi po Kranju, da je pod Sv. Joštom že zapela kukavica, se sliši skoraj neverjetno in vendar je resnična. V petek dopoldne je tovarnar g. Šifrer iz Stražišča šel odkazat drvarjem v gozd pod Sv. Joštom delo. Naenkrat je vseh šest mož obstalo in začudeno so prisluhnili zgodnjemu petju kukavice. Tovar nar g. Šifrer kar ni mogel verjeti, da bi se že v začetku februarja oglasila kukavica in je z očmi iskal človeka, ki morda oponaša kukavico. Šele ko je videl, da nikogar ni v bližini in da se glas sliši tik nad njim, in so ga drvarji prepričevali, da dobro ločijo kukavičji glas od oponašanja, je verjel, da se je tudi kukavica zmotila in je mislila, da smo že v aprilu ali maju, in je zato zapela svojo prvo pomladansko pesem. — Tako dopis iz Kranja. Kakor se zdi človeku to poročilo res skoraj neverjetno, se vendar ne bomo čudili, če pomislimo, kako nenavadno lepo in ugodno vreme smo imeli v prvi polovici februarja. Saj smo imeli skoraj vse dni lepe, sončne in prav tople spomladanske dni, ko je kazal toplomer popoldne v senci celo po 10—14° C topline. Cveteli so že teloh, trobentice in zvončki. Naj dodam temu poročilu še tole: Spominjam se, da je prinesel »Domoljub« pred kakimi 12 ali več leti dopis — od kod je bil, se ne spominjam — da so slišali kukavico v drugi polovici marca, ako ni bilo celo sredi

marca. — Pri nas pa so slišali letos prvo 31. marca v hosti pri Stehanji vasi, potem zopet ravno tam 10. aprila. Letos smo slišali pri nas kukavice večkrat kot druga leta. — 27. junija sem jo slišal v hosti pod Zaplazom in v hosti pod Vel. Vidmom. Ta dan so jo slišali tudi še v Vel. Gabru. — 29. junija pa so jo slišali še na Mirni.

Dne 9. marca je letalo kakih 50 do 60 brinjevk pod Martinjo vasjo in so sedale po njivah in iskale hrane. Pri nas so ti ptiči prav redki, le včasih se pojavijo, ker tu pač ni brinja; samo okoli Stehanje vasi se dobijo še kaki posamezni grmi, drugod pa je že vse iztrebljeno. — Dne 10. marca so jih videli sedem pod Martinjo vasjo.

Prvo modro taščico sem opazil dne 5. aprila v grmovju pod zaplaško cerkvijo. Ko sem 5. junija maševal na Zaplazu, sem opazil, da sta letos gnezdila v cerkvi na Zaplazu dva para modrih taščic, ki sta se bila pa že izpeljala. Vendar sem pa eno opazil, ki je letala po cerkvi in cvrčala med mašo, drugo sem pa videl zunaj cerkve. Ko sem 27. junija zopet maševal, sem videl, da sta obe gnezdi prazni in da letos ni noben par vdrugeč imel mladih v gnezdu kakor lani. — Dne 11. junija sem videl eno na njivi za zaplaško cerkvijo. — 11. avgusta sem opazil dve v grmovju pod Korenitko. — 17. avgusta sem videl eno na strehi kozolca pod Čatežem. — 24. avgusta sem videl dve v grmovju pod videmsko lužo. — 28. avgusta eno na strehi zaplaške cerkve. — 5. septembra pa zadnjo na Trnju.

Rdeče taščice, ki so pri nas že redke, sem opazil: dne 1. aprila v hosti nad Št. Lovrencem. — 24. aprila sem jo slišal v grmovju proti Martinji vasi in pod Korenitko. — 26. septembra sem videl dve v grmovju nad Velikim Vidmom, 29. septembra eno ravno tam, 30. oktobra pa eno v grmovju v Št. Lovrencu.

Prvo pastiričko so videli na Veliki Loki dne 6. februarja. Ta se lansko

jesen najbrž ni izselila od nas in je ostala čez zimo tu. Spominjam se, da sem opazil pred več leti nekega lepega sončnega popoldne proti koncu januarja eno tudi v Novem mestu. — 5. marca sem videl dve na Veliki Loki. — 8. marca so jih videli na neki njivi na Krtini 15—20. — 19. marca sem videl jaz prve v Št. Lovrencu. — 21. junija štiri na brzojavnih žicah na Krtini. — 5. oktobra dve na njivi pod Malo Loko. — 30. oktobra tri na travniku v Št. Lovrencu, zadnjo pa 5. novembra v Št. Lovrencu. (Sledi konec.)

I. Šašelj.

Omejitev odstrela divjadi z lovsko zakupno pogodbo; dovoljenje za večji odstrel. Banska uprava dravske banovine je izdala 8. februarja 1940 pod št. III/7, št. 330/2, vsem okrajnim načelstvom in mestnim poglavarstvom naslednje načelno pojasnilo in navodilo:

Z zakupno pogodbo po točki 13. zakupnih pogojev odrejeni odstrel divjadi velja praviloma za vso zakupno dobo. Pooblastilo, ki je dano občinim upravnim oblastvom prve stopnje v tej točki, to je, da smejo po zaslišanju občine in banovinske zveze lovskih društev dovoliti večji odstrel divjadi, je izjema od tega pravila. Ta izjema se sme uporabljati zato samo tedaj, ako je upravno oblastvo prepričano, da se je stalež divjadi, katere odstrel je omejen z zakupno pogodbo, pozneje zaradi umne gojitve tako dvignil, oziroma se pozneje dožene, da je stalež divjadi tako visok, da se lahko brez škode lovišča odstreli večje število divjadi, ali ako se je ta divjad razmnožila prekomerno na škodo poljedelstva ali gozdarstva.

Da bo namen gornje odredbe upoštevan, se sme izdajati v točki 13. zakupne pogodbe na prošnjo zakupnika dovoljenje za večji odstrel divjadi samo v primeru, če so dani gornji razlogi, a to samo za ustrezno število divjadi in samo za čas, dokler

obstajajo gori omenjeni razlogi. Tako dovoljenje mora zato vsebovati poleg dopustnega večjega števila odstrela tudi rok, v katerem se sme odstreljevati več divjadi. V tem dovoljenju si je treba pridržati tudi pravico, da se dovoljeni večji odstrel zopet zmanjša do števila, določenega z zakupno pogodbo, ako in v kolikor odpadejo razlogi, ki so bili upoštevani pri povečanju odstrela.

V interesu gojitve divjadi, osobito srnjadi, se pozivajo vsa lovska društva, da budno pazijo na to, da se dovoljeni odstrel ne prekorači in da brezizjemno ovadijo vsakogar, ki bi se določenega maksimalnega odstrela ne držal.

Obročkana čaplja. Dne 21. jan. t. l. je moj lovski čuvaj Jesih Franc iz Belčjega vrha našel v mojem lovišču občine Dragatuš ob vodi v snegu popolnoma obnemoglo čapljo nenavadne vrste. Čaplja je nepremično čepela v snegu in bila tudi zasnežena ter je komaj dala znak življenja, ko jo je pobral. Odnese jo je proti domu, to pa zaradi tega, ker je imela na levi nogi obroček in da bi jo morda zopet spravil k življenju. Toda že med potjo mu je poginila.

Na precej širokem obročku stoji naslednji napis: »Inform. Vogelwarte Rossitten Germania B. 72914 B 72914.«

Čaplja je nenavadna, kljun je popolnoma rumene barve, na glavi ima čopek, pod vratom in pod trupom je bela s sivimi pikicami; pod peruti je tudi bela, gornja stran peruti pa je pepelasto siva. Čapljo sem dal nagačiti, obroček sem pa shranil.

Dr. Tusulin, Črnomelj.

Iz Ptuja. Zakupna doba lovišča se bliža h koncu in so bila občinska lovišča združbana na 12 letno zakupno dobo v dneh od 19. do 24. februarja. Nekateri stari zakupniki, ki lovišča niso več nameravali vzeti v zakup ali pa niso bili uverjeni, da jih zopet dobe, so odpovedali svojim lovskim čuvajem že z minulim novim letom. Lovišča so ostala tako brez nadzorstva in nikdo ni krmil

uboge divjadi, ki je posebno v letošnji ostri zimi z izredno visokim snegom zelo mnogo trpela in tudi dotrpela, seveda ne brez krivde takega zakupnika. Sresko načelstvo je s posebno okrožnico opozorilo zakupnike, da poteče zakupna doba šele 31. marca t. l. in morajo biti dotlej lovišča nadzorovana in da posebej letos zahtevata lovska pravičnost in poštenost, da se divjad krmi.

Resnična povest. Nekoč je nekje živel zaprisežen lovski čuvaj, ki je imel dobre pse. Ti psi so bili priklenjeni vsega skupaj morda 7 dni in noči v

Dilema: Sedaj res ne vem, ali sem streljal staroselnega srnjaka z dedino ali brez dedine, ali je bil strel gluh ali jaz; morebiti je bil lažen strel ali slep, mrzel ali celo prehlajen. Brez nekaj tega ni bilo... Prav gotovo je bil pa »frzorgar« — ali pa so bili patroni — v žepu.

letu. Drugače so pa prosto gonili zajce in žrli mladiče. Lovskemu zakupniku je bilo težko pri srcu, pa je svojega čuvaja opomnil. Ostalo je kljub vsemu pri starem. Kaj je tak lovski čuvaj zaslužil?

Kuga med divjimi svinjami. Na Dolenskem so divje svinje postale prava nadloga. V krajih, kjer se stalno zadržujejo, delajo na bližnjih njivah, posebno na koruzi in krompirju, veliko škodo. Ponekod se občinska lovišča zaradi te nadloge, glede na določila zakona o lovu o dolžnosti plačila po prašičih povzročene škode s strani zakupnika, sploh ne morejo oddati v zakup. Prizadevanja lovcev in oblasti, da bi se divji prašiči zatrli, imajo tu in tam nekaj uspeha, ponekod pa nič. Včasih pa pomaga narava sama.

V zadnjih letih so se divji prašiči posebno na Rogu zelo razpasli. Radi so se zadrževali tudi v razlaščenem Aueršpergovem revirju Sv. Peter nad Dvorom pri Žužemberku. Na poljih nad Dvorom in v Suhi Krajini so delali že itak siromašnemu prebivalstvu mnogo škode in odškodnine, ki so jih morali plačevati zakupniki, so naraščale od leta do leta. Divji prašiči so se skrivali posebno radi v obširnem bukovem mladičju in smrekovih nasadih »Pri studencu«. Tu se nahaja edini studenec v celem revirju, ki meri okoli 700 ha.

V maju leta 1959, za časa velike spomladanske suše, je prišel nek oglar z vozom nekoč ob treh zjutraj po vodo k studencu. V bližini studenca je opazil divjega prašiča, ki se je premetaval po tleh in ni zbežal, ko se mu je približal. Oglar je videl, da je čisto onemogel. Odhitel je po poleno k bližnji skladovnici, prašiča ubil in ga odpeljal k svoji koči v gozdu.

Ko je kmalu nato prišel h koči gozdni čuvaj Helmih, mu je oglar pokazal prašiča. Čuvaju se je čudno zdelo, da divji prašič, ki je znan kot zelo prebrisana, previdna in plašna žival, ni pobegnil pred oglarjem. Sklepal je, da je bil prašič bolan, in ga je raztelesil.

Ugotovil je, da je bil prašič res bolan in po njegovem mnenju je imel svinjsko kugo. Simptome te bolezni je dobro poznal. Pred leti mu je namreč poginil domači prašič in živinozdravnik je takrat pri raztelesenju izjavil, da je imel kugo. Divji prašič pa je imel slične bolezenske znake. Ubitega divjega prašiča sta kot neužitnega vrгла v neko globoko jamo v gozdu.

Kakšen teden dni nato je oglar nalletel pri studencu zopet na enega onemoglega prašiča. Istotako ga je ubil in pripeljal h koči. Čuvaj Helmih pa ga je raztelesil in zopet ugotovil svinjsko kugo. V neki dolinici v bližini studenca, obdani od gostega bukovega mladičja, sta našla tri okostnjake divjih prašičev. V nekem drugem delu tega revirja, ki je od studenca precej oddaljen in kjer so se divji prašiči tudi radi zadrževali, pa je našel čuvaj odgrizeno svinjsko nogo. Sklepal je, da se je kuga razširila tudi v ta kraj in da so lisice raznesle crkovino.

Od kod je prišla kuga med divje svinje, ni lahko reči. Morda se je zanesla med nje z mrhovino domačih, na kugi poginulih svinj. V teh krajih imajo namreč navado, da v izogib stroškov za konjača in tudi iz drugih razlogov pomečejo poginule svinje v gozdu v jame ali, kakor jim pravijo, »prepadne«, ki jih je v tem kraškem svetu mnogo. Spomladanska suša je bila za divje svinje tudi pogubna. V dolinskih vaseh so često opazili, da so prihajale ponoči pit na Krko. Znano je tudi, da se svinjska kuga pojavi med domačimi svinjami najpogosteje spomladi.

Ubiti divji svinji sta bili silno suhi. Zelodca sta bila zelo majhna, komaj za pest velika in prazna. Pljuča so bila pri obeh svinjah vneta in pegasta. Nazadnje ubiti prašič je imel kot kamen trd mehur.

Jeseni 1959 so opazili ozir. sledili v teh krajih dosti manj divjih svinj. Na poljih so napravile le malo škode. Ker je lani žir dobro obrodil, so se zadrževale tudi bolj v gozdu. Ing. Sevnik.

Društvene vesti

† Anton Lenič, najbrž najstarejši slovenski lovec, je 28. januarja t. l. umrl v Sp. Slivnici pri Grosupljem v 95. letu starosti. S pokojnim je legel v grob zadnji služabnik poslednjega grofa Blagaja.

Pred približno šestdesetimi leti je bilo, ko je grof Ludvik Blagaj stal s svojim oskrbnikom Stuhlim na senožeti pod boštanjskim gradom pri delavcih, ki so sušili seno. Med razgovorom, ki se je tikal dela za naslednje dni, je grof omenil, da pojde prihodnje jutro zalezovat srnjaka, o katerem

je ugotovil Tone — njegov okrog tridesetletni lovec — da stalno zahaja na malo poseko v Gradišču. Pri tem je grof pokazal s prstom na omenjeno poseko v nasproti ležečem hribu. Toda že v naslednjem trenutku se je spremenilo njegovo dobro razpoloženje, ki mu ga je dajalo kot vnetemu lovecu upanje na lovski blagor, v silno nejevoljo. Prav v bližini poseke, na katero je bil pokazal, se je namreč oglasilo bevskanje potepajočega se psa, ki je verjetno pognal prav onega močnega srnjaka, o katerem mu je že nekaj dni pripovedoval Tone. Grof je jezen naslovil nekaj ostrih besed na Tonetov račun, češ da ne pazi dovolj na lovišče, toda kaj hitro je spoznal, da se je prenačil. Zagrmel je strel — gonje

in psa je bilo konec. Smehljaje se je obrnil grof proti oskrbniku: »Zapišite Tonetu pet goldinarjev nagrade!«

Ta dogodek govori dovolj glasno, kako vesten in marljiv lovec je bil Tone. Zvesto je služil nad 60 let tri gospodarje boštanjske graščine, tri vnete lovce: grofa Ludvika Blagaja, barona Ludvika Lazarinija in slednjič njegovega sina. Bil pa je lovec tudi že prej, ko je služil še v župnišču v Škocijanu pri Turjaku. Posebno veselje mu je bil lov na škodljivo divjad. Kadar je pobirala lisica kokoši, kragulj piščeta, kadar je lomil jazbec koruzo — ni odjenjal — ni se strašil truda, dokler ni uničil škodljivca. Bil je tudi strasten polhar. Izpopolnil je samostrelino tako, da je bila zelo praktična in je imel z njo velike uspehe. Plen 100—150 polhov v eni noči, to pri njem ni bilo nič redkega. Naravnost ganljiva pa je bila njegova ljubezen do lovskih pomočnikov — psov, katere je umel vzgajati do zavidljive višine.

Bil je dober, resničen prijatelj svojim lovskim tovarišem, ki so ga spremlili tudi na njegovi zadnji poti, ki se je vila od njegovega življenjskega bivališča pristave Zavrh skozi gozd na pokopališče v Sp. Slivnici. Nad vse lep pogreb mu je oskrbela graščina Boštanj. V srebrni opremi sta stopala dva vranca pred sanmi, na katerih je počivalo truplo pokojnika v krasni hrastovi krsti, ozaljšani s svežim zelenjem. Ob odprtem grobu se je poslovil z ganljivimi besedami od svojega služabnika njegov zadnji gospodar baron Lazarini. Ko se je v zadnji pozdrav oglasil lovski rog in so odjeknili strelci pušk, ni ostalo nobeno oko suho.

Dragi tovariš, na svidenje v večnih loviščih!

Prelesnik P.

*

Občni zbor L. D. Ljubljana se 19. februarja ni mogel vršiti zaradi nepričakovano nastalih razmer. Zato se bo vršil v ponedeljek, 4. marca t. l., ob 20

z istim dnevnim redom v stekleni dvorani restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Sprememba pravil o opravljanju izpita za lovskega čuvaja. Z ozirom na tamkajšnja poročila oziroma predloge na tukajšnji razpis III/7, št. 1835/1, z dne 27. junija 1939 v gorenji zadevi in z ozirom na prošnjo Zveze lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani izdajam za izvajanje določil čl. 3. in 4. pravil o opravljanju izpita za lovskega čuvaja (»Službeni list z dne 15. julija 1936, št. 438/37) na osnovi § 40. zakona o lovu in § 38. IV zakona o banski upravi nastopna navodila oziroma pojasnila:

Za dokaz, da prosilec izpolnjuje pogoje iz točk 1. do 5. čl. 3 oziroma odst. zadnjega čl. 4. pravil o opravljanju izpita za lovskega čuvaja, zadostujejo poleg javnih listin (§ 82. z. u. p.) tudi druge uradne listine (potrdila). Take javne ali uradne listine lahko dokazujejo tudi več podatkov, ki se zahtevajo kot pogoj v smislu čl. 3. in 4. navedenih pravil, tako n. pr. državljanstva izkaznica, v kateri so posvedočeni tudi rojstni in domovinski podatki, ali lovska karta, ki posvedoča, da so izpolnjeni pogoji iz točk 2. do 8. § 28. zakona o lovu. V kolikor te listine ne vsebujejo ostalih predpisanih podatkov ali so v njih nekateri podatki verjetno netočni ali nezanesljivi, mora prosilec na zahtevo predložiti še ustrezne javne listine.

Kraljevska banska uprava dravske banovine. III/7, št. 2831/31-39. V Ljubljani, dne 4. januarja 1940.

Lovsko društvo za Gorenjsko je na občnem zboru 2. februarja 1940 sklenilo, da je v letu 1940 dopusten na srnjad le strel iz risane cevi. Ta sklep je obvezen za vse članstvo in bodo kršitelji izključeni iz društva.

Sklenilo je tudi obenem lovski izpit za na novo vstopajoče člane, oziroma lovske novince.

Lovsko društvo za Notranjsko v Starem trgu obvešča svoje člane, da se

bo, zaradi vremenskih neprilik izostali, za 18. februar napovedani občni zbor vršil 3. marca t. l. ob isti uri na istem kraju in z istim dnevnim redom.

Na ta dan bo tudi podeljeno odlikovanje grašč. lovcu Francetu Sterletu za njegovo 50-letno zvesto službovanje.

Celjsko lovsko društvo bo imelo v nedeljo, 10. marca 1940, ob 10 dopoldne v restavracijskih prostorih Celjskega doma svoj redni letni občni zbor z dnevnim redom, določenim v pravilih. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Celjsko lovsko društvo je izgubilo v zadnjem času kar tri člane, ki so se vsi še v najlepših letih preselili v večna lovišča: Jeraša Anton 24. decembra 1939, Schlager Herbert 10. januarja 1940 in Stiger Gustav 3. februarja 1940. — Slava njihovemu spominu!

Ptuj. Članstvo obveščamo, da se je na zadnji seji odbora sklenilo pričeti zopet s sobnim streljanjem, ki bo ob četrtkih od 20. do 22. ure v prostorih gostilne Žilavec, Ljutomerska cesta. Prav lepo vabimo vse lovske tovariše, da se streljanja pridno udeležujejo. — Zamudniki naj nemudoma poravnajo zaostalo članarino. Iz nakazil je razvidno, da nekateri člani še danes ne vedo, da je članarina za lovca 85, za čuvaja pa 65 din. Od zamudnikov se bo članarina iztirjala sodnijsko. Vsi člani so dobili pred božičem poštne položnice.

Svojemu članstvu priporoča društvo, naj malo pobrska po slovarju — zato ga je Zveza izdala — za dobrimi lovskimi izrazi, da ne bomo rabili spakedrunk, ki so prav posebno v navadi v obmejnih loviščih. Posredovali smo tudi, da upravna oblast ne bo izdala nobene lovske karte brez članske izkaznice in se ne prodajala lovska municija brez izkaza lovskih dokumentov. Zadnji ukrep bi pomagal zatreti lovsko tatvino, ki je v našem okolišju zelo razširjena.

Društvo opozarja lovske zakupnike in podzakupnike, da po zakonu ni do-

pustno in je tudi v opreki z lovsko organizacijo, če vabijo na lov goste, ki niso njeni člani. Pri odborovi seji se je predelal tudi pravilnik o lovskih izpitih in so predlogi in nasveti za izpremenitev nekaterih določil bili soglasno sprejeti.

Do 15. marca je čas, vložiti pri društvu prijave o pokončanih škodljivcih divjadi v letu 1939, na kar posebno opozarjamo lovske čuvaje.

Kakor lansko leto, uraduje tudi letos društvo vsako sredo od pol 11 do pol 12 v društvenih prostorih v gostilni Zupančič, na kar posebno opozarjamo članstvo, da ne bo imelo nepotrebnih potov.

Naš dični tovariš Čiro, ki ima še tudi drugo ime, pa ne zveni tako prijazno, ima nekam divji zvok, zato naj ostane samo na pol napisano, se je pred kratkim srečal z Abrahamom. Društvo mu iskreno čestita k srečanju in mu želi, da bi še dolgo let veder hodil s svojo pušo in znano torbo po naših poljih in gajih. Lovski zdravo!

Lovsko društvo v Ptujju ima v nedeljo, 3. marca t. l., ob 9. uri redni občni zbor v dvorani gostilne Zupančič v Ptujju in pričakuje, da se ga udeleži članstvo polnoštevilno.

Tajnik.

*

Posavska podružnica Slovenskega planinskega društva Zid. most - Laško je darovala 200 din za Zeleni križ od planinske lovske veselice. — Iskrena hvala!

Lovski koledar za marec

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	6 ²⁵	18 ⁰³
21.	6 ⁰⁰	18 ¹⁴
31.	5 ⁴⁶	18 ²⁵

Mesec je 8. v mlaju, 23. v ščipu.

Kinološke vesti

XV. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo v mesecu aprilu 1940. Dan in kraj bosta še objavljena.

Mednarodni čempion. Z dopisom Fédération Cynologique Internationale iz Bruslja z dne 30. januarja 1940 se je priznal psici Yeen-Piry, JRJT 231, foksterijerki, naslov mednarodnega čempiona v lepoti. Ta naslov se je priznal na podlagi sledečih CACIB, in sicer Budapešt 1937, 1938, Ljubljana 1938, Merano 1938 in Zagreb 1939, ter na podlagi uporabnostnega izpita dne 5. decembra 1939 v Nagyoroszi na Madžarskem. To je v Jugoslaviji tretji pes, ki je dosegel ta naslov, in prvi, ki ga je dosegel na podlagi predpisanega uporabnostnega izpita. Vzrediteljica in lastnica je gospa Tea Pirich v Mariboru.

Klubove vesti — občni zbori.

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev je imel dne 15. januarja t. l. svoj XIV. redni občni zbor v Ljubljani. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca je med drugim razvidno, da ima klub 39 ustanovnih in 66 rednih, vsega 105 članov, ter 313 vpisanih psov v jugoslovensko rodovno knjigo jazbečarjev in terijerjev, v vzrejni register kluba pa 463. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Bruno Hugo Staré, za podpredsednika Ivan Bahovec, za tajnika in strokovnega poročevalca Teodor T. Drenig, za blagajnika Leopold Zupančič, za gospodarja Alojzij Sekula. Za odbornike: Ivan Klemenčič, Viktor Meden, Josip Pirc, Marjan Seunig in Ana baronesa Wamboldt. Za pregledovalca računov:

ing. Vladimir Candolini in Mitja Krejčič. Poslovalnica kluba: Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55, poštni naslov: Ljubljana I., poštni predal 235.

Hrvatsko kinološko društvo je imelo dne 20. januarja t. l. svoj X. redni občni zbor v Zagrebu. Iz poročila tajnika in vodje matice je med drugim razvidno, da šteje društvo 1 častnega člana in 185 rednih članov ter 1064 vpisanih psov v društveni register. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Ernest Bernetič, za podpredsednika Ivan Prikril in Nada Auer-König. Za odbornike: dr. J. Benković, V. Kamler, A. Kaufman, I. Majer, M. Mračević, F. Nejezchleb in St. Nöthig. Za pregledovalca računov: M. Arko in I. Sobol. Poslovalnica društva: Zagreb, Tuškanac-Gvozdi 21.

Jugoslovenski klub ljubiteljev sportnih psov je imel dne 31. januarja t. l. svoj XVIII. redni občni zbor v Ljubljani. Predsednik prof. ing. Stane Premelj je med drugim omenil, da ostanejo pasje takse v bodočem proračunu v isti višini kakor do sedaj, da je bil voz konjača za prevoz živali moderniziran in da bo mestna občina gradila sežigališče za mrhovino. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca je razvidno, da je bil dne 2. junija 1959 v Stockholmu ob priliki občnega zbora FCI sprejet standard za našo domačo nacionalno pasmo ilirskega ovčarja in da je dobil ilirski ovčar Dečko-Mirnski, JRSp 158, kot prvi domač pes naslov mednarodnega čempiona v lepoti. Klub šteje 1 častnega člana, 19 ustanovnih in 145 rednih, vsega 165 članov, ter ima 544 vpisanih psov (50 pasem) v Jugoslovensko rodovno knjigo sportnih psov, v vzrejni register pa 805 psov. Izvoljeni so bili: za predsednika prof. ing. Stane Premelj, za podpredsednika fin. nadsvetnik Ivan Rostan, za tajnika in strokovnega poročevalca Teodor T. Drenig, za blagajnika Ciril Vašl, za gospodarja Ivan Klemenčič. Za odbornike: dr. Jo-

sip Cepuder, Bojan Drenik, dr. Janko Koren, Ivan Podobnik in Lojze Smerkol. Za pregledovalca računov: dr. Robert Blumauer in Alojzij Možina. Mesecne odborove seje bodo vsako prvo sredo v mesecu v restavraciji hotela »Štrukel« v Ljubljani, Dalmatinova ul. 15. — Poslovalnica kluba: Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, telefon 23-55, poštni naslov: Ljubljana I., poštni predal 235. Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev bo priredilo tudi letos dve pomladanski mladinski tekmi ptičarjev vseh vrst, ki so bili poleženi v letu 1959.

Prva tekma bo v nedeljo, 14. aprila t. l., v ljubljanski okolici z naslednjim sporedom: zbirališče ob 7 na vrtu hotela Miklič v Ljubljani; tam bo tudi živinozdravniški pregled, smotra psov za vpis v JRP in žrebanje razporeda; nato bo odhod v lovišče. Prijave za to tekmo je poslati najkasneje do 7. aprila t. l. na naslov: Anton Schuster, Ljubljana, Nunska ulica 8.

Drugo tekmo bo priredila podružnica DLP v Mariboru dne 21. aprila t. l. v lovišču Rače. Prijavni rok je do 10. aprila t. l. na naslov: I. Caf, Maribor, Pobrežje. Podrobnosti bomo še objavili v prihodnji številki »Loveca«.

Prijavnina za vsakega psa pa znaša 50 din za člane in 100 din za nečlane; poklicni lovci, ki vodijo svoje pse, so prijavnine oproščeni. Prijavnino je ob enem nakazati s prijavo po položnici ček. rač. št. 12.610.

Vodnike psov opozarjamo, da bodo sodniki ocenjevali prirojene lastnosti psa in da so predmeti preizkušnje naslednji: nos (6), način iskanja (4), stoj (4), natezanje (5), hitrost (5), vztrajnost (5), strelomirnost (2) in zasnova

za delo po zajčji sledi (4). Za nagrade velja isto kot lani.

Ponovno opozarjamo, da bomo ob udeležbi najmanj desetih lovcev priredili tečaj o vodstvu in dresuri ptičarjev. Tečaj bo še pred veliko nočjo, zato sprejemamo prijave samo še do dne 10. marca t. l.

Redni občni zbor DLP podružnice v Mariboru se je vršil dne 30. januarja t. l. v hotelu pri Zamorcu v Mariboru. Osrednje društvo je zastopal podpredsednik inšpektor Feliks Justin. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: za načelnika bančni ravnatelj v p. Dragotin Klobučar, za podnačelnika polkovnik Peter Kiler, za tajnika dr. Edmund Kupnik, za blagajnika Ivan Caf, za gospodarja Norbert Felber in za odbornike Marko Dernovšek, Ferdinand Hartinger, Marjan Kranjc, Josip Pirich, Bogdan Pogačnik, Mirko Šmid, Vladimir Vlašič, Viljem Wregg. Blaž Železnik. Kot zaupniki: grof Ferdinand dr. Attems za Slov. Bistrico, Mirko Šumak za Ljutomer, Jurij Vogler za Mursko Soboto, dr. Milan Gorišek za Sv. Lenart, dr. Franjo Šalamun za Ptuj, Franc Kalan za Celje in Aleksander Lininger za Maribor. Računska preglednika: dr. Janko Kovačec in mr. ph. Ivan Vidmar.

Sklenilo se je prirediti v občinskem lovišču v Račah dne 21. aprila t. l. spomladansko vzrejno tekmo za pse ptičarje.

Prijavljeno leglo koker-španijelov iz psarne Piry. Dne 29. decembra 1939 je polegla koker-španijelka »Crackshill Charming« JRS 18 V po »Ocky Piry« JRS 22 U — devet mladičev, pokončanih 6, ostali 3 (2—1) so vpisani v VRŠ s štev. 46—48. Lastnica psice je g. Thea Pirich, Maribor.

*

Mnogokrat ne dobivamo v redu dopisov, ki so naslovljeni na nas. Zato prosimo vse, ki pišejo na naš naslov, da pošiljajo dopise, ki zadevajo tekme, tečaje ali vpise v JRP, na naslov: Anton Schuster, Ljubljana, Nunska

ulica 8, vse druge dopise pa na naslov: Mitja Krejči, Ljubljana, Wolfova ul. 5.

Tajnik: M. Krejči.

Jugoslov. klub ljubiteljev brakov poziva vse tiste lovce, ki love z braki. da se včlanijo v klub. Vabi v svoje vrste pa tudi tiste lovce, ki žele, da se brakade izvajajo pravilno le s čistokrvnimi in izučenimi braki. Letna članarina znaša 30 din, za lovske čuvaje 15 din, vpisnina 5 din.

Klub brezplačno posreduje za prodajo in nakup vseh brakov. Tisti, ki imajo naprodaj brake, pa tudi tisti, ki si jih žele nabaviti, naj se obrnejo za posredovanje pri klubu na predsednika in strokovnega poročevalca (naslov: dr. Lavrič Janko, odvetnik v Ribnici na Dolenjskem).

Naši člani nam javljajo, da bodo imeli letos naprodaj več mladičev čistokrvnih istrskih brakov, bodisi resastih, bodisi kratkodlakih; kdor jih hoče kupiti, naj se pravočasno prijavi na isti naslov.

Klub namerava spomladi prirediti smotre za brake, zlasti tiste, ki v rodovno knjigo še niso vpisani. Pozivamo lastnike in rejce brakov, da svoje želje glede kraja smotre sporoče klubovemu predsedniku. Mnogo je namreč brakov, ki izvirajo od čistokrvnih prednikov, pa niso ocenjeni, zato pa tudi niso mogli biti vpisani v rodovno knjigo. Klub pa more posredovati za nakup in prodajo le takih potomcev brakov, ki so vpisani v rodovno knjigo. Cene čistokrvnih mladičev so 200 din (za psice) in 250 din (za pse). Zato je v interesu vseh rejcev, da so njihovi braki v rodovno knjigo vpisani.

Dražba lovišč

V četrtek, dne 7. marca 1940, se bo vršila pri sreskem načelstvu v Črnomlju, soba št. 1, od 8. ure naprej dražba občinskih lovišč v naslednjem vrstnem redu za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952:

1. Občinsko lovišče občine Adlešiči v izmeri 3551.83 ha, izklicna cena 100 din.

2. Občinsko lovišče občine Črnomelj mesto v izmeri 652.61 ha, izklicna cena 100 din.

3. Občinsko lovišče občine Radatoviči in lastni lovišči z. z. Sekuliči-Malinci v skupni izmeri 3910.29 ha, izklicna cena 200 din.

4. Občinsko lovišče občine Stari trg ob Kolpi I. d. o. Dol. Podgora in Čeplje v izmeri 2152.06 ha, izklicna cena 700 din.

5. Občinsko lovišče občine Stari trg ob Kolpi II. d. o. Dol. Predgrad, in del d. o. Stari trg v izmeri 2429.59 ha, izklicna cena 300 din.

6. Občinsko lovišče občine Stari trg ob Kolpi III. d. o. Sodevci, Radenci in del d. o. Stari trg v izmeri 2371.44 ha, izklicna cena 300 din.

7. Občinsko lovišče občine Vinica I. d. o. Sinji vrh in Damelj v izmeri 2556.70 ha, izklicna cena 200 din.

8. Občinsko lovišče občine Vinica II. d. o. Učakovci, Nova Lipa, Stara Lipa, Hrast in glavni del d. o. Vinica v izmeri 4369.91 ha, izklicna cena 300 dinarjev.

9. Občinsko lovišče občine Vinica III. d. o. Preloka, Žuniči in del d. o. Vinica v izmeri 2048.68 ha, izklicna cena 100 din.

Zakupni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu v sobi št. 4 med uradnimi urami. Dražitelj se mora izkazati z veljavno lovsko karto, mora ustrezati določilom § 28. zakona o lovu in mora pred pričetkom dražbe položiti vadij v višini izklicne cene dotičnega lovišča. Ako bi katera

zgorajšnjih dražb ne uspela, se bo vršila teden dni kasneje, to je 14. marca 1940, ob 8. uri na istem kraju ponovna dražba, eventualno tudi pod izklicno ceno.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Revirnega gozdarja z vsestransko temeljito prakso, veččega tudi pisarniških del in nemščine, sprejme preko 1500 ha veliko gozdno posestvo v Sloveniji na stalno in samostojno mesto. Nastop možen takoj. Ponudbe z navedbo strokovne izobrazbe, prakse, osebnih podatkov in zahtevka plače pod »Samostojen gozdar« na uredništvo »Lovca«, Ljubljana, Trdinova 8.

Izprašani lovski čuvaj bi rad premenil službo v kako večje lovišče. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Ugodna prilika za nakup dobro ohranjene dvocevne »Bock«-risanice, kal. 9.3 mm, s kroglo z bakrenim plaščem in strelnim daljnogledom. Informacije pri puškarju: F. Kaiser, Ljubljana.

Kupim braka-jazbečarja, kratkodlakega, črne barve, starega 1—2 leti, ki že zna loviti. Benedek Josip, dimnikarski mojster, Laško.

Topinambur semenje oddaja po 3 din za kg Oskrbništvo graščine Novi klošter, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Kupim 7. in 11. števil. »Lovca« 1912 in št. 12 letnika 1914, ali tudi cela letnika. Ivan Petelin, Ljubljana, Podrožnik XII/12.

Kupim žive podlasice. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Lovca«.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Po zmerni ceni prodam dva krasna kraljevska fazana. Naslov: Perko Matija, Ljubljana VII., Celovška c. št. 97.

V dresuro sprejme 1 do 2 psa poklicni lovec Janko Dovč, Stožice 73.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Sadjarji in vinogradniki, naročajte sadno drevje in vinsko trsje od Jakopina Stanka, lovskega čuvaja in drevničarja, Dramlje pri Celju. Blago je prvovrstno.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kože na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALINOGLAD

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 200 g,

dalje od naših novih lahkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g,

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g,

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v **Kranju**, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trvdke **Toni Jager**, **Dvorni trg št. 1**. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, **Ribnica na Dolenjskem**.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, **Maribor**, **Slovenska ulica št. 18**. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Šifrerju** v **Ljubljani** na **Gospodovski cesti št. 12**, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel** in **Sempert & Krieghoff**, **Suhl**. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • **Maribor**, **Koroška c. 105**

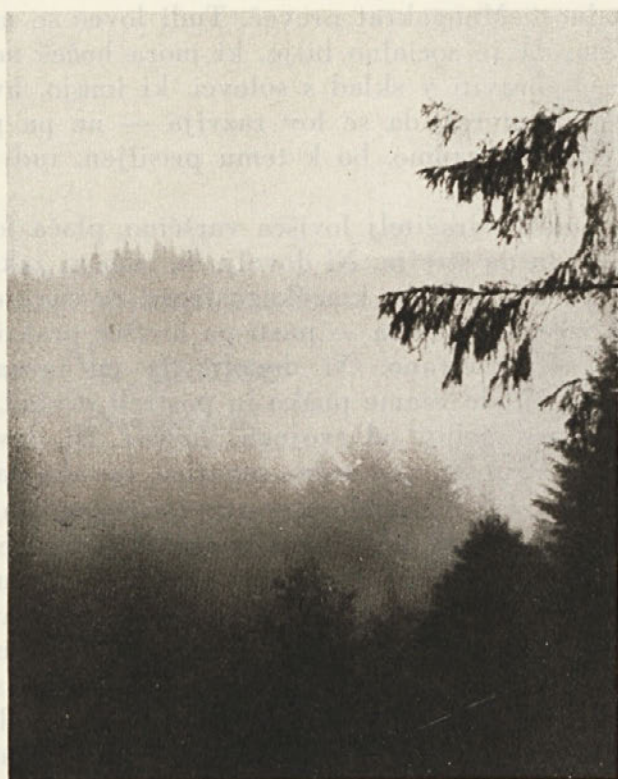
Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, **Slav. Požega**, **Poštni predal 12**

April

Dr. Mitja Lukan

Lovski gospodar, pojdi vase

Novo leto je minilo. Čas, da zaključimo račune starega leta, da napravimo bilanco, pregledamo zapiske in premislimo, kaj sem v pretečenem letu storil prav in kaj sem zagrešil. Tudi lovec naj napravi tako, tudi on naj potegne saldo. Kako izgleda v novem letu lovišče, kakšen uspeh sem imel in kakšen stalež divjadi sem pustil?

Ta lovski račun pa se mora od trgovskega razlikovati v tem, da naj tvori kredit saldo lovski užitek, zavest, da si dobro upravljal svoje lovišče in pravilno streljal, ne pa morda denar, zaslužek ali vsaj čim manjša izguba.

Vedno znova moramo poudarjati, da je lov danes reja in ne morija, da lovec ne sme in ne more stati na stališču Bog je dal — Bog je vzel. Vsakdo, ki danes izdraži lovišče, se mora zavedati, da je s tem prevzel tudi velike dolžnosti. Kdor tega noče — naj ne draži, naj ne sili v lov. Povsod se krči človeška

prostost, individualnost. Mnogokrat preveč. Tudi lovec se mora zavedati, da ni sam, da je socialno bitje, ki mora hočeš nočeš svoje udejstvovanje spraviti v sklad s solovci, ki imajo, hvala Bogu vsaj po večini, interes, da se lov razvija — ne pa propada. Kdor tega sam ne razume, bo k temu prisiljen, tudi pri lovu.

Ni dovolj, da položi zdražitelj lovišča varščino, plača letno zakupnino, davke — in da strelja. Ni dovolj, da zadosti zakonu s tem, da si da zapriseči kakega kmečkega fanta za čuvaja le zato, ker to zakon izrecno zahteva — pusti pa lovišče praktično nezavarovanno in neoskrbovano. Ni dovolj, da na tarnanje kmetov zaradi lovske škode vzame puško in postreli divjad, ali pa jo morda celo pusti pobiti od svojega »lovca«. Ni dovolj, da raztrosi po lovišču strup in »pokonča« roparice. In tako dalje.

To je primitivizem, ki je z modernim nujnim pojmovanjem lova nezdružljiv! Lovec mora biti danes čuvár divjadi, ne pa nje pokončevalec! In ker že govorimo o bilanci, o denarju — tak način lova nekaj stane. Vsaka zabava stane denar, krokanje, avto, potovanje, smučanje, turizem itd. Zakupnik lovišča se mora zavedati, da bo moral skrbeti za dobro, strokovno varstvo svojega lovišča, če hoče res imeti lovski užitek in ga upravljati prav. Vedeti mora, da bo moral mnogokrat poseči v žep in plačati resnično škodo, ki jo bo divjad napravila po polju. Mislim, da bo vsak pravi lovec raje imel v lovišču divjad in nekaj plačal, kakor pa da bo zaradi nekaj dinarjev pobil ali celo dal pokončati vse, kar pač doseže. Čim žlatnejša in redkejša je ta divjad, tem bolj bi se moral veseliti, da jo more imeti v svojem lovišču, da more imeti od nje užitke, za katere v drugih deželah ljudje plačujejo bajne vsote! Dalje se mora zakupnik zavedati, da bo moral v strogih zimah divjad krmiti, da bo moral odstrel uravnati po prirastku oziroma zimskem izpadku, ne pa po suhih določilih zakona. Skratka — zakupnik lovišča si je naprtil dolžnosti, ki jih zmore le človek, kateremu pomeni lov povezanost z naravo — molitev, človek, ki je pripravljen za to tudi nekaj žrtvovati, četudi na račun ostalih užitkov.

Kdor pa tega ne občuti — naj raje ne jemlje lovišča v zakup. Vedno bo našel prijatelje, zakupnike, ki ga bodo od časa do časa z veseljem povabili na lov in mu nudili brezplačno nekaj lepih lovskih dni v letu. Ali pa naj si vzame odstrel — za varstvo in ostale nevšečnosti pa bo skrbel gospodar lovišča.

Dobro bi bilo tedaj, da bi v početku novega leta šel vsak lovec vase in bi se odločil za to ali drugo alternativo. Koristil bo, naj si izbere prvo ali drugo, sebi in lovu.

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

6.

Po nekaj kolebih preko osvobojene in neosvobojene domovine me je razgibani val tistega časa pljusknil na slovenski Korotan, ob ledeno in jezno Dravo Zgornjega Roža. To je bilo na prelomu vekov, ko je po 600 letih zopet sedel na knežji kamen slovenski svobodnjak, da z glasovanjem ustoliči svojega vojvodo. Toda po 600 letih je bil svobodnjak samo še tlačan, za čigar plašč so vadjali. Bog se je v tistih zgodovinskih časih blagohotno ozrl na zaničevanega hlapca in mu vrnil talent. A hlapec, nevreden milosti, je talent zapravil.

S Kranjskega še dež ni dober, pravijo na Koroškem in so rekli tudi tedaj. In vendar, Gospa Sveta, tvoji zgubljeni sinovi so jokali. Sleherno jasno jutro so na jugu žareli ostri grebeni Karavank kakor ogromen in usoden zid. Lepi vrh, Kepa, branika na vzhodu in zahodu lovskega vrta in gamsov. Niso gomazeli, tudi nje je vzela vojska do majhnih, redkih in plašnih tropičev. Pa tudi utegnili nismo, varovali in šтели smo naše duše po Rožu. Po skoraj enoletnem delovanju v Rožu, vprežen noč in dan v gospodarsko, prosvetno in politično delo, sem sklenil, da za Mali šmaren leta 1920. dobim koroškega gamsa. Neštetokrat me je knez nagovarjal in vabil, vsak teden je lovec Krajnar, edino slovensko srce med čuvaji, vpraševal, kdaj pridem. Sicer sem se svojemu gospodarju parkrat odzval in smo naredili nekaj malih pogonov, v katerih smo na prazno pritiskali plašne gamse ali sva s Krajnarjem mimogrede malo pogledala po plazeh, toda

dolžnost je bila prva in tam je ni bilo malo. Knez videč, da mu iz prevratnih razvalin vstaja gospodarstvo in uspeva, da obrati gibljejo, se je rad vdal in je brez mene hodil za gamsi. Bil je svetoven lovec in če ni cepil drv, se je pečal z lovom. Po par mesecih skrajnega nezaupanja nasproti novemu vsiljencu, ki je bilo pa po vseh doživetih gospodarskih peripetijah in drugih nevšečnostih razumljivo in upravičeno, sva se že imenitno razumela. On se ni vtikal v gospodarstvo, jaz ne v lov in njegova drva. Kneginja je skrbela za svetovno in krajevno politiko, krave so dajale zopet mleko, gozd potrebni drobiž in vsi smo bili zadovoljni, zlasti on, tako da je bil edini od velike avstrijske aristokracije, ki se je takrat opredelil za Jugoslavijo. Mali šmaren me je zatekel namesto na Kepi zopet na nekem plebiscitnem zborovanju in posvetovanju in zvesti čuvaj Krajnar je zaman čakal. Pa za svoj rojstni dan, sem odločil, ki ga je pratika kazala 4 dni kasneje, četudi se pes obesi! Celo skrbni knjigovodja Ivan, doma izpod Begunjščice in tovariš s srcem in dušo, je menil, da sme enkrat zapreti velike knjige, v katerih je bil preoral ledino in se v potu svojega obraza preril skozi džunglo zmed in nezaključenih računov. Knjigovodska ura je zopet redno šla in prav kazala. Torej drevi v koči na Kepi.

V Humu nad Šmartinom sem občutil, da je zadnji teden ajdovega cvetja vroč in ob poti skozi Ledenice, Spod. Borovlje in Malnice, kjer sem imel opravka, so opojno dišale ajdove njive, ki so dale čebelam sladkih zalog za zimo. Popoldne sem se zgubil za Grašenico v ozkih grapah in košatih gozdih ter sem ostal končno sam s svojo novo Schönauer repetirko 6,5×52. Počasi sem blodil — vedel sem le za smer — navkreber proti Mali Kepi. Kakor grajski pisar iz Matjaževe pravljice sem se rad zgubljal po neznanih potih.

Pod streho gostega bukovja se po parurni hoji znajdem na nekem sedlu, kjer mi pljuskne v obraz močan veter, ki je krivil vrhove bukev. Z male jase, kolikor sem mogel videti, se je morala od nekod bližati nevihta, tisti nebodigatreba s Kranjskega. Ker je bil tam čop nizkih, košatih smrek, sem sklenil neurje počakati v tem zavetju. Veter je naraščal v vihar, iz srca gore, se mi je zdelo, da hruje grmenje. Začelo je sipati dež in jaz sem stal v pelerino zavit kakor mokra kokoš pod kapom, brez misli in želja.

Kakor bi zrastle iz tal, je nenadoma stala pred menoj postava, da me je vrglo iz prijetne otrplosti. Nekaj časa me zvedavo gleda, nakar mi brez besed pomoli izpod dežnika zganjen list. Spoznal sem brzojavko in ravno tako nemo segel po nji.

ki mi je za drugi dan dopoldne ukazovala, da naj bom v Velikovecu na službenem posvetovanju. Tedaj se mi je šele razvezal jezik in zvedel sem, da me je sel, namenjen za menojo v kočo na Kepo, našel spotoma kakor šivanko v strnišču ali kakor slepa kokoš zrno. Na svoji poti sem namreč nevede na tej točki zadel na lovsko stezo, ki je peljala na Kepo, in že me je ujel »zasledovalec«, ki ni imel pojma, kje se gibljam in me niti ni poznal. Izdala me je puška, katere cev je gledala izpod roba pelerine — in kdo drug bo hodil ob taki uri po hosti! Med gromom in nalivom sva se sporazumevala in tudi kje in kako pelje steza navzgor, ker Velikovec je bil za drugi dan predaleč in Kepa previsoko. Kakor je s pošto prišel, tako je z odgovorom zginil.

Ko se je vihar malo polegel in ploha izbesnela, sem brodil po stezi dalje in se v nekaj minutah rešil iz povodnji na prosto. Gozd se je zredčil in prešel zaradi višine v redko ruševje na skalovitem grušču pod Malo Kepo. Toda kakor da bi me tudi nevihta lovila. Ko sem bil na prostem, da me je videla, se je očitvidno okrenila in naperila name strele in grom. V kolikor še nisem bil moker do kože, mi je naliv sedaj skušal priti do živega, zraven so pa sekale strele naokrog, da so se majala tla. Ves omotičen sem taval stisnjen v dve gubi in se opotekal čez kamenje. Dvakrat me je udarec zbil na tla in oster ozonast okus mi je polnil usta. Nazadnje zašumi okoli mene babje pšeno, umazana megla nad mano se razpoči in pekel se je zaprl. Ko so se misli zopet uravnale, sem se zavedel, da sem ves čas peklenskega plesa nosil s seboj puško in je nisem odložil.

Zvečer smo v koči praznovali moj rojstni dan. Res sem bil kakor novorojenček okopan v plohi in v rjuho in odejo zavit, položen na klop ob topel štedilnik. Resnično sem spoznal, da s Kranjskega še dež ni dober.

Ob 0.45, ko bi moral tridesetič zagledati luč sveta, sem pa spal in tako lastno rojstvo zaspal.

Ob desetih za Malo Kepo, če nič ne bo počilo!

Sveže jutro z malo meglico v glavi Kepe. Počasi sem tipal z nogo od kamna do kamna in s pogledom od skale do skale preko plazičev in port, po travnatih policah in po ruševju. Mo-gočni razgled po zgornji Koroški s Turami me ni brigal, vse to zame ni obstajalo. Dve uri pred časom sem prišel že na mesto sestanka. Kakor da je snočnja nevihta vse odplavila. Nebo se je mrežilo in sonce mižalo. Ponovno se razgledujem po razgledanih in prepadastih oglatih, na vrhu z rušjem poraslih skalnih stolpih. Za rušjem vrhu skale odkrijem nepremično rjavo senco. Pomerim tje in pogled skozi strelni daljnogled odkrije gamsa.

ki me motri. Stal sem pol kilometra oddaljen prosto v belem grušču in gams me je pozorno gledal. Po centimetru sem spravil puško pod pazduho in odrevenel. Čez malo večnost sem zapazil, da gams poveša glavo, ki je vedno dalj časa ostajala pri tleh. Prva nevarna točka je bila premagana in ob ugodni priliki sem jel počasi lesti k tlom. Ko pa se je za ruševjem glava zopet povsila, sem zginil za skalo. Gams me je pozabil. Da bi se malo prepasel za rob! Za njim, kakor sem mogel videti, je bila dolina in na drugi strani nekaj višje zopet skalovit greben z gostim ruševjem. Počasi ga je res vzel rob. Sklonjen sem previdno lezel, da ne bi sprožil kakega kamna, v smer proti gamsu v vrtačo, kjer sem domneval, da bom krit. Počasi je šlo korakoma čez melišča, ped za pedjo, po treh, po štirih, po zadnji plati, božajoč pred sabo z rokami vsak kamenček posebej, da bi se ne razjezil in ne poskočil po bregu. Res sem prišel kakor pajek do neke vzvišene skale, ki sem si jo izbral za cilj, ne da bi se kaj zgodilo. Do mesta, kjer je pred dobre pol ure izginil gams, je bilo komaj sto korakov. Mrzlično sem pripravil prostor za pripraven strel, ker sem se bal, da se vsak hip pokaže — prvi moj gams. Ob tej misli se srce kar ni hotelo umiriti. A gamsa ni bilo.

Minilo je nove pol ure. Če je zadaj v dolini? — Naprej ne morem, ruševje spredaj bi zapiralo vsak pogled in na pičlo postavljeni grušč bi me izdal. Končno bi moral prilesti do roba in vtakniti nos prav v gamsa, preden bi ga videl. Izgledi so padali, čim bolj se je odmikal čas in položaj je postajal nezanimiv, dolgočasen. To je bil trenutek, v kakršnem si lovec skazi uspeh, ker misli, da je že neuspeh tu. Računal sem, da se je spasel gams po dolini navzdol in spodaj pod pečmi bog ve kam. Srce je že zdavnaj zaspalo.

V tej tišini se pa prisuklja izza hrbta majhen vrtinec, da so za hip zaplesale v njem suhe bilke, ki so se koj zopet umirile. Ruševje je komaj slišno zapelo in utihnilo. Nekaj dihov za tem se pa odbije od gorenjih sten oster pisk. V hipu je iskra misli spojila veter, gamsa in pisk. Oči so skakale po pečeh in ruševju, dvakrat, trikrat, desetkrat gor in dol in se mrzlično lovile za glasom, ki se je parkrat ponovil. Zbogom gams, ki ima veter. A vetra ni bilo več. Na lepem se zgane senca v ruševju na drugem grebenu. Kdaj in kje je zlezal neopaženo na drugi greben?

V gostem ruševju je stal, samo noge, ki jih je od časa do časa privzdigoval, znak da je nemiren, so bile vidne. Srce je zakovalo. Gams se je jel prestopati in obračati. Očividno je bila

tam mala tratica in njegov oder je krilo neusmiljeno ruševje. Po dolgem prestopanju, postopanju in obračanju se je naveličal in je legel. Skozi grm sem videl le glavo in vrat, ki sta se bliskala v špranjah med vejami. Obrnjen je bil proti meni. Naveličan ležanja za skalo in pijan od napetega gledanja se mi je zdelo, da mi gams poje tisto narodno: »Kaj boš za mano hodil...« Ura je bila deset. Hotel sem zažvižgati ali vreči kamen v plaz. Pa je bila tako nerodna situacija, da je bila verjetnost 100 : 1, da bo gams s prvim skokom za robom in bo obstal na kaki zame nevidni skali. Tako mine v tihi odpovedi in nemoči naslednji četrt ure in drugi je potekal kakor večnost.

Neka kljubovalna vztrajnost se me je lotevala, ko sem spoznal, da bo gams najbrž tam preležal vse dopoldne. Če komu, tedaj njemu nisem želel prijetnega počitka. In glej čudo, kakor bi želje učinkovale. Na lepem ga vrže kvišku, se vzpne parkrat neodločno na zadnji nogi, skoči okrog grma v smer proti meni, se bliskovito hitro premota skozi ostalo ruševje na rob in plane v dolino, da zarožlja pesek. V naslednjem hipu se že požene vrh skale na prvem hrbtu, od koder je med zalezovanjem izginil in upre pogled nekam za menoj v ozadje. Požrl sem srce iz grla, pok, vzpon in padec vznok v dolino je bil en sam dih...

Gamsar z Begunjščice, Ivan, se je oglasil za hrbtom. Obrnil sem se in jasno mi je bilo. Kar na lovu prihod nekoga navadno pokvari, to je tukaj popravil.

S polurno zamudo se je Ivan pokazal izza roba na kraju sestanka, približno tam, kjer sem se zjutraj jaz. To je gamsa dvignilo, da je skočil naproti, gledat, kaj je in je — videl.

Bila je 16 let stara samotarska koza, ki se je morala roditi nekako tisto leto, ko sem se jaz v Kroparski gori gledal z gamso iz oči v oči. Po nemško-avstrijskem obrazcu imajo roglji 98,5 točk.

Drugi dan sem graščinski dekli naročil, kako naj roglje okuha in odpotoval. Ko sem se vrnil, neverno vzame skrbna kuharica trofejo iz vrele vode, češ, žinjam, da bodo dro trdi, čeprav se že tretji dan kuhajo.

Pa pride knez v irhastih hlačah in strokovnjaško odobrava-vojoče in obenem začudeno motri trofejo. Ko mu pojasnim, da manjka zaradi ponesrečene obare za dva prsta roženice spodaj na steblih, reče: »Škoda, kaka škoda,« kajti obara je ostala neužitna.

Dva meseca za tem so postale Karavanke res za nas neprehoden zid, ker se s samo rodoljubno pesmijo tužni Korotan ni dal pridobiti.

7.

»Če doma jim dobro ni, žerjavi se čez morje vzdignejo...« Nisem šel čez morje, a s hladnih Karavank sem prišel v peč donavske nižine, med močvirje velike Donave, v džunglo trstja, med jelene in divje svinje ter v oblake komarjev, ki so nevajenega v družbi z vročino zabavali do obupa. Doma je bila takrat gneča kakor še danes, ker so našo zemljo zasedali sosednji narodi in bežeči obupanci so se stiskali na krpo sveta, ki nam je po božji milosti še ostala. Nastalo je prerivanje in lov za sklado leče.

Že drugo leto sem se kuhal ob Donavi kakor svetopisemski mladeniči v peči in so mi komarji pili kri, da sem si zaželel malo oddiha.

Nad Begunjami sta skalovita in plazovita hrbta Pleče in Jamarski vrh, ki skrivata domače, vaške gamse. Tem vedri in oblaci nebo sv. Peter v cerkvi z zvonom zoper hudo uro. Tam okrog je pasel gamse moj mlajši brat, pa mi je v začetku avgusta prepustil repetirko in gamse, da si s čakanjem ohladim razgreto kri. Sicer v pasjih dneh pripeka tudi v Begunjah, a samo na soncu, medtem ko se v senci ter od večera do jutra ohladita glava in srce in zjutraj v kaki tesni, po kateri lije v dolino hladen planinski zrak, celo mrazi. Taka tesen je dolina Blatnice med Jamarskim vrhom in Plečem, po kateri drži pot

čez Poljško planino na Begunjščico. V tisto tesen sem se hodil hladit zjutraj in tudi zvečer, saj je bilo do studenca samo dvajset minut zložne hoje. Sedel sem v Pleču na skali nad potjo, tako da sem imel razgled, v kolikor ga je po obeh zaraslih rebrih sploh bilo, in sem s puško obvladal tudi nasprotno stran v Jamarskem vrhu. Tam se je namreč včasih prav nad potjo pojavil star gams, skoraj bel, z bajnimi burkljami, kakor mi je pripovedoval brat. Opozarjal me je, da se pozno zjutraj pokaže na navpični skali, ki štrli tik iznad poti in naj zato zjutraj eno oko puščam na tisti strani. Pokazal mi je natančno mesto, kam stopi, da se razgleda po okolici, in potem zopet zgine za nedoločen čas. Zlasti da rad stopi na skalo, če ob svoji uri sliši kake stopinje po poti. Pokazal pa da se bo, ko bo odzvonilo na vasi sedmo.

Star gams, bi rekel, je kakor človek, ki se sreča z Abrahamom. Ima svoja stalna preizkušena, skrivna in varna pota. Natančno se drži časa, kakor soliden birokrat s tridesetimi službenimi leti. Ob svoji uri je v pisarni, kamor hodi ob vsakem letnem času po drugi poti, a tedaj nezgrešljivo na minuto, enakomerno pojužina, podremlje, se po načrtu sprehaja in obiskuje ob določeni uri svoje gostilne, izpije stalno merico, tovariško potreplja natakario na pravem kraju in gre. Saj mu je gams s svojimi belimi lici skoraj malo podoben. Zraven pa takega goščarja ali goščavarja, ki se vedno drži v bližini ljudi in njihovih naselij, doživetje in skušnja marsikaj naučita. Natančno loči pastirja, drvarja in kričavega planinca od sumljivega, nevarnega človeka, kakor vrana kmeta od lovca. Po hoji, po obnašanju in gibih ve, koliko pri človeku bije ura. Plašen ni, kar domač je, a noben glas mu ne uide. Kakor duh stoji ali leži na varni preži v goščavi in mimo idočim se niti ne sanja, da so pod strogim nadzorstvom oči, ušes in nosu sivega strica. Oprezno in tiho stopa pri svojih obhodih, na katerih ima varne razgledne točke, od koder motri okolico. Le kadar začuti kak nenavaden šum, glas ali gibanje, stopi iz radovednosti in opreznosti na kako posebno izpostavljeno mesto in se tako po sili svoje prirojene navade včasih izda.

Ta gams v Jamarskem vrhu, ki je sleherni leto skozi pol leta poslušal hrumečo vas pod seboj in vedel za vse vaške prepire in svatovanja, poznal vaščane, rekel bi, po imenih in vse pse po lajanju, je postal skrito moje hrepenenje.

Teden dni sem posedal in se — dolgočasil na pegici sveta, kot da drugega prostorčka ni. Kaj vsa Gorenjska z Bledom, Bohinjem, Triglavom in Brezjami! Na vse sem pozabil, vse

sem tisto leto zamudil, samo zaradi tistega gamsa, ki je bil — ali pa ne.

Razen živinskih muh, ki so častno zastopale komarje, nisem ves teden imel nobenega drugega obiska. Da bi razpršil moje vstajajoče dvome, me je neko zagatno jutro spremil brat, ki je šel više v goro pogledat za srnjaki in določil, da se vrne, ko bo minil čas in me rešil prometejske skale.

Večnost je pretekla in po pol večnosti zvonjenja je utihnilo tudi sedmo zvonjenje na vasi. Precej visoko v dolini na poti je štrknil kamen — brat se je vračal. Par dihov na to se mi je zableščalo v očeh sonce izza Jamarskega vrha, kot bi hotelo reči, ali si še vedno tu. Žarki so se utrinjali ob lahkih jutrnjih meglicah, ki so puhtele iz globoke sence pod njimi, da je bilo videti, kot bi bila meja med svetlobo in senco predeljena z razprostrto svilenom tančico. Slepela me je jarka luč tako, da sem moral zastreti oči, če sem hotel vsaj za trenutek pogledati na skalo, na katero naj bi baje stopil gams. V isti smeri proti soncu, le malo nižje, je stala ta skala zame skoraj v popolni temi. In tedaj je stal na skali gams! Zdelo se mi je tako, ko sem pod dlanjo mežikal proti skali. Pograbil sem trieder. Mlečna, utrinjajoča se megla se je gibala pred očmi. Niti skale od gozda nisem prav ločil. Objamem oči z dlanmi in skozi malo odprtino pogledam proti skali. Res, na skali je stal srebrni gams in negibno buljil proti meni, ker mu je bilo to zdelo nasproti neznano. Pograbil sem repetirko in namerim skozi strelni daljnogled. Megla! Pomerim spodaj, sončni kolobarji v očeh — slepota. Poskušam s klobukom zastreti sonce, pa je puška plesala polko, ker je z eno roko nisem obvladal. Obupno gledam okoli sebe po rešilni bilki, srce mi kuje, lovska mrzlica me grabi. Poskušam znova brez uspeha. S poti zaslišim bratov žvižg. On gamsa ni videl in ne mene, pa je lagodno stopal nizdol in dal dogovorjeni znak. Da bi mi tri sto svetnikov pomagalo! Prestajal sem muke kakor potapljajoči se, ki ga tok odnaša od brega.

Namesto mene je odgovoril gams, zapiskal in zginil v temo. Dostojen je bil vseeno, sem si mislil, ko je brat menil, da se je za vedno od mene poslovil — gospodar Jamarskega vrha in Pleča.

Za spomin in da ne bi ostal na dolgu z obljubo pri znanjih ob Donavi, je moralo tisti večer v Pleču mlado kozle plačati ceho.

Zastrupljena jajca dobavlja za člane Lovskega društva v Ljubljani lekarna »pri sv. Roku«, Hočevar, Ljubljana-Šiška.

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Nadaljevanje.)

Josip Plesničar. Začenjam pri dragem Plesničarju, ker mi je bil, odkar sva se bila pobratila, najljubši prijatelj in mi je to svoje prijateljstvo zvesto hranil vse dni do ranega groba.

Josip Plesničar je bil rojen dne 30. decembra 1842 v Lazu pri Voglarjih, občina Trnovo nad Gorico, kjer je bil njegov oče posestnik in nadzornik gozdnih delavcev, stari oče pa gozdni čuvaj v Trnovskem gozdu. Od deda in očeta je slišal mladi Jože mnogo lepega in bajnega: o gozdu in njegovih krasotah, o gozdnih živalih in rastlinah, o gozdnih vilah in škrtih; pa dalje o ljubki zlatolaski, ki preganja zajčke, o hudobni in zakleti oglarici, ki ponoči pleše s črnim hudičkom itd., torej pripovedke, ki so že dečku v zorni mladosti vcepile veliko ljubezen do prirode, kar je nanj delovalo v toliki meri, da si je izbral pozneje za svoj poklic — gozdarski stan.

Mladi Plesničar ni bil deležen šolskega pouka v današnjem smislu besede pač iz enostavnega vzroka, ker pri Voglarjih oziroma na bližnjem Trnovem v tedanjem času — okrog l. 1850. — še ni bilo šole; toda česar ni mogla dati šola, je dajal dom, kjer sta mu bila ded in oče najskrbnejša učitelja. Že kot deček in še bolj pozneje kot mladenič je moral pogostoma z očetom v gozd k delavcem ali pa na lov, torej v pravo življenjsko šolo prirode, kjer ga je vse zanimalo in mu ob skrbnem očetovem vodstvu ustvarjalo podlago za bodoče gozdarsko udejstvovanje. Leta 1863. je bil potrjen v vojake in je kot tak služil nad dve leti deloma na Reki in v Senju, deloma v Otočcu v Liki. Ko pa je prišel l. 1865. domov na dopust, je na nekem lovu padel ter si nevarno ranil levo roko, zaradi česar je bil odpuščen iz vojaške službe. Po okrevanju je bil sprejet v gozdarsko službo v Puštalah pri Čepovanu z mesečno plačo 17 goldinarjev. Po osmih letih nad vse zadovoljive službe je bil l. 1873. premeščen kot definitiven gozdar v Krnico pri Trnovem, kjer je služboval polnih 16 let. Krnica se mu je priljubila čez vse, saj je preživel tu v krogu svoje družine najlepše ure svojega življenja. V to dobo spadajo dogodbe, katere je Plesničar opisal v II. letniku »Lovca«, kjer pripoveduje o lovu na divjega petelina v družbi grofa Chamborda, zadnjega potomca rodovine Bourbonov

in pretendent na kraljevi prestol francoski, kralja Henrika V., ki pa svojega prestola nikdar videl ni!

V dobo krniškega službovanja spadajo še mnogi drugi zanimivi dogodki, ki so opisani v imenovanem letniku in na katere ob tej priliki opozarjam čitatelje »Lovca«. Oj, s kakšnim veseljem je Plesničar obujal te svoje spomine v prijateljski družbi! Pri dobrem razpoloženju jih je včasih kar sipal iz rokava, saj jih je imel iz svoje dolgoletne lovske prakse zbranih kakor le malokdo. Tako se ga n. pr. še prav živo spominjam,

† Edmund Čibej.

kako nam je nekoč pripovedoval o lovski sreči 18 letne Lojzke Wertzerjeve, hčerke gozdnega oskrbnika na Trnovem, ki je bila na pomlad l. 1882. pod njegovim spretnim vodstvom ustrelila divjega petelina vrh Nagnovca nad Krnico. Pač svojevrsten dogodek, saj je bila to prva ženska roka, ki je zadela kraljevskega ptiča v Trnovskem gozdu. Slučaj je bil za tiste čase tako izreden, da so o njem poročali skoraj vsi goriški listi (Soča 1882, št. 25), tudi Plesničar ga je zabeležil v svojih lovskih spominih (Lovec 1911, 108). In nič manj zanimivo ga ni bilo poslušati, ko nam je ob kaki drugi priliki opisoval veliki lov na

medveda l. 1887. pod Mrzavcem, kjer se je orožniškemu postajevo vodi Podmeniku iz Čepovana posrečilo ustreliti kosmatinca, prvo zver tega plemena, ki se je bila po dolgih 80 letih zopet pojavila v Trnovskem gozdu (Lovec 1912, 127). Itd.

Leta 1889. je bil prijatelj Josip premeščen v Idrijo, ki mu je ostala vse dni v nepozabnem spominu: neumljiva usoda je segla s kruto roko v njegovo dotlej srečno družino ter mu v primeroma kratki dobi iztrgala iz nje petero odraslih otrok. Zato se je Plesničar le s težkim srcem ločil od mesta tolikih spominov, ko je l. 1895. odhajal »nazaj v planinski raj«[»] proti ljubljenski Trnovskemu gozdu, na Otlico nad Ajdovščino. Nova služba je bila sicer naporna, toda vrli mož jo je opravljal vestno in zvesto do svoje upokojitve l. 1905. Kot upokojenec se je na-

selil v Ajdovščini, kjer je živel skoraj 10 let, t. j. do svoje še vedno prerane smrti dne 25. aprila 1913. Zadnja leta je začel pisati svoje spomine »Iz Trnovskega gozda«, ki jih je objavljial »Lovec« l. 1911. in 1912.

Kakor že zgoraj povedano, ni posečal Plesničar nobene šole, zato pa si je toliko bolj sam prizadeval, da izpopolni svoje znanje z marljivim čitanjem različnih strokovnih knjig in časopisja. Tako si je v teku dolgih let nabral toliko različnega in bogatega znanja, da bi nihče ne verjel, da si more človek pridobiti toliko izobrazbe zgolj s samoučenjem. Prav posebno mu je bila pri srcu zgodovina, ki jo je zajemal iz Staretovih, po Mohorjevi družbi izdanih knjig, da ne pretiravam, če rečem, da bi z znanjem zgodovine spravil Plesničar v zadrego marsikaterega srednješolskega maturanta. S prirodoepisnimi vedami se je pa seznanjal v občevanju z nekaterimi profesorji goriške realke, zlasti z direktorjem dr. Egidijem Schreiberjem, poznanim zoologom, in prof. Franom Erjavcem, ki sta skoraj leto za letom prihajala včasih za več tednov na počitnice v Trnovski gozd, najraje seveda v Krnico. S prof. Erjavcem je navezal prav prijateljske stike. V njegovi družbi je premeril Trnovski gozd križem na vse strani in pri takih izletih pridobil več, nego bi mu mogla dati ta ali ona knjiga. Še v poznih letih se je rad spominjal učenega moža, ki mu je prvi globlje odkril tajne večno lepe prirode.

Tako se je Plesničar notranje izpopolnjeval. Kot dokaz njegove nadarjenosti naj zadostuje dejstvo, da je postal mož na stare dni — pisatelj. Sam priden kakor čebela je cenil šolo nad vse. Šola mu je bila sveta ustanova in šolsko poslopje božji bram. Hudo se je zgražal nad sovražniki šole in učiteljstva. Opetovano se je izrazil: »Kdor sovraži šolo, je ubijalec ljudske prosvete in navaden barbar!« Zato je Plesničar vse svoje otroke dal v šolo ter jim tako skušal pripraviti pot do kruha. Pa komaj je to pri nekaterih dosegel, že je neizprosna smrt zahtevala svoje plačilo. Tako je najstarejši sin Benedikt umrl l. 1890. kot aktiven nadporočnik v Zagrebu, drugi sin Miroslav kot učitelj l. 1894. v Idriji, najmlajši Ferdo kot absolvent sedmo šolec l. 1906. v Ajdovščini. Od osmih otrok je ostal staršem samo sin Pavle, ki je danes kot mestni učitelj v pokoju v Ljubljani. Dobri Plesničar je znal vse te hude udarce krute usode pogumno prenašati. Močan in jak po telesu je bil močan in jak tudi po duhu. Bil je blaga duša in poštenjak skoz in skoz, zato pri svojih predstojnikih čislán in spoštovan, kar pričajo njegovi številni pohvalni dekreti.

Plesničar je bil tudi izvrsten lovec. Le redkokdaj se je pripetilo, da je njegova puška zgrešila. Na lovu je bil previden in preudaren. Dobro je poznal svoj lovski okoliš in le redko naključje ga je varalo. Znal pa je biti tudi ljubezniv družabnik in sijajen dovtipnež. Ko smo nekoč lovili v bližini Idrije in je trajal lov še naslednji dan, smo sklenili, da prenočimo v mestu. Proti večeru smo krenili v restavracijo »Pri črnem orlu«. Goštilničar, previden mož, je s paznim očesom v hipu premeril zeleno družbo ter pomenljivo izrazil bojazen, da mu v teku večera utegne zmanjkati pijače; zato je prosil, naj mu na-vedemo, koliko steklenic piva bi utegnil uničiti prilično vsak izmed nas. Tedaj so se pričeli oglašati posamezniki: zame 3 steklenice, zame 5, zame 6 itd. »Zame eno kišto!« je zagrmel Plesničarjev krepki glas izza dolge mize. Da je imel pobratim Josip tisti večer »Pri črnem orlu« vodilno besedo, je umljivo, saj je bil on itak vedno »kapo«, t. j. nekak stoloravnatelj, kadar koli in kjer koli so se na prijateljski pomenek zbrali tovariši zelene bratovščine. In res je: rad je govoril, toda rad je tudi poslušal. Govorom drugih je tu pa tam dodajal svoje pripombe ali pa se krohotal prav iz srca. Kadar pa je bil prav razigran, tedaj je imel navado suniti med svojimi opazkami najbližjega soseda v ramo, da so se revežu rebra stresla, nato pa je smehljaje in prav zategnjeno pristavil: »Ali si videl kroooto?«

In slednjič še eno: Nekoč sem pripovedoval družbi o starem lovcu, ki je, naveličan dolge bolezn, mirno čakal smrti, da ga reši zemskih nadlog. K bolniku je prišel duhovnik in mu pri-govarjal, naj se izpove, da se tako še pred smrtjo spravi z Bogom. Lovec mirno zatrjuje, da ne vidi potrebe izpovedi, ker nima prav nobenega greha. »Vsi smo grešniki,« pravi namestnik božji, »in tudi najpravičnejši greši lahko do sedemkrat na dan.« »Joj, joj,« se začudi stari gozdar, »in vendar jaz ne vidim greha nad seboj!« Župnik ponavlja svoje trditve o grešnem človeku in slika, kaj vse čaka neizpokorjence na drugem svetu. Bolnik pa le venomer odkimava in zatrjuje, da je njegova vest čista. Toda že čez hip se v postelji dvigne in reče: »Da, da, gospod župnik, grešil sem, pa še prav hudo sem grešil!« Duhovnik nato: »No, vidite, veseli me, da ste prišli do spoznanja svojih grehov. Le mirno povejte, s čim ste obremenili svojo vest!«

In stari lovec je pričel prav tiho in počasi svojo povest: Bil sem še mlad gozdar pri našem grofu, ko je bil neke zime prirejen na graščinskem veleposestvu velik lov, na katerega je bil moj gospod povabil od blizu in daleč družbo odlične gospode. Oddaljenejši povabljeni so bili že na predvečer določenega

dne v gradu. Tem je grof pripravil večerjo, postregel jim z jedačo in pijačo v toliki meri, da so nekateri med njimi prav židane volje odhajali k nočnemu počitku. Ker pa je grofa skrbelo, da bi kdo od čez mero zaužitih dobrot le preveč ne motil nočnega miru, je postavil ono noč mene za nekakšnega stražnika v notranjih grajskih prostorih. Bila je mrzla noč, da me je kar treslo po vsem životu. Skoro neslišno sem stopal po dolgih hodnikih, sicer je vladala v prostranem poslopju grobna tišina. V grajskem stolpu je že davno odbilo polnoči, ko so se na koncu hodnika nenadoma odprla vrata in na pragu se je pojavilo krasno dekle — grajska hči sama! Takoj me je spoznala. »Za božjo voljo, kaj pa Vi tukaj?« se ji je tiho in nekam začudeno izvilo iz prsi. »Pa še v tem mrazu! Res, smilite se mi, revček, v moji sobi je pač prijetneje!« Pomenljivo me je še pogledala in počasi zaprla duri svoje spalnice... A jaz, butalo, sem stal na mostovžu kakor čok! Nisem se zganil, lesena klada!... Vidite, gospod župnik, to je tisti veliki greh, ki sem ga napravil kdaj v svojem življenju!«

Ko je slišal Plesničar to lovčevo zgodbo do kraja, je poskočil z besedami: »Ta je pa moja, hudič, ta je pa moja!« Ves solzan je od smeha pripovedoval, da se je i njemu nekaj sličnega pripetilo tam v davnih davnih časih.

Tak je bil Plesničar in tak je ostal do zadnjega. Vedno odkrit značaj, ki ni poznal nikoli hinavščine, nikoli klečeplastva, pa tudi ne drugih slabosti, ki razjedajo današnji človeški rod. Toda ni ga več med nami! Njegove zemske ostanke smo izročili že pred 26 leti materi zemlji na ajdovskem pokopališču, duh njegov pa plava tam gori v sinjih nebeških revirjih pod komando Vsemogočnega in njegovega zvestega služabnika sv. Huberta. (Gl. nekrolog v »Lovcu« let. IV. str. 100!)

Dodam naj še, da je imel Josip brata Petra, ki je v davnih letih tudi gozdaril v Trnovskem gozdu. Rojen l. 1826. je služboval še pred mojim prihodom na dolsko šolo na Otlici, nazadnje na Vitovskem vrhu pri Trnovem. Okoli l. 1886. upokojen je preživel stare dni v Gorici, kjer je umrl l. 1911. Zapustil je kopo že odraslih otrok, od katerih je poleg Vekoslava, uglednega trgovca v Trstu in Zofije, učiteljice v Črnučah pri Ljubljani. Anton, danes upokojen gozdar v Matuljah v Istri.

Nekaj žalostne resnice

Za občni zbor lovskega društva Ljubljana je podal komandant dravskega orožniškega polka gospod polkovnik Alojzij Barle, ki je sam vnet lovec in ki mu je dvig našega lovstva na srečo, poročilo in misli, ki jih zaradi tehtnosti v izvlečku priobčujemo.

Dejstvo je, da je orožništvo tako obremenjeno in zaposleno z važnejšim delom, da se plenitvi orožja in zatiranju lovske tatvine more samo mimogrede posvečati. Gotovo je, da ob vsej veliki vestnosti in vnemi ne more samo obvladati vsega, če ga ne podpira prebivalstvo. Žalostno je to, da prav v lovskih zadevah zlasti občine kot oblasti po svojih organih ne skrbе in ne sodelujejo z orožništvom za zatiranje lovske tatvine in za plenjenje neopravičeno držanega orožja. Občinski funkcionarji n. pr. ne ovajajo dostikrat takih izsledkov orožništvu in prebivalstvu lovske tatve in zankarje celo skriva kot nekake ljudske junake. Pri tem pa občine pozabljajo, da na ta način kopni stalež divjadi, ki, če je dober, prinaša v občinsko blagajno lepe denarje kot zakupnino, ki mnogokrat odvrne pretežko breme občinskih doklad. Slab gospodar je, kdor pusti, da po njegovi nemarnosti usiha vir dohodkov. Razen tega drže hišni posestniki za pse čuvaje lovske pse, ki so manj doma kot na polju in v gozdu, kjer davijo divjad. To so glavni vzroki tožb, da zakupnine loviščem padajo, ker zakupnik hoče imeti res lovišče, ne pa vsakomur dostopno občinsko gmajno.

Praznih lovišč, kjer vsa divjad obstaja iz lovskih tatov, zankarjev, klatečih se psov in mačk, ne bo nihče najemal in se vse leto prerekal zaradi škode, storjene po divjadi, ki je ni. Vse premalo se občine zavedajo važnosti lova kot vira dohodkov in zato je v tem oziru mnogo premalo smotrnega sodelovanja občine ter občanov sploh z orožništvom in lovskimi čuvaji. Greše pa tudi zakupniki, ki včasih le še preveč smatrajo lov za donosno obrt in skušajo zadostiti predpisom zakona z nastavljanjem »brezplačnih« lovskih čuvajev, ne da bi pri tem skrbno izbirali, da li tak čuvaj iz idealizma in zaradi ljubezni do lova in divjadi prevzema tako službo ali le zato, da ima več priložnosti loviti — morda celo na lastno pest.

Koliko divjadi pade pod strel prikrivanih pušk lovskih tatov, si lahko predstavljamo, če pregledamo spodaj stoječi izkaz o zaplenjenem strelnem orožju v dravski banovini v teku zadnjih šest let. Število zaplenjenega orožja je pa le razmeroma majhen del onega, kar ga je pri prebivalstvu gotovo še skritega. Navzlic visokim številkam plenitev, število zaplenjenega orožja ne pada, temveč se raje veča. To pomeni, da je nekje skriti vir za dobavo. Do skrajnosti bo treba poostriti nadzorstvo nad nakupom in prodajo orožja tako pri posameznikih kakor pri puškarjih ter zlasti ob priliki oblastnih dražb zaplenjenega orožja, ki se često po ovinkih vrača v nepoklicane roke. Značilno je, da se na teh dražbah prodaja navadno staro, komaj rabno ali sploh nerabno strelno orožje, s katerim lovski tatovi gotovo ne hodijo na lov. Iz sledeče statistike pa razvidimo, da naše orožništvo vrši svojo dolžnost do največje mere človeške možnosti in da bi bili uspehi pri zatiranju krivolovstva in plenjenja neupravičenega strelnega orožja neprimerno večji in tudi učinkoviti, če bi predvsem občine in vsi, ki imajo interes na občinskih dohodkih, storili vsaj del svoje dolžnosti in podpirali orožništvo pri težkem, odgovornem in požrtvovalnem delu za varnost in blagor prebivalstva. Številke iz statistike dravskega orožniškega polka takole govore:

Na področju orožniške čete	Leta	Zaplenjeno strelno orožje				
		puške		samokresi		vsega
		lovske	vojaške	civilni	vojaški	
Ljubljana	1934	117	112	186	59	474
	1935	107	84	85	29	305
	1936	104	100	76	40	320
	1937	172	94	109	35	410
	1938	111	56	65	25	257
	1939	108	47	75	22	252
Skupaj . . .	1934—1939	719	493	596	210	2018
Kranj	1934	44	95	44	32	215
	1935	35	61	32	11	139
	1936	44	56	33	15	148
	1937	40	37	33	13	123
	1938	57	33	35	17	142
	1939	53	10	22	2	87
Skupaj . . .	1934—1939	273	292	199	90	854
Novo mesto	1934	171	47	113	42	373
	1935	122	31	73	29	255
	1936	134	34	99	19	286
	1937	168	22	83	31	304
	1938	129	26	63	27	245
	1939	122	15	86	44	267
Skupaj . . .	1934—1939	846	175	517	192	1730
Celje	1934	199	39	153	33	424
	1935	153	30	150	60	393
	1936	108	21	82	22	233
	1937	144	21	76	13	254
	1938	91	15	64	16	186
	1939	111	20	69	30	230
Skupaj . . .	1934—1939	806	146	594	174	1720
Ptuj	1934	165	24	132	19	340
	1935	157	25	127	19	328
	1936	140	18	132	11	301
	1937	149	19	119	9	296
	1938	139	15	115	41	310
	1939	172	22	130	69	393
Skupaj . . .	1934—1939	922	123	755	168	1968
Maribor	1934	252	71	151	40	514
	1935	155	31	115	18	319
	1936	174	28	97	29	328
	1937	164	22	136	32	354
	1938	127	23	97	25	272
	1939	178	24	162	30	394
Skupaj . . .	1934—1939	1050	199	758	174	2181
Murska Sobota	1934	119	33	219	122	493
	1935	105	12	118	37	272
	1936	67	21	111	15	214
	1937	84	21	112	34	251
	1938	68	12	73	27	180
	1939	109	7	79	53	248
Skupaj . . .	1934—1939	552	106	712	288	1658
Na področju dravskega orožniškega polka	1934	1067	421	998	347	2833
	1935	831	274	700	203	2011
	1936	771	278	630	151	1830
	1937	921	236	668	167	1992
	1938	722	180	512	178	1592
	1939	853	145	623	250	1871
Skupaj . . .	1934—1939	5168	1534	4131	1296	12.129

Pik in Ledi

Pasja zgodba.

Mrzlo nedeljsko jutro je bilo. Malo izven vasi, ob glavni cesti, je stala gruča kmečkih fantičev, ki so bili bolj ali manj vsi slabo oblečeni. Vsak je stiskal pod pazduho palico, a roke so tičale v žepih, kajti sneg je škripal pod nogami in ivje je vse pobelilo. Med drobnimi postavami fantičev se je odražala visoka postava lovskega čuvaja Franca, na čigar levem ramenu je visela zarjavela dvocevka. Prazen nahrbtnik, že ves črn od krvi in umazanosti, mu je visel na hrbtu; v desni je držal vivček, ki ga je nenehoma žulil, a z levico je držal na verižici Pika. Pik je stal ob njem, tresoč se od mraza po vsem telesu, zgrbančenega hrbta kakor mačka, ko je napadena. Bil je to brak, umazanobebe barve z rumenimi madeži. Ni bil grd pes, vendar mu je veriga skoraj do kože oglodala dlako na vratu, kar mu ni bilo ravno v okras. Tudi rejen ni bil preveč, pa to je za kmečkega psa nekaj čisto navadnega.

Lovski čuvaj je stopical z ene noge na drugo, gledal na veliko in debelo uro, ki jo je imel pripeto z verižico na telovniku, in na tihem klel, da gospodov še ni. Naenkrat se zdrzne, kajti zaslišal je avtomobilsko hupo. Glej jih! Izza ovinka prihaja avto, pa drugi in v večji razdalji še tretji. Na mah vsi ožive. Franc je vzel pipo iz ust, jo otrkal ob puškinem kopitu, jo vtaknil v žep in se pripravil na sprejem zakupnika lovišča in njegovih gostov. Fantiči so šli avtom nasproti, da bi si zagotovili nošnjo kakega nahrbtnika in z njo tudi kakega kovača. Tudi Pika je zagrabila nervoza, stopical je okrog Franca in nemirno mahal z repom.

V majhnih presledkih so se ustavili vsi trije avtomobili. Izstopali so gospodje, bolj ali manj rejeni, s še bolj rejenimi nahrbtniki; iz avtov je skočilo tudi nekoliko psov. Slednji so vzbudili posebno pozornost pri Piku. Ko je v svoji radovednosti le malo preveč nategoval verižico, ga je trda Frančeva roka vrgla neusmiljeno nazaj. — Medtem so gospodje od nekod privlekli zelenko z brinjevcem in kozarček je romal od ust do ust. Psi so postajali čimdalje bolj nemirni in so jih zato spustili z verižic in jermenov. Takoj so stopili drug k drugemu in se predstavljali na svoj način. Pik je med došlimi gosti našel tudi lepo in mlado psico. Bila je nemška ptičarka, pepelnate barve s temnorjavimi madeži. Po običajni predstavitvi je stekla psica malo od družbe in Pik za njo. Ko je začutila psica, da teče nekdo za njo, se je obrnila in opazila Pika.

»Ti si torej tisti Pik, tista ničvredna mrcina, kakor te imenuje moj gospodar?«

»Res, jaz sem Pik, kar se pa mrcine tiče, me res ni treba žaliti. Sicer pa, ali veš, kako te imenuje moj gospodar? Ledi, tista neumna in rejena kuzla, ki je tri jurje veljala, pa še zajca zdržna ni.«

»Ti si pa res nesramen, še bolj pa tvoj tatinski gospodar. Ne ti ne on nista vredna počenega groša. Tebe bi morali dati konjaču, njega pa orožnikom!«

Pik je bil užaljen, začel je renčati, to natolcevanje mu je šlo na živce, saj ne toliko zaradi gospodarja kakor zaradi njega samega. Primaknil se je bliže: »Če ne nehaš tako bedasto bevskati, ti bom pokazal konjederca in žandarja, da se ne boš mogla več ujedati.« To svojo grožnjo je podprl

s skokom proti Ledi in bi bil mogoče celo izvršil svojo grožnjo, da ni tisti hip zazvenel oster žvižg, da je Ledi kar streslo in jo je ucvrla k svojemu gospodu. Pik pa je v naslednjem trenutku dobil gorko po hrbtu, da je zajavkal. Od nekod se je stegnila Frančeva roka in že je bil spet na verigi.

Lovci so se končno razporedili in pogon se je vrstil za pogonom. Gonjači so vpili, tolkli s svojimi gorjačami po drevju in grmičevju, pokalo je mnogo, padalo precej manj. Ledi je tekala v bližini svojega gospodarja in donašala ustreljeno divjad. Ko pa je tekla za zdravim zajcem kljub temu, da je kričal njen gospodar »Nazaj, pfuj, nazaj!« in žvižgal na vse pretege, je Pik nekaj minut kasneje s tihim zadovoljstvom gledal, kako jih Ledi prejema s pasjim bičem. Sicer pa je bilo kratko njegovo veselje. Prišli so do kamnitnega predela, kjer so se po navadi držale lisice. Tu je Franc spustil Pika. Lisice ni bilo, pač pa je skočil zajec iz plitve jame. Bum! Zajec se je zvrnil in že je hlastnil Pik po njem, da ga zadavi. Stiskal ga je in grizel, a že je pritekel od nekod mestni škric, ki mu je prisolil gorko s škornjem, da je kar odletel od zajca. Ali so to drugi opazili ali ne, ni bil siguran, skrbelo ga je samo, ali je Ledi vse to videla.

Po nekaj pogonih je začel Pik vihati gobček: zavohal je dim. In res! Na koncu gozdiča na prisojni strani je veselo prasketal ogenj, nad katerim se je zibal kotliček, v katerem so se kuhale klobase. Lovci so posedli po štorih in panjih, vlačili iz svojih nahrbtnikov prinesene dobrote in jedli. Gonjači, vsi mokri in premrli, so se stiskali k ognju in se greti.

Tudi psi so polegali blizu ognja. Pik je takoj poiskal Ledi, ki je ležala očitno trudna malo vstran od ostalih. Pik je poškilil na Franca, ki so mu gospodje napolnili obe roki z različnimi dobrotami, in jo je naglo ubral k Ledi. Legel je tik ob njo. Ledi je molel jezik iz gobca, težko in burno je dihala. Ob levem robu gobca ji je viselo še nekaj drobnih fazanjih peresc. Nič prijazno ni pogledala došlega Pika.

»Že vem, jezna si. Si jih dobila? Že prav trdi Franc, da treh jurjev nisi vredna.« Ledi na ta nagovor ni ničesar odvrnila, zato je Pik nadaljeval: »Nič se ne jezi, saj sem jih tudi jaz dobil, sicer malo manj kot ti, ali skupil sem jih vendar. Da, to je pasje življenje.«

Ledi je trdovratno molčala. Očitno je bila užaljena. Piku je pričelo postajati žal, da ji je očital njene napake in dobljene udarce. Dvignil se je, se primaknil še bliže, legel in nadaljeval: »Da, res pasje življenje je tu na vasi. Ti se vsaj z avtom voziš in pošteno stanuješ.« Udaril je na pravo struno. Ledi je pogoltnila slino, pomahala malo z repom in odgovorila: »Stavim, da ne zamenjaš svojega življenja z mojim, ko izveš, kako se mi godi. Avto? Ha—ha! Ne pridemo niti pošteno iz mesta, že me v želodec tišči. In če ponesnažim avto, nastane krik in vik in gospodje vihajo nosove. Zadnjič sem ležala na nekem nahrbtniku in ker tudi ta ni ostal čist, sem jih dobila.«

Pik je gledal, poslušal, pa ni mogel, neotesanec kmečki, ničesar svojega dodati, kajti za avtom je pogosto tekal, a vozil se še ni in ni torej vedel, kaki so občutki pri vožnji. — Ledi je opazila, da je naredila globok vtis na Pika in je zato zgovorno nadaljevala: »In stanovanje! V temnem hodniku imam svoje ležišče, od tam se ne smem premakniti. Dvakrat na dan me peljejo pred hišo, tako da niti časa in prilike nimam, da si poiščem družbo, ljubčka.« — Pri besedi »ljubčka« pa je Pik začel striči z ušesi in se dvignil, tako da je sedel samo na zadnjih nogah. »Da, draga moja, tu pa ne menjam s teboj. Prost sem ves dan, potepam se povsod in če se mi zahoče ljubice,

tjaaaa, teh pa tu res ne manjka. Lahko izbiraš, čeprav je treba tu in tam zatisniti oko. Sicer pa se ponoči malo vidi...«

Pri teh besedah je Ledi položila glavo med prednji nogi in tiho odgovorila: »Pri meni je to drugače. Enkrat na leto mi izberejo ljubčka. Baje mora biti tak, za katerega imajo neke papirje, da vedo, od kod je. Toda moje ženitovanje je kratko, pa še takrat nisva sama. Takoj potem me ločijo spet od njega.«

»Vidiš, vidiš,« jo je prekinil Pik, »nekaj tiči za tem. Še celo ljudje morajo imeti neke take papirje; saj je zadnjič Franc kričal nad našim trgovcem, ki se imenuje David Štajner, da bo treba pogledati za nekimi papirji, da bodo ugotovili, od kod je doma in kdo so njegovi predniki. Vidiš, kljub temu, da mora biti to s papirji zelo nobel, jaz raje živim brez njih, ker sama vidiš, da tam, kjer se taki papirji zahtevajo, ni vedno prijetno. Mi na kmetih smo navajeni bolj tako brez papirjev in brez prič, na koruzi, kot pravijo.«

Človeški glas ju je prekinil. »Tu imaš, Ledi!« in kos klobase je priletel pred Ledin nos. Pik se je naglo skočil, toda Ledi je klobaso še hitreje pogoltnila. Pik se je mogel samo še oblizniti; požrl je slino in sedel spet na svoje mesto. In še in še je padlo pred Ledi. Vse kose je naglo pospravila in nato legla. — Lovci so medtem že pojedli, sedaj so pili vino in žganje in se greli na medlem zimskem soncu. Okoli njih je ležala kopica mastnih papirjev. Pik je vstal, se motal okrog teh papirjev, toda prazni so bili. Pač, tam ob nekem papirju je bil kos kože od klobase. Hlastno jo je zagrabil, toda dolga koža se mu je zaletela in začel je na vso moč kašljati in krehati. Končno jo je vendarle spravil po grlu navzdol. Povohal je še ostale papirje in se vrnil k Ledi. »Nisi ti za gosposko hrano, če se že pri samem ostanku klobase daviš,« ga je posmehljivo sprejela Ledi. Pik je pozabil, da bi moral biti kavalirski nasproti Ledi. Malomarno je zamahnil z repom: »Pustimo to, saj ti ne veš, kaj se pravi biti lačen. Ti dobiš vsak dan svoje, a jaz se najem samo takrat, če si sam kaj najdem ali ujamem. In premnogokrat zaman brusim pete za kakim zajcem; ni vsak neumen. Zadnjič sem v stiski zadavil mlado kokoš, ki se je oddaljila preveč od hiše. Sedaj ne smem tamkaj več blizu, sicer dobim takoj nekaj svinca pod kožo. Da, tedaj, ko sem temu človeku gnal pred puško zajce, tedaj sem mu bil dober, sedaj pa... In moraš vedeti, da jih sme tukaj le moj gospodar streljati, drugi ne. Seveda, tvoji gospodje iz mesta so nekaj drugega, a pri nas je le Franc tisti, ki ima na suknji tisto veliko rumeno medaljo, kakor jo nosiva midva okrog vratu. — Lačen sem večkrat kot sit. Sicer pa ti moram priznati, da pridem do zajca prav pogosto na lahek način, ker jih pogosto pobiram iz zanke iz žice, kakršno nosi konjač.«

»Ojoj,« je važno zavzdihnila Ledi. »Nekoč so bila vrata odprta in sem zbežala. Pa le kratek čas sem se veselila svobode, kajti s tako žico me je zgrabil konjač, kakor ga ti imenuješ, me vrgel v temen voz in me imel dolgo v njem zaprto. Šele čez nekaj dni me je gospodar rešil. Ojoj, in takrat sem stradala, da sem prišla domov taka, da so se otroci kar jokali, ko so me zagledali.«

Pik jo je sočutno pogledal in da bi odvrnil svojo mestno prijateljico od teh grdih in žalostnih misli, je obrnil pogovor na drugo polje: »Kaj pa misliš, zakaj je tako malo divjadi danes? A? Uganka, kaj? Za tebe že uganka.« Primaknil je glavo bliže in važno dejal: »Smo ravno včeraj tu lovili, sami domači smo bili in bilo je več mrtvih kot danes...«

Medtem so začeli lovci vstajati in se napravljati za nadaljnji lov. Tudi Pik in Ledi nista čakala na žvižg, ampak sta krenila vsak k svojemu gospodarju. Lov se je nadaljeval, vendar ni bilo več pravega razpoloženja. Gonjači so bili trudni, lovci preveč siti in še bolj trudni od gonjačev. Že po nekaj pogonih, ko se je zimsko in krmežljivo sonce nagibalo k zatonu, je Franc odprl puško in nanjo zatrobil konec lova. Ubrali so jo vsi križem proti vasi v krčmo k zadnjemu pogonu. Pred krčmo so odložili plen, si ga ogledovali in tudi Pika je zanimalo, koliko je ostalo od včerajšnjega lova, toda Franc ga je s temeljito brco odgnal od plena. Spravili so divjad v avtomobile, plačali gonjače in krenili v krčmo. Zaman je Franc klical Pika, ker je medtem Pik že ležal z Ledi pod klopjo pri peči. Tam je bilo najbolj toplo, čeprav noge lovcev nikoli niso mirovale in se je bilo treba prav pogosto umikati. — Ledi ni bilo mnogo do govora; trudna je ležala, mižala in le ob udarcih čevljev ob pod je za hip odprla oči.

»Trudna si, se ti vidi, da nisi vajena našega življenja. No, ti bi na mojem mestu poginila od utrujenosti in gladu. Ti ne veš, kaj je pravo življenje.« Ledi je trudno odgovorila: »Že prej sem ti dokazala, da moje življenje v mestu ni rožnato. Prostosti nimam nobene in tudi tepena sem pogosto, pa ne vem zakaj. Zadnjič sem popolnoma mirno ležala v kotu jedilnice, kar pade najmlajšemu krožnik na tla. Ustrašila sem se in zajavkala. Vsi so planili name, kot da sem jaz vsega kriva. Fantič je jokal, mene pa so natepli... Tako ti živimo mi v mestu.«

Pik je poslušal, vendar se tudi on ni mogel ubraniti prijetnega dremanja ob topli peči. Prevzela sta ga utrujenost in toplota... Predramil ju je hud hrup in topotanje nog. Vstajali so gospodje in se odpravljali. Pred gostilno so že čakali avtomobili. Ledi je čakala, da skoči k svojemu gospodarju in ko je pritekel k njej Pik, je ona ravno skočila v avto. Toliko, da je ni dobil Pik po glavi od zapirajočih se avtomobilskih vrat. Šel je žalosten k avtu, povohal prednje kolo, ga poškopil, a kó se je hotel potem ozreti, da vidi Ledi, se je komaj umaknil, da ga ni povozil drugi, ki je pognal. Kmalu za njim je pognal tudi avto, v katerem je bila Ledi in Pik se je zapodil za njim.

»Pik! Nazaj, sem!!!« Frančev glas ga je trdo pozval nazaj. Pik se je spomnil, da je zaman teči za avtom. Obrnil se je, se pustil navezati na verižico in vdano je capljal za Francem proti domu.

Dr. I. F.

Stara lovska pesem

Živahno

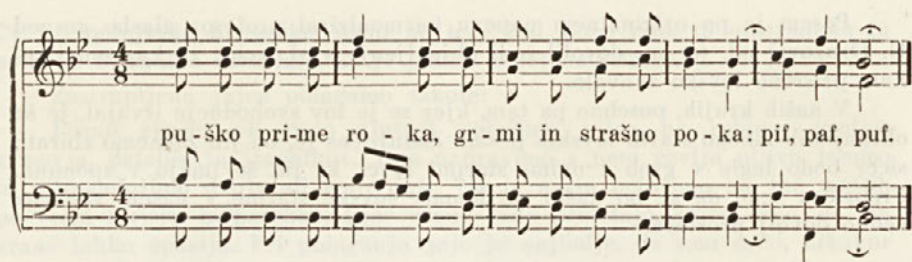
Harm. H. Druzovič ml.

1. Po-prej ko se zda-ni, že lo-vec spe-sa-mi le-ti v pla-

ni - no al' pa v čr-ni les ve - se - lo kot na ples. Kak

hi - tro pse spu - sti, ve - se - lo v go-ščo vsak zle-ti; zdaj tu in

Hitreje
tam za - la - ja - jo; zve-ri - no go - ni - jo, ju - hé! Za

2. Kak hitro zabuči, / v brlogu medved se zbudi / in jelen misli, v skali skrit: / kaj more nek' to bit' ? / Prileze tud' lisjak, / si misli: kaj je to za 'n vrag, / da, kakor hitro zabuči, / se vsaka zver zbudi ? / Juhé! . . .
3. In lovca veseli, / da vsaka stvar se ga boji. / Pa tud' Gospoda svojega / nad zvezdami ima. / Zdaj zdrav je in vesel, / pa najde ga Gospodov strel, / zadene ga mogočna smrt, / na zemljo pade trd. / Juhé ne póje več in uka, / iz puške več ne poka: / pif, paf, puf.

Besedilo in napev te pesmi je iz otroških let ohranil v spominu moj oče Ignacij Fludernik, gostilničar na Ljubnem ob Savinji, ki je izpolnil dne 1. februarja t. l. 82. leto življenja. V veseli družbi jo še danes prav rad zapoje, posebno pa med lovci, kajti tudi on je bil strasten lovec. Leta 1898 je izdražbal za domače kmete občinski lov, ki je bil dotlej vedno v rokah graščine, in začel tudi sam loviti. Kakor da je v poznem potomcu vzvalovila lovska kri starega rodu, ki se omenja v gornjegrajskem urbarju že leta 1426. V zadnjih letih pa ga je zapustil sluh in nato še vid, zato je moral tudi lov opustiti.

Če ga vprašate, od kod mu je ta pesem, odgovarja: »Naučili so jo nas gospod Turin.« Kakor posnemam iz Vrečerjeve knjige »Savinjska dolina«, je učiteljeval na tedanji enorazrednici na Ljubnem Mihael Turin od leta 1836 do 1868 ter je tudi tam umrl. Pokopan je na Rosulah, kjer je ljubensko pokopališče, in tam je tudi nagrobna plošča vzdana v steno zakristije. Da ne gre za narodno pesem, dokazuje že točna metrična izdelava.

Naglašam, da sem objavil besedilo v isti obliki, kakor ga je moj oče sam napisal, le ločila so moja. Njen avtor bo mogoče Mihael Turin sam ali pa kdo izmed njegovih stanovskih tovarišev. Težko bo ugotoviti, ali je pesem izvirna ali pa prevod kake tuje lovske pesmi.

Pesem je po originalnem napevu harmoniziral profesor glasbe gospod Il. Druzovič ml. ter mi dovolil tudi objavljenje v »Lovcu«, za kar mu izrekam pristrčno lovsko zahvalo.

V naših krajih, posebno pa tam, kjer se je lov svobodneje izvajal, je še ohranjenih mnogo starih lovskih pesmi. Zadnji čas je, da jih začnemo zbirati, sicer bodo legle v grob z onimi starimi lovci, ki jih še imajo v spominu. Prepričan sem, da se bo našlo za domače lovske starine v našem »Lovcu« vedno dovolj prostora.

Pokončevanje srak, vran in kavk, ki so lovu in poljedelstvu škodljive

Ministrstvo za gozdove in rudnike, oddelek za vrhovni gozdarski nadzor, je pod št. 1272 od 5. marca 1940 dalo naslednja navodila:

Strup za strupitev jajc se napravi, če se na 500 g olja (ne glicerina) raztopi 25 g fosforja v palčicah, to je 5% fosforja, a nič več. Ta strup hranimo v dobro zamašenih steklenicah in ga lahko porablamo skozi daljši čas. Stroški so majhni, ker strupljenje enega jajca stane samo 10 do 14 par. Če naročimo strup v steklenicah od 100 g, nas bo stalo 14 par po jajcu, če naročimo steklenico 250 g, pa 10 par.

Brizgalka z debelo iglo in vsebino desetih kub. cent. stane 45 din.

Postopek:

Vzamemo večje število celih kokošjih jajc in na debelejšem kraju napravimo s šilom luknjico. Šilo treba najprej na tri robove izbrusiti in s tem prevrtamo jajce, da lupina ne poči. Ko smo večje število jajc tako navrtali, vzamemo brizgalko za injekcije s široko cevko v igli (najbolje so one, ki jih rabijo živinozdravniki za injekcije), jo napolnimo s strupom, potisnemo iglo skozi jajce prav do drugega kraja ter nato potegujoč brizgalko iz jajca po malem brizgamo strup v jajce. V vsako jajce vbrizgamo $\frac{1}{2}$ kub. cent. Ko izvlečemo cevko iz jajca, obrišemo z jajca beljak, ki je morda z brizgalko izstopil, a luknjico na lupini zalepimo z voskom ali stearinom, ki ga imamo poleg sebe v posodici raztopljenega. S tem je zastrupitev izvršena in jajce pripravljeno za položitev.

Pri tem moramo posebej opozoriti, da treba strup iz steklenice vliti v kako majhno čašo ali skodelico, in sicer samo toliko, kolikor ga je potrebno, da napolnimo kakih 10 jajc. Če v čašo vlijemo več strupa, ta izhlapi in oslabi. Prav tako moramo steklenico s strupom takoj dobro zamašiti, ko smo odlili iz nje strup.

Strupa ne smemo vlivati v kako kovinasto posodo, ker se fosfor v njej lahko sam od sebe vžge. Prav tako ne smemo pri delu kaditi ali prižigati vžgalic in sploh delati blizu ognja, ker je fosfor izredno vnetljiv.

Na vsako zastrupljeno jajce moramo s kopirnim svinčnikom napisati ali odtisniti žig »zastrupljeno«, da bi se ne zgodila nesreča, če kdo najde jajce.

**Kameno sol za divjad
dobavlja Lovska zadruga v Ljubljani.**

Če pri polnjenju brizgalke strup ne teče rad skozi iglo, to odstranimo in polnimo brizgalko brez igle, ki jo potem zopet nadenemo.

Zastrupljena jajca polagamo takole:

Pozno zvečer ali rano zjutraj položimo jajca na robove gozdov, grmovja, detelišč in travnikov. Tam napravimo s peto čevlja plitvo jamico in v to položimo dvojce ali troje jajc. Na ta način položimo na več mestih po vsem lovišču in posebno, kjer vrane rade preletajo, jajca tako, da jih vrane lahko opazijo. Pri polaganju jajc je najbolje, da smo sami, nikakor naj nas ne spremljajo otroci. Važno je, da si zapišemo, kje in koliko jajc smo položili, da pri pregledu ne pozabimo kakega kraja. Kjer so bila jajca použita, namestimo nova. Če po treh, štirih dneh vrane jajc ne vzamejo, jih je treba prenesti na drugo mesto. Jajca polagamo, dokler opazujemo vrane v lovišču.

Strupljenje z jajci moremo vršiti vse leto, vendar je najboljši čas rana pomlad, preden fazani, jerebice in druge ptice ležejo jajca.

Vsi oni, ki se bavijo z zastrupljanjem, naj pazijo na sledeče:

1. Zastrupljena jajca polagaj na mesta, kamor ne pride živina.
2. Ne polagaj strupa blizu hiš, cest, potov, stez in sploh tam, kjer hodijo ljudje.
3. Zastrupljena jajca, ki niso bila pojedena, skrbno poberi in sežgi ali jih zakoplji globoko v zemljo.
4. Les (palčico), s katero si mešal strup, takoj sežgi.
5. Posodo, v kateri mešal strup, shranjuj tako, da ne morejo do nje nepoklicani in otroci.
6. Ne trosi strupa po hiši ali dvorišču, da se ne zgodi nesreča.
7. Steklenico s strupom imej na hladnem in zaklenjenem mestu.
8. Ne pozabi napisati na jajca: »Zastrupljeno«.
9. Po vsakem delu s strupom dobro otri roke najprej s peskom ali zemljo, a za tem jih temeljito operi v vodi z milom in ščetko.

Foto dr. M. Dular

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

VII.

V Dolu je bila ena sama gostilna. Največ so se v nji ustavljali vozniki, ki so vozili les na železniško postajo ali iz mesta dovažali razno blago v dolino. Tudi domačini so prihajali posamič ali v dveh na kupico vina. Večje družbe navadno ni bilo v gostilni, razen ob nedeljah, sejmovih ali podobnih prilikah.

Gostilničar Lipar je že v letih, ljubi mir in red, zato ne trpi pijancev v svoji gostilnici; zapira jo kmalu potem, ko se stori noč. Mlad je bil mnogo po svetu, izkušen je in ve, kaj je prav in kaj ni. Več let je že vdovec, ima pa hčer Manico, ki vodi gospodinjstvo in poleg očeta streže tudi gostom. Težja dela pri hiši in na vrtu opravlja služkinja Jerica, ki je tukaj, kar je umrla Manična mati.

Manica je zalo dekle. Njene žametne oči gledajo prijazno, na polnih ustnicah je vedno nekaj dobrovolja. Zdi se ti, da je mehka kakor račica v puhu, pa če se po nerodnosti vanjo zadeneš, čutiš prožnost njenih mišic in polnih grudi. Vestno skrbi za čistoto v gostilni in kuhinji.

Na prvo adventno nedeljo popoldne je bila Liparjeva gostilna natlačeno polna gostov kakor že davno ne. Prvo sobo so zasedli kmetje, ki so se vrnili iz Hotavelj od zborovanja Mlekarske zadruga, v drugi pa so se gnetli lovci, kar je bilo sklepati iz pušk, ki so jih pravkar obešali na kljuke ob steni. Profesor Beran je namreč povabil svoje goste po uspelem lovu na Bidovcu in v Zlatem vrhu na »zadnji pogon«.

Ker je bilo kosilo za lovce že prejšnji dan naročeno, pa je imela Manica »samo dve roki«, kakor je rekla, ji je Mohor poslal za pomoč svojo Albino. Lovcem sta stregli obe deklici.

»Najprej vsakemu šilce sadjevca,« naroči Beran, »da se pomiri kri«.

»Ali pa dve,« se začuje glas od dolenjega konca mize.

Vse se obrne v to stran, da vidi, kdo se je oglasil. Tudi Jerašek gleda vprašujoče naokoli, da si je prav on to bleknil. Bil je velik prijatelj žgane pijače.

»Na dolnji konec torej po dve šilci«, se odziva smeje profesor Beran.

»Jaz sedem na dolnji konec«, reče davkar Čelešnik.

Smeh in dobra volja se polastita družbe ob tej in drugih opazkah.

Vtem prineseta dekleti sklede na mizo. Prijetno je zadišalo.

»Meso bo,« sune Mlinar iz Lučen Jernača pod mizo. Ta prikimava in čaka, kdaj pride zajemalka v njegovo roko.

Kurja obara je teknila vsem. Belega kruha so nadrobili vanjo in jedli kakor za stavo. Zlasti gonjači so se odlikovali.

»V kuhinji je obare še dovolj,« opomni Manica videč, kako hitro se praznijo sklede.

»Sem z njo, da se ne zasmodi, če je na vročem«, se odzove glasno Golin, ki je bil na glasu močnega jedca.

Jernač je prikimal.

Dobro so se nasitili vsi, mestjani in domačini.

Prišlo je vino na mizo. Sodnik Lovše napije lovskemu gospodarju in se zahvali za užitek, ki so ga imeli navzoči na lovu in za mizo.

»Živio,« je zadonelo po sobi in trkali so s kozarci na Bera novo zdravje. Manica in Albina sta stali smejoč se ob podbojih. Ko je Beran pogledal tja, je tudi Albina dodala svoj »zdravo«.

Lovci iz mesta so si prižgali smotke ali kratke pipice in tudi domači lovci so izvlekli iz žepov svoje kadilne priprave; Jernač pa je pod mizo odrezal dobršen kosec tobačne klobase in ga skrivoma vtihotapil za zobe.

Vino je razvezalo jezike. Največ se je govorilo o današnjem lovu. Prešteli so strele in padlo divjad, ugotovili zadetke in zbadali one, ki jim je bil zajec prekratek ali lisica prenizka.

»Štirideset odstotkov zadetkov,« je izračunal davkar Čelešnik, »če ne upoštevam morebiti dvakrat zadetih živali.«

»Midva z Jernačem sva že oba streljala lisjaka in oba zadela,« pove Mlinar iz Lučen, ki navadno ni baš zadeval.

»Pobral sem jo jaz in meni se šteje,« pravi mirno Jernač.

»Tudi midva sva skupno podrla zajca,« se oglasita druga dva lovca.

»Torej dva in štirideset zadetkov,« ugotavlja davkar s svinčnikom v roki.

V točilnici je medtem odganjala Manica berača, ki je silil v sobo k lovcem. Suplent Jerina, ki je proučeval slovenska na-

rečja, je sedel tako, da je videl v prvo sobo. »Pustite ga semkaj,« zakliče dekletu, »morebiti pove kaj, kar bi bilo zame!«

»Oj Fažek,« pozdravi Andrej Kerin berača, ko stopi čez prag, »oj Fažek, le hitro oberi, pa glej, da kaj ne cepne od tebe. Uši imaš!«

»Več kakor ti,« se odreže berač.

»Jaz nimam nobene,« se obregne Andrej.

»No, potem, če imam jaz eno, jih imam več kakor ti,« odgovori Fažek in pomalja klobuk vsakemu lovcu posebej. Ko se je vanj nakapalo precej drobiža, jo počasi oddrsa iz sobe.

»Fažek ima uši,« ponovi Andrej in prične, ko vidi, da ga omizje posluša: »Poleti, zdi se mi, da je bilo dan po Velikem Šmarnu, priprosi Fažek v našo hišo. Mrvo sede na klop pri peči, da si odpočije. Ko odide, pogleda moja ženska na klop kakor za vsakim tujim človekom in kaj zapazi? Šest tistih s križcem na hrbtu je gomazelo po klopi in revice niso vedele, kam bi se dejale. Mojo zagrabi jeza kakor vsa mrha in skoči za dedom, da bi ga oštela, pa medtem je že utonil za voljnikom v dolino.

Na Mali Šmaren sva bila z njo vprav oblekla semanjsko obleko, da odideva k maši, ko zagledava, da prihaja Fažek raz grič. Pride, pa sili v hišo. Ne boš, sva mu branila, v hišo ne pojdeš. Zadnjič si pustil uši na klopi in morebiti imaš zdaj še prirejo. Veste, možje, kaj je negoda odgovoril? »Je že mogoče, je že mogoče,« je dejal, »ampak pogrešil nisem nobene. In če je katera ostala pri vas, je ostala na svojo voljo in brez moje privolitve«.

Jerina je vlekel besede na uho in pisal v svojo beležnico, drugi pa so se smejali in naganjali Andreja, naj še katero pove. In Andrej jih je pravil, da so od smeha pokali stoli.

Albina je prosila očeta, da sme iti domov.

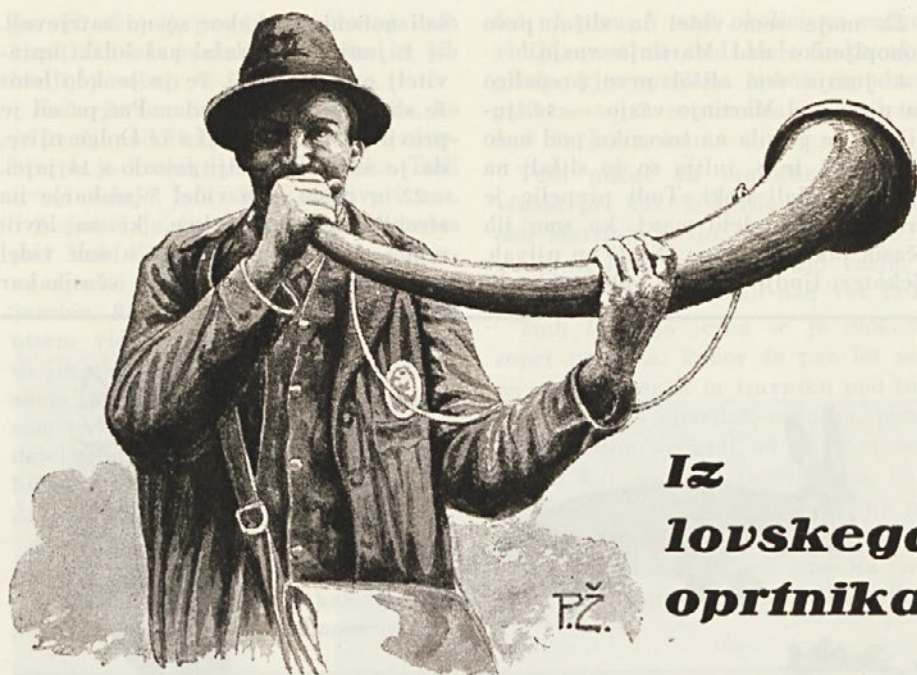
»Pa pojdi,« ji reče Mohor, »če te Manica več ne potrebuje.« Beran se ponudi za spremstvo.

Ko sta potem že skoraj v mraku prišla do Gričarjevega kozolca, je šinila moška postava s ceste za naložen voz.

Beran obstane. »Ta je bil,« reče tiho Albini, »ki nama je v polju grozil oni dan«.

»Ne, ta ni bil,« je hitro odvrnila Albina, pa se takoj zavedela, kaj je povedala. Pristavila je tiše: »Mislim, da ta ni bil.«

Tih in zamišljen se je vrnil Beran v razigrano družbo. Plačal je Manici račun in jo pobožal po licu. Potem so se odpeljali. Beran je sedel k vozaču, oni štirje pa vzad. Dobro volje so bili, pa so med potjo zapeli: Moja ljub'ca 'ma drugega fanta...

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za leto 1939. (Nadaljevanje.)

1. aprila sem slišal prvega drozga v hosti nad Praprečami. — 3. aprila sem ga slišal v hosti nad Vel. Vidmom in pod Zaplazom. — 11. aprila v hosti nad Št. Lovrencem. — 11. aprila v hosti pod Martinjo vasjo in prav tam tudi 24. aprila. — 30. aprila zopet tam. — 22. maja v hosti proti Korenitki. — Tudi drozgov je slišati pri nas vsako leto manj, ko jih je bilo nekdanj prav veliko in so hoste kar odmevale od njih ljubkega petja. Za dokaz naj tole navedem: Ko sem letos na veliko soboto 8. aprila blagoslavljal po župniji, sem obšel več kot polovico župnije in hodil 6 ur, deloma tudi po hostah in ob njih, pa nisem slišal nobenega drozga, četudi sem nalašč pazil in poslušal, če bom katerega slišal.

Tudi kovačkov je pri nas vsako leto manj. 11. aprila sem videl prva dva, enega na brzojavnih žicah pod Vrhovim, drugega pod Vel. Gabrom. — 6. junija so našli otroci mladiča pod

Malo Loko, ki še ni bil dosti goden. Ukazal sem jim, da ga morajo nesti nazaj v grm, da ga bosta že našla starca. — 14. junija sem ga videl na Krtini, in prav tam zopet 21. julija. — Zadnja dva pa sem opazil 9. oktobra nad Martinjo vasjo.

Prvo grlico sem slišal 29. aprila v hosti pod Muhobranom, prav tam sem jo videl zopet 30. aprila. Potem pa sem jih videl večkrat po par skupaj, vendar manj kakor prejšnja leta. — 29. julija pa jih je zletelo 5 z neke njive pod Martinjo vasjo. — Zadnjo sem videl 9. septembra nad Martinjo vasjo.

Prvega srakoperja sem opazil 2. maja pod Kačjim gričem, 3. maja pa pod Dolgo njivo. — O srakoperju pripovedujejo pri nas ljudje, da se izmed vseh ptic selivk najzadnji vrne k nam, češ da je najbolj »mrzel« ptič in da se potem ni več bati mraza ali slane.

3. maja sem slišal prvega kobilarja v hosti nad Št. Lovrencem. Teh ptičev je pri nas veliko.

22. maja sem videl in slišal prvo konopljenko nad Martinjo vasjo.

4. junija sem slišal prvo prepelico na njivi pod Martinjo vasjo. — 14. junija se je glasila na travniku pod našo šolo. — 7. in 8. julija so jo slišali na njivi na Mali Loki. Tudi prepelice je pri nas vsako leto manj, ko smo jih včasih tako obilokrat slišali po njivah. Nekateri ljudje je letos sploh niso sli-

šali nobenkrat, kakor so mi zatrjevali. — 1. junija je vprašal naš šolski upravitelj otroke v šoli, če jo je kdo letos že slišal, pa je ni nobeden. Pač pa mi je pravil posestnik Boljka iz Dolge njive, da je našel v deteljni gnezdo s 14 jajci.

22. avgusta sem videl 3 muharje na strehi zaplaške cerkve, ki so lovili muhe. V naši okolici pa nisem videl letos nobenega, ko sem jih včasih kar

Pozor !

Iz več krajev poročajo, da se je pojavila po samotnih loviščih do sedaj nepoznana divjad. Prinašamo slike teh novih živali, ki so jih gotovo rodile svetovne zmede. Ker so za enkrat sila redke in lahko zopet izginejo, ne da bi jih mogli naravoslovci proučiti, je oblast za enkrat dovolila prost odstrel, na kar opozarjamo vse lovce.

po več skupaj, posebno po brzojavnih žicah, ko so prežali na muhe in jih lovili, posebno v jeseni.

Kačarja sem videl 29. septembra, ko je krožil nad Št. Lovrencem. — 30. oktobra pa je krožil nad Veliko Loko. Tudi ti so zadnja leta silno redki pri nas.

2. januarja je zletelo izpod kozolca pod Mal. Vidmom 7 jerebic. — 8. januarja so videli pod Malo Loko 7—8 jerebic, 9. januarja pa 2. Sam letos nisem videl nobene jerebice, pač pa so jih videli večkrat in slišali na grajskem posestvu na Mali Loki, kakor sem izvedel. Tam so kosci, ki so kosili deteljo, razdrli, seveda nehoti 6 jerebičjih gnezd, v katerih enem je bilo 22 jajc, v drugem pa 16.

6. septembra je letelo 7 divjih rac nad Št. Lovrencem.

7. septembra sem videl, kako je krožil kragulj nad Mal. Vidmom in pre-

žal na plen. V naši okolici ga večkrat vidijo, posebno nad Malo Loko okoli gradu, kjer preži na kokoši in odnaša piščeta. — 17. septembra je letel tudi nad Št. Lovrencem.

Tudi ptičar ali vrabičar se oglašal včasih pri nas. 3. aprila sem ga videl nad Martinjo vasjo. — 7. julija je letel proti hosti pod Martinjo vasjo. — 30. julija sem ga opazil nad Vel. Loko.

Tudi letošnjo jesen se je mokoška zopet pojavila, kakor že par let sem, na naši Temenici in travniku pod šolo. Prvič sem jo opazil 5. oktobra, potem pa jo vidim večkrat od oktobra sem, včasih kar več dni zaporedoma, kako prihaja na vodo in na travnik na obe strani Temenice in išče hrane. Postala je že čisto domača in se pase na travniku blizu domačih kokoši, katerih se nič ne boji.

Posebna poročila.

London, 1. april 1940.
(Reuter.) V tukajšnjih dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da so bile južno od Mozele v noči od 31. marca na 1. april uničene vse sovražne žične ovire, tako da se je močni sunek popolnoma posrečil. Vojni plen je velik. Priprave na ta napad so bile kar v največji tajnosti, vendar je sedaj prišlo na dan, da so bile izredno močne žične ovire uničene po posebnih zajcih, ki jih goje v neki nevtralni državi in so bili prepeljani na bojne poljane ter stavljeni po primerni dresuri v vojno službo. Zanimanje za te zajce je postalo med vojskujočimi se državami ogromno, le bati se je, da ta nevtralna država ne bo mogla zadovoljiti vseh vojskujočih se držav, čeprav ima baje sama na milijone tega zaželenega blaga.

Ako bodo tega zajca umno uporabljali, je veliko upanje na skorajšnji mir.

Naj dodam k temu spisu še téle opazke! Vsa leta, odkar opazujem tukaj ptičje življenje, in to že 17 let, opazujem tudi, da nekatere ptičje vrste, posebno naše ptice pevke in selivke, vedno bolj ginevajo in da jih je vsako leto manj, kakor penic, muharjev, taščic, črnoglavk, liščkov, čižkov, grilčkov i. dr., da molčim o slavcih, katerih ni tu že kakih 16 let. Tudi vodomcevi, katerih je bilo tu ob Teme-nici še pred malo leti več in sem jih večkrat videl, kako so letali ob Teme-nici, tudi po 2—3 skupaj, že nekaj let tu ni več. Temu ginevanju naših ko-ristnih ptic so krivi v prvi vrsti naši ptiči roparji, ki pobirajo po gnezdih jajca in mladiče in jih uničujejo, ka-terih pa tu nihče ne zatira in ne uni-čuje, in to so vrane, srake, srakoperji in posebno še šoje (dolenjsko »irt«), katerih je tu obilo, kar vem iz lastne skušnje. Saj jih vidim včasih v jeseni kar po več skupaj, ko letajo po drevju in hostah. Tako sem jih videl 7. avgu-sta, ko sem šel z Zaplaza, kar 13 sku-paj, ki so letele proti hosti nad Videm-sko lužo. Ravno tam sem jih videl le-tos še večkrat, ko sem hodil z Zaplaza, kako so se preletavale po drevju in se drle. 14. avgusta sem jih videl zo-pet kakih 10 pod Razborami. Kamor se zakoti spomladi šoja in gnezdi, tam in v okolici uniči vsa gnezda drugih malih ptic ter njih jajca in mladiče. (Konec.) I. Šašelj.

Iz blejske okolice. Ob Savi v Peškov-cu pri zasipski elektrarni se je dne 18. januarja t. l. opoldne pojavilo dvo-je divjih gosi. Isti dan jih je v podobi klina letelo čez Radovno preko sto, na Javorniku v bajaranju jih je pa bilo štirideset. Drugi dan jih je bilo ob 13 pri zasipski elektrarni ob Savi devet, ob 16 šest. Sedale gosi niso, ker je bilo vse močvirje zamrznjeno in zasneženo.

Lansko leto so se v dolini večkrat pojavili skalni plezalci, kar prej ni bilo. Morda je za ta pojav kak po-seben vzrok?

Pred nekaj leti se je držal v Brejah, to so strmi, deloma skalnati obronki nad Savo, na Blejski Dobravi čeden gams-goščar, katerega nisem dovolil odstreliti. Zadnji dve leti je pa zginil in prepričan sem bil, da za vedno. Zadnje dni decembra preteklega leta sem ga pa znova zagledal. Bil je mo-čan gams.

Če kdo verjame ali ne, naj še po-vem, da je tri mesece star psiček — albanske pasme — pri učenju izsledil zajčka in ga gnal, dasi je sam še ko-maj lezel, več kot sto metrov daleč.

V decembru preteklega leta so v Radovni ujeli lepo vidro. A. D.

Društvene vesti

† Čotov Tone. Dne 24. januarja t. l. so zamolklo odjeknile puške od oko-liških gozdov, žalostno so peli zvonovi v slovo tovarišu Klemenčiču Antonu. p. d. »Čotovemu stricu«.

Štirideset let in še več je hodil s svojo ljubljeno dvocevko po obsežnih gozdovih Selške doline. V ljubezni do gozda in lova je spoznal vsa gorenjska in tudi deloma štajerska lovišča. Po-

znal je gamsje in srnje revirje, rastišča divjega petelina in zasnežene livade ruševca. Posebno ljub mu je bil lov s psom samcem, katerega si je vedno sam vzgojil, na lisice, katerih je silno mnogo spravil ob vročo kri.

Sam vesel, je bil še veselejši v lovski družbi, v kateri je razdrl marsikatero krepko in zabavno. Mnogo lepih prigodbic z lova je vedel povedati, kakor je ta-le:

»Med pogonom se mi je zaletel zajec med noge. Stisnem noge skupaj in tako ujamem zajca. Ko sem se sklonil, da bi prijel dolgouhca za copate, sem seveda noge razkrečil v kolenih in prijel sem v prazno. Zajec je bil že v gošči.«

Vztrajen lovec je bil na kune zlatice. Celo zadnjo zimo, dva dni pred smrtjo, jim je neutrudljivo sledil po gosto zaraslem vznožju ponosne Jelovice.

Dragi Tone! Bil si izboren organizator in brez Tebe večjega lova niti misliti nismo mogli. A kruta usoda Te nam je iznenada iztrgala. Odšel si po volji Njega v večna lovišča, kjer sedaj pohajaš, zvest častilec božanske Diane. Bodi Ti trajen spomin in lahka domača zemljica! Lovski tovariši.

† Franjo Pišek. Spet je smrt žela v naših vrstah. 7. februarja zjutraj je odšel v večna, boljša in bolj prijazna lovišča ravnatelj mariborske podružnice Celjske posojilnice gospod Franjo Pišek. Bil je šmarski rojak in vedno ozko povezan s svojim domačim krajem. Služboval je pri Mestni hranilnici v Brežicah in prišel leta 1910. v Maribor. Bil je tajnik Posojilnice, pozneje ravnatelj mariborske podružnice Slavenske banke in od ustanovitve podružnice Celjske posojilnice v Mariboru pa ravnatelj tega zavoda.

Bil je vnet planinec in dolga leta odbornik in podpredsednik ruške podružnice SPD. Vse svoje življenje je bil delaven član Sokola, mnogo let tudi tajnik sokolskega društva v Mariboru.

Že od mladih let je bil lovec. Z njim je odšel v večnost eden poslednjih na-

rodnjakov predvojne mariborske lovске družbe, ki jo čas vedno bolj redči.

V Orehovi vasi je lovil preko 30 let.

Kmečki sin, brez pravih sredstev za študij, je preživel težko mladost. Na-

darjen si je pá z izredno pridnostjo in vztrajnostjo največ kot samouk pridobil znanja, ki mu je omogočilo, da si je ustvaril lepo eksistenco. Njegov plemenit značaj in njegova preprosta odličnost sta mu ustvarila širok krog prijateljev. Lovci bomo ohranili dragemu prijatelju in iskrenemu tovarišu trajen, svetel spomin. Dr. F. L.

† Matevž Kočever, graščinski nadlogar v Snežniku, je dne 25. febr. 1940, v starosti 65 let, nepričakovano umrl. Zadel ga je srčna kap na potu iz njegovega doma v graščino, tik pred snežniškim gradom.

Pokojni je služil preko 45 let kot vzoren lovski in gozdni čuvaj, bil je velik ljubitelj narave in svoje divjadi.

Kot lovec si je pridobil posebne zasluge pri napornem zasledovanju in iztrebljanju volkov, ki so se vedno v najhujši zimi priklatili v snežniške gozdove ter napravili med divjadjo občutno škodo. Mogoče so bili ravno ti naporni pohodi vzrok prerane smrti. Bil je pogumen in neustrašen proti divjim lovcem.

Pokojni je bil tudi zvest in zanesljiv komorni sluga Hermana princa Schön-

burg-Waldenburga, graščaka v Snežniku.

Veličasten pogreb je pričal o njegovi priljubljenosti. SLD za Notranjsko ga je po posebni deputaciji spremlilo na zadnji poti. Graščinski nad-

upravitelj se je ob odprtem grobu poslovil od dragega nam lovskega tovariša, lovci pa smo mu položili na grob jelkove vejice iz snežniških gozdov.

Večen spomin dragemu tovarišu!

*

V. GLAVNA SKUPŠČINA

Zveze lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani, se bo vršila v nedeljo 7. aprila 1940 ob 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Dnevni red: 1. Otvoritev glavne skupščine. 2. Določitev članov verifikacijskega odseka. 3. Določitev overovateljev zapisnika. 4. Poročilo predsednika. 5. Poročilo tajnika. 6. Poročilo blagajnika. 7. Poročilo zvezinih računskih preglednikov. 8. Sklepanje o razrešnici zvezinemu odboru. 9. Volitev članov zvezinega odbora in njihovih namestnikov. 10. Volitev računskih preglednikov in njihovih namestnikov. 11. Volitev delegatov za Osrednjo zvezo. 12. Odobritev proračuna in določitev prispevkov, ki jih naj plačajo Zvezi včlanjena društva. 13. Določitev kraja prihodnje glavne skupščine. 14. Sklepa-

nje o samostojnih predlogih. 15. Vprašanja delegatov (§ 20., točka i, nov. pravil).

Lovsko društvo Ljubljana je na svojem rednem letnem občnem zboru, dne 4. marca t. l. sklenilo, da je spričo trde zime, ki je bila katastrofalna za divjad, zlasti za srnjad, vsem članom za tekoče leto zabranjen strel s šibrami na srnjad, proti siceršnji izključitvi iz članstva.

Za tekoče leto je torej dopusten odstrel srnjadi le s kroglo iz risane cevi. Kršitelje tega sklepa bo društvo brez izjeme izključilo.

Društvo apelira na lovsko čast in disciplino članstva, da se tega sklepa strogo drži in da mu brezobzirno prijavijo kršitelje, ki bi s tem rušili ugled društva in lovstva.

Zavarovanje čuvajev pri OUZD. Zaradi opetovanih dopisov in vprašanj lovskih društev in tudi posameznih članov, če in katere lovske čuvaje je treba prijaviti zaradi zavarovanja pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, smo se obrnili na ta urad, ki nam je z dopisom od 5. marca 1940, Opr. št. II.-2005/1-40-2, sporočil sledeče:

Zavarovalna obveznost po zakonu o zavarovanju delavcev se za lovske čuvaje določa po sledečih smernicah:

Poklicni lovski čuvaji, ki se bavijo izključno le z nadzorstvom lova, so nesporno zavezani zavarovanju za vse vrste zavarovanja, t. j.: bolezen, nezgodo, onemoglost, starost in smrt.

Ostali lovski čuvaji pa, katerim je lovsko-čuvajska služba postranska služba in se iz dohodkov te službe tudi pretežno ne preživljajo, niso za to službo zavezani zavarovanju, če jih ne zavezuje zavarovanju njihova glavna služba. Če pa bi bili taki lovski čuvaji zavezani zavarovanju po svoji glavni zaposlitvi, potem so zavezani tudi za postransko službo lovskega čuvaja in se jim prispevki odmerjajo na zahtevo delodajalcev v sorazmerju obeh plač.

Zveza lovskih društev.

Lovsko društvo Ljubljana razpisuje za l. 1940 nagrade za pokončevanje lovu škodljivih ptic na svojem področju.

Vsi zapriseženi lovski čuvaji, člani tega društva, so upravičeni do nagrad, ki jih je deset, in sicer ena po 500 din, dve po 200 din, dve po 150 din in pet po 100 din.

Nagrade podeljuje odbor društva, kateremu je v teku januarja 1941 predložiti dokaze v letu 1940 pokončenih škodljivih ptic, in to: Za kragulje in skobce (stare in mlade) kljun in oba kremplja, za vrane, srake in šoje (stare in mlade) oba kremplja. Jajca naj bodo votla (izpraznjena). Vsako jajce naštetih ptic kakor tudi vsaka šoja, sraka ali vrana šteje po eno enoto, skobec ali kragulj pa po deset enot.

Odbor.

Obvestilo. Vse člane lovskih društev obveščamo, da je osrednja Zveza lovskih društev v Beogradu, sporazumno z zavarovalno družbo »Jugoslavijo«, razdrila kolektivno nezgodno zavarovanje in tudi individualno jamstveno zavarovanje, in sicer z dnem 1. jan. 1940, tako da je sedaj v veljavi samo še nezgodno zavarovanje z zavarovalnico »Dunav«. Zavarovalnica »Jugoslavija« nam je sporočila, da bo od posameznikov vplačane poviške za nezgodno zavarovanje in vse iz naslova jamstvenega zavarovanja vplačane premije vrnila naravnost zavarovancem.

Zveza se bo potrudila, da čim prej in ako možno sporazumno z »Zvezo hrvatske banovine« in »Zvezo dunavske banovine« sklene nove zavarovalne pogodbe z ono zavarovalnico, ki bo nudila najugodnejše zavarovalne pogoje pri najnižjih premijah. Zveza namerava te pogodbe — če bo izvedljivo — skleniti z veljavnostjo že od dne 1. januarja 1940.

Zveza lovskih društev
v Dravski banovini.

Lovsko društvo za Notranjsko je imelo dne 5. marca t. l. svoj redni občni zbor v Starem trgu ob izredno dobri udeležbi.

Po podanih poročilih funkcionarjev in podeljeni razrešnici odboru so bili pri nadomestnih volitvah izžrebani odborniki dr. Pušenjak, Lah in Kristen zopet izvoljeni v odbor.

Za člana Zvezinega odbora je bil izvoljen tov. Kovač Karel, za namestnika pa tov. dr. Pušenjak. — Za pregledovalca računov sta bila izvoljena tovariša Kač in Hutter ml.

Priporočilo se je, da naj bi se po možnosti v bližini vojaških žičnih ograj, zaradi varnosti divjadi in psov ne lovilo z braki. Zakupnike občinskega lovišča Bloke, kakor tudi njihove lovске čuvaje, ki niso člani društva, se opozarja, da se nemudoma včlanijo.

Pred zaključkom občnega zbora je predsednik nadlogarju Francu Sterletu po domače Knavšku, izročil diploma društva, v znak priznanja za njegove zasluge 50-letnega službovanja, ter mu k zasluženemu odlikovanju, z redom sv. Save V. razr., v imenu društva iskreno čestital.

Odlikovani Franc Sterle,
po domače Knavsek,
graščinski nadlogar v Snežniku.

Celjsko Lovsko društvo je imelo v nedeljo, dne 10. marca 1940 ob prilično dobri udeležbi članstva svoj redni občni zbor.

V preteklem letu je društvo posvečalo pažnjo zlasti:

1. akciji za zatiranje lovske tatvine potom nagrajenja lovskih paznikov;

2. akciji za pokončevanje lovu škodljivih ptic roparic;

3. akciji za zastrupljanje lovstvu in kmetijstvu škodljivih vran s fosforinom zastrupljenimi jajci in

4. akciji za izdrazbo pri okrajnih načelnstvih in okrajnih sodiščih zaplenjenega lovsko-strelnega orožja, ki ga je napravilo nerabnim, da ni prišlo ponovno v roke divjim lovcem. Za te akcije je društvo žrtvovalo težke ti-sočake.

V bodoče bo društvo organiziralo tudi prodajo zajčjih kož, ki se sedaj deloma zavržejo, deloma pa se prodajo po naravnost smešnih cenah.

Ponovno je bil izvoljen za predsednika direktor Mravljak Fran, v odbor pa izstopivši člani, poleg njih še Kovač Alojzij, okrajni gozdar v Celju.

Pregledovalca računov sta ostala Kostajnskec Jože in Šošter Janko.

Izvoljeni so bili tudi kandidati za Zvezin odbor in delegati ter namestniki za Zvezino glavno skupščino.

Z veliko večino glasov je bilo sklenjeno, da se zaradi letošnje hude zime, ki je napravila med srnjadjo in poljskimi jerebicami veliko škode, **pre-pove za dobo dveh let odstrel srnjadi na brakadah ter eno leto odstrel poljskih jerebic.**

Tozadevni sklep bo društvo sporočilo Zvezi, ki ga naj obravnava kot samostojen predlog društva na glavni skupščini Zveze.

Nadalje je bilo sklenjeno predlagati Zvezi kot samostojen predlog uvedbo fotografij za orožne liste, katere fotografije naj se po 10 letih obnove, ker je bilo ugotovljeno, da se je lovski tat

za nabavo in nakup orožja poslužil izposojenega orožnega lista.

Lovsko društvo v Ptuj je imelo dne 5. marca t. l. svoj občni zbor, ki je potekel v najlepšem soglasju. Pri volitvah so bili izvoljeni odstopivši odborniki in še dva nova, tov. Mazlu in Zigon. V Zvezin odbor je bil izvoljen tov. predsednik, njegov namestnik je tov. tajnik. Za delegate so bili izbrani tov. Peček, Gorup in Mazlu. Na občnem zboru je bilo sklenjeno, da ostane v veljavi sklep o nagraditvi lovskega nadzornega osebja za zaplenitve lovskih pušk in sklep o podelitvi nagrad za pokončevanje škodljivcev v času lovopusta zaščitene divjadi. Društvo bo tudi letos zastrupljalo jajca in jih oddajalo svojim članom. Zastrupljanje plača društvo, člani plačajo samo jajca, če jih sami ne dobavijo. Soglasno sta bila sprejeta predloga, da se letos fazanka zaščiti in se ne sme streljati, drugi določa, da se srnjad sme streljati samo s kroglo.

Kinološke vesti

XV. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo v soboto, dne 6. aprila t. l. ob 19.30 v restavraciji hotela Štrukel v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15. Dnevni red: Poročila načelstva (predsednika, tajnika, blagajnika, vodje rodovne knjige, gospodarja in računskih preglednikov); razrešnica načelstvu; proračun in določitev pristojbin za leto 1940.; prireditve v letu 1940.; samostojni predlogi in slučajnosti.

Mednarodne razstave psov vseh pasem: v Milanu 1., 2., 4. in 5. maja, v Rimu 25. in 26. maja, v Turinu 1. in

2. junija in v Meranu 28. in 29. septembra t. l., povsod naslov prvaka in CACIB. Savezni tajnik.

Društvo ljubitelja pasa, Zagreb, je izvolilo generalnega tajnika kapetana Dreniga za svojega častnega člana.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je imelo svoj 20. redni letni občni zbor 23. febr. 1940 ob 20. uri v restavraciji Štrukel v Ljubljani, ki ga je vodil predsednik Franc Urbanc. Tajnik Mitja Krejči je obširno poročal med drugim, da ima DLP 1 častnega člana, 13 ustanovnikov, 149 rednih pri centrali in 43 rednih pri podružnici DLP v Mariboru. Umrli so 4 člani, izstopilo jih je 7, črtanih je bilo 14, pristopilo pa jih je na novo 17. Društvo je v preteklem letu odposlalo 329 dopisov, prejelo pa 294.

Poročilo vseh strokovnih poročevalcev je podal vodja rodovne knjige in gospodar ter strokovni poročevalec za ptičarje Anton Schuster. 2. aprila 1939 je bila pomladanska mladinska vzrejna tekma ptičarjev v Mariboru in je tekmovalo 7 psov; 16. aprila 1939 pa enaka tekma v Ljubljani, kjer je tekmovalo 18 psov. 15. in 16. oktobra pa sta bili mladinska vzrejna in uporabnostna tekma prepeličarjev v Voklem in Dobu; v prvi so tekmovali 3 psi, v drugi pa 4. — Znaka »Vodnik« ni v preteklem letu pridobil nihče.

Do sedaj je vpisanih v JRP skupno 620 ptičarjev (v prejšnjem letu 37 novih), v JRS 91 španijelov (v prejšnjem letu 4 novi), v JRPr 18 prepeličarjev (v prejšnjem letu 4 novi). Za vpis v društvene vzrejne registre je bilo v preteklem letu prijavljenih 17 legel ptičarjev, 3 legla španijelov in 1 leglo

prepeličarjev. Do sedaj je vpisanih v društvene vzrejne registre 109 legel (548 psov). Importirana sta bila v preteklem letu 2 nem. kdl. ptičarja.

Blagajnik Jean Nagy je poročal, da je DLP imelo v letu 1939/40 dohodkov 23.253,60 din, izdatkov pa 24.789,85 din; premoženja 10.712,25 din.

Z vzklikom je bil soglasno izvoljen odbor: predsednik Franc Urbanc; podpredsednik Feliks Justin; tajnik Mitja Krejči; blagajnik Jean Nagy; gospodar ing. Fran Domladiš; odborniki: mr. Slavko Hočevar, Leo Matajce, dr. Vilko Pfeifer, ing. Ernest Puschmann, Anton Schuster, Bogdan Sežun, dr. Hubert Souvan, Jože Škofic, ing. Friderik Weinberger; delegati za občni zbor JKS: ing. Domladiš, M. Krejči, Matajce, Nagy, dr. Souvan, ing. Weinberger, delegata za JKS ing. Weinberger in tajnik; načelnik vodstva rodovne knjige: dr. Pfeifer, vodja: Schuster, svetovalca: Matajce, ing. Puschmann.

Članarina rednih članov se je zvišala od 30 na 40 din letno. Za častna člana sta bila izvoljena predsednik Franc Urbanc in podpredsednik Feliks Justin. Sklene se, da se bo odslej vsakoletna jesenska vzrejna tekma ptičarjev imenovala: »Spominska tekma Evgena Križajca« v priznanje prvemu slovenskemu sodniku psov-ptičarjev.

Društvo ljubiteljev ptičarjev bo letos priredilo dve pomladanski mladinski vzrejni tekmi ptičarjev vseh vrst, ki so bili poleženi v letu 1939.

Prva tekma bo v nedeljo, 14. aprila t. l. v ljubljanski okolici s sporedom: zbirališče ob 7. uri na vrtu hotela Miklič v Ljubljani; tam bo tudi živinovzdravniški pregled psov, smotre za vpis v JRP in žrebanje razporeda; odhod v lovišče. Izid bo razglašen po tekmi. Prijave za to tekmo je poslati na naslov: Tajništvo Društva ljubiteljev ptičarjev, Ljubljana, Wolfova ul. 5. najkasneje do 7. aprila t. l.

Druga tekma bo v lovišču Rače pri Mariboru dne 21. aprila t. l. in jo bo

priređila podružnica Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru ter je nanjo tudi poslati prijave do 10. aprila t. l. Zbirališče dne 21. aprila ob 7. uri v Račah v gostilni pri kolodvoru.

Prijavnina za vsakega psa znaša 50 din za člane in 100 din za nečlane; poklicni lovci, ki vodijo svoje pse, so prijavnine oproščeni. Prijavnino je nakazati obenem s prijavo po položnici ček. rač. št. 12.610.

Vsak tekmovalec bo dobil diplomu, poklicni lovci pa za I. nagrado 500 din, za II. nagrado 200 din in za III. nagrado 100 din. Vendar bodo dobili od te nagrade na pomladanski tekmi izplačano le eno tretjino, ostanek pa na jesenski tekmi, ne glede na to, ali je nagradjenec tam dosegel kako nagrado. Če pa ne pripelje psa tudi na jesensko tekmo, nagrada zapade v korist DLP. V primeru, kar pa je malo verjetno, da jesenske tekme ne bi bilo, nagrada prav tako zapade.

Kakor je že bilo objavljeno v »Lovcu«, bodo sodniki sodili pse po starem redu. K tekmi mora vsak tekmovalec priti pravočasno, da ne bo zamudil smotre in živinozdravniškega pregleda, ker sicer ne more tekmoovati. Vsak tekmovalec naj prinese k smotri 30 din za vpis v JRP. Rodovnik psa pa naj pošlje obenem s prijavnico.

Dopisi na DLP še sedaj ne prihajajo v redu. Zato smo sklenili, naj se vsi dopisi pošiljajo brez izjeme in brez ozira na vsebino na naslov: Tajništvo Društva ljubiteljev ptičarjev, Ljubljana, Wolfova ulica 5.

Lovski koledar za april

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	5'25	18'40
21.	5'07	18'51
30.	4'53	19'05

Mesec je 8. v mlaju, 22. v ščipu.

Prijavljeni legli ptičarjev. 8. marca t. l. je nem. kdl. ptičarka »Tana« JRP 156 B po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A polegla pet mladičev (3, 2). Lastnik tega legla je Vinko Jordan, stavenik v Gotovljah pri Žalcu, kateremu je poslati event. naročila.

Dne 14. marca 1940 je polegla angleška seterka »Ela« JRP 12 N po »Tes-u« JRP 19 M — dva mladiča (psici). Lastnik psice je poklicni lovec Janko Dovč, Stožice št. 73, pošta Ježica pri Ljubljani. Oba mladiča sta naprodaj.

Tajnik: Mitja Krejči.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Psarna Podgora oddaja meseca maja, junija in julija mlade istrske brake resaste dlake. Starši večkrat odlikovani, prvovrstni zajčarji. Cena 250 din za mladiča pri 8 tednih. Uprava psarne Podgora, Vrhnika.

Odstrel dobrih srnjakov iščem v urejenem lovišču. Teren naj ne bo pretežek, dostop z železnico ali avtom zaželen. Eventuelno more priti v obzir zakup vsega lovišča. Prosim točen opis položaja z navedbo cene, kakor tudi kvalitete in kvantitete divjadi, na Internationale, Zagreb, Jelačićev trg 1.

»Lovca«, 12 letnikov, nevezanih, in sicer l. 1924 in 1927 do 1937, prodam za 210 din. Pekl Franc, Tržič št. 7, p. Vransko.

Naprodaj je 16 nevezanih letnikov Lovca (1922—1937), dobro ohranjenih. Vprašati pri uredništvu lista.

Redkost! Prodajam popolno zbirko Lovcev (od I. do XXVII. letnika) in VII. in XI. letnik posebej, vse v originalni vezavi, povsem kakor novi. Le resne ponudbe na L. Raić, Brežice, grad.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Krasne visokodebelne vrtnice dobite po nizki ceni pri Francu Jenku, trg. usnja, Medvode.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Naprodaj je 1 dvocevka petelinka, kal. 28, za brezdimni smodnik, Pipper-Bayard, za 1200 din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16, v dobrem stanju, za črni smodnik. Cena nizka. Za obe puški vprašati pri Lovskem društvu Maribor.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kože na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zagamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALINOGLLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30
ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g.
dalje od naših novih lahkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42
svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42
svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,
8×56, 10×56
svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURALYTAN 4×
svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×
svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v **K r a n j u**, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — **Cene konkurenčne.**

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trvdke **Toni Jager**, **Dvorni trg št. 1**. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, **Ribnica na Dolenjskem**.

Dragotin Cutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, **Maribor**, **Slovenska ulica št. 18**. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Sifrerju** v **Ljubljani** na **Gospodsvetski cesti št. 12**, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel** in **Sempert & Krieghoff**, **Suhl**. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Maj

Matija Perko

Kako vzrejamo fazane

Treba si je priskrbeti fazanja jajca od že znanih fazarn, ki jamčijo, da so jajca oplojena. To moramo storiti v mesecu aprilu, ker je potem že skoraj čas za pričetek valitve.

Napraviti je valilnico, ki naj bo 1 m dolga, okrog 70 cm široka in na enem koncu 55, na drugem pa 70 cm visoka zaradi odtoka vode. Na strehi naj se srednja deska odpira zavoljo pregleda in dostopa v notranjščino, a vendar naj bo izvršena tako, da ne prepušča vode. Na sprednji, to je višji strani naj ima valilnica dvoje vrat: notranja iz pokončnih prečk, tako da tvorijo predelke, skozi katere morejo mladi fazančki; a druga vrtica iz desk, ki imajo zgoraj malo odprtino za osvetljevanje in zrak.

Valilnica je brez dna in se povezne na pripraven prostor, ki je nekoliko višji zaradi odtoka vode ter naj bo po možnosti blizu ugodnega terena za fazane, a vidljiv od hiše tistega, ki smo ga

določili za oskrbovanje. Valilnico zasujemo do višine 10 cm zavoljo varnosti pred lisicami in drugimi živalmi. V desnem kotu notranjščine je namestiti debelo ruševino, okrog 30×30 cm, to pa zaradi tega, da dobe jajca zemeljsko vlago, a so varna pred preveliko mokroto. Preko te je položiti nekoliko listja, da se tako doseže pravilno gnezdo.

Za valjenje je uporabiti preizkušeno starejšo kokljo, ki pa naj ne bo pretežka. Eni koklji podložimo 15—18 jajc, ki pa morajo po transportu en dan ležati zaradi umiritve.

V valilnico se položi tudi posodica za vodo, v katero se povezne steklenica, polna vode, ki jo obesimo na steno tako, da voda sama-doteka v posodo, kolikor jo koklja odpije. Pred valilnico je namestiti koritce za krmljenje. Kokljo je vsako jutro za nekaj minut spustiti na prosto, da se nazoblje in okoplje v rosi. Ako so jajčeca onesnažena, jih nalahno obrišemo z volneno krpo. V primeru, da koklja izostane dalj časa, je treba jajca pokriti z volneno krpo, da se ne prehlade.

Triindvajseti dan valjenja je polagati pažnjo na to, da se lupine že izvaljenih kebkov odstranijo, vendar zelo previdno, da se koklja ne vznemiri in ne pohodi mladih fazančkov. Ko je zadnji fazan izvaljen, jih pustimo en dan pri miru, da se osušijo, nakar pričnemo z krmitvijo. Na vsaki dve uri donášamo v valilnico mravljinčnih bub z mravljami in mravljiščem vred; po možnosti malih poljskih, ker so njih bube manjše, mehkejše in lažje užitne.

Po preteku par dni odstranimo prednja vratica iz desk, namesto njih pa namestimo gosto mrežo, 15 cm visoko in 60 cm dolgo, ki poteka po vsej dolžini valilnice. Pod to mrežo se hodijo od sedaj naprej mladi fazančki sončiti, kadar jim to prija, in tu jih tudi krmimo do dveh tednov starosti.

Po preteku tega časa odstranimo mrežo, da fazani prosto tekajo po travi. Za krmljenje primešamo mravljinčnim jajcem kuhano beljakovino, ki jo zribamo v velikosti kaše. Med tem časom fazani doraščajo in lovijo kobilice in drug mrčes v bližini valilnice, kamor jim tudi nasujemo nekoliko mivke za kopanje.

Ker se mlad fazan hitro priuči na žvižg, naj se ob času krmljenja vedno požvižgava, da se tudi, ko je že malo dorastel, z žvižgom prikliče na krmišče. Razumljivo je, da kokljo ob tem času spuščamo na prosto, da se okoplje in razgiblje; ni škodljivo, če puščamo kokljo, da vodi mlade fazane malo naokoli, seveda po možnosti ob oskrbnikovi hiši.

Po preteku štirih tednov se prične krmiti z mešanico mravljinčnih jajc in kuhanega prosa, ki se po preteku enega tedna lahko zamenja z surovim.

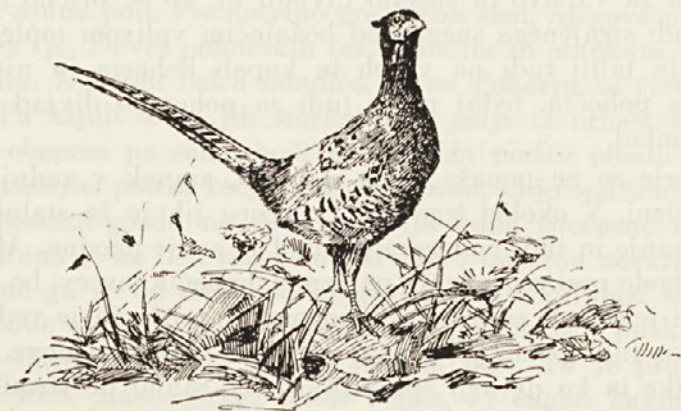
Tako so mladi fazani toliko dorastli, da posedajo po bližnjem nizkem grmičevju in sami iščejo hrane, vendar pa krmitve ne smemo opustiti, ki naj bo od sedaj naprej iz prosa in kuhanega, pozneje pa surovega žita vsaj trikrat na dan.

V tem času se koklja odstrani, ker fazani itak več ne marajo zanje, ker se že prično barvati in postanejo popolnoma samostojni. Polagoma se izgubljajo po bližnjem gozdu, njivah in travnikih, vendar pa radi hodijo na krmljenje zlasti zjutraj. Na priučen žvižg pa priteko še do pozne jeseni, ko so že popolnoma odrastli.

Po tej metodi, ki mi jo je nasvetoval in mi pomagal pri izvedbi moj lovski prijatelj, se mi je iz 30 jajc izvalilo 29 fazanov, ki so vsi dorastli in tudi dobro prezimili, tako da so lovišču v ponos, meni pa v veliko veselje.

Pri tem je imel veliko zaslugo lovski čuvaj, ki je z ljubeznijo in požrtvovalnostjo negoval te ljubke živalce, a hkrati budno pazil, da je odstranjeval srake in skobce ter preljubeznive muce. Enega izmed lepih fazanjih samcev je priučil tako, da sliši na ime Miha ter mu na klic še danes prileti domov.

Na ta način si ceneno in zanesljivo oskrbimo fazanja lovišča, ki nam bodo v veliko zadovoljstvo in veselje, ker se v lovišču izvaljeni mladi fazančki ne selijo iz kraja tako hitro kakor že odrasli fazani, ki jih dobavimo od drugod za osvežitev ali pa jih spustimo v lovišče, kjer jih do tedaj še ni bilo.

Pohorska divjad spomladi

Trdovratna je pohorska zima. Vse naokoli okrog Maribora, Slovenjgradca, okrog Ruš in Vuzenice, okrog Konjic in Vitanja že cveto prve pomladanske cvetlice, poganjajo že češnje, vrbe, marlice, na Veliki Kopi, na Pungratu in Jezerskem vrhu pa se razlega smučarska pesem ob istem času. In vendar pohorska zima kljub svoji trdovratnosti in neuklonljivosti za divjad ni nevarna. Pohorje nudi v svojih gozdovih v bukovju in smrečju, v svojih obrastlih jarkih in njihovih previsnih pečeh vsakovrstni divjadi toliko pribežališč in zaklonišč, da ona navadno prebije hudo zimo z visokim snegom, s silovitimi viharji, z ogromnimi snežnimi zameti brez posebne škode in izgube. Pohorski lovci pa tudi skrbе za to, da ji pravočasno pomagajo, če se izkaže, da bi sama ne bila dorasla nevarnostim pohorske zime.

Malo verjetno se zdi, a je resnica, da ima Pohorje sredi zime tako skrite, tako tople, proti južnemu soncu odprte kotičke celo v višini 900 m, kakor je raztresena soseska Frajhajm blizu Sv. Aneha, da tam stalno prezimujejo liščki, ki so jim mariborski vrtovi in drevoredi premrzli. Na drugi strani zopet besnijo pozimi preko zahodnega Pohorja, katerega hrbti so večinoma goli, brez sklenjenega gozda, zimski viharji s tako brzino in tako silo, da dosežajo v tem kraško-dalmatinsko burjo. In vendar je narava tudi v onih visokih, vremenskim nezgodam najbolj izpostavljenih legah poskrbela za varstvo in zaščito divjadi in, ko se prično nagrmdeni skladi strnjenega snega pod božajočim vplivom tople odjuge rahljati in taliti tudi na vrheh in kopah Pohorja in njegovega severnega pobočja, tedaj pride tudi za pohorsko divjad lepa in ljuba pomlad.

Pohorje se ne ponaša samo z gamsi, ampak v zadnjih letih tudi z jeleni. V okolici trga Sv. Lovrenca jih je že stalnih 5—6, prezimovanje in tudi pohorska pomlad je zanje ugodna. Ako divji lovci ne bodo prekrižali lepih namenov domačih lovcev, bo Pohorje že zaradi jelenjadi zaslovelo. V pohorskih gozdovih je vedno živo in glasno, tudi pozimi, ko smučarji hite skozi gozdove, poseke in travnike in ko drvarji spravljajo les s sanmi po strmih poteh v dolino. Enako spomladi, ko po strmih plovnicah spuščajo ob Lobnici in Bistrici velikanske hlode v nižino in ko vozi električna železnica iz Mislinja naravnost do izvirkov Mislinje. Toda kljub temu uživajo gamsi še vedno vsaj toliko miru, da se po hudi zimi ob prebujajoči se pomladi pojavljajo ob Velikem in Malem

Šumiku ob gornjem toku Lobnice, kjer je ob previsnih prepadih razmetanega v visokem bukovju polno velikanskega skalovja. Pojavljajo se v Falskem, v Maroltovem in Grisoldovem rebbru, v Panjeku, v Riženbergu, okoli Jelenske peči nad Smolnikom, ki je to ime že davno dobila po pravici, nad Sv. Lovrencem pri Pernatovi kmetiji, na severni strani Jezerskega vrha ob gornji Mislinji, v tako imenovanih Drčah, severni strani Velike in Male Kope, zlasti pa ob povirju Mislinje nad Krajcgrabnom, ki velja kot pravi gamsov raj. Tudi srnjad preživi pohorsko zimo dobro, ker ima za hrano na razpolago dosti ostrožnic in hojke, za zavetišča pa gozdove in zaščitene jarke. Res je, da so minuli časi, ki so bili še pred 40 leti, ko se je moglo videti trope srnjadi po 40 glav, a pohorski srnjaki imajo zaradi dobre krme še vedno zelo dobro razvito rogovje. Na oguljenih mladih drevesih se spomladi še da sklepati na njihovo število.

Posebno živahno življenje prinese pomladi v pohorske gozdove zajci, lisice, kune in veverice. Polja, travniki in sadonosniki blizu visoko ležečih samotnih kmetij so za prezimovanje zajcev zelo ugodni. Že v začetku marca, ko še sneg ni skopnel, se že pojavlja prvi zajčji zarod. Ob kaki zapuščeni svetli jasi ti bo nepričakovano prišel nasproti kot velika redkost tudi beli planinski zajec. Je že res, da ga pohorski kmet, kateremu dela dosti škode, hudo zalezuje, toda lisica, kuna, podlasica so vseeno njegovi nevarnejši sovražniki, dokler ne skopni sneg in nastopi pomlad. Lisica in lisjak spomladi ne moreta zatajiti ali zabrisati vseh sledi svoje razgibanosti. Sled v pomladanskem snegu pod streho pohorskega gozda izdaja njune poti. Premočrtno gre njena sled, njegova pa križema sem ter tje. Devet pohorskih far obhodita in obtekata, preden se pomirita. Ko dobi lisica mladiče, je na Pohorju še često zima in sneg. Pa kljub temu jih starka rada pelje iz brloga ter jih uči loviti, obenem pa sama hodi na rop, da poišče mladičem hrane, sprva manjše, potem večje kose. Živahnost, ki jo opažamo spomladi v pohorskem gozdu na tleh, opravlja kuna istočasno na drevju. Stara kuna je na tleh pojočemu divjemu petelinu nevarna, spozna in zazna ga že od daleč po njegovem petju, priplazi se bliže ter ga napade zavratno ne dosti drugače kakor lovec s puško. Pohorje ima v starem bukovju mnogo skal in peči. Tu je pravo torišče raznih kun, zlasti torišče kune belice, ki enako kakor veverica nadomešča nekdanjo živahnost brkatih risov, ki so se nekoč »zverali« v rogovilah starih bukev, kakor se danes spomladi potika dehor v bližini samotnih kmetij.

Ko v dolini zacveto prve češnje, začne na Pohorju peti divji petelin. Če se v muhasti pohorski pomladi vreme nepričakovano

izprevrže, se preseli divji petelin v nižje lege in poje tamkaj. Če začne znova snežiti, se da, na tleh sedeč, zasnežiti, da je ves s snegom pokrit, v snegu si zna tudi poiskati mesta, kjer je skrito mravljišče, do katerega se dokoplje. Enako si zna pod snegom poiskati tudi borovnice. Rožene resice, ki jih je nosil na prstih pozimi, da se mu ni preveč vdiral v snegu, podobne krpljicam, spomladi obrusi in izgubi, saj jih itak ne potrebuje več in bi ga pri hoji in pri sedenju le ovirale. Pozno spomladi mu vali kura na tleh, ko on še vedno poje.

Pohorski medvedje so že izginili. Ali jazbec, ki sedaj zastopa njihovo plemo, ima v nižjih legah toliko pogojev za življenje, da je v pohorski pomladi do višine 800 m prav pogost znanilec novega letnega časa, še prej, preden se v zelenečem bukovju pojavijo s svojo živahnostjo polhi, ki so sicer bolj redki ko v Apneniških Alpah in na Krasu, ker Pohorje nima toliko izvotlenih in razklanih skal, ki bi jim prišle. Ko se čez Pohorje selijo kljunači, ko se tam gori začno oglašati kosi, žolne, detli, golobi, jerebi in drozgi, se na planjah in ob nizkem ruševju okoli sanjavega Ribniškega jezera na Jezerskem vrhu, okoli šentlovrenških jezer na Planinki, na Veliki in Mali Kopi razlega rastičvena pesem ognjevitnega ruševca, najlepšega ptiča, ki živi na Pohorju. Če se spomladi vozi smučar po strnjenem snegu, ki pokriva gosto prepreženo ruševje okoli onih jezer, doživi lahko edinstven prizor in užitek. V votlinah zasneženega ruševja imajo ruševci svoje zimsko bivališče, kjer jih ne moti nihče, ne človek, ne viharji, ne snežni zameti. Zaradi votlega bobnenja in brnenja, ki ga povzročajo smučči, drseče po strnjenem snegu in srenu, se ruševci vznemirijo v svojem varnem skrivališču in beže drug za drugim — do 12 po številu — skozi luknjo izpod snežene odeje na svetlo, kjer se razprše na vse strani.

Le nekaj tednov pozneje, ko še zadnje lehe snega krasijo pobočje Jezerskega vrha, Planinke, Velike in Male Kope, poje ob svitanju jutranje zarje črni ptič z rdeče obrobljenimi očmi, ruševce, svojo pesem ljubezni in pomladi, ki je obenem pomladanska pesem pohorske divjadi, ko je srečno prestala silovitost in dolgotrajnost pohorske zime. — — —

Ing. Mirko Šuštersič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

8.

Potres pred božičem 1922., ki je razrukal zdravje ženi in zidovje hiši, me je pregnal iz podonavskega lovskega raja, da sem se spomladi naslednjega leta zatekel v »okolšno« Prešernove »podobe raja«. Prišel sem torej v to okolico ter jelene in divje svinje zamenjal z gamsi. Razlika je bila samo ta, da je bil lovski raj ob Donavi poln, zlatorogovo ali gamsje kraljestvo pa bolj slepilo za veličastno lovsko praznoto v planinah. Svetovno človeško klanje je namreč poklalo tudi divjad, a prva leta po miru je večkrat seglo pomanjkanje po ostankih divjega mesa, še večkrat pa gola navada po klanju in sla po uničevanju.

Redki in razbiti tropiči gamsov v Karavankah so bili tako plašni, da so v divjem begu zginili z vida človeka že na kilometre daleč. Na planem se skoraj niso pokazali. Večinoma so bili posamič potaknjeni po ruševju, a tudi ta sicer tako varen zaklon jih ni zadržal, če so nekje v dolini začutili človeka. Zdelo se je kot da se je ostrost njihovih čutil podesetorila in opreznost postoterila. Vsak dozdeven šum, ki je prihajal od bogve kje, jih je pognal v beg. V nekaj minutah so redke, komaj vidne pike zginile čez greben na Koroško.

Kako drugače je bilo že nekaj let za tem, ko je zopet red prevladal prevrat in nered, ko se je človeški duh zopet umiril in osvestil od vojnih strahot ter sta zavladali tišina in varnost za

divjad po loviščih. Množiti so se jeli tropi, gamsi so postajali zaupljivi, domači. Nekaj sto korakov oddaljeni so mirno gledali prisluksnjene, kričave, opletajoče ljudi. Kvečjemu da so z grušča ali meli stopili v ruševje ali na kako pečino ter so s svojimi belimi obrazi nepremično zrlili na človeško, pa tudi nečloveško početje.

Nekaj streljajev okrog koč se niso zmenili za ukanje in trušč v teh nemirnih sajastih gmotah. Posebna idila je bila okolica lovskih koč v Zelenici pod Srednjim vrhom. Nadmorska višina je le okrog 1000 m, a stočje dveh dolin v nedrjih gora, Stola, Zelenice in Begunjščice, kaže značilno gorsko pokrajino, tipično gamsje kraljestvo. V strmih gozdnih obronkih in hladnih tesneh je zatečišče gamsov v poletni vročini. Tedaj gamsi komaj izgledajo in kažejo, da so divje živali, tako brezbrizno polegajo, postopajo in se pasejo po meleh in rebreh za streljaj s kroglo ali dva okrog človeških selišč.

Kaj prida bolje na splošno po svetovnem prevratu tudi v triglavskih dolinah in gorah ni bilo. Vendar je tam gorovje neprijemno bolj razčlenjeno in razsežnejše kot so Karavanke, tako da se je rešilo več gamsov v boljše dni.

Mala Pišenca za Kranjsko goro je med drugim svet zase, velika naravna izba od vseh strani zaslonjena in zavarovana. Tja sem bil povabljen najprvo, da pomagam odstreliti kakega starega kozla. Ustno izročilo je napihnjeni sloves moje repetirke 6.7×52 zmaknilo donavskim močvirjem in ga prineslo do ušes lovozakupnika, ki me je ves čas s hudomušnimi opazkami na »zanesljivost« moje puške vzpodbujal, da bi pokazal, kako se gamsom »streže«. Toda jaz sem se šele zopet privajal na domače strmine, čeri in tesni, ki so se mi spočetka zdele neizrečeno hude in nezavzetne spričo ploskosti brezbrežnih donavskih ravnin, kjer je bil človek najvišja točka vse okolice. Pri tem sem se pa zgubljal še v malo znani mi svet gamsov in njihovih skrivnosti, kajti teorija in praksa, knjiga in doživetje sta si ravno pri tej divjadi tako narazen kakor nebo in zemlja. Poleg tega sem bil z mislijo noč in dan v labirintu službenih vrtincev in skoraj noč in dan na nogah, tako da mi je prvo poletje uhajala misel mnogo bolj na počitek kot na lov. Toda neugnani lovski tovariš je znal tako mikavno slikati čare svojega lovišča, da bi se kamen zganil. In kot v zasmeih mu je nekaj let za tem postal lov na zajce usoden. Namesto da se je sprožila puška na zajca, je strel ob nesrečnem padcu na puško pogodil njega v nogo, da je podlegel zastrupljenju. Tovaški spomin na Julija nosi skala na tistem kraju v gmajni Korške Bele.

Dne 21. oktobra zjutraj sem se zaupal vodstvu dobrega lovca, ki v svojem področju okrog Kranjske gore pozna vse gamsje rodove po dlaki in navadah, vsakega posameznika po rojstnem kraju in letnici ter slehernega kozla po točkah rogljev. Krenila sva s svitom v Malo Pišenco — gamsji hlev. Kako ta dolina izgleda in kako se vanjo pride ali ne pride, so opisali že gorski vodiči. Kakšen je gamsji hlev, naj si vsak lovec predstavlja po svoje, kakor mu bolj godi. Ta gamsji hlev je bil tistega lepega ali nelepega, mislim nedeljskega dne — prazen. Lovec mi je pri vsakem ovinku in pred vsakim razgledom napovedal, kaj bova videla, oziroma kaj bi utegnila videti, koliko, kako daleč, kako kapitalno ali nekapitalno da bo in še marsikaj.

Prav prijetno sva kramljala, postajala, oprezala na vse strani, buljila skozi daljnoglede in se dolgočasila. Kadar ni hrumel potok ali vršal veter, je od tihote šumela kri v ušesih. Drugih podrobnosti, lepot in užitkov, ki so opisani pri vseh lovih na gamse, se več ne spominjam.

Ko sva se naveličala hoditi in gledati v prazno, sva nosu pokazala hrbet s to razliko, da sem sedaj hodil jaz prvi in da sva še bolj hrabro kramljala. Na kraju, kjer sem zjutraj nabasal repetirko, sem stresel zopet naboj iz vretenca in lovec se je čudil, da na drugi strani doline ni niti »tistega starega samotarja«, ki je sicer »privezan« na majhnem plaziču ob ruševju.

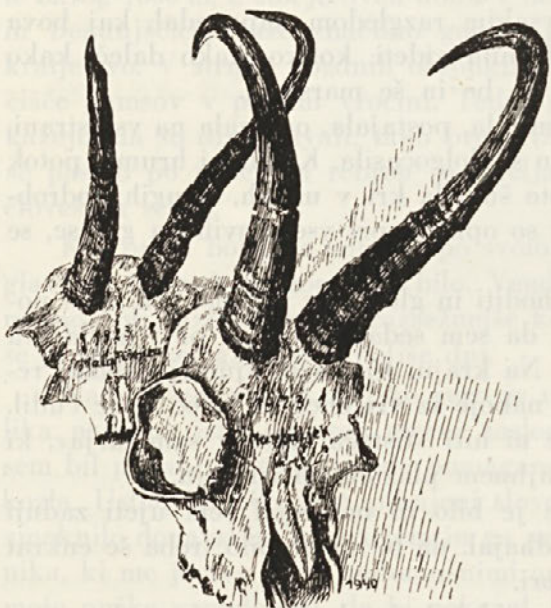
Kake dve čez poldne je bilo in namerjal sem ujeti zadnji vlak, ki je tedaj zgodaj odhajal, da bi mi ne bilo treba še enkrat prenočevati v Kranjski gori.

Pri nekem prehodu čez globok jarek, ko se steza obrne, mi sikne lovec v hrbet: »Gams!« V sapi tega edinstvenega zloga sva ležala na trebuhu in repetirka je pogoltnila nekaj nabojev. Med pripravo za strel mi zatrdi lovec, da je to tista velika stara »mrčina«, dober znanec njegov, ki se je že tolikim zmuznil na podoben način, kakor se je hotel to pot nama. Je »kapitalen«, a vsaj na 300 korakov in brž naj streljam, če se mi ne zdi predaleč. Medtem sem gamsova pleča lovil v strelni daljnogled in ko je ob grmu nekoliko postal, sem stisnil. Lovec je ves čas pozorno opazoval skozi trieder in že med skokom hlipnil »dober je«, da se mu je naslednji hip zataknila beseda v grlu. Iz ruševja je skočil namreč mladič in se ustavil ob »kapitalnem«, ki se je medtem zgrudil... Nisem utegnil primerjati najin角度h duhovitih obrazov, izpraznil sem puško in se podviral na vlak.

Čez nekaj dni mi moj lovski gostitelj prinese trofejo, šibke neznatne rogljiče šestletne kozice, in mi ves razigran in smehljajoč kakor vedno — če je mogel komu katero naplesti — reče (ob takih

prilikah v tolminskem narečju): »Ma benj, dobro strelja vaša puška, benj.« Spoznal sem, kako lahko je na gamsjem lovu ustreliti — kozla.

Ob tednu sem v Martuljku v Akotju ustrelil resničnega, lepega kozla, 12 let starega s 106.6 točkami, a s slabo dlako. Popravlil sem slab nastop. Sicer je bila pa ravno tako malo tokrat moja zasluga kot prejšnji pot, le lovski nauk je bil dragocen, namreč: ne verjemi drugim očem, ali bodi — vsaj pri lovu — neveren Tomaž!

V lepem jesenskem jutru smo se namreč pehali skozi Akotje, da bi više gori malo pritislili gamsa. Pomikali so se že pod vrhove, ker jim je bližajoči se prsk dramil leno kri in sem pa tam si je kak samotar že ogledoval kozarijo, ki je lezla v trope. Gredoč skozi Akotje je lovec z neke skale blizu steze opazil v melu samcatega gamsa, ki se je pasel navkreber. Lovski gospodar, ki je po prvem plenu še bolj obračunal mojo repetirko in bil zaradi svoje telesne teže od sir-

mine upehan in segret, je to priliko uporabil za dobrodošel odmor in prigrizek. Moji puški je odločil, da temu gamsu prestriže pot, ker da ima »najlažje noge«.

Z lovцем sva zlezla previdno iz gozda v razdrapano skalovito in strmo pobočje. Vsako stopnjo sva morala pretipati, da bi sprožen kamen ali pesek prezgodaj ne opozorila gamsa ali ga škrtanje okovank ne pognalo z mela. Nazadnje sva se morala dokaj nepripravno vgnezditi v sedlu rušljive skale, ker je bil pred nama neprijazen in prepadast svet in lovec je menil, da pride gams tam skozi. Videla nisva niti 100 korakov pred se. Torej čakajva.

Veter je bil glede na gamsa ugoden, a za najino pretanko obleko ne. Ob stezi sva pustila namreč nahrbtnike s svitri, ker sva menila, da greva samo ponj. Toda ura je minila in še kaj, ne da bi se kaj zganilo. Že lovec je nazadnje veroval, da se je gams obrnil navzdol ali od naju stran. Nerodno mi je bilo, da

ostala družba toliko časa čaka in da bo zaradi tega načrt lova trpel. Ko se je že tudi lovec vdal, da odrineva, zaslišiva za hrbtom žvižg, znak, da naju kličejo. To me je dvignilo, a naslednja lovčeva beseda »glejte ga« še desetkrat hitreje potlačila za skalo. Kakor bi bila iz tal zrastle, je molela bela glava izza skale za lučaj kamna pred nama, prav tam, kjer je bil lovec gamsa napovedal. Za hrbtom ponoven žvižg in klic. Zagomazelo mi je po hrbtu in zgrabila me je lovska mrzlica ob svesti, da gre za trenutke, kdo bo hitrejši.

Navadno se zgodi, da lovca zateče žival v najneugodnejšem trenutku, ko je nezmožen »obrambe«.

Gams me je dobro videl, ko sem se zgubil za skalo in slišal zadaj človeške glasove. Presenečen je v naslednjem hipu v krčevitem sunku skočil na rez skale, da bi se lahko silneje odgnal v varno ozadje. Pri tem je pokazal stran in klicu za hrbtom je odgovoril pok. Na mestu se je zavrtel gams, da je pokazal drugo pleče, z glavo obrnjen v dolino. Gamsa, lisico in raco streljaj, dokler se maje. Po drugem strelu se je pognal navzdol, grušč je zarožljajal in po nekaj dihih zadrževane sape je nekaj težko, zamolklo telebnilo pod nama čez peči v plaz.

Ves dan smo se dolgočasil v stenah in strmeli v jesensko tihoto. Niti dlaka se ni pokazala, vse je bilo kakor pometeno. Nazaj grede smo pobrali gamsa in šegavi gostitelj je dvoumno pomežiknil skozi ščipalnik: »Benj, dobri smo!«

Silvestrovo smo praznovali v njegovi vili v Kranjski gori. Posebnost vile je bila naprava centralne kurjave. Brezdanji trebuh peči je žrl stote premoga, a sobe so se segrele šele o sv. Jakobu in premrl človek pri sosedu. Nas ni motilo, saj smo že na predvečer imeli za silvestrovanje temeljito skušnjo s toplotnimi steklenicami imenitnih znamk. Pa je gospodar proti koncu skušnje menil, da bi za Silvestra nesel še enkrat svojo puško v Martuljek, ker se njegovi nič kaj ne ljubi.

Lovskega tovariša želja je zapoved, čeprav čez noč zleze živo srebro na 20 stopinj pod ničlo in zajec išče mater. Šele ko sva za Martuljkovo postajo z lovцем že dobro uro sople skozi zimsko pokrajino navkreber, so se odtajali udje in jezik. Stopnjema je tudi v resnici postajalo topleje, da sva slekla svitre in ko naju je nad gozdom okrog 11. ure zajelo sonce v bleščečem se snegu, da sva slepela in se od jarke luči skoraj opotekala, sta postajala nama tudi suknjiča prevroča. Po poldnevu se je jel sneg tako predirati, da sva se obrnila z brega do gozdov, kjer je ležalo manj snega in mu sonce ni moglo toliko do živega. Tako sva pritelovadila v Črni vrh, v višino kakih 1500 m, kjer je lovec menil, da spotoma domov

morda le še kaj iztakneva. Ves dan nama je namreč drugovala prava gorska samota, tako da se nama še jesti ni ljubilo.

Gozd in dolina pod nama sta bila že v globoki mrzli senci, naju je skozi redko smrečje še lizalo sonce. Jaz sem bil od »obilnega lova« še manj pozoren in v gozdu nisem ravno računal na gamse. Pa lovec dvigne palico in pokaže. Palica je pokazala čez dolino v nekaj nižji hrbet, ki se je končeval v navpično skalo, strmečo v dolino. »Ali ga ne vidite,« me je spodbujal lovec, ko sem

vprašujoče gledal sem in tja. »Pa kozel je.« Seveda, skozi košati vrh smreke ne nese oko. Bil sem kakih pet korakov za lovцем in ko sem se prestopil, sem šele videl vrh tiste peči črno silhueto sredi gostega jelševnega grmovja, ki je obraščalo skalo. Nepremično je strmela črna postava z brega, iz česar je lovec sklepal, da mora biti spodaj trop in da kozla še motijo koze. Sedla sva v mehki sneg, v katerega sem predse zapičil palico in prislonil puško. Toda, če bo skozi to goščo našla krogla pot, ga bo tudi kamela skozi šivankino uho, sem menil. Res, da jelševja ni bilo bogve kaj široko pred gamsom, toda v slogi je moč. Špranjo na več kot 200

korakov pač more in mora najti le krogla sama. Toda Silvester je bil, torej zadnji dan, poslednje ure popoldneva ob poslednji priložnosti. Kaj pa lovska »pravičnost«? Rad bi videl tistega pravičnika, ki bi šel prej trebit grmovje izpred gamsa. Brez »upa zmage« sem spustil kroglo iz cevi in glej — našla je špranjo. Gams se je brez obotavljanja postavil na glavo, se zvalil čez rob skale in — obvisel na jelševju za roglje obešen med nebom in zemljo.

Spočetka je izgledalo, da bova morala po reševalce v dolino, kajti lovca sem svaril, da bi šel med veje, ker nima rogljev kot gams, da bi se obesil, in dveh kozlov bi šibka debelca morda ne zdržala. Po njegovi spretnosti in iznajdljivosti je pa vendarle snel gamsa z vislice, da je telebnil v globino.

Z mrakom se je pričelo silvestrovanje. Drugi dan so 12 letni kozlovi roglji kazali 102,5 točk, nas so pa bolele glave, kot da so nam taki roglji pognali iz butic v eni sami noči.

Tisto jesen mi je Stol naklonil svojega prvega gamsa. Na ponovno željo in prošnjo sem prevzel v območju Stola upravo lovišč, katerih zakupnik je bil francoski marki, velik a svojski lovec, kakor so za nas, z nemškim pojmovanjem lovstva, domala vsi francoski lovci. S tem so se mi osebno odprla lepa lovišča. Da bi se ne bila nikoli! Vršeč zgolj svojo dolžnost, sem si nakopal intimnih skritih sovražnikov, zavistnežev in obrekovalcev pestro tropo. Veliko ceho sem plačal za račun 15 letnega poštenega dela, ki pa je naposled premagalo protivnike, da sem dolgoletnemu zakupniku, francoskemu grofu, postal dober lovski tovariš in prijatelj. Ta mi je največ omogočil, da sem sivo teorijo lovskega znanja o srnjadi in gamsih prelil v zeleno prakso in zato iskrena mu lovska hvala. Bil je izmed hrabrih branilcev nezmagljivega Verduna v svetovnem klanju, nekako na pol gorenjski domačin, ki je uspešno reševal — kakor je sam imenoval — svojo drugo domovino na mirovnih pogajanjih v Parizu, ko so mogočni sosede vadjali za boren slovenski plašč.

Tedaj in še nekaj naslednjih jeseni sem se grel v naklonjenosti rahločutnega svojega prednika, ki me je počastil, da sva šla skupaj na gamse. Prijeten, malo nervozen lovski tovariš je bil. Zastavila sva Orelče, on je rekel Orgljice, a lovca Vorgelče. Jaz sem seveda vztrajal pri svoji razlagi, ker Gorenjec reče orlu »voru« in besedo »Vorelče« pogrgra v goltu kakor frakelj dobrega žganja. Da krajevno ime »Vorelče« ne prihaja od orglic, ker so baje stene in peči podobne orglam, pač pa od orlov, mi potrjuje pogosta pojava planinskih orlov v tem kraju. Tam se zlasti spomladi orlji par zadržuje po več tednov in lovci so večkrat opazovali, da je orel nosil s seboj po zraku vejo, očitvidno iščoč primerno gnezdišče. Sicer je v tekočem deceniju posamič ali v paru v presledkih reden gost Stola in njegove okolice ter posebej še imenovanega kraja. Verjetno se mi zdi, da je bilo svojčas v Orelčah gnezdišče planinskih orlov, še ko so bile Orelče z okolico kakor na primer nasproti ležeči Srednji vrh bolj in više porastle z drevjem, ki ga je uničil ogenj.

Lovski gost z lovцем Ilom naj bi zalezoval in obenem pritiskal od Srednje peči skozi Orelče, jaz z lovцем Kugvom pa od nasprotne strani, preko Zabreške doline, znanega gamsjega hleva. Ta hlev, globoko kotlasto korito polno grušča in melov, je bil na lovčevu začudenje — prazen. Sicer je pa vsak hlev večkrat prazen in tako je bil v teku let in lovnih dni tudi ta. Toda živ je bil mnogokrat in večkrat tako, da je gomazelo na vseh straneh.

V zgornji tretjini Orelč sva zlezla v prepadaste peči, proti dolini večkrat navpične, vse izlizane od vode, na vrhu ali v sedlu pa pokrite s trdo ostro travo in gorskimi zelišči. Med policami, raztrganimi žlebovi, skalnimi nosovi in turnci so tratice, pravi vrlički za kozarijo, kadar vodi mladiče. Dokler zemlja ni zmrzla, ni hoja po škarpastih rebreh za vajenega lovca prenerodna in nevarna.

Pri nekem plazu, polnem debelega grušča pod rušečo se steno, sva se utaborila, ker je lovec menil, da brez velikega trušča ne prideva čez plaz, kar bi znalo gamse pognati navzgor proti Stolu in na Koroško. Čakala sva, da nama onadva izpod Srednje peči, od katere sta imela ugodnejši dostop, pritisneta kaj na obzorje. Pri takem čakanju, kjer hodi megla v razglede in v novembrskem prepihu pomalem zebe, se minute druge ure vlečejo kot smola.

Iz otrplosti naju strese strel, ki je šinil nekje izpod Srednje peči, preletel dolino v »Štengcah«, se odbil od Srednjega vrha, zavalovil čez zeleniško dolino in udaril ob severne stene Begunjščice, se tam zdrobil in vznemiril vse ozračje do Stola in Nemškega vrha ter zbrnel globoko po dolini Završnice, kjer so ga ustavila pleča gozdnatih Zavrhov, da ni planil prav do vasi pod Rebrom na gorenjski ravnini. Še dva poka sta se razletela po dolinah.

Ob strelu zgibljeta roki lovca sami in tudi moja repetirko. počivajočo v naročju, sta dvignili roki v pripravljenost. Kugu je poprijel svoj daljnogled, da bi bil pripravljen za napoved. Spremljajočega lovca sem navadil, da je brez poziva in vedno motril divjad, jo ocenjeval in napovedoval kakovost. Opozoriti je moral na najboljše trofeje ali za odstrel na najslabšo žival. Malo pridržani dihi slede, na pol odprta usta love glasove, da bi ne ušli ušesom, oči drse mrzlično po obzorju gor in dol, srce krepkeje udari, da zagomazi po premrlih nogah. Čez čas zatrepeče čez hrbet pred nama zamolkel ropot. Lovec maje z glavo: »Čez gredo.« Verjetnostni kazalec hitro drči od 100 proti ničli in tako pada tudi pritisk krvi; puška sama zleze v naročje in z globokim požirkom suhega grla zaprem usta.

Pred nekaj dihi vsa okolica do skrajnosti razgibana, za lovca vsak kamenček živ in zanimiv, kot da je čarobni pok puške zbudil zakleti grad, se pogreza v prejšnjo otrplost in samoto in minuta se zopet daljša v neskončnost... Čudovito je razpoloženje na lovu.

»Še počakajva.« meni lovec, ko naju je objela zopet spokojnost. Saj se na lovu več pričaka kot pileta...

Nad nama v steni pade kamen — na živce pade, da ude zgrabi krč. Čez steno na nebu zgine črna senca. Kako se je ukral

dvema paroma budnih oči? — Ni mogoče. Od vrha čez je prišel gledat gams, sprožil kamen in odskočil. Pod steno zarožlja grušč. Tri postave se zavihte iz nič na rob skale. Puška je ob licu, oprta na palico, kazalec na sprožilcu. Kozarija! Hip stoje neodločno; nevidna sila jim izpodnese noge, da se vržejo v steno in zginejo skozi nebo. Ravno tam nova postava, — kozel — pok. Sto korakov pred nama se vzpne na zadnji nogi ter zapleše kakor žrebec, omahne, se ulovi še enkrat, zapleše in omahne čez steno v plaz. Plaz oživi in ga z ropotom nese navzdol. Stena zamigota, več prožnih teles odskakuje od prijema do prijema. Na sivem nebu se odražajo ostro rezane postave gamsov, ki stoje na robu strmeč v globino in čakajoč, da se iz stene izvije zadnji od gosjega reda. Naslednji hip jih odnese. Čakajva ... Zopet stojita na skali, desna slaba koza. Strel zgreši, drugi jo podere, da se ustavi poveznjena čez mrtvega kozla v žlebu. Živci so odjenjali.

Od nekod prižvižgajo planinske kavke, zakrožijo nad nama vedno niže, brez bojazni se spuste k plenu in posedejo na okrog. Diši jim kri. Okrog Srednjega vrha zakraka razklano. Ona dva pod Srednjo pečjo imata plen, krokar gre na pomoč.

Gost z lovcem je bil že pri koči, ko sva se vrnila. Vsak tri strele, vsak dva ...! Moj enorogi osemletni gams in dveletna slabotna mršava kozica. Rahločutni gost je imel ogromnega kozla, kakršnega prej in poslej nisem videl v taki telesni moči, čeprav so bili roglji prav povprečni, in — kozliča. Ves nesrečen je bil gost v lovski sreči. Srečen, kdor v življenju strelja samo — kozličke!

Lokve, gorsko letovišče v Trnovskem gozdu.

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda*

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Nadaljevanje.)

Štefan Pavlin spada med staro gardo slovenskih gozdarjev Trnovsko-idrijskega gozda. Rojen l. 1832 na Kalanovšču pri Voglarjih je bil ožji rojak Plesničarjev in velik njegov prijatelj. Po 12 letni službi, deloma vojaški na Dunaju, deloma orožniški v Dalmaciji, je Pavlin l. 1866 nastopil gozdarsko službo v Panovcu pri Gorici. Že naslednjega leta je bil premeščen v Krnico, od koder je prišel l. 1871 na Lokve in l. 1872 na Čaven, kjer je služboval točno 20 let, t. j. do l. 1892, ko je bil upokojen, nakar se je naselil v Kromberku pri Gorici. Tu je živel na lastni domačiji do svoje smrti l. 1909. Zapustil je sina Leopolda, pred vojno nadučitelja v Sovodnjah ob Soči, ki živi danes kot upokojenec v Beogradu.

Pavlin je bil v svoji službi zelo vesten in sposoben mož, za kar mu je prav hodilo znanje jezikov. Ker je v svojih mladih letih

* V nadaljevanju tega spisa v prejšnji številki se je na str. 148 pod sliko Edmund Čibej pomotoma vrnil pred imenom križec. To neljubo napako naj spoštovani čitatelji popravijo, ker se imenovani, čeprav v letih, veseli najboljšega zdravja, kar mu tudi vsi od srca želimo, pa naj tudi on blagohotno oprostí. — Ur.

preživel veliko let izven svoje ožje domovine, se je bil dodobra priučil nemškemu in italijanskemu jeziku, ki je oba poleg materinščine obvladal v govoru in pisavi. Jezikovno tako sposobnih mož je bilo malo v Trnovskem gozdu, Pavlin je bil v tem pogledu med njimi redka bela vrana.

Mož je bil tudi v lovskem oziru na svojem mestu. V svoji dolgoletni lovski in gozdarski službi je doživel nešteto zanimivih epizod, ena najmičnejših — datira iz časov okoli l. 1880 — je naslednja: Nekega dne je moral Pavlin po službeni dolžnosti s Čavna v Krnico. Slučaj je hotel, da je v Krnici naletel na dimnikarja, ki je bil namenjen baš na Čaven, da v ondotni gozdarski hiši izvrši vsakomesečne posle svoje obrti. Ker mu je Pavlin za-trjeval, da bo s svojim opravlkom pri oskrbništvu v teku dobre ure gotov, je počakal dimnikar Pavlina in tako sta možakarja že v zgodnjih popoldanskih urah korakala ob živahnem pogovoru po prijetni gozdni senci proti Čavnu. Mudilo se jima ni, ker je imel dimnikar navado, da je na svojem potovanju prenočeval v gozdar-ski hiši na Čavnu.

Prišla sta že blizu do Avške gmajne, ko začujeta ne daleč v hribu neko sumljivo sekanje. Pavlin v hipu postoji in veli dimni-karju, naj se skrije za bližnje drevo, sam pa stopi s pota nekoliko v stran. Sekanje je čez trenutek prenehalo in ni bilo treba dolgo čakati, ko privleče nekdo doli po kamenitem kolovozu precej dolgo drevesno deblo (ranto). Ko se neznani mož približa do primerne razdalje, tedaj plane pred njega Pavlin z grmečim glasom: »Stoj, sicer pride hudič po tvojo dušo!« Pa jedva je Pavlin to izgovoril, že skoči izza drevesa črni mož na cesto. Ko zagleda gozdni tat nenavadno prikazen, se pred »hudičem« — bilo je že v mraku — tako prestraši, da spusti ranto, sekiro in vse, kar je imel pri sebi, na tla ter jo ubriše, kolikor so ga pač mogle noge nesti, po čaven-skem rebbru navzdol, ne da bi si upal samo enkrat ozreti nazaj proti Čavnu. Prišedši na dom, v neko podčavensko vasico Vipavske doline, je mož prestrašeno pripovedoval domačinom, kako mu je gozdar Pavlin priklical hudiča na Čavnu. Od tistega časa ni bilo več Podčavenca v goro po erarska drva — tak silovit rešpekt mu je Pavlin vbrizgal v pregrešno kri pred hudičem na Čavnu!

Te dogodbe se je l. 1892 spomnil neki dopisnik goriškega »Primorskega lista« ter jo ob priliki Pavlinove upokojitve na dolgo in široko opisal v podlistku tega časopisa pod naslovom »Kako je gozdar Pulin priklical hudiča«. Resnična zgodba je zbudila takrat mnogo smeha in je še danes znana po bližnjih podčavenskih vaseh. Sicer je bil Pavlin veren slovenski mož in s hudičem v svojem življenju daleč narazen.

Za Pavlinom je prišel na Čaven l. 1892 gozdar Josip Cejnar, rodом Čeh, ki je perfektno govoril naš slovenski jezik. Simpatični mož je bil po kratkem bivanju na Čavnu premeščen v Puštale pri Čepovanu, kjer se je že čez nekaj mesecev smrtno ponesrečil na nekem strmем in zledenem terenu blizu Čepovana. Ostavil je vdovo in dve ljubki hčerki, ki so se nato preselile k »Bajti« v goriški Rožni dolini, od koder je bila lepa gospa tudi doma.

Franc Knežaurek, oče in sin. Na Predmeji v spodnji hiši — gorenja je pripadala oskrbniku — je bival v času mojega prihoda na Dol gozdar Franc Knežaurek, rojen l. 1846 v Gradcu na Štajerskem. V mlajših letih ljudskošolski učitelj v Podkloštru na Koroškem je zaradi nesoglasja s predstojniki dal l. 1874 učiteljski službi slovo ter se posvetil gozdarstvu. Novo službo je nastopil v Trnovskem gozdu in sicer v Krnici, od koder je bil po kratkih letih premeščen k gozdnemu oskrbništvu na Dol-Predmejo, kjer sem imel pogostoma priliko spoznavati vrline tega inteligentnega moža. Njegova soproga je bila Korošica, hči vojaškega kapelnika v Celovcu. Lepa, pridna in muzikalična je s skrbnim možem vzgojila 14 otrok, od katerih je najstarejši, Franc, postal tudi gozdar. V kasnejših letih je bil Knežaurek premeščen na Koroško, v bližino kraja svojega nekdanjega učiteljskega službovanja, in nazadnje v Winklern ob koroško-tirolski meji, kjer se je v hudi zimi l. 1901 smrtno ponesrečil v svojem revirju, star jedva 55 let. V moji duši, pa tudi med našimi Gorjani, mu je ohranjen najlepši spomin.

Knežaurekov sin Franc, rojen l. 1874, je bil moj učenec na dolski šoli. Brihten deček je v naslednjih letih študiral na goriški realki in je po dovršeni gozdarski šoli v Gusswerku na Gornjem Štajerskem l. 1892 nastopil službo gozdarskega pomočnika v Klani v Istri. Leta 1897 je prišel kot gozdar v Mrzlo rupo, kjer je služboval več let in kjer sem mu kumoval pri dveh otrocih. Njegova zadnja aktivna služba je bila na »Rauberkomandi« pri Postojni. Nad vse vesten gozdar in odličen lovec, odlikovan l. 1925 na lovski razstavi v Gorici, je bil l. 1927 po dovršenem 35 letnem službovanju upokojen. Kot upokojenec je sprejel mesto gozdarja pri upravi kneza Windischgrätza — v zadnjih letih akcijska družba »Sclabsa« — v Bukovju pri Postojni, kjer še danes s pravo mladeniško neutrudljivostjo vrši svojo službo. Naj bi jo vršil z nezmanjšano vnemo še mnogo vedrih let!

Jakob Simčič. Kot četrti starejše garde naših gozdarjev v Trnovskem gozdu bodi na tem mestu omenjen Istran Jakob Simčič, rojen l. 1856. O njem so pravili, da je dovršil gimnazijo.

da je študiral nekaj letnikov medicine na dunajskem vseučilišču, da pa je moral študije zaradi udeležbe pri nekih izgredih med dunajskim dijaštvom opustiti itd. Koliko je na vsem tem resnice, ne vem, ker nisem prišel ž njim nikoli v kake ožje stike. Nekaj bi le moglo biti na teh govoricah, sicer bi Simčič ne prišel tako pozno, t. j. šele l. 1865, v gozdarsko službo. Okoli l. 1870 je bil nameščen kot gozdar na Čavnu; kasneje je prišel na Lokve ozir. na Poncalo pri Lokvah, kjer je služboval kakih 15 let, t. j. do svoje upokojitve l. 1905. Naselil se je v Gorici in tam l. 1911 umrl, zapustivši zelo nadarjeno hčer Sonjo, ki se je v predvojnih časih udeleževala s peresom kot feljtonistka pri tržaški »Edinosti« in drugih listih.

Simčič je bil svojevrsten mož. V prostem času je tičal večinoma v knjigah. Narodno zaveden je ostal do zadnjega in se mnogo zanimal za kulturni napredek našega naroda. Leta 1905 je bil skupno s prijateljem Plesničarjem pri odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani.

Filip Kainradl. Za Knežaurekom st. je prišel na Predmejo Filip Kainradl, rojen v Krnici l. 1845. Bil je impozanten mož: velik in močan z lepo rjavo brado. Slovel je kot marljiv in vesten gozdar, še bolj kot neizprosni preganjač divjih lovcev. Četudi obsovažen od slednjih, je bil povsod dobrodošel, ker je bil izredno veselega temperamenta in nedosegljiv humorist. Nad vse je ljubil godbo in ples.

To je pokazal nekoč v Ajdovščini, ko so Ajdovci praznovali svojega farnega patrona z običajno šagro in javnim plesom na Lavričevem trgu. Kakor vsako leto, tako se je tudi to pot sestalo v ajdovskem trgu čudo naroda od vseh strani Vipavske doline in bližnjih hribovskih vasi. No, in šagra je zvabila v svoj krog tudi našega Kainradla. Bil je nenavadno dobre volje, saj je na dopoldanskem sejmu s prodajo krave napravil imenitno kupčijo. Tako razpoloženega so nekje iztaknila gorjanska dekleta in Filip — hočeš nočeš — je moral ž njimi tja pred Marčevo hišo na plesišče. »Preklete vas morajo pete srbeti, hahaha,« se je smeje drl Kainradl na vse grlo. »Pa naj bo, kjer je muzika, tam smo tudi mi Gorjani. Liska je prodana, denarja ne manjka, toda kaj mi boste dale ve, če vas malo obrnem po brjarju?« »Vsaka en poljubček, gospod Kainradl,« se je oglasila brhka Podkalarjeva Rezka. In Filip je držal besedo, ali so jo držala tudi dekleta, o tem molče viri. Pozno ponoči domov prišedši je potožil svoji dobri ženki: »Francka, liska je zamukala! Kaj se hoče, Bog je dal in Bog je vzel!« Ko je Filip drugo jutro meril svojo običajno pot proti Smrekovi dragi, so mu bile noge hudo težke, mošnjiček pa precej

lahek — pač posledice svetoivanske šagre v Ajdovščini! Oj, ti presneta gorjanska dekleta!

Sicer ni vino Kainradla nikoli »komandiralo«, kakor je imel navado o sebi reči, ker je znal pijačo vselej tudi z jedačo prav dobro založiti. To je opetovano z dokazi izpričal. Nekoč je ob sladkem istrijancu pospravil nič manj kakor 24 kuhanih jajc in ob neki drugi priliki prav toliko surovih z lupino vred! Kakšne posledice sta rodili te svojevrstni atrakciji, o tem ni izredni jedec nikoli črnil besede. Gotovo da ne vzpodbudnih, saj ni sličnih stvari nikoli več ponavljal.

Dasi močan hrust, da se zlepa ni bal koga, je bil Kainradl včasih vendarle malo vražjeveren in noč ga je tu pa tam vznemirjala. Na Dolu, tam blizu, kjer stoji danes Repičev hôtel »Albergo Augusta«, je občinski kal, t. j. napajališče za živino. V tem kalu, ki se o njem pripoveduje, da so ga izdolbli jeleni, je utonil na zimo l. 1898 razvpiti divji lovec Joško Medvedovčev. Neke temne noči, že v pozni uri strahov, jo je mahal mimo napajališča naš Filip, in ker je bil nekoliko »v rožcah«, je nekam prešerno zavpil tja proti vodi: »Joško, pojdi, greva na gamse!« Pa tri sto hudirjev! Ni še dobro izgovoril zadnje besede, že ga trešči nekaj od zadaj po nogah in dobri Kainradl v prepričanju, da ga je udaril mrtvi Joško, zdirja v bližnjo županovo hišo ter ves prepaden pripoveduje, kaj se mu je dogodilo. Nič si ni dal dopovedati, da ga je udarila »furka¹«, ki je slučajno ležala tam ob cesti.

Omenil sem že uvodoma, da je bil Kainradl zelo vesten v svoji službi. Pogostoma se je odpravil v svoj gozdni okoliš, v Smrekovo drago, od koder ga ni bilo po ves teden na Predmejo. V Smrekovi dragi, v »Anini koči«, je imel svojo lepo urejeno lovsko sobo in tam okoli je preživel najlepše trenutke svojega gozdarskega in lovskega življenja.

Neke počitnice sem se napotil tudi jaz ž njim v Smrekovo drago. S provijantom sva se dobro založila, saj sva nameravala ostati tam gori pod Goljaki najmanj teden dni. Za svojo osebo sem sklenil čim najbolj izkoristiti ne samo lov, temveč tudi turistično stran te svoje robinzonade v prelepi okolici »Anine koč«¹. Do Zelenega roba, ki slovi kot eno najlepših razgledišč Trnovskega gozda, ni bilo daleč. Zgodaj, včasih že pred sončnim vzhodom, sva bila na vrhu, od koder se je nama nudil nebeško lep

¹ »Furka« je 1 do 5 m dolg vrh smreke ali jelke, nekaj oklešček s 50 do 40 cm dolgimi vejami, kakor jih rabijo naši Gorjani za sušenje sena, otave ali detelje. Ako stopiš na tak oklešček, pogostoma odskoči in prav lahko dobiš nezaželeno brco. Melik rabi za »furko« izraz »ostrve« ali »ostrnice« (Slovenija I., 2. zvezek, str. 595).

razgled na gorato Tolminsko, na Karnske in Julijske Alpe, na Karavanke itd. Pa tudi v neposredni bližini je nama narava poskrbela za obilo izpremembe: tu vitka srna, spodaj v Tribuških stenah divja koza, visoko nad nama pa kraljevi orel v velikih lokih, prežeč na svoj plen...

Lovska sreča nama je bila izredno mila. Že drugi dan je padel krasen srnjak, ki sva ga poslala oskrbništvu na Predmejo, dočim sva drobovje ohranila zase. Seveda sva imela naslednji dan sijajno pojedino: Filip je pripravil koruzno polento, jaz pa zvrhano kozico cvrčka. »Za dva dni!« je bilo Filipovo povelje. »Dobro, za dva dni!« ponovim za njim. Za drugi dan je res ostalo v kozici še skoro polovico cvrčka, četudi se mi je zdel nekam sumljiv. »Filip,« pravim, »cvrček se je pokvaril!« »Kaj še!« me osorno zavrne prijatelj in krepko pomeša po kozici. In vse je bilo zopet v redu! Pol ure nato sva že sedela za mizo sredi lepega zelenjadnega vrtička pred »Anino kočo«. Družbo je nama delala precej obilna steklenica istrskega refoška, ki ga je Kainradl le za izredne prilike prinesel iz Anine kleti. Ne pretiravam: nebeško razpoloženje sredi Smrekove drage! Kaj boljšega bi nama ne mogli pripraviti niti v hotelu »Pri zlatem jelenu« v Gorici. — »Moke bo zmanjkalo,« pravim nekaj dni kasneje. »Nič ne de, pojdeva na posodo k oglarjem!« odvrne Filip. Rečeno, storjeno! Ali, o joj, moka je bila vse prej nego rumena. »Joj, Filip, to ne bo za rabo!« »Še bolje, črna primes naju vsaj nekoliko prečisti!« dobim za odgovor. — »Jedačo imava, toda pijače bo premalo!« pravim ob neki drugi priliki. »Kar nič se ne boj, prijatelj, dol v Mrzlo rupo stopiva do Franceljna, tam dobiva postrvi in rujnega vipavca!« »Haha, lahko je reči 'stopiva'! — pri tem pa 600 m skoraj navpične strmine!« »Kaj to!« méni Filip. In res, vzela sva palici in čez dobro uro že kramljala v Mrzli rupi z gostoljubno in ljubeznivo gozdarjevo ženko.

Da je bil Kainradl veseljak, sem že povedal. Če je bilo kje kako boljše ženitovanje, je bil on gotovo zraven. Saj plesati je znal kakor le malokateri in Hujka, vaška šivilja, je trdila, da se zna bolje vrteti nego sam »štatholter«, ki ga je ona nekdanj opazovala, kako se je sukal v »terjatra« v Trstu. Kako pa je Filip sukal šele njo — šiviljo! Joj, to je bilo smeha, posebno kadar sta plesala »štajriš«! Zdaj naprej, zdaj nazaj, zdaj vsaksebi in »permojduši, Mica«, zdaj pa na »uno vižo«! In piti je morala Mica, piti tako, da je kar teklo od nje...

Ni treba še posebej poudarjati, da je bil naš Filip tudi izvrsten lovec. To je pokazal ob neštetih prilikah in to so pričale mnoge lovske trofeje, ki so krasile njegovo stanovanje na Predmeji. Lov

je sicer smatral za neke vrste razvedrilo, toda vzel ga je vselej od resne strani, ki zahteva celega moža na svojem mestu. Bil je med tistimi, ki ne vidijo v lovčevi nalogi samo brezglavo ubijanje, nasprotno, ki imajo srce za ubogo divjad in prav posebno skrb za njen mladi naraščaj. Zato je bilo od njega razumljivo, če je bil strasten preganjalec divjih lovcev in neusmiljen zatiralec vseh vrst zverjadi, ki so mu vsepovsod in ob vsakem času ugonabljale plemenito divjad. Največ preglavice pa mu je nekoč povzročal divji maček v Smrekovi dragi. Cele tedne je čakal nanj, a do živega mu le ni mogel; na strel mu ni prišel, v železo tudi ne. Toda iznajdljivi Kainradl si je vedel pomagati: v bližini »Anine koče« je nastavil mačku puško in grešni nepridiprav je neke noči izvršil — samomor!

Tako je znal Filip, vse je pogodil in vse se mu je prav izteklo. Bil je blaga duša in poštenjak, da malo takih. Pri svojih predstojnikih je bil spoštovan, pri kolegih pa naravnost oboževan. S Plesničarjem sta bila botra. »Permojduši« — njegova navadna kletvica — »permojduši, kompare, kdaj prineseš še eno vrečo polhov, da jih bomo zalili?« Plesničar je bil namreč v vrsti starejših gozdarjev med redkimi, ki so temeljito poznali lov na polhe, njegova gospa pa je znala te živalce kaj okusno pripraviti in večkrat smo v vzajemni slogi hrustali to pečeno »zverjad« tam pod Obrekovico na prijaznem otliškem Jagrovšu.

Na jesen l. 1901 je bil Kainradl prestavljen v Kostanjevico na Dolenjskem, kjer je po kratkem službovanju 1. junija 1902 umrl. Enako rastlini ni mogel uspevati na drugi zemlji in v drugem podnebju. Med našim ljudstvom na Trnovski planoti je ostal v najlepšem spominu. Bodi ta spis vrlemu možu zelena vejica na njegovem preranem grobu!

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

VIII.

Skoraj se je že mračilo, ko je hitela Mihevka na dolsko pokopališče. Majhno svečico je nesla v roki, da jo na obletni dan smrti prižge na grobu svojega moža. Prva leta svoje vdovelosti je v žalostni ta spomin nosila še funtno svečo na grob in molila pri njem, da je sveča skoraj dogorela. Pa leta minevajo in z njimi žalovanje: težka vošččenica se skrajša sčasom v kratko lojevko, ki gori komaj za dobre tri očenaše. Je že tako na svetu, da na prestande tegobe počasi pozabimo in se nam spomin nanje obrusi kakor kamen, ki ga potisne ledenik v dolino. Manjši in manjši postaja valeč se v vedno večje vode, dokler prahu njegovega ne preraste rastlinje v morski globini. In prav je tako! Pozaba je najboljše zdravilo za rane na srcu in duši.

Mihevka je odmolila. Na belo posuti cesti, ki teče mimo pokopališča in veže z njim na dolenjo stran Dol, na gorenjo pa Poklon, začuje korake in presekano besedovanje. Radovednost, ki jo je v dobršni meri tudi Mihevka podedovala po naši prababici Evi, jo je dvignila na pozabljen grob ob zidu.

»Jej, jej,« reče sama sebi, »Albina in Tomaž sta in kregata se.« Zdrsne z groba in tiho stopa proti izhodu. Tam počepne za kameniti podboj in si daje opravka s plevelom med skromnim jesenskim cvetjem na prvem grobu ob vhodu.

»Prekleti škric,« je razločno čula jezne besede Tomaža. »Verjemi mi... samo tebe,« je ujela iz Albininih ust. In še je vlekla na uho in čula odlomke groženj, zatrjevanja in prošenj. Slišala je Albino o palici, ki jo je vrnila Tomažu, Tomaža o neki uri in lomljenju reber, pa zveze ni mogla dobiti nobene. Toliko pa je ugotovila, da sta se Tomaž in Albina hudo sporekla in da je Tomaž jezen na Albino in še na nekoga.

Od dolgega čepenja so začela Mihevko boleti kolena. »Vstanem pa grem,« je sklenila, toda čepela je še, dokler je mogla. Potem se je uprla z rokama v grob in se trudoma vzravнала.

Na pragu se ozre po onih dveh. Ob koncu zida stojita napol obrnjena od nje. Tomaž drži Albino za levico in ji sega v zapestje. Albina se vidno brani. »Joj,« vikne, ko vrže Tomaž nekaj v njivo ob poti. — Nato je videla, da je Tomaž za laket potegnil Albino za zidni vogal, in zginila sta ji izpred oči.

Mihevka si je dobro zapomnila, kam je padla tista reč: za ped ali kvečjemu dve od najvišje repe proti poti.

Ves večer je Mihevki zavzela misel na dogodek pred pokopališčem. Sestavljala je smisel in zvezo ujetih besed, pa do zaključka, ki bi jo umiril, ni prišla; prej jo je premagal spanec. Na obletnico smrti svojega zakonskega druga pa se ta večer ni spomnila več.

Še dan ni zvonilo, ko je naslednjega jutra Mihevka že brskala med repjem na njivi. Ne zaman. Kmalu je držala v roki svetlo urico na jermenčku. »Torej nad tole lepo stvarco je stresal govednež svojo jezo,« je preudarjala, »pa le zakaj?«

»Pa le zakaj in čemu,« je premišljevala stopaje orošenih meč raz njivo. — »Najdena stvar se mora vrniti,« je razglabljala v mislih. »K Mohorjevim jo nesem, pa morebiti poizvem, kaj se je vrnilo med Albino in Tomaža.«

Sonce je stalo na polovici dopoldanskega pota svojega in prijetno božalo s toplimi žarki Mihevko v hrbet, ko je stopala po stezi mimo uljnjaka proti Mohorjevi hiši.

Mohorka je bila sama doma. Čudila se je redkemu obisku.

»Tole sem našla,« prične Mihevka po pozdravu, »morebiti ti veš, kdo bi jo bil izgubil? Ženska ura je, pa sem menila...«

»Albine je, naše Albine,« ji hitro seže Mohorka v besedo, »profesor, veš, ta, ki ima v zakupu dolsko lovišče, jo ji je dal, ki ga včasih postreže, kadar je pri nas. Dober gospod! Meni tudi večkrat kaj prinese iz mesta. Dober gospod, ta profesor. Skoraj nikoli ne pride praznih rok k nam.«

Mihevki so se odprle oči. Nič več ni bila v dvomu, zakaj je Tomaž vrgel uro v repo.

Ženski sta sedli na kuhinjsko klop. Govorili sta in govorili, šepetali in sklepali roke. Le zdaj in zdaj je Mohorka vstala, da priloži ognju ali dvigne pokrovko, da vidi, če vse vre in se kuha, kakor je prav.

Spretna medicarka je znala izvleči iz Mohorke vse tajnosti in skrbi njene družine in tako je polna novosti malo pred poldnem vzela slovo.

»Pa zase obdrži, kar sem ti povedala,« reče Mohorka, preden sta se razšli. »Seveda, seveda,« ji zatrdi Mihevka, »molčim kakor postrv v Dršaku in ne črhnem živemu človeku besedice.«

Ko sta se hip potem srečali v dolini pod Mohorjevim uljnjakom z Omejko, ji je Mihevka na dolgo nekaj pripovedovala. »Pa zase obdrži!« je še klicala za njo, ko sta se bili ločili.

Omejec je bil hud kakor osa, ker je moral čakati na južino. Pomiril se je šele, ko je žena pravila, kaj je zvedela od one iz Mihevca. Katrica je molče poslušala zgovorno mater in Albina se ji je zasmilila. »Joj,« si je mislila, »če bi bil tudi moj Ivan tak!« »Umrta bi,« ji je prišlo na misel. Revica ni vedela, da se od ljubezni ne umre...

Mohor je danes zopet zamudil južino. Po Žirskem vrhu je hodil in iztikal za jazbinami. Dognal je, da sivi stric še hodi iz svojega doma, in koval načrte, kje in kako bo nastavil pahove. Kar zasliši strel. »V Broni je padel,« pomisli. Takoj se napoti tja. Urnih korakov jo vreže po celem v Dršak, preskoči v zaletu potok in že korači previdno v strmo pobočje. Pod Kozinovim lazom se skrit postavi na prežo. Če je z Žirskega vrha, mora tod mimo. Pa nikogar ni bilo. Ozlovoljen jo mahne po stezi navzdol. Tam, kjer se steza razcepi v tri kraje, zagleda kaplje krvi, malo niže, kjer solzi vodica na stezo, zajčjo sled in pasje stopinje. »Zajca je ukral in nisem slišal gonje,« se glasno jezi. Vrne se po stezi, da bi ugotovil, odkod je nepridiprav streljal. Ne daleč od nastrela ob mahovitem parobku najde pohojeno resje in zlomljeno debelce krhke tršljike. Odtisi čevljev se niso poznali. Okovancev ta tat ni imel, sicer bi bil lub na resju odrgnjen; gorjanski kmet torej ni bil...

Potna kaplja je spolzela Mohorju raz čelo... Tomaž?... Zapelo ga je pri srcu... Zanke, palica, zdaj očitvidno puška...

»Popustim čuvajsko službo,« je sklenil. »ta ni več zame, ki ne izpolnjujem svojih dolžnosti, ki ne držim svoje prisege in dane besede.«

Z južino ga doma niso čakali, zato je molče jedel sam. Tudi žena je molčala.

Popoldne se je oglasil poštni sel, češ da leži na pošti denarno nakazilo od profesorja Berana. Mohorja je zbadlo v prsih...

IX.

Zima se je oglasila z debelim snegom. V takem Beran ni lovil. Naročil je bil Mohorju, naj napravi gazi do posek in kopinja in podere na primernih mestih nekaj listnatih debel, da bo mogla srnjad do popja. Jerebicam naj pripravi krmišča pa zajcem naj nanosi sena, zlasti pa otrebkov s sadnega drevja, da ne bodo silili k cepljencem. O polni luni pride čakati lisice, če pa se v lovišču pojavijo svinje, naj mu to nemudoma sporoči, da priredi nanje pogon.

V mestu je imel Beran stalno družbo v gostilnici »Zvezdi«. Omizje je štelo šest vsakdanjih gostov, dvakrat na teden pa je bilo treba primakniti še mizo ali dve, da je bilo prostora za vse. Ob teh dnevih, namreč ob ponedeljkih in petkih, so pritisnili k družbi tudi oženjenci, ki so sicer zvečer ostajali ali morali ostajati doma. Zlasti ob ponedeljkih je bilo živahno: vsak bi rad povedal, kje in kako je prejšnji dan lovil, kaj je uplenil in kako mojstrsko je streljal. Seveda, vse ni bilo pristno zlato, kar je prišlo iz ust, toda vsak je o drugem vedel, koliko tare mu je treba odbiti, da ostane čista teža blaga. In pri nekaterih ti odstotki niso bili baš majhni...

Ob petkih so bili razgovori mirnejši, pa sukali so se po večjem okoli lova in lovstva sploh. Tako tudi ta večer.

Davkar Čelešnik je razvijal svoje nazore o lovskih čuvajih. »Vsi so za nič,« je trdil, »ki niso poklicni, izprašani lovci. Domačin ,ne valja ništa'. Ima obzire do sorodnikov, vsa vas je v svaštvu; ne mara zamere in sovraštva; pri oceni škode drži s kmetom; lovskih tatov ne ovaja, ker se boji maščevanja; spomladi seje in orje in nima časa za nadzorstvo; poleti kosi, jeseni spravlja poljske pridelke; kje naj si vzame čas, da obhaja lovišče? Lovski tatje to vedo in gospodarijo v lovišču po svoji volji baš v času, ko je škoda na divjadi največja. Pozimi? Pozimi čepi doma, kuha žganje in je tak, da ni za hrib, če je padlo za pol pedi snega.«

»Ni tako hudo, ne,« so ugovarjali tisti, ki so imeli domačine za lovske čuvaje, med njimi Beran, ki je hvalil svojega Mohorja.

»Mohor bi bil po tem takem izjema,« nadaljuje prekinjeni Čelešnik svoj govor, »izjema, ki dokazuje pravilo. Prideš pa na moje besede prej ali slej, profesor, da domačin ,ne valja ništa'.« Prijel je za kupo in napravil globok požirek. »Izvrsten cviček,« je dodal in tlesknil z jezikom. — »Mislim, da je z Gadove peči,« se oglasi Jerina, pač le zato, da je prišel do besede.

»Kajpak, z Gadove peči,« se zasmije sodnik Lovše, »vsak cviček je z Gadove peči. Ta peč bi morala biti večja kakor vsa Dolenjska, da bi rodila toliko cvička, kolikor ga je krščenega po njej. ,Jagnje' trdi, da ga pokupi vsega, do litra vsega vsako leto, kar ga zraste tamkaj, prav tako Mlakar ,Pod klančkom', najemnik ,Vinske kleti' in tako dalje. Vse je ,Gadova peč'. Malo dalmatinca, malo štajerca pa dosti vode je tudi cviček z Gadove peči.«

Vse se je smejalo, suplent Jerina tudi; bil je dober, ponižen dečko. — »Pustite cviček,« kriči Čelešnik v smeh, »in ,risum te neatīs, amici'!« — »Bomo,« se smeje profesor latinščine dr. Požar, »če blekneš še toliko — nerodnost!«

»Torej o lovskih čuvajih sem govoril pred cvičkom,« nadaljuje davkar, »o domačinih. Da imam jaz lovišče, si nastavim samo

poklicnega lovca. Dostojna plača, to je prvo. Potem ni odvisen in se ne boji zamere, sovraštva. Drugič, tujec mora biti, da nima sorodnikov v lovišču, potem zdrav, močan, vaje hoje in vztrajen. In oženjen mora biti, da...»

»Da boš hodil v zelje,« zavpije Pavle.

»Nisem jereb, da bi skakal čez oje kakor ti,« odbije Čelešnik opazko. — Večina omizja se zakrohoče in razne opombe padajo na račun davkarja, pa tudi Pavla.

»Kaj boš s svojim poklicem,« razlaga Lovše, »če dela zate in prav, se osovraži pri kmetih. Še krompirja mu ne prodajo in drv ne dobi za drag denar. Kmetje so zoper lov in lovce, češ da so jih ukanili za njihove pravice. No, saj je nekaj resnice na tem, napačno pa je, da kažejo jezo nam, ki pri stvari nismo nič krivi. Saj veste: Svoj čas je lovil, kdor je hotel in kjer je hotel. Potem so nastali stalni domovi in ločena posestva; lovil je vsak na svojem in pa v skupnih lastninah, kar so bili navadno gozdovi. Nato si je gospoda, vladarji in knezi, prisvojila izključno pravico do lova, tudi po kmečkih posestvih. To je bilo res krivično, zlasti zato, ker ta gospoda ni lova niti odkupila niti zanj dala kmetom drugačno odškodnino. Ta krivica je rodila v kmetih upravičeno jezo in srd. Dandanes je zadeva drugačna: pravico do lova plačaš, morebiti včasih ne baš bogato, toda plačaš jo, kmetom jo plačaš. V kmetih pa še tli oni svoj čas upravičeni srd zaradi odvzetega lova, zato lovcem niso naklonjeni, zlasti ne nam mestjanom, današnji 'gospodi'. Zato tudi ne ovajajo lovskih tatov, ki so jim celo junaki, kakor vsak, ki ukani oblastvo ali škrica. Poleg vsega tega ima človek še iz pradavnine podedovani nagon do lova, da ne rečem do uničevanja živali, in rad bi videl, kateri moški ostane doma, da je lov povsod svoboden in da je — divjadi in drugih živali na pretek.«

Vino je ogrelo srca in razvezalo jezike. V manjših skupinah so tekli pogovori o vsem mogočem. Tudi Beran je postal zgovoren. Svojim sosedom na desni in levi je pravil o svojem lepem lovišču, o zanesljivem čuvaju Mohorju in o načrtih, kako dvigne stalež divjadi, zlasti srnjadi in jerebic. O čuvajevi hčerki ni zinil besede, dasi je dr. Kalin čakal, kdaj jo omeni.

Počasi so odhajali drug za drugim. Tudi Beran je plačal in oblekel plašč. Vabili so ga še v kavarno, pa odklonil je, češ da je že pozno in da ima jutri že prvo uro pouk.

Dr. Kalin ga je spremljal domov. »Lahko noč,« je dejal, ko je odklenil Beran hišne duri, »pa kaj lepega sanjaj, Ivane!«

In Beran je sanjal, bdeč sanjal še dolgo potem, ko je zlezel pod toplo odejo. Sanjal je o zali Albini.

Iz lovskega oprtnika

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1939. Kakor navadno vsako leto, tako so se tudi letos izmed ptic selivk prvi vrnili škorci. Prva dva sem videl 21. januarja pri moravskem logu. Lovski čuvaj iz Bogojine mi je povedal, da jih je videl 27. januarja na bogojinskih travnikih okoli 50. Od tedaj dalje jih je bilo opaziti že stalno, in to posamezne kot tudi cele jate. V poletnih mesecih jih je bilo izredno veliko; cele jate je bilo videti dan na dan, ko so preletale po sadovnjakih in po travnikih. Proti koncu avgusta sem opazil le posamezne škorce, v jatah sem jih pa zopet videl 3. oktobra pri Moravcih na travnikih, na bogojinskih njivah pa sem jih videl 17. oktobra preko 100. 31. oktobra sem jih istotam videl 10, 11. novembra sem enega videl na šolskem vrtu, zadnje tri pa sem opazil 22. novembra pri Bogojini.

Zaradi suhega poletja in jeseni ni bilo v tukajšnji okolici toliko divjih rac kot prejšnja leta. Pač pa jih je bilo videti proti koncu zime in v rani po-

mladi, ko je po travnikih stala voda. Tako sem videl velike divje race (mlakarice) dne 24. januarja, ko jih je letelo 11 nad našimi travniki. Tudi na bogojinskih travnikih sem jih januarja večkrat opazil. Dne 11. februarja sem jih videl na travnikih na Martjancih. Istotam sem jih opazoval še večkrat, in to 21. in 23. febr. ter 2. in 4. marca. Zadnje sem pri Martjancih videl 6. marca, ko jih je približno 20 letalo nad travniki. Posamezne pa sem večkrat videl letati nad mlakami pri Nemčavcih, kjer se stalno zadržujejo.

Tudi njivskih gosi je bilo manj kot lansko leto. Dne 29. januarja sem jih videl 15, ko so letele proti jugu. Nekdo mi je pravil, da jih je prejšnji dan videl 54, ko so tudi letele proti jugu. Nekaj sem jih zopet videl, ko so letele nad vasjo, dne 1. februarja; neki učenec pa jih je isti dan videl 12. Zadnji teden oktobra meseca je letela jata gosi zvečer nad vasjo. Nato so videli po dve ali tri po njivah, po več skupaj pa jih ni bilo opaziti. Zadnje tri sem videl dne 26. nov. v »Borovju«.

Poljskih vran je bilo januarja in februarja le malo videti. V jeseni sem prvo jato opazil dne 22. okt. na naših njivah. Novembra in decembra pa jih je bilo večkrat opaziti velike jate, in to pri nas kot tudi v okolici.

Sive vrane so bile v tukajšnji okolici redke, ker so jih lani in letos uničevali s polaganjem zastrupljenih jajc.

Pač pa je tu mnogo srak, katerih zatiranje bi bilo treba posvetiti več pažnje.

Golobe grivarje je prve zapazil naš lovski čuvaj dne 12. februarja v našem gozdu. Dne 13. febr. je neki učenc čul grivarja v mlajtinskem logu. Po par sem jih med letom večkrat opazil v tukajšnji okolici, zadnje pa sem videl, in sicer dva 17. oktobra, ko sta letela nad našimi njivami. V tukajšnji okolici jih je bilo letos mnogo, kot mi je pravil lovski čuvaj.

Dne 16. marca sem videl na njivi pri moravskem logu 11 duplarjev; tega dne zjutraj je snežilo.

Prvi grlici so opazili v Vučji gomili dne 27. aprila.

Prvi beli pastirici sem videl dne 25. febr. na naših njivah, zadnje sem videl 24. oktobra pri Nemčavcih. Letos so bile bele pastirice le redke.

Sivo pastirico sem prvo videl dne 8. aprila ob potoku v Moravcih.

Prvega poljskega škrlanca sem čul dne 25. februarja na naših njivah.

Čopastih škrlancev je bilo vse leto precej, zlasti mnogo jih je bilo videti pozimi, ko jih je mraz prignal v vas.

(Se nadaljuje.)

Ivan Hribar, šol. uprav.

Srnjak boka = laja. V 1. številki 1940 Ribiško-lovskega vestnika, na str. 24., se vejalec lovskega izrazoslovja vprašuje, »zakaj piše par ljudi za lajanje srnjaka boka« in zahteva, da se ta izraz črta iz naše besedne zaloge, češ ker »to ni niti onomatopoeičen niti slovenski izraz v tem pomenu«. Za moja lovska ušesa laja pes in morda še njegovo sorodstvo, nikakor pa ne srnjad, ker je »lajanje« za srnje ogla-

šanje še mnogo manj onomatopoeičen izraz kot bokaanje ali bavkanje, kar oboje je v živi govorici naših gorjanov.

Lajanje, mislim, so v zadregi nekoč pobrali nelovci, ki razen »flinte« niso imeli na sebi nič lovskega in še manj posluha in smisla za našo najplemenitejšo divjad.

Naj bi vejalec še povedal, odkod izraz bokaanje, če to niti ni slovenski izraz, kakor trdi, da bomo kot tuje zmetali v ropotarnico vse glagolnike, ki so nastali iz posnemanja naravnih glasov.

»Wettertanne« (Fichte) pa ni sušec in tudi ne navadno mecesen in je tiste vrste iglasto drevo lahko prav tako živo in zeleno kakor vsako drugo. Svoje ime ima le po posebnih oblikah rasti zaradi ostrih podnebnih razmer, zlasti vetra in snega. Na Gorenjskem jim pravijo »tršč« ali »ruševce«, če stojijo v višini drevesne meje.

M. S.

Škoda na sadnem drevju po zajcu. »Sadjar« v svoji 3. številki zopet tarna in robanti nad zajcem zaradi oglodanja sadnega drevja. Sem član sadjarske podružnice in gojim na Dolenjskem lep sadovnjak s 500 drevesi, ki leži tik gozda. Drevje je staro povprečno 4 leta in kljub ugodni legi za obisk po zajcih mi ostrozobi dolgo uhci niso oglodali in poškodovali niti enega debelca! Zakaj? Zato, ker sem vsako drevo pravočasno in pravilno ovil in zavaroval! V neposredni sosesčini so res zajci oglodali preko sto debel — ki so jih posestniki ovili šele potem, ko so zajci že opravili svoje

Vse me žre.

delo. To so mi oškodovanci sami pripovedovali.

Tako se godi vsakemu slabemu gospodarju, ki se mu ne ljubi pravočasno in pravilno zavarovati drevja.

Poznam cestnega nadzornika, ki je vnet sadjerejec in lovec. Dal je pravilno in pravočasno oviti drevje ob državni cesti in mi je izjavil, da mu zajci niso poškodovali niti enega drevesa, pač pa so mu jih mnogo polomili — ljudje!

Vse drugače se je godilo sadnemu drevju ob banovinski cesti, kjer so prav tako ovili drevje — a šele letos v januarju, ko so si zajci že dodobra na 50 drevesih nabrusili svoje glodače.

F. Cvelbar.

Lep uspeh. Horvat Friderik, krojaški mojster iz Ocinje v Prekmurju, je že od mladosti vnet lovec. Divjad odstreljuje premišljeno in jo tudi skrbno goji. Neizprosni sovražnik je pa roparicam, kar dokazuje s tem, da je v zadnjem desetletju uničil življenje 102 lisicam, 25 vidram, 13 jazbecem, 69 de-

horjem, 56 podlasicam, 6 kunam belicam in še mnogim drugim škodljivcem.

Horvat je še čvrst in zato bodo roparice imele še dolgo časa hudega nasprotnika.

Tovarištvo lovskih psov. Dne 15. januarja t. l. sem imel na Poljšici nad Bledom na lovu svoja dva psa. Mlajši »Din« se je pri gonji zaskočil v neke peči, da ni mogel nikamor. Zato je jel tuliti. Ko starejši pes »Blisk« to zasliši, gre za glasom ter zagleda Dina v težavah. Ker je vedel, da smo lovci na stojiščih, jame še sam tuliti, na kar gre k najbližjemu lovcu in ga prosi, naj gre na pomoč. Star lovec je seveda spoznal zadrego psa in je sledil Blisku, ki ga je pripeljal do skale, na kateri je žalostno bevskal tovariš. S težavo je priplezal lovec do psa in ga rešil. Srečni Din je rešitelju od veselja skočil kar v naročje.

Tudi živali se ljubijo med seboj in si druga drugi pomagajo. Poleg tega je ta dogodek znamenje inteligence lovskih psov.

A. D.

Uboje jerebice. V januarju letos sem lovil na Iški race. S čolna sem opazil, da se tik ob vodi dvigajo jerebicam podobne ptice, ki so v krempljih nosile kepo in le stežka in nizko letele.

Pozoren se približam bregu in na nekaj metrov spoznam jerebice, ki so imele v kepo ledu zamrznjene noge in so se premetavajoč skušale pognati v odlet. Sirote so tik ob vodi po malih kopnih in mokrih krpah iskale hrane in zavetja. Z mokrimi nogami so pa tekale tudi po snegu, ki je sproti primrzoval k prstom in nogam do kepe srednje debele hruške.

Gotovo je, da so tako obtežene in uklenjene jerebice zapale roparicam, ali zaradi onemoglosti, mraza in gladu mnoge poginile.

K. M.

Jesenska selitev kljunačev v ljubljanski okolici v letu 1939. V ljubljanski okolici so opazili prve kljunače sicer že prve dni oktobra. Vsi lovci na kljunače so pričakovali, da si bodo mogli tudi v tej jeseni zatakiniti za

klobuk lepo število kljunačevih suličic. Toda selitev je potekla slabo (za lovce namreč) in malo je takih, ki so v pretekli jeseni prišli sploh do strela na ptico, ki se latinsko imenuje scolopax rusticola, po naše pa kljunač.

Skoraj ves mesec oktober je bil deževen. Nekaj dni je bilo tudi vedrih, vendar kljunačev z redkimi izjemami ni bilo. Le 22., 23. in 24. oktobra so imeli kljunači svojo glavno selitev skozi naše kraje. To so mi potrdili skoraj vsi lovci, ki so bili tiste dni na lovu. Neki lovski tovariš mi je pravil, da je spodil 25. oktobra štirinajst kljunačev in tudi na večernem spreletu jih je mnogo opazil. Naslednje dni in tedne pa — kakor da bi bil odrezal. Le tu pa tam so še videli kakega zakasnelca. Skoraj vsa jutranja in večerna čakanja so bila zaman. Lovec, ki je mislil, da bo uplenil ptico z dolgim obrazom, je dobil sam dolg obraz, ker tiste ptice ni bilo.

10. novembra sem se v družbi nekaj tovarišev vračal z univerze; bilo je okrog šestih zvečer. Sredi Kongresnega

trga sem slučajno pogledal v zrak in v tistem trenutku opazil — kljunača, ki je letel precej počasi in nizko v smeri od nunske cerkve proti Gradu.

Kakor sem že omenil, je vsa selitev potekla obenem; vendar se mi zdi, da je del množine kljunačev, ki preleti ob selitvi naše kraje, potegnil na jug po kaki drugi poti. Ni izključeno, da je bila temu kriva vojna na Poljskem, ki je vprav tisti čas najbolj divjala, saj se je tudi selitev drugih ptic selivk izvršila neredno. Ptice so hotele doseči zatišje čimprej in se zato niso držale v toliki meri svojih običajnih poti.

Pripomnim naj še, da je bila tudi pomladanska selitev zelo kratka in pičila.

Mitja Krejči.

Doživljaj v planinah. Bilo je nekaj dni po sv. Martinu lanskega leta. Toplo, prijetno sonce me je izvabilo v planine. Vedel sem, da sv. Martin poživi življenje gamsov. Do tedaj tako mirna kri vzplapoli ter ne da miru še tako staremu gamsu. Ne ozirajoč se na nevarnost in ne na šum, išče ter zalezuje svojo družico. Edini, ki mu povzroča

— — — ta je kulturni glodalec,
ki nas uničuje — — —

skrb, je tekmeč, ki mora, slabejši in mlajši, kloniti starejšemu in močnejšemu, ki ostane gospodar trope.

Ko sedim na visoki skali, porasli z ruševjem, opazim starega gamsa vrh grebena. Oziral se je na vse strani in kmalu nato izginil za rob.

Kar vidim od daleč prihajati brata s svojim psičkom. Bila sva namreč domenjena, da pogledava malo za belimi zajci. Zakličem, da bi ga opozoril, kje sem. Pes, ki je bil črne barve, priteče do mene ter obstane. Z nasprotni strani opazim v daljavi kakih sto metrov prihajati starega gamsa. V tem pride že tudi brat. Ko sediva tako na prostem, opazujeva, kako se nama gams približuje. Pes je stal ter ga nepremično gledal. V napetem pričakovanju, kaj se bo zgodilo, se je gams približal na tri metre razdalje. Dlaka na hrbtu se mu je dvignila, glavo pa je nesel pri tleh. Psu pa je očitno postalo dovolj in planil je z velikim laježem proti gamsu. V tem jo gams ubere v peči kakih 50 metrov od nas, ki so pa psu bile nedostopne, pogleda nazaj in rezko zažvižga.

Znano je, kako težko je priti gamsu v bližino in kako previdna in čuječa je ta divjad. V tem primeru, ko sva nekoliko prej glasno govorila, pa je prišel sam prav do naju. Ne vem, ali ga je gnala strast tako daleč, da je očividno zamenjal črnega psa s kozo, ali pa je videl v njem tekmečca. Gams je bil star nad deset let.

Morda bi vedel še kdo kaj podobnega povedati. J. Urbančič.

Društvene vesti

Glavna skupščina »Zveze lovskih društev v dravski banovini« se je vršila dne 7. aprila 1940 v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani v najlepšem redu. Disciplinirani in složni nastop delegatov na tej skupščini je bil vzoren.

Predsednik dr. Viljem Krejči je poročal o delovanju Zveze v pretekli poslovni dobi. Leto 1939/40 za gojitev

divjadi ni bilo ugodno. Zaradi vpoklicev je bilo mnogo lovišč brez nadzorstva. Zima je bila izredno huda in dolga, visok sneg in poledica sta napravila med divjadjo mnogo škode.

Sklepi lanske glavne skupščine so bili vsi izvršeni. Zaradi pobijanja kivolovstva so se napravili primerni koraki pri vseh oblastvih in so le-ta pokazala za lovsko stremljenja vse razumevanje.

Število lovskih društev in območje istih se ni spremenilo. V 14 društvih je bilo včlanjenih 5856 članov, med njimi 1477 lovskih čuvajev.

Lovsko zakonodavstvo se ni spremenilo. Osební boj med sadjarji in lovci se je znatno omilil.

Glede zavarovanja so bili sprejeti pomembni ukrepi, da bo zavarovanje izvedeno vsaj v drugi polovici letošnjega koledarskega leta.

Blagajniku in celokupnemu odboru se je izrekla razrešnica.

Glasilo »Lovec« je bilo lepo urejvano po uredniku ing. M. Šušteršiču.

Lovskim društvom se bo brezplačno prepustilo nekaj iztisov »Lovskega vodiča«, in sicer po številu članstva (na vsakih 10 članov en iztis), da ga razdele med revne čuvaje.

O varstvu divjadi, ki je v letošnji zimi utrpela velike izgube, so bile skoraj soglasno sklenjene važne resolucije, ki so posebej natisnjene.

V širši odbor Zveze so bili izvoljeni: dr. Tavčar Ivo, dr. Novak Fran, dr. Lokar Janko, Mladič Anton (Ljubljana), Pogačnik Bogdan, dr. Kovačec Janko, Boltavzer Rajko, Gilly Alfonz, Schaup Adolf (Maribor), Mravljak Fr., dr. Bavdek Jože, dr. Vrhovec Stanko, Zorko Anton (Celje), dr. Šalamun Fr. (Ptuj), dr. Stajanko Marko (Ljutomer), Mohor Ciril, Fišer Alojzij, Kafol Dušan (Kranj), Šuligoj Avgust (Trbovlje), Klun Ivan (Ribnica), Kovač Karel (Stari trg), dr. Sedej Albin (Črnomelj), Pakiž Silverij (Novo mesto), Znidaršič Franc (Krško), Renko Josip (Murska Sobota), dr. Trampuž Franc (Kamnik).

Pregledniki računov, ožji odbor, načelniki in člani odsekov so ostali nespremenjeni, le v odsek za lovski kataster je bil kot član privzet še g. Boltavzer Rajko.

Soglasno je bil sprejet predlog, da se g. predsedniku dr. Viljemu Krejčiju za njegovo požrtvovalno in nad vse uspešno delovanje izreče posebna zahvala.

—č.

Sklepi V. glavne skupščine Zveze lovskih društev dravske banovine v Ljubljani dne 7. aprila 1940. Zaradi hude zime, ki je porazno vplivala na stalež srnjadi, se obvezno za vse območje dravske banovine in vsa lovska društva, združena v Zvezi lovskih društev v dravski banovini, določa:

1. streljanje srnjadi na brakadah se na splošno prepoveduje;

2. odstrel srnjadi je dopusten samo s kroglo iz risane cevi;

3. vsako ravnanje proti tem predpisom ima za neobhodno posledico izključitev za najmanj eno leto iz vseh lovskih društev v dravski banovini;

4. ta odredba velja za dobo enega leta, računši od danes.

Zaradi hude zime, zavoljo katere je tudi divjad malega lova mnogo trpela, priporoča skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini včlanjenim lovskim društvom, da v svojem lastnem področju potrebno in primerno ukrenejo, da se tudi divjad malega lova čim bolj ohrani in zaščiti. Potrebne odredbe naj izdajo lovska društva ustrezno krajevnim razmeram.

Zaradi razrušitve zavarovalne pogodbe z zavarovalnico »Jugoslavija« se pooblašča ožji odbor Zveze lovskih društev v dravski banovini, da v smislu navodil, sklenjenih na seji širšega odbora z dne 6. aprila 1940, čimprej potrebno ukrene, da bodo člani lovskih društev v dravski banovini zavarovani proti nezgodam in proti jamstvu.

Ker se je v nekaterih loviščih izkazalo, da je dejanskih lovskih zakupnikov več, kakor jih je kot takih prijavljenih in odobrenih od upravnih

oblastev, in se ti neodobreni upravičenci prikrivajo kot lovski čuvaji ali lovski gosti, izdaja skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini pravilno tolmačenje pojmov lovski čuvaj in lovski gost:

a) lovski čuvaj je samo tisti, ki je kot tak prijavljen in zaprisežen od upravnega oblastva, ki je nasproti lovskemu upravičencu, priznanemu po upravnem oblastvu, v službenem razmerju in ki svojo lovsko-nadzorovalno službo dejansko opravlja s tem, da najmanj vsak teden obide v varstvo mu zaupano lovišče;

b) kot lovske goste je smatrati samo tiste lovce, ki love na povabilo lovskega upravičenca ali na skupnih lovih ali pa posamič in to le v spremstvu lovskega upravičenca ali pa njegovega lovskega čuvaja.

Vsako, temu tolmačenju nasprotno izbegavanje lovskega zakona, lovskih uredb, sklepov Zveze in sklepov pristojnih lovskih društev, zlasti pa vsako prikrivanje lovskega zakupnika pod imenom lovskega čuvaja ali pa lovskega gosta, morajo člani v Zvezi lovskih društev v dravski banovini včlanjenih društev prijaviti oblastvom in krivce kaznujejo lovska društva vsaj z začasno izključitvijo. Pod to določbo spada tudi vsaka kršitev za odstrel predpisanega števila in načina odstrela.

Dolžnost lovskih društev je, da v tem smislu pregledajo seznam svojih članov in izločijo iz seznama čuvajev vse tiste, ki nimajo zgoraj navedenih svojstev.

Revirni gozdar Adolf grof Auersperg odhaja v pokoj. Po vseh tegobah, ki mu jih je v obilni meri pripravila svetovna vojna, si je izbral svoj novi poklic ter se kot bivši aktivni ritmojster usedel za tri leta s fanti vred na klop gozdarske šole. Po dovršenem študiju je prevzel vodstvo revirja Glažuta, tega predela na Kočevskem, ki po svoji prirodni legi gospodarsko gravitira v dravsko banovino, politično pa

od leta 1950 naprej pripada banovini Hrvatski. Tu so se mu na široko odprla vrata k važnemu in trudapolnemu delu, katerega se je lotil z vso vnemo in le njemu lastno vztrajnostjo. Po 14 letnem službovanju so danes revirju vklesani in vtisnjeni vsi znaki njegovega zanosnega udejstvovanja neprecenljive vrednosti. Le kdor z vso težo svoje duše visi na varstvu gozda in divjadi, more v toliki meri ustvarjati in usmerjati gospodarstvo k napredku in uspehu.

Divjad — poglavje zase — je imela v njem pravega zaščitnika in gojitelja. Iz malih nekdanjih ostankov po Kočevskem razkropljene jelenjadi je pričel ter po svoji zasnovi dosegel, da revir Glažuta danes ne razpolaga le s prav dobrim staležem te divjadi, ampak da je tu izhodišče jelenjadi za Veliko in Malo goro, Goteniško in Stojniško (Friedrichsteinsko) pogorje ter prostrani Rog. Kdor ima lovski blagor, da sedaj upleni jelena na Kočevskem, se bo s hvaležnostjo spominjal tega gojitvenega dela, brez katerega ne bi nikoli več pri nas nastali nekaki Karpati. Saj se že sedaj, v kratki gojitveni dobi za jelenjad, ustrelijo jeleni, ki po svoji moči v ničemer ne zaostajajo za karpatskimi jeleni. Ob roku leta 1939 na Stojni uplenjeni kapitalni jelen je najboljši dokaz v podkrepitvah teh navedb. To leto je bil ruk na doslej še nepoznani višini. Žal pa g. gozdar tega svojega uspeha, ko so bili v njegovem revirju odstreljeni kar trije močni jeleni, ni opazoval. V zatišju Kamniških planin nekje je preživiljal v vsej svoji skromnosti visoki čas jelenjadi in — kdo bi dvomil o tem — s slehernim utripom svojega plemenitega srca spremljal lovske dogodke svojega revirja.

Kar pa je kot revirni gozdar storil za ohranitev našega medveda, bomo imeli priliko slišati na drugem mestu od svetovno upoštevanih avtorjev.

Ko se revirni gozdar Adolf Auer-sperg, markantna osebnost velikega

kova in kremenitega značaja, sedaj poslavlja od svojih kočevskih lovskih tovarišev, naj mu bo v zagotovilo, da mi njega in njegovo delo kakor v socialni smeri nad vse požrtvovalno go-spo soprogo visoko cenimo ter jima za bodočnost iz vsega srca želimo srečo in zadovoljstvo. Kakor vretenja božjih mlinov, se suče tudi čas! Zapel je drozg, zaklepal bo petelin in večno ponavljajoče bo brstenje bo na novo ozelenelo in razcevelo pomlad, da pri-nese uteho vsemu tistemu, kar boles-ti no teži človeku srce.

Na Kočevskem, meseca marca 1940.

Lovski tovariši.

Zasavsko lovsko društvo je prejelo sledeče prispevke v fond za vdovo Alojzijo Odlazek iz Dola pri Litiji:

1. Zeleni križ	2.000 din
2. Zavarovalnica »Jugosla-vija«, podpora	2.985 „
3. Lovsko društvo	
Maribor	827 „
Ljubljana	950 „
Celje	745 „
Kranj	545 „
Ribnica	250 „
Novo mesto	178 „
Murska Sobota	244 „
Črnomelj	95 „
Krško	330 „
Kamnik	100 „
Stari trg	77 „
Ptuj	300 „
Trbovlje	500 „
Ljutomer	193 „
4. Posebna zbirka članov Za-savskega lov. društva	2.555 „
5. Lovsko društvo Črnomelj izven obveze	200 „
6. Zbirka pri seji širšega odbora Zveze	800 „
7. Združenje lovcev Središče ob Dravi	200 „
8. Dr. Viljem Krejči iz sod-ne razprave	150 „
9. Havlas Ivan, uprav. pre-mogovnika Podgorci	100 „

Skupaj: 14.111 din

Lovski tečaj v Kranju. »Lovsko društvo za Gorenjsko v Kranju« priredi dne 3. in 4. maja t. l. v Kranju lovski tečaj po sledečem načrtu:

1. Lovski zakon: Osnovne določbe in predpisi za izvrševanje lova, znanje pravic in dolžnosti lastnikov samolastnih lovišč in zakupnikov lovišč, posebno pa lovskih čuvajev. Lovopust, pobijanje brezpravnega lova, predpisi o ceni škodi, povzročene po divjadi, zlasti predpisi o zavarovanju sadnih dreves pred divjim zajcem. Puščanje psov in mačk v lovišče in v kakšni razdalji od stanovanjskih poslopij se smejo iste pokončavati. (Zakonit predpis.)

2. Zakon o posesti in nošenju orožja v zvezi z lovskimi pravicami tujih državljanov, prenos orožja čez državno mejo v svrhu lova. Lovske karte, komu in kakšno lovsko karto lahko vsak dobi, kdo jo izda. Predpis za lovske čuvaje glede posesti in nošenja orožja, lovske karte in predpis o streljanju lovezaščiten divjadi.

3. Zaščita in odbrana kužnih bolezni: Spoznavanje in zatiranje živalskih kužnih bolezni pri divjadi. Zatiranje in poznanje kužnih bolezni domačih živali, ki so prenosne na divjad, dolžnost prijave itd. Bolezni lovskih psov.

4. Lovsko živaloslovje: Gojitev divjadi, poznavanje, kje se zadržuje, kako lahko dolgo živi, čas brejosti, v katerem času pokotli ali zvali mladice itd. Lovske trofeje, pokončevanje škodljivcev lova in način izvrševanja lova v posameznih krajih.

5. Varstvo lova vobče.

6. Strupi, ravnanje z njimi, nastavljanje in predpisno postopanje. Prva pomoč pri nezgodah na lovu itd.

7. Ravnanje z zastreljeno divjadjo, delo na suhem ali zasneženem sledu, konzerviranje in ravnanje z ustreljeno divjadjo. Sploh ravnanje na lovu z divjadjo in po izvršenem lovu.

8. Lovsko orožje: Poznanje orožja. Učinek posameznega orožja in mu-

nicije, ravnanje z istim, čiščenje in hranjevanje, streljanje s posameznim orožjem z ozirom na učinek in terenske razmere. Učinek različnega našega in inozemskega smodnika ter šiber. Vrsta prepovedanega ali zabranjenega orožja.

9. Lovsko poslovanje: Gospodarski pomen lova, organizacija lovstva v kr. Jugoslaviji, po možnosti tudi v sosednjih državah, po osnovnih pojmi. Lovska statistika žive, ustreljene in od bolezn ali drugih nezgod poginule divjadi.

10. Poznanje posameznih pasem lovskih psov, način dresure po posamezni pasmi, kraj, za katerega so posamezne pasme prikladne. V kateri starosti je pes za lov sposoben in do katere starosti uporabljen z ozirom na pasmo.

Lovski tovariši, posebno pa lovski čuvaji so vljudno vabljeni, da se tečaja po možnosti udeležijo.

»Lovske vodiče« oddaja brezplačno Lovsko društvo v Ljubljani svojim včlanjenim, revnim lovskim čuvajem. Zglasite se v društveni pisarni ali pismeno.

*

Malokalibrski strelski odsek »Društva ostrostrelcev« v Ljubljani je nabral ob priliki sklepa zimskega sobnega streljanja za »Zeleni križ« 500 dinarjev. Iskrena hvala!

Za »Zeleni križ« je daroval g. Gartner Janez, posestnik na Jamniku, 100 dinarjev ob poravnavi v neki kazenski zadevi. Iskrena hvala!

Lovski koledar za maj

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	4'46	19'16
21.	4'25	19'26
31.	4'16	19'34

Mesec je 7. v mlaju, 21. v ščipu.

Jugoslovenski kinološki savez (JKS) je imel dne 6. aprila 1940 svoj XV. redni letni občni zbor v Ljubljani. Predsednik dr. Ivan Lovrenčič je pozdravil zastopnika bana ing. Božiča, zastopnika mestnega poglavarja obč. svetnika Vončina, zastopnika komandanta divizije vet. poročnika Deržiča, zastopnika Hrvatskega kinološkega društva v Zagrebu g. Kamlerja ter predsednika Zveze lovskih društev v dravski banovini g. dr. Krejčija in ostale zastopnike vseh kinoloških klubov. Predsednik se je spomnil štirih odličnih kinologov, ki so odšli v večna lovišča, in sicer inž. Fric Burger, Viljem Fürer-Haimendorf, Evgen Križaj in Dragomir Nikolajević. Nato je podal predsednik obsežno poročilo o delovanju in se zahvalil vsem sodelujočim. Temeljito poročilo o delu Saveza in kinologiji v inozemstvu je podal savezni tajnik. Iz tega poročila je razvidno, da ima Savez 8 edinic, 961 članov, 24 sodnikov, 10 ocenjevalcev in 152 prijavljenih psarn. Sledila so poročila vseh drugih funkcionarjev. Poročila so bila sprejeta in soglasno odobrena, prav tako tudi razrešnica odboru.

Pri slučajnostih so bili sprejeti naslednji predlogi:

1. Mednarodna razstava psov vseh pasem v mesecu septembru v Ljubljani pod okriljem FCI.

2. Vsak vzreditelj mora prijaviti svojo psarno pred vpisom tretjega legla.

3. Potni stroški in dnevnice za sodnike (ocenjevalce):

Posel sodnika (ocenjevalca) je časten posel in se ne sme smatrati kot vir dohodkov. Da se omogoči sodnikom

(ocenjevalcem) skrbno izvrševanje njihove naloge, jim mora prireditelj povrniti potne stroške in dnevne izdatke. Plačati je:

a) Za krajevne prireditve dnevnic 150 din.

b) Za medkrajevne prireditve dnevnic 300 din.

c) Potne stroške za vožnjo od stalnega bivališča do kraja, kjer se prireditve vrši, in nazaj (brzi vlak drugega razreda).

č) Za dneve potovanja se prav tako plačuje dnevnic 300 din. Če se je tistega dne potovanje začelo po 15. uri ali pred 15. uro, se zmanjša dnevnic na polovico.

d) Sodniki (ocenjevalci) niso dolžni potovati ponoči, vendar ne dobe posebne prenočnine.

e) Dnevnic veljajo samo za tiste dni, ko so sodniki zaposleni, o čemer odloča prireditelj.

f) Sodniki-pripravniki ne dobe nikake odškodnine.

4. Pristojbine: letna članarina znaša 1000 din, vpis v JR in JU 55 din, od tega odpade po 10 din JKS, zaščita psarne 100 din, od tega odpade JKS polovica, za overovljenje sodnika 500 dinarjev, ocenjevalca 150 dinarjev.

5. V smislu pravilnika o sodnikih, ocenjevalcih in pripravnikih JKS so bili overovljeni: Ivan Caf, železniški uradnik v Mariboru, Nikola Radovanović, višji sekretar, in ing. Pavle Stamatović, direktor v Beogradu, za splošne sodnike za vse pasme ptičarjev: Herta Hartig, zasebnica v Novem Sadu, za ocenjevalko za vse terijere.

Sedež Saveza: Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 56/I, tel. 25-55. Naslov: poštni predal 255, Ljubljana I.

Nova psarna. JKS prijavlja v zaščito psarno »Mala Vera« za športne pse. lastnik Boža Stojanović, činovnik gradskega poglavarstva v Beogradu, Kralja Aleksandra 367. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je izvolilo na svojem 20. rednem letnem občnem zboru za priznanje neumornega delovanja in številnih zaslug za slovensko kinologijo za častna člana predsednika Franca Urbanca in podpredsednika Feliksa Justina. Častni diplomi sta jima bili izročeni na seji odbora DLP 5. aprila 1940. Izdelala sta jih akad. slikarja Maksim Gaspari in Hinko Smrekar.

Prijavljeno leglo nem. kdl. ptičarjev (drugi seznam). Dne 15. marca 1940 je poglela nem. kdl. psica »Sonja vom Fuchspass« JRP 95 B, JUP 3, po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A — šest (2, 4) mladičev. Lastnik psice je g. Franc Urbanc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 1.

*

Nabava mladičev. Vse one, ki si žele nabaviti kratkodlake ali resaste istrske brake iz letošnjih legel od čistokrvnih psov z rodovnikom, opozarjamo, naj se glede nakupa obrnejo na klubovega strokovnega poročevalca (dr. Janko Lavrič, odvetnik, Ribnica na Dolenjskem).

Prijava legla. Dne 12. IV. t. l. je poglela kratkodlaka istrska braka Cvetka Struška VRB 94, JRB 352, po Akutu Struškem, kratkodlakem istrskem braku, VRB 96, JRB 327, JIB 4, šest (4—2) mladičev. Lastnik psice je dr. Janko Lavrič, odvetnik v Ribnici.

Književno poročilo

Ing. Ivo Čeović: »Lovstvo«. Knjiga je v tisku in skoraj izide v »Tipografiji«, d. d. grafičko-nakladni zavod, Zagreb, Preobraženska ul. 6, kjer se tudi naroča. V predplačilu odpade določeno plačilo trošarine. Knjiga bo obsegala okrog 400 strani z mnogimi slikami in

bo broširana veljala 80 din, v platno vezana 100 din.

Knjiga ima tale poglavja: 1. Življenje sv. Huberta, zaščitnika lovcev. 2. Lov v preteklosti in sedanjosti. 3. Razdelitev divjadi po naučni snovi, po zakonu o lovu in po lovskih naseljavah divjadi. 4. Naravoslovje divjadi in zverjadi, opis razvoja zobovja, rogovja, zunanosti, načina prehrane, ploditve, raznih načinov lova itd. 5. Čas parjenja in leženja, v razpredelnici. 6. Dolgost življenja posameznih vrst. 7. Bolezni lovne divjadi. 8. Opis in slike sledov divjadi. 9. Gojitev fazanov v voljerah, načrti volijer, valilne skrinje in prehrana mladih fazančkov. 10. Zakloni, kako se prirejajo in kje. 11. Čakališča za izvrševanje lova, kakšna so, kako se grade in v kakšne namene. 12. Opis vabil in načina uporabe. 13. Razni načini lova na divje race. 14. Lov na kunce z vretico, način prehrane in vzgoja te. 15. Ravnanje z uplenjeno divjadjo, iztrebljanje, shranjevanje, prevoz itd. 16. Trofeje divjadi, kje jih ta ima, kako se odvzemajo, preparirajo in hranijo. 17. Ocena lovskih trofej po mednarodnih obrazcih. 18. Lov z uharico. 19. Pokončevanje vran in srak; zakaj in kako so škodljive. 20. Zastrupljanje volkov in lisic; kako se vabe polagajo in pripravljajo, kako se strupi uporabljajo. 21. Lovne naprave in kako lovimo roparice in ujede. 22. Opis vseh vrst lovskih psov v Angliji, Franciji, Italiji, Nemčiji, Španiji in pri nas. 23. Bolezni psov in njihovo zdravljenje. 24. Šolanje (dresura) ptičarjev. 25. Orožje in strelivo, način rabe, učinek in drugo. 26. Balistika. 27. Lovska oprema. 28. Delo lovca v poedinih mesecih. 29. Selitev in obročkanje ptic. 30. Lovski običaji. 31. Pravice in dolžnosti lovskih čuvajev in lovcev. 32. Nezgode na lovu in prva pomoč. 33. Lovsko knjigovodstvo. 34. Znaki z lovskim rogom.

Ta knjiga bo izpopolnitev naše »Naš lov« v nekaterih poglavjih, ki smo jih

morali žal zaradi omejenih sredstev opustiti in izpustiti. Ker pa naše polnejše knjige najbrž ne bo tako kmalu, toplo priporočamo omenjeno kot izpopolnitev naše. Poroštvo za strokovno kakovost nam daje že samo ime avtorja, ki mu že v naprej iskreno čestitamo, kakor tudi bratskim hrvaškim lovskim tovarišem za njihovo odlično knjigo.

Lovci, sezite po knjigi že v prednaročbi. M. Šušteršič.

Dr. Reya Oskar: Vremenoslovje, poljudna izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna 1940 v Ljubljani; cena knjižice žepne oblike v kartonu 50 din, v platnu 60 din, 117 strani.

V predgovoru avtor navaja, komu je knjigo namenil. Temu bi pridejali še lovce, katerih uspehi so najbolj odvisni od vremena. Ni odločilno samo vreme, ki pravkar vlada, marveč tudi bližajoča se izprememba, pa tudi krajevna dnevna izprememba vetrovih smeri. Zato mora biti vsak večš lovec do neke mere tudi vremenoslovec. Izšla knjiga je dobrodošel vodnik vsakemu lovcu v vremenske tajne in pojave, da jih bo razumel in znal bolje izkoristiti napovedujoče se vremenske pojave v svoje lovske namene. V prvih poglavjih so obrazloženi temeljni pojmi o naravnih silah, kakor so zračni pritisk, sončna toplota, toplota zraka, veter, vlaga v zraku, ki v medsebojni mogočni igri ustvarjajo vreme, od katerega je tolikanj odvisna dobra ali slaba volja ljudi ter sreča ali smola lovca. Z risbami je ponazorjena razlaga, tako da je snov vsakemu dojemljiva in da lahko vsakdo tudi brez revmatizma postane mali vremenoslovec in nadarjenejši celo vremenski prerok. Za slehernega ljubitelja narave je priročna knjižica nad vse zanimiva in poučna. Prav posebej bo lovec za gorska lovišča dobil v razpravi dragocene migljaje, da se bo vedel ogniti vremenskim nesrečam, kot so zlasti snežni plazovi, in bo znal z neba razbrati, kdaj bo vreme v gorah primerno.

Mnogo lovcev ima poklice, ki so tesno v zvezi z obdelovanjem zemlje, turistiko in podobnimi opravki, ki so dobršen del odvisni od vremena. Ne bo mu žal denarja za to knjigo, ki mu bo dober svetovalec, a obenem prijetna zabava. Snov je vedno živa in zanimiva. Po poglavjih naj jo prebira vsak lovec in študira, pa bo vsakokrat odkril večje zanimivosti, ko bo izpodbujen po knjigi opazoval ogromno vremensko igro narave. Odprle se mu bodo oči, da bo znal brati vremenske karte in opazovati vremenoslovne priprave po vremenskih opazovališčih ter spoznal, da je to velika in resna veda, ki ni le za to, kot pravi Prešeren, da »kdor govoriti kaj ne ve, on vreme hval' al' toži...«

O načinu obdelave snovi, izrazih in jeziku naj sodijo bolj poklicani kot smo lovci. Le glede tujih, mednarodnih strokovnih izrazov bi ne škodilo, če bi bil pomen bolj in na več krajih po naše povedan. Bralcu, ki ni toliko doma v tujkah, uide pomen in mora listati nazaj. Vendar bi bila n. pr. brez škode naša toplota nadomestila temperaturo in podobno. Mi tudi rajši stojimo na naših tleh kakor pa na tlu itd. Ali ni firm na strani 77 naš požled (žled), ki da skorjast plaz? Sicer smo pa v poljudnih znanstvenih izdajah vajeni živahnega, manj šolskega podajanja snovi in izpiljenega in dogrnega jezika. Pismarje to moti, ne toliko lovec, ki naj sežejo po knjigi. Ne bo jim žal. M. Šušteršič.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Sprejme se gozdni in lovski čuvaj, samski, z izpitom, v službo na gozdno veleposestvo. Prošnje s prepisi spričeval je dostaviti pod »Gozd«.

Psarna Podgora oddaja meseca maja, junija in julija mlade istrske brake resaste dlake. Starši večkrat odlikovani, prvovrstni zajčarji. Cena 250 din za mladiča pri 8 tednih. Uprava psarne Podgora, Vrhnika.

Odstrel dobrih srnjakov iščem v urejenem lovišču. Teren naj ne bo pretežek, dostop z železnico ali avtom zaželen. Eventuelno more priti v obzir zakup vsega lovišča. Prosim točen opis položaja z navedbo cene, kakor tudi kvalitete in kvantitete divjadi, na Internationale, Zagreb, Jelačićev trg 1.

Naprodaj je jazbečar, čistokrven, lep, 9 mesecev star. Dr. Dular Milan, Ljubljana, Snežniška ul. 10.

Kupim ptičarja s prvovrstno oceno in vsestransko dresuro, ki se je kot tak na lovu res praktično udeleževal. Karel Čeč, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 6.

Na Pohorju se je dne 14. III. t. l. izgubil pes, mešan istrijan, resavec, svetlorjav na glavi, na vratu in nogah z belo dlako. Prosim lovce iz imenovanega kraja, da mi proti nagradi javijo, kje se pes nahaja. Paračič Fortunat, Sv. Lovrenc na Pohorju.

Valilna jajca fazanov vseh vrst z 90% jamstvom oplojenosti dobavlja v vsaki množini Jugoslov. d. d., pošt. pret. 72, Zagreb.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trvdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALINOGLAD

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahklih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,

8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI

OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v **Kranju**, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — **Cene konkurenčne.**

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka **Fabiani & Jurjevec**, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka **J. Lavrič**, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarnju **Albinu Šifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Junij

Foto Mitja Krejči

Lisičje življenje in konec

Gospodje, rečem vam:

On je morilec in tat, zmožen vsakega hudodelstva.
Sodite ga brez milosti.

Göthe, Reinecke der Fuchs.

V zatohli globoki jami smo prišle na ta, nam tako sovražni svet. Globoka tema nas je obdajala. Skrbelo nas je, kdaj bomo izpregledale. Bilo nas je petero. Tri sestrice, dva bratca. Stiskale smo se k toplemu kožuhu matere in sesale sladko mleko. Šibke nožice nas niso hotele nositi. Vedno smo spale in mati nas je puščala dolge ure same, ker si je iskala hrane. Ko je prišla, se je zleknila k nam, da smo pile.

Poteklo je več dni. Najkrepkejši bratec je začel laziti po jami. Omenil je, da že nekoliko vidi. Tudi nam se je zdelo, da naše očke niso več zalepljene kot prej. Opogumil se je ter zlezel iz jame, na prosto. Vrnil se je kmalu ves vesel. Povedal nam je, da je zunaj izredno lepo, vse zeleno. Visoko nad drevesi sije neka luč in daje tudi tako prijetno toploto, da bi bil najraje kar zunaj. Kmalu smo tudi me spregledale. Bratec nas je izpeljal v neznani svet. Postajale smo vedno bolj krepke. Kako lepo je bilo zunaj na dobrem zraku, v toploti. Igrale smo se in mati nam je nosila miši, hrošče, žabe. Nekoč smo jo čule, da se nam bliža. Tekle smo ji nasproti. Nosila je v gobcu nekaj sive in bele barve z dolgimi uhlji. Bil je še živ divji zajec. To je bila pojedina!

Pokazala nam je, kako se zajček načne. Okusile smo gorko kri in dobro meso; postale smo kar divje in se začele med seboj gristi. Mati nas je pomirila. Menila je, da nam bo priskrbela še boljše pečenke.

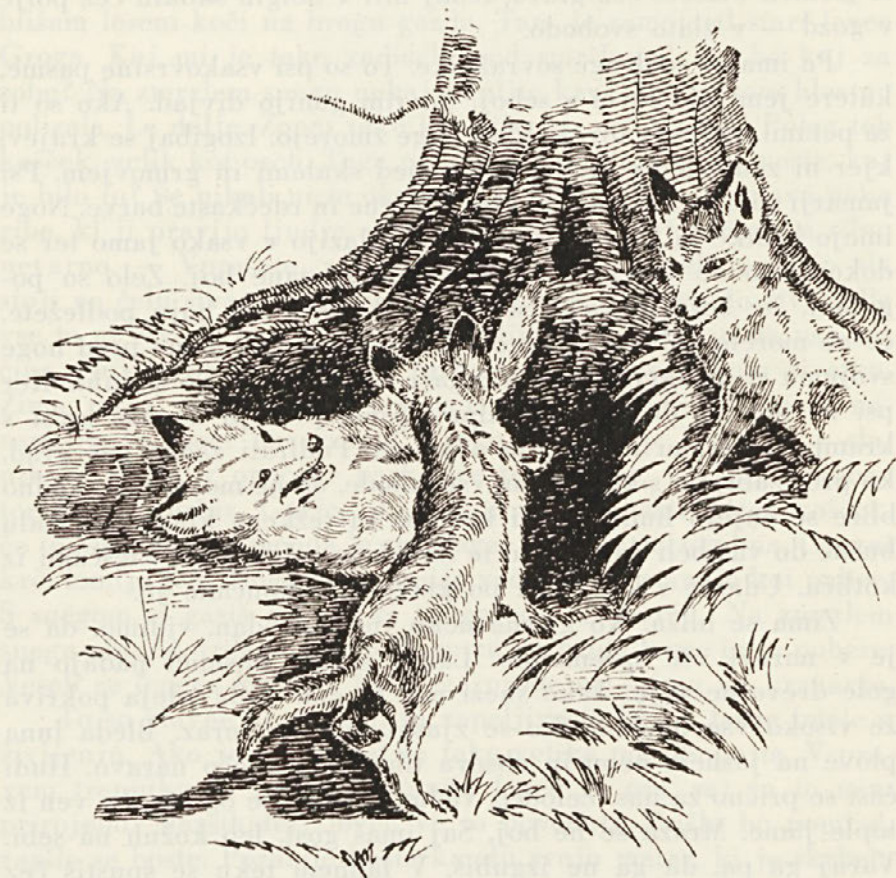
Vsak dan smo šle na letovišče pred naš grad in še dalje. Našle smo hrošče, celo malo miško. A premalo je bilo za pet vedno lačnih želodčkov. Neko jutro smo bile zopet zunaj na toplem pri igri. Težko smo pričakovale mater, da nam prinese kaj za zobe.

Kar naenkrat zaslišimo v bližini bev, bev, kek, kek. Strah nas je obšel. Bliskoma smo bile v jami. Takoj za nami prisopiha mati. Pove nam, da je bila v veliki nevarnosti. Čula je stopinje lovca ter še pravočasno zbežala. To je pri nas zbudilo radovednost. V eni sapi smo izpraševale, kaj je to, lovec? Mati se je pomirila. Odgovorila je takole: Lovec je človek. Hodi pokonci. Na rami nosi neko stvar, ki grozno počí ter vrže iz sebe neko debelo težko zrnje, to je svinec. Ako te zadene, te silno zaboli. Če te zadene v glavo, vrat ali v prsi, je po tebi. Lahko izgubiš tudi eno ali celo dve nogi, potem je konec. Krvoločni psi te dohite in zadavijo. — Kar strah nas je postalo ob tem pripovedovanju. — Lovci pa so različni. Gospodar lovcev je tisti, ki najame lovišče, da tam lovi in strelja divje živali in tudi nas. Druge vrste lovec je lovski čuvaj. To je mož, katerega se je treba ogibati, kolikor je le mogoče. Vsak dan, tudi ponoči gre v lovišče. Pozna vsako pot, stezico, še bolj pa vse sledove divjadi. Tudi naš sled mu je kaj dobro znan. Te vrste lovec navadno kadi pipo, mnogo pije in vse od kraja, kar dobi. Tudi lagati zna na poseben način. Njegov spremljevalec in pomagač mu je pes — jazbečar. Ta ima dober nos in brž izvoha našo sled.

Pa sta še druga dva, katerih se je treba bati. To je divji lovec in njegov drug zankar, največji škodljivec in sovražnik nas divjih živali. Prvega žene strast do lova, da strelja in se nikoli ne poboljša. Drugega žene strast do tatvine, lenoba do dela, prirojena surovost in neusmiljenje do nas ubogih živali. Iz mehke žice napravi večje ali manjše zanke. Nastavi jih na stečinah zajcev in srn. Ubogi zajček, nič hudega sluteč, priskače po svoji poti — v zanko, ki se ga trdno oklene okoli vratu ali života. Zgodaj v jutru pregleda zankar nastave in pobere, kar se je ujelo. Plen proda, izkupiček pa zapije. Ako ga pravi lovec ne ujame, postane naš mučitelj in krvnik, ki dela lovskemu gospodarju ogromno škodo.

Mati nam je obljubila, da bo povedala še stvari, ki so važne za naš obstoj. Pomirile smo se in odšle precej daleč od jame na

lov za hrošči in mišmi. Mati nas je karala, ker smo se tako daleč odstranile. Tožile smo ji, kako smo lačne, in se žalostne vrnile v naš grad, ki ga lovci imenujejo lisičina. Čez dolgo časa se je mati vrnila in prinesla velikega petelina, ki ga je zasačila na županovem travniku. Kaj takega še nismo okusile. — Kako je frčalo perje. Vsaka je hotela največ dobiti. Zobje so trli mehke kosti in goltale smo kakor za stavo.

Minulo je lepo poletje. Deževje je razmočilo pota in steze. Pogrešale smo ljubo gorkoto. Mati nam ni več dajala mleka. Vedno smo bile lačne. Spanec je bil naš tolažnik. Pa je prinesla mati zopet zajčka. Našla ga je v zanki ujetega in najedle smo se do sitega. Nekoč nas je mati zopet ogovorila: Otroci, kmalu bo prišel čas, ko se bomo morali ločiti. Vsak bo hodil svoja pota. Skrbeti bo moral za hrano, za svojo varnost ter si poiskati novo bivališče. Glavno in najtežje kar je, je čuvati svoje življenje. Ravno sedaj, ko ste že nekoliko odrasle in hodite bolj daleč od

jame, vas lahko ujame pes ali človek, ki vas zbaše v vrečo ali v oprtnik in odnese daleč na svoj dom. Tedaj se začne drugo življenje, ne tako prijetno kot v zavetju jame pri materi. Jetnik, suženj postaneš. Okoli vratu dobiš trd, ozek jermen s težko verigo. Priklenejo te v kot na dvorišču. Kako pogrešaš svojo toplo jamo, mater in bratce. Jesti dobiš le malo. Otroci in drugi te gledajo, dražijo, kamenje mečejo nate. Ako ti je sreča mila, da si jermen zvlečeš čez glavo, tedaj hiti v dolgih skokih čez polje v gozd — v zlato svobodo.

Pa imamo še druge sovražnike. To so psi vsakovrstne pasme, katere jemljejo lovci s seboj, da jim gonijo divjad. Ako so ti za petami, potem v dir, kolikor noge zmorejo. Izogibaj se krajev, kjer ni zadostnega kritja. Bolje med skalami in grmovjem. Psi jamarji so nam najbolj nevarni. So črne in rdečkaste barve. Noge imajo kratke in krive, da se lahko splazijo v vsako jamo ter se dokopljejo do vašega ležišča. Potem nastane boj. Zelo so pogumni. Ne boje se vaših sekavcev. V krvavem boju podležete, če ne morete pobegniti; nato vas pes izvleče iz jame pred noge svojemu gospodarju. Pa še drugače nam pridejo do kože. Ker psi ne morejo do nas v skalnati jami, pridejo do nas lovci s krampi, lopatami in drugim orodjem. Podirati začno naš grad, ko prej zabijejo s kamenjem vse izhode, da ne moreš uiti. Vedno bliže se čujejo hudi udarci krampa in težkega kladiwa. Kmalu bušne do vas beli dan. Hitro te izvlečejo z železnimi kleščami iz kotliča. Udarec s kladivom po glavi in dokončano je.

Zima se bliža. Ko gremo neko jutro na dan, vidimo, da se je v naravi vse spremenilo. Lahki snežni kosmiči padajo na gole drevesne veje. Tako sneži noč in dan. Bela odeja pokriva že visoko vse naokoli. Ko se zjasni, nastopi mraz. Bleda luna plove na jasnem nebu in obseva tiho, počivajočo naravo. Hudi časi se prično za nas. Želodec, vedno prazen, se oglaša. Le ven iz tople jame. Mraza se ne boj. Saj imaš gost, lep kožuh na sebi. Varuj ga pa, da ga ne izgubiš. V lahnem teku se spustiš čez dolino in hrib. Povohaš vsak sled. Tu je skakala veverica, tam zajec in dalje naš najbližji sorodnik, sivi jazbec. Ogibaj se zajčjih stečin! Tam so nastavljene zanke, v katere se tudi ve lahko ujamete. Nevarne so tudi železne pasti, ki zgrabijo s silno močjo za vrat ali nogo. Pravega poguma je potreba, da si lastno nogo odgrizneš. Na treh nogah se potruš naprej. Lakota se vedno bolj oglaša. Oj, da bi bila vsaj miška ali hrošč, pa bi rekla: Malo je bilo, pa dobro, kakor Ribničan, ko je použil tri latvice kislega mleka. Le naprej, nekaj se bo le dobilo. Ali me ne varajo moja tenka ušesa? Zajec joče, ve, ve, vek. Kje je, kaj

mu je? Hitro, pač pa oprezno naprej proti glasu. Kriješ se po grmovju in za debli dreves. Med dvema zasneženima jelkama se nekaj zgane. Joj tebi! Hitro odskočiš. V tem trenutku pa počí za teboj. Tam stoječi lovec je oponašal vek zajca, da bi te privabil. Zažvižgalo je okoli ušes. V stegnu začutiš pekočo bol. Hitiš od nevarnega kraja v svoj dom. Upehana, lačna si ližeš bolečo rano... Vsako noč si zunaj s trebuhom za kruhom.

Enkrat — je sklenila mati svoje pripovedovanje — se približam leseni koči na bregu gozda. Tam je samotaril stari lovec Grog. Kaj mi je tako zadišalo pod smrkom? Ali bo kaj za zobe? Na zmrzlem snegu nekaj kapljic krvi, katere sem hlastno polizala. Le dalje. Zopet take kapljice, pa več skupaj. Poleg teh košček, velik kot oreh. Tega pa nisem pobrala. Otroci, veste, kaj je bilo to? Še nikoli niste okusile kaj takega. Bila je glava neke ribe, ki ji pravijo ljudje slanik. Neizrečeno je to dobro, a silno nevarno. — Vprašate, zakaj. Povem vam: Človek, pravijo, da stoji na čelu stvarstva in zato je dober in usmiljen do živali. Pa vse to ni res. Za naš rod je krut, zatira nas vedno in na vse načine. Niti lovopusta nam ne privošči kakor nekaterim živalim. Zima, mraz, puška, psi so mu pomagači. To pa še ni vse. V neusmiljenju zoper nas vzame v roko tudi strup. Dene ga v slanikovo glavo, v opečene parkeljce telet, ovac, v kljun vrabcev ter drugih ptičev. Gorje, ako pogoltnes tak zastrupljen košček, če te huda lakota menda le premaga. Smrt je neizogibna. Grozni krči lomijo telo. Noge te ne nosijo več; trde postanejo kot palice. S snegom si gasiš ogenj, ki ti razjeda drobovje. Na zmrzlem snegu obležiš, trda, negibna. V jutru pa pride lovec in te pobere. Veseli se lepega kožuha, katerega proda na sejmu ali krznarju.

To so glavne nevarnosti in zapeljivosti, ki jih boste imele v življenju. Ako je nevarnost še tako velika, ne obupajte. V pravem trenutku še lahko prekanite lovce in pse, saj je to nam prirojeno. Marsikateri lovec ve to povedati. Prišla bo pomlad, razšle se boste. Pozabile boste kmalu svojo mater, ki je skrbela za vas po svojih močeh. Koliko nas bo še čez leto dni, kdo ve?

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

10.

Tudi sam sem tisto leto ustrelil »kozlička«, prav za prav dva, če ne tri, tako da je bilo na en strel četvero različne vrste plena. To moje nastopno leto je bilo sploh muhavo, in če bi se bil malo poglobil v tajne številke, bi bil spoznal, da mi je seštevek številke te letnice kazal, koliko lovskih let so mi prisodile sojenice med gamsi na Gorenjskem. Kdo naj bi bil 15 let prej porajtal na ta usode jasen migljaj s kolom!

Konec novembra ob prvem svitu sva si z lovцем Janezom pomela oči v lovski koči v Jeklju pod Golico. »Hudič, danes ga pa bova,« je bil stalen uvod Janezov ob takih dnevnih začetkih. Kadar je hotel potlačiti sam svojo nevero, je zakrilil po zraku z rokami in se z dlanjo treščil po prsih, da je zabobnelo in je pristavil: »Jaz, hudič, vem.« To je s tako gotovostjo napovedal kakor vreme za teden naprej. Pa se mu je včasih celo oboje udelo — redko pač kot ciganu resnica. Saj tudi ni čudno, ko so bili moji predeli Karavank tako prazni, da se je morala, mislim, divjad za paritev iskati po časopisih. Stari lovec Štefan s Koroške Bele mi je tedaj dejal, da ni vredno hoje, ker srnjadi še za seme ni.

Častitljivi Štefan je bil Janezu rdeča rutica in zgled strahopetca. Ni bilo tedna, na lovu pa ne ure, da bi ne bil slišal zgodbo,

kako je Janez pri Gospodovi bajti v Mednjem dolu zatel lovske tatove ter jih z eno roko prémagal. Štefan je bil z njim na obhodu, ko sta jih zapazila. »Štefan, premisli si, premisli, ali boš z mano?« In Janez je planil s puško v roki izza skale kakor huda ura in bi bili vsi trije tatje popadali kakor snopje, da niso ležali na mehki travi z gamsom vred, ki so ga prej nekje ustrelili. Ko se je Janez po zmagi ozrl, je bil sam, junak. Izza naskočne skale je molel samo krajec Štefanovega klobuka. S svojo težko prednjačo je bil spretno kril Janezov napad. Tako Štefan — zajec, Janez — junak! »Če ne bo nič, se ne bojimo, če bo pa kaj, pa koj stecimo...«

Hrabro sva se grizla v kolena proti zgornji meji lovišča. Prav pri zadnji hiši se je šele ogenj ustavil, namreč prav na meji. Na tratici ob ruševju se je nad nama pasel tropič štirih gamsov. Janez je takoj opazil »kapitalnega kozla« in podvizala sva se skoz ruševje na strelno daljavo. Na kakih 150 korakov sva pomolila nosove čez travnat hrbet. Kozel je zginil in tudi skozi trieder ga ni bilo več najti. Spremenil se je v kozo s kozličem ter večjo in manjšo kozo, ki so se mirno pasle. Dolgo sem opazoval živali in večja koza, ki je bolj sama postopala, se je Janezu še večkrat spremenila v dozdevnega kozla. Da prebijem led in ker ta koza ni vodila, sem se po dolgem oklevanju odločil. Res to leto po vimenu sodeč ni vodila. Spotoma h gozdarski hiši, ko sva počivala, se izdere Janez iz boba: »Ali je pa bila na našem?« Pogledam ga očitajoče, češ, ti si že četrto stoletja čuvaj, moraš poznati meje. »Seveda je bila na našem, saj je bila semkaj obrnjena, no, kake pol jo je gotovo bilo.« Pozneje sem ugotovil, da je tudi pol ni bilo in Janez je molčal kakor — tuleči grob. Prvi kozliček!

Med odiranjem sem slonel v sobi ob peči in čakal, da me Janez pokliče, da odreževa roglje. Vzamem koledarček, kamor sem si ob dnevih beležil uplenitev, kraj itd. ter iščem — zadnji november, ki se po imenu dneva v tednu nikakor ni skladal. Lovčeva žena mi je iz pratike dokazala, da je bil 1. december in ne 31. november. Drugi kozliček!

Komaj ga zabeležim, pridrvi Janez: »Pojte gledat!« V bočni votlini 14 letne koze je ležalo celo okostje donošenega mladiča, potisnjeno z enim koncem prav do izhoda. To je bil tretji kozlič. Uboga žival!

In prva trofeja v Golici s tremi »kozlički«. Pa je bil moj gost dva tedna pozneje v Zelenici zaradi enega samega kozliča tako nesrečen!

Za začetek in da bo povsod led prebit, sem hotel tisto leto še iz okolice Medjega dola dobiti vzorec gamsa. Franc, suh a žilav možiček, je bil lovec kakor malo takih. Lase mu je že obelila jesenska slana, ki mu pa ni vzela prožnosti in v svoji skoraj naivni preprošćini, z izrednim naravnim občutkom za vse, kar je bilo z lovom v zvezi, je bil kar se da prikupna postava. Lovska kri skoz in skoz. Gotovo se mu je zdela pregosta in redno jo je redčil z »vodko«. Lovišća morajo biti skozi to tekoćino ćudovito lepa, da toliko lovcev ven in ven postavlja pred oći tiste ćarobne steklenice. Ko gre od doma, ko ćaka na gosta, ko poćiva, ko mu je vroće ali mraz, će gost pogodi ali zgreši, će kaj vidi ali nić ne vidi, će je žejen, laćen ali sit, vesel ali žalosten in tako ob neskonćnih prilikah roma ćaša opojnosti iz lovćeve malhe do ust in nazaj.

Menil je, da bi se v Srednjici kaj dobilo, a prida da jih ni; komaj je kateri starejši kot svetovni mir. Kajti tudi v teh predelih so boji za našo zemljo »mimogrede« kosili gamsa.

Sredi decembra je zlasti v gorah tedaj zapalo dokaj snega in Franc, ki me kot pešća še ni osebno spoznal, me je pozorno tehtal, će bom zmagal. Ćudovito lahko je nosil šest križev in povrhu gamsa, će je bilo treba, ki je tehtal ćez polovico njegove teže.

Doline so bile nasute, ruševje vse pod snegom, tako da je nad gozdom vse izginevalo v eno samo mehko belino, kjer ni imelo oko nobene opore za daljavo in je oći utrujalo. Preko lovske steze v Srednjici je sneg pripognil ruševje. Pod vejami se ni dalo niti po štirih, po vejevju še manj, ker so noge obvisale v zraku. Će si le ostro pogledal na vejo, se ti je že usul plaz mrzlega pršića za vrat, v oći, ušesa, za rokave. Puška je bila snežen kol, na katerega primrzuje sneg. Od izdatne telesne vroćine vsled naporov se je namreć železje puške toliko ogrelo, da se je nekoliko kristalov raztajalo in takoj primrznilo, in na te se je sneg lepil kot na limanice. Rila sva, plezala, plavala, se utapljala v tem, rekel bi, sneženem moćvirju ruševja, v katerem sva skoraj vsak meter poti morala trdo izbojevati, ćeprav sva se pomikala v vodoravni smeri. Vse, kar je bilo morda kaj ugodno, je bila najina obeljena obleka, da sva se kot snežena moža bolj stapljala z okolico, zaradi gamsov. A teh ni bilo videti, tudi kakih gazi v snegu ne, ćeprav je Franc neprestano držal jasnovidno tekoćino pred oćmi in jaz trieder, v kolikor se je ob mnogih odmorih sploh dalo. Dobro volje pa ni izgubil in ko je spoznal, da me napor in vse napasti ne plašijo, je njegova lovska kri uživala.

Kar blaženo se je smehljal in z gibi in očmi dajal duška upanju, da bo, čeprav ni kar nič kazalo. Pri tem se je pa vil in motal skozi belo džunglo kakor mačka, da bi mi vsaj malo olajšal pot in da bi mi sneg preveč puške ne zasipal. Pod Oltarjem sva se najhujšega rešila, a od tam je bilo treba pogledati v plazi pod stene. Zastonj sva plužila trdo uro sneg navkreber za pot kakih 500 m. A ves čas so lovca pritezale peči nad nama, porasle z mecesjem in ruševjem, kakor psa, ki vohta divjad. Ko sva se spuščala po gazi z brega nazaj, je neprestano s pogledi obletaval tiste stolpe, češ, tu-le gori morajo biti. V razsekane peči, globeli in zavetne zijalke pod stenami in ostrešja se od spodaj ni videlo. Priti više gor je bilo kakor pet krav za groš. Tako sva stala premagana pod Oltarjem in zrla hrepeneče navzgor v zaprto lovsko nebo. Medtem so se razpršile daljne megle nad dolino, saj je šlo že na poldne in diven pogled na Triglav me je privezal. Morda sva že pol ure nemo stala in željno srkala vsak žarek sonca, ki se je ukral do naju. Puško sem že stotič očistil in zaklopce na strelnem daljnogledu in štulo na ustju cevi zopet naveznil. Strupena burja, ki je kakor miren voden tok lila od Poljevca, se je polehla in najina obleka se je jela tajati. Tedaj nama pahne v obraz mlačen vetrič iz doline. Kakor gams, ki ujame veter, se zravna lovec, pokaže z glavo v stene nad nama in reče: »Sedaj pa bo, pripravite se.« Veter se je v lahkih valovih čedalje pogosteje javljal iz doline. Kar je za zajca pes, to je veter za gamsa. Na lepem se visoko nad nama iz snega utrnejo v diru črne postave, kot bi jih gonil gorski duh. A gamse je dvignil le najin dah, ki jim ga je poslal izdajalski veter, to pot najin gonjač. Zaradi daljave in bega splašenih živali, ki so se le za hip kazale izza skal in iz zametenega ruševja, ni bilo misliti na strel, tem manj, ker se v tistem gomazu ni dalo ločiti, kaj je kozel in kaj koza. V nekaj dihih je prikazen zginila, a lovec me je ves čas izpodbujal, naj bom pripravljen ter me opozarjal na hrbet, kjer je bila mala jasa brez ruševja in na vrhu prosta skala. Na lepem zrasteta na tisti skali kakih dve sto korakov od naju črni postavi, večja in manjša. »Ne — koza in kozlič.« šepne Franc. Tedaj se pa izza skale izmota močnejša žival, plane na jaso in orje sneg. »Ta!« se iztrga lovcu in tudi že krogla iz puške, ko je gams kobacal čez rob. V hipu je ostala prazna belina snega, kot da so se gamsi vdrli vanjo. Stala sva kakor apostoli ob vnebohodu Gospodovem. Kaj sedaj? V križu sem ga imel, a to je bilo tudi vse, kar sva mogla ugotoviti. Gledat na strel? Bo prej noč, preden bi opravila in snega sva imela že do grla. Zlatorog bi moral biti, da bi naju morda potegnilo.

Popoldne se je malo ojužilo, da se je sneg nekoliko obletel in vsedel. Z nočjo sva se privlekla domov.

Tretje jutro na vse zgodaj potrka na vrata in zastre podboje s svojo košato postavo kuharica, doma iz Trebnjega, ki se še ni ogrela pri nas, ter zapoje v dolenjščini: »Lovec so prinesli črnega zajca.« Drugi dan namreč sivi grči ni dalo spati. Z daljnogledom je z roba nad Stamarami ogledal sumljivo črno liso v snegu in pod noč je bil doma z rogatim »črnim zajcem« iz Srednjice.

Nisem imel srca, da bi bil pognal človeka v goro v sneg in ruševje — morda na prazno. Toda pognala ga je lovska kri, tega starega, imenitnega fanta!

11.

Frence — drugi Franc — je bil oskrbnik stare planinske koč, prej rudarske hiše v Stolu. Edina njegova lovska zasluga je bila, da je kot oskrbnik koč stanoval sredi lovišča. Če je sedel na klopi pred koč — na večnem prepihu — je najbolje čuval svoj revir. Bil je pa poštenjak, ki ves čas, kar je nosil puško, ni skrivil lasu ali dlake kaki divjadi. V svoji pravičnosti do živali je med pogonom sredi ruševja tudi zaspal. Če je dremanje lastnost pravičnikov, potem je bil pošten Frence gotovo. Navzlic vsem tem vrlinam je že proti koncu svojih lovskih let imel smolo, da ga je ognjevit lovec na brakadi zamenjal s sivim štorom, mimo katerega je šnil zajec, pa je nekaj šiber stresel vanj, namesto v zajca. Pa je le nekoč z istoimenskim lovskim tovarišem v Kseru navijal lovske tatove, da so puščali v snegu krvav sled za seboj. Bil je tudi nepokvarjen Gorenjec. Nekoč je za gosta, ki je vprašal, če imajo pivo, pretaknil vso hišo, da mu je prinesel pilo — kakor je Frence sam pravil.

Za to sivo koč, ki se je med tem prenovila kakor Feniks v ognju, v smeri proti Stolu, so strmi travnati Čutovi robovi, na temenih porastli z ruševjem, ki pokriva zadaj vsa rebra do pod Rjave peči, koder ga ne uničujejo žive meli peska in grušča. Tisto razsežno skoraj neprehodno polje ruševja, kakor ga je najti na več krajih Karavank, daje še edino zavetje in zatočišče divjadi pred planikarji — roparji gorskega cvetja —, planinskimi tekači, vriskači, razgrajači in razbijači.

V poletni vročini je imel Frence izpred koč odprto svoje stekleno oko daljnogleda v ta temna polja in svetle zelenice ob njih in v njih. Beli grušč je kakor razbeljena peč in preden sonce ne zgine za Ravnem, se nobeden rad v nji ne kuha. Še pozno v noč puhti iz melišč kakor iz ognjenika. Neverjetno se mi

zdi, da se včasih v takem razbeljenem okolju ob soncu mirno pase kaka gamsarija. Večkrat sem nanjo sam naletel in pri neki priliki tudi v taki peči ustrelil manjšega gamsa. Pri zalezovanju sem se potil, da mi je zalivalo oči, čeprav sem odvrigel vse do srajce, ki sem jo potem sušil kot mokro cunjo.

Navzlic takim žegam se vsako leto v ta prisojna in gozdnata pobočja med 1000 in 1400 metri nadmorske višine zateče s senčnate koroške plati kak boljši gams, ki mu je ves trušč prav malo mar. Par sto korakov oddaljen s filozofsko mirnostjo opazuje nori človeški svet, se ne zmeni ne za bližino kravjih zvoncev in ne za ukanje pastirja in pokanje biča. Natančno presodi človekove gibe in dobro ločuje, kateri bi se utegnil bližati z zlobnimi nameni. Tisti je navadno tudi čisto drugače oblečen kot pastir, planšar ali drvar, še mnogo bolj različno pa zavdaja njegovemu nosu. In dokler je živina na planini, je gams stalen in domač. Ko pa z gornjih planin odženo živino, zginejo tudi ti posamezni gamsi (če so mlajši, jih je mogoče dvoje, troje skupaj). Ako se sem pa tja še kaj pokažejo, so nestalni in nemirni, neprimerno bolj oprezni in plašni. Nad gozdno mejo na prisojni strani Karavank poleti gamsov sploh ni, ker ni sence in trope drobnice do najvišjih vrhov zasmrajajo pašnike. Razen tega je v goličavah tak človeški promet, da divjad nima obstanka in se brez nedostopnih zaklonov ne čuti varne. Zato gre do mala vsa gamsarija še pred kotenjem letovat na severno senčno stran in se vrača na jesen, ko se umakne drobnica in utihnejo planinske kočje po vrhovih. Zato pa tudi ob vsakem nemiru zbeže gamsi domov, koder so po veliki večini rojeni. Včasih so tako občutljivi, da jih že huda misel ali kaka posamezna žival, ki je brez namena skočila malo navkreber, sproži, da zagomazi vse pobočje in se v nekaj minutah izprazni čez greben.

Na plaz za prvi Čutov rob sva se s Frencetom brez srajce potila sredi prve polovice avgusta, da bi počakala srnjaka. Komaj sva bila zgoraj, privrši nevihta, ki je nama premočila še tisto obleko, kar sva jo pred znojem rešila. Če za Stolom zagrmí, je v pol ure dež, pravijo. To pot pa še zagrmeti ni utegnilo, a je tem bolj treskalo med ploho, ki pa se je po silnem hrušču in pišu ravno tako hitro razletela, kot je priletela. Kakor nalašč za čakanje.

Lovec je stopil naprej, da je opazoval meli Monštrance. Pošteno me je mrazilo in želel sem si sonca, ki je med tem zašlo, čeprav sem mu dobro uro prej od srca želel, da bi vsaj za teden dni mrknilo. Sam vase sem lezel in se stiskal. Pa pozneje lovec

robanti, kje za vraga je mogel stakniti revmatizem in podobne sladkosti. Mislil sem, da sem s svojim tresenjem sprožil kamenček v plazju, ki se je strkljal nizdol. Malo bolj se nagnem čez rob in sredi plazju stoji — gams. Za slab lučaj kamna je bil od mene. Dih mi zastane in mrazna mrzlica se sunkoma prevrže v lovsko ob nenadnem srečanju in mislim, da bi me bil gams pohodil, če bi moja mrzlica pod njegovimi nogami ne bila sprožila kamenčka.

Telo se je skoraj belo odražalo od temnega ozadja ruševja in zdel se mi je velikanski. Natančno sem videl črna roglja, črne oči, gibljiv smrček, ki je bil ves čas na preži. Slišal sem, kako sunkoma trga trda zelišča in travo izmed gruča in zraven malo prha. Tako me je presenetil, da sem samo strmel vanj in se bal, da ne bi slišal šuma moje obleke in diha. Pa kakor gluhi in slepi se je pasel ravno na mene. Skoraj v nekaki zadregi sem bil, ko sem se spomnil, da bi streljal. Ogromno telo se je pokazalo v strelnem daljnogledu in ustrašil sem se, da me bo prej dosegel, preden bom mogel sprožiti. Nikakor ni hotel pokazati pleča. Ko pa jih je le, se je kakor klada scela prevrnil, ne da bi trenil. France je prisopihal, mu dvignil glavo in me začudeno in vprašujoče pogledal, češ saj ni srnjak.

Povedal mi je potem, da je bil to njegov star znanec, pa ni vzel v »čisli«, ker sem govoril le o srnjaku. Novinec nisem vedel za vse, kar je on tod odkril v pol stoletja, ki ga je preživel v Stolu. Bo pa »druge barti« povedal tudi za gamse, je pristavil in zadel iztrebljenega gamsa na ramo kakor jaz lovsko torbo.

Kakor je zalaz na gamse višek lovskega užitka v vsakem oziru, tako je pogon zame nezanimiv, prozaičen in brez tistih užitkov, ki jih lovska kri želi. Star gams se itak ne da rad goniti, zlasti ne v poznem poletju in v začetku jeseni, ko je vroče ter prepusti kozariji in telebastim zelencem, da neso preko stojišč svojo kožo na semenj. Tak samotar, če ga pogon zajame, stopi v ruševje in pusti vso hudo uro mimo sebe in v sili uide gonjaču prav pod palico nazaj. Pozimi zopet ni užitka debele ure do kosti zmrzovati v kakem žlebu in uživati preprih. Prav rado se pa pri pogonih kaj narobe obrne, včasih nerodno obrnejo strelci, večkrat gonjači, največkrat pa veter ter sta dostikrat na celodnevnem pogonu edina zabava — dolgčas in zelenka.

Tako so nas sredi septembra v Martuljku vlekli gamsi. Po dolgi hoji smo še dlje nekje stali, da se puščobe, kje in kakšna je bila, niti več ne spominjam. Vem le še toliko, da razen par planinskih kavk in skalnega plezalca nisem ničesar videl in slišal.

Če so ostali lovci in tudi gonjači dremali, je bilo zame vseeno. Bil sem tisti lepi jesenski dan kakor Prometej prikovan na skalo, sam, čisto sam. Če je užitek, da na gamsjem lovu noge ali zadnja plat poženo korenine, da si od mraza trd kot poleno, ali da s petimi streli morda enkrat zgrešiš v staro teto ali kozleta, potem nisem lovec.

Pozno popoldne se znajde od nekod pri meni gostiteljjev lovec in napove, da je konec. Nisem vedel, česa naj bi bilo konec, in skoraj bi ga bil vprašal. Zdavnaj sem pozabil, čemu sem stal v tistem zaklonjenem žlebu kakor v ječi, z zastrtimi okni, ki kažejo le krpo neba. Iz obupa sem bil recitiral vse slovenske pesnike od spred in od zad in sedaj, ko je prišel lovec, je bilo nemara tega konec. Pripomnil je, da pojdeva še kake četrt ure navkreber in čez hrbet, kjer se snidemo, po drugi dolini domov, da pa naj puške do vrha ne izpraznim. Zaklopil sem repetirko in gibanje je na ude delovalo kakor godba na uho. Na vrhu se nama pridruži še par gonjačev in, ko stopimo po širokem temenu naprej, se sproži izpod nog iz neke vrtače gams. Piska, odskakuje in nas debelo gleda kakor mi njega. Puška, zaklopek, kape na strelnem daljnogledu, naprožilo, razburjenje, lovčev priganjanje je v zadnjem hipu le potisnilo kroglo gamsu v vrat, da je na mestu omahnil.

Več gamsov sem podrl v višini 2000 metrov, katerega še morda kaj više, a tako brez zasluge in prozaično zlepa nobenega. Trofeja s 107.5 točkami bi bila zaslužila pač romantičnejši način uplenitve.

To so užitki pogona. Družabno prijetnejši je predpogon, če ne zdivia, kakor ima to navado zadnji pogon na brakadah. Sicer je predpogon z divjimi mački strelcev gamsom za njihovo kožo koristna lovška navada.

V teku let sem se udeležil nekaterih pogonov zaradi prijetne družbe v lepih gamsjih loviščih, a nikoli poslej nisem umazal risanice. So pogoni, ki se razvijó včasih v mesarsko klanje. To je lov še toliko manj. Zato mi pogoni na gamse, kar se tiče lovskih užitkov, niso ostali bogve v kako živem spominu in jih tudi ne mislim klicati nazaj.

Gozdarske hiše na Predmeji (882 m nadm. višine), po vojni prenovljene in povečane. Desno poslopje je gozdno oskrbništvo.

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Nadaljevanje.)

Dragotin Šebenik. Med gozdarji, ki so pričeli svojo kariero v Trnovskem in jo po 40 letih srečno dovršili v Idrijskem gozdu, je imenovati Dragotina Šebenika. Rojen l. 1843 v Sežani je nastopil l. 1871 gozdarsko službo v Panovcu pri Gorici, od koder je bil čez dve leti premeščen na Mljet v Dalmaciji, l. 1878 na Trnovo, prišel nato l. 1880 v Čekovnik nad Idrijo, a že l. 1882 na bližnji Pevc pri Koševniku, kjer je služil polnih 30 let, t. j. do l. 1912, ko je bil upokojen.

V svojih mlajših letih je bil Šebenik navdušen lovec. Lepa zbirka rogovja, ki jo hrani danes njegov najmlajši sin Rafael v Gorici, izvira večinoma iz njegovega službovanja v Čekovniku. Prav tam se mu je l. 1880 posrečilo ustreliti izredno velikega planinskega orla. Naključje je hotelo, da je tiste dni ustrelil tudi cesar Franc Jožef nekje v Alpah slično, toda manjšo roparico. Da ni bil visoki strelec na svojem veličanstvu ponižan, so dali Šebenikovemu orlu na vse strani po nekaj centimetrov mere manj, ko so v časopisju poročali o redkem lovskem plenu v

Idrijskem gozdu, česar ni mogel Šebenik nikoli pozabiti. Nagačeno ptico je daroval idrijski rudniški šoli.

Pravkar opisani dogodek je bil morda vzrok, da je začel Šebenik lov vedno bolj opuščati, zlasti še, ko je prišel na Pevco, kjer je vso svojo skrb posvetil skoraj izključno gozdu. Tako je gorel za pogozdovanje na svojem novem službenem mestu, da bi najraje kar po njivah okoli gozdarske hiše namesto krompirja posadil same smreke. To so gledali njegovi domači, ki jim ni šlo v glavo, da bi mogle biti smreke tudi v gospodinjstvu kar čez noč važnejše od zelja, repe in druge povrtnine! V ljubezni do gozda pa je mož storil še več, nego je treba: pogostoma je hodil z nožem v roki po svojem revirju, rezal na desno in levo srobot in podobne škodljivce, torej čistil in snažil svoj gozd na vse strani.

Taka vnema je Šebenika večkrat pošteno utrudila. Zato je čestokrat po izvršenem dnevnem delu na poti domov zavil v bližnjo gostilno, saj so bile te kakor v vabo postavljene na vseh koncih njegovega revirja. Ob hudi uri jih je smatral za varnejše od strelovoda. Opetovano je zatrjeval, da je že marsikam treščilo, da pa ni še nikoli slišal, da bi bilo treščilo kdaj v kako gostilno. In pod varnim okriljem takega gostilniškega strelovoda je znal biti zabaven, naravnost nenadkriljiv v družbi svojih prijateljev, ki jih je večkrat šele petelinji klic opozarjal na razhod! »Lahko poješ, hudič, ker si spal!« je imel navado reči, ko je včasih zjutraj ob petelinjem petju prikrevsal domov.

Neko posebno veselje je imel Šebenik tudi z obiskovanjem kraških jam, ki jih je več okoli Pevca, tako: Ciganska jama pri Črnem vrhu, Jama pri Šebalku blizu Godoviča, Jama pod Jasnim vrhom med Pevcem in Godovičem i. dr. Po njih je iskal neke posebne vrste hroščev, katere je pošiljal direktorju dr. E. Schreiberju in prof. F. Seidlu v Gorico. Nekoč je zvabil v Cigansko jamo črnovrškega kaplana, ob drugi priliki godoviškega orožniškega postajevodjo. Oba je spravil v podzemlju v tako zagato, da si nista nikoli več želela stikati za hrošči po kraških jamah. S hudičem, ki naj bi imel mlade tam daleč na koncu Ciganske jame, pa le ni mogel oplasiti kaplana, ki je venomer trdil, da hudičev sploh ni. Lažji posel je imel z orožniškim postajevodjem, ki je po srečnem izhodu iz podzemlja svečano izjavil Šebeniku: »S tabo kamor koli, samo v jamo nikoli več!«

Seveda je šlo Šebeniku za šalo in naravnost užival je, kadar je mogel koga pošteno potegniti. To so izkušali zlasti koševniški ogljarji, ki jih je Šebenik iz Idrije grede večkrat dohitel v

nekdaj sloveči gostilni pri Zagodu, kjer je zabaval včasih družbo pozno v noč. Vozeč se ž njimi v ogljarskem košu proti domu, jim je ob neki priliki slikal vsemogoče strahove s tako prepričevalnostjo, da se je od vina omamljenim možakom res zdelo, kako se jim tam ob strani ceste reži sam hudič nasproti. Čez nekaj dni je že stalo na mestu, kjer je bil hudič najbolj »viden«, znamenje, ki baje stoji še danes vrhu Ključev proti Koševniku.

Kot upokojenec se je naselil Šebenik v Idriji, rojstnem kraju svojih očetov, kjer je po skoraj 10 letnem bivanju dne 19. novembra 1921 zatisnil svoje trudne oči. Bil je značajan in zaveden naroden mož, eden najuglednejših med nekdanjimi slovenskimi gozdarji. Blag mu spomin!

Od njegovih sinov se je posvetil gozdarstvu najmlajši sin Rafael, ki je še v povojnih časih služboval v Trnovskem gozdu, nakar je bil kot gozdar premeščen doli v Apenine v srednjo Italijo, kjer je bil pred nekaj leti upokojen. Od ostalih otrok Šebenikovih žive danes še: Dragotin, ravnatelj pomožnih uradov na magistratu v Ljubljani, Josip v Idriji, Lojze v Gornjem gradu in hči Katarina, ki gospodinji bratu Rafaelu na njegovem domu v Gorici.

Josip Jelinčič. Po Kainradlovem odhodu je prišel na Predmejo Josip Jelinčič, rojen v Tolminu l. 1865. Prvo službo je nastopil l. 1888 na Lokvah, na kar je bil l. 1890 premeščen na Trnovo, l. 1891 v Motovun v Istri, l. 1897 na Selovec, l. 1901 na Predmejo, kjer je služboval do l. 1912, ko je bil slednjič prestavljen k Nemcem pri Trnovem, kjer je bil po 40 letih službe upokojen l. 1928. Svoj pokoj je preživel pri sinu Edmundu, gozdarju na veleposestvu princa Schönburg-Waldenburga v Jurjevi dolini nad Ilirsko Bistrico; umrl je 3. aprila 1938 v bolnici na Reki.

Marljivi in nadvse vestni mož je bil nenavadno mirne narave. Le malokdaj se je znal razhuditi; kadar je bil najbolj razjarjen, je kvečjemu malo zarentačil s svojim običajnim »sakrabort«, pa je bilo zopet vse v redu.

Že pri Kainradlu sem omenjal, koliko lovske in druge zabave je nudila gozdarju Smrekova draga, eden najlepših, ako že ne najlepši predel Trnovskega gozda in to v vsakem pogledu gozdarjevega udejstvovanja. Meni je bila, lahko rečem, dvakrat draga, saj sem pustil tam pod Zelenim robom toliko lepih spominov, tako prej pod Kainradlovim, kakor tudi kasneje pod Jelinčičevim gozdarjevanjem.

Nekoč meseca maja, dva dni pred zaključkom lova, sem si pri oskrbništvu izprosil dovoljenje za odstrel divjega petelina:

prej nisem mogel tega, ker se je mudil v Smrekovi dragi na enakem poslu tržaški namestnik princ Hohenlohe. Oskrbnik je moji prošnji drage volje ustregel ter mi dodelil za spremljevalca gozdarja Jelinčiča, kar pa ta ni prav rad storil; izgovarjal se je, da bo nekam pozno, ker je že vse zeleno itd.

No, končno smo vendar odrinili proti Smrekovi dragi: jaz, gozdar Jelinčič in moj nosač Zuta Blažičev. Bila je že precej pozna večerna ura, ko smo stopili v »Anino koč«. Po kratkem

Gozdarji dolskega oskrbništva (slika iz l. 1892). Od leve proti desni sede: Jarisch, Kainradl, Pavlin; pri Jarischu stoji Sprynař, pri Pavlinu Wácha; okoli stoje: Trček, Bevk, Maksl, Korče, nepoznan, Simčič in Rümmler.

odmoru sem povečerjal ter še naročil Jelinčiču, naj me drugo jutro gotovo pokliče najkasneje ob treh. Bilo mi je na tem, da se dobro odpočijem, zato sem želel tovarišema lahko noč in se umaknil v svojo spalnico k počitku. Moja tovariša pa sta vztrajala pokoncu še precej dolgo v noč. Jelinčič je bil namreč iztaknil v koči dve zelenki vina, ki so ju pustili — vede ali nevede, ne vem — gostje visokega tržaškega dostojanstvenika in je v vzajemni slogi z Blažičem izpraznil do kraja nji ju sladko vsebino. Sicer sem slišal precej pozno v noč njuno govorjenje, ki je naposled utihnilo, da pa sta vršila tovariša v moji nenavzočnosti posel tako svojevrstnega egoizma, ne, kaj takega si

one noči nisem mogel niti od daleč misliti. Da, še danes po preteku toliko let se me poloti jeza, ko se spomnim na tisto skrito pitje v »Anini koči«!

Naslednje jutro mi je bilo vse jasno. Vstal sem že ob pol treh ter šel prav tiho v sobo, kjer sta grešnika prenočevala, pa kaj vidim! Na mizi dve veliki, a prazni steklenici! Jelinčič leži zleknjen na slamnici na eno nogo bos, a za čevelj druge noge ga čvrsto drži Blažičev Zuta. Sedečemu kraj postelje visita zgornji život in glava čez rob stola. Takoj sem ugotovil: Blažič ni utegnil sezuti gozdarja, ker je, prevzet od pijače prej sedé zaspal. Nisem vedel, ali naj se nad njima jezim ali smejem. Prizor za bogove! Vreden bi bil fotografa, da bi ostala redka slika trajno ohranjena med drugimi v »Anini koči«. Pa kaj sem hotel! Molče sem vzel svojo puško, tiho zaprl vrata kočé in se izgubil v temi. Na obzorju so bili že krepki obrisi jutranje zarje.

Na stezi — danes je na tem mestu cesta — ki pelje proti Idriji, se ustavim in poslušam, toda krog in krog smrtna tišina. Korakam kakega pol kilometra dalje in poslušam, a zopet nič. Grem še dalje, kar začujem neki glas v smeri od bližnjih Goljakov. Postojim in oprezujem: na stezi v ne posebno veliki razdalji opazim nekaj premikajočega se; kaj je, nisem mogel ugotoviti, ker je bilo še mračno. Nedolgo za tem pa vidim, da jo prikazen maha naravnost proti meni. Z bliskovito naglico se skrijem za bukev in v razdalji kakih 20 m stoji pred menoj zaljubljeni nočni pevec, dvigajoč svojo lepo glavico — pa, že je počilo — in petelin se je zleknil na pordečem snegu... Ko sta moja dva zaspanca zaslišala strel, sta pridirjala za mano in se nista mogla dovolj načuditi krasnemu plenu. Svetovala sta mi, naj grem v kočó, popijem čaj in se tam odpočijem, onadva pa da hočeta počakati zunaj v božji naravi na beli dan. Poslušal sem ju ter odnesel petelina v kočó, a se že čez kako uro vrnil na isto mesto. Nov prizor! Lovska tovariša ležita pod bližnjo smreko na kupu od nekod znesenega listja in sladko spita, kakor se spi v domači hiši na mehki pernici. Pa saj res! Tak je pravi gozdar: doma v topli sobi, a zunaj, če treba, tudi na snegu ali ledu!

In Jelinčič je bil v pravem pomenu besede gozdar na svojem mestu. Nič zato, če so ga v »Anini koči« zmogle sile, ki jim iz bogsigavedi kakšnih vzrokov ni bil dovolj kos, saj se je kaj sličnega že lahko enemu in drugemu od nas primerilo, pa zato še nismo podcenjevali svojih strokovnih sposobnosti! Bil pa je Jelinčič ne samo dober vodnik, temveč tudi izboren lovec, za kar mi je nudil celo vrsto dokazov na Predmeji, kamor sem tudi v njegovih časih prihajal redno po večkrat na teden. Da

pa je bil spretno vpeljan v vse mogoče prevejanosti lovskega življenja, to sem imel priliko videti na lastne oči, ko sem leto kasneje skoraj na istem mestu Smrekove drage ustrelil v njegovi družbi svojega drugega divjega petelina. Bil je pač gozdarjev sin!

Njegov oče Franc, rojen v Zatoľminu, je pred kakimi 60—70 leti tudi gozdaril v Trnovskem gozdu, več let na Otlici in pred Štefanom Pavlinom na Čavnu, od l. 1882 v Zadlogu pri Črnem vrhu, od koder se je — majhen možicelj z dolgo belo brado — podal okoli l. 1892 v zaslužen pokoj ter umrl l. 1910 v svojem ljubljennem Tolminu. Sicer je gozdarski poklic v Jelenčičevem rodu že kar deden, saj so se temu poklicu od šestih posvetili trije Josipovi sinovi: Leopold slušbuje danes v Bohinjski Bistrici, Edmund in Friderik v Jurjevi dolini pod Snežnikom. Od ostalih sinov je najstarejši Josip, poštni kontrolor v Ljubljani, Franc in Viktor sta privatna uradnika, eden tostran, drugi onostran Snežnika. Hčerka Olga je poročena z gozdarjem Vidmarjem, ki slušbuje nekje v Italiji.

Tako je vrli Jelinčič zadostil svoji očetovski dolžnosti v polni meri. Naj mu bo zemlja lahka, v moji duši mu je ohranjen najsvetlejši spomin!

A. K.

Božično potovanje

Povsod poznan, nikjer doma — mnogo nas je takih. Posebno za otroke je to dobro, ker se naučijo praktičnega domoznanstva in predelajo mesto ene saj nekaj gimnazij naše širne domovine. Selitev je pač zoprna in ako se trikrat seliš, enkrat pogoriš.

23. decembra je vlekel kamion našo domačijo in družino ob Črnem Drimu.

Ivje se je lesketalo na drevju, na strmih bregovih na prisojnicí, kjer je bilo manj snega, so se pasle ovce. Kamion nas je vlekel v nam še neznan kraj. Mračilo se je, a do nove domovinske občine in doma je bilo še celih 60 km. Kam gremo, kako bo tam — o tem smo mislili žena, otroci, ptičar Hektor in jaz. Razpoloženje je bilo vse drugačno kakor božično.

Rostuško polje.

V svitu reflektorjev kamiona je bežal zajec in lisica je križala pot. O kje so ti domači kraji, v varstvu očaka Triglava in v naročju zelene Jelovice. Pri Sv. Trojici je pozvanjalo delopust za sveti dan. Nad Fužino je zalajal špijon, pri Kačah je odjeknil strel in zvatorepka je obležala v

Na lovu pod Jablanico. (Avtor s svojima sinkoma.)

belem snegu. Prvi je prisopihal nadušni Kuren Tone in vzdihnil: »Oh, gospod, a ste jo; če pri vas počiči, obleži«, in zadovoljno pogladil gosposki kožušček. Prišel sem tudi jaz na očetovo stojišče. »Mesto tebe sem jo jaz,« so rekli oče. »Ti za lisice nisi; bil si nemiren in kadil si cigareto; takih lovecev se lisica izogiba.« Iz vsega srca sem pri-

voščil očetu božični plen, saj mu je bil dober strel na lisico pač velik užitek.

Sli smo na Peči, ne da bi lovili, ampak da prisluškujemo prazničnemu zvonjenju. Pod nami dolina Lipnice, malo proti severu domača vas. Na obzorju Karavanke. Stol, Begunjščica, Dobrča v zadnjem sončnem svitu, a v njihovem podnožju sveti mir kljub prazničnemu pritrkavanju. Ubranim glasom dobravskega Sv. Roka in kroparskega Sv. Lenarta so odvrčale Mošnje in Brezje, a radovljiški zvonovi so v svoji gosposki bahatosti dali temeljni ton božični melodiji.

Sv. večer se je spustil nad dolinico in objel domačo vas. Pri topli peči je oče zbral lovske tovariše, pripovedoval zgodbe o medvedu iz Mežaklje,

Dolina Radike.

ki je kradel hruške in na vozičku zdrsnil v dolino, o roparjih v Gobovcah, o kroparskem mlinarju »Bela moka«, kako je kradel jerebe in na Barigli pod Jamnikom čakal l. 1848. ogrske huzarje, o dijaških letih, ko sta z Antonovim Tomažem lovila na Jelovci medveda. Pili smo »Ješčevo kopanče« in čakali polnočnice. Na

sv. večer gre samo divji lovec čakati zajca pod stog, so rekli oče. Na dan sv. Štefana gremo v Plazé, a na sv. dan se vsak pravi lovec drži hiše.

Čez Boškov most ob sami albanski meji nas je zavlekel kamion v dolino Radike, novemu domu naproti. Povsod poznan, nikjer doma...

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

X.

Mohor in Jernač sta rinila po globokem snegu v Bidovec, vsak z ogromnim povescmom suhe detelje na hrbtu. Koračila sta drug za drugim, zdaj ta, zdaj oni naprej. Na krmiščih sta odlagala od svojih bremen, dokler nista vsega razdelila. Od zadnjega krmišča sta se kopala proti gazi, ki so jo gorci izhodili v dolino. Kolikor se je dalo brez posebnih ovinkov, sta se držala drevja, ki je v majhnih skupinah poraščalo položno reber. Tam se je lažje hodilo. Kmalu zapazita globoke stopinje in tire med njimi. Brž sta ugotovila, da so hodile tod divje svinje. Pod hrastom ob gazi je bilo vse razorano. Nedvomno si je tu črna divjad iskala želod pod snegom. Oprezno sta pregledala vso okolico: kakih šest do osem svinj je moralo tod hoditi, in kakor vse kaže, so se potegnile v gosto zaraslo Zeleno globel.

Naslednje dopoldne so se pod Bidovcem v gostilni pri Neži zbrali lovci. Prihajali so od raznih strani, največ iz Dola. Tudi Beran je prišel od tam v družbi Čelešnika, Mohorja in Kerina. Vsi so bili točni, le Jerašek je mudil. Pa počakali so nanj, ker je imel ostrega psa.

Napravili so načrt: gonjači pojdejo v globel od spodnje strani, zgoraj in na straneh jo zastavijo lovci. Jernač pelje štiri nad globel, Mohor tri na desno, Kerin pa pet na levo, kjer je svet manj pregleden. Beran je zlasti poudarjal, da morajo lovci kar se le da tiho na svoja mesta in tam ostati povsem mirno. Od miru zavisi uspeh. Streljati se sme samo črna divjad. Stojišča ne sme nihče zapustiti, dokler Golin ne da znamenja z rogom. Še o tem in onem so se pomenili, potem pa v dolgi vrsti nastopili pot navkreber.

Od severa je po malem pihalo. Jeraška in Mlinarja, ki sta hodila zadnja, je zeblo, da sta poskakovala in predevala vodec iz roke v roko. »Imaš kaj seboj,« podreza Jerašek sotrpina. Brez

odgovora mu Mlinar pomoli stekleno čutaro. Jerašek na dolgo potegne, potem »zatrobi« še Mlinar. Pohitela sta, da strneta vrsto.

V lepem redu in brez šuma se je izvršila nastavitev lovcev. S kratkim piskom naznani Mohor gonjačem, naj prično prodirati v goščo. Kmalu se oglasijo psi. Pričelo je pokati v kratkih presledkih, zdaj tu, zdaj tam. Mohor je štel; do osem je prištel, potem je pa vse utihnilo.

Golin zatrobi. Kašcec privleče na zbirališče ozimca, drugega Jernač. Čelešnik in Kerin sta streljala staro svinjo, ki mora nekje ležati, kajti krvavela je izdatno in močno klecala.

Kerin in Jernač se odpravita na sled, da poiščeta obstreljenko ali — če treba — dokončata. Ostali se pripravijo na odhod. Komaj so prispeli na gaz, že zauka Jernač. Ustavijo se. Dva gonjača skočita nazaj onima v pomoč.

Prav kmalu privlečejo ščetinarko na vejah do lovcev. Veselje je bilo veliko.

Zdaj pogreši Mlinar Jeraška. Klicali so ga, pa odziva ni bilo od nikoder. »Zeblo ga je, pa je bržčas odšel domov,« se smeje Kašcec in Mlinar mu prikima. Ko pa so četrť ure pozneje stopili v izbo pri Neži, sedi tam pogrešanec ob ozki stekleničici.

»Jerašek,« so zaklicali skoraj vsi obenem, »kaj, ti si že tukaj?«

Jerašek vstane; obraza ne izpremeni, kakor ga sploh nikoli. »Tukaj, tukaj, hvala Bogu, še cel in zdrav,« odsekano pripoveduje, »pa malo je manjkalo in nikdar več ne bi videl ne Neže ne njene vodice.« In potem je pravil, kako je zaostal za gonjači in kako se je vanj nameril strašen merjasec. Grdo je gledal in rjovel kakor lev; čekana sta mu molela iz rdečega žrela kakor dva žitna srpa. Pa bal se Jerašek ni nič; stal je mirno kakor vojak pred generalom. Ko pa je merjasec le silil vanj, ga je brenil od sebe, zverino nevarno. In takrat je udaril merjasec z zobom vanj, da mu je pretrgal hlače nad čevljem.

Čelešnik je plačal Jerašku četrťinko tropinca za lepo fabulo. Izraza Jerašek sicer ni razumel, pil pa je in tudi izpil.

Jernača je debela laž Jeraškova malo jezila. Previdno je pretipal rano na hlačah. Kmalu je izvlekel iz nje močan trn, potem pa zaklical: »Ej, Jerašek, merjascu se je odlomil čekan in ostal v tvojih hlačah; lej ga!« Rekši mu pomoli trn pod nos.

Vse je bušknilo v smeh. Jerašek pa se je razhudil in je krepko udaril ob mizo. Rekel pa ni nič.

Polagoma so se razšli. Neža je poklicala hlapca, naj vpreže in pelje uplenjeno divjad v Dol. Dolci so prisedli na voz, pa tako, da niso prikrili svinjadi. Beran in Čelešnik sta šla raje peš.

Med potjo je Čelešnik predlagal, naj bi do odhoda avta zavila k Liparju. Dotlej je še tri ure časa. »Pridem takoj za teboj tja,« mu odgovori Beran, »imam še nekaj pomenka s svojim čuvajem.«

Čelešnik je dolgo čakal v gostilni na prijatelja Berana. »Prokleta ima naročil, da ga ni in ni od nikoder,« je rekel Manici in jo lovil za roko, ko mu je prinesla tretji vrček na mizo. Zgovorno je pravil dekletu, kako je bilo na lovu, opisoval, kako ga je hotela ogromna svinja pogaziti, kako pogumen je bil in kako imenitno je pogodil nevarno zverino. Govoril je toliko in tako, da bi bil skoraj tudi on zaslužil četrтинко tropinca, kakor ga je dve uri prej Jernašek za svojo fabulo.

Končno pride Beran. Ker ni bilo drugih gostov, prisede k mizi še krčmar in pomenkovali so se o lovu in kar spada zraven na dolgo in široko, dokler ni zatrobil avtobus pred hišo.

V tem času sta sedela pri Jernaču v Grapi za zeleno steklenko Kašcec in Kerin. Tudi Jernašek je bil navzoč, pa ni sedel, ampak iztegnjen ležal na klopi ob peči in grdo smrčal. Tropinec ga je izdelal popolnoma. Brak Pik je posnemal gospodarja pod pečjo.

Oni trije so imeli važen razgovor. Šlo je za banovinsko nagrado. Kašcec in Jernač sta si bila na jasnem, da jima pripada po sto dinarjev. Ne tako Kerin. Pač so ugotovili možje, da je tehtala ustreljena svinja nad osemdeset kilogramov in da torej znaša zanjo nagrada poldrugi stotak. Kerin je trdil, da je mestni gospod svinjo samo opraskal, on pa jo je podrl z debelo svinčenko. Po lovskih pravilih pripada njemu. Vendar, če bi oni iz mesta ne streljal, bi se ne bila obrnila h Kerinu. Da je padla, ima zaslugο le oni.

Steklenica se je izpraznila, možje pa še niso vedeli, kako in kaj. Končno so se morali zadovoljiti s tem, da bo že profesor pravilno odločil.

Jernač je zazdehal, ona dva pa sta zbudila Jeraška in vsi trije so odšli na svoja domovja.

XI.

Zima se je obrnila in vijolice so zaduhtele izpod nizkih svojih listov. V sinji barvi tekmuje z njo pomladanski svišč, ki v šopih krasi sončna brda. Pastirji si že režejo piščali; vrba postaja mužeyna. Mohor ogleduje v svojem sadovnjaku češnje belice, ki jim že pokajo nabrekli brstiči. »Pomlad je tu,« mu piskajo prerojene trobentice na rebri pod ulnjakom.

Prerojenje čuti in kaže vsa priroda. Tudi mogočnemu divjemu petelinu vzvalovi kri. Ves ošaben širi svoje bleščeče perje, ponosno stopa po resju in le redko kljune po brstiču ali jesenskem semenu. Hrane mu je malo mar, vse drugo ga je prevzelo. Divji petelin se ženi...

Že v jutranjem mraku drobi svojo ljubezen rjavim družicam. Sladkobe jim obeta z visoke gredi, svojo moč jim kaže s pahlanjem repa in s strastnim drsanjem po veji. Ko pa posije dnevni vladar čez strme vrhove na rastišče, izpolni dano oblubo...

Divji petelin je mož beseda. Edino smrt mu preseka izpolnitev obeta.

Mohor je sporočil Beranu, da so petelini v polnem petju. Dva pojeta v Borniku, eden v Žirskem vrhu, v Zali pa štirje. Prejel je odgovor, da pride. V torek ob dveh čez polnoč naj ga počaka pri Anžku, da ga od tam popelje do rastišča.

Beran petelinjih rastišč še ni poznal. Mohor mu jih je sicer kazal, kadar sta hodila po lovišču ali lovila, toda ponoči bi mogel zaiti in za letos ni kazalo drugače, kakor da ga spremlja čuvaj. Sicer pa je Beran hodil na petelina najrajši sam. V dveh je več šuma in gibanja, zlasti pa je presedalo Beranu, če ga je spremljajoči lovec silil k strelu. To napako jih ima večina. Zato je sklenil, da »odloži« Mohorja takoj, čim zaslišita petje, in da petelina zaskoči sam.

V torek je bil Beran točen. Ravno je bila ura v stolpu dojske cerkve dve, ko je porinil svoje kolo v Anžkovo hladnico.

Prižge ročno svetilko in posveti naokrog. Ob jablani pri hladnici stoji — Albina.

»Oče je zbolel,« se oglasi dekle, »pa je mene poslal, da vam pokažem pot. Do Anžkove poseke mi je pot znana kakor doma do ulnjaka. Od tam pa, je dejal oče, se že sliši petelin.«

Beran je bil presenečen in izprva ni vedel, kaj bi. Potem pa ji je rekel hvalo, da je zaradi njega tako zgodaj vstala in se potrudila semkaj.

Odrineta po stezi, ki se takoj za Anžkom strmo dvigne v reber. Albina stopa spredaj, za njo pa sveti Beran in skrbno pazi, da pada svetlobni stožec iz svetilke kolikor moč pred njo na stezo.

Na ovinku, kjer pot zavije iz zajede čez rob, Albina obstane. »Tukaj je treba svetilko utrniti. Tako je oče naročil,« pošepne Beranu.

Tipaje sta lezla počasi po temnem gozdu navkreber. Beran se je često spotaknil in zašel s steze v stran. »Primate se me,« šepne

Albina in Beran zagleda medel odsev pred seboj. Svetlikalo se je kazalo ure na roki, ki mu jo je ponudila za seboj Albina. Ujel je roko. Bila je nekoliko raskava, pa topla, tako topla...

Albina postaja in z njo Beran. Prisluskujeta. Poseka je pred njima, vidi se preko nje v zvezdnato nebo.

»Klok...« Čez čas zopet: »Klok.«

Beran ponavlja v mislih celo vrstico. Da! Glavni udari petelinjega petja!

Iz leve prihajajo. Tja se odtihotapita.

Tleskanje in škripanje razloči uho. Od tod bo treba zaskakovati. Kaj z Albino? Naj li ostane tu ali naj skače z njim? Da je Mohor tu, bi mu velel »stražiti« nahrbtnik. Tako pa... Naj bo, kakor hoče.

Petelin udari. Beran se požene. Trikrat, štirikrat, petkrat... Za debelim deblom se ozre. Albina je za njim. Med kolena uvihamo krilo jo tesno objema.

»Klok.« Naprej! Albininih korakov ne čuje, čuti pa, da je za njim.

Od jutranje strani je začela prihajati svetloba. Že se razloči krošnja od krošnje. Visok bor stoji precej na samem. Tam išče Beranovo oko zaljubljenega pevca. Pod vrhom se zaziblje veja... Tam je! Beran bi skoraj zavriskal od veselja. Beli zgib se vidi razločno. Beran pomeri. Rezko zapoje kroglica iz drobne cevi.

Petelin otrpne, se lovi in omahne. Od veje do veje se sliši padanje in močan udar, ko pade na tla. Dvakrat še udari s perutmi po resju in izpel je ljubezen do smrti...

»Kok, kok,« se oglasijo žalostno kure v grmovju pod borom...

Albina poda srečnemu strelcu roko. »Čestitam,« mu reče, »lep je.«

Vrneta se k nahrbtniku. Beran poišče drobno brezovo vejico, zvije trto in jo preveže petelinu skoz kljun. »Starec je,« pripomni, ko zagleda na njem globoki žlebič. Dva smrekova vršiča odlomi nato, enega zase, drugega petelinu za »zadnji grižljaj«.

Razveže nahrbtnik, izvleče ogrtač, ga razgrne po tleh in povabi Albino, naj sede poleg njega. Iz termovke natoči toplega čaja in pila sta petelinu med seboj posmrtnico. — Beranov nahrbtnik je hranil še druge dobrote. Albina se jih ni branila in videti je bilo, da tekne zajtrk obema.

»Lep si,« reče Albina in pogladi petelina po bleščečem perju, »pa še lepši bi bil, da si živ, revček.«

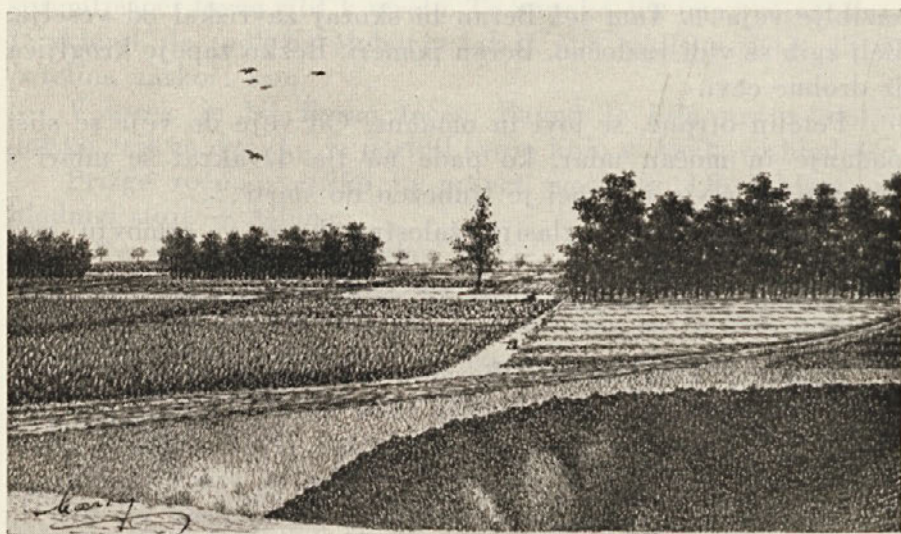
»Da, živ bi bil lepši,« pritrdi Beran, »lepši onim, ki sem jim ga vzel, ko so čakale nanj.« — »Pa pride drug, morebiti še lepši, da jih uteši v njihovem poželenju,« pristavi po kratkem molku.

Tudi Beran pogladi še toplo telo. Roki se srečata na gladkem perju. Dvakrat, trikrat se srečata, potem pa leži Beranova na dekličini. Albina hoče svojo izmakniti. »Perje se bo skvarilo,« se smeje Beran in zadrži njeno roko pod svojo.

»Ta roka,« je povzel, »me je danes v temni noči vodila po pravi poti do uspeha. Srečna roka, zame! Naj jo stisnem in objamem z obema svojima.« In še je govoril, dolgo in lepo...

Sonce je prisijalo in svetli prameni so prodirali nanju skoz vejevje. Vstala sta in odšla nizdol. Albina je nesla petelina. Pri Anžku sta se ločila.

Še dolgo potem je slišala Albina brnenje motorja, ko je zamišljena hitela proti domu. Zalotila se je, da primerja Berana s svojim Tomažem, s Tomažem, ki je tako hud... Siloma je obrnila misli drugam.

Lovišče ob Dravi.

Letošnji pomladanski vzrejni tekmi ptičarjev

Mnogokrat smo že brali in slišali o nevšečnostih in neprilikah na raznih tekmah. Toda ne pomnimo, da bi se vršila kaka pomladanska tekma pod tako neugodnimi okoliščinami kot prav ti dve letos. Zelo huda zima je vkljub krmljenju stalež divjadi, zlasti pa jerebic tako znižala, da je po vsej Sloveniji premnogo lovišč, kjer so jerebice enostavno izginile. Najbolje so še odrezali lovski zakupniki, ki so jerebice v začetku zime polovili, jih krmili doma, na kar so jih izpustili na pomlad, ko je skopnel sneg. Sredi aprila je bila ozimina visoka komaj dobre štiri prste; zavoljo tega tudi divjad ni imela kritja in seveda ni držala pred psi.

Seveda je bilo tudi šolanje psa v visokem snegu nemogoče; sneg pa je skopnel ponekod šele v začetku aprila.

Huda suša ter skoraj poletna vročina z menjajočimi se vetrovi sta silno otežkočili obe tekmi. Na ljubljanski tekmi smo videli razen zajcev, ki pa niso držali spričo slabega kritja, zelo malo divjadi. Zato je bilo ocenjevanje skrajno otežkočeno. Edinole sodniki, ki imajo mnogo izkušenj s psi, so si mogli ustvariti s svojo iznajdljivostjo kolikor toliko jasno sliko o zasnovi psa. Toda naravnost nemogoče dejstvo pa je, da ni bilo videti na mariborski tekmi nobene jerebice ali fazana. Sodniki so do štirih popoldne videli stati samo enega psa, pa niso mogli delati čudežev in zato je na mariborski tekmi moralo odpasti vsako ocenjevanje.

V bodoče se moramo varovati takih tekem, ki so i dolgočasne i brez smisla, pa tudi za pse brezplodne. Zatorej bodi glavna dolžnost vodji tekme, da se s a m čim najbolj natanko prepriča o staležu divjadi v lovišču, ki je za tekmo na razpologo. Če lovišče res vstreza vsem pogojem, ki so potrebni za vsako tekmo — dovolj divjadi in kritja — potem naj jo DLP šele razpiše, da ne bomo še kdaj doživeli enake polomije, kot je bila letošnja mariborska.

Obe prireditvi smo pravočasno razpisali. Toda netočnost članov je vodstvu precej otežila izvedbo tekem. Prav lahko bi bili vsaj letos združili obe tekmi in blagajna DLP se ne bi tako olajšala.

V interesu vodnikov je, da nauče svojega psa vsaj ubogati. Letošnja huda zima ni noben izgovor, če je pes neubogljiv. Vsak lovski pes mora ubogati in to brez ozira na pasmo, sicer je ščene brez vrednosti. Predvsem je potrebna brezpogojna poslušnost, potem šele vse drugo. Človeka kar srce boli, ko vidi na tekmah, kako psi na gospodarjev klic slabo ali pa sploh ne reagirajo ter drve na kilometre daleč. Mnogim psom se pozna, da zelo malokdaj zaidejo v naravo, zato taki neuspehi na tekmah. Mnogo vodnikov ne ve, oziroma noče vedeti, da mora pes v naravo že v najzgodnejši mladosti.

Prilичno dobro smo mogli preizkusiti način iskanja, hitrost, vzdržnost, poslušnost psa in tudi stojo ter zasnovi za delo po sledi. Ampak točno oceniti kakovosti nosu, kar je že v ugodnih razmerah težko, nismo mogli. Upajmo, da bomo imeli na jesenskih tekmah priliko temeljiteje preizkusiti kakovost nosa istih psov.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v ljubljanski okolici, 14. aprila 1940.

Iz priložene razpredelnice tekme so razvidne posamezne in celotne ocene, vsled česar se ne bomo spuščali v podrobnejšo presojo posameznih psov. Materijal gotovo ni slab. Če bi se pa vodniki malo bolj potrudili, bi bili tudi uspehi drugačni. Prav dobro so se izkazale psice: »Stela — Podpreska«, »Aga — Visoška« in »Heidi von Tschau«. Še dosti dobro delo pa so pokazali »Moj — Zlatoroški« in »Tip« ter »Tep«, oba Čemšeniška. Drugi se pa bodo gotovo še izkazali v jeseni. Zelo lepo izoblikovana irska seterica »Fancy — Epos«, ki je pa bila poležena šele septembra 1939, je pokazala čisto dobro zasnovo in le spričo svoje mladosti ni mogla konkurirati z drugimi psi. Zaradi tega je tudi vodnik sredi tekme odstopil. S telesnimi ocenami nemških kratkodlakov smo lahko kar zadovoljni, paziti pa moramo pri vzreji na svetlo oko, ki zelo kazi lepoto psa, da se ne bo preveč razširilo pri naraščanju. Zelo so nas pa razočarali nemški žimavci. Sodba o vzrokih hib pa bi bila sedaj še preuranjena.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Račah pri Mariboru, 21. aprila 1940.

Sodniki: Ivan Caf, Anton Schuster, Bogdan Sežun; vodja tekme: Marko Dernovšek.

Kakor smo že omenili, nismo mogli soditi v nekaterih glavnih predmetih tekme in tudi nismo podelili nikake ocene. Sledi v vednost kratko poročilo o vsakem psu. Razveseljivo je dejstvo, da se je udeležilo tekme od osmih vodnikov šest poklicnih lovecev. Najboljšim je DLP naklonilo denarna darila, da jih opogumi za nadaljnje šolanje psov.

Po končani tekmi je nagovoril vodnike sodnik Sežun. Opozoril jih je na napake psov in jim zabičal, naj se z večjo vnemo lotijo vzgoje psov, da bomo imeli še naprej vsaj tako dobre pse kot doslej. Slednjič je opozoril na nujnost tečaja o vodstvu in šolanju psov na področju podružnice DLP v Mariboru.

Št. 1. »Čik«, VRP 421, nem. kdl. pes, * 2. 4. 1939; (Osa JRP 140 B — Ali Kriški (Pluto) JRP 131 A, JUP 1); vzreditelj Jože Koman, Radovljica; lastnik Lado Rodman, Maribor; vodnik poklicni lovec Alojz Zavernik, Hoče 144.

Pes še ne ve dobro, zakaj je sploh na svetu, to je razvidno iz tega, ker med iskanjem neprestano postaja in šele na večkratno ponovno pobudo vodnika začne iskati. Iskanje psa je nenačrtno, ker ne dobi nikakega migljaja in pomoči od vodnika. S pridnostjo in vztrajnostjo ga bo moči izučiti. Telesna ocena: dobro.

Št. 2. »Nimrod«, VRP 468, nem. kdl. pes, * 14. 9. 1939; (Tita JRP 153 B — Blisk Dravski JRP 109 A); vzreditelj Viktor Hausmaninger, Maribor, lastnik in vodnik poklicni lovec Jože Janez, Tezno.

Star šele 7 mesecev, je v slabi kondiciji, vsled neprestanega piskanja vodnika ni prišel do iskanja. Pes kaže, da je zelo malo voden, vodniku priporočamo, naj da psu večkrat priliko slediti divjad. Telesna ocena vsled mladosti odpade.

Št. 3. »Heidi vom Tschau«, DZK 1280 o, nem. kdl. psica, * 23. 2. 1939 (Cilly v. Tschau DGStB 5277 — Lipsia Gin DGStB 4941), vzreditelj Max Rolle, Reichenau/Sa; lastnik Jos. Pirich, Maribor, vodnik Joža Škofic, Ljubljana.

Po zasnovi gotovo ena najboljših tekmovalcev današnje tekme. Pokazala je lepo, hitro in vztrajno sistematično iskanje. Na današnji tekmi je edino ona pokazala lepo sliko stoje na zajca, na ta način, da je kljub neugodnemu vetru s precejšnjo brzino prišla do trdne stoje. Vodniku priporočamo pri vodstvu te temperamentne, dobro zasnovane psice precej paznje in previdnosti, ker ima psico še premalo v roki. Telesna ocena: prav dobro.

Št. 4. »Miss — Zlato roška«, VRP 416, nem. kdl. psica, * 26. 1. 1939 (Mala Südwest JRP 117 B — Mir Südwest JRP 145 A); vzreditelj: Ing. Oskar Dračar, Maribor; lastnik Mirko Štrukelj, Čakovec, vodnik poklicni lovec Stevo Vrbanac, Strahominec.

Vodnik, ki je vodil to psico, kaže od leta do leta prav razveseljav na predek, vodi mirno in zahteva z doslednostjo, da psica izvršuje vsako povelje. Psica išče precej kratko, to pa zato, ker je doma iz Prekmurja, kjer pride v poštev le ptičar, ki išče na kratko, kjer so lovišča polna koruznih polj. Psica je skoraj absolutno v roki vodnika, kar je pravilno. Vodnik zasluži od strani sodnikov za svoj način vodenja priznanje in pohvalo. Telesna ocena psice vsled izredno svetlega očesa: dobro.

Št. 5. »Tep — Čemšeniški« VRP 434, nem. kdl. pes; * 4. 3. 1939 (Gazelle v. Schornbusch, JUP 2 — Mir Südwest JRP 145 A); vzreditelj Franc Urbanc, Ljubljana; lastnik in vodnik poklicni lovec Ivan Regul, Hajdina 124.

Pes čisto lepo išče, poslušnost je zadovoljiva; živahen, tudi vztrajen, je dovolj v roki vodnika, vendar mu manjka stvarnega šolanja. Jasne slike o nosu, stoji in natezanju si sodniki niso mogli ustvariti, ker pes ni imel prilike priti na jerebice. Edina divjad, na katero se je posrečilo priti, so bili zajci (to velja tudi za druge tekmovalce), ki pa so slabo držali, ker je bila ozimina prenizka. Zajec pa ni spomladi za presojo pasjega nosu merodajen iz razloga, ker mu daje narava zaščito, da oddaja v tem času najmanj vonja, ki bi bil za sovražnika, ptičarja, dojemljiv. Dokaz: št. 3, 5, 7, 8 smo privedli do dobro držečega zajca od vseh strani tudi z dobrim vetrom na 1—2 koraka, toda nobeden od teh psov ni dobil zajca v nos. Končno so se zajcu te preizkušnje vendar zdele prenevarne in jo je odkuril. Telesna ocena psa: prav dobro.

Št. 6. »Blisk (Troll)« VRP 480, nem. kdl. pes, * 10. 4. 1939 (Bistra JRP 145 B — Blisk Dravski JRP 109 A); vzreditelj: dr. Janko Dernovšek, Maribor; lastnik in vodnik poklicni lovec Ivan Požar, Dogoš 89.

Kratko iskanje tega psa je nesmotrno, brez posebnega zanimanja. Pes je bil tudi vsled slabe kondicije v kratkem času izčrpan. Telesna ocena: dobro (svetlo oko).

Št. 7. »Ris« VRP 481, nem. kdl. pes, iz istega legla kakor št. 6. Lastnik dr. Janko Dernovšek, Maribor; vodnik poklicni lovec Ivan Regul, Hajdina 124.

Pes zaostaja nekoliko v zasnovi za št. 3, upoštevati pa je treba, da je v roki vodnika šele 6 tednov; išče dovolj sistematično, bolj na kratko, zaostaja tudi v hitrosti za št. 5. Kar se pa dresure tiče, velja isto kakor za št. 5 in ima tudi istega vodnika. Telesna ocena: dobro (svetlo oko in podbradek).

Št. 8. »Spika — Podpreska«, VRP 447, nem. kdl. psica, * 7. 4. 1939 (Beba Podpreska, JRP 139 B — Ali Kriški (Pluto) JRP 131 A, JUP 1); vzreditelj Karel Miklič, Ljubljana; lastnik in vodnik Viljem Clemenz, Stožice — Ljubljana.

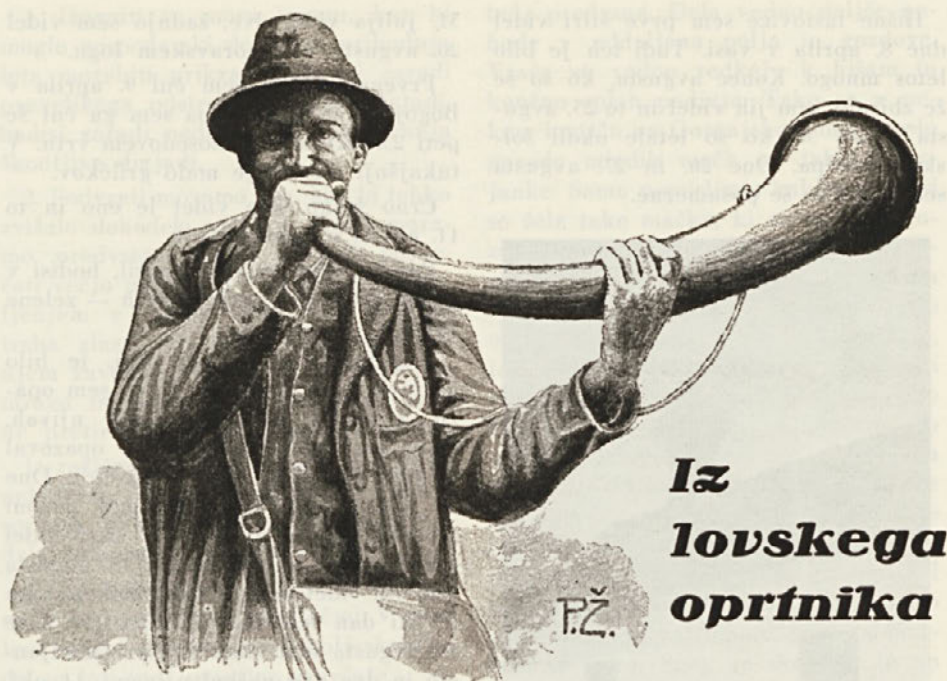
Temperamentna psica, ki bo zahtevala mnogo truda in dela, da bo dobra pomočnica svojemu lastniku pri lovu. Psica še ni v rokah vodnika. Telesna ocena: dobro.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 14. aprila 1940 v Ljubljani.

Stevilka zreda	Stevilke učitve:		Predmeti preizkušnje								Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan s št.	Nos	Način iskanja	Stoja	Natezanje	Hi-trost	Vztrajnost	Zasnovano za delo po sledi zajca	Uboj-ljivost	Strel-o-mir-nost		
1	Ali Visoški (Raf) nem. kosmdl.	VRP 449	(1) 6	(2) 8	(2) 8	—	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	68	p. p.
2	Tip Čemšeniški nem. kdl.	VRP 435	(2) 12	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(2) 6	(4) 8	88	III b
3	Aga Visoška nem. kosmdl.	VRP 453	(3) 18	(4) 16	(2) 8	(2) 6	(4) 12	(3) 9	(4) 16	(4) 12	(4) 8	105	II a
4	Tep Čemšeniški nem. kdl.	VRP 434	(2) 12	(4) 16	(1) 4	(1) 3	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(4) 12	(4) 8	87	III c
5	Heidi vom Tschau nem. kdl.	DZR 1218 o	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(4) 12	(3) 9	(4) 16	(2) 6	(4) 8	99	II b
6	Fancy Epos irski seter	VRP 478	Vodnik odstopil									.	prav dobro
1a	Stela Podpreska nem. kdl.	VRP 448	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 9	(4) 12	(2) 8	(4) 12	(4) 8	100	I
2a	Moj Zlatoroški nem. kdl.	VRP 415	(2) 12	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(3) 9	(4) 8	91	III a
3a	Živa nem. kdl.	—	Se ni udeležila									.	.
4a	Lop (Ulf) nem. kdl.	VRP 424	(2) 12	(2) 8	(1) 4	(3) 9	(1) 3	(2) 6	(3) 12	(2) 6	(4) 8	68	p. p.
5a	Spika Podpreska nem. kdl.	VRP 447	Se ni udeležila									.	.
6a	Azor Visoški nem. kosmdl.	VRP 450	(1) 6	(1) 4	(1) 4	(1) 3	(1) 3	(1) 3	(1) 4	(4) 12	(4) 8	47	po-voljno

Vodja tekme: dr. Vilko Pfeifer.

Sodniki: Ivan Caf, Anton Schuster, Franc Urbanc, ing. F. Weinberger.

Iz lovskega oprtnika

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murški Soboti in okolico za leto 1939. (Nadaljevanje.) Prva štoklja se je vrnila v našo vas dne 27. marca. Isti dan so jo opazili tudi v Moravcih in Lukačevcih. V Bogojno so se vrnile 18. marca. Dne 1. aprila so bila vsa gnezda štokelj v naši vasi že zasedena. V naši vasi so imeli štirje pari štokelj 16 mladičev, ki so jih vse srečno izpeljale. Od teh sem jih osem obročkal. V Bogojni je bil en par s štirimi mladiči, isto tako tudi v Moravcih. Zanimivo je to, da so kljub temu, da je bila letos močna suša in je štokljam primanjkovalo hrane, imele toliko mladičev, kot v prejšnjih letih nikdar. Nekega vetrovnega dne sem opazoval štokljo, kako je čistila gnezdo. Pihal je sever, štoklja je stala na gnezdu pri mladičih, pobirala s kljunom odpadke pri mladičih, jih spuščala iz kljuna, da jih je veter odnašal. Letos sem to zopet opazil 18. avgusta, ko sta se štoklji še parili.

Okoli Velikega šmarna so nas pričele štoklje zapuščati. Dne 20. avgu-

sta sem jih videl pet še na naših njivah, dve pri Martjancih, dve pri Soboti, a istega popoldne sem jih videl še pet v vasi. Dne 21. avgusta sem videl še eno v Moravcih na gnezdu, 22. avgusta sem opazil eno še v naši vasi; 24. avgusta sem videl v Moravcih eno, eno na naših travnikih, dve sem ta dan videl še na noršinskih travnikih, zadnji dve sem pa isti dan videl na Petanjcih.

Domačo lastovico so prvo videli v vasi dne 1. aprila, tudi v Bogojni so isti dan videli dve. Dne 7. aprila sem jih videl deset, ko so letale nad vasjo. V splošnem je bilo letos domačih lastovk mnogo. Kdaj so se jeseni selile, ne vem, ker sem bil septembra pri vojaki. Videl sem pa zaostale lastovice še oktobra in to 8. oktobra eno v vasi, tri nad travniki, 9. oktobra sem videl dve pri Martjancih, tri pa pri moravskem logu. Dne 10. oktobra so jih videli kakih 20, ko so letale nad njivami. Isti dan popoldne sem videl tri zunaj vasi, zadnjo pa sem opazil še 13. oktobra v vasi.

Hišne lastovice sem prve štiri videl dne 8. aprila v vasi. Tudi teh je bilo letos mnogo. Konec avgusta, ko so se že zbirale, sem jih videl in to 25. avgusta preko 50, ko so letale okoli šolskega stolpa. Dne 26. in 27. avgusta sem videl le še posamezne.

Štorkljino gnezdo v Tešanovcih, Prekmurje.

Foto Ivan Hribar, šolski upravitelj.

Prvo kukavico so čuli 7. aprila v gozdu pri Vučji gomili, 12. aprila so jo pa čuli v mlajtinskem logu.

Črnovratega prosnika sem prvega opazil 8. aprila pri Moravcih, rjavega prosnika sem pa prvega videl 30. aprila v živi meji našega pokopališča. Na teh mestih sem jih redno opazoval, ene kot druge. Zadnje črnovrate prosnike, in sicer tri, sem videl 19. oktobra pri Moravcih.

Smrdokavre sem videl tri 8. aprila pri moravskem logu, eno sem videl 10. aprila na njivi za šolo, 6. maja sem zopet tri videl pri Moravcih, eno pa pri Martjancih, pri Rakičanu sem

31. julija videl dve, zadnjo sem videl 20. avgusta pri moravskem logu.

Prvega grilčka sem čul 9. aprila v Bogojini, zadnjikrat pa sem ga čul še peti 25. oktobra na sosedovem vrtu. V tukajšnji okolici je malo grilčkov.

Črno žolno sem videl le eno in to 11. aprila v našem gozdu.

Pač pa sem večkrat opazil, bodisi v gozdu kot tudi v sadovnjakih — zelene žolne.

V primeru z drugimi leti, je bilo postovk letos dosti več. Prvo sem opazil 5. aprila na bogojinskih njivah. Nato sem redno posamezne opazoval v naši vasi kot tudi v okolici. Dne 13. julija sem videl tri nad našimi travniki, 14. avgusta sem štiri videl nad travniki pri Moravcih, 18. avgusta sem jih videl pet pri mlajtinskem logu in isti dan šest nad »Kuklecom«. Dne 19. avgusta sem videl dve pri Martjancih in dve nad našimi njivami, 14. okt. pa sem videl dve nad našimi travniki, zadnjo sem opazil 12. decembra pri Bogojini.

Tudi kobilarjev je bilo letos precej opaziti. Prvega so čuli 27. aprila v Vučji gomili, 28. aprila pa sem ga čul v naši vasi. Zadnjega sem videl 2. septembra v Moravcih. Sledi konec.

Ivan Hribar, šol. upravitelj.

Čuvajmo našo divjad! To naj bo naše geslo za bodočnost. Preden izpregovorimo o tem, se mi zdi potrebno, da se ozremo malo nazaj, ker samo na ta način moremo morebitne napake, ki smo jih naredili v preteklih letih, spoznati in potem naše ukrepe v prihodnje določiti. Posebno se moramo vprašati, ako smo lov v preteklem letu lovsko pravično izvrševali ali če nismo tu in tam morebiti vendar segli čez mero, dalje če smo nam poverjeno divjad pred raznimi nevarnostmi tudi varovali ali če nismo zgrehili potrebne previdnosti v škodo divjadi.

Iz tega sledi, da ima vsak pravičen lovec, bodisi lastnik ali najemnik lova, dvojno dolžnosti, in sicer:

1. Izogniti se mora vsemu, kar bi moglo gospodarski donos za prihodnja leta morebiti prikratiti, bodisi zaradi prevelikega odstrela koristne divjadi, bodisi zaradi nedostatnega uničevanja škodljive divjadi.

2. Podvzeti moramo vse, kar bi lahko zvišalo dohodek od lova. Torej moramo predvsem gojitvi divjadi posvečati večjo pozornost s primernim krmljenjem v zimski dobi, kar je bilo treba zlasti letos, dalje s postavljanjem zavetišč (remiz) za zaščito proti mrazu in potem s prizadevnim, toda ne pretiranim zasledovanjem roparic.

Iz razlogov varstva narave naj bi se nekaterim redkim, izumirajočim vrstam roparic, kakor na primer uharici itd., dala primerna zakonska zaščita.

To bi moral vsak lastnik ali najemnik lova imeti vedno pred očmi. V ostalem naj bi lovske oblasti bolj skrbale, da se lov tudi pravilno izvršuje.

Naravnost v nasprotju s tem se mi zdi navada marsikaterega lovca, ki misli, da mora vsak kos divjadi, ki ga opazi na lovu, upleniti ter kot trofejo shraniti v svojem muzeju, četudi tako že ima. Potrebno je več discipline pri lovu!

Samo na ta način nam bo mogoče stalež naše divjadi in s tem tudi donos od lova povišati ter podpirati narodno gospodarstvo.

K. Kores.

Domača muca je sicer priljubljena domača žival, a za lov in lovca ni bogve kaj koristna, kakor tudi ne preveč simpatična. Nižinska lovišča, v katerih so mačke zelo razmnožene, niso preveč bogata male lovne divjadi, ker se komaj za mačke zaredi, ne da bi še za lovca kaj ostalo. Posebno veliko škodo delajo po lovišču se klateče mačke ob času, ko imajo mlade, to je spomladi, ker so takrat tudi mladiči zajcev, jerebic, fazanov itd. Koliko teh malih nebogljenčkov podavijo mačke za svojo roparsko potomstvo. Mačka, ki se enkrat nauči na divjad, se za miši sploh ne zmeni. Postaja vedno

bolj predrzna. Dela vedno daljše pohode v oddaljena polja in gozdove. Vrača se vedno redkeje k hišam in končno sploh podivja. Tako so v nekem lovišču na Gorenjskem dobili celo gnezdo mladih mačk od take podivjanke. Samo pomislimo, kakšni roparji so šele take mačke, ki so sploh v gozdu zrastle, že od mladosti vajene samo ropanja. Kjer pa takih podivjanih mačk in sploh mačk, ki se oddaljujejo od hiš po kilometre daleč, ne zatirajo, tam lovci nimajo dosti iskati. Pa tudi v gorskih loviščih delajo mačke veliko škodo. Tudi v hribih ne prizanašajo mladim zajcem, jerebom, koliko pa požro drugih koristnih ptic, omenim le mimogrede. Sam sem videl, kako je taka, po gozdu se klateča mačka zadavila odraslega gozdnega jereba. Šel sem po ozki stezi skozi majhno bukovo grmičje in užival lepoto jasnega marčevega jutra. Sneg je skopnel, le po osojnih straneh so še visele večje in manjše snežene krpe. Na sosednjem hribčku je pel jereb svoj zaljubljeni ciiciciviciuj. Med nama je bil jarek, po katerem je žuborel od skopnelega snega precej narasel potoček. Naenkrat zagledam na nasprotnem bregu rjavo mačko, ki se je plazila v smeri, od koder je prihajalo jerebovo petje. Takoj sem spoznal njeno namero, da hoče jereba zalesti in ga ujeti. Pričel sem jo zalezovati, da bi ji prišel v strelno daljavo in ji prekrizal njen grešni namen. Jaz zalezujem mačko, ona pa jereba kot za stavo, kdo bo prvi moril. A preden sem jaz preplezal globoki jarek in prišel na breg, kjer se je imela tekma dovršiti, je moja tekmovalka že opravila svoj roparski posel. Kot nalašč, češ, jaz sem zmagala, je prinesla jereba naravnost proti meni. Prva je prepovedana, druga pa ne. Jaz puško k licu in konec je bilo njenega grešnega življenja. Vsak lovec, ki mu je pri srcu lov in divjad, naj drži mačji rod čim bolj na kratko — v kolikor se ne boji neprijetnosti.

F. E., lovski čuvaj.

Prve dni junija 1939. Maj je bil ves moker; po lovišču se ni moglo dosti ogledovati in po srnjakih oprezovati. Srnjaki, ki so bili v aprilu ugotovljeni, so v majskem dežju spremenili svoje pohode in lovski čuvaji so bili v največji zadregi, kje in kam bi lovskega gospodarja ali lovske goste vodili na zalaz.

Ko sem se 3. junija odpeljal po kosilu proti Kočevju, sem moral pred Kočevjem dvakrat čez vodo; do Mozlja sploh nisem mogel, ker je stala voda tri metre visoko. Po daljših ovin-kih sem le prišel v Kočarje in šel takoj na prežo, kjer uplenim vsako leto prvega srnjaka.

Oprezam dve uri, toda na vseh prostranih travnikih, kjer sem vedno videl dovolj srnjadi, tudi po dvanajst kosov hkrati, se ničesar ne pokaže. Šele proti osmi uri se loči od grmovja kos srnjadi. Ko se pripase na strelno daljavo, je lovski čuvaj ugotovil njemu že znanega srnjaka, ki sem ga v debelem mraku gladko zgrešil.

Drugo jutro sem zopet šel na to prežo, da preiščeva goščavo za vsak primer, če bi bil srnjak vendarle zadet. Od jutranjega mraka naprej sva videla z lovcem samo srne; ob pol sedmih se je pa nenadoma izza bližnjega grma pokazal lep srnjak. »Ta je včerajšnji,« mi zašepeče lovec. Imel sem ga že v križu in po strelu se je na mestu zleknil. Lovec je prepričevalno trdil, da je včerajšnji; kljub temu sva preiskala vso obširno go-

ščavo in seveda nič našla. Z rogovjem sem bil zadovoljen.

Popoldne istega dne sva šla na drugo prežo. Videla sva srno in naenkrat se je pokazal pod prežo srnjaček, ki se je pasel pol ure naokrog. Imel sem dovolj prilike, da ga natančno opazujem. Na glavi je imel veliko kosmato kepo — bil je srnjak z gobastim rogovjem, torej zrel za odstrel. Sklenil sem, da ga drugikrat odstrelim. Srnjačka z baroko ni bilo, lepega napovedanega srnjaka pa tudi ne. Še dvakrat sem zastonj čakal in si očital, da sem prvič spustil strel.

Petega junija sem čakal sam na priljubljeni mi preži zaradi lepega razgleda. Užival sem s polnim srcem in pljuči. Pa ni bilo brez srnjadi. Dva lanska mladiča in srna so se podili okrog mojega drevesa.

Postalo je že mračno in mislil sem na odhod, ko zaslišim v daljavi kakih tri sto korakov bokati srnjaka, ki mu v bližini odgovarja drug. Počakam in opazim, da se od onega kraja paseta proti meni dva kosa srnjadi. Z daljnogledom sem zaradi teme mogel samo ugotoviti, da sta oba srnjaka. Čudil sem se pa, da sta bila srnjaka taka prijatelja, kajti skoraj ves čas sta se tesno skupaj pasla, kar se mi še ni primerilo.

Končno me premaga in poženem kroglo v močnejšega. Oba zgineta za grm, ob katerem sta se pasla. Takoj nato pride izza grma samo eden, a se zopet vrne; to se je večkrat ponovilo. Mislim si, da mora streljani srnjak za grmom ležati, njegov drug ga pa noče ostaviti.

Bilo je res tako. Bil sem že blizu nastrela, ko je zdravi srnjak šele odskočil in se bokajoč in godrnjajoč počasi umikal v breg. Streljani srnjak je ležal mrtev takoj za grmom.

Šestega junija popoldne sem šel na srnjačka z gobastim rogovjem, da ga odstrelim. Dobra usoda ga je držala nekje drugje; vse popoldne in ves večer sem ga zaman čakal.

Sedmega junija sva šla z lovцем zgodaj na ono prežo, kjer sem prvega srnjaka uplenil. Videla sva dosti srn in mladičev, srnjaka pa ni bilo nobenega. Ob pol sedmi uri, ko je najlepše sonce sijalo, je lovec zakašljaj, sam sem se pa obrnil, da vzamem nahrbtnik za odhod. Tedaj skoči izza trideset korakov oddaljenega grma lep srnjak. To mi je bilo spet v opozorilo, kako miren in oprezen mora biti lovec na preži, čeprav v višini najmanj osmih metrov.

Popoldne me je nečak in gospodar lovišč Karel napotil v Staro Brezje, sam je pa šel v Svetli potok na »kapitalnega«. Takoj sva šla z lovčevim sinom Adolfom na obširno mlado poseko, kjer že več let nisem bil in kjer sem uplenil prvega kočevskega srnjaka. Kako prijetno se je dojmila okolica mojih lovskih spominov!

Za obširno skalo sva čakala. Ni še bilo pol sedmih, kakor sem pozneje ugotovil, ko opazim na gornjem koncu poseke rdečo liso. Skozi daljnogled potrdim srnjaka z visokim rogovjem preko uhljev. Adolf mi brž prišepne, da je pravi. Hitro porinem Adolfov klobuk med skalo in puško in ko se srnjak drugič pokaže, skrivim prst. Srnjak izgine s površja, ne da bi opazila kak gibljaj.

Gledava drug drugega, gledava na nastrel, ko se pojavi prav tam srna, ki počasi stopica okrog grma, gleda proti nama in se spet vrača za grm.

»Srnjak leži mrtev na mestu,« mi pravi Adolf, »srna pa noče iti od njega. Ta ga je vedno spremljala, le da je nisva poprej videla, ker jo je grm zakrival.«

Res je ležal srnjak mrtev na mestu in srna je odskočila šele, ko sva bila že prav blizu. Rogovje je bilo prav dobro, le premalo jagodičasto. Z začetkom sem bil zadovoljen. Dr. R. M.

Nočni beg divjega petelina. 29. septembra 1934. se je vrnil posestnik Cankar s konjsko vprego domov, v naselje Ravnik pod Grmado (vas Setnice št. 2, nad Polhovim Gradcem). Moral

je konje še napojiti, medtem pa, ko jih je pustil, da se ohladi, je sam odšel v hišo. Sedel je k mizi, svetilko pa je postavil na okno. Malo po 11. uri je močno frfotanje po zidu okoli okna vzbudilo njegovo pozornost. Vzel je svetilko in odšel pogledat na dvorišče. Z velikim začudenjem je opazil pod oknom divjega petelina, katerega se

mu je po kratkem trudu posrečilo ujeti in zapreti v kurnik. Petelin ni bil prav nič poškodovan, tudi boječ ni bil, le hrano je odklanjal. Prilagam sliko tega petelina. Posnetek je napravil brivski mojster Pavlič z Viča. od katerega sem takrat to zanimivo zgodbico tudi zvedel. Čeprav sem se takoj prihodnji dan odpravil v Ravnik, da si pri Cankarju ogledam ujetnika, sem vendar to priliko zamudil, kajti medtem je kmet petelina že izpustil. Najbrž je petelina v spanju napadla kaka roparica in ko je prestrašen odletel v temo, ga je pritegnila luč k hiši. Pri tem pa se je zaletel v zid, kar ga je tako omamilo, da ga Cankarju ni bilo težko ujeti. F. K.

*

Letošnji 20. mednarodni velesejem v Ljubljani bo odprt od 1. do 10. junija 1940. V splošnem delu bo raz-

stava obsegala strojno in kovinsko industrijo, fino mehaniko; radio in elektrotehniko, razsvetljavo in kurjavo; vozove, bicikle, športske predmete; poljedelske stroje in orodje; mline; lesno industrijo, pletarstvo, ščetarstvo, igrače; tekstilno industrijo, konfekcijo, klobučarstvo, čipkarstvo; usnje in usnjene izdelke; krznarstvo; papir in pisarniške potrebščine; kemično industrijo; fotografijo; elektromedicinske aparate; živilsko industrijo; stavbarstvo; glasbila; steklo, porcelan, keramiko, bižuterijo in razne novosti. V posebnih razstavah pa bodo avtomobili in motorna kolesa; pohištvo in stanovanjska oprema; izdelki male obrti; zaščita pred napadi iz zraka; aktivna in pasivna obramba; naša vsakdanja hrana; naša domača obrt; turizem; moda.

Velesejem ima tudi prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn ter dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne predstave »Totega teatra«.

Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci velesejma brezplačen povratek, če si na odhodni postajni blagajni kupijo poleg vozne karte rumeno izkaznico za 2 din in si dajo obisk na velesejmu potrditi.

Društvene vesti

† **Feliks Justin.** Spet so zapeli zvonovi pri Sv. Križu in oznanjali, da lega k večnemu počitku mož, ki je bil nam lovcem zvest tovariš, vzgleden učitelj ter vzoren strokovnjak. Feliks Justin se je rodil dne 1. maja 1876 v Ljubljani in je bil po poklicu šef-geometer agrarnih operacij. Vse svoje življenje je bil navdušen ljubitelj narave, odličen in pravičen lovec ter vreden gojitelj divjadi. Naši lovski skupnosti je pripadal kot član od početka, v lovskem društvu je sodeloval mnogo let kot odbornik in tudi kot sotrudnik

pri našem glasilu. Društvu ljubiteljev ptičarjev je bil njegov dolgoletni mednarodno priznani sodnik, društveni podpredsednik in častni član. V svojem poklicu je bil prvovrsten strokovnjak. Kot človek je bil pokojni

vzoren prijatelj in izvrsten družabnik, priljubljen in dobrodošel, kjer koli se je pojavil. Njegovo vedno vedro lice je razodevalo zdrav in neprijeten humor. Med prijatelji je bil vesel, pri delu resen, v naravi ves zavzet od njene lepote in mogočnosti, vedno pa je bil ljubezniv in prikupen. Vrzeli, ki je po njegovi smrti nastala, bomo lovci in lovski kinologi le težko premostili. Pokojni tovariš nam ostane vsem kot vzor moža, lovca in kinologa v najlepšem in nevenljivem spominu.

Lovski koledar za junij

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	4 ¹¹	19 ⁴²
21.	4 ¹⁰	19 ⁴⁷
30.	4 ¹⁴	19 ⁴⁷

Mesec je 6. v mlaju, 20. v ščipu.

Prvi lovski tečaj v Kranju.

Gorenjsko lovsko društvo v Kranju je priredilo 3. in 4. maja t. l. lovski tečaj po programu, kakor ga je prinesel »Lovec«. Priprave so pokazale, da zahteva tak tečaj primeroma zelo dosti časa in dela, od katerega je tudi odvisen uspeh. Glavna skrb je propaganda za udeležbo in pa pridobitev predavateljev, ki jih je sicer povsod dovolj, da, na pretek, za prosveto pa malo dobrih. Pripravljalni odbor s Cirilom Mohorjem in Podkrižnikom na čelu je delal in delal, zato pa je bil tudi uspeh tečaja odličen.

Slavnostna otvoritev je bila v veliki dvorani hotela »Jelen«, kjer je predsednik SLD za Gorenjsko poudaril namen in pomen lovskih tečajev tako za gosposke kakor za kmečke lovce; vsem namreč manjka še zelo, zelo veliko, preden bi smeli stopiti v krog internacionalnih lovcev. Res namreč je, da je danes veliko onih, ki love, pa bore malo lovcev. Ni še lovec oni, ki ima zeleno suknjo, drago lovišče, lepe puške in jurje v žepu, v glavi pa niti trohe lovske soli.

Otvoritvi tečaja so prisostvovali med drugimi gg. sreski načelnik dr. Vidic, sodni nadsvetnik A. Mladič, ing. Sonn-

bichler, baron dr. Born, ing. Jurhar itd. Uvodno in prvo predavanje je imel dr. B. Fajdiga o ravnanju s strupi in o prvi pomoči na lovu, za njim je obravnaval lovsko zakonodajo nadsvetnik Mladič. Tretje predavanje je bilo »Delo na sledi in ravnanje z ustreljeno divjadjo«, katero je brezplačno podal dr. Herfort, ki je v nizu predavanj obdelal tudi lovsko živaloslovje, lov kot gospodarsko panogo ter trofeje in psoslovje. Veterinar Vodopivec je razložil boleznj psov in divjadi, Fišer varstvo lova in A. Šifrer puškarstvo, razvoj in ustroj puške.

Za zaključek je bilo na strelišču v Struževem streljanje s šibrami in kroglo, kjer so naši lovci pokazali izredne uspehe. 68% zadetkov je bilo s kroglo, 86% s šibrami na leteče golobe.

Tečaj je vsestransko uspel, na popolno zadovoljnost tako prirediteljev, kakor tudi udeležencev, ki so dobili o obisku tečaja posebna potrdila.

Eno pa moramo pribiti: Pogrešali smo mnogo onih, ki hočejo biti lovci in zahajajo v lovske družbe ter love vsevprek, ne poznajo pa osnovnih načel lova, pravega in poštenega. Tudi za te je bil tečaj, pa žal, bili so previsoki, da bi se ga udeležili!

Novi psarni. JKS prijavlja v zaščito psarno »Pobrezje« za ptičarje vseh pasem, lastnik želez. uradnik Ivan Caf, Maribor-Pobrezje, in psarno »Bokavce« za jazbečarje in terijerje, lastnik Alojzij Sekula v Ljubljani, Bleiweisova cesta 48.

Zaščita teh psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Popravek. V poročilu občnega zbora JKS v 5. številki »Lovca« na strani 212, odstavek 3. č) naj se glasi pravilno:

Za dneve potovanja se prav tako plačuje dnevnic 300 din. Če se je tistega dne potovanje začelo po 15. uri ali končalo pred 15. uro, se zmanjša dnevnic za polovico. Savezni tajnik.

Prijavljena legla ptičarjev (tretji seznam). Dne 22. marca 1940 je polegla nem. kdl. psica »Mala Südwest« JRP 117 B po Canon-Ortneški (Jupp) JRP 184 A — sedem mladičev, pokončan 1, ostalo je šest mladičev (3 — 3); lastnik psice je industrijalec ing. Oskar Dračar, Maribor (psarna Zlatorog).

Dne 16. aprila je polegla nem. kdl. psica »Beauty Ortneška« JRP 108 B po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A — šest (5 — 1) mladičev; lastnik psice je veletrgovec Franc Perles v Ljubljani.

Dne 24. aprila 1940 je polegla nem. kdl. psica »Asta Metliška« JRP 119 B po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A —

pet (2 — 3) mladičev; lastnik psice je žel. uradnik Ivan Caf, Maribor — Pobrezje.

Dražba lovišča

Ker je odločba sreskega načelstva od 18. 3. 1940, števil. 3571/5, s katero se je odrekla potrditev dražbe imenovanega lovišča od 19. 2. 1940, postala pravomočna, razpisuje sresko načelstvo na osnovi § 5. zakona o lovu, odnosno čl. 2. in nasl. banovinske lovske uredbe, v svrhu oddaje občinskih lovov v zakup za bodočo 12 letno zakupno dobo, t. j. od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952, dražbo na

torek, 4. junija 1940

z začetkom dražbe ob 9. uri v sobi sreskega načelstva v Ptujju št. 6.

Občinsko lovišče občine Sv. Vid pri Ptujju, izmera lovišča 4259 ha, izklicna cena din 760.—, varščina din 760.—. Izločen je del lastnega lovišča R. W. Lippitt v izmeri 12 ha in del lastnega lovišča Hunkar May v izmeri 8,5879 ha.

Ako dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba dotičnega lovišča brez posebnega oglasa v torek 11. junija 1940 v sobi števil. 6 sreskega načelstva v Ptujju ob 9. uri in to eventualno pod izklicno ceno.

Podrobni dražbeni pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu v Ptujju, soba števil. 8, med uradnimi urami do dražbe.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Mladiči, kratkodlaki ptičarji iz legla »Aste Metliške« po »Alku v Gildebergu« so še na razpolago. Lastnik Ivan Caf, Maribor, Pobrezje.

Poceni prodam puško trocevko. Alojzij Kovačič, Tomačevo 38.

Prodám 3 leta starega nemško-kratkodlakarja z rodovnikom. Boltavzer Rajko, rač. ravnatelj v p., Maribor, Ciril-Metodova ul. št. 22.

Prodám psa, nemškega žimovca (Deutsch Drahthaar) z rodovnikom, dve leti starega, dresiranega. Interesenti naj se javijo na Magušar, Ljubljana, Resljeva 16/I.

Čistokrven bavarec z rodovnikom, zelo lep, z dobrim nosom se ugodno proda. Uprava veleposestva Snežnik, p. Stari trg pri Rakeku.

Prodám zajamčeno dobro psico »Bosanski brak« samo v dobre roke; cena din 200.—. Veselak Ivan, Zbelovo 16, p. Loče pri Poljčanah.

Prodám sovo uharico, popolnoma udomačeno. Ješe Franc, Stražišče pri Kranju.

Velika izbira lepih rogov: jelenovih, gamsovih in srnjakovih razne velikosti. Jakob Žumar, lovec v p. pri dr. K. Bornu, Tržič.

Naprodaj ima Hrovat Jože, lovski zakupnik za obč. Ajdovec dragoceno dvocevko boroveljčanko, polurisano, bivša last župnika Blažiča.

Ogleda se jo lahko v trgovini črne, Sadinja vas, Dvor pri Žužemberku.

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

- 1 Bock petelinko kal. 16/9.3 din 2.500.—
- 1 „ „ „ 16/9.3 „ 2.000.—
- 1 Enocevko petel. kal. 9.3 „ 1.200.—
- 1 Schönauder repet. kal. 6.5 „ 2.500.—

Prodám 6 letnikov (1926—1932) v polplatno vezanega »Lovca« po nizki ceni. Valenčak Anton, učitelj, Mozirje.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30
ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g,
dalje od naših novih lahkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42
svetlobnost 49, teža 500 g,

LOVNI DIALYT 7×42
svetlobnost 36, teža 500 g,

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,
8×56, 10×56
svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi
teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×
svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×
svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka **Fabiani & Jurjevec**, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trdka **J. Lavrič**, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Sifererju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dyopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Julij

Foto Mitja Krejči

Dr. Anton Debeljak

Volk v očeh srbskega kmeta

Uradnik Etnografskega muzeja v Beogradu, Mitar S. Vlahović, je 1955. objavil zanimivo razpravo: *Lov u Kolašinu*. Na s. 64. opaziš, kako se v tej črnogorski pokrajini imenuje Levstikov »siv tat«. Najčešče mu pravijo vuk in kurjak, a tudi: vujo, divina, ne(s)pomenik, (s)kamenjak, krvolok, čubrile¹, dugorep. Nekateri ga imenujejo kume, da jim ne bi delal škode. Kadar se o volku govori ponoči in pri živini, se njegovo ime zamenjuje z besedami: »Kami mu u zube«, ali »Kami mu u vilice«, ali »Zubi mu se skamenili«. Tako se pravi: »Došao je kami mu u vilice i poklao ovce...« Lovci in pastirji ločijo 4 vrste volkov: vuk požmirep se prikrade k hišam ali oborom (pletanim ograjam) ter odnese katero si bodi žival ali kar mu nažene

¹ Pravi pomen: jarac. Novinar Milan Rakočević iz Kolašina ve še za izraz »crngov«.

mrki vuk. Mrki volk prihaja svobodneje ter izbere najboljšega brava. Včasih uniči celo stajo meketavk, medtem ko »stisnir« uide, ko se je nažrl. Vuk čučava čuča (čepi) in čaka, da se mu plen nakreti. Vuk osebni jak ne hodi v družbo, vedno je sam in čemer.

Za užiški okraj je neljubega gosta proučil Momčilo Tešić (Venac, Beograd, 1935, s. 743). V Užicu mu pravijo najrajši: bajuk, kum, kum-vujo, pobratim, redko vuk, še redkeje pa kurjak. Med pomenkom o njem se ljudje ogibajo njegovega imena, kajti »v goste« pride k čredi onega gospodarja, pri katerem se ga pogosto spominjajo.

Da bi se živad ubranila volku, poznajo mnogo zanimivih opravkov — »varovanja« jim pravijo v užiskem kraju. Tu nekatere:

a) Med mašami, to je med Veliko in Malo Gospojnico (medju-dnevnic), kakor tudi od Andrejevega dne do Božiča se ne snuje niti ne navija osnova za platno.

b) Kadar se na sveti večer prinese badnjak (klada, ki se na božični dan devlje v peč), mora gospodar držati pod jezikom kamenček in volk bo skamenel, če bo hotel preskočiti »tor« njegove drobnice.

c) Vsak večer je treba tik pred spanjem zavezati verige: če se razbojnik pritiho-tapi med ovce ali govedo, ne bo mogel napraviti kvare, saj ne bo znal gobca odpreti.

Sivi ropar se baje boji samo ognja.

Ako so kje otroci neješči, jih pretaknejo skozi volčji zev, da dobijo volčji glad (»vučji zijev«, to je ono mesto na koži odrte zveri, kjer je bilo žrelo). Dete, ki se povleče skozi volčji zev, ima svoje žive dni od vseh jedi najrajši meso.

*

Po črnogorskem pripovedovanju se volkovi pokažejo tropoma pred vojno, a kadar se »usučejo« skozi vasi ter prično zavijati, napovedujejo lačno leto. Volk ne more, kakor pravijo, zavohati nobene živali, zato pa mu je vid izvrsten. Ako bi imel tako dober nos kot vid, bi požrl vse živo. Lovci verujejo, da volk v nekih trenutkih zaslepi (opseni) pastirja ali žival. Tako je ka-li vpričo nekaterih ovčarjev pograbil pod zvoncem ovna. Ker niso imeli orožja, so s krikom odpodili požeruha ter oteli »naklanega« ovna, toda za bežečim roparjem je dirjal tudi oven. Pastirji so s težavo zavrnil ranjenca med krdelo.

Kadar prihaja med drobnico, po ljudskem pripovedovanju, volk zeva in šklepeče s čeljustmi. Če ga ovčar opazi prej kot se

zakadi v drobnico in reče: »Sklopi baba grebeni!«, volk mora zapreti čeljusti.

Tedaj ne zakolje niti ene bice in osramočen pobegne. Kadar pa volk uzre prej pogoniča, ta umolkne, onemi, volk pa neovirano podavi vso brav, od enoletne vilnice do zvončele. Tačas si pastir izpuli tri dlake iz prsi, da spet ozdravi.

Kadar slišimo volka tuliti ponoči, moramo reči: »Kamen ti v zobe, zate tu ni večerje, ne!« Volk se menda lahko pošlje v tujo čredo, da jo razmesari, in sicer tako: Če slišiš, kako volk zavija, in se želiš komu osvetiti, reci: »Volk, ne hodi sem, ampak pojdi v obor tega in tega, v to in to vas, ima dosti, ne boj se, lahko preskočiš.« Volk si bojda ne upa v torino od kolov (»proštac«) in ne v tako, ki ima po vrhovih kolov vez, pleteno na veliki petek, ali če je vanj zapičeno sečivo (sekira, kosa, kosir, motika, rovnica itd.). Kadar se prvič zapira živina v nov tor, se postavi sekalo na vrzel v plotu, da preko njega stopa živina, nato se zabode v tor z ostrino navzven. Da ne pride volkač v tor, stavijo brus in drvnico v pasje korito.

Kakor v Užicu tako tudi v Kolašinu ne kaže zverjaka v misel jemati pri kosilu in večerji, ker bi potlej zaskočil žival. Kadar se imenuje krvolok v hiši ali pri staji, se kdo domačih oglasi: »Ne omenjaj ga, kamen mu v zobe!« ali kaj sličnega. Ko je neki potnik, z imenom Vuk, stopil na nočišče v Morači, ga je domačin vprašal, kako mu je ime. »Vuk.« reče popotni. »Kamen ti v zobe.« pristavi domačin. »Kaj to pomeni?« — »Pri nas je navada, tako reči volku.«

Volk ima prè rad razgrajanje in prepir v domu, saj takrat je najsvobodnejši. Po večerji se ne sme grebsti kotel, ker je ta zvok zverini najmilejši. Dalje se zavežejo verige nad ognjiščem, da bi se tako zavezal gobec divjincem. Za tem udarijo s sekiro po pasjem koritu, da bi volkove pregnali od živine.

Po ljudskem prepričanju volku ne morejo do živega niti zli duhovi. Zato se dečkom daje ime Vuk. Še vrag beži od volka. Spričo tega pravijo, kadar se kaj prikaže: »Tutu, vuče moj, dobri družje!« ali »Dje si, vuče moj, najbolji družje!« Ženi, ki se smatra za čarovnico, pravijo: »Volk ti na pot.« Tedaj ona ne more nič narediti. Da bi se dom ohranil, stavijo volčje zobe v hišne hlode.

Pastir ne nosi nogavic (»nazuvice«) od volkojedine (volne z ovce, ki jo je volk zaklal) in ne jé takega mesa, ker bi mu sicer volk ovce moril. Brava, ki ga je volk »naklal«, držé med živino, da zverine ne bi bilo več. Na božični večer, ko se zapira živina, se odpro grebeni in na vsakega se postavi košček ovčje kože

z volno. Za tem se grebeni namestijo tako, da med njimi prejde vsa živad. Kadar korakajo bravi, pastir zakliče: »Sklopi baba grebeni!« To se dela zato, da bi volk stisnil čeljusti, kadar se pritihtapi med brave. Čeljusti se potem zapro in se čuvajo zaprte do malega božiča. Do l. 1900. je srečni lovec nosil volčino, s slamo nagačeno ali na kolec postavljeno od hiše do hiše, da je pobiral nagrado: runo volne, jagnje, nekoliko kilogramov žita itd. To pa zlasti po Gornji Morači in Poljih. Pred sto leti je seljak ubil psa volčjaka in koledoval z njim. Ko se je sleparstvo zvedelo, so mu zvrgli priimek »kučka« in njegovi potomci so Kučkići.

Kadar volk odhaja v lov, zlasti za dne, se vlači skozi gosto šibje in po robu med gozdom in travnikom. Rep mu je privit med noge, da se ne vidi, a ušesa so vselej dvignjena. Če se na odprtem prostoru bliža plenu, leže na zemljo in se plazi s prvima nogama, zadnje noge in rep iztegne in jih vleče. Pravijo, da ima ta zverjak poseben smrad, po katerem ga čreda opaža. Zategadelj se prikrade proti vetru. Ako čez dan ne more nič ugrabiti, spremlja čredo do prenočišča in prav pogosto prevari črednika ter odnese živinče. Kaj rad se priplazi na breg ob šikari (šakori, goščavi) in gleda po odprtem prostoru. Živina se mu bliža, on se pritaji in prve četveronožce prepusti, zagrabi pa v sredini ter odnese. Čredniki naj kričé ali streljajo, sivi grabež ne odneha, dokler mu ne gre za kožuh. Slabega ali bolehnega brava, pravijo, ne žre. Popade po navadi najgoršega ali pa najslabšega. V onem primeru velijo: »Velik hajduk«, v drugem pa: »Velik zaplotnik« (pošušnjava).

Prvi večer na neznanem kraju baje ne lovi, iz previdnosti, temveč se vrne drugi večer. Kadar se navadi, stalno prihaja na isto mesto. Včasih privede tja še druge, da pokončajo vso živino. Običajno kolje eno vrsto ovac, na pr. črne, dokler jih je kaj.

Volk prime brava za grlo, pod vratom. Pri kozah in ovcah izjé najprej vime, ker mu je najslajše. Zato v jezi kozar kolne: »Volk naj ti vime izdre!« Če je treba brava daleč nesti, mu lopov iztrebi drob in ga zavrže, ali pa prime žival za vrat in jo z repom bije odzad. Ako ta ne mara dalje, jo zakolje in odnese na plečih, držeč jo z zobmi za vrat. Odtod rečenica: star volk ima oguljen hrbet. Tu pa tam volk opazi, da je v čredi nemoten. Tedaj malo pograbi in se napije krvi. S tem se omami, da v pijanosti vse pokolje. Trupla znese na gomilo, se popne na vrh in zadovoljno gleda okoli sebe. Gladen volk, ki se je zmuznil v kako suhoto, se nažre in ne more več uiti. Takemu jetniku je pred 60 leti živinar obesil burovž (čaktar) za vrat in ga izpustil. Sivi ujedež je z zvoncem begal okrog in prispel v Bosno. Avstrijsko orožništvo je šlo na pogon, ne vedoč, kdo zvoni po gozdih. Takih primerov je precej.

Ob napadu na konja najraje zgrabi za smrček ali grivo, tudi za trebuh. Kdaj pa kdaj najde ali izkoplje jamo pa nažene konja tja, da ga ugonobi. Utegne se skriti v rupo: konj se prikaže, zaplotnik ga iznenada zaskoči in ovlada. Ob taki priliki, tvežejo nekateri, se nagolta prsti, da bi bil težji, popade kopitarja za vrat ali nozdrvi in vleče k tlom. Kadar ga premaga, izbljuje zemljo pa se nahlastá mesa. Če volkovi navalé na več konj, ti stopijo v krog, obrnivši glavo noter, in se otepajo z zadnjimi nogami. Žrebcu ne more do živega. Zatorej pastuha vežejo blizu živine.

Kadar je med govedjo bikovit vol ali »zduhač«, t. j. bodač, si potuhnjeni rokovnjač ne upa zraven. Celo krava mu utegne biti kos. V Rovcih je molznica pobegnila v gozd in se pod bukvijo otelila. Ponoči primotovili volk, da bi požrl tele, porodnica ga z rogovi ubode in pritisne na drevo. Tako ga je držala do jutra, dokler se niso prikazali ljudje. Slično prigodo poznajo o volu in volku v Prekmurju in v Loškem potoku.

Človeka se loti, kadar je sestradan in ako je volkov več.

V poslednjem primeru se volcje pazijo drug drugega. Če kateri ne gleda v oči ostalim, ga drugi pri tej priči naskočijo in pohrustajo — navzlic naši prislovici: Volk volka ne ujé. Rani li lovec katerega iz njih družbe, ga tovariši takoj požro. Še kadar se v igri kateri slučajno okrvavi, ga na mestu raztrgajo in pokopljejo v nenasiťne trebuhe. Pogled na kri jih namreč izredno razdraži. Svoj čas jim je potnik ušel na drevo. Oblegali so ga vse dotlej, da je obleganec ukresal gobo in si prižgal lulo. Tleća goba je po naključju padla na volka in ga osmodila. Ta se je od bolečine začel obračati, vrstniki so to zapazili, pa lop po njem.

Pravijo, da volk najraje jé žrebe nekolikih mesecev, oslička, jagnje, kozlička. Po ljudski veri trikrat preskoči mladega dolgoušca od veselja, nato ga šele pohrusta. Lakom je baje dalje na pujska, toda ga redko popade, ker prašiček jako cvili, ako ga sivi stric med zobe stisne.

Pri vsem tem se more volk udomačiti in služiti kot najboljši ovčarski pes. O tem čujmo pripovedko:

Pastir je imel krotkega volka, ki je poleg njega čuval ovce kot katerikoli kucin. Nekdaj so meketavke brez pastirja mrknile v hosto in z njimi krotki volk. Preko noči se priklatijo volkovi ter podavijo vso brav, naposled navale še na udomačenega volka. Ta je premagal napadalce drugega za drugim. Ko je vse umoril, je postavil vse na kup, a na vrh kupa položil poklane bice in jareta, sam pa počenil poleg grmade trupel. Prišedši tja, je ovčar menil, da je krotki divjak razmesaril volnato družino, pa ga je

ubil. Razložil je mrtve ovce in presenečen opazil pod njimi krdelo poklanih potepuhov. Tedaj vidi v čem je stvar, in storilo se mu je milo za zvestim pomočnikom in nedolžnimi žrtvami...

Po narodni pripovedki je Bog preskusil vse živali, da bi se preveril, katera zdrži najhujši mraz. Vsaka zver je morala preko brda, na katerem je pihal oster krivec. Kakor se je prikazalo kako bitje, ga je veter zanesel in zapodil nazaj. Sapi se je pa ubranil volk in prešel hrib, a piš mu je kožo odr! Tedaj mu Bog reče: »Odlikujem te s silo, spretnostjo, sposobnostjo.«

Ko je sv. Sava potoval s tremi hrti čez goro, zateče pastirje pri obedu. Prvi hrt priskoči k njim, da jim odnese nekaj jedi, toda obedniki ga odbijejo. Drugi hrt se privleče do pastirja, da bi mu kaj skrivaj zmaknil, a tretji pride k njim in počene, da bi mu kaj dali. Pastirji vse odženo, ne da bi jim kaj vrgli. Na to se veliki prosvetitelj razjezi, češ: »Bog daj, da bi zmerom škodo delali.« A za tem reče slednjemu od hrtov: »Ti boš mrki volk, ti zaplotnik, ti pa počepin.«

Razgovarjala sta se konj in volk, kdo bolje vidi ponoči. Konj pravi: »Jaz vidim ponoči iglo na njivi.« a volk se odreže: »Jaz vidim na črni njivi črno jagnje.« Ko sta se drugič srečala, se pohvali konj: »Jaz vidim črno dlako na oranju.« Volk pa se pobaha: »Jaz vidim črno dlako v črni noči.«

Pes nekdam sreča volka in ga vpraša, koliko more pojesti. — »Žrebe za zajtrk, a kobilo za obed.« se odreže hostnik. Drugič, ko sta se srečala, se volk obrne na psa. »Kdo si ti?« — »Jaz sem volk.« odgovori hišni čuvaj, in sicer zato, da bi oplašil sobesednika. Ta pa se hoče prepričati in nadaljuje: »Kdaj ti je najbolj mraz?« — »Na dan svetega Save«, pove lajavec. Po tem je volk spoznal psa, pa reče: »Mene najbolj zebe, preden sonce vzide in ogreje.« zgrabi bevškača in ga razmrcvari za kosilo. Znano izjavo v verzih:

Odkad ti je najzimnije, vuče?

— Odkad svane dok ogrije sunce...

stavijo lovci v zvezo z omenjeno pripovedko. Kaj pogosto jo navajajo v pomenku, to pa z nekim ponosom.

V narodu živi polno rečenic o krvoločnem kožederu. »Znam kuda vuci travu pasu« cika na volkovo spretnost pri lovu. — »Bilo duga i na vuka« pomeni: često je škodo delal, nazadnje so mu pa le posvetili. — »Uka na vuka, a lisice meso jedu« znači: pastir je zaklal ali prodal jare, dolži pa volka. — »Iza vuka i lisica fuka.« kjer je volk mesaril, tudi lisica kaj požre. Mnogi

pregovori iz tega področja so znani tudi Slovencem: Vuk dlaku mijenja a čud nikad. — Mi o vuku a vuk na vrata (prim. lat. lupus in fabula).

Volčje vrline ali slabosti se prenašajo na človeka. Za bistrega, hrabrega, hitrega moža se reče: »Dobar kao vuk« ali »Dobar kao bijesni vuk«. Starec veli pridnemu mladiču: »Dje si, gorski (mrki) vuče?« Zdravi, udarni babi pravijo: vukobaša, vučica. Kadar prepirljiva nevesta zadrugo podeli na dva tabora, gre glas po selu: »Došao vuk u kuću«. O sogoltnih osebah marnjajo: »Alapljiv (prožrdljiv) kao vuk«, »jede kao vuk«, »gladan kao vuk«.

Kdor bi brskal po slovenskih izrazih glede našega naslovnika, ne bi odšel praznih rok. V zbirki: Kocbek & Šašelj »Slovenski pregovori, reki in prilike« (1934) se na par mestih nekaj najde, podobno v Pleteršniku in drugod. »Volk biti na kaj« na priliko je soznačnica za: ves trd (mrtev) biti na kaj, hlepeti, drhteti po čem.

Mimogrede bodi povedano, da so hotnišnico Rimljani imenovali: lupânar, hotljivko pa: lupa, lupacea. Iz poslednje oblike se je izcimila furlanska beseda, ki so jo goriški rojaki prevzeli kot »lovača«, meneč, da imajo pristno domač izraz pred seboj, torej kot »lovko«, ki pravi o njej Lokarjev Lovsko-ribiški slovar:

Spretno lovke so device,
streljajo brez psa in pšice.

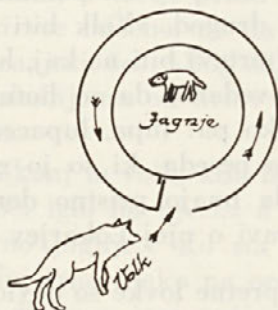
*

Lov na volkove je vedno odprt, a največ jih podro ob najhladnejših dneh, torej pozimi. Tudi v mrtvi jeseni, ko se živina preseli v vas in ostane planina »gladna« (brez črede). Ugoden čas je za dne, kadar so sledovi po snegu, dalje pod večer blizu ovčjih oborov, v jesenski noči okoli pribojev (napajališč) in hlevov. Spomladi skušajo zalesti volčico z volčiči, ker uničijo mnogo živinčet. Nenasit namreč najrajši pohajkuje okrog naselij, pozimi blizu vasi, poleti blizu planšarjev (»katuni«). Skriva se po rupah in jamah, pod drevjem in stenami. Njegovemu skrivališču se reče: vučnica (volčnica, brlog). Ta izraz se uporablja še za črvice, grdo postavljene, neurejene hiše, kjer je malo družine. Dalje za krajevne nazive: Vučnica, Vučje, Vučjak, kakor imamo v Sloveniji često: Volčja jama, -vas, -njiva, -gomila, Volčji dol, -svet, -potok itd.

Ena od najstarejših naprav za lovljenje volkov in lisic je tor, običajen do konca preteklega stoletja. Iz močnega protja in kolja se najprej oplete tor brez vrat, tolikšen, da se more v njem gibati jagnje ali jare. Okoli tega tora se oplete vzporedno drugi tor v razmaku, da more volk skozi. Na vnanjem toru se pusté vrata,

skozi katera volk lahko vnide. Ko je vse nared, postavijo v sredo jare ali jagnje, ki naj primami volka. Ta, ko vstopi skozi odprtino, se vleče med plotoma in naposled zadene na vrata, ki se zapro ob najmanjšem dotiku. Poslej se utegne ujetnik gibati samo v eno smer po ozki ulici okoli vabe. Izskočiti ali obrniti se ne more, ker bi se ranil na zašiljenih, priostrenih odritkih (debelejših koncih) šibja, iz katerega sta spletena oba kolobarja. Slična past za zvito-repko je manjša in vanjo se postavi kokoš. V isto nastavo se lahko ujame po več škodljivcev hkratu.

Nekdaj je služilo in sedaj še služi za volčjo proglo železje, nazvano »vučara«. Ta skopec — krščen po ujedí skopcu, skobcu, če ne gre za narečno gorenjsko izreko nam. sklopec, kakor v besedi

obok nam. oblok — se položi prav pogosto blizu drevesa, padlega preko potoka ali reke, saj sivi boter rad »mostí« kakor kuna in lisica. Kadar se zverina razpase, prirede prebivalci gonjo. Veščaki jih ugonablajo takole: pozimi in ponoči ostanejo na planini, splezajo na drevo in vijó, zavijajo, tulijo ko zver. Lačni kumi se zbirajo okrog tega drevesa, lovec pa jih smodi s puško. Na ta način zatirajo spomladi volkulje, kadar se gonijo, parijo.

Kakor pri nas zajce, strašijo v Črni gori »divino« (medvede in volkove) s slamnatim možem, čigar obraz je iz obojkov (obujkov, onuč) in ki nosi čez ramo kolec, nalik pihalniku.

Če kdo najde mrtvo ali ranjeno žival, jo mora oddati pristojnemu lovcu. V Rovcih se je vnel tale spor. Ujel se je volk v »lisisco« nekega lovca pa pobegnil z njo daleč v gozd. Kmet ubije tega beguna, zadrži kožo zase, a lovcu vrne železje. Lovec zahteva, naj se mu izroči volčina, plačati pa hoče seljaku naboj. Tožila sta se pri »kmetih« (vaških sodnikih) in kapetanu. Ta je odločil lovcu v prid. — Če kdo kot prvi nastavi železa ali kako drugo past na določenem mestu, ne sme ondi nihče nastavljati, dokler se oni ne umakne. Zato posamezniki po 20—30 let prinašajo na isto mesto past, kakršne so: cipnica, kamba, klonek, klonja, krepelovka,

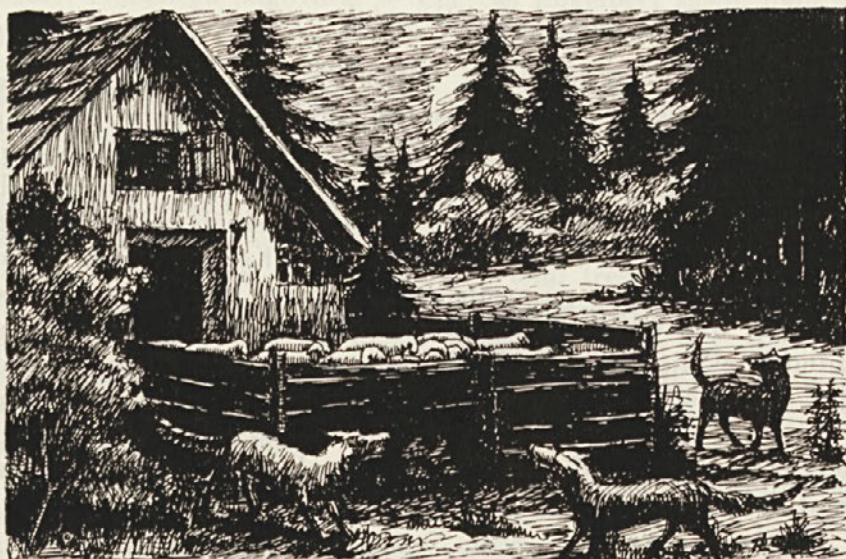
lindra, limanica, lisica, locen, lovnica, mreža, nastava, pes, podpésica, prelaznica, progla, samostrel(ina), sk(l)opec, stopalka, ščebetelj, tenet(va), zadruga, zanka, zapadka, zrušnica, žerjal, žimovica itd.

*

Pri vseh preprostih narodih ima divjad poseben pomen v zdravilstvu. Tako n. pr. si Črnogorci neke rane mažejo z volkojedino (mesom drobnice, ki je volk ni do kraja požrl). Volčjo dlako devajo na žerjavico, da podkade bolno deco. Žene, katerim otroci umirajo, odkroje žvale (kožo okoli volčjega gobca) in potisnejo novorojenca skozi ali že kar rode skozi tako odprtino. Volčji zob nosijo zašit v obleko ali na vrvcu okoli vrata bolni dečki, kot odvrčalo — da jih ne napade neka bolezen — pa si naši jejo na kapo kosec volčine z dlako.

*

Pričujoče vrstice sem nanizal z namero, da napotim koga v slično raziskovanje o naslovnem junaku po slovenskih krajih. Prav gotovo poznajo naši rojaki še kaj vraž o njem. Za mojega detinstva se je na pr. v naši hiši hranil županec volčine, namenjen za zdravilo, kaj vem pri kateri slabosti.

Krnica (980 m), od koder je krasen razgled čez spodnjo Vipavsko dolino, Goriški Kras, Gorico, Furlanijo in severni Jadran

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Nadaljevanje.)

Engelbert Baumacher, rojen leta 1848, je služil najprej v revirjih idrijskega gozdnega oskrbnništva. Ob okupaciji Bosne je moral lovsko puško zamenjati z vojaško, kar mu pri napredovanju v službi nikakor ni šlo v račun, ker je šele dolgo po izvršeni zasedbi postal gozdarski pomočnik. V tem svojstvu je služboval dolgo vrsto let in čutil je, da ga v službi zapostavljajo. Ker je smatral to kot nekako kazen, katere pa vestni mož ni maral mirno prenašati, se je nekega dne odpravil protestirat proti takemu postopanju na gozdno direkcijo v Gorico. Da bi napravil demonstracijo čim vidnejšo, si je okoli klobuka ovil trak, na katerega je bil v slovenskem in nemškem jeziku z debelimi črkami napisal: Pravica je umrla! Energični nastop se zdi, da mu je pomagal, ker je nedolgo za tem postal definitiven gozdar.

Baumacher je bil po rodu Nemec, vendar si ga zunaj službe le malokdaj slišal govoriti v njegovem materinem jeziku. Najrajši se je gibal v slovenski družbi in močno je ljubil narod, med katerim je živel. Njegovi kolegi so ga imeli zelo radi in se večkrat ž njim

šalili, ker je bil — vedno z gorečo pipico v ustih — najmanjši med njimi. Toda Baumacher je vkljub svoji majhni postavi znal biti zelo resen, če pa je kazalo, tudi dovtipen.

V času svojega idrijskega službovanja je imel Engelbert največ stikov s kolegom Urbanom Reumüllerjem. Slednji je sicer bival v gozdarski hiši na Otlici, t. j. že na goriški strani, svoj službeni okoliš je pa imel v Baumacherjevi sosesčini, precej daleč na kranjski strani, na približno poldrugi uri oddaljenem Tisovcu, gozdni planoti visoko nad Idrijsko Belo, vzhodno od Goljakov. Zaradi velike razdalje od doma je Reumüller pogostoma prenočeval v tisovski koči na Zajčjem vrhu. Tu sta se lovska tovariša večkrat sestajala, zlasti kadar sta se v ranih jutranjih urah odpravljala na bližnji Marni vrh na divjega petelina. Bila sta si dobra prijatelja, četudi je năgajivi in z vsemi vragolijami namazani Urban dal tupatam okusiti marsikakšno neprijetno malemu Engelbertu.

Nekoč je Baumacher prenočeval v koči na Zajčjem vrhu. Bil je od pota in službe zelo utrujen, zato je hitel, da si pripravi večerjo in uredi vse potrebno za naslednji dan. Puško in nahrbtnik je obesil na polico zraven postelje, vrh nje pa postavil posodico z mlekom. Po večerji je spravil v koči vse na svoje mesto, ugasnil luč in legel k počitku. Pa ni trajalo dolgo, ko je pričelo v koči nekaj praskati: žk, žk, žk! — in zopet: žk, žk, žk! Baumacher, misleč, da je morda prijatelj Urban, zakliče: »Daj lepo mir, kolega, in pridi rajši noter!« Nobenega odgovora. — Čez čas Engelbert zaspi, toda glej spaka, že zopet: žk, žk, žk! Baumacher znova zakliče: »Urban, miruj, sicer ustrelim!« Zopet mir. — Po kratkem odmoru znova: žk, žk, žk! — Tedaj pa skoči Engelbert pokoncu, prižge luč in zapazi, da molí iz nahrbtnika košat repek. Polh je torej v njegovem nahrbtniku in gloda sir! Prevzet svete jeze nad tako predrznostjo, zgrabi Baumacher palico in hoče udariti po sladkosnednem glodežu, ali o groza! — palica zadene puško, ki se sproži s strašnim pokom. V tem hipu ugasne luč in v temi trešči vse s police na tla. Po ubogem Engelbertu se razlije mleko in revež, misleč, da je ranjen, prične klicati na pomoč. Strel in vpitje sta alarmirala bližnje tisovske ogljarje. V nekoliko minutah so bili ti že na mestu ter tako rešili Baumacherja iz mučnega položaja, ki je bil vanj zašel po lastni neprevidnosti.

Drugo jutro je Reumüller po ogljarjih zvedel za neljubi nočni dogodek in krohotanju na Baumacherjev račun ni bilo ne konca ne kraja. Še več jih je pa moral ubogi Engelbert slišati, ko so še ostali gozdarji po Reumüllerju zaznali za dramatično storijo na Zajčjem vrhu. Seveda je Reumüller še marsikaj dodal iz svojega, da je bila komedija še večja.

Leta 1897 je bil Baumacher prestavljen na Predmejo, kjer sem se ž njim seznanil. S svojim mirnim nastopom in nenavadno srčno dobroto se je v kratkem času prikupil našim Gorjanom in ni ga bilo med nami, ki bi ga ne imel rad. Neke zime smo se odpravili po precej zledeneli poti do Plesničarja na Otlico. Namenjeni smo bili na zajčji lov, ki naj bi ga pričeli od kranjske strani v smeri proti Predmeji po obronkih dol-otliških grebenov. Plesničar je bil seveda takoj pripravljen iti z nami, izrazil je samo svoje pomisleke zaradi nevarne poti. »Le nič strahu, prijatelji, saj imate danes angelčka (Engelberta) v svoji sredi!« se je oglasil mali Baumacher.

Čez nekaj dni mi pripelje ta angelček v dolsko šolo neko domačinko, češ, moža ima pri gozdnih delavcih na Nemškem, a ona bi rada od njega, da ji napiše na pismo, namenjeno možu, pravičen naslov. Baumacher ji pa ni vedel pomagati, kajti kraja »Podkoštajn«, kakor ga je bil mož sporočil ženi, ni mogel dobiti na nobenem zemljevidu. Po dolgem ugibanju se je končno posrečilo meni razbrati iz nerodnih črk, da tiči pod potvorjeno besedo, ki se je rodila v preprostih možganih našega gorjanskega človeka, ime znamenitega zdravilišča »Bad Gastein« na Salzburškem. — Naj pri tej priliki omenim še neko slično, ki se mi je prigodila skoraj istočasno: V šolo pride soseda s prošnjo, naj pogledam, če je na pisemskem ovitku pravilno napisala možev naslov. Vzamem pismo in čitam: »Gern Andrej Černigoj, pošta Jebejse — Estrajh«. Nasmehnem se rdečelični sosedi, ki me je v zadregi nekam postrani gledala, vzamem molče iz miznice novo kuverto ter napišem krajevno ime pravilno, kakor se spodobi: »Ebensee — Oberösterreich«. Vidno zadovoljna, da ne bo dajala možu v pisemskem naslovu tako nekrščanskih nasvetov, se je s primerno zahvalo poslovila. To storijo sem pozneje pravil Baumacherju, ki se ji je do solz nasmejal.

Jeseni leta 1906 je bil Baumacher na lastno prošnjo upokojen. Odšel je najprej v Ajdovščino, kasneje se je preselil v sosednje Šturijske, kjer je že po dveh letih svojega pokoja umrl kot samec, star jedva 60 let. Kmalu za njim, t. j. leta 1909, je odšel tudi prijatelj Urban v večna lovišča.

Anton Bevk, rojen leta 1848, je bil dolski rojak, torej naše gore list. V mladih letih bi skoro zašel med divje lovce. Da zatre v njem prehudo lovsko strast, ga je po mojem nasvetu sprejel v službo tedanji gozdni oskrbnik na Dolu, nepozabni Josip Jarisch, in sicer kot čuvaja za gozdni okoliš pod Goljaki. Bevk je postal vzoren in nadvse marljiv gozdar in je bil vse življenje hvaležen tistim, ki so mu pripomogli do državne službe. Umrl je leta 1905 na rojstnem domu na Dolu, zapustivši posestvo svojemu zetu Ignaciju Velikonji, občinskemu gozdnemu čuvaju, ki je bil

po Bevkovi smrti tudi sprejet v državno gozdno službo. Velikonjev sin je znani pisatelj Narte Velikonja, ki je očeta in deda ovekovečil v mladinski knjigi »Naš pes«, izišli leta 1936 v založbi Mohorjeve družbe v Celju.*

Josip Močnik. Kakor mnoge druge, tako sem tudi tega korenjaka spoznal поблиže v Kainradlovem hospicu na Predmeji. Takrat je bil mož — rojen leta 1851 — še v najlepših letih, čvrst Idričan, ki ga je že od daleč razodevala govorica njegovega rojstnega mesta. Svoja mlada leta je prebil večinoma v službi po idrijskih gozdovih in v Idriji, zlasti je bil dolgo dobo na Krekovšu pod Goljaki; šele leta 1897 ga je zaneslo na našo goriško stran, ki mu je postala druga domovina.

Ob času Močnikovega službovanja na Krekovšu se je pojavil v njegovem gozdnem okolišu na Orlevcu medved, torej zverina, ki je bila za Trnovsko-idrijski gozd vsekakor redka prikazen. Žival bi lahko precej časa neopaženo živela v tem skritem gozdnatem predelu na vzhodni strani Goljakov, če bi le preočito ne pokazala svoje krvoločnosti. Toda ravno ta je bila vzrok, da je gozdna uprava napovedala kosmatincu veliko vojno, ki je po svojem tragičnem zaključku vredna, da jo otmem pozabnosti.

Bilo je lepega poletnega dne v drugi polovici avgusta leta 1894, ko prisopiha v zgodnjih popoldanskih urah na dolsko oskrbnišтво domačin Ivan Bizjak s poročilom, da mu je v prošli noči medved pobil in raztrgal mladega vola, ki je bil z ostalo živino na paši na Orlevcu. Bil sem baš pri instrukciji Jarischeve hčerke, ko mi oskrbnik javi novico o drznem krvoloku. Kaj storiti? Po kratkem posvetu se nas je zbrala petorica, ki naj še tisto noč maščuje mlado žrtev nad kosmatincem. Ker je z Dola do Orlevca dobre tri ure

* Pri tej priliki mi bodi dovoljeno pripomniti, da je moj nekdanji učenec Narte Velikonja slično počastil mene leto dni kasneje, ko je pri goriški Mohorjevi družbi leta 1937 izdal »Besede«, katerih dejanje se vrši v glavnem na Angelski gori, t. j. na Dol-Otlici. V tej povesti je mene še vse bolj ovekovečil, saj je razmetal moje pošteno ime po 509 strani obsegajoči knjigi prav tako, kakor v znani pripovedki hudič kamenje po Krasu, da mu za to preveliko pozornost na svoja stara leta ne morem biti posebno hvaležen! Tudi Gorjanom ni s temi svojimi »Besedami« napravljal kake posebne usluge! Njim je n. pr. pustil že kar v prvem poglavju svoje povesti edinega župana izza predvojnih časov na samotni cesti vrh Platen prav žalostno poginiti, ko je vsakemu otročju na Angelski gori dobro znano, da takega župana na Dol-Otlici sploh nikoli ni bilo in da je tedanji župan Bizjak s Hriba umrl naravne smrti na svoji postelji pod domačim krovom. In slednjič: če se je Nartetu zahotelo, da je v »Besedah« iznesel resnična imena te ali one še danes živeče gorjanske osebe, tedaj bi moral biti vsaj toliko obziren, da je pisal — resnico! Zelo dvomim, da je njegov način pripovedovanja vplival vzgojevalno med rojaki, ki jim je bil spis v prvi vrsti namenjen!

hoda, smo morali hiteti z našo ekspedicijo, če smo hoteli biti pred mrakom na mestu. Oborožitev ni bila težavna, saj ni na gozdnem uradu nikoli manjkalo pušk. Jaz sem si izbral »werndlovko«, predelano na hiter strel, oskrbnikov sin-kadet je vzel svojo karabinko. gozdar Bevk — drugih gozdarjev ni bilo doma — je nosil svojo »biksflinto«, oskrbnik Jarisch si je pridržal močan »štuc«, Bizjaka, ki je bil določen za kažipota, smo pa opremili, ker ni imel orožnega lista, z velikimi gnojnimi vilami. Tako oboroženi smo odrinili proti Orlevcu, kamor smo došli v času, prvotno določenem. Dospevšim do primerne bližine, nam je Bizjak pokazal, kje približno leži raz-

Mala Lazna pri Lokvah. Vsa Trnovska planota je v zimskem času eno samo smučišče.

trgani junec. Tiho smo korakali dalje, toda zver nas zasluti ter jo v hipu odkuri s šumnim skokom od vola v nasprotno smer. Nismo videli medveda, le pokanje suhega dračja nas je uverjalo, da mora biti precej težka mrcina. Sklenili smo, da prenočimo pri gozdarju Močniku na Krekovšu, ki ni vedel še prav ničesar o svojem novem gostu, in tako drugo jutro vnovič poizkusimo svojo srečo. Toda dolski domačini so nam prekržali račune. V skrbi za živino so prihiteli v teku noči pod Goljake in nam tako nehote odpodili medveda. Po oskrbnikovi odredbi je pustil Bizjak mrtvo junče na Orlevcu za vabo drznemu krvoločnežu. In res, medved se je bil za eno noč odstranil od krvavega pozorišča, pa se je že čez dva, tri dni dognalo, da prihaja ponoči trgat mrtvo živinče.

Medtem je bila gozdna uprava določila velik pogon na kosmatinca. Na ta redki lov so bili povabljeni vsi gozdarji Trnovsko-idrijskega gozda, nekateri gospodje od gozdne direkcije v Gorici

in množica privatnih lovcev tako od idrijske kakor tudi od goriške strani. Okoli 60 lovcev in gonjačev se je bilo tiste dni zbralo na Orlevcu.

Ko je bilo vse po načrtu razstavljeno, dá lovski rog znamenje, da so lovci na mestu, nakar so gonjači pričeli prodirati v polkrogu proti zasluteni zverini. Ni trajalo dolgo, ko naznani rog, da medved beži proti lovcem in kmalu zatem odjekne rezek strel. Nato zopet vse mirno. Šele čez kake pol ure se ponovno oglasi rog in kliče na zbirališče.

V nekaj minutah so bili vojščaki sv. Huberta zbrani na določenem mestu. Nestrpnost in radovednost sta se brali na obrazu vseh in vse navprek je bilo hkratu slišati na sto vprašanj: kdo je streljal, kje je medved, ali je padel medved itd. itd. Toda nihče ni vedel točnega odgovora. Šele čez nekaj časa se je dognalo, da je streljal nek dunajski gospodič, uradnik v poljedelskem ministrstvu, medveda pa ni zadel... Poleg tega se je še ugotovilo, da je možakar, ko je mimo njega »defilirал«¹ kosmatinec, od strahu streljal kvišku in je krogla zadela 3—4 m visoko v bližnjo bukev. Mož je bil ves obupan, bled in je skoraj v joku navajal vse mogoče in nemogoče razloge, ki so dovedli do tako neljubega zaključka. Mi, domači lovci, smo si mislili svojo! Gospodje so sicer delali različne obraze in opazke in zabavljic ni bilo ne konca ne kraja. Tam iz ozadja — bil je glas gozdarja Plesničarja — je pa zadonelo kakor obsodba: »Krooota, dunajske podgane naj bi šel streljat, ne pa medveda!« Splošen smeh!

In temu epilog? Ko je nekaj dni po ponesrečenem lovu brskal okoli Orlevca Blažčev Zuta, je slučajno zadel v grmovju na nekaj belega. V svoje nemalo začudenje je dognal, da so spodnje hlače... Bile so sicer nove, toda v takem stanju, da je moral porabiti precej vode, preden jih je spravil v prvotno stanje... Lepo zlikane jih je prinesel pokazat na gozdno oskrbništvu, kjer so imeli dovolj prilike študirati zle posledice orlevške tragikomedije. Na hlačah vшит monogram so odstranili s perila in mu odkazali častno mesto med zbirko lovskih trofej! Šele po vsem tem smo orlevski lovci sprevideli, kako pravilno je bil poudaril gozdar Kainradl od vsega početka, da ni bil Dunajčan onega dne brez vzroka tako bled in prepaden, saj je imel strel na Orlevcu res nad vse grozen učinek!

Bizjakov junec pa le ni bil maščevan. Za medvedom ni bilo več duha ne sluha. Ko je sprevidel mrcina, da mu postajajo tla na Orlevcu prevročja, jo je urnih krač pobrisal nazaj proti Hrušici, od koder se je bil priklatil na 14 dnevno letovišče pod naše Goljake.

Naslednjo jesen je bil Močnik premeščen na Plesničarjevo mesto v Idrijo, od tu l. 1897 na Čaven, kjer je služboval dolgo vrsto

let vse do svoje upokojitve leta 1909. Umrli je v Gorici leta 1915. Zapustil je več otrok, med njimi sina Ignacija, ki gozdari na Mljetu v Dalmaciji.

Vaclav Sprynař, rojen leta 1859, je bil Čeh, kar že njegovo ime dovolj jasno kaže. Majhnega možička je dičila velika energija in prava češka samozavest. Poročen z učiteljico, zelo izobraženo gospo, je služboval v Trnovskem gozdu na Predmeji, na Čavnu in od leta 1897 v Krnici, kjer je bil nad 20 let, ko je bil po vojni premeščen v Idrijo. Bil ni samo priden gozdar, ampak strokovnjak v celi vrsti ročnih spretnosti, prav posebno pa v rezbarstvu in nagačevanju ptičev in manjših gozdnih štirinožcev. Zato smo radi zahajali k njemu, da nam je kaj praktičnega pokazal iz te ali one stroke. Gospa je umrla še mlada, zapustivši tri otroke, dva sina in hčerko. Starejši sin je gozdar, nastavljen pri knezu Windischgrätzu, mlajši pa gozdni inženir nekje v nižji Italiji.

Stari Sprynař živi v penziji v Idriji. Pravijo, da pridno obiskuje znance in prijatelje, ki jim, kadar je razpoložen, v kaj živih barvah slika razne dogodivščine iz prelepega Trnovsko-idrijskega gozda.

Kresnikov grb: pes

Kresnik, slovenski vladar božanskega porekla, prav za prav bog-lovec, istoveten s Chorsom-Daždbogom, torej »bogom, ki daje«, je imel, kakor vsak vladar, kajpada tudi svoj grb. Na grbu je navadno narisani znak, ki pomeni izvor plemenitega rodu, ali podoba, ki spominja na kak znamenit junaški čin pradedu, ali znamenje, ki kakor koli simbolizira značaj rodu. Ker je Kresnik potomec božanskega bitja, je samo po sebi umevno, da bo v grbu slika, ki bo spominjala na božanskega pradedu. Ker ta praded ni nihče drugi kot Chors, upodobljen s pasjo glavo (Volmer!), ki ga označuje za dobrega boga lovca v nasprotju z Volkodlakom, je skoraj nujno, da bo Kresnikov grb vseboval — pasjo glavo, ki označuje izvor, življenje in značaj pradedu in rodu.

Profesor Kelemina (Bajke itd.) ni tega mnenja, ampak piše: »Grb Kresnikov: sončno kolo; Kresnik, Jutrobog i. dr. imajo ta grb, ki služi tudi kot motiv hišnih okraskov« (str. 401). Poglejmo, kako je v resnici! V številki 245. (»Vurberški Kresnik«), IV., čitamo, kako je Kresnik ukradel »žalostni kraljici Mari«, ki je »Kačja kraljica«, krono. Kresnik je rastoči mesec, ki osvetli še zadnji temni srp lune, tu prisposobljene (kot ščip) s krono. »Kača« je torej ozki srp temne lune. Nasproti zli živali (kači) nastopa pasjeglavi Kresnik, oziroma njegov pes, ki »ga spremlja vedno in povsod«. Prizor, ko se Kresnik pojavi pred kraljico, je takole opisan: »Kresnik je bil navajen raznih pošasti, vendar se je zgrozil, ko je ugledal strašno kačo. Toda ohrabri se, stopi prednjo in reče: »Zdravo, slavna kraljica Mara!« in se ji prikloni z viteško dostojnostjo. Tedaj spregovori kača z rahlim glasom, ki je pa izražal nejevoljo: »Kdo si, vitez neznani, ki si se drznil vstopiti s takim spremstvom?« Gledala je proti psu, ki je nejevoljno renčal. Kresnik ji pravi: »Tole je moj ščit. Vladar sem slovenske zemlje, kar je leži na vzhodni strani. Nato ona: Poznam tvoj ščit, znamenje tvojega rodu; bodi pozdravljen v naših dvorih, ako prinašaš mir« (str. 344. in 345.). (Vse jaz podčrtal.) Kdor čita brez predsodka ta razgovor, opazi takoj, da se mora Kresnik opravičiti, da je vstopil »s takim spremstvom«, namreč s psom. On pa ne pove niti svojega imena, ampak pravi: »Tole je moj ščit!« Ta »tole« (prav »tale«!) je pes: Pes je moj grb! Ona pa, ki Kresnika ne pozna, ga spozna po — grbu. Prof. Kelemina misli, da ji je pokazal resnični grb. V tem primeru pa ne bi opravičil vstop psa v kraljičino dvorano. Mislim, da je Kresnik pokazal na psa, ko je rekel: »Tu (ali »tole«) je moj grb«; pa če je pokazal na ščit in narisani grb, je s tem prav tako

opravičil svojega spremljevalca, ker v grbu je bil — Chors - pasjeglavec, ki drži v roki žezlo, znamenje, da je — vladar. Kdo more kaj drugega čitati iz teh besed? Kdo najde v teh pozdravih »kolo«? V Kresnikovem mitu ni nikjer omenjeno kolo, še manj sonce, ker je pač Kresnik prejasno — mesečni bog, ne sončni. Pač pa je posvod omenjen — pes.

Mitični vladarji »zlatih«, starih časov, ko je bil še »raj na zemlji«, so lunarna bitja in izvirajo od božanskega lovca v luni. Frobenius piše, da je kraljevo življenje moralo posnemati luno in njene mene in kadar je luna prehitela neko zvezdo in je izgledalo, kakor da je ta zvezda prebodla luno, je nekdo, ki je bil »rodu« te zvezde, moral ubiti kralja.

Na mesto Volkodlakovo je stopila kača in pes ima v pravljici in bajki opraviči ž njo. Istoznačen s kačo je zmaj in pes je pomagač svetlemu junaku, ko zmaj seka glave (»mladenič in trije pozoji«, Valjavec). Da je Kresnik pasjeglav, dokazuje identičnost s Psom Markom, ki je bil »napol človek, napol pes«. Turki so oblegali njegov grad. »Baš ko je turški bil poveljnik pri kosilu, se priplazi Pes Marko, neviden v svoji (mrtvaški) srajci, pomeri in Turčinu odstreli kapuna z vilic. Ta umetnost butastega Turčina preplaši, da še tisti dan odide izpred gradu« (št. 240.). To je bilo pri Visokem gradu pri Kostanjevici. Kresnik je pa pregnal sovražnika pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju: »Opoldne, ko je sedel sovražni glavar pri obedu in je baš prišel kapun na mizo, se je Kresnik napravil nevidnega in je v istem času, ko je v Vurberku počil kanon, vrgel zeljnato glavo skozi okno. Kopun je zletel iz skleda, notri pa je ostala zeljnata glava. Sovražnik se je začudil nad prebrisanostjo oblegancev in zgubil pogum« (št. 245., IX.). Ker se pripoveduje o obeh junakih isto, sta si torej istovetna. Pes Marko (prim. Kraljevič Marko) je Kresnik. Iz te bajke je dalje razvidno, da Pes Marko ni noben Hun, ampak domači knez, Slovenec, kakor Kresnik. Bajke o hudobnih pesoglavcih namreč niso zanešene, ampak na našem današnjem ozemlju že od prej tu. Prejšnjim naseljencem je bil namreč vsak pogan pes in pesoglavec (Pulicane!), posebno še, ker so došli barbari kristjanom prečudno — častili psa in je bil kakor pri Slovanih, tudi pri drugih došlecih kralj-pesoglav; vsaj po imenih, slikah in oblekah, grbih, bajkah itd. Gotovo so pa došli barbari imeli s seboj tudi kipe ali slike svojih bogov in malikov. Po vsem tem je jasno, od kod je prišlo poimenovanje pogankega došleca za »pesoglavca«. Ko so se Slovani pokristjanili, seveda niso več razumeli svojih bajk o pesoglavcih vladarjih, ker jim je »pesoglavec« pomenil nekaj zlega, posneto po prejšnjih kristjanih, s katerimi so postali eno ljudstvo. Kot »peso-

glavec« je zato postal Kresnik tudi zli del lune, neviden v svoji »mrtvaški srajci« (= temna luna), in — čarostrelec. Kar je prej znak zlega bitja, se pa pozneje pomeša z dobrim bogom, kakor v bajki o Kurentu, kjer je dobri Kurent tudi čarostrelec. Kelemina je to opazil: »Pes Marko, ki se more narediti nevidnega in je čarostrelec, se v bistvu sklada s Čarostrelcem« (opomba k št. 240., stran 400), torej s Campretom-Pušnikom. Potem: »Kresnik in Pes Marko je eno ter isto bitje od dveh različnih plati« (opomba k št. 245., str. 402). Spregledal pa je pisec, da je tudi Kresnik čarostrelec, ne samo Pes Marko; da je tudi Kresnik neviden v svoji srajci, ne samo Pes Marko. Ker se stara lovska vera in lunina mitologija za vlade sončnega bajeslovja popolnoma izkvarita in postane nomadskemu vojščaku pasivnost dobrega boga lovca nerazumljiva, dobi ta bog, ki je že na pol junak (saj je kralj!) in vitez, često znake svojega nasprotnika Čarostrelca. Tako n. pr. slavni Siegfried, ki je svetli lunin lovec, v zadnji verziji bajke pa že zgodovinska oseba (gotski vojskovodja Uraja. M. Lintzel: »D. historische Kern d. Siegfriedsage«), ki služi (! ujeta luna) Guntherju (temna luna) in ga nese v skoku s seboj (svetli krajec nese temni del!), pri čemer se poslužuje: »Tarnkappe«, ki ga dela nevidnega (temna luna)! Tudi Siegfried je čarostrelec, vendar tudi ubijalec zmaja. Bajka je že tako mlada, da ni več merodajna. Tako je tudi naš Kresnik kot Pes Marko dobil znake svojega zlega pola, zaradi katerih pa, kakor Siegfried, ni izgubil svojega dobrega značaja, ker »mrtvaške srajce« in čarostrelstva se poslužuje samo v dobro svojemu ljudstvu, ker prežene vendar sovražnike iz dežele.

Na lovu bi bila nevidnost in čarostrelstvo od velike važnosti. Ta »mrtvaška srajca« se mi zdi, da je spomin na živalsko masko, s katero lovijo še danes Indijanci in je v njej lovil »diluvijalni lovec« (Wenle: »Kulturbilder aus der älteren Steinzeit«, Kosmos, 1918, str. 252). Kožuh mrtve živali je njena »mrtvaška srajca«. Kakor Indijanci, ki se poslužujejo te »mrtvaške srajce«, da se lahko priplazijo živali v neposredno bližino (n. pr. v volčjem kožuhu — bizonom), od koder zadene puščica točno v zaželeno mesto, tako se »priplazi« (Kelemina!) tudi naš junak v največjo bližino sovražnika, neviden v svoji »srajci«. To je njegovo »čarostrelstvo«. Po vsem tem je jasno, v kakšnem ambijentu se gibljemo, namreč — v lovskem.

Velika napaka, ki jo je slovenska mitologija naredila takoj v začetku, je bilo istovetenje sovražnikov od vzhoda, imenovanih Pesoglavci, za slovenske sovražnike, dočim so bili med temi tako imenovani Pesoglavci — Slovčeni sami. Eno je gotovo: dobri lovec Chors, upodobljen s pasjo glavo, je šel s Slovani na zapad

bodisi kot kip ali kot grb vojskovodje. Poganski Slovenci torej niso mogli psovati s »pesoglavci« svojih sovražnikov, če je pa bil kralj pesoglav in — bog; kot kristjani pač, vendar je bil to tuji vpliv prednaselnikov kristjanov, kakor tudi znana lastnost novih kristjanov, da jim je vse, kar je poganskega, hudobno in hudičevo. Slovan je ljubil, cenil in spoštoval psa kot umno, zvesto in dobro bitje, kot kristjan pa se je navzel rimljanskega duha: Cave canem! Naša bajka o Hudamosu, dobrem psu v jami, nam kaže, kako blizek je ta mitični pes — kralju Matjažu, torej Kresniku.

Kralj Pesoglav, o katerem pripovedujejo hrvaški Podgorci, da je imel »pasjo glavo, človeški trup in kozje noge«, ni nihče drugi nego Chors ali nek slovanski vladar, v božanski, bajni podobi. Po vsem tem je jasno, da je pesoglavi Kresnik le podoba božanskega kralja Chorsa, katerega namestnik je njegov potomec, knez, vladar na zemlji. »O njegovem rodu pa vam moram povedati, da je izhajal od samega nebeškega vladarja. Pradedu te vladarske hiše nazivajo Slovenci še vedno »Boga na zemlji« (str. 341).

Če pravi torej Kresnik kraljici Mari, namesto opravičila: »Tole je moj grb,« je s tem rekel: moj grb je pes, jaz sem iz rodu Chorsa, lovca!« Nato Mara: »Poznam tvoj ščit, znamenje tvojega rodu,« s čimer je sprejela opravičilo, da je Kresnik vstopil s psom, njenim sovražnikom; kako bi se mogel Kresnik predstaviti brez psa?! On, ki je nosil psa v grbu in je prvotno — pasjeglav. Prav pravi Siecke, da so simboli prvotno identični z bogom, ki ga predstavljajo! Pes je postal spremljevalec Kresnika, ko je »pasjeglavec« po tujem vplivu postal sovražnega in zlega pomena. Isto velja najbrž tudi o znanem psu Karamanu Strahinjića bana. Tudi Kresnikov pes ima ime, in sicer Videž, ki se mi pa ne zdi pristno, če ni *vjedež, ker z vidom (ker to bi pomenilo to ime: vidca!) se pes ne more ponašati, najmanj lovski, pač pa z nenadkriljivim vohom in — zobmi. Torej: *Vjedež! Videž je mogoče postalo kakor vidovina (Moivi Kresnik. vjedomec) iz *vjedovina.

Kakšen je bil torej Kresnikov grb, najstarejši nam znani grb slovenskega vladarja? Če mitologi hočejo ali nočejo: ni bil dosti drugačen kakor je — znak DLP!

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

12.

Na jesen pred prskom, ko so gamsi v tolšči, sem lovцем Stola in Zelenice ustrelil po enega gamsa, najsi bo že kozla ali kozo, da so meso nasolili.

Gospodar lovišča je na to pristal pod pogojem, da odstrel izvršim sam. Menil je, da bi lovci s svojim nezadostnim orožjem preveč vznemirjali lovišče, morda večkrat kaj zastrelili, in končno, da je gams za lovca, ne za čuvaja, ki naj to plemenito in prav za prav redko divjad, če je za to dobro plačan, pošteno čuva. Nazorom aristokratskega Francoza nisem mogel prepričevalno do živega in lovci sami so bili z mojim uspehom pri gospodarju zadovoljni, ker so razen rogljev dobili celega gamsa z dlako in mesom. Res tudi niso imeli primerne orožja, ki je z njimi starelo. Mislim sem, da bo igrača vsako leto na primer v drugi polovici oktobra ali začetku novembra dobiti tri kose gamsjega mesa. Toda gamsje lovišče ni kokošnjak, kjer vsak čas lahko zgrabiš pečenko. Razen tega je gospodar sebi pridržal vzhodni del lovišča, kjer so gamsi res stalna divjad, in sem le izjemoma s puško in v sporazumu z njim vdrl

v njegove staje. V teh stajah je bilo gamsom dobro biti. Zakupnik je lovil le v avgustu in nekaj dni v septembru in potem so imeli gamsi vse leto pravi raj, v katerem jih ni smel nihče vznemirjati. Gospodar je bil tudi skoz in skoz pravičen lovec, kakršnih smo pogrešali, dokler zakon ni določil odstrela in ni po sili, vsaj na papirju, ustvaril več takih lovcev.

Gamsji lovec je predvsem igrača vremena in suženj vetrov. Karavanke imajo kot dolga, od zahoda proti vzhodu položena strma streha, vse posebnosti takih gorskih rajd. Tam narava z lovцем zbija svoje šale, da ne ve, kdaj je potegnjen in še manj, kdaj si ga bo izposodila. Razen tega zlezejo jeseni gamsje trope pod vrhove na ovčje pašnike. To so strme planjave nad drevesno mejo in do njih ne more niti miš, ne da bi jo pozorne in dobre oči starih teta opazile. Poleg tega se ob mirnem in lepem jesenskem vremenu gamsom prav nič ne mudi iz senčnih poletnih bivališč na prisojno stran.

Šele sneg, ki na severni plati obleži, jih pritisne za stalno na južna pobočja. Dokler pa snega ni, se pod noč prešle trope, ki se pasejo pod vrhovi, zjutraj s soncem pomaknejo nazaj. Kakor splasene ptice na veji, tako rahlo stoje trope na teh livadah. Vsaka žival ima eno oko obrnjeno v dolino, drugo na pašo, a noge vedno pripravljene za beg čez greben.

S Francijem, ki sva bila novinca v teh razmerah, sva okušala in skušala te šale. Francelj, tretji Franc, je bil gorjan, ki ni znal po ravnem kakor ne gams in noga se mu je naveličala in utrudila. Tem bolj je šla navkreber, v stene, kakor kozje oko po drevju za listjem. Med gamsi se je rodil, ob petju ruševcev zrastel in ostal jih bo vreden, dokler bo gibala njegova noga s podkvicami okovane čevlje.

Srednjica in Belščica s svojimi planjami sta nama bili najtrši oreh. Na kilometer daleč ali na dva so gamsi že vedeli, da bedaka zopet tamkaj strašita. Malo so naju pozijali, se še nekoliko popasli, da se je mladina poigrala, ter se jeli korakoma pomikati proti vrhu. Če sva bila pa kaj bolj vsiljiva z najino bližino, so stopili v gosji red in v lahkem drncu naredili curek na Koroško.

S svitom sva bila na grebenu, da naju je krila tema in sva čakala na prehodih, ko bi se gamsi vračali. Toda zjutraj vleče veter navzdol in preden se obrne navzgor, se podi križem kražem, da raznese jutrnjo pošto vsem gamsom po travnati planji. Če je bil pa veter usmiljen in je tiščal jug v gore, je navadno prej prišla megla do naju kakor gamsi, ki so piskali iz sivega morja in prožili kamenje v koroških meleh. Ako se nama je zdelo, da je kak trop le ni potegnil čez, je sita gamsarija polehla v jesenskem soncu sredi razglednih livad in udobno prežvekovala. Pa zalezi po mizi čuječo

žival! Tako je bil trop deset, dvajset, trideset parov budnih oči povsem varer pred presenečenji. Vse najine iznajdljivosti niso nič izdale, le noge sva si do kolen odbrusila in kolena ter komolce do krvi odrgnila. Če bi imel človek pri tem vsaj vse štiri proste, da bi neovirano posnemal svoje plazilske prednike! Tako je pa poleg napotja puška prva, ki te z bleskom v soncu izda. Kaj šele, ko v pozni jeseni nastane snežena puščava! Včasih sta vendar dobra sreča in naključje prinesla kako žival pred cev. Na kakih 300 ali 400 korakov se je dalo nekako z njimi govoriti. Toda kdo je vedel, ali je 300 ali 500 korakov. Skozi travo ali izza kakega kamna sem stegoval eno oko kakor polž roge, da se mi je od napora temnilo in vrtelo. Navadno je pri tem nagajalo, zlasti pri strelu, še sonce. Veter se je vrtel s soncem, vlekel je »podsončnik« in največkrat je bilo treba zato zalezovati proti soncu, ki je jeseni v prvih dnevni urah stalo kaj nizko in slepilo oko. Kdor ve, kako nese cenitev razdalje v gorah, se ne bo čudil, če sva z lovcem večkrat mešetarila za 100 korakov kakor vrag za grešno dušo.

Imel sem tedaj repetirko Mannlicher-Schönauer $6,5 \times 52$ mm z 2,5 g nabojem in začetno hitrostjo 600 do 700 metrov v sekundi. Izredno simpatična in pripravna puška pa ni imela tiste razance, da bi ne bilo treba preko 200 korakov oddaljenosti na 50 korakov natančno preceniti razdalje. Kajti pristreljena na 300 korakov je imela krogla na sredini poti četrta metra vzpona. Razen tega je živa sila začetnih 230 do 250 kg/m na tako daljavo toliko opešala, da ni zadovoljivo upihnila izredno trdno gamsovo življenje. Francelj ve, kolikokrat sva požirala sline in kolikokrat naju je risanica razočarala. Delala sva ji krivico, ker preko svojega najboljšega ni mogla dati. Puška je bila v svojih mejah že dobra, a fanta je daljava imela za norca.

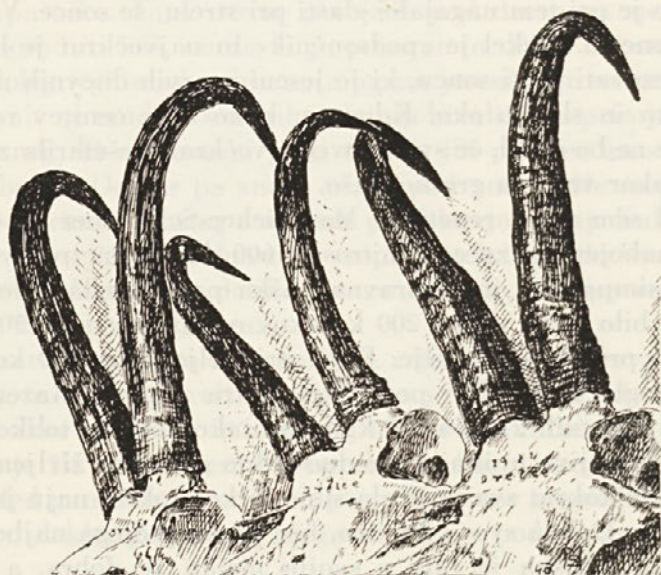
V najlepšem času gamsjega lova sem bil torej hrom, ker je bila moja roka navadno prekratka. Če se mi je plen le kdaj udel, niso bili trud, pota in razočaranja v nobenem pravem razmerju s slučajnim užitkom, da bi občutil zadoščenje ugodja ob uspehu. Vsakokrat, kadar sem se lažji vrnil kot sem šel, sem premišljeval o puški, katere krogla na 300 korakov ne bi imela nikakor čez 15 cm vzpona. Takrat so se kazali šele začetki današnjih superlativov razance in hitrosti izstrelkov.

Lovci izpod Stola, Kugu, Ila in Frence so tisto jesen menili, da so gamsi bili že v oktobru znotraj tako beli (v tolšči), da bi bili za v sol in dim. Dvakrat se nisem dal prositi. Uspeh dveh tednov v Stola goličavah je bilo nekaj lukenj v zrak in zemljo, pa zdravje pri gamsih. Tudi lovca Kugva, četrtega Franca, izkušenega gorskega mačka, je daljava nesla in zdelo se je, kot da pokam slepe

naboje. Kar nič se ni prijelo dlake in spomnil sem se pokojnega lovca Janeza Urbasa, ki je svoje dni s prednjačo v Triglavu strahoval gamse in menil, da dolina kroglo nase vleče. Ni preostajalo drugega kot zateči se v gamsji hlev. Prej sem se pa še enkrat na tarčo prepričal, če vendarle ni puška križava.

Ila kot gospodar koče me je sprejel na pragu. V znak zadovoljstva je brž pristavil za čaj in popil skodelico žganja s čajem. Po drugi skodelici se je bajta očitno zibala.

Kako prijetno je v topli lovski koči, ko se rose okna in se razvija pomenek okrog lova in prigod, ve in razume le oni, ki je

to večkrat doživel. Vse je sicer možno opisati in je bilo že tisočkrat povedano, a zajeti v besede tisto toplo ubranost, ko se srca primaknejo drugo k drugemu z edino željo razumeti se in uživati čar nastrojenja, ni mogoče. To je treba doživeti, kakor je treba sliko videti in godbo slišati.

Ko je Ila zgrešil stol ter sedel v prazno in Frence na klopi zadremal, sem zlezal v podstrešnico »gosposke« koče, kjer so bile moje jasl. Streha je bila komaj dve pedi nad glavo in kadar je po strehi bobnal dež, je pel najlepšo uspavanko, ki jo more kdaj slišati uho.

Na zalaz v Orelče in Zabreško dolino, kamor je posvet lovcev odločil, sem vzel za spremstvo le enega. Na zalazu bi najbolje bilo, da bi puška hodila kar sama. Druga dva sta kot gledalca in kritika izpred koče opazovala podvzetje.

Opoldne so viseli za kočo, kjer je bila lovska mesnica in hladilnica, trije gamsi, 12 in 5 leten kozel (prvi s 106.8 točkami) in štiriletna koza. V prijetni zavesti, da sem opravil nekako dolžnost in obvezo nasproti lovcem, sem jim rekel, naj si sporazumno vzamejo po enega, in šel snažit puško in tolažit želodec. Za dobro uro sem se vrnil, da bi natančno pogledal roglje, ko bi bili odrezani in bi bile črepinje brez kože. Toda gamsi so viseli nedotaknjeni in lovci so se kujali. Mednje je palo jabolko prepira. Ali naj dele po svoji starosti, času službe, zaslužnosti, po potrebi družine, veljavnosti pri gospodarju, po imovitosti? Res da je meso starega gamsa žilavo, a bilo je zalito z lojem, koža velika in močna ter mesa, da je bilo truda vredno, čeprav je dlako za čop imel štiriletnik boljše. Zraven pa veljava starega kozla! Tista kozica, znotraj nič kaj prida bela, je bila le za dobro polovico starega in koža tenka. Komaj vredno besede, še manj soljenja in prekajevanja, saj v dimu posušenega pleča kar nič ne bi bilo. In gamsova juha, ki bolnike ozdravlja, najimenoitnejša vseh juh sveta, bo od starine taka, da bo mrtve obujala. Od kozice bo komaj juhica in bleda obara. Gordijski voz je bil nerazrešljiv in sprevidel sem, da je bila prej ko slej najtežja naloga tega dolžnostnega odstrela razdelitev plena. Ob treh popoldne 12. oktobra sem pred kočo ta voz presekala, kakor ga je v sivi davnini vzornik Aleksander Macedonski.

15.

Pred prskom je prišel v goste moj stanovski in lovski tovariš iz stolnega mesta. Kako rad bi ga bil peljal v gamsji raj Zelenice, da bi bil z gotovostjo dobil trofejo. Kajti lovcu, vaje nemu ravnin, se zde naše gore nezaslišano strme in vsaka količkaj raztrgana pečina neprehodna. To sem občutil sam, ko sem se vrnil iz tistih ravnin, in zato sem se le s težkim srcem odločil, da grem v Rjave peči, kjer edino je bila verjetnost za plen, a svet raztrgan in prepadašt. Za spremstvo sem vzel svojo polrisanico, ker je tudi gost imel podobno orožje in nisem imel namena sam loviti. Od Valvazorjeve koče sva si pod noč ogledala pozorišče, ki je bilo pred nama, za drugi dan, kakor zemljevid na šolski tabli.

Spretnemu in z daljnogledom oboroženemu očesu ne ostane v plazovih Monštrance in v krušecih se Rjavih pečeh nič prikrito. Toda novembrsko vreme, kakor navadno, se je nekam kisalo in tam domača megla ni prida obetala, zastirala pregled in motila opazovanje. Potolažil naju je lovec s pripombo, da je davi videl visoko v pečeh tropič, ki gotovo ni šel čez, ker ga ni nihče motil. Menil je pa tudi, da vreme preslabo ne bo, ker gamsi niso šli z brega, to je navzdol. Spricho strmin je gost kazal dokaj podjetnosti

in rano zjutraj je z lovcem dobre volje odrinil v megleno, sivo jutro. Če se megla preleta, je kar ugodno v takem preglednem svetu za zalaz, a če se prevrača veter, je zguba. Sam z drugim lovcem sem lezel v Črtež, da vidim, če je kak gams prišel na sva-tovske ogleda. Tisto jesen so se jele trope nekam zgodaj zbirati in kozli vohati za kozami.

Med 9to in 10to se je megla spreletela in pričakoval sem strela, ker ga prej ni bilo in veter vse jutro ni ravno nagajal. Ostalo je vse tiho in zato sem nazaj grede krenil čez Javore po srednji stezi v Monštranco, da vidim, kaj je ali kaj ni. Spotoma se je jelo temniti, megle so pale čez vrhove in pričelo je pršeti. Navijal je strupen veter in čez Stol se je pokadil sneg. V pelerine zavita sva pod samotno smreko ob plazovih pod pečmi z lovcem čakala, da mine vihra in da se nad nama razpoči megla. Res se je jela dvigati in meter za metrom vedno višje pod plazovi sva s pogledi tipala po rebreh. Skozi meglo so sevali že strmi zeleni hrbti, ki zgoraj prehajajo v gole peči, z vznožjem pa segajo v grušč in meli. Pod vrh so bili sivi od rahlega sneženega oprha, ki ga je vrgla vihra. Sunek burje je razklal meglo. V prvih turncih nad zelenimi in z ruševjem porastlimi robovi sva opazila črne postave gamsov. Jasno mi je bilo, da je gost obupal in se vrnil v koč. Predaleč sva bila, da bi bil mogel skozi trieder $6 \times$ oceniti posamezne živali. Ko je megla zopet zagrnila peči, sva krenila v breg. Morala sva se držati roba ruševih polj, kjer sva bila, če se spreleti megla, kolikor toliko krita in kjer je rastla trava, da sva tiho hodila. A za to naklonjenost sta naju ruševje in trava močila iz polnih veder. Tako sva po spolzki ostri travi (ruku) kopala in se kopala v znoju in dežni rosi v goro. Premagati sva morala kakih 500 metrov višine. Nekajkrat naju je ustavil sprelet megle, ki je bil dobrodošel odmor v bregu, kjer sva se ujedala v kolena. Na vrhu sva zašla v moker, snežen oprh, da je bilo spolzko kot z milom namazano. Vsako stopnjo sva morala posebej poiskati, ker bi se bila ob malem zdrsru posmučala v grušč in se tudi v grušč spremenila. Kdo je mislil prve dni novembra na dereze? Zlata bi bile vredne, četudi samo na enem čevlju. Preden sva se upehana in mokra od zunaj in od znotraj priborila na glavo take travnate kope, je minila skoraj ura.

Megla je še vedno stala, in sicer prav do naju. Kar je bilo do sedaj sreča, se je izprevrгло v največjo lovsko napast. Zijala sva v meglo in po hrbtih je rezala burja. Neskončno je bilo čakanje, čeprav po uri ni trajalo čez 20 minut. In medtem bi bili gamsi lahko že v deveti fari na Koroškem ali vsaj na Zeleni dolini, to je nad Rjavimi pečmi, kjer bi bili za tisti dan več kot varni. Sicer

jih je res vihra potisnila navzdol skoraj do črte, kjer sva midva zmrzovala, a medtem se je izpreletelo in lahko da so se skobacali nazaj pod vrh in na varno. Kajti više ne bi bilo mogoče priti, ker bi bile krhke peči v sluzastem snegu brez derez lahko smrtno nevarne. Že naju je jelo od mraznega drgeta dvigati od tal. Če se pa trop v dobri uri, kjer se je tedaj pasel, ni premaknil, sem bil v ugodni strelni daljavi tudi s polrisanico, ki je imela naboj 6.6×65 z 2 g smodnika.

Z očmi sva prebadala in podila meglo. Res se je pričelo nekoliko redčiti okoli naju in posamezne skale in ruševi grmi so se prikazovali kakor duhovi. Na eni takih skal, ki so stale kakor v zraku, sva zagledala črno postavo. Še so tu! Še malo se je stanjšala megla, da je žival dobila določne obrise, ko tik nad njo na drugem turncu zraste nova postava, velika, črna, cotasta. Kozel! Trieder, in srce že poskoči; kapitalen, komaj na 150 korakov. Toda preden sem bil nared in ga imel trdno v križu puškega daljnogleda, ga je odneslo s skale in koj nato se je potegnila megla. Kakor na žerjavici sem bil, čeprav me snežena brozga in burja ni sta ravno greli. Še lovca je popadla mrzlica, da je nekaj sam vase hlipal.

Koliko dvomov trenutno preleti v takem položaju lovca, češ ali bo šla megla, ali se bo še kaj pokazal, ali ne izda prej vsega veter, ali ga bom sploh pogodil, s sto in sto pogojniki. Kakor na križ razpet je tedaj lovec, če ve, da ima pred seboj trofejo, ki je ne sreča vsako leto in ne na vsaki skali ter mu jo lahko sunek vetra odnese za vedno. Pa je veter odnesel samo meglo in črna postava se je pokazala še niže in bliže. Tedaj lovec mrzlično hiti, da ne zamudi, srce kuje, dih zastaja, roka se trese, križ pleše. Med nebo in pekel oklepajo strelca taki hipi, v katerih se ne more obvladati, da bi potisnil mirno križ v črno kakor na strelišču. In vendar je treba sprožiti, saj ni tarča, ki ne uide. Še enkrat gredo pljuča po

sapo, roka privije kopito in oko se vsesa v črno gmoto. Križ postane zaplečen in prst se tedaj sam ukrivi.

Z brega je planil, da je zaropotal grušč in kozel je zginil pod nama v trdnih skokih po ozkem koritu. Pal ni! Nov naboj v cev, kje se bo pokazal? Premakniti se je treba na spolzki travi in nevarnem robu. Lovec me varuje s palico, da se usidram za kamnom. Vse tiho, le visoko nad nama piski umikajoče se trope. V žlebu se prevali kamen in za njim se pokaže strmo pod nama gams, ki gleda nazaj v peči. Ali je bil sploh zadet? Ako ne, zakaj je planil z brega, ko drugi niso? Stoji, ker ni zadet in ga je zmedel strel. Gams ni najpametnejša žival. Ali pa stoji, ker je smrtno zadet, ker če bi bil le laže ranjen, bi vihral čez vse pečine na Koroško. Po drugem strelu se zamaje, trudoma se požene z brega in omahne — moj najboljši gams s 110 točkami, dvanajst let star.

14.

S točkami pri trofejah se ravno ne morem postavljati, kar je vse prej kot moj namen in moje pojmovanje lova. Zavestno nisem lovec na številke. Lov na svojem višku ni športen rekord, temveč mora biti poleg vsega estetsko doživljanje narave, če naj bo kulturen človek sploh vreden sodobnega lova.

Številke, ki jih navajam, naj bi bile zgolj za spoznavo kakovosti in moči gamsov v srednjih Karavankah in za primerjavo drugod. Po izkustvu bi sodil, da je povprečje vrhunskih trofej v tem predelu Karavank okrog 105 točk po sedaj veljavnem nemško-avstrijskem obrazcu. Preko 110 točk so že izjeme. Zaradi posebnosti, da si delita do 90 % iste gamse dve državi v raznih letnih časih, je smotrna gojitev močno ovirana, če ne onemogočena in je bilo to v prvih dveh desetletjih po svetovni vojni vzrok, da je ostajalo preko pet let starih kozlov za pleme mnogo premalo. Čez deset let stari so bili bele vrane in so imeli izredno srečo, če so mogli živi obhajati desetletnice.

Zadnja konsekvence predpisa o maksimiranju odstrela bi po bistvu stvari bila, da bi v nekih mejah predpis določal tudi starost za odstrel namenjenih živali. Ni gamsji lovec mrhar, če premišljeno poseže s puško med kozarijo in mladino, pač pa nelovski rekordavzar, ki bije samo vrhunske in kapitalne kozle. V temeljih velja pri gojitvi s puško, preneseno na gamse, prav isto in podobno, kar sem povedal o srnjadi v »Lovcu« letnika 1939. Seveda je praksa pri zeleni mizi eno, praksa v gamsjem lovišču drugo in praksa zelene zavisti tretje. Ta zadnja praksa je tudi napotila lovskega gospodarja v Zelenici, da je lovskim gostom povsem zaprl svoja lovišča, kar sem vedno obžaloval po reku: deljena radost, dvojna

radost, a sem zato moral goltati na koše tega vedno zelenega lovskega zelišča.

Nekaj drobiža sem z velikim trdom še do božiča istega leta položil na dlako ter ven in ven doživljal, da je zaradi zmot v razdalji krogla šla v rušo ali skalo namesto v kožo. Kar pa je bilo od tega dlake, ni bila nič prida za gamsov čop, ki sem si ga za slovo od tega leta želel. Lovec Kugu mi je neštetokrat pravil, zlasti kadar je pulil dlako, kako je na Zeleni dolini za njega dni — s šibrami seveda — podrl starega šepavega kozla, ki je dal 11 in pol palca, to je dobrih 30 cm dolg čop. Tovariš mu ga je pognal iz Rjavih peči. In ko je gamsa drl, so kar rožljale šibre vseh debelosti od zarastlih strelav izza kože. Iz tega je sklepal na veliko gamsovo starost, jaz pa na kozlovo trdoživost in slabost strelav tedanjih brizgalk svinčene toče. Risanice so bile med domačimi lovci še bele vrane in nič kaj obrajtane. Saj so še danes mnogi lovci mnenja, da je bolj gotovo nasuti pest »firkelčarjev« (postnov) za kožo, kakor pa spustiti kroglo za rebra, ki po vrhu še tako rada zgreši. Vedel je tudi povedati o stari skušnji domačih lovcev glede učinka take toče, ki gamsu v rebrih in v sprednjem koncu ni dosti zalegla. »V vamp« mu jih je bilo treba dati, se je odrezal, pa je koj »počnil«. Pri takih razpravah je tudi lovec Ila pritegnil, češ samo tja v r... treba, pa je dober, sicer se še zmeni ne. Tudi ta edinstveni dlakar je Kugvu na tak strel »počnil«.

Dan pred svetim večerom sva tlačila in gazila sneg, ki je ležal že nekaj tednov precej nizko in ki je vsak čas malo prisipal. V tistih snežnih poljanah, kjer se človek odraža kakor črn madež na belem prtju, je gamsa dobiti na muho — loterija, kaj šele dlakarja za čop. Vse pobočje sva preorala in prepodila, kar je bilo živega. Prav za prav ni bilo nič, ker nekaj kozarije se je poslovilo že na kilometer daleč, ko sva komaj prilezla na polovico višine. Včasih se gamsarija ob najlepšem vremenu in brez zaznavnega vzroka nekam daleč zavleče in je ni na spregled. Potem pa nenadno privre in ima vsaka skala gamsa.

Taka sita praznina se je razprostirala pred prazniki po hribih, kjer sva vstajala in se pogrezala čez zamete, včasih pa praskala z derezami čez ledeni srenj, ki ga je zbrusila burja. Nos se je ves čas potil od mraza in roke so drevene gole ali v vlažnih zmrznjenih rokavicah. Naveličana, trudna in žejna sva se vlekla od Potoškega Stola po rezu proti Zvožam, da bi tam sestopila, ker se je kratki dan hitro nagibal.

Na lepem stoji pred nama na robu gams, nekaj skokov pod grebenom. Burja mu je dvignila košato dlako po hrbtu. Hkrati naju je pogled vrgel v sneg. Rokavice, kapa na ustju puške, za-

klopce strelnega daljnogleda so padali v sneg, ko je gams zvedavo buljil v prikazen. Le od kod se je vzel? Po rogljih na črnem nebu je bil soditi štiriletnik, kakršni imajo navadno bujno dlako z lepim cvetom. Dlaka starih je žimasta, redka in cvet slab.

Burja je kaj zapeljivo privzdigovala čare čopa. Zavoljo čopa torej. »Bolj mehko jo ima,« je ugotovil lovec, ki je opazoval strel z daljnogledom. Res je gams tudi tako naznačil. Malo se je zvil, ukrivil hrbet kot maček in odskočil za rob. Obsedela sva v snegu, a mraz in bližnja noč sta naju spravila kmalu na noge. Čim varneje sva tavalala skozi sneg na rob, kjer je stal gams, če se ni v bližini kje ulegel. Nikjer ga ni bilo. Na nastrelu je bila dlaka, a krvi nobene kapljice. Tir je držal nekaj skokov z brega, potem je zavil korakoma poševno v dolino in od tam navzgor na rez in — čez na Koroško, kar sva z daljnogledi lepo zasledovala. Ko sva na rezu pomolila nosove na Koroško, je ležal kakih 500 korakov pod nama na pečini v snegu in zrl v dolino. Trikrat smola! Žival ranjena, čez mejo v drugi državi in dan je ugašal. Morala sva se podvizati z 2000 metrske višine, da se rešiva pred nočjo v dolino. Luči nisva imela, meseca ni bilo in noč ima svojo moč. Kakor za pogrebom sva tavalala v dolino.

Na razpotju se ustavim, bila je trda noč, da si obrazov nisva videla. Čez nekaj dihov pretrga lovec mučno tišino: »Pustim ga pa ne — samo...« Samo, roglje meni...

Za božič je dobil lovec lep gamsov čop in vse, kar se ga je držalo. Sedaj že pase neumorni Kugu gamse onstran in ne teži me vest, če sem ga sedaj izdal.

Drugi dan je bil gams še živ, da ga je moral streljati in po obupnih naporih skozi snežne zamete se je komaj kaj bolj živ kot gams, na sveti večer privlekel domov. Celo k polnočnici ni šel.

James Debevec, Cleveland, Ohio, USA.

Pehanje za srnami

»Marolt! kje bi se dobilo najhitreje licence?« — »Jih boste lahko kar tukaj v Sheffieldu dobili. Kar našemu fantu dajte denar in pa svoje avtomobilske licence, pa jih bo prinesel.« — V petih minutah je bil fantiček nazaj in rekel, da so mu stric rekli tam v prodajalni, da nimajo nobenega »lajsenca« več.

Tri sto milijonov! Samo da Baraga ne bi slišal! Pa je oprezoval in vse ujel na uho.

»Aha, se vam že oteplje, fantički!« vpije Baraga tam od bare. »Kar v Kane se boste morali peljati. Šestnajst milj tja, šestnajst pa nazaj, pa v tem vremenu, pa še ponoči! Kakopak, ki vse boljje veste ko jaz. Primaže se vam!«

Kaj smo hoteli, kot požreti besede zabavljača. Da bi se mu le hudo godilo na tem svetu!

Pa kar nič se nismo obirali.

Marolt se je ponudil, da bo šel z Mandelnom in meno, da bo pričal za naju, da sva dostojna človeka, da bo prisegel, da sva ameriška državljana in tudi prisegel, če bo potreba, na vse, kar se bo od naju zahtevalo, vnic ali naravnost, pa niti fige ne bo v žepu držal.

Bilo je že precej mračno in sneg je naletaval, da je bilo kar fletno. Nič težjega ni, ko voziti ponoči, če sneži. Luči se odbijajo samo na snežinkah, ki frfotajo pred teboj in se veselo poigravajo, da ne vidiš niti pedenj pred seboj. Treba je silno previdno voziti, ker v takem vremenu je vse belo: cesta, jarek poleg nje, brzozavni drogovi, ograje pri mostovih in sploh je naravi vseeno, če voziš po cesti ali pa zraven.

Tako nas je precej vzelo, da smo prevozili tistih šestnajst milj in dospeli v čedno mestece Kane. Marolt nama je povedal za prostor, kjer prodajajo lovska dovoljenja, in šli smo tja. Bila je to lekarna, kjer prodajajo razno mehko pijačo, tobak, sladoled, revije in časopise in najbrž se dobijo tam tudi zdravila, vsaj morala bi se.

Prijazen uslužbenec nam hitro in precej razumljivo dopove, da so že vsa lovska dovoljenja pošla in da pričakujejo nova šele v ponedeljek popoldne. O križana gora! Baraga, tvoje besede gredo v klasje in tvoje prerokovanje se vedno bolj uresničuje. Naj te koklja brene!

Zelo potrti gremo proti domu in še bolj počasi sem vozil, ker sem vedel, da imam čas polnih 24 ur. Saj na lov itak ne bom mogel.

Marolt se naenkrat domisli, da bi šli pogledat nazaj v Warren, ki je 12 milj od Sheffielda, morda je tam po pomoti kak uradnik

v občinski pisarni, kjer imajo vso zalogo lovskih licenc in jih od tam razpošiljajo na razne kraje.

»Saj smo se vozili skozi Warren popoldne,« sem rekel, »in tudi svetoval sem svojim dragim rojakom, naj bi najprej tam vprašali, pa so fantje zelo odprte glave in so rekli, kaj bi se mudili, ko se dobi licence lahko skoraj na vsaki tepki.«

Naši fantje so nam že na obrazih brali, da smo prišli prazni domov.

Ampak kadar se Marolt nečesa poprime, tudi ne izpusti, dokler mu položaj ne liže iz roke. Udari na telefon in pokliče okrajnega blagajnika iz Warrena, ki ga osebno pozna izza njegove bare. Zmagoslavno se obrne k nam in reče: »Saj sem vedel, da jih bomo dobili v Warrenu, le zakaj mene ne poslušate!«

Ni kazalo drugače, zopet sem moral zapreči in peljati v zamete in temo proti Warrenu. No, da bom kratko povedal, v občinski hiši je blagajnik že posloval in lovci so si kar vrata podajali, ki so iskali dovoljenja. V nekaj minutah sva bila z Mandelnom že potrjena, da sva lovca, in tudi za Albina sva dobila »papirje«.

Verige so bile končno na kolesih in odpravili smo se iz Sheffielda in takoj onkraj mosta zavili v hud klanec. Vse naokrog je bela snežna odeja pokrivala zemljo in na obzorju so se odražali po grebenih vrhovi smrek. Verige so krepko prijele in kar lepo smo jo rinili v klanec. Včasih je enemu sklepu pri verigi spodletelo, pa je takoj prijel drugi. Brez verig bi pa sploh nikamor ne prišli.

Zavili smo s ceste na domačo pot, ki pelje do Maroltove kempe. V kempi je bila luč, kar se nam je čudno zdelo. Marolt, ki se je peljal z nami, nam je pojasnil, da ima oskrbnika Johna, ki pazi na koč, obenem pa krmi prašiče, ki jih ima nekaj, napravlja drva in strelja srne, če mu ravno katera pride na pot.

Res nas v koči prijazno pozdravi oskrbnik, visoka kraška duša, s katerim smo si bili kar takoj prijatelji. Potem smo znosili svojo prtljago v koč ob svitu žepnih svetilk in kmalu zatem smo sedeli za mizo v topli sobi. V odprtem ognjišču je gorel vesel ogenj, ki je dajal tako vročino, da si jo čutil prav na drugi strani sobe.

Seve, prva zadeva je bila večerja. Na mizo je prišla šunka in druge take stvari, naju s Filipičem je pa povabil Ferdo na gosko. Dasi je bila miza precej obširna, smo se mi trije vendar vsedli precej daleč od cenjenih sorojakov, ker smo kmalu videli, da je prevladovalo splošno mnenje, da je goska prinešena za vse in ne samo za nas tri. Ferdo je dal pa naravnost in brez ovinkov razumeti, da je goska tako spečena, da zadostuje ravno prav za tri osebe. Rekli niso sicer nič, razen da je Lampe nedolžno vprašal, če je kaj razlike

med gosjim in kokošjim mesom. Ferdo mu je rekel, da je precej razlike, ni imel pa namena tega dejansko dokazati.

Tukajle sem naj bi prišel kak ameriški milijonar, ki toži, da nima nobenega teka. Bi videl, kaj vse spravi vase ena takale oseba, ki ima zdrav želodec in dobre zobe. To se je mlatilo, da se reče.

Ko smo prišli malo k sebi, sem takoj poprijel za besedo: »Kapitana potrebujemo, kapitana, ki nas bo vodil po revirju, da ne bomo divjali okrog brez glave ko kozli, in vsi ga poznate, da je mož, fin lovec in v vseh ozirih človek na svojih lastnih nogah. In ta človek bi bil, po mojih mislih, naš Krist Mandel.«

Za strežaja se je prostovoljno ponudil John. Tam nekje od Sežane je doma, pa še samec, močan in grčav dren.

Čisto sam je v gozdu, pozimi in poleti. Kokoši oskrbuje, drva napravlja in prašiče redi. Zdaj je imel posebno enega velikega »rojaka«, ki ga je zredil, da se je že komaj premikal. Čez 500 funtov je moral potegniti, ko so ga poslali kmalu po našem odhodu v kolino. Vsega skupaj je imel pet prašičev, kar mu je dalo dovolj opravila za ves dan, posebno še, ker jim je tudi kuhal.

John nam je obljubil, da bo že on skrbel, da bo vedno gorel vesel ogenj v odprtem ognjišču v parlorju, drv bo vedno dovolj za kuhinjsko peč, postelje bodo zjutraj vedno postlane, hiša pometena, vse črepinje pomite, torej z eno besedo: prav nič slabše se nam ne bo godilo in prav toliko bomo imeli dela kot ga imamo doma, kjer nas naše ljube ženice nosijo na rokah in nam strežejo na vse mile viže, da ne renčimo in ne zabavljamo.

Eno samo slabo lastnost ima ta oskrbnik John, kot sem videl, in ta je, da premalo pije. Če smo mu vsilili enega kratkega in kozarec piva, pa se je že tako držal kot bi se mu bogve kaka krivica godila in da se je žrtvoval samo nam na ljubo. Se reče, ta njegova slaba navada nam je zelo prav hodila, ker smo lahko brez skrbi pustili svojo zalogo v kempu, od koder smo šli zjutraj in prišli šele pozno popoldne nazaj. Če bi bil oskrbnik kak normalen človek, ki ima takole samo povprečno žejo, bi nam bilo zelo narobe hodilo in bi bili morali, ko bi prišli zvečer napol mrtvi domov, najprej spravljati oskrbnika k zavesti, potem pa nositi drva in opraviti druga taka dela.

(Se nadaljuje.)

Pesem lova

Sedel sem pred majhno leseno kočo sredi krevljastih gorskih bukev in mecesnov. Pred menoj na grobo otesani mizi je stala skodelica čaja. Puška je ležala na klopi. Pravkar sem se vrnil s hriba. Gamsov nisem videl. Tudi srnjaka ni bilo. Samo dve divji kokoši sem spodil gori v borovničju. »Bo pa jutri boljše, ko mi bo Andrej pokazal, kje naj čakam,« sem si mislil, dvignil skodelico in jo v dušku izpraznil. Ta čaj je bil pa boljši kot oni doma, kajti sam sem ga skuhal. Iz gorske vode je bil, ki je čista kot gorski zrak.

Za gorami je ugašal dan. Triglavsko pogorje je stalo v krvavi luči. Temni grebeni na desni so se komaj še ločili od umazano modrega neba. Sekira spodaj v globeli je utihnila. V dolini se je zbudil veter, se pognal v hrib in preko grebenov. S seboj je prinašal trdo pesem drvarja, ki se je vračal domov. Bil je srečen, toda gotovo ne kot jaz! Vrhovi bukev so trepetali in se sklanjali drug k drugemu. Rahel šepet, lepši od pesmi, je šel skozi vejevje. Širil mi je dušo, da sem mogel sprejemati vase to, kar sem prvikrat doživljal. Skoraj sem pozabil na vse. Pol življenja mi je bilo tiste dni puška, kočica krita z lubjem in sinje gore.

Čuvaja Tonček in Andrej sta se že popoldne spustila v dolino k »Mežnarju« po moko za žgance. Prejšnji dan, ko so bili »Mežnarjev« oče pri nas v bajti, so nam jo obljubili. Ta mož ve, kaj so gozdovi in gore, lovskih izkustev ima več kot veliko. — Z zgovornim Tončkom sva se že kar prvi dan — pobratila.

Prve zvezde so trepetale na nebu. Po dolini je samotno brnel avtomobil. Žaga doli ob vodi nekje je umolknila. Samo Kokra je nadaljevala svoj stoletni spev. — Na ognjišču je ogenj pojenjal. Za jutri je čaj kuhan! — Zaprl sem vrata in legel spat v dišeče gorsko seno. Iz žerjavice so se zdaj zdaj dvignili plamenčki, se poigrali med seboj in obliznili umazano dno velike ponve. V kotu je stala naslonjena puška. Cev se ji je svetila kot srebrni trak. Iz temnih kotov so segale črne sence, primikale svoje dolge zveržene roke nad ogenj, kot bi se hotele greti. V strehi so vrtali črvi. Zunaj so se pogovarjale bukve z mecesni. Gori v hribu je parkrat zabokal srnjak...

Pozno ponoči so zaškripala vrata. V bajto je stopil Andrej. Globoko sem zazelhal ter se preobrnil na drugo stran. V polsnu sem slišal: »Tonček se mi je pa zgubil. Ne vem, h kateri »Micki« se je tako pozno vtaknil...«

Zjutraj, bila je še trda tema, me je Andrej pocukal. Popila sva vsak nekaj požirkov mlačnega čaja in odrinila; Andrej spredaj, jaz pa zadaj. Vse naokoli mir. Sredi te božje tišine samo srce udarja, tako veselo, vroče: zavriskalo bi, če bi moglo.

Pa pravi Andrej, ko sva prispela do hudournika: »Ker že precej poznate naše kraje in hočete sami obračunati s srnjakom ali gamsom, vam bom samo mesto pokazal, kje čakajte. Tamle, k tisti veliki skali se usedite.« Z močno roko mi je pokazal v hrib. »Gotovo boste kaj videli. Večkrat pogledajte na drugo stran k solniku!« Še par tihih besed pa sva bila domenjena.

Komaj četrto uro sem čakal na robu, ko je v hudourniku zaropotalo. Skozi daljnogled sem zapazil srno, ki je stala ob drči. Potem je skočila

v goščo. Srnjak mora biti nekje blizu! — Z daljnogledom sem stikal po grmičju, kamor je planila srna. Glej, ali se ni nekaj rjavega premaknilo? Potem mir. — Onstran iz gošče je stopilo nekaj rdečega. — Srna. Še nekaj. Srnjak! Škoda, predaleč je! — To je gotovo tisti veliki, o katerem mi je Andrej že pravil. Močan kozel je. Počasi sta jo sekala ob grmičju proti solniku. Tam sta se malo »posladkala«, potem pa spet izginila med bukovjem. — Spomnil sem se na klic, ki sem ga nosil v žepu. Skušal ga bom privabiti nazaj; mogoče bo še tako neumen, čeprav gre avgust že h koncu, da jo primaha. — Zapiskal sem, nežno, kakor so me učili oče.

Iz doline so se počasi, tiho, kot po prstih dvigale meglice, kakor bi se bale, da mi ne bi kaj prepodile. Čakal sem že celo uro, pa nič. Dovolj bo tukaj, pomaknil se bom drugam! Že sem hotel vstati pa čuj! V drči se je sprožil kamen, še eden, dva... Ali so gamsi? — Preklemmano, spet — srna. Prav tam stoji kot prej. Nazaj gleda. Morda čaka srnjaka?... Ali ni gori v hribu zašumelo listje? Morda se mi samo zdi? Ne! Zopet se je nekaj zganelo. Hosta je počila. Mogoče je kak človek, morda še Tonček ali Andrej, kaj veš? — Dvignil sem se iz rušja, da bi pogledal, kaj neki je. Hudirja, srnjak! Samo glavo vidim. Z rogovjem rogovili po grmu. Andrejev »ta veliki« ni, enega odrastka mu manjka na desnem stebelu. Prisluhnil je, odskočil od grma ter se spet pognal vanj. Ni me ovohal.

Vsega vidim. Sedaj je čas! Na plečetu je zaplesala rumena muha puške. Srnjak še vedno koplje s prednjima nogama, drgne z rogovjem nedolžna debelca. Hosta in listje kar frčita po bregu. — Pridržal sem sapo. Muha stoji kot pribita. Sv. Hubert...! Dva strela sta planila v tiho gorsko jutro. Jek se je odzival jeku. Kozel je planil naprej, se opotekel in obležal. Planil sem v hrib, prsa so mi drhtela.

V očeh mu je ugasnil svit. Roki sta se mi tresli, ko sem mu vezal noge...

*

Iz bajte se je kadilo. V ponvi je vrel čaj.

»Nisem mislil, da ga boš že danes podžagal. Lep je! Praviš, da ne veš, ali je prišel na klic, ali se je le med potjo na pašo malo popraskal v grmu.« Tako mi je besedičil Tonček, ko se je ravno mučil z debelimi žganci. »Komaj dva dni si bil med nama pa že odhajaš. Škoda, da ne ostaneš še nekaj dni tukaj; še kakega gamsa bi lahko sklatil. Ko sem slišal strelo, sem mislil, da si zgrešil. Kakor se pa na srnjaku vidi, znaš dobro potipati. Meni se je že tudi kaj takega zgodilo: Mislil sem, da sem s prvim strelom zgrešil, ker na živali nisem takoj zapazil učinka, pa sem še enkrat streljal brez potrebe.« — Z govoričenjem kar nehati ni mogel. Ko sem ga vprašal, zakaj je čez noč ostal v dolini, je pomežiknil in se hitro odrezal, da se je bal bolha. Pa se oglasi Andrej: »Rajši povej, pri kateri bolhi si ponoči vasoval...«

*

Čez Krvavec so šinili prameni jutranjega sonca. Svetlo so pobarvali ostre škrbine Storžiča. Grintavec se je opasal z rahlo rdečim pasom. V vejevju se je potresala v rahlem dihu gorskega jutra velika, srebrna pajčevina, vsa posuta z drobnimi kristali, ki so padli iz meglic. V dolini nekje je zvonilo. Glasovi so se opotekaje zgubljali med tršastimi grebeni. Na klinu pred bajto, poleg risanice in klobuka s krvavo vejico zraven krivcev je visel moj prvi gorski srnjak.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

XII.

Ker je bil Mohor še vedno bolan, je naročil Jernaču, naj zaslihuje peteline. Ta je s svojima sinovoma ugotovil enega v Broni, dva na Zlatem vrhu in še enega na Ajdovem brdu. Potrjenih je torej bilo vsega skupaj enajst stalnih petelinov. To je Mohor sporočil profesorju Beranu.

»Pet jih odstrelimo brez škode. To ni niti polovica ugotovljenih, poje jih pa gotovo še več, kajti ni bilo vse lovišče preslišano. Doslej so padli trije: prvega sem sam, drugega je podrl prijatelj Kalin, tretjega davkar. Jerina je svojega zgrehšil; prenagel je fant, ne počaka, da bi razločil muho na cevi. No, pa če ga je tudi zastrelil in ugonobil, so šele štirje. Na onega na Žirskem vrhu pojdem. Ker je najbližji, ga pojdem tudi zvečer opazovat, ko pride na gred.« Tako je preudaril in sklenil Beran, ko je prebral Mohorjevo poročilo.

V soboto popoldne se je zglasil Beran pri Mohorjevih. Stari je tiščal križ ob zakurjeno peč in bil prav slabe volje: prav te dni ga tare nadloga, ko pojo petelini, baš zdaj! In danes ga še posebno boli in trga. To kaže na slabo vreme. Sicer je pa tudi zastrto nebo in Blegašev vrh zakriva gosta megla.

Komaj sta se z Beranom domenila, kam bi bilo iti, da se vidi v Četeže, kamor hodi spat žirski petelin, potegne močan veter in težke kaplje, pomešane s snežinkami, udarjajo na okna.

»Nikamor ne boste mogli,« opomni Mohor in zre v okenske šipe, po katerih polze kaplje in se obešajo beli kosmiči. »Tudi domov ne morete v takem vremenu. Prenočite pri nas, pa pojdete jutri nadenj. Upam, da se vihar ponoči poleže in da bo jutro za lov ugodno.«

Kaj je hotel Beran drugega, nego pristati na ta predlog.

Mohorka je bila v skrbeh, s čim bi postregla gostu za večerjo. »Jajčka imam, ali če bi klobasico, prekajeno, domačo? Zelje itak kuham za domače; ali zakoljem jarico; seveda, nekoliko bi bilo

treba čakati, meso se mora dodobra ohladiti, preden sme v ponev,« je hitela v Berana.

»Nikakih skrbi ne imejte zaradi mene,« ji odvrne Beran, »jedel bom z vami, kar pač kuhate. Lovec ne sme biti izbirčen in mu pri vas tudi treba ni, ki ste tako izvrstna kuharica.«

Mohorka je bila blažena. Smehljaje je hitela v shrambo po mastno kračico in jo porinila v zelje. »Ta bi bil mož za našo Albino,« ji je šinilo v misel, ko je rezala slanino za zabelo krompirju, pa takoj se je sama sebe okarala, češ, kakšne neumnosti ji blodijo po glavi.

Albina je medtem pripravila svojo sobico za profesorja, zase pa si je postlala v čumnati poleg družinske sobe, nekakšni delavnici, kjer je imel Mohor svoj skobelnik ter lovske in čebelarске priprave.

Dež je pojenjal; med raztrganimi oblaki se je pokazala luna. »Kaže, da se zjasni,« se tolaži Beran, ko lega v posteljo. Lahni dah svežega perila mu prija, nekako ugodje začuti pod toplo odejo in v sladkih mislih kmalu zaspi.

Zbudi ga rahlo trkanje. Misleč, da je zaspal dogovorjeni čas za odhod, skoči brž iz postelje in prižge luč. Tedaj začuje stopinje pod oknom. Naglo odpre oknico in pogleda v noč: za vogal, kamor so padali medli lunini žarki, se je uklonila dolga senca.

Dasi je bila polnoč in bi mogel še dve uri počivati, Beran ni več legel. Počasi se obleče in sede na stol. Poloti se ga občutek grenkobe. Bil si je na jasnem: Albina ima ljubimca... In to — spozna — ga greni, mu vzbuja nejevoljo... Zakaj? Mar ni naravno, da ima dvajsetletno dekle fanta? Ali naj bi ga baš Albina ne smela imeti? In če velja to, ni li potem njegova nejevolja ljubosumnost? Ljubosumnost, ki jo rodi samo ljubezen?

Beran si je moral pristati, da mu je Albina več kakor druga dekleta. Doslej se tega ni zavedel, to uro pa ve in čuti, da mu je prirasla k srcu...

V sosednji sobi zaropoče budilka. Kmalu nato potrka nekdo na njegova vrata. Beran se odzove, pa posedi še nekoliko, kakor da bi se oblačil, potem pa stopi v vežo. Družinska soba je odprta in razsvetljena; Albina stoji pri mizi in nataka čaj v skodelico. S polglasnim »dobro jutro« povabi Berana k zajtrku.

Beran se zahvali in stoječ, s puško na rami, posreba topli čaj. »Ne bi se vam bilo treba truditi in vstajati tako zgodaj zaradi mene,« reče, ko postavi skodelico na mizo, »za mene, ki sem vas pregnal iz vaše sobice, in to baš nocoj.«

Albina ga pogleda presenečeno, skoraj s plašnimi očmi.

»Pojdiva,« pravi čez čas, »oče mi je naročil, naj grem z vami, kajti če se zaradi sinočnjega dežja petelin ni vrnil v Četeže, bo pel pod Ferjancem. Tja pa, pravi, ne veste in je tudi težko najti, kajti steza se od Četež naprej večkrat cepi k posameznim kmetijam in obiti je treba Lisičjo globel, kar v temi ni lahko.«

Beran se je spremstva izprva branil, potem pa se je vdal in sklenil, da spotoma poižve, kako je z Albinino ljubeznijo in kdo je njen ljubimec. Prižgal je ročno svetilko in stopila sta v hladno noč.

Ko so se zaprla hišna vrata, je prišla Mohorka na pol opravljena iz spalnice ter zaobrnila ključ v ključavnici. »Dandanašnji svet je hudoben in tatinski,« je mrmrala, ko je stopala v družinsko sobo, da ugasi svetilko. V temi pri oknu stoječ je potem gledala, kje sta onadva. Svetla lisica je kazala, kod hodita. Izginjala je in se zopet posvetila, zdaj vsa, zdaj na pol zastrita, dokler ni vtonila v gozdu nad kovačevo njivico, kjer prehaja gornje polje v gozdovje Žirskega vrha.

»To bi bil mož zanjo, to,« je razmišljala, ko se je vračala v spalnico. Ni se več karala pri takih mislih, ki so ji prihajale često. Kar pa je čestega, temu se človek privadi in smatra končno za prav. »Ta bi bil, ta,« je postajala, »gospa, mestna gospa bi bila pri njem in v svilo bi se oblačila. Pri Gričarjevih pa, no, saj ne rečem, da nimajo, tudi dela ni, da bi se branila, ampak Tomaž s svojo jezavostjo in togoto, ta, ta me skrbi. Še tepel bi jo!« Mohorki so se pri tej misli zarosile oči in sama sebi se je zasmilila. Pozabila pa je, da opaža slabe lastnosti pri Tomažu šele odtlej, kar hodi profesor v hišo. Prej je bil tudi Tomaž zlat in meden.

Preden je legla, je natrla še možu križ z mazilom, ki ga je Beran prinesel iz mesta. Pri svojem poslu je hvalila profesorja z najlepšimi besedami, toda v zvezo z Albino ga ni postavila. »Hvaležni mu moramo biti vsi, temu dobremu, plemenitemu gospodu!« S tem je končala zdravilno trenje in hvalo Beranu.

Mohorja je beseda »hvaležni« zaskelala. Glasno je zastokal in se obrnil v zid.

XIII.

Hrupno so se dvignile kokoši, ko je svinčeno zrno iz drobne cevi siknilo v strasti polnega peveca med bukovim brstjem. Ostri strel so odbijali strmi obronki odrastkov Žirskega vrha, da je bil slišati kakor zategnjen pisk. Tudi Mohorjevo tenko uho ga je ujelo, saj zračna razdalja od rastišča do Poklona ni bila bog vedi kako velika in zrak je bil miren kakor pod klobukom.

Po strelu skoči Beran pod bukev, da pobere petelina. Star pretepač je bil: na vratu in prsih so pričala gola mesta, da je bil

s krepko mladino težke borbe. S petelinom v roki, brez onega prijetnega razpoloženja, ki ga ima lovec ob uspehu, stopa počasi proti mestu, od koder je pričel zaskakovati. Čudno čustvo ga je trlo, da ni mogel biti vesel.

Skoraj prestrašila se je Albina, ko je Beran tiho iz drevja stopil pred njo. Bila je zatopljen v misli. Dasi je bilo jutro hladno, so bila njena lica blede. Odražala so skrb in tesnobo.

Vstala je, podala Beranu roko in mu čestitala. Njena roka je bila hladna in Beranu se je zdelo, da drhti.

»Sediva, da zvijem trto in da se malo okrepčava,« pravi Beran sklonivši se k tlor. da razgrne zgubani plašč v prostor za dva. Plašno se je ozrla Albina naokoli, potem pa obotavlja je sedla poleg Berana.

Sladka žganica se je Albini dopadla. V lica se ji je vrnila barva, ali plahota iz oči ji ni izginila. Silila je domov.

Beranu je močna pijača pregnala neprijetni občutek, ki ga je spremljal doslej. Postal je zgovoren. Živahno je orisal današnje zaskakovanje, povedal, kako je zazrl petelina, kako pomeril, streljal in ga pobral; govoril je o današnjem svetniku sv. Gregoriju, ki priganja drobne ptičke, da si znašajo gnezdeca, pravil o mogočnih orlih in pisanih kolibrijih, kako se ženijo ti pritlikavčki, kako oni velikani; ljubezen, je dejal, da je najlepše darilo prirode svojim živim bitjem, tudi človeku. In končno je vprašal Albino, če je že občutila ta sladki dar in s kom ga deli, da je slajši.

Albina ni odgovorila. Gledala je nepremično v tla pred se, kakor da ni slišala vprašanja.

Beran je iztegnil desnico in z rahlim prijemom obrnil njen obraz proti svojemu. Albina je zaprla oči. Drobna solza se ji je utrnila na lice. »Bojim se ga,« je vzdihnila, sunkoma vstala in odhitela po stezi.

Osupel je gledal Beran za njo. Preden mu je misel dozorela, da bi jo zadržal ali šel z njo, je izginila za podrastjo. Vstal je, oprtal nahrbtnik in puško ter se napotil proti domu. Izprva je spešil korake, da bi došel Albino, pa kmalu se je premislil in umeril njihovo hitrost. Počasi je stopal po zarasli potki, tu pa tam postal in se razgledal.

Visoko v zraku je krožila kanja in od časa do časa zategnjeno zapiskala. Dvigala se je vedno više in više, potem pa je splavala v ravni črti proti severu. Beran je občudoval njen gladki let in gledal za njo, dokler ni zatonila za belim vrhom mogočnega Blegaševega sklopa. »Prostran je tvoj dom,« je v mislih govoril Beran, »in nihče ti ne brani, da si ga izbereš kjer koli. Prosto si poiščeš druga in

zgradiš si gnezdo, kjer hočeš; ne vprašaš, čigava je smreka, ki si jo izbrala, da na njej izgojiš svoj rod. Po svojem ravnaš, kakor se ti zdi prav in koristno za te in tvoj zarod. In človek? Sto obzirov ima, ki krnijo njegovo voljo in mu branijo izvršiti, kar bi najraje. Ravnati se mora po nazorih drugih in često prikrivati resnico, da jim ostane poštenjak. Odkrita beseda je zanje žalitev, naravno vedenje neolika.»

V take misli zatopljen pride do kolovoza, ki drži z žirskega vrha na Poklon. Vozovi in nalivi so ga poglobili, da hodiš nekaj časa kakor po jarku. Kolovoz je ilovnat in vedno moker, kajti iz obrobja se cedi tu pa tam vodica, ki zaradi nepropustne ilovice ne more globlje v tla. Tukaj je dobro stojišče za zajca. Priteče ti od spodaj ali z leve strani po stezi, pa tudi od zgoraj ti pridrči, če gonijo psi pod vrhom. Na lisico moraš paziti v desno, kjer je ozka preseka. Dobro stojišče je to, pa zahteva urnega strelca: razgled je kratek in zaradi razritega sveta težko presodiš, od kod gre gonja.

Beran se ustavi in gleda v blato po sledovih. Na melini zapazi drsko kosa srnjadi, ki je preskočil pot. Na kolovozu samem ni bilo videti sledov divjadi. Pač pa je videl Beran odtise svojih okovancev in Albininih čevljev, tudi one, ko je šla proti domu. Razen teh odtisov pa so bili v blatu še tretji. Te je vzel Beran na oko in ugotovil, da niso nikjer na Albininih, pa tudi ti ne na onih. Brez dvoma je torej šla tukaj Albina vstric z moškim. Postal je pozoren. Nagonsko je porinil naboj v puško. Previdno se je spuščal v dolino. Za ostrim ovinkom zagleda človeka, obrnjenega proti njemu; puško je držal v roki. Očividno je na preži. Dasi Beran ni bil strahopetec, skoči za prvo deblo in sname puško. Ta skok je moral prežavec opaziti, kajti bliskoma je vrgel puško k licu in obrnil cev proti Beranu. V istem hipu pa plane ženska na pot, ga zgrabi za ramena in potegne navzad. Počil je strel in šibre so udarile v mlado zelenje visoko nad Beranovo glavo.

Dolgi skoki so zahreščali v bukovju in napadalec je izginil. Sredi kolovoza pa je stala — Albina, blede in usopla na smrt. Preden jo je mogel Beran prestreči, se je zgrudila. Beran jo je vzdignil in položil na mah ob poti, da je slonela s hrbtom ob bukovno deblo. Z robcem, ki ga je zmočil ob rosi travi, ji je hladil čelo.

Albini so se kmalu vrnile telesne moči. Ihtela pa je glasno in se dolgo ni mogla umiriti. Naposled je pokleknila pred Berana in z dvignjenimi rokami ga je prosila, naj o dogodku molči zaradi nje, ki je nesrečna, da bolj ne more biti nihče na svetu.

Beran jo je dvignil, za odgovor pa ji je poljubil solzno lice in drhteče ustne.

Lovsko zavarovanje

V smislu sklepa zvezine skupščine in njenega upravnega odbora je zvezina uprava sklenila novo zavarovalno pogodbo za nezgodno in odškodninsko zavarovanje z »Zedinjeno zavarovalnico« d. d. — filijalno direkcijo v Ljubljani. Pogodba je sklenjena pod sledečimi posebnimi pogoji, ki veljajo poleg splošnih znanih pogojev, kakor so pri zavarovalnicah običajni in kakor ti ustrezajo zakonu o zavarovalnih pogodbah:

§ 1. Zveza lovskih društev Dravske banovine zavaruje obvezno vse člane včlanjenih lovskih društev proti nezgodam ter za slučaj zakonske dolžnosti jamstva kot sledi:

§ 2. Vsak član vsakega lovskega društva, včlanjenega v Zvezi lovskih društev v Dravski banovini, je zavarovan za slučaj smrti vsled nezgode za vsoto din 5.000, za slučaj trajne popolne invaliditete za vsoto din 10.000. V slučaju delne trajne nesposobnosti je zavarovan vsak član na oni del zavarovalne vsote, ki odgovarja stopnji nesposobnosti po odredbah običih pogojev zavarovanja in tabeli označeni v § 13. teh običih pogojev.

Premija vključljivo vse državne in banovinske takse kakor tudi vse ostale stranske pristojbine znaša din 4, za zavarovanega lovca, oziroma lovskega čuvaja.

§ 3. Zavarovanje proti nezgodam za osnovne vsote § 2. je številno brez naznačenja imen ter stopi v veljavo za vsakega poedinca, kot to določa § 14.

V zavarovanje so prevzete vse nezgode, katere se zavarovancem dogode v času izvrševanja lova ali v zvezi s tem, kakor tudi nezgode v borbi z lovskimi tatovi. Dalje vse nezgode ob priliki izdelovanja patronov, bodisi doma ali na lovu, pri čiščenju pušk ali kakega drugega ravnanja z lovskim ali obrambnim orožjem v lovišču, ali pri vežbah na strelišču, ali katerem drugem mestu, izvemši strelske tekme. Dalje so vključene vse nezgode, ki se lovcem dogode za čas direktnega pota v lov brez ozira na prometno sredstvo, in za čas vračanja z lova in to od odhoda z doma v lovišče in do povratka na dom. Lovski čuvaji so zavarovani tudi za vsako gori opisano telesno poškodbo, katero pridobe pri izvršitvi lovsko-nadzorne službe, ali zaradi te službe.

§ 4. Zavarovalne vsote za slučaj zakonske dolžnosti jamstva znašajo din 10.000 za slučaj poškodbe ali usmrtilve ene osebe, za vsoto din 30.000, ako je bilo pri enem dogodku več oseb poškodovanih ali usmrčenih in za vsoto din 5.000, za poškodbo tujih stvari ali živali. Za to zavarovanje se plača za osebo din 6 na leto.

§ 5. Zavarovanje zakonske dolžnosti jamstva za osnovne vsote § 4. je številčno brez naznačenja imen ter stopi v veljavo za vsakega poedinca kot to določa § 14.

Zavarovanje zakonske dolžnosti jamstva obsega vse izvore opasnosti za lovce in lovske čuvaje in to za časa lova, neprekinjenega pota na lov ali z lova, pri ravnanju z lovskim ali obrambnim orožjem, pri izdelavi patronov doma ali na lovu, ob priliki vežbanja na strelišču ali drugem mestu, izvemši strelska tekmovanja in končno jamstvo iz posesti lovskega psa za časa vršitve lova. Zavarovanje se razteza nadalje na vse sodne in izvensodne stroške, vse stroške zagovora v kazenskem postopku in druge stroške, na stale vsled postopka uvedenega na podlagi katerega koli dejanja, iz katerega bi se moglo izvajati dolžnost jamstva za škodo proti zavarovancu.

Dalje obsega to zavarovanje tudi škodo, ki nastane po lovskih čuvajih vsled vršitve lovsk nadzorne službe in vsled nastavljanja pasti.

§ 6. Pri jamstvenem zavarovanju trpi vsak član samopridržaj in to v znesku 10% odškodninskega zneska pri poškodbah oseb in 20% pri škodi vsled okvar stvari ali živali, v vsakem slučaju pa najmanj din 200.

§ 7. Zveza ni dolžna člane lovske družbe prijavljati zavarovalnici imenomoma temveč se samo prijavi skupno število zavarovancev tako, da je vsak poedini član vsakega lovskega društva z dnem, ki sledi vplačilu članarine, pri svojem pristojnem lovskem društvu ali z oddajo te članarine na pošto, zavarovan.

Pri poviških velja zavarovanje od dneva, ki sledi dnevu vplačila Zvezi ali poštenu uradu.

§ 8. Zveza lovske družbe pošlje vsako leto do konca januarja izkaz števila članov, ki so za tekoče leto članarino vplačali in obenem premijo za ustanovne člane in za v gornjem izkazu številčno navedene člane. Od članov, ki plačajo članarino pozneje, pošiljajo se izkazi in premije koncem februarja in marca ter koncem junija, septembra in decembra. Pri Zvezi vplačani poviški pošiljajo se z imenskim izkazom članov, ki so poviške vplačali in navedbo dneva vplačila koncem vsakega meseca zavarovalnici.

§ 9. Zveza je na zahtevo zavarovalnice dolžna isti dati na vpogled svoje knjige, iz katerih se zamore razvideti, če je Zveza prijavila vse svoje člane za obvezno zavarovanje in od katerega dneva teče zavarovanje. Knjige se zamore pregledati v pisarni Zveze. Od včlanjenih lovske družbe bo na zahtevo zavarovalnice preskrbela Zveza točne podatke, kdaj je bila članarina vplačana in kdaj je torej započelo zavarovanje za dotičnega člana.

§ 10. Od zavarovanja so izvzeti člani, ki niso izpolnili 16 let ter lovci in lovski čuvaji, ki so že prekoračili 70 leto življenja.

§ 11. Zavarovanja se zamorejo po želji povišati pri nezgodnem zavarovanju

za lovce 19 krat, to je na 20 kratno zavarovalno enoto,

pri lovskih čuvajih 4 krat, to je na 5 kratno zavarovalno enoto.

Jamstveno zavarovanje se zamore povišati

za lovce 4 krat, to je na 5 kratno zavarovalno enoto, pri lovskih čuvajih samo 1 krat, to je na 2 kratno zavarovalno enoto.

§ 12. Zavarovalnica ne sprejema prijav za zavarovanja in premij naravnost od lovcev in lovske čuvaje, temveč se mora vsako zavarovanje prijaviti potom Zveze. Premijo, katero bi zavarovanec poslal naravnost zavarovalnici, bo zavarovalnica izročila Zvezi, ki bo z njo potem postopala rednim potom.

§ 13. Nezgode in škode, ki bi se dogodile kakemu zavarovancu, se imajo takoj, vsekakor pa čimpreje pismeno prijaviti Zvezi. Na prijave, ki bi došle Zvezi v treh mesecih po nezgodi, ali nastali škodi, se ni ozirati. Zveza bo prijave dostavila takoj po sprejetju zavarovalnici. Zavarovalnica bo, ko sprejme prijavo, takoj dostavila Zvezi potrebne formularje. Zveza bo po končanih poizvedbah, katerim je po potrebi priložiti v nejasnih slučajih tudi dokazila, kakor konstatacijo upravnih, odn. sodnih oblasti i. t. d., dostavila zavarovalnici tudi še sledeče podatke:

1. dan, kdaj je zavarovanec vplačal članarino, oziroma povišek premije;

2. kdaj se je premija odposlala zavarovalnici.

§ 14. Lovci, ki so včlanjeni v lovskih društvih, so zavarovani za dotično koledarsko leto, v katerem so plačali članarino pri svojem pristojnem društvu ali pa premijo za povišek pri Zvezi. Dan, ko se je odposlala članarina po pošti se šteje kot dan plačila; zavarovanje pa stopi v veljavo ob 12. uri plačilu sledečega dne.

§ 15. Zavarovalna pogodba se sklepa za 10 let in pol in stopi v veljavo dne 1. julija 1940. Za drugo polletje 1940 bo Zveza prvič javila število ustanovnikov in članov, ki so vplačali članarino, oziroma poviške in izplačala premijo do 30. VI. 1940.

§ 16. Zveza lovskih društev v Dravski banovini se zavezuje s tem, da za trajanje te pogodbe ne bo sklenila z nobeno drugo zavarovalnico isto ali slično kolektivno pogodbo, ki bi se morala smatrati kot zamena ali popolnitev te pogodbe.

§ 17. Pri vseh zavarovanjih, navedenih v tej pogodbi, veljajo obči zavarovalni pogoji Zedinjene zavarovalnice, to pa samo v toliko, kolikor niso nasprotni posameznim odredbam te pogodbe.

§ 18. Pogodba prestane veljati v slučaju, da bi bila Zveza lovskih društev v Dravski banovini razpuščena ali da bi prestala obstojati. Če število zavarovancev pade izpod 3.000, se more pogodba razveljaviti ter je v tem slučaju odpovedati pogodbo v treh mesecih pred potekom pogodbenega leta.

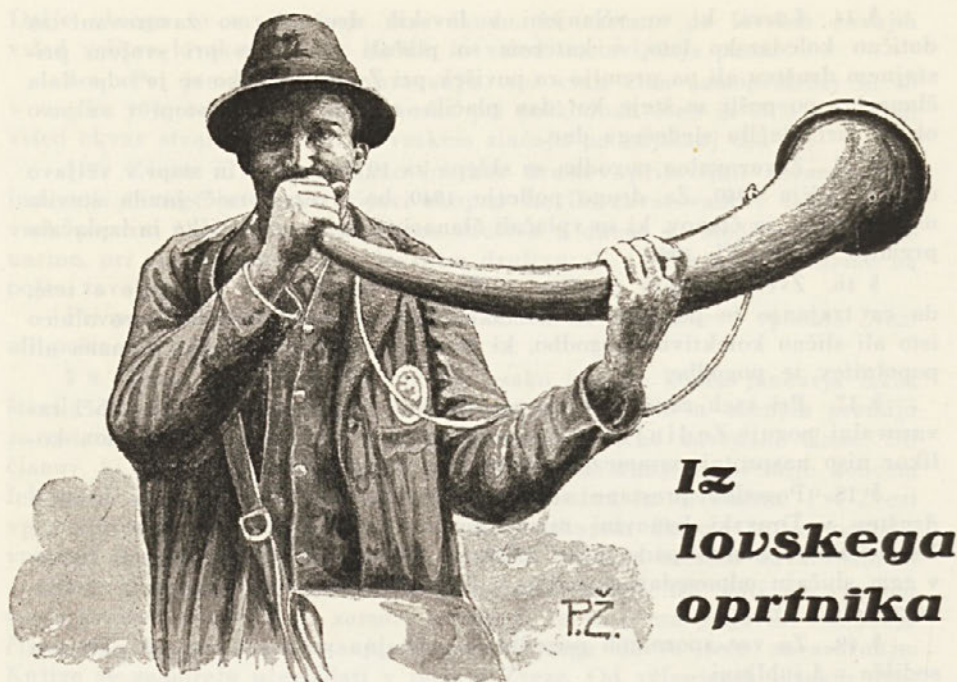
§ 19. Za vse spore teh pogodb so pristojna po naravi stvari oklicana sodišča v Ljubljani.

§ 20. Po nastopu nezgode ali škode ima zavarovalnica pravico izključiti dotičnega zavarovanca od nadaljnjega zavarovanja, če je plačala odškodnino, ali če je zavarovanec zvičajno stavil kak neosnovani odškodninski zahtevek.

§ 21. Določbe čl. 20. splošnih zavarovalnih pogojev za zavarovanje zakonite dolžnosti jamstva ter čl. 19. splošnih zavarovalnih pogojev za nezgodna zavarovanja se dogovorno spremenijo tako, da je ta kolektivna zavarovalna pogodba obojestransko neodpovedljiva do 1. I. 1945. Po tem terminu pa se določi 3 mesečni odpovedni rok v zvezi z določbami teh paragrafov. Oboje polic se izpostavi in premija obračuna na podlagi 5.000 zavarovanih članov. Za presežke se izvrši obračun z dodatki.

Opozorilo! Z oz. na gornjo zavarovalno pogodbo se pozivajo vsi člani, ki hočejo zavarovanja povišati, da nemudoma nakažejo »Zvezi lovskih društev v Dravski banovini« na njen ček. račun 11.942 premije, ki odgovarjajo povišani zavarovalnini in da na dopisnici (z znamko 1 din), priloženi tej številki, sporoče podatke, in sicer: 1. ime in priimek, poklic, stalno bivališče, pošto; 2. v katerem lovskem društvu je včlanjen in ali je vpisan kot lovec ali lovski čuvaj; 3. kolikokrat povišek želi v nezgodnem in kolikokrat v jamstvenem zavarovanju.

Ker prične zavarovanje z dnem, ki sledi dnevu vplačila poviška pri »Zvezi« ali dnevu oddaje na pošto na naslov »Zveze«, se vsi člani lovskih društev v lastnem interesu pozivajo, da vpošljejo poviške čimprej »Zvezi« in ji podajo gornje podatke, da bo povišano zavarovanje veljalo zanje že s 1. julijem 1940.

Vse spoštovane dopisnike in sodelavce prosimo, da glede priobčitve njihovih poročil in zlasti člankov nekoliko potrpe, ker je obseg vsake številke določen in omejen po proračunu, ki ne sme biti prekoračen. Ob tej priliki prosimo zlasti gradiva za oprtnik in fotografij iz življenja divjadi. Ur.

*

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1959. (Konec.) Prvo zlatovranko je videl neki učenec 28. aprila pri mlajtinskem logu, 29. maja sem eno videl pri Beltincih, 15. julija sem videl dve na travnikih pod vasjo. Ko sem se 14. julija peljal z vlakom proti Ormožu, sem videl ob progi od Ivankovcev do Pušenc 14 zlatovrank. Dne 31. julija sem pa blizu Ljutomeru videl štiri zlatovranke. Eno sem videl 2. avgusta pri Nemčavcih, 11. avgusta eno pri Moravcih. Pri mlajtinskem logu sem 18. avgusta videl osem zlatovrank. Eno sem videl še 22. avgusta pri Moravcih, zadnjo pa 24. avgusta na noršinskih travnikih.

Sive čaplje so bile letos bolj redke. Tako sem videl 28. aprila dve, ko sta leteli nad vasjo, eno sem videl 21. junija, 4. julija sem zopet videl eno pri Martjancih, dne 14. julija pa štiri pri Dokležovju. Istotam sem videl 31. julija tri, 18. avgusta sem videl tri na naših travnikih v »Kuhlecu« in isti dan v »Borovju« še šest.

Tudi šmarnice so bile redkejšje kot druga leta. Prvo sem čul v vasi 3. aprila. Med poletjem sem videl le posamezne v naši vasi kot tudi v sosednjih vaseh. Zadnjo sem videl 31. oktobra v Bogojini.

Prvo črnoglavko sem čul pri našem gozdu 11. aprila.

Rjavega srakoperja sem prvega videl dne 29. aprila pri Martjancih. Teh je bilo letos več kot prejšnje leto. Mnogokrat sem jih videl za šolskim vrtom, v meji pokopališča, v grmovju pri bogojnskem mostu in drugod.

Črnočlega srakoperja sem prvega opazil 1. maja pri Bogojini, istotam sem 4. maja videl dva. Dne 15. julija sem videl štiri na noršinskih travnikih.

Prvo prepelico sem čul 4. maja na bogojinskih njivah.

Pogorelčka sem videl 22. maja v živi meji pri Beltincih. V tukajšnji okolici so pogorelčki redki.

Hudournike sem videl 23. maja, in sicer okoli deset, ko so leteli nad vasjo; enega sem videl 26. maja, 27. maja sem jih pa videl pet, ko so leteli nad šolo. Dne 29. maja sem jih zopet videl deset, ko so leteli nad bogojinskimi njivami. Isti dan sem jih videl še v Soboti in enega pri Dokležovju. Vreme je bilo deževno. Nato sem jih videl še pet dne 30. maja pri Bogojini, enega pa sem videl 14. junija nad vasjo.

Velikega muharja sem videl 18. avgusta na sosedovem vrtu.

Čopaste sinice sem videl 28. oktobra v našem gozdu.

Neki učenec mi je povedal, da je videl v gozdu precej rumenih kraljičkov dne 15. oktobra. V sadovnjakih letos nisem nobenega opazil.

Včasih sem tudi opazil kako kanjo, ki so tu v okolici bolj redke. Pač pa sem dosti opazil skobcev, katerih druga leta tudi ni bilo toliko videti.

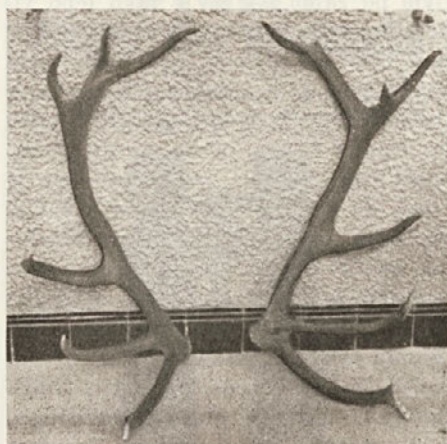
Kot druga leta, tako je bilo tudi letos opaziti pozimi v sadovnjakih mnogo velikih sinic, rumenih strnadov, poljskih vrabcev pa tudi dolgorepk, plavčkov, pezdličev in palčkov.

Ivan Hribar, šolski upravitelj.

Opozorilo. V junijski številki je pri uvodnem spisu »Lisičje življenje in konec« po neljubi pomoti izostalo avtorjevo ime, F. Siherl, kar naj čitatelji dopolnijo, sam avtor naj nam pa to nevšečnost blagohotno oprostí. Ur.

»LOVSTVO«, knjiga s tem naslovom avtorja ing. Ivo Čeviča je izšla na 445 straneh, ki smo jo z navedbo vsebine napovedali v 5 številki »Lovca« str. 213. Knjiga je lepa dopolnitev naši »Naš lov« ter jo toplo priporočamo. Broširana velja 80 din, vezana 100 din in se naroča pri »Tipografiji« d. d. grafičko-nakladni zavod Zagreb, Preobraženska ulica 6.

Kapitalni* letošnji odvržki šestnajstera raka izpod Košute nad Tržičem, najbrž najmočnejšega jelena tega vzornega lovišča. Zanimivo je, da nihče od lovcev ne ve, kje ta jelen ruka in se pokaže šele na krmišču.

	leva veja	desna veja
dolžina	111 cm	106 cm
obseg venca	25 „	22,5 „
parožek-nadočnik	45 „	42 „
sivček	36 „	34 „
srednjik	37 „	36 „
srednji obseg veje	17 „	16,5 „
težina	3,05 kg	2,97 kg

Če k temu priračunamo lobanjo in nekaj zaradi močne izsušitve odvržkov, bi to rogovje tehtalo po vkuhanju najmanj 7,25 kg, ako ne še več.

Ing. F. Sonnbichler.

Zgodbica 1. Imel sem pot v Brezno in ker je bilo tam in do tja lovišče mojega strica, sem vzel puško s seboj. Že mi je bilo žal, da moram tako daleč nositi v toplem popoldnevu precej težko puško in pa nabasan nahrbtnik, ker je bilo sonce izredno pekoče za okto-brsko jesen. Ko pridem že skoraj na cilj, kjer mi je bilo izprazniti nahrbt-

* Za gorsko lovišče (oboro) v višini od 800 do 2000 metrov je to posebnost in znak strokovnjaške, pravilne gojitve valedivjadi.

nik, zagledam na drugem hribu sredi vinograda zajčka, kako obira listje s trsa. Nenavadna slika me priklene na mestu. Pridruži se mi še kmetič in oba skupaj gledava ta prizor. Kmetič me stalno vprašuje, zakaj vendar ne streljam po zajcu, ki ga je tako lepo videti. Razdalje je bilo okrog 100 kor. Ker ima leva cev polčok, potisnem vanjo naboj štev. 4 in sprožim. Po strelu se zajček obrne še malo bolj proti nama in naju z istega mesta mirno gleda. Kmet pravi, da je »zacopran«, ker je videl, da se je okrog zajčka zakadilo ob strelu in da naj grem ponj. Nahrbtnik pustim pri kmetu na cesti, puško nabašem in hajd v jarek in na drugo stran v gorice. Kmetič mi je kazal smer, da sem prišel v tisto vrsto, kjer je naš zajček še vedno čepel na mestu. S pripravljeno puško se plazim proti njemu, ki me brez strahu gleda in se ne gane. Ko se približam na nekoliko korakov in se še ne gane, sem mislil, da mi ga je kdo nastavljal. Zato stopim do njega in ga brcnem z nogo, da se skotali nekaj korakov navzdol in obleži. Primem ga in glej, zajček je bil še topel in ko ga preiščem, najdem, da mu je samo eno zrno šlo visoko v vrat in ostalo v vretencih hrbtenice, kar je povzročilo omedlevico in tudi smrt. Da pa je ostal v položaju, pa je bil vzrok ta, da so se mu prve šapke zapletle v goste pogonjke in je stal kot strašilo. Danes na tako daljavo že dolgo ne streljam, toda takrat sem bil mnogo mlajši ter bolj nestrpen in vroč.

II. B.

Lovski koledar za julij

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	4 ^h 23	19 ^h 43
21.	4 ^h 31	19 ^h 37
31.	4 ^h 42	19 ^h 27

Mesec je 5. v mlaju, 19. v ščipu.

Društvene vesti

Za »Zeleni križ« je daroval Voltmann Edvard iz Ljubljane 200 din namesto venca na grob pokojnega inšpektorja Feliksa Justina. Plemeniti darovatelj se je medtem sam preselil v večna lovišča in položili smo mu na grob zeleno vejico v svetel in trajen spomin na dragega lovskega tovariša.

V počastitev spomina na pokojnega Eduarda Voltmanna sta podarila dr. Ad. Kaiser in njegova soproga Thekla »Zelenemu križu« 500 din. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Novi psarni. JKS prijavlja v zaščito psarno »GOLO« za ptičarje vseh pasem in za brake jazbečarje, lastnik Franc Peries, veletrgovec v Ljubljani, Prešernova 7-9, in psarno »KOLPA« za terijerje, lastnik Stane Turk, učitelj v Metliki, Dolenjsko.

Zaščita teh psarn postane pravo-močna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov. Savezni tajnik.

Prijavljena legla (četrti seznam). Dne 25. maja 1940 je plegla nem. kdl. psica »Dua« (Oka) JRP 114 B po »Vasko Nikolsburg« JRP 119 A — osem mladičev, pokončani 2 psici, ostalo je 6 (3—3) mladičev, lastnik psice je Med. Vet. dr. Valentin Sočavec, banovinski veterinar, Braslovče. — Dne 12. junija 1940 je plegla špringer španijelka »Girlie« JRS 18 Z po »Jaso Zagajski« JRS 26 Ž — šest

(2—4) mladičev; uničene 3 psice; ostali so 3 (2—1) mladiči; lastnik psice je preparator Franc Barbič, Ljubljana, Igriška ulica 10.

Dne 24. aprila 1940 je polegla nem. kdl. psica »Asta Metliška« JRP 119 B po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A — pet (2 — 3) mladičev; lastnik psice je žel. uradnik Ivan Caf, Maribor — Po-brežje.

Psarna Stražiška ugodno proda nem. kosmdl. ptičarko »Ago Visoško« VRP 455, pol. 10. junija 1939, ki je do-bila na letošnji pomladanski vzrejni tekmi ptičarjev v Ljubljani drugo oce-no. Vprašanja na: Milka Matajce, Stra-žišče pri Kranju.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvu prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nuj-ni spisi in obvestila pa le, če jih ured-ništvu dobi vsaj do 15. v mesecu.

Iščem službo gozdnega in lovskega čuvaja. Imam dva državna izpita ter gozdarski in lovski izpit in dolgoletna spričevala. Naslov v upravi »Loveca«.

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Dvor-ni trg 1, ima v komisijski prodaji sle-deče orožje:

1 Bock petelinka kalibra 16/8 mm 2500 din; 1 Bock petelinka kal. 16/9,3 mm 2000 din; 1 dvocevka petelinka kalibra 16/8 mm 1500 din; 1 enocevka petelinka kalibra 9,3 mm 1200 din; 1 Schönauner repetirka kalibra 6,5 mm 2500 din.

Iščem odstrel 2 srnjakov; ne prehud teren. Ponudbe na pisarno Lovskega društva v Ljubljani.

Strojenje in barvanje srnjih, jele-njih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno pod-jetje Peter Remer, strojarna, Stu-denci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki mno-žini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 280 g, dalje od naših novih lahkil modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g,

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g,

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovjšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka **Fabiani & Jurjevec**, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka **J. Lavrič**, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Šifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»**HUBERTUS**«, Slav. Požega, Poštini predal 12

Av gust

Foto Vl. Leitgeb

Ado Makarovič

Zakaj je trentarski lovec padel v prepad?

Ko sem pred dvema leti pisal za »Lovca« o bajki o Zlatorogu, nisem mogel nikakor razumeti, zakaj je prav za prav padel trentarski lovec v prepad, še preden ga je Zlatorog »napadel«. Kogar sem vprašal — tudi lovci so bili vmes — nihče tega ni vedel. Uvidel sem, da tega ne morem rešiti, in sem pustil vprašanje na miru, čeprav prepričan, da si lovec ni mogel misliti, ne povedati kaj takega, da je nesrečni lovec padel, ker se je kozlovo rogovje — zasvetilo v soncu — —

Bajko o Zlatorogu je prvi zapisal K. Deschmann (»Lai-bacher Zeitung«, 1868). Za njim so jo ponavljali drugi, a kaj novega ni dodal nihče. Zato je Deschmannov tekst še najbolj pristen. J. A. Glonar (»Monoceros in Diptamus«, ponatis iz ČZN, l. 1910, štev. 1-2) je podčrtal važnost tega mesta s tem, da je dal tekst v originalu, ki se v prevedbi glasi: »Na novo poživljen je planil (Zlatorog) proti svojim zasledovalcem na ozki stezi, njegovi roglji so se zableščali v soncu divnejše kot kdaj, oslepljen se je zazrl trentarski lovec v brezdanjo globino, že se je majal, še en skok Zlatoroga, ko je zgubil lovec tla pod nogami in je omahnil v prepad.«

Tako »mistično«, kot pravi Glonar, piše tudi Urbas (navedeno v prevodu): »...oslepljen po rogljih, ki so se zasvetili v jutranji luči, je omahnil predrzni lovec v prepad.«

Malo obširneje, pa nič novega, pove Kelemina: »...Skokoma se približa po ozki stezi (Zlatorog) trentarskemu lovcu; krasno zažari njegovo rogovje v sončni luči. Lovca zapusti ob tem pogledu mirna zavest: pred njim ponosni Zlatorog, ki se približuje v grozečem naskoku, pod njim brezdanja globina, zadaj nebotična stena: zavrti se mu v glavi in telebne v globino.«

To mesto je na vsak način pokvarjeno. Bajka je izrazito lovska, prastara, ostalina samolovske prakulture in nam govori o lovski veri, da se napadena žival čuvane, redke, izumirajoče vrste maščuje svojemu ubijalcu. Da Zlatorog, ko je použil čudodelno zelišče, zrastle iz krvi (divji polaj, diktam) ne umre, to je vera v neumrljivost in božanskost vrste. S tem je lovskim modernim krogom povedano nekaj čudnega sicer, kar pa ne dirne čuta za resničnost, ker se še vedno katera žival tu pa tam, čeprav zadeta, reši z begom in se — izliže.

Kar pa ta Zlatorog tu počenja, tega tudi lovska latinščina ne prenese. Diktam je sicer čudežno zelišče, pa tako bliskovito kot pri Deschmannu nikjer ne učinkuje, in to novo moč ima ta rastlina od Deschmanna zato, da se Zlatorog lahko takoj vrne lovcu nasproti. Če se vprašamo, kaj je hotel Zlatorog prav za prav, da se je vrnil, nimamo odgovora, ker če je hotel strmoglaviti lovca v prepad, zakaj ga ni strmoglavil? Zakaj išče pripovedovalec druge vzroke za lovčev padec? In tako neverjetne. Če ga ni hotel napasti (in gotovo ga ni hotel, kar bo vsak lovec pritrdil), ga je hotel ustrašiti z bleščecimi se roglji? Naivnost take misli kaže že samo besedilo Deschmannovo: »— njegovi roglji so se zableščali divnejše kot kdaj«, kar se pravi, da so se roglji samo malo krasnejše zableščali, kot so se po navadi bleščali. Zakaj niso torej vsi lovci, ki so kdaj videli te roglje, popadali v prepade? Tudi vračanje in »grozeči naskok« sta sumljiva.

To mesto bi lovski pripovedovalec drugače podal, n. pr. tako, kakor je podano maščevanje jelena v legendi o svetem Hubertu. Svetega Huberta sreča jelen s križem med rogovjem, kar pomeni, da je sveta, od Boga zaznamovana in čuvana žival. Ta jelen s križem je samo zadnji ostanek zaznamovanih živali, ki so v stari lovski kulturi sredozemlja zaznamovani med rogovji z znamenjem božanstva: sonca ali lune. Take spomenike poznamo iz Egipta, Mezopotamije, Fenicije, Grške; često je sveti simbol na čelu živali in nastopa razen v

navedenih zemljah, tudi v Afriki (Kamerunu in Sev. Gvineji) in Indiji. Tako so tudi zlati roglji našega Zlatoroga samo znamenje, da je ta žival posvečena božanstvu svetlobe in pomenijo svetlo nebesno telo (luno!). Prvotno pa sam pojav živali ne more škoditi lovcu, ampak prav nasprotno!

Dočim pa pri legendi o jelenu s križem med rogovjem žival ne napada, naš kozel hoče »napasti« lovcu. Ta »grozeči naskok« torej lahko mirno črtamo, ker je p o t v o r j e n.

Strah in spoštovanje pred živaljo je pa v absolutno lovski kulturi nerazdružljivo zvezan z vero v — zli pogled. In ta manjka tudi v bajki o Zlatorogu. Ne »razodetje« Zlatoroga kot božanske živali z bliskanjem zlatih rogljev, ampak zli pogled Zlatorogov je zmedel predrznega lovca in ga vrgel v prepad. Žival se je obrnila k lovcu z glavo ali z vsem telesom, kakor da bi se srečala, n. pr. v Hubertusovi legendi ali v slovenski narodni pesmi (Štrekelj, št. 239):

»Ga jelen srečal je strašán:
Na hrbtu imel je mašni plašč,
Na čelu je imel kelih zlat.«

Nikjer, žal, ni več omenjeno, da ga je žival pogledala, čeprav bo marsikateri lovec dobro poznal »zli pogled« zadete živali. Kaj je v tem pogledu, nihče ne ve, ve pa vsakdo, da je v njem sovraštvo in očitane in žalost in bolečina in da tega pogleda marsikateri lovec ne pozabi več, kakor ne pozabi grenkega in zlega čustva, ki ga je doživel v tistem hipu. Tak pogled ranjene, upehane, premagane živali poznajo lovci vseh časov in vseh krajev. Vera v zli pogled je izrazito lovska in priča o plemenitih čustvih do živali iz dobe, ki pozna skoraj samo ali samo lovca. Vera v zli pogled preganjane — prepovedane živali se nam je pa ohranila v bajki o »beli divji kozi«, ki jo je priobčil France Kotnik v »Storijah« I. pod št. 18, kjer piše (str. 102): »Prim.(erjaj) pravljico o Zlatorogu. Trentarski lovec tudi telebne v prepad.« Čeprav Kotnik ne pove ničesar več kot to, je tudi ta mig dobrodošel, tembolj, ker ga Kelemina (št. 70) nima več. Pripovedka je z Brške planine v Ziljski dolini in jo ima tudi Graber (»Die weiße Gemse«). Tu nastopa prepovedana žival kot »ukleta deklica«, torej boginja lovka. Ker je žival=božanstvo in dobi bog v neki dobi človeško lice, je pojmovana čuvana žival kot bog (=človek), ki je bil za kazen izpremenjen v žival. Poljedelec pač ne more razumeti stališča samolovca, kateremu žival ni nič manj vredna od človeka, ampak

prav nasprotno (Vater). Prevzetna in bogata deklica zasmehuje mladeniča, ki ji razodeva svojo ljubezen, in mu reče: »Kdor hoče imeti mene za ženo, mora imeti zlate zobe in zlate lase.« (=mora biti božanskega porekla! Prim. Zlatorog, Kresnik!). Mladenič je preklel ošabno dekle, ki se je takoj sprevrgla (spremenila) v belo divjo kozo, ki je zdirjala na planino. »Marsikak lovec se je predrznil in se ji je približal, a vsakega je zadela nesreča.« Tudi tri brate lovce je premagala lovska strast. Čeprav jih »stari lovec« svari, gredo vendar na lov, da bi uplenili čudnolepo belo divjo kozo.

»Prvi se takoj napravi na pot. Kmalu je na gori in od daleč že vidi belo kozo. Da je ne bi prestrašil, sname čisto tiho puško in hoče nameriti. Toda v tem trenutku ga tako splaši grozni pogled divje koze, da začne bežati. Na begu pa se (mu) sproži puška in ga zadene naravnost v srce.« Tudi drugega brata »je splašil kozin pogled, da je zbežal«. Za kazen je padel kmalu nato v vojni. Tretjemu bratu pa se je zgodilo takole: »Ni še utegnil zagrabit za puško, kar se mu začne motiti in telebnil je v zevajoči prepad. Od tega časa pa bele koze niso več videli. Brez sledu je izginila.« (Kotnik.)

Tudi tretjega brata je torej zmotil in splašil »grozni pogled« divje koze. Tudi »bela koza« je izginila brez sledu, kakor »bele koze« na Triglavu s svojim Zlatorogom. Zveza obeh pripovedk je očitvidna in opravičuje rekonstruirati v bajki o Zlatorogu prvotno: Trentarskega lovca je splašil »grozni pogled« Zlatoroga, »da se mu je začelo motiti in je telebnil v zevajoči prepad«. To je pristno in lovsko, ne pa svetlikajoči se roglji.

Za boljšo podkrepitev te teze bi bilo treba poizvedovati med lovci po ostankih vere v zli pogled zasledovane in ranjene živali, ker je o tem predmetu premalo znanega. Našel sem samo en primer take vere na Pohorju: »Lovec ustreli. Zajec se ustavi in ga debelo pogleda. Kar priteče še eden, tretji, četrti zajček... Vsakikrat lovec ustreli, vsakikrat se zajec ustavi in ga debelo gleda... Tesno postaja lovcu« itd. (Schlosser, Der Sagenkreis der Poštela, št. 32). Tudi zajec je ponekod sveta žival, tako pri sibirskih lovcih, kjer pomeni celo praočeta = lovca v luni.

Iz oči gleda duša. Tudi za našo deklico-kozo so značilne »krasne oči«. Nekateri živali imajo res krasne oči in lovec dobro loči »dober« pogled od »hudobnega« (zlega) pogleda iz takih oči. Kdor dobro opazuje, in to je znal posebno lovec, opazi, da se v očeh živali nekaj izpremeni, da postanejo »hudobne«, kadar je žival mučena, zabodena ali zadeta. Na tej podlagi sloni poseben

način ugotavljanja bolezni iz oči. Začetnik te metode je opazil izpremembo v očeh sove, ki si je zlomila nogo.

Dr. Zell (»Ist das Tier unvernünftig?«, Kosmos) deli živali v take, ki imajo boljše razvit voh na škodo vida in obratno v živali, ki bolje vidijo kakor vohajo. Tudi vera v zli pogled je s tem v zvezi in loči pogled mačje živali kot vedno hudoben, izrazito zli pogled, dočim je pogled vohajoče, pasočje se živali hudoben in prinaša nesrečo samo, kadar je žival zasledovana ali ranjena. Divja zver, roparica, ki je izrazito očesna žival, je nasproti človeku-lovcu sovražna, ker se vtika v njeno pravo: lov na pasočje se žival. »Pravico« loviti pa je dala človeku pasočja se žival sama, odnosno bog v tej živali. Pri tem lovu pa mora lovec paziti, da hrani kri ubitih živali, ker je v krvi življenje. Če to dela, mu tudi žival-lovec (lev, tiger, leopard i. dr.) ne more škoditi, ampak zahteva samo davek v krvi, to je: človek ji daruje nekaj svoje krvi (in se obreže) v znamenje, da je nasproti levu enakovreden z živaljo, ki jo lev lovi.

Človek mora izpolnjevati torej na dve strani lovsko-verski zakon. Bolj kot same živali (leva) se boji človek pogleda te živali in da se ne boji smrti, ki mu preti od leva, je razvidno iz strahu pred antilopo, to je njenim pogledom, ker mu ta ne more škoditi kakor lev. Česar se lovec boji, to je kazen božja za neupoštevanje lovskega, od obeh bogov danega zakona. Oba boga kaznujeta z zlim pogledom.

Dualizem lovske prakulture je ostal v kulturi mahalbi (mahalbi = »lovec«) v Afriki, ki jo je zasledil Frobenius (Kulturgeschichte Afrikas). Ena najznačilnejših bajk iz religije te kulture pripoveduje, kako je postal človek »roparski« — lovski živali enakovreden in samozavesten tekmeč. Bajko pa poroča tole:

Lovci Kulluballi imajo svojo moč od »neke« antilope (= dobri bog lovec). »Prvi« Kulluballi in »neki« lev (= divji lovec) sta istočasno lovila »neko« antilopo. Kulluballi je bil hitrejši od leva in mala antilopa mu je rekla: »Ustrelj me, odlomi mi en rog in napolni ga z mojo krvjo. Če te bo potem lev napadel, te bo le opraskal (okrempljal), ubiti pa te ne bo mogel.« Kulluballi je naredil, kakor mu je velela antilopa: ustrelil jo je, odlomil ji rog in ga napolnil z njeno krvjo. Nato ga je napadel lev. Ranil je Kulluballija spolovilo, da je odletel košček mesa; drugega mu ni nič naredil. Kulluballi si je postavil na tistem mestu prvo kočjo in se je tam naselil.

Važen pa je konec:

»To je pri (plemenu) Bafulabe baje še danes v navadi.« Ta čudni konec pomeni, da je ta bajka še danes živa iz običajev pri

inicijaciji fantov. Pri teh zrelostnih ceremonijah najprej mnogo plešejo in ropotajo, da pridejo mladeniči v ekstazo, nakar se nenadoma prikaže — leopard (ali kaka leopardu sorodna zver). Njegova pojava vzbuja grozo in prestraši lovske kandidate do smrti. To bitje se vrže nanje in jih ranja, posebno na spolovilih, da nosijo od tega vse življenje sledove.

Ta »leopard« je seveda tako maskiran mož, ki s svojo krinko pomeni lovsko, leopardsko ali levje božanstvo. Frobenius je mnenja, da predstavlja znana risba, imenovana »sorcier« v jami »Trois frères« pri Ariège-u v južni Franciji prav tega maga ali duhovna. Tega čarovnika, ki je risan v profilu kakor vse živali, ima pa obraz podan naravnost (en face), primerja Frobenius risbam levov iz saharskega Atlasa, ki so tudi risani v profilu z glavo naravnost, dočim so vse druge živali risane samo v profilu. Frobeniusu pomeni žival z »obrazom« naravnost bitje z zlim pogledom, in upravičeno, ker »zlega pogleda« se bojijo vsi lovci Mahalbi in ostali, ki niso več samo lovci.

O nekem lovskem plemenu so pripovedovali Frobeniusu Tuaregi v Haussa, da se spolno dozoreli fantje takole pripravljajo na lovski poklic: Najprej morajo vloviti eno ali več antilop. Potem pridejo v neko jamo, kjer so tepeni in okrempljani. Končno se morajo boriti z leopardi ali levi (maske!). »Ko jih zver naskoči in jih hoče fascinirati s svojim pogledom, ji pomolijo nasproti poln rog antilopje krvi in zver jih pusti na miru. Mladeniči so tako postali lovci-možje in imajo na lovu mnogo več uspehov kot Tuaregi, ker so dobili vsa bajila (Zauber mittel) od — male antilope!«

Dualizem lovske dobe imamo tu v originalu. Oba boga lovca, loveči in čuvajoči, nastopata kot živali: lev — antilopa. Človek mora ugoditi obema, če hoče loviti, a kot močnejšega se mu kaže dobri lovec, ki ne ubija, ampak celo samega sebe dá človeku v hrano. Njegov zakon je v bistvu: čuvaj kri, ne jej krvi! »Na tla jo izlij kakor vodo,« čitamo v Mojzesovem zakonu, a tu: hrani kri v rogu. Če človek izpolni to zapoved, je opravičen pred dobrim bogom lovcem, a tudi ubijajoči bog mu ničesar ne more. Bogu, ki se kaže kot lev, pa žrtvuje človek nekaj svoje krvi. Ta bog-lev je vedno zlega pogleda, dočim pogleda bog-gazela »hudo« samo, če ne izpolnjuješ zakon: če ne hraniš krvi, ampak jo ješ; ali če ješ, česar ne smeš; ali ubijaš, ker ne smeš ubijati.

Vera v stalni zli pogled, ki izhaja od zlega bitja, je pri nas že davno izumrla, ko so pač izumrle roparske živali. Ostala pa je v zadnjih sledovih lovske kulture: v bajkah (a tudi tukaj izumira) vera v zli pogled dobre živali.

Tudi antilopa škodi lovcu s svojim pogledom, če se ne drži zakona boga-antilope. Zato se Mahalbi bolj boji pogleda zadete živali, če nima čiste vesti, kakor leva. Če namreč ni izpolnil, kar mora: ni zadel v vratno žilo, da nastopi takojšnja smrt brez dolge agonije ali krvi prejšnje ubite živali ni shranil (pokopal), ga zadeta žival kakor božja poslanka, da, inkarnacija boga samega — pogleda s svojim *zlim pogledom* in kazni, nesreča ali smrt mu je za petami. Isto velja, če lovec ubije prepovedano žival ali ob nedovoljenem času. S tem si je lovec zaigral pomoč dobrega božanstva in je tudi nasproti levu brez moči. Najhujši je torej pogled pasoce se živali, kakor v našem primeru: zasledovanega Zlatoroga in bele koze.

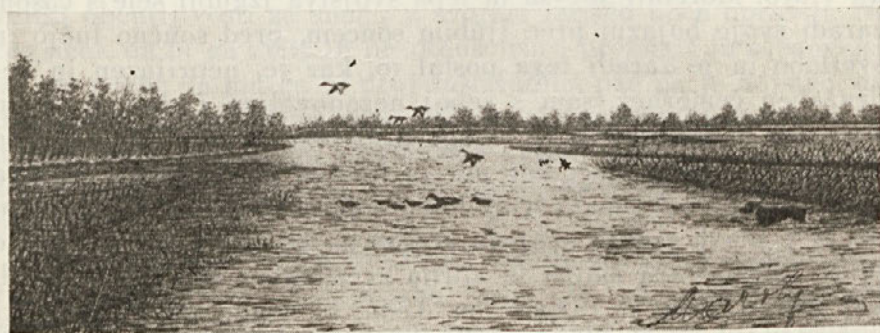
Da je najhujši pogled dobrega božanstva, sledi prejasno tudi iz dejstva, da se antilopa ne boji levovega pogleda, pač pa lev antilopinega in zato skriva svoje spolovilo med noge, pred njenim pogledom, da bi mu ne škodila, kakor skriva lovec svoje v usnjat mošnjček (Frobenius, str. 75).

Zakaj pade kaznujoči zli pogled umirajoče gazele baš na spolovilo, je umevno: ker se nisi držal zakona in te ne briga življenje in razplod moje vrste, tudi ti ne imej potomstva in umri!

Starejši od motiva srečanja živali (sv. Hubert), kjer gre žival lovcu nasproti (Trentarski lovec), je gotovo motiv, da se zasledovana žival obrne in ga pogleda. Frobenius prinaša sedem takih risb (str. 142 i. n.). To smatram za prav tako močen dokument, da se je lovec (in lev) bal zlega pogleda pasoce se živali, kakor je profilni lev z glavo naravnost dokaz vere v zli pogled roparice.

Deschmannovo poročilo popravimo torej lahko v našem smislu takole:

»Zlatorog je pogledal lovca, da se je temu zavrtelo v glavi in je padel v prepad.«

Dr. Fr. Mišič

Jazbec

Neveselega ponočnjaka in čemernege, ne ravno pobožnega samotarja in puščavnika, ščetinastega jazbega, podnevi le redko kdaj srečaš v našem gozdu. Dan najraje prespi od ranega jutra do poznega večera v svoji jazbini, v temnem podzemskem rovu, v kotlinasti jami in luknji, ki je temna kot črna noč in ki je ne razjasnijo nikdar sončni žarki. Naravoslovci ga prištevajo h kunam, vendar pa nima prav nič one prikupljive živahnosti, strasti, bistrosti in ljubkosti, ki vse odlikujejo njegove najbližnje sorodnike: kuno zlatico in belico, podlasico, dehorja ali vidro. Morebiti je vsa ta lepa svojstva izgubil šele s časom zaradi svoje bojazni pred ljubim soncem, pred sončno lučjo in svetlobo in je zaradi tega postal to, kar je, neprijazen in nedružaben čemernež, sam s seboj nezadovoljen čudak, ponočen postopač in tatinski lovec v lepo urejenem lovišču. Morebiti pa se izogiba belega dne, ker mu je narava že od vsega začetka dala v njegovo kosmato truplo ono neprijazno dušo. Kljub temu pa je v prvih tednih svojega življenja, ko mu v noč posije le tu pa tam meseca marca in aprila zvezdnato nebo z luno vred, kaj gibčen, vesel in razposajen. Tedaj se mladi, ljubki jazbečki kaj radi še v jutranjem soncu poigravajo ob očiščenem vhodu v temni brlog, se valjajo, postavljajo, objemajo, pretepajo in

lovijo, da je za opazovalca velik užitek, če jih opazuje pri tem početju, za njihovo mater, čemerno in sitno jazbečko, pa čisto tako neprijetna nadloga, da jih, zlasti če je ne ubogajo, začne kmalu kaj neprijazno in nematerinsko suvati, potiskati ali celo obdelovati s svojimi copatami. Enako zanimivo je, ko potem starka uvaja neuke in nevedne mladiče v potrebe, zahteve in skrivnosti ponočnega tatinskolovskega življenja, ki jih še čaka, ko se v celem njenem pedagoškem prizadevanju očitujeta v enaki meri nežna ljubezen in brezobzirna strogost.

Eno prednost ima jazbec pred vsemi našimi živalmi, namreč to, da v svoji hrani ni prav nič izbirčen, da sta njegovo zobovje in njegov želodec pripravna za uživanje vsake hrane, rastlinske, mesne, tople, mrzle, sveže, pa tudi stare smrdljive mrhovine, na drugi strani pa ima to slabo stran, da, kakor vse poje in požre, kar najde na svojih nočnih pohodih, tako te hrane in tega plena nima nikoli zadosti. Velik hlatavec, nenasiten požeruh in roparski grabežljivec je, da zaradi tega po pravici spada med zveri, četudi je pri izkopavanju raznih korenov, korenin in koreninic nedolžen koreninčar, koristen žužkojedec pri pobiranju raznih žuželk, ličink, črvov in polžev; vendar pa je bolj škodljiv kot koristen, kadar krade v jeseni na vinski gorici sladko grozdje in sočno sadje, v gozdu lesnike in drug gozdni sadež, na njivi pa lečo, oves in koruzo. Njegov jedilni list je v resnici vedno zelo bogat; tudi pozimi ni tako reven ali boren, da bi se zaradi pomanjkanja potrebne tečne hrane moral brezpogojno vdati tako imenovanemu zimskemu spanju. Zime v svojem mehko in toplo nastlanem podzemnem kotičku ne prepi v trdnem, smrti podobnem spanju kakor polhi, temveč — lenuh in ležuh — samo poležava in dremlje kakor medved, pa pride pred svoj rov ne le iz radovednosti, če je že zunaj postalo milo in toplo vreme, temveč tudi, da gre na krajši roparski pohod, pa tudi, ker ga tišči in sili truplo k opravlku, ki ga v veliki občutljivosti za snago v svojem ležišču noče opraviiti. Ni res sicer, da bi ga zvita in pretkana lisica pregnala iz njegovega brloga s tem, da mu ga je prej zasmradila, pač pa je dejstvo, da ima jazbec na prostem izven svojega brloga svoje stalno, v ta namen izkopano stranišče, jamico, v kateri nečedni, umazani požeruh pozneje pobira in požre smrdljive črve iz lastnih odpadkov.

Pozimi si zna poiskati in izpod snežne odeje izkopati velika, visoka mravljišča, mravljinjake, urno jih od spodaj navzgor razkoplje in razbrska, da pride enako kakor veliki divji petelin do obnemoglih mravelj in njihovih bub. V zgodnji spomladi je

nenasitljivi ropar enako kakor lisica, velika nevarnost za mladi zajčji zarod, pozneje celo za mlado srno; potem pa, ko naši najboljši drobnji pevci že gnezdijo in valijo, nobeno gnezdo na tleh ni varno pred njim, kakor tudi ne miška, ki se je prav tedaj, ko ropar izpraznjuje gnezda, prikazala neprevidno iz svoje luknjice.

Lovec, ki s skrbjo in ljubeznijo goji v svojem lovišču divjad, ne more torej biti prijatelj grabežljivega, tatinskoroparskega jazbeca. Puška, past, klešče, kol in tudi psi preže na požeruha že zaradi njegove škodljivosti za plemenito žival, pa tudi zaradi njegove masti, njegovega mesa in njegove kože. Umen gozdar, ki mu je na uspevanju in procvitanju gozda, ga rad vidi v svojih zelenih gozdih, ki mu v njih pomaga ter pobira in lovi miši in drugo škodljivo golazen. Enako ga tudi pameten kmetovalec ne bo preganjal prehudo, četudi mu tu pa tam kaj pokrade v koružišču, na trsu, na sadju ali celo v kurniku. Mirni in nepristranski opazovalec narave pa bo nerodnega podplatarja, ki sam sebe izdaja že od daleč, vedno vesel, če ga sreča v tistem gozdu ob jutranjem zvonjenju ali v mesečni noči, počasi in mirno, brez strahu in opreznosti prišepa ta veliki flegmatik, podoben mlademu medvedku, skritemu opazovalcu tik pred noge, ko zapazi zanj nenavadno človeško prikazen, se obrne hladnokrvno ter od-copota v drugo smer, tja na bližnji travnik, kjer na obloženi mizi že čakajo miši, črvi in polži.

Foto Mitja Krejči

Kanja mladica v suhih vejah in posluša mater, ki jo vabi k letenju

Fotografirano na 20 m in povečano.

Ing. Mirko Šuštersič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

15.

Trdno sem sklenil, da zamenjam puško za tako, ki bo gamsom v Stolu kos. Ko smo po rovtih pohajkovali za srnjaki in gledali v smaragd ozelenelih reber nad seboj, sem pravil lovcem o bajni puški. Nič več mučnega zalezovanja in iskanja. Gamsa bo kroglja pripčila k steni, da bo obstal kakor muha na limanici ali bo cepnil raz skalo kakor hruška z veje. Pred njim bomo pa lahko prej kozolce prevračali, na tako daljo jih bomo kovali. Neverno so se čohali za ušesi in se muzali. Pa se izdere Kugu in odkima: »I, če so pa take puške iznašli, bo pa obletenje sveta.«

Saj ravno tako hudo ni imelo biti z novo puško, vendar za takrat, leta 1925, ko je moderna balistika šele orala ledino lovskih pušk z veliko razanco in veliko začetno hitrostjo, je to pomenilo že nekaj. Zlasti če pomislimo, da za gore in pečevje dolga puška ni pripravna; vsak centimeter preko metrske dolžine hodi v napotje. Še manj je za pečevje puška z golimi cevmi, ki niso vložene na spodnji strani do ustja v les in puška, ki je sicer preobčutljiva in prefine zgradbe. Samo trdnost in odpor-

nost, klana izklesanost in nekaka grobejša zunanja oblika zdrže trajno krutost gorskih razmer. Lahka puška golih cevi se v goličavah in pečeh pri največji pažnji kmalu obtolče, oguli in pokvari kakor mehke mestni čevlji v ostrem grušču.

Vsekakor sem si želel risanico s tako razanco, da izpod 300 korakov ni treba pristrelbe, da krogla na tej poti nima čez 15 cm vzpona in živa sila na to daljavo ne pade izpod 200 kg/m. Naboj 7×64 s 3.2 ali 3.5 g smodnika in »torpedo« kroglo je to obetal. Zato sem si lahko na daljnogled to repetirko pristrelil na 300, 400 in 500 korakov. Taka puška je okrutna kakor je okrutna gora, a usmiljena za žival ravno zaradi krutosti žive sile. Danes je morda že zastarela.

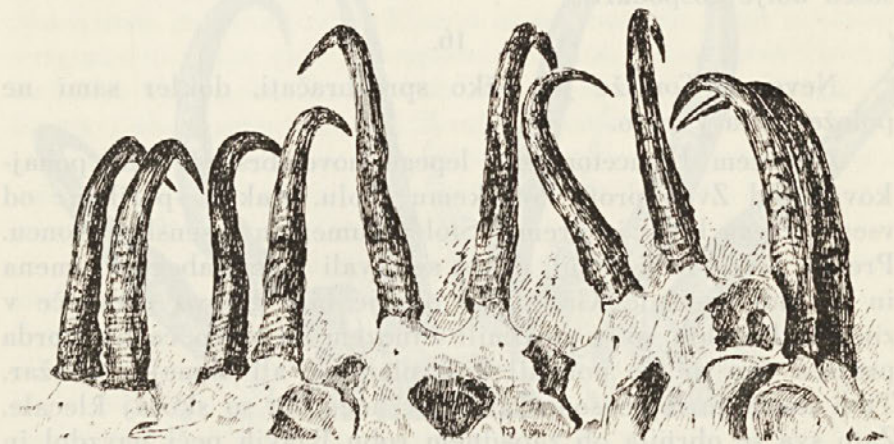
Napoved puškarja ni pretiravala. Toda vsaki kupi veselja je primešan pelin. Puška malega kalibra (7 mm) s tako ogromno živo silo in hitrostjo izstrelka je kaj občutljivo bitje in zameri vsak napačen prijem. Občutljiva je celo za drugo podnebje izven njenega rojstnega kraja in z redko izjemo moraš tako puško na novo pristreliti, kar se tiče višinske lege zadetka. Tudi ni vseeno, če jo pristreljuješ v dolini in potem streljaš v gorah 1000 ali 1500 metrov višje. Zaradi izprememb zračnega tlaka in vlage pa vsak povprečen lovec ve, kaj pomeni dnevni položaj.

Mnogo muke in slabe volje sem užil ter časa in nabojev žrtvoval, preden sva se s puško sporazumela na zaželjene daljave. In ko sem nestrpno čakal, da potisnem prvemu gamsu križ za pleče, sem bil razočaran. Prva dva strela sem gladko užgal prenizko in zdi se mi, da sem jaz bolj zijal kakor gams. Saj ni bil nikakor čez tristo korakov daleč, toda znatno više od mojega pristreljevanja in bog ve kakšen je bil dnevni položaj. Sreča, da je bilo na melu, kjer sem natančno videl udar krogle. Po videzu nista padli krogli za palec više ali niže. Lovca je nekaj lomilo na smeh, mene na jezo. Po tolikem zvonanju, pripravi in potih ti gams stoji v melu kakor klada in se mu čudno zdi, da ob jasnem grmi. Mislim, da sem še tretjo poslal v isto luknjico, saj pravijo, da gre v tretje rado in za vetrom potegne strela. Nisem pač mogel verjeti, da bi puška po vsem tem, kolikor sem se trudil, ne bila pristreljena v črno. Nazadnje se je gams naveličal in se jel umikati čez plaz. To me je šele osvestilo, da so misli prišle iz zakletega risa. Križ vrh hrbta in gams se je sesedel kot bi ga z loparjem po glavi. Še vedno pa je sedel strel jako nizko. In vendar kak učinek, kako razdejanje v notranjosti telesa v primeri s prejšnjo mojo kroglo.

Teden dni prej sem slučajno preskusil učinek na srnjaku. Ta rogač nikakor ni hotel od mene, kakor da bi vedel, da ni-

sem nanj namenjen. Toda ljubi »firbec« na novo puško, me je zmotil. Ne pleča na izstrelu, temveč onega na vstrelu ni več bilo in še kaj zraven.

Končno se je le puška v mojih rokah umirila in streli so padali, kakor je kazal križ. Za tem se mi je pa nekaj časa na velike razdalje godilo narobe. Sam, kakor lovci smo precenjevali take dalje in večkrat je prvi strel udaril previsoko. Razen tega je pa gorska okolica s svojo nepreračunljivo razsvetlavo in menjajočo se čistostjo obzorja uganjala svoje šale. Navadno je gams na take daljave zdržal poskusen strel, tudi dva. Vendar so bili to le izjemni streli, medtem ko na navadne razdalje okrog 300 korakov ni bilo treba popravljati. Seveda je za tak

natančen strel ob ugodni razsvetljavi treba priprave: dobrega oslona, brez vsake upehanosti, spokojno bitje srca in — dovolj časa! Če ni časa na pretek in vse najpripravneje za merjenje, je škoda mazati puško. Streljal sem vedno leže ali kvečjemu sede, dobro, negibno oprt s hrbtom. Tak daljnji strel je zame nepozabno doživetje, lovski spomin, ki ga ne prekrije prah kakor toliko drugih lovskih dogodkov. Zato bom z lovske livade ostalih dvanajst let pobral samo še nekaj neovelih cvetov, kakor srnjak glavice najlepših rož na pisanem travniku.

Puška se je skoz in skoz in docela obnesla ter so lovci dobili neomajno vero vanjo. Če je počilo, a niso videli živali, niso vprašali če leži, temveč kje leži. Tudi sam sem zaupal puški in ta vera je pomagala. Spominjam se, da sem na razdaljo 300 do 400 korakov s pet streli zaporedno pobral 5 gamsov na mestu.

V primeri s prejšnjimi napori zalezovanja po strmih gorskih goličavah, so bili s to puško izprehodi in dana možnost

izbiranja za odstrel. Pomlatil sem precej kržljavega in slabotnega iz tropov, kar bi sicer ne bil mogel.

Privoščil sem si tudi lahko oprezne stare tete, ki jih je bilo na pretek.

Na žalost ni bilo, kakor sem že omenil, starejših kozlov. Kakor hitro je krepak mladenič kazal peto, šesto leto starosti in je šel čez poletje na letovanje na severno stran Karavank, se iz inozemstva navadno ni več vrnil. Zalaz na rumenega gamsa je tam v poletnih mesecih vse pobral, kar je imelo krivce količkaj čez ušesa. Tako so imeli tropi deset do petnajst koz v prsku samo do štiri leta stara kozleta in še tega le po enega, redko po dva, včasih nobenega količkaj plemenjaka. Morda bo novi sosed bolje gospodaril.

16.

Neverne Tomaže je težko spreobračati, dokler sami ne položijo prsta v rano.

Z lovcem Frencetom sva lepega novembrskega dne pohajkovala od Zvož proti Potoškemu Stolu. Kakor »poriban« od vsega živega bitja je dremal Stol v rumenem jesenskem soncu. Prelep, diven dan je bil, da bi se živali bale slabega vremena in so tudi dremale. Gamsi, ki jim je bilo gotovo prevroče v zimskih kožuhih, so se umaknili v inozemsko senco, če jih morda prejšen dan ni tje potisnil kak planinec ali obmejni stražar. Tudi nama je toplo sonce zlezlo v noge, da so skoraj klecale. Zato sva se obrnila ob zapadnem robu Rjavih peči navzdol in sva počasi stopnjo za stopnjo manjšala višino. Na tistem sva se nadejala, — kakor se lovec vedno — da bo v teh razdrapanih pečeh z lepimi policami, živim gruščem, ruševjem in zakloni, le kaj živega. Malo pod sredino je skalnat pomol z lepim razgledom in tje sva po štirih zlezla iz ruševja. Po daljšem opazovanju je res nekaj oživel v nekem ruševem grmu in ugotovila sva samcato gamsovo kozico, ki je leno trgala zelenje s proda. Škoda tete ne bo, sva zaključila s Frencetom, ki je bil sporazumen, da zleze skozi tiste preklicano krušče se peči in na pičlo nastavljeni grušč ponjo. Res se je zvalila za rob v plaz in sproženo kamenje je rožljalo prav na meli v Monštranco. Zdelo se nama pa je, da iz naslednjega plazu tudi prihaja ropot. Natezala sva ušesa in se pozorno razgledovala. Čez nekaj časa zazveni v Monštranci pesek in na plazu se pokaže gams, ki jo je urnih skokov pobiral navzdol. »Ta je pa kozel«, reče Frence z glasom, ki je izdajal, da mu je žal, da nama jo je kozel odpetal. Na lepem se gams sredi plazu ustavi in stoji kakor pri-

lepljen toliko časa, da me je spravil iz hišice. Strmo navzdol je bilo, kakih 400, sem si mislil, in zato sem ga prijel pod vrh hrbta. Meter pod njim pod nogami je brizgnil pesek kvišku, tako da je gamsa kar dvignilo od strahu. Zdivjal je čez plazove na drugo stran in zginil v ruševju. Spoznal sem, da sta me čisti zrak in sonce, ki je malo južneje od mene gledalo tako zlato na gamsa, premotila najmanj za eno tretjino razdalje.

Skoraj sva že pozabila na gamsa in jela stikati po malhah za malico, ko se iz ruševja primoli gams ter se počasi poganja po strmih zelenih robovih navkreber. Očividno je nameraval po ovinku na drugem kraju peči priti po tolikem strahu v varno

inozemstvo. Od sonca ožarjen se je ostro odražal od sočno zelene gorske trave. Če se ustavi, ga pa bom, rečem, poveznem nahbrtnik predse čez rob večjega kamna in ležem na trebuh. »O, ja,« odvrne mimogrede med žvečenjem Frence, češ ali si videl smrt. Dobro podprem in oprem puško in spremljam skozi daljnogled gamsa, ki je stopal kvišku. Nad nekim majhnim grmom zastane in na pol proti meni obrnjen obstoji, tako da je navpična črta križa krila vrat in levo prednjo nogo. Z zadnjima nogama je stal nižje. Najbrže je obstal zaradi tega, ker sem lovcu rekel, naj vstane in opazuje z daljnogledom, kaj da bo. Prav sem sklepal, da bo gamsa nenadna pojava postave, ki jo bo zagledal na nebu, ustavila. Časa sem torej imel dovolj. Če si pa premisli, ne bo škode. In z vso skrbjo sem še enkrat pritisnil križ, premaknjen na 500 na vrat in počasi stisnil. Gams se je nekoliko izpodvil in skokoma planil v breg. Toda hitrost se je manjšala, kmalu je obstal, se na mestu zavrtel in zvalil po bregu ter se kotalil prav do ruševja, iz katerega je prišel.

Ko se je gams prekucnil, je France od presenečenja zajechal in se tako zamajal, kot bi bil on dobil svinec in skoro se mi je zvrnil čez skalo. Sesti je moral in dokaj časa je trajalo, da je zbral moči za prvo besedo osuplosti: »Saj ste ga res, ka-li?« Nizko ob zadnjih rebrih, torej malo desno, je sedela krogla. Dolgo je France po čez in pod vsemi pečmi potoval do plena in se še naprej čudil, celo v spanju.

Dokler bodo stale Rjave peči, je pravil, bo to pomnil in lahko pokazal nevernim Tomažem.

17.

Tisto leto, ko je bilo pozimi malo snega pa dosti vetra v gorah, smo si prav posebno poželeli gamsove juhe za božič. Veter pozimi ni prida, posebej ne za love, ker dvojno zebe, gamsji lov je pa dvakrat zanič, ker je navadno napačen veter in vzame s seboj gamse. Pa ima to navado, da se pozimi v gorah drži kar cele tedne. Tedaj zmrzne zemlja kakor rog, neprehodni zameti in nevarne opasti nastanejo, večkrat pa sneg v senci zledeni, da se ga komaj prime dereza. Trdno skleneš, da ne boš lezel v kake kočljive predele. A ne veš, kdaj se znajdeš v pasti in ko se zaveš, ti pri vsem mrazu postane malo gorko.

Puška, palica, nahrbtnik, daljnogled, plašč in še kaj ti opleta okrog telesa, ti pa visiš na zobcu dereze. Če spusti ali se spotakneš, se lahko zbudiš na onem svetu, čeprav se poleti po tistih krajih izprehajaš kakor po vrtu. Lovec Kugu je vedel povedati o taki vožnji, ki jo je sam napravil. Pod Srednjo pečjo je nekoč hotel streljati gamsa, pa je pokleknil. Med tem so dereze popustile in jel je drčati. Odskočil je, a pri tem zgubil ravnotežje. Sreča da tam končuje plaz v krnici a ne v previsni steni, kjer se je znašel do kosti oguljen.

Čudovito drže gamsovi parklji v takem snegu. Srečal sem se z njimi v takih okoliščinah. Da si prihranimo ovinek preko vrha, smo praskali z derezami čez pobočje, kjer sem z vodoravno stegnjeno roko lahko potipal sneg v strmini. Iz doline pred nami plane trop gamsov in drvi proti grebenu, da je hreščalo po snegu. Ker se je pa veter na pobočju vrtil in je sever metal tokove nazaj, je pod vrhom zajel gamse naš dah od nasprotni strani in jih z vetrom vrgel naravnost proti nam. V divjem diru je šlo na nas in resno sem se bal, da nas ne zbijejo nizdol. Kakih 15 korakov pred nami je bil namreč širok žleb, od koder nas niso videli in so v vsem zaletu planili pred nas. Videl sem strah v njihovih očeh, ko so se zaustavljali, drsajoč se po vseh štirih, da bi se obrnili. Le nekaterim je uspelo, drugi so pa na seženj raz-

dalje zdrveli mimo. Tam so se izkazali gamsji parklji in nedosežna spretnost te živali. Mladiči so med begom od strahu cvilili, matere so prhale in sigale.

Pri tem se je trop v poplahu razletel na vse strani in nazadnje so posamič in v gručah divjali vse vprek in nazaj na vrh ter čez. Veličasten divji lov je bil to, ki ga znajo in morejo uprizoriti le gamsi. Človek z derezami je nebogljen romar.

Pa tudi če ni snega in tiste strmine v burji zledene in zamrznejo, da se kreše pod krampeži, ni dosti bolj varno. Glava in noga morata biti trdni, srce mirno.

Samo v Hudo stezo v Potoškem Stolu nad Skrilji smo zlezli po gamsovo juho. Burja nas je navijala za ušesa, da smo jih skrivali v volnene čepice in z rokami otepali pod pazduhami. Skozi Mali in Veliki Kser, kjer je bujno ruševje, smo se v hudi strmini še nekam ogreli, a zgoraj je vleklo, da smo namerjali že nazaj. Brez oblačka je bilo in sonce še daleč za Stolom in Begunjščico. Kugu je menil, da bi utegnil veter, ko izide sonce, popustiti in bo znosno. Zato smo se skrili v neko razpoko pod ruševje in čakali. In res, čim bolj je zorel dan, bolj se je togota vetra umirjala.

Potoški Stol s svojimi izdatnimi zimskimi pašniki, kjer se zbira rogato od blizu in daleč, je bil prazen. Tudi gamsi ne nosijo radi kožuhov po burji in so ali šli na Koroško ali kar tam ostali, ali so se pa zatekli niže v ruševje. Visoko na Hudo stezo, ki prav za prav ni nobena steza, a ime dovolj pove, kakšna je, nas ni mikalo. Kakor rog zmrzla zemlja, sneg po plazovih kot kamen in vsa plat ni kazala dlake.

Ko je jelo sonce lezti na dan, je veter potihnil in hitro se je grelo. Zlezli smo na razgleden rob strmega travnatega hrbta in z očmi in daljnogledi stikali po ruševju in zaklonih. V isti višini z nami smo daleč pred seboj iztaknili, da leži tropič gamsov. Sonce je stalo tudi nekako vodoravno za našimi hrbti in metalo čez doline in globoke zareze, ki so bile med nami in gamsi, dolge sence. Če bi bil stopil na rob, bi najbrž lahko z lastno senco zasenčil kakega gamsa. Tudi veter je vlekel v isto smer, a se je zaradi razdalje in zgubanosti sveta gotovo prej prevrgel in zgubil po krnicah in žlebovih, da naš dah ni prišel gamsom na nos. Zrak je bil tako čist in gruščast rob, na katerem so med ruševjem počivali gamsi, tako obsvetljen, da razdalje nismo cenili dosti čez 300 korakov. Zato smo bili in zaradi sonca v hrbtu izredno oprezni. Na kak zalaz ni bilo misliti, ker bi bili morali čez prostrano golo planjo. Iztaknili smo, da na slemenu hrbta na poševni skali leži mlajši kozel. Prsk je že zdavnaj

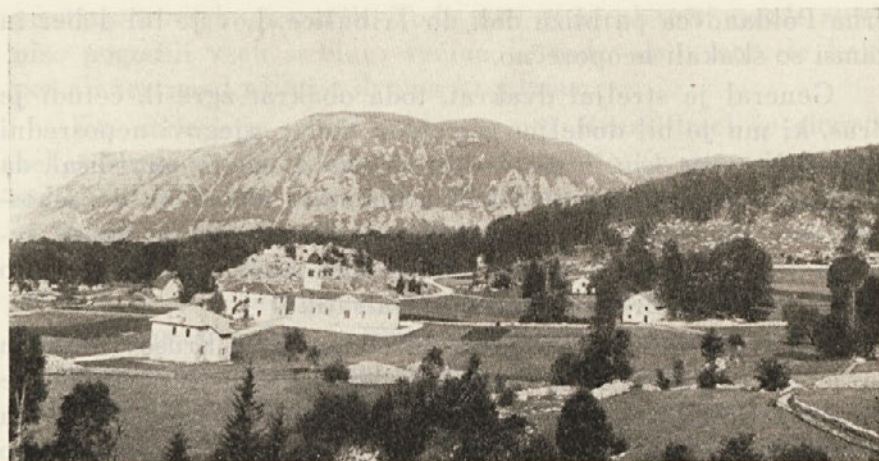
minil, saj je bilo le dva dni do duri v novo leto. V malem spremstvu, ki je bilo v bližini potaknjeno po ruševju, nismo mogli odkriti kake primerne tete, ki bi tedaj dala najbrže bolj mastno juho. Po posvetovanju o slabih izgledih za kaj boljšega, smo kozelca na skali določili za juho. Strelišče sem pripravil in čakali smo, da obsojenec vstane. Pa kakor da bi vedel. Vse drugo se je še od časa do časa zmajalo, se malo prestopilo, popaslo in preleglo, samo to kozle nič. Splašiti si ga nismo upali, ker bi bila prva koza, ki bi nekajkrat skočila, potegnila v hipu ves tropič za sabo. Gamsi bi se ne ustavili prej ko na vrhu, da bi za slovo še enkrat pogledali na kranjsko stran.

Najedli in naležali smo se, da smo na komolcih dobivali žulje in da se je sonce pomaknilo že daleč nad savsko dolino. Položaj je rešil Frence: »Tje pod vamp mu jo dajte, da bo vsaj vstal.« Misel ni bila slaba — ne zameri lovska pravičnost — in dvakrat si nisem dal reči. Sicer bi bil to lahko storil že pred dobro uro. Toda vse ob svojem času; mine čas, pride misel! Lovca sta naperila svoje steklene oči na cilj in jaz sem pritisnil. »Veliko prenizka,« je ugotovil Kugu in res sem videl dober meter pod gamsom, da se je med travnato rušo zakadilo. Gams je mirno dalje ležal in še glave ni okrenil. Tudi med kozarijo se ni nič zganilo. Pristrel je pokazal veliko daljavo in pomoto videza. Šele ko nama je Frence, ki je tam poznal vsak kamen, dopovedal, kako in kje se vleče pot do tje, nas je zedinil na zarezo 500. Natančno »pod vamp« sem mu jo poslal, da se je na skali posvetilo, kakor je Frence prvotno menil, da bi gamsa dvignil. Zaradi udarca je tudi kozarija, ki se je med tem jela pasti, skočila skupaj in steknila glave. Tudi kozla je premaknilo, da se je dvignil in stopil na kraj.

Za dve prsni višini sem mu sprožil čez hrbet. Skrivil je križ in se potegnil z brega v ruševje, trop pa navzgor. Res smo dolgo lezli do tje in šele pri sredini pota prav zapopadli razdaljo. Če bi jo bil prej poznal, ne bi bil nikoli sprožil. Tedaj mi je bilo šele jasno, zakaj se trop za prvi strel ni niti zmenil.

Nizek strel v mehko sem moral popraviti. Dobil sem čeden gamsov čop, slabe roglje in krepko juho za novo leto.

Otlica (816 m), v ozadju Čaven (1348 m) — od vzhodne strani. Med gozdom na sliki in Čavnom je kakih 600 m globok prepad v Vipavsko dolino. Na sliki je videti samo gorenjo polovico Čavna.

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Sledi konec.)

Franc Brus. Na Lokvah pri Trnovem je gozdaril dolgo dobo okoli leta 1900 Franc Brus, po rodu Idrijčan. V njegov gozdni okolišč sta spadala Poldanovec in pobočje Tribuške stene na severozapadni strani Goljakov, edini nahajališči divje koze v Trnovskem gozdu. Mož je bil nenavadno visoke postave in prav gotovo največji med takratnimi trnovsko-idrijskimi gozdarji. Vse mu je bilo prekratko: postelj si je moral podaljšati skoraj za pol metra in puškino kopito dodelati za 15 do 20 centimetrov. Ker pa je bil spreten mehanik-samouk, si je znal puško sam preurediti tako, da je nabijal od zadaj z naboji, kakršne so imeli navadni štuci (karabinke) in je s tako vrsto orožja naravnost sijajno streljal. Z Brusom sem sicer imel le malo stikov v življenju, vendar sem se mogel nekajkrat na lastne oči prepričati o njegovi strelnski spretnosti.

Nekdaj smo bili na lovu pod Poldanovcem. Med gozdarji in povabljenimi lovci je bil tudi poveljnik 47. pešpolka iz Gorice. Ker smo bili v Brusovem revirju, je pripadla njemu naloga razpostaviti lovce na določena stojišča in to na precej dolgi črti od

vrha Poldanovca pa blizu doli do Tribušice. Lov je bil dober in gamsi so skakali neoporečno.

General je streljal dvakrat, toda obakrat zgrešil, četudi je Brus, ki mu je bil dodeljen v pomoč, stal v njegovi neposredni bližini. Ne vem, kje je mogla biti krivda. Pozneje sem slišal, da je Brus s svojo nemščino »Schoßen (namesto schießen) Sie, schossen Sie!« tako neusmiljeno udarjal po Nemcu, da je moral general posili zgrešiti svoj cilj pod Poldanovcem, pa če je samo za hip poslušal Brusovo nemško gramatiko!

»Za tvojo lovsko čast gre!« je odmevalo v Brusovi duši in že je bil tu trden sklep: pokazati hoče, da ni on kriv, če se generala drži lovska smola; zato se odloči, da bo nameril na prvega gamsa, ki jima pride na strel in s tem prav nazorno izpričati visokemu gostu svoje strelske sposobnosti. K sreči ni bilo treba dolgo čakati, ko pridirja krasen eksemplar tam preko parobka. Brus bliskoma nastavi puško, strel odjekne in žival pade kakor od strele zadeta! Kdo je bil tedaj srečnejši od Brusa! Pa ojoj, samo trenutek, kajti žrtev strela je bila — samica... Brus pa kakor onemel! Ni mu bilo za globo 10 goldinarjev, ki je bila določena za take vrste lovskih pregreškov, četudi je bil to za tiste čase že precejšen znesek, ne, veliko več mu je bilo za moralno stran vse te neljube zadevščine in rad bi plačal dvakrat toliko, samo da ne bi stal na sramotnem odru pred licem tolike odlične gospode! Toda pomagati se ni dalo nič več in treba se je bilo sprijazniti s trpko usodo...

Okoli 10. ure je moral Brus z nosači na Lokve, da pripravi kosilo za 24 oseb v gostilni pri Štefanu Winklerju, kjer je goriška gospoda prejšnji večer ložirala in kamor smo ostali lovci dospeli šele okoli dveh popoldne. Lačni gospodi je serviral naš dopoldanski vodnik s polento in gamsjim cvrčkom. Oboje je bilo tako okusno pripravljeno, da je bil strežnik za svojo kuharsko umetnost deležen pohvale in vsestranskega priznanja. Seveda so k tej pohvali največ pripomogli naši prazni želodci, k dobremu razpoloženju je pa v odlični meri prispevala izborna briška rebula iz Winklerjeve kleti.

Po kosilu se je razvila prav prijetna zabava in je padla marsikatera lovska. Pa tudi za strokovno stran gostov je bilo v obilni meri poskrbljeno. Tako je n. pr. visoki vojaški dostojanstvenik predlagal, naj bi se šli lovci preizkušat s streljanjem v tarčo. Rečeno je bilo: vsak tekmovalec izstreli po tri strele, oni pa, ki zadene trikrat v črno, dobi od lovske družbe v ta namen zbrano denarno nagrado. Streljanje je pričelo ob splošni

pozornosti vseh navzočih. Toda niti general, niti ostali strelci niso pogodili vseh strelcev; večina je zadevala z eno, le kakih pet ali šest med njimi z dvema kroglama.

Kot zadnji je prišel na vrsto naš Brus. Imel je sicer že nekaj kozarcev pod kapo, a to ga ni motilo. Čvrsto se postavi v stojo, kakor se pač strelcu spodobi, pritisne svoj »kanon« k licu in sproži... Krogla obtiči v črnem! »Bravo, Brus, bravo!« grmi od vseh strani. Mož prisloni še v drugo in v tretje ter zadene obakrat z isto preciznostjo kakor prvič. Vse je hitelo čestitat junaku dneva, nakar je zmagovalec prejel iz generalovih rok denarno nagrado, ki je po odhodu goriške gospode v ožji tovariški družbi prehajala počasi iz Brusovega v — krčmarjev žep! Dopoldne izrečena globa pa je bila vrlemu strelcu odpuščena. Obveljalo je namreč naziranje, da vendar ne gre, da bi se nekoga tako rekoč istočasno nagrajalo in kaznovalo! Kar nas je zvečer še ostalo lovskih tovarišev pri Winklerju, smo poskrbeli, da ni prišel Brus tisto noč prezgodaj domov...

Od pravkar opisanega dogodka je preteklo najmanj 40 let. Ko sem se pred leti mudil po svojih običajnih opravkih v Gorici, sem v goriškem mestnem vrtu slučajno naletel na Brusa. Bil je sicer nekoliko upognjen, vendar še korenjak. »No, kako je kaj?« sem ga nagovoril. »Za nas penzioniste ni slabo, samo denarja je premalo!« mi je šegavo odvrnil 84 letni junak s Poldanovca. Da se malo porazgovoriva, sem ga povabil na kozarec rebule k »Zlati zvezdi«, kjer sva še precej dolgo obujala spomine na Trnovski gozd...

Kot upokojenec je živel Brus pred vojno v svoji hiši na Prevalju, slavnoznanem sedlu med Sv. Goro in Sv. Gabrijelom nad Solkanom pri Gorici, in je tamkaj umrl l. 1930.

Anton Strel. Tik pred Plesničarjem je gozdaril na Otlici Idriččan Anton Strel, rojen l. 1851. Z Otlice je bil l. 1895 premeščen v Zavrh nad Puštalami, nato na Trnovo in v Gorico, kjer je služboval do svoje upokojitve l. 1909. Njegovi ženi Ani, roj. Winklerjevi na Lokvah, je bil Plesničar po materini strani stric, to se pravi ujec, kakor ji je bil stric po očetovi strani nekdanji deželni predsednik kranjski Andrej baron Winkler. Strel je bil človek zelo mirne narave; svojo skrb je posvečal službi in družini, ki jo je zgledno vzgojil. Od mnogoštevilne družine živi danes še troje poročenih hčera-učiteljic, od teh Jadviga in Ivanka v Jugoslaviji, Tilka v Italiji in sin Miroslav, upokojeni polkovnik v Celju. Kot upokojenec je živel Strel na Vogerskem pri Gorici do izbruha vojne z Italijo, nato kot begu-

nec pri hčerki Ivanki v Vojniku pri Celju in umrl v bolnišnici v Gradcu l. 1918.

Strelovi ožji rojaki, torej Idrijčani, in deloma sodobniki so bili še naslednji gozdarji: Josip Maksl (roj. l. 1842, služboval pred letom 1900 na Čavnu); Josip Karče (roj. l. 1852, okoli l. 1900 v Zadlogu nad Idrijo); Rafael Krašner (rojen l. 1854, služboval v Krnici, Panovcu, na Krekovšu in med vojno v Idriji); Ferdinand Šinkovec (roj. l. 1856, za Simčičem na Poncali); Josip Likar (roj. l. 1857, v oni dobi na Lokvah);

Čavenski »Semering«.

Franc Ferjančič (roj. l. 1859, v Simčičevem času na Poncali); Franc Troha (roj. 1862, služboval je pri Nemcih, po Jelinčičevem odhodu na Predmeji); Emil Albrecht (rojen leta 1865, v Idriji, l. 1907 nekaj časa na Selovcu) in Franc Trček (okoli l. 1892 na Predmeji). Svojo službo so vršili na različnih krajih Trnovsko-idrijskega gozda, bolj ali manj oddaljeni od Dola (oziroma na Predmeji le krajšo dobo), zato nisem imel z njimi kakih posebnih stikov. Bili so pa mogoče na svojem mestu in so še danes nekateri med našim starejšim rodом v najlepšem spominu. Večina njih že počiva pod hladno rušo, krepko se pa še drži starina Ferjančič, upokojenec v Krškem ob Savi. Po časopisnih vesteh je v oktobru 1939 še čil in zdrav v družinskem krogu praznoval 80 letnico svojega rojstva.

Da bo slika slednjič popolna, moram iz Strelove dobe omeniti še dva vrla čuvarja naših gozdov: bila sta to Jan ko Zu l j a n, rojak iz goriških Brd, roj. l. 1851 v Višnjeviku, in A n t o n H r i b a r n i k, roj. l. 1861 v Postojni. Za mojih časov sta neko dobo službovala skupno v Mrzli rupi, kjer je bil Hribarnik kot pomočnik prideljen deset let starejšemu Zuljanu. To dobro vem, ker smo ju kot mejaša dolskih gozdnih revirjev predmejski prijatelji nekajkrat posetili v Mrzli rupi. Bila sta zgledna gozdarja in vrla družabnika. Skupno bivanje v Mrzli rupi in sličnost značaja sta ju navezala drug na drugega v toliki meri, da si za svojo osebo še danes skoraj ne morem misliti Zuljana brez Hribarnika in obratno. Družilo ju je redko tovarištvo, njun idrijski gozdni oskrbnik ju ni brez vzroka večkrat klical za Kastorja in Poluksa. V kasnejših letih je usoda zanesla oba za nekaj let v Trnovski gozd, Zuljana na Poncalo in Lokve, Hribarnika ne daleč stran k Voglarjem in v Krnico. Zuljan je bil na Lokvah l. 1913 upokojen in se je nato naselil v Gorici, Hribarnik je pa moral še za kakih deset let v Idrijo, preden je l. 1915 stopil v svoj zasluženi pokoj. Toda miru in pokoju je po kratkem razdobju sledil vihar, ki je z ognjem in mečem zajel tudi njuno ožjo domovino. Hribarnik se je sicer že po dveh letih — v Idriji leta 1917 — umaknil vojnim grozotam v večni pokoj, dočim je moral Zuljan iz sončne Goriške na stara leta v begunstvo. Razočaran na dogodkih, ki so nato sledili, je na jesen 1923 v Ljubljani zatisnil svoje trudne oči. Oba sta zapustila že odraslo potomstvo, od katerega je Zuljanov sin H u b e r t gozdar v Kočevju, Hribarnikov S t a n k o pa v Bohinjski Bistrici. Ko ju tako omenjam, nimam druge želje nego to, da bi le zvesto hodila po stopinjah svojih vrlih očetov!

Tako prihajam do Josipa Drachslerja, v dolgi vrsti doslej imenovanih gozdarjev tretjega lovskega tovariša, ki je bil po letih mlajši od mene. Rodil se je l. 1868 v Ljubljani, kjer je obiskoval gimnazijo, gozdarsko šolo je pa dovršil v Hallu na Tirolskem. V teku svojega službovanja je obredel precejšnje število gozdarskih postojank v področju goriške gozdne direkcije: služboval je v Gorici, Idriji, Krnici, Motovunu v Istri in še drugod. Leta 1900 je bil premeščen h gozdni upravi v Kostanjevico na Dolenjskem, kjer je bil dolgo vrsto let revirni gozdar. Proti koncu svojega 35 letnega službovanja je bil nastavljen kot učitelj na logarski šoli na Dolenjskem v Kostanjevici. Novembra 1938 je v polni svežosti praznoval rojstno 70 letnico pod lastno streho na Bajnem vrhu blizu Kostanjevice. Ob tej priliki se ga je spomnilo ljubljansko »Jutro« s kratko biografijo

in priobčilo njegovo sliko. Drachslerjeva mlajša sestra, danes že pokojna Frančiška, je bila moja žena; potemtakem je Drachsler moj svak, s katerim sem že dolga desetletja v najožjih rodbinskih stikih.

Nekaj let mlajši od Drachslerja je bil Ivan Hrast, rojen l. 1876 v Kobaridu v Soški dolini. Bil je med prvimi absolventi l. 1892 ustanovljene gozdarske šole v Idriji. Služboval je več let v Revenovšču blizu Vojskega nad Idrijo, pozneje v Zabičju pri Ilirski Bistrici, odkoder je l. 1923 prišel na Pokljuko, kjer je bil upokojen. Umrli je l. 1937 v Gradcu pri Črnomlju. Narodno zelo zaveden mož je vedno s ponosom naglašal, da je izšel iz kraja, ki je dal našemu narodu toliko znamenitih mož.

Foto dr. M. Dular

Planinska orla s Karavank.

Mladiča sta še le izvaljena, še vsa v puhu
v velikosti lesne sove.

James Debevec, Cleveland, Ohio, USA.

Pehanje za srnami

(Nadaljevanje.)

Dolgo smo čuli prvo noč v kempu. Naš diktator je bil šel bolj zgodaj spat in tudi Filipič se je kmalu splazil v gornje nadstropje, kjer smo imeli svoje »jerprge«, drugi pa smo še slo-neli na mizi in se pogovarjali. Nekajkrat je sicer zagrmelo iz višjih sfer: spat!, pa se nismo zmenili, ker je bilo natančno do-ločeno, da nastopi naš kapitan svojo službo šele v ponedeljek zjutraj. Torej smo bili v nedeljo večer še ob svojem in smo si to svojo zlato prostost tudi dobro privoščili. Še celo redko-besedni Dolenčev Janez se je bil nekam razsrdil in je precej na gosto govoril.

Končno se je začelo tudi nam zdeti, da niso postelje samo zaradi lepšega in smo se začeli počasi odpravljati spat. Pogledali smo še malo ven na vreme in videli, da precej močno sneži.

Maroltova kempa ima v gornjem nadstropju dva predela, v vsakem po nekaj postelj.

V naši sobi sta stali dve postelji in eno teh sem si izbral za polaganje svojega telesa teh nekaj noči, ki smo jih tukaj pre-bili. Komaj je bilo nekaj čez peto zjutraj, pa smo morali že vstati. Naš kapitan nam razloži, da bo vzelo precej časa, preden se bomo opravili, si skuhali zajtrk in oblekli svoje lovske uni-forme. Ob sedmih moramo biti pa že v gozdu.

Zdelo se mi je, da sem samo za nekaj minut zaprl oči, ko zaslišim zapovedujoči Mandlov glas:

»Alo, le pokonci, fantički!«

Ko je bilo vse lepo pospravljen in lovci napolnjeni, je v kratkih besedah Mandel razvil program in povedal, da bomo začeli loviti kar takoj za hišo in potem pa, kakor bo kazalo.

Precej je naletavalo in nič kaj vesel dan si nismo obetali. Pa lovec se ne ustraši malo snega in ne dežja. Res je bilo med nami nekaj takih, ki bi bili takoj planili nazaj na gorko, če bi bil le eden sprožil to prekornostno idejo.

Počasi lezemo proti gozdu, ki se začenja kmalu od Maroltove kempe. Tam nas kapitan zopet ustavi in razdeli svojo hrabro četo tako, da pošlje Dolenca in Lampeta na levo, da zajameta vogal gozda in poganjata nazaj, mene pa postavi nekako v sredo, da bi prijel od te strani ter pazil, da se kaka srna ne spozabi in ne plane iz gozda. Jazbeca je postavil niže od mene, on in pa Filipič gresta pa naprej, da se bosta postavila v rebri onstran malega grabna in prestregla vse, kar jima bomo mi poslali v naročje.

Kapitan je še ukazal, da začnemo goniti čez dobrih dvajset minut in ne prej, da bosta imela s Filipičem dovolj časa, da se postavita na čakališče.

Stal sem v snegu in skrival vrat za ovratnik, da se kolikor mogoče ubranim snežink, ki jih je veter prav pridno gonil po zraku. Jutro je bilo pusto in žalostno, ne sicer ravno preveč mrzlo, vendar pa dovolj neprijetno, če si dlje časa držal mrzlo karabinko. Žival se bo tiščala v zavetju, si mislim, treba ji bo potrkati prav na »polkna«.

Kmalu se oglasita Dolenc in Lampe in začel se je naš slavn lov. Malo sem počakal, da sta prišla v črto z menoj, potem sem pa tudi jaz pritisnil od te strani, kmalu za tem se je oglasil v visokem tenorju še Ferdo in počasi smo gazili proti smeri, kjer smo upali, da bosta Mandel in Filipič sprejela sovražnika. Ni bila prijetna hoja po gozdu, kjer je bilo vse tako lepo zameteno s snegom, da nisi nikdar vedel, če boš stopil na skalo, ali na ravno zemljo, ali pa se boš udrl v kako kotanjo do vratu. To slednje se je večkrat pripetilo in prav nič prijetno ni bilo kobacati se iz snega in se oprijemati za grmičje in drevesne veje, s katerih si stresel sneg. Pa na take slučajnosti se ne gleda, kadar preganjaš divjad. Venomer upiraš oči le predse, pričakujoč vsak čas, da se ti bo zdaj pa zdaj prikazal kak rep, ali pa glava srnice, ki te bo gledala s široko odprtimi očmi, ali pa te bo zavohala že prej in boš videl samo še zadnjo premo, ki bo ravno izginila za veliko skalo ali med debelim drevjem.

Nismo še mencali sneg dolgo, ko se zasliši od one strani, kjer sta čakala naša lovca na preži, najprej tenek »plink« in kmalu zatem še v globokem basu: buum, buuum! Aha, si mislim, najprej je streljal Mandel in brez nič ne bo, ker on zelo nerad strelja zastonj, najmanj pa v prazno. Na oni strani, kjer je užigala Albinova baterija, je bilo pa že bolj vprašanje, ne toliko zaradi njega, kot zaradi arkebuze, za katero ni nikdar vedel, kam bo usmodila.

Zdaj pa le hitro tja, da vidimo, kolikokrat sta rekla zapik. Spustim se v jarek in čez malo vodico in se zaženem gori v brežiček. Sape je bilo kar takoj toliko, da bi lahko pognala največjo lokomotivo in na vrhu postanem toliko časa, da spravim iz sebe: ho-hop! Blizu mene se oglasi iz grmičja Jazbečev ho-hop in ko pride do mene, mi pove, da ima Mandel že lepo srno, Filipič pa srnjačka, ki ni protipostaven, ker ima prav toliko rožičkov, da komaj gledajo iz dlake. Hudo smo trpeli z nošnjo plena.

Doma smo obesili srne na verando, da bo lahko ves svet videl naš uspeh. Mandlova je bila res velika in je skoraj segla

od strehe do tal. Se reče, res da je kempa precej nizka, ampak srna je bila res precej v obilnem stanju, da jo je Mandel gledal in venomer tipal, pa govoril: »O ja, take se pa že spodrtiči, ki nekaj zaležejo!« Filipičev je bil bolj pri tleh, ampak za pečenko pa nimate na svetu boljšega mesa kot mladega srnjačka, ki potegne kakih 75 funtov.

Napravili smo ogenj v štedilniku in si skuhamo čaja, da nas bo malo pogrel, ker smo nameravali zopet v gozd.

Mandel nas je gnal naravnost na tisti kraj, kjer je zjutraj ustrelil srno. Zastonj smo mu dopovedovali, da ni milje naokrog zdaj žive duše več, ko smo tam tako počenjali in vpili.

»Se nič ne ve,« je ukazal naš kapitan in smo šli. Razpostavil nas je v strelce doli pri jarku in v bojni črti smo naskočili hrib po ravno tistih skalah in deblih kot zjutraj. Ko smo prišli na pol mrtvi na hrib, nismo imeli kaj pobrati ne nositi. Potem nas je gnal na drugo stran hriba, kjer nas je štiri razpostavil ob robu in koncu doline, on in pa Filipič sta pognala po dolini.

Ustavil sem se v nekih skalah pod robom, odkoder sem imel razgled po vsej dolini. Naslonil sem se ob debel štor, da sem imel hrbet zavarovan pred vetrom, razgrebel sneg in se usedel na kamen. Tukaj bom, dokler ne bosta fanta pognala skozi, ampak naj nikdar več ne jem, če bom streljal, ako se zapodi po pomoti kaka srna v te skale. Sem že zjutraj imel šolo in dobro vem, kaj se pravi vlačiti srne po skalah in grvinah.

Se reče, saj mi te prisege ni bilo treba izpolniti, ker se je bila obrnila žival, kar sta jo spodila, v breg, kjer je stal Jazbec in en par pa tam, kjer je prežal nanje Lampe. Videl sem naša gonjača, kako sta kobalila po razbitem terenu in ko sta bila nekako sredi doline in nista spodila ničesar proti meni, sem na svojo roko zapustil čakališče in šel obiskat stražo na moji desni, Lampeta in Jazbeca. Lampe je pripovedoval, kako sta pokukala izza obronka srnjaka in srna. Od srnjaka je videl samo rogovje, od srne pa samo ušesa. Čakal je, da bosta pokazala malo več, pa nista. Najbrž sta ga zavohala in sta se lepo štuknila nazaj in si poiskala prehod na varnejšem prostoru. In prav tista dva sta menda prišla potrkati k Jazbecu, ker je povedal, kako se je nenkrat znašla pred njim krasna srnica, ki se je ustavila kakih petdeset korakov pred njim in ga je tako zvedavo pogledala, kot bi ga poznala. In Ferdo je pomeril tako tja v en dan in sprožil. Pink! je reklo in krogla iz karabinke je zavrtala močno lunjo v zrak, kakih deset čevljev nad srno. Srna lepo mirno stoji naprej in čaka nadaljnjega razvitja svetovnih dogodkov. Ferdo pa stoji tam kot drog, ob katerem rase hmelj na Štajer-

skem ali pa kje drugje. Menda je čakal, da se bo srna zvrnila in da se je samo tako prestrašila, da je pozabila pasti. Tako se nekaj časa gledata iz oči v oči in ko srna vidi, da ne bo nič, dvakrat poskoči in izgine pod obronkom hriba.

Napol zmrzli se privlečemo do kempe in sami sebi delamo poklone, da smo bili toliko pametni, da znamo ločiti zakurjeno peč od zasnežene poljane, po kateri goni veter ledene kosmiče.

Tako smo v miru božjem prestajali težke čase in čakali nadaljnjih dogodljajev, ki so se začeli razvijati prav kmalu. V vas je prišel Vinc Marolt iz Sheffielda, ki jo je primahal peš gori čez hribe. Spotoma je gledal za srnami, pa ni nobene videl. Kmalu za tem so se pa oglasili zunaj pred kempo glasovi naših ljubih lovcev: Mandlov, Filipičev in Dolenčev. Po glasovih se je poznalo, da si ne bomo padli okrog vratu, ko si bomo pogledali iz oči v oči, ampak da bo najprej nekaj stvarne debate in zanimivo predavanje.

In res, na verandi se zasliši močno otrkavanje čevljev po deskah, potem se pa odpro vrata in najprej zagledamo mili obraz našega kapitana, ki se je držal, ko bi se bil pravkar srečal s samim peklenščkom. Najprej pogleda gospod kapitan po mizi in v hipu se vsuje na nas ploha:

»Cepci! Otroci! Babel! Šleve! Tako! Jaz se peham za žive in mrtve, letam po hribih in dolinah, padam čez skalovje, gazim sneg do kolen, se plazim skozi grmovje, da imam roke in obraz poln prask, vi pa tukajle na gorkem sedite in žrete! Krave!«

Zopet je šel vase, da zbere poln meh sape in odpre usta za nadaljevanje, ko mu naglo sežem v besedo:

»Ko si spodil tistih pet srn...«

»Kaj, pet sem jih spodil?« zazija Mandel in obraz se mu spremeni iz hude ure v najlepše spomladansko sonce. Takoj sem videl, da sem zadel na pravo nakovalo, zato naglo kujem naprej:

»Aha, tako imenitno in vneto sta gonila s Filipičem, da je planilo gori po rebri pet velikanskih srn. Najmanjša je bila taka ko krava. Jazbec je upalil, kot sta gotovo slišala, pa ni zadel, kar slišita zdaj. Tako naglo so jo vlile doli proti tistemu kraju, kjer si ti zjutraj dobil prvo srno, da nismo mogli drugi streljati. Ker smo pa mislili, da se bodo kje pod kako smreko ustavile, da si malo odpočijejo, smo šli naglo za njimi. Vse smo prebredli, pa nismo nobene več videli. Ker smo bili že blizu kempe, smo mislili, da bi ne bilo pametno, hoditi nazaj k vama, pa smo šli v kempo, kjer nismo še več kot pet minut, kaj pet minut, ravno toliko, da smo prišli. Nata, spijta vsak enega, ki sta bila tako pridna in potrebna sta ga tudi.« In Mandel je pozabil na ostalo pridigo.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

XIV.

Mohor je ozdravel. Po sadovnjaku hodi počasnih korakov in zadovoljen ogleduje svoje češnje belice, ki so v polnem cvetju. V sončnih žarkih se koplje njihova belina in, kadar potegne vetrič, se osipajo mladike, kakor da padajo raz nje svetle snežinke. Čebele letajo od cveta do cveta; njihovo brnenje je sladka godba Mohorjevim ušesom. Jablanam in hruškam pokajo nabrekli cvetni brsti. Še nekaj sončnih dni, pa udarijo v cvet. Tropič seničic telovadi po vejah in brglez trka na deblo.

»Le dajte jih,« govori veselo Mohor in si mane roke, »le dajte jih sivne škodljivce; le hrabro po njih, pa vam pozimi spet poplačam vaš trud in poskrbim, da vas ne vzameta zima in mraz.« Roke sklene na hrbtu in žvižgaje obrne korak proti hiši.

Iz hiše je dišalo po peki. Mati Mohorka je imela polne roke dela. Pravkar je vzela iz peči celo vrsto potic, zato je prijetni vonj po masti in maslu napolnil vso hišo. V nedeljo bo Lojzova poroka, pa je treba pripraviti za svatovščino, kar pristojna hiši, kakršna je Mohorjeva. Danes ji pomaga Albina, za jutri pa ji je obljubila pomoč tudi še Mihevka, ki je strokovnjakinja za malo pecivo in sladkarije. Tudi te morajo biti na mizi poleg mesnine in potic. Zlasti svatom za kolače mora biti pripravljenega dovoljno tega drobnega blaga, da bodo še njihovi otroci vedeli, kdaj je bila pri Mohorjevih svatba.

»Medu, hvala Bogu, imamo, moke je dovolj pri hiši,« je hitela Mohorka v potu svojega obraza, »masti in masla ne bo zmanjkalo; prašiček je zaklan, govedina in teletina sta kupljeni in pri mesarju na ledu; sodec vina in pletenka boljšega sta v hramu. Mislim, da bo vsega dovolj, kaj meniš, Albina?«

»Mislim, da bo,« je na kratko odgovorila Albina. Bila je redkih besed, da je mati večkrat pogledala nanjo s skrbjo.

Naslednji dan je bilo pogovora več, ko se je po kuhinji poleg Mohorke in Albine sukala tudi Mihevka. Izvedela je za

vse, ki so povabljeni na svatbo, vse, kaj se bo jedlo in pilo; koliko bo prinesla Pavla k hiši, kako je oče Lojzu prepisal posestvo, kaj sta si stara dva izgovorila in koliko dobi Albina iz hiše.

Mihevka je požirala na debelo: toliko novic obenem ni slišala še svoj živ dan. Vendar malha njene radovednosti še ni bila polna. Še nekaj jo je srbelo.

»Kaj pa,« je pričela kakor brezbrizno, »ali je profesor obljubil, da pride?« Pri tem je pomenljivo z očmi ošinila Albino.

»Pride, pride,« hiti Mohorka in jemlje iz pečice medene rogličice, ki so se skorajda zapekli.

»No, kajpak, kajpak,« je gostolela Mihevka, »saj sem neumna, da vprašam. Vendar ne bo izostal, ki je več kakor prijatelj v hiši.« In spet so se popasle njene oči zvedavo na Albininem obrazu.

Albina je zagrabila pekvo z rogliči in jo odnesla iz kuhinje na hladno; vrnila pa se do odhoda Mihevke ni več.

V nedeljo popoldne je bilo na Mohorjevini šumno vrvenje. Svatje so sedeli ob dolgi, s cvetjem okrašeni mizi v družinski sobi. Glasno so hvalili okusne jedi, ki sta jih najeti deklini v obilici nosili na mizo, ter z vzkliki na srečo mladega para praznili čaše.

Svatje so bili po večini naši znanci in njihove žene. Prizidna stran je bila določena za moške, nasprotno pa je zasedel ženski spol. Razen župnika, ki je v daljšem govoru napil novoporočencema, je imel glavno besedo starešina Omejec, med ženskami pa je bila najbolj glasna Kerinka. Družici Manica in Katrica sta se največ menili med seboj, tu in tam pa pritezali v pogovor Albino, ki je sedela poleg nove svakinje. Njej nasproti je imel svoj sedež župnik, na njegovi desnici pa Beran. Od njega dalje so se vrstili Kerin, Mlinar, Jernač, Golin in drugi.

»Natančno na pare nas je,« ugotavlja Kerinka, »če izvzamem gospoda župnika, ki nas devlje v pare za čas, kadar ni lova. Ko se pa ta odpre, o parih ni govora več, ker nam možje uhajajo z doma v lov in se vračajo pod noč utrujeni domov.«

Kerinka je dregnila v osje gnezdo. Bučno so ugovarjali možje, kar je bilo lovcev, šaljive opazke in pikre opombe so švigale preko mize. Glasen smeh je tresel zatohli zrak v sobi. Golin je izrabil hrup, da je posegel še po dveh kosih potice. En kos je porinil pred Jernača, ki je pritrdilno pokimal.

Župnik se je kmalu poslovil. Vse je vstalo in se rokovalo z njim. Beran ga spremi do pred hiše. Čisti zrak na prostem mu dobro de, zato stopi z župnikom še do ceste. Vrnivši se naleti

pred hišo na Manico, ki se je pravkar poslovila od Albine. Ta stoji še na pragu in maha prijateljici z roko v slovo.

»Tudi vam lahko noč, gospod profesor,« odzdravlja Manica Beranu, »pa se spet kaj oglasite pri nas!«

Albina je osupnila. »Torej tja zahaja; oglasite se še kaj,« mu je rekla. »Nekaj neznanega jo je zgrabilo v prsih...«

V tem stopi Beran k njej in jo hoče prijeti za roko. Odtegne pa mu jo tako naglo, da je moral opaziti nejevoljo. Začuden jo vpraša, kaj naj to pomeni. Šele po dolgem prigovarjanju je zvedel vzrok njene jezice. Prijel jo je okoli pasu in odvedel na klopico ob ulnjaku. Tiho šepetanje od tam je pričalo, da sta se popolnoma pobotala. Še več! Albina je naslonila vročo glavo na Beranove prsi, on se pa je sklanjal in sklanjal do sladkih njenih ustec...

Ko sta se pozneje vrnila v družbo, se je Kerinka čudila rdečici na Albininem obrazu. S težavo je krotila svojo zgovornost. Domov grede pa le ni mogla mločati. »Andrej,« je rekla, »če kaj vem, še bo imel posla naš župnik v Mohorjevi hiši.«

Kerin ni nič odgovoril. Bil je še nekoliko jezen na ženo zaradi njene opazke o zakonskih možeh, ki so lovci. Sklenil je, da pojde nocoj nalašč spat na hlev v seno.

XV.

Šestošolke so bile edine v mnenju, da se je profesor Beran izpremenil. Trdile so, da je postal raztresen, včasih zamišljen in duševno odsoten. Zgodi se celo, da ne opazi napačnega odgovora učenke. Kovičeva Zlata je zadnjič zamenjala trihine z ikrami, pa je napako prezrl. Nekaj se godi z njim! Pa kaj? Ugibale so in končno uganile, da je — zaljubljen. Po tej ugotovitvi pa se je pojavilo še važnejše vprašanje: katera je njegova izbranka. Pretresle so vse družine s hčeram v mestu, preštele uradnice, učiteljice in druga dekleta, ki bi jih bilo za to upoštevati, pa za nobeno se niso mogle izreči. Tudi pri pregledu gospej — dandanes bi bilo tudi to mogoče — niso našle nobene, o kateri bi mogle reči, da je Beranu več kakor vsaka druga. Tako so prišle mlade modric gojenke do sklepa, da mora imeti Beran svojo izvoljenko izven mesta, in sicer bržčas v svojem lovišču, kamor največkrat zahaja. V nadaljnjem razglabljanju te mikavne zadeve so dejale, da Ivica — tako so rekale Beranu med seboj — gotovo prejema pisma od svojega »srčka« in da bi nemara Jože, šolski sluga, kaj vedel o tem. Saj mnogo profesorjev dobiva pošto na šolo. Pa Jože je na častno besedo zatrdil, da za profesorja Berana še nikoli ni prišlo

pismo iz Dola, pa tudi od drugod nobeno, ki bi količkaj kazalo na to, da ga je pisala ženska roka. Dekleta so obupala. Ni jim preostalo drugega, kakor verjetnost, da je Ivica zaljubljen — nesrečno. Prosim vas! Če pisem ne dobiva in nima sestankov, ki bi jih šesti razred prav gotovo opazil! Šestdesetim očem, takim očem pač ne uide sestanek v mestu. Za zdaj torej velja, da je Ivica zaljubljen, in sicer nesrečno.

Skoraj prav so imele šestošolke. Berana so včasih res obšli dvomi, kako naj ukrene. Po eni strani sta ga vezali na Albino prisrčna ljubezen in dolžna hvaležnost, ker ga je otela iz nevarnosti napada, po drugi strani pa mu brani njegovo družabno stališče, da bi se ženil z dekletom, ki bi se ne znalo kretati v mestni družbi, ki sta ji tuja hinavska prijaznost in zavito besedovanje, ki ne pozna lepotečnih barvil in mazil ter ne ve imen filmskih zvezd in zvezdnikov. Kar vnaprej že čuje, kako jo bodo dame, kadar jo pripelje v družbo, s prezirnim smehlajem prebarvanih ustnic izpraševale, kako se sadi krompir in če krave pri molži kaj brcajo, ali pa bodo nalašč govorile z njo o tenu, ružu in kremah, tresah, kepih itd., da jo bodo spravljale v zadrego. To bi bil zanje užitek. Take so, dasi je marsikatera od njih še nedavno nosila vrčke na mizo ali zvijala v kodre pobarvane lase »milostivim« v frizerski kabini. Da, tako je! Seveda, mogel bi s svojo ženico ostajati doma in je ne izpostavljati zbadljivi družbi. Pa vedel je, da človek potrebuje družbe, da brez nje okori in da tudi ljubezen omrzne, če je nič ne prekinja.

Take misli so brodile Beranu po glavi; do končnega sklepa ni prišel. Dasi je bil sicer samostojen v vsem svojem početju, bi v tem primeru vendar rad slišal dober nasvet. Pa s kom naj se posvetuje? Oženjeni prijatelji, kar jih je odkritosrčnih, to ve, mu bodo odsvetovali vsako ženitev, drugi pa mu bodo slikali iz škodželja zakon za nebesa, čeprav so doma revčki in brez besede. Samski? Ti ga bodo svarili bolj kakor pred samomorom! Vse to ve vnaprej, zato s prijatelji ni nič. Spomni se na gospo Heleno. Tej bi se zaupal.

Gospo Heleno pozna že nekaj let. Seznanil se je z njo na lovskem plesu, kamor je pripeljala svoji hčerki. Zdaj sta že obe poročeni. Helenin mož ima donosen obrt, je lovec in ribič ter prihaja večkrat v Beranovo družbo v »Zvezdi«. H gospej Heleni se je torej namenil Beran. Z njo se pogovori o svoji zadevi. Njen nasvet bo vreden upoštevanja, kajti ona pozna svet kakor malo-kdo. Spoznala ga je v lastnih izkušnjah. Zdaj ugledna, premožna gospa se je v mladosti morala boriti za obstanek in tudi v prvih letih zakona so bile često izmučene njene roke od trdega dela.

Danes skrbi za obstanek ni več, vendar sta oba še pri delu, pač le, kolikor je treba vodstva in nadzorstva.

Gospa Helena je bila naobražena. Česar ji niso dale šole, si je pridobila sama. Prirodno nadarjena in življenjsko preizkušena je znala pravilno presojati ljudi in njih početje. Zato ni bil Beran prvi, ki je pri njej iskal dobrega nasveta.

Prijazno je sprejela gospa Helena profesorja v pisarni, kjer je navadno bivala popoldne. S svojimi živahnimi, prijaznimi očmi je takoj spoznala, da ima obiskovalec nekaj na srcu. Toplo mu je stisnila roko in ponudila stol ob pisalni mizi. Beranu je pri srčnost sprejema dala poguma in zaupanja. Z gladko besedo je razložil gospej svoj položaj podrobno in odkrito.

Gospa se je za hip zamislila, potem pa mu je povedala, kako bi ravnala na njegovem mestu. »Kar manjka,« je rekla, »se da nadomestiti. Moja sestra Marjanica v Zagrebu že dalje časa išče pomočnico za gospodinjstvo, poudarjam, da bolj družabnico, ne služkinjo. Pregovorite svojo — kako naj rečem — Albino, naj gre k njej in pridobila si bo vsega, o čemur današnji svet misli, da je potrebno. Marjaničin mož, profesor Bregar, je slikar, pa more Albina tudi na tem polju kaj pridobiti. Drugega zadržka za ženitev itak nisem mogla povzeti iz tega, kar ste mi navedli. Na mojo sestro in svaka se lahko zanesete; oba sta — kakor pravimo — pametna človeka. Prepričana sem, da se zavzameta za Albino. Premislite moj nasvet. Če se zanj odločite — boljše odločita — mi pridite povedat, da pišem sestri.«

Beranu je predlog ugajal. Zahvalil se je in poslovil. Bilo je že pozno ponoči, ko je skončal dolgo pismo Albini.

Foto dr. M. Dular

Iz lovskega oprtnika

Zaslišanje banovinske zveze lovskih društev. Kraljevska banska uprava dravske banovine je pod III/7, št. 1804/I z dne 10. junija 1940 izdala tole okrožnico: »Vsem sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom. Po zakonu o lovu so občna upravna oblastva I. stopnje dolžna zaslišati banovinsko zvezo lovskih društev (Zvezo lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani) v izvestnih, v zakonu taksativno navedenih primerih, to so: glede razdelitve, arondacije lovišč (§ 5); glede priključitve polenklav lastnemu lovišču (§ 7); glede postavljanja predsednika in namestnika odškodninskega razsodišča (§ 59); glede odreditve odstrela divjadi v lastnih loviščih s površino od 115 ha (§ 85., toč. 5, pod B, fin. zakona za leto 1938/39). Dalje so dolžna zaslišati banovinsko zvezo po pravilniku o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo tudi pri določitvi letnega odstrela srnjadi in gamsov — divjih koz, ki se oddajajo v zakup na javni dražbi po predpisih §§ 8 in sl. zakona o lovu (toč. 13 zakupnih pogojev).

Navzlic tem striktnim zakonitim predpisom se opaža iz predloženih spisov, da nekatera prvostopna oblastva opuščajo pred izdajo tozadevnih odločb zaslišati Zvezo lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani ter tako kršijo pozitivni zakon. Naslovi se zato opozarjajo na gorenje predpise z nalogom, da se strogo in točno ravna po njih.«

Omejitev odstrela srnjadi. Okrožnica Kraljevske banske uprave Dravske banovine pod III/7, števil. 1480/29 z dne 9. julija 1940, vsem sreskim načelstvom: »Iz vseh na tukajšnji razpis z dne 4. aprila 1940., III/7, št. 1180/1 predloženih poročil je razvidno, da je srnjad preko zime precej trpela v višjih, gorskih legah, manje pa v nižinskih predelih. Po večini se je zato opazila škoda v gozdnih nasadih.

Predlogi za omejitev odstrela srnjadi gredo po največ za tem, da se prepove odstrel srnjadi na brakadah za eno do treh let. Tri načelstva se zavzemajo za zmanjšanje odstrela jerebic.

Med tem pa je Zveza lovskih društev v Dravski banovini sklenila na svoji

V. glavni skupščini dne 7. maja 1940. sledeče resolucije:

I. resolucija: Zaradi hude zime, ki je porazno vplivala na stalež srnjadi, se obvezno za vse območje Dravske banovine in vsa lovska društva, združena v Zvezi lovskih društev v Dravski banovini, določa:

1. streljanje srnjadi na brakadah se na splošno prepoveduje;
2. odstrel srnjadi je dopuščen samo s kroglo iz risane cevi;
3. vsako ravnanje proti tem predpisom ima za neobhodno posledico izključitev za najmanj eno leto iz vseh lovskih društev v dravski banovini;
4. ta odredba velja za dobo enega leta, računši od danes.

II. resolucija: Zaradi hude zime, vsled katere je tudi divjad nizkega lova mnogo trpela, priporoča skupščina Zveze lovskih društev v Dravski banovini včlanjenim lovskim društvom, da v svojem lastnem področju potrebno in primerno ukrenejo, da se tudi divjad nizkega lova čim bolj ohrani in zaščiti. Potrebne odredbe članom naj izdajo

lovska društva, ustrezno krajevnim prilikam.

Te resolucije ustrezajo popolnoma intencijam razpisa z dne 4. aprila t. l. III/7. šte. 1180/1.

Ker so lovci v prvi vrsti poklicani, da spolnjujejo disciplinirano svoje članske dolžnosti, ne bo izdala kraljevska banska uprava nikakih posebnih zaščitnih ukrepov.◀

Zgodbica 2. V malem Humu smo imeli nekega meglenege novembrskega dne slab pogon in tudi popoldne, ko je megla odšla in se je prikazalo sonce, ni bilo nič kaj prida. Razen nekaj zajčkov nismo sploh nič videli. Fazane je takrat pri nas redko kdo poznal, ker jih je šele nekaj let pozneje zaredil lovozakupnik. Ob vsej negi pa jih ni veliko, ker jim ne ugaja svet, ki je malo previsok in tudi vode primanjkuje poleti. Stal sem na najboljšem stojišču za lisice, a ni bilo nič, tudi je sploh v gonji ni bilo. Ko je bila gonja pri kraju in so se gonjači s psi že oddaljili, da zastavijo nov pogon, se naenkrat izpod skale pod menoj skotali velik gozdni zajec ter jo maha lepo po stezi mimo

Nazorni nauk:

Vidite, otroci, tam-le gamsov čop.
To ni gams, temveč zloben človek.

mene. Ko je bil kakih trideset korakov od mene, ga prevrnem. Toda, kaj je to — dva koraka od njega se nekaj premetava. Ko pridem na nastrel, najdem zraven orjaškega zajca še — redkost, lepega kljunača, našega gozdnega meniha, ki ga je stikajočega po mehkem blatu po naključju zadelo postransko zrno ravno v glavo. H. B.

Veliki gaber pri Stični. Dne 11. III. t. l. opoldne se je zatekel v vas Pristavico srednje velik srnjak-šesterak, ki je imel še kosmato rogovje. Vlegel se je k vodnjaku in od domače hčere se je pustil mirno božati. Sosed ga je spravil v svinjak, kjer je mirno čakal, da si ga ogleda lovozakupnik.

Golobi so se letos vrnili prezgodaj in marsikateri je zaradi lakote postal plen ujed, kar je kazalo perje po snegu. Na Pljuski sem isti dan videl divjogosa in kozico, a rac je že bilo tedaj malo, ker so se gotovo že odselile proti severu. J. Rozman.

Jesenska prireditve Ljubljanskega velesejma. Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani zopet našo velesejemsko prireditev, in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je moral biti odložen.

Društvene vesti

† Pongrac Kobolt, p. d. Kunc. Niso se še zacelile rane naše zelene bratovščine ob izgubi njenega najstarejšega lovskega tovariša, g. Jožeta Verdnika iz Meže, ki smo ga lanskega leta spremljali k večnemu počitku, ko je lovski rog naznanil žalostno vest, da je neizprosna smrt zopet iztrgala iz naših vrst dobrega lovca in prijatelja.

Dne 24. februarja t. l. smo spremljali na zadnji poti našega Kunca in otožno so peli dravograjski zvonovi, ko je sprejemala mati zemlja vase dragega pokojnika.

Pongrac Kobolt je bil rojen dne 7. maja 1871 v Pamečah ter se preselil

v dravograjski okraj leta 1898. Od tega časa je bil vnet gojitelj divjadi, izvrsten in pravičen lovec, nam vsem pa odkrit in dober prijatelj.

Vsi, ki smo Te poznali, Te ne bomo nikdar pozabili. Vedno se Te bomo na svojih lovskih pohodih spominjali in Te ohranili v naših sreih. Naj Ti bo lahka domača zemljica!

*

Poviški zavarovalnine. Mnogo naših članov je vplačalo oz. nakazalo zadnje dni celoletne premijske poviške. Obveščamo jih, da smo za letos stavili v sprejem za drugo polletje 1940 le polovico vplačanih poviškov, dočim smo drugo polovico vknjižili kot delno predplačilo za leto 1941. Obojna zneska bomo poslali konec julija zavarovalnici. Člani, ki so vplačali celoletne poviške premije, naj okoli 1. januarja 1941 nakažejo ali vplačajo samo še drugo polovico premij, tako da se bodo v prihodnje obračunavali poviški za celo koledarsko leto. Naše čekovne položnice jim bomo dali na razpolago pri pristojnem lovskem društvu.

Za »Zeleni križ« je daroval g. Čapek Peter, bančni uradnik v Ljubljani, 100 din namesto venca na grob pokojnega Edvarda Voltmanna. Iskrena hvala! (V julijski številki je objava pomotoma izostala, kar naj darovatelj blagovoli oprostiti.)

Za »Zeleni križ« je daroval Jean Nagy, trgovec v Ljubljani, 100 din namesto venca na krsto pokojnega inspektorja Feliksa Justina. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Novi psarni. JKS prijavlja v zaščito psarno »Žabari« za pointerje, lastnik Milorad Pavlovič, advokat v Beogradu, in psarno »Storžič« za športne pse, lastnica Marija Antolek-Orešek v Ljubljani, Linhartova cesta št. 25.

Zaščita teh psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Sedež saveza: Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino št. 36/L, tel. 23-55.

Naslov: Poštni predal 233, Ljubljana I. Savezni tajnik.

Prijavljena legla (peti seznam). Dne 25. aprila 1940 je plegla nem. prepeličarka »Zera« (Mocher) JRPr št. 8 Pr, JUPr 4 po »Jago Hubertus« JRPr št. 11 Pr, JUPr 3 — dva mladiča ženskega spola. Lastnik psice je Zdravko Jager, Trbovlje I, Loke št. 122.

Dne 25. maja 1940 je plegla koker španijelka »Kiki-Piry« JRŠ 17 V po »Ocky Piry« JRŠ 22 U — pet (2—3) mladičev. Lastnica psice je gospa Thea Pirich, Maribor, Aleksandrova 21.

Dne 12. junija 1940 je plegla nem. kdl. psica »Stoja-Samoborska« JRP 104 B po »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A — pet (3—2) mladičev; lastnik psice je

prokurist Hugo Rumpret, Krmelj na Dolenjskem.

Dne 2. julija 1940 je plegla nem. kdl. psica »Hera« VRP št. 311 po »Črtu Čemšeniškem« JRP 168 A — devet (1—8) mladičev; pokončanih je bilo 5 psic, ostalo v leglu 4 (1—3) mladiči; lastnik psice je zobotehnik Stanislav Medved, Dolsko št. 24.

Književno poročilo

Ing. Ivo Čevčić: »Lovstvo«. Knjigo je tiskala »Tipografija« d. d. Zagreb, kjer se tudi naroča in je bila vsebina objavljena v 5. letošnji številki »Lovca«, str. 213. Medtem je delo izšlo in je iz 37 poglavij, ki so kot vsebina na začetku knjige navedena, razvidno, kako vsestransko je v njih obdelano lovstvo. V kazalu na koncu knjige so izrazi razvrščeni po črkah abecede z navedbo strani, kjer je dotična snov obravnavana. Za obširno knjigo je to kaj priročno. Avtorjeva vsestranost se pa zrcali še posebej v navedbi uporabljenega strokovnega slovstva, ki je ogromno in ki ga vedno navaja.

Navzlic temu, da ima knjiga 445 strani in je prostor do skrajnosti izrabljen, ni nikjer besede, ki bi bila odveč in nepotrebna. Pisatelj je uporabil zbit slog, kratkih, jasnih, rekel bi, golih stavkov, ki pričajo o smotrnem obravnavanju snovi. V nekaterih poglavjih bi si celo želeli obširnejšo obdelavo in obrazložitev. Začetnik si bo včasih le težko ustvaril pravo sliko skopo opisanih dogodkov v naravi. Seveda bi s tem snov prestopila okvir, ki ga je

Lovski koledar za avgust

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	4 ⁵⁵	19 ¹³
21.	5 ⁰⁶	18 ⁵⁷
31.	5 ²⁰	18 ⁴¹

Mesec je 3. v mlaju, 18. v ščipu.

pisatelj postavil v Uvodu na str. 7, ker bi nekatera poglavja sama lahko zavzela posebno knjigo. Sicer so nekatera, ki so važna zlasti za lovstvo banovine Hrvatske, nekoliko bolj izdelana, kar samo opravičuje namen knjige.

V pričujočem delu so dejansko zbrani v glavnih potezih ter z najpotrebnejšimi podrobnostmi vsi udje, ki tvorijo telo sodobnemu lovstvu. Ocenjena po poglavjih bi bila za naše predale glasila preobširna. Mirno lahko na splošno rečemo, da je solidno delo vredno ponovnega prebiranja in knjiga denarja za nabavo kot lovski priročnik.

Imena živali so razen v latinščini navedena v mnogih jezikih, in med temi skoraj povsod v bolgarskem in slovenskem. Nas veseli, da so slovenska imena z malenkostnimi izjemami (tiskarske napake) tudi pravilno pisana, kar drugod večkrat niso.

V naravoslovnem delu knjige so hkrati obravnavani tudi lovni načini s puško na divjad, in to je poglavje, katerega bi si gotovo marsikdo — zlasti novinec — želel, da je izčrpnjeje podan. Mladi, učeči se lovski krvi ni nikoli preveč razboritega, v plastičnih potezih podanega opisa, kako naj lovi, kako se ta ali ona vrsta lova na eno ali drugo divjad praktično izvaja. Saj to je sol, končen namen in zanos lovstva, ki da tudi knjigi vonj po naravi in zabriše onega po šoli. Zraven spada opis glasov divjadi kot njen govor, katerega mora lovec razumeti in po posameznih glasovih živali tudi prepoznati, kakor po njihovih sledovih. Zdi se nam, da nas je večji lovski pisatelj v tem pogledu — žal — nekoliko prikrjshal.

Lahki, prosti slog hrvaščine je brez nadaljnega razumljiv vsakemu. tudi preprostemu slovenskemu lovcu. Le posamezni strokovni izrazi so nam včasih malo tuji in za nekatere pojme (Eis-sproß = sivček i p.) še neustaljeni — kakor naši. Nas dirne tudi n. pr. izraz

ubita (ubijena) divjad, kar pa v hrvaščini morda nima takega prizvoka kot v slovenščini, kjer govorimo o uplenjenih (ulovljeni, ustreljeni) divjadi.

V knjigi so podana moderna načela in nazoni lovstva. Nam novo in morda najnovejše je pa n. pr. to, da bi jelenu pravilno vsako leto prirastel paroček, str. 25; da bi srnje tropiče vodil srnjak, str. 45 (kar je pri jelenjadi in gamsih ravno narobe); da je srnjak-natikač (morilec, »šilaš-kavgadžija«) posebno borben, str. 46 (kot da bi oblika rogovja določila temperament); da je naravni prirastek srnjadi le 20%, str. 46 (ko mnogo srn poleže dvoje, nereditko troje mladičev, in na str. 177 pisatelj sam navaja 1—2); da petelin med »brušenjem« (škripanjem) ne vidi in podobno.

Toda spričo bogate strokovne in statistične vsebine tudi malenkostne tehnične hibe knjige ne motijo dela, s katerim se bratski lovski tovariši morejo ponašati. Knjiga pa ni preobsežna, da bi ne mogla služiti hkrati kot priročnik, kar sem že spredaj pripomnil.

Nekatere risbe so nekoliko manj posrečene, kakor tudi preozek in neenakomeren rob ob tekstu, zlasti zgoraj, kar zadeva le tehnično stran knjige.

Knjiga je bogato ilustrirana ter slike in skice nazorno dopolnjujejo tekst.

Delo je vseskozi zanimivo za slehernega, ki ima količkaj smisla za prosto, živo naravo.

Kdor si zlasti od lovcev želi posebej ne preobširno, a popolno knjigo o lovstvu, naj si nabavi to, ki nam je po duhu in jeziku domača in z vsebino bogata. Slovenski izdaji »Naš lov«, ki je zaradi pretesnega okvirja izšla okrnjena, je ta knjiga v nekaterih poglavjih lepa izpopolnitev.

Nova, v lepo zeleno platno vezana knjiga z zlatimi naslovnimi črkami je brezdvomno dobrodošla obogatitev domačega loveškega slovstva in okras našim knjižnicam, kjer jo lahko z mirno vestjo postavimo ob stran delom večjih kulturnih narodov. Ing. Šušteršič.

Oglasi

Naprodaj so še 1 psička in 2 psa, kratkodlaki ptičarji, iz legla »Stoja Samoborska« po »Alku v. Gildenberg«. Poleženi 12. VI. 1940. Lastnik: Hugon Rumpret, Krmelj na Dolenjskem.

Kratkodlaki istrski braki (pes in dve psici), z rodovnikom, naprodaj. Poizve se pri Rudolf Vencelj, lovski čuvaj, Gor. Brezovica pri Preserju pri Ljubljani.

Prodaj mlado lisico, udomačeno, izredno krotko, za ugodno ceno. Naslov: Jurij Walland, trgovina z mešanim blagom. Zbelovo pri Poljčanah.

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

1 Bock petelinka kalibra 16/8 mm 2500 din; 1 Bock petelinka kal. 16/9.3 mm 2000 din; 1 dvocevka petelinka kalibra 16/8 mm 1500 din; 1 enocevka petelinka kalibra 9.3 mm 1200 din; 1 Schönauer repetirka kalibra 6.5 mm 2500 din.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenih in gamskih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zagamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamske kože.

Lovno priložnost za to poletje ali začetek jeseni išče lovec, vaje vseh vrst lova, z možnostjo prebivanja z vsemi udobnostmi, od koder bi bilo mogoče hoditi na lov. Ponudbe z opisom lovišča, divjadi, kraja ter stanovanja, navedbo hotelov itd., sporočiti na uredništvo »Lovca«.

Gamsov par, kozla in kozo, išče mestni zoološki vrt v Zagrebu proti plačilu ali podaritvi. Ponudbe na »Gradski zoološki vrt, Zagreb-Maksimir«.

Nem. kratkodlaki ptičar Bej-Podnartski, VRP št. 228, poležen 9. VIII. 1936, rjavomarogast, ugodno naprodaj. Podrobnosti pri g. Dori Voltmann, Ljubljana, Groharjeva 16.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,

8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g,

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D. WETZLAR

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka **Fabiani & Jurjevec**, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Kupim dobro ohranjeno Bock-puško. Ponudbe na upravo lista.

Odda se pod zelo ugodnimi pogoji za daljšo dobo v podzakup nad 2000 ha veliko, dobro ohranjeno, idilično nižnjsko lovišče, zelo primerno za gojitev srnjadi in fazanarijo, s sedmimi ribniki, ob dveh žel. postajah, oddaljeno 20 km od Celja. Vprašati pri upravi »Lovca«.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka **J. Lavrič**, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Šifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3⁵⁰ za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»**HUBERTUS**«. Slav. Požega, Poštni predal 12

Nad »Kopom«

Foto Vl. Leitgeb

September

Dr. Mitja Lukan

Socialni red in lov

Živimo v dobi socialnih reform. Večina ljudi šele pričakuje take reforme, ne zaveda pa se, da so že v teku, da svet že prehaja iz enega socialnega sistema v drugega. Interesi posameznika se bolj in bolj podrejujejo interesom človeške družbe — skupnosti. Na tej podlagi se obravnavajo in urejujejo dolžnosti, ki jih družba od posameznika zahteva, in njega pravice. Poudarek leži sedaj na dolžnostih — prej je ležal na pravicah.

Novi družabni red, ki se postopoma uveljavlja, nalaga posamezniku večje dolžnosti do skupnosti na račun pravice svobodnega razpolaganja s svojo osebo in lastnino. Človeška družba smatra vso življenjsko podlago, vse panoge izživljanja za svojo skupno last, ki jo — odvisi to od radikalnosti reform — prepušča potem posamezniku v last in užitek pod pogojem, da ta upravlja to lastnino skladno z ostalimi posamezniki v korist skupne človeške družbe.

Stremljenje po reformah je stremljenje po nečem novem, boljšem, popolnejšem in pravičnejšem. Čim popolnejši je načrt za tako reformo, tem bolj vsestranski je. Noben detalj ne sme biti izpuščen, noben utrip narave spregledan. Tudi človek in njegova družba sta del narave, tudi on lahko uspeva le tako, da se proti naravnim zakonom ne pregreši. Kaj lahko je nekaj

uničiti, težko, večkrat nemogoče nekaj zopet ustvariti. Nešteto-krat je že prišel kes prepozno.

Izkušnja uči, da je človeška družba sestavljena iz treh glavnih skupin, iz nekaj pozitivistov, idealnih ljudi, ki se za-vedajo dela za procvit skupnosti, iz nekaj negativistov, ki stre-mijo vedno in povsod po razbitju obstoječega iz zlobe, nevoščljivi-vosti, neodgovornosti in zgolj osebnih nagibov, in ogromne mase indiferentnih, ki se nagibajo enkrat sem, enkrat tja in ki pod-ležejo vplivu močnejše osebnosti. Žalostno pa je dejstvo, da je vsaj večinoma struja razdiralcev močnejša, ker obeta takojšen učinek. Delo za napredek je pač počasnejše kakor uničenje obstoječega. Posebno v razgibanih reformističnih časih ima ta slednja struja mogočen vpliv. Toda zdrav narod, ki ima čut za pozitivnost, ji ne bo sledil in bo našel pravo pot.

Kako pa vse to vpliva na lovske pravice in dolžnosti, na lovstvo sploh?

Že v članku »Lov nekdanj in sedaj,« ki ga je Lovec priobčil v 8. št. l. 1939, je pisec skušal predočiti razvoj pojma »lov«. Iz lovca-hranilca, zasledovalca, pokončevalca se je skladno z raz-vojem civilizacije razvil lovec-gojitelj, čuvar divjadi. Lovec, ki danes hoče žeti, mora tudi sejati, ne more več le segati po tem, kar mu priroda nudi brez njegovega sodelovanja. Lov pa je postal panoga narodnega gospodarstva, ki zahteva kakor vsaka druga panoga umno in skrbno nego. Pa ne le to. Lovec je postal konservator divjadi. Kje bi bile danes že neštete vrste divjadi, če jih ne bi negoval lovec, ki se ne straši največjih gmotnih žrtev v dosego tega cilja.

Pa se bodo našli nergači, mali ozkogrudni materialisti, ki ne vidijo preko svojega ozkega plota in žepa ne sonca ne božje narave, ki je razen njemu, malemu zemljanu, še dala življenje neštetim živim bitjem, ki imajo isto pravico na obstanek kakor on. Ti bodo morda iznašali, da je divjačina neki nepotreben, mo-dernemu gospodarstvu celo škodljiv preostanek davnine in da je torej tudi lovec v tem zadnjem prenesenem smislu, kot kon-servator divjadi, neka povsem preživljena prikazen. Pisec pozna meščane, ki po svojih vrtovih pokončujejo celo gnezda ptic pevk in davijo mladičke, češ da jim ptice uničujejo sadeže. Brezmiselnosti takega ravnanja pač ni treba dokazovati, saj je znano, da ptice neocenljivo več koristijo s tem, da pokončujejo mrčes, kakor pa škodujejo s tem, da kljujejo nekaj sadežev. Večkrat so ljudje že izdali velike svote za zopetno vzrejo iztreb-ljenih živalskih vrst, ker se je šele po njih pokončanju izkazalo njih poslanstvo v ustroju narave!

Ne glede na nalogo čuvarja še preostale naše divjadi, ne glede na gospodarski pomen lova, ki je zelo velik in ki se z nastajanjem modernih idej o lovu stalno večja, saj gre neposredni, še bolj pa posredni dohodek narodnega gospodarstva iz lova v milijone, je tu važen tudi vzgojni moment.

Ljubezen do prirode, do živali, je zadeva srčne kulture. Le narod, ki je popolnoma zapadel materialnim vplivom, ki razen svojega žepa ne vidi več sveta, kakršen je zares, le tak narod se more odpovedati prirodi in njenim prebivalcem, katerih ne predstavljajo le ljudje. Tak narod pa, ki se povezanosti z naravo odpove, bo propadel. Lov predstavlja tipično povezanost z naravo, zahteva disciplino, vztrajnost, samozatajevanje. Lov človeka-meščana zopet druží s naravo bolj kakor vse drugo. In to je važno. Čim bolj se dežele industrializirajo, čim bolj se ljudje zbirajo v mestih, tem bolj pogreša človek stika z naravo, izgublja prava tla izpod nog.

Tudi lovstvo se torej že dolgo razvija v isti smeri kakor ves naš socialni sistem. Dolžnosti do skupnosti rastejo na račun pravice posameznika. V korist človeške skupnosti je ohranitev divjadi, nje poplemenitev, smotrno gospodarstvo tudi pri tej veji narodnega premoženja. Lovec-posameznik je upravičen loviti, izvajati lovske pravice le pod tem vidikom. Človeka družba mu poverja te pravice zato, da izpolnjuje zanjo orisano nalogo. Tega se mora zavedati človeška skupnost in pa seveda tudi lovec.

Vse moderne lovske zakonodaje stremijo za tem ciljem in poudariti je treba, da vprav države, v katerih je reformistično gibanje poseglo že najgloblje v sistem človeške skupnosti in zelo radikalno prevrglo socialni red, kažejo za lov največje zanimanje in skrbnost. Nemčija je najmoderneje uzakonila dolžnosti in pravice lovca in se celo sedaj, v vojnem času briga za vse potankosti. Vprav sedaj je izšla uredba, ki prepoveduje krčenje grmovja in meja na polju, ki nudijo koristni divjadi zatočišče. Gotovo ne brez razloga in ne le zabavi na ljubo. Tudi Italija, ta svoj čas klasična dežela zatiranja dijadi in ptic selivk, se od fašistične revolucije sem prizadeva, ukoreninjene razvade zatreti in postopoma lovstvu pomagati na noge.

To je pozitivizem, vera v boljše, smotrnejše, vera v gradnjo in ne v razbijanje, uničevanje. Tega naj se zavedajo tudi naši pozitivisti, naši voditelji-graditelji, ki so poklicani, da reformirajo naš socialni sistem. Naj ne poslušajo glasov negativistov, ki uživajo v rušenju vsega obstoječega in ki bi radi v opoju razbrzdanosti v najkrajšem času pokončali vse, kar je narava zgradila v vekih in kar je še preživelo dobo popolne svobode

in neodgovornosti lovcev-streljuhov do prirode in človeške skupnosti. Tudi naj ne gredo z maso nezainteresiranih, kajti ni lahko v današnjih časih ohraniti divjad pred propastjo brez pažnje. Naj ne dopuste, da bi se našemu narodu kdaj mogla očitati surovost in nazadnjaštvo in naj ne izpuste iz vidika tudi tega, pri oblici življenjsko važnih vprašanj manj perečega odtenka človeškega odnosa do narave. Toda tudi lovci naj se zavedajo svojega poslanstva, svoje dolžnosti do narave. Naj si bodo vedno v svesti, da jim človeška skupnost le pod očrtanimi pogoji dovoljuje gotove pravice.

Prvo je dolžnost, skrb za obstoj in plemenitev divjadi. Ta dolžnost, naloga šele upravičuje izvajanje lova kot takega in s tem povezan užitek. Nobena socialna reforma pa ne more spremeniti tega poslanstva lovca, vzeti takemu lovstvu upravičenosti in mu odrekati važnosti.

Lovska policija za 1:1.

»Vi uganjate mnogoženstvo!«

Lovec, preudari, preden streljaš

Mnogo nesreč, ki jih leto za letom zabeleži kronika in ki se velikokrat končajo s smrtnim izidom za poškodovanca, resno opominjajo lovca k previdnemu ravnanju z lovskim orožjem. To osnovno potrebo vsakega, ki nosi ali poseduje strelno orožje, so v našem glasilu opisali že mnogi avtorji. Zaradi tega se v naslednjem omejujem na svarilo pred streli, ki so tako za divjad kakor tudi za človeka lahko usodni in ki se naslanjajo na lastne izkušnje.

Na Kočevskem smo imeli predlansko jesen in lansko zimo kar dva primera, da sta prenagla strela ugonobila dragoceni življenji dveh medvedov. V pogonih na črno divjad se je oba-krat pojavil medved, ki je bil zamenjan z divjim prašičem, streljan in pogoden. Naknadna ugotovitev te zmote pa seveda ni mogla obuditi medvedov k življenju. Strela sta ostala ne-upravičena in strelca sta zapadla občutni kazni. V loviščih, kjer sta zastopani obe vrsti te divjadi, bo vesten lovec, kateremu ni ravno streljanje vse pri njegovem udejstvovanju, dobro pre-udaril, preden bo oddal strel na divjega prašiča. Zamenjava je tako po barvi kakor večkrat tudi po velikosti prav lahka, po-sledice pa so težke.

Čeprav lovim že 16. leto v kočevskih revirjih, kljub vsemu prizadevanju do sedaj še nisem uplenil nobenega divjega prašiča. Dostikrat sem že črno divjad občutil v neposredni bližini, toda nikdar je nisem točno prepoznal. Nekoč, ko sem bil na zalazu na srnjaka, pa sem ob večernem soncu na mali pleši zapazil divjega prašiča, ki je na kakih 150 m mirno stal ter mi kazal široko plat. Vseeno pa sem se hotel še bolje prepričati, da nimam opravka z medvedom. Z daljnogledom pa nisem nič drugačnega ugotovil, vendar sem to impozantno divjad nekoliko dalje opazoval ter pri tem zamudil trenutek za strel. Divji prašič se je nekajkrat prestopil in že ga je zagrnila neprodirna goščava. Nikoli pa še nisem obžaloval, da je krogla ostala v cevi, ker mi je bilo doživetje samo ob sebi dovolj zanimivo.

Previdnost ni nikoli prevelika! To pravilo sem posebno jasno spoznal, ko sem nekega jesenskega dne proti večeru na podnožju Stojne (Fridrihštajn) napravil svoj obhod. Vrh se je še blestel v siju tonečega sonca, medtem ko je v nižinskih iglastih sestojih ležala senca jeseni. Orumenelo listje podlesja pa je za-drževalo nastajajoči mrak ter dajalo prirodi s svojim prijaznim

odsevom znak toplote. Lešnikarji so se vseprek oglašali ob značilnem večernem spreletu, čez pot pa je skočila veverica s kepo lešnikov v gobčku ter hitela k skrivališču svoje zimske shrambe. Gledal sem za njo in se veselil njenega početja, dokler se ni dvignila v košato smreko. Jaz pa sem krenil na vlako, po kateri rada prehaja črna divjad ter ob bližnji mlaki pušča svoje sledove. Ritine ob starih oglarskih kopiščih pričajo o tem, da se ta divjad ob priliki tudi delj časa zadržuje v tem okolišu. Pa so mi udarili iz bližnje globoke doline na uho glasovi, ki so mi dali tenko prisluhniti. Domneval sem, da rije divji prašič na dnu doline, kateri sem se prav previdno bližal. Ker je po eni strani dolina skalnata in strma, sem krenil v smer, kjer je dohod položen in lahek in koder je bil tudi veter ugoden. Pritisnil sem se bil k debeli smreki. Dno je bilo zaraščeno z leščevjem, kljub temu pa sem videl sem in tja premikajočo se črno senco. Zdelo se mi je, da divji prašič rije pod leščevjem in si tam išče vsakovrstne hrane. Spet se je premaknil, da sem mislil, da skozi listje prav dobro vidim, kje se nahaja pleče in kam bi bilo kroglo usmeriti, če bi divjad natančno prepoznal. To opazovanje je bilo dokaj razburljivo, tem bolj, ko sem že v naslednjih trenutkih uvidel, da sem se varal in da imam opravka z medvedom. Divjad se je bila postavila na zadnji nogi ter pripognila leskovo vejo, s katere je očitvidno obirala lešnike. Sedel sem med korenine smreke ter čakal, vesel, da tudi to pot nisem bil nepreviden in da nisem streljal na nekaj, česar nisem dodobra prepoznal. Medtem pa je senca že usmerila pot na pričakovani izhod iz doline. Stopila je na prosto, meni pa je skoraj zastal dih in mrzel pot je oblil čelo, tresel sem se kakor šiba. Izstopil je namreč — človek, oglar, ki je nastavljal polhom pasti.

Gozd in lov me še nikoli nista razočarala. Toda to pot sem duševno ves strt in skrušen šel domov; zdelo se mi je, da bi mene, izkušenega lovca, doživetje ne bi smelo v toliki meri prevarati. Iz dna svoje duše pa sem bil hvaležen pokojnemu očetu, da me je z vso strogostjo vzgajal in opominjal k previdnosti pri uporabi strelnega orožja. Zapomni si to tudi ti, mladi lovec: Strel je smrt, ne prenašli se, da ne pogubiš sebe in drugih.

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

18.

V tem letu sem ustrelil najtežja dva kozla v Stolu. V drugi polovici oktobra so lovci menili, da so se gamsi dovolj poredili za nasolitev in mraz je pritisnil, kolikor ga v tem letnem času more biti.

Dve uri pred svitom smo zlezli v čevlje in se ob slabem plamenčku spotikali pod Gačo in Črtežem čez Okroglico nad Črtenom in Čelom po planinski poti proti Zabreški guti, da bi zopet enkrat pogledali v Zabreško dolino, v gamsji hlev.

Dan nas je zatekel v goličavi tik pod Zabreško planjo, na kateri je svoje dni samevala pastirska koča — po domače guta. »Poglejte ga,« pokaže Kugu v smer Čela. Na majhni planici med ruševjem je ležal gams in nas brezbrizno motril. Kugu je menil, da bi bil to lep kos mesa zanj — samo... Do takrat namreč še ni bil priča, kako daleč nese novi pihalnik, pa se mu je zdelo, da se norčujem, ko sem na kratko rekel, da ga bom.

Zasidral sem se na skalo nad stezo, kjer sem pregrnil perlerino in puško podložil z nahrbtnikom, v katerem je bila aluminijasta škatla za jestvine. Velikokrat mi je dala oslon za puško, ker je bila zadosti trda podlaga, pa vseeno nekoliko prožna. V klobčič zavit plašč ali sviter se mi ni dobro obnesel, ker je blago, zlasti volna preprožna in na velike daljave ni mogoče zadržati malenkostnih nihajev puške zlasti na gor in na dol, zaradi utripa žilja in mišic, ako trdno, kakor treba, upreš puško v ramo. Spočetka sem zaradi premehke in preprožne podlage večkrat navrtal zrak namesto reber. Za puško, ki ji je cev podložena do ustja z lesom, je boljša kar živa skala ali kamen. Če podložiš klobuk ali zgolj puškin jermen, je dobro, da se les ne odrgne. Pazi pa, da bo vsaj dve tretjini cevi do ustja proste v zraku, sicer gre rada krogla po svoje.

Gams, ki je bil na dve tretjini v legi obrnjen proti nam, sloneč na prsih s podvitimi nogami, je z visoko glavo radovedno spremljal naše neprikrito početje. Nič manj radoveden ni bil Kugu, ki ni hotel verjeti o moji resni nameri. Ves čas me je nagovarjal, da bi gamsa obšli in zalezli, ker taka dalja da ne kaže nikamor. Križ sem gamsu pomaknil ob desnem pleču spredaj v prsi tik pod koren vratu, tako da je daljnogledova navpična nit polovila podolžno tudi vrat. Računal sem, če je v razdalji kaj drugače, krogla lahko pade 20 cm niže ali više, bo še zmeraj držalo. Po poku je gams vrat počasi sklonil naprej in glavo nalahko položil predse na tla, kakor da je prijetno zadremal. Nobena mišica ni trenila na živali. Ko je čez dobro uro lovec gamsa pobral, je imel še ravno tako kot prej ko je počival, podvite noge. Brez zgiba pod puško umreti tako silno žival kot je gams, nisem sicer nikoli videl. Gams je izčršan tehtal 38 kg. Obnemeli smo ob tem učinku in nekaj neprijetnega mi je zagomazelo po hrbtu. To je usmiljena smrt, strašna smrt.

Nismo motili gamsa v smrtnem dremanju in smo odšli na planjo gledat v gamsji hlev. Pa je prisopihal Frence brez sape s špegarice, kamor sem ga napotil: »Uh, to je kozel!« Sicer je bil hlev prazen. Zlezel sem na kraj stene in na ozki polici skoraj navpično pod nami je počival gams. Toda ne leže, ne stoje, ne kleče nisem mogel zadovoljivo primeriti črnemu orjaku. Nazadnje me je lovec, oprt na rušev grm, držal za pete, da bi ne bil morebiti planil s kroglo vred raz skalo. Gamsu so jele presedati debele buče, ki so se prikazovale na nebu ob skali. Dvignil se je, jel piskati, se nemirno premikal sem in tja, išoč pripraven prostor za odskok. Od vrha sem mu potisnil kroglo za pleče. Široki hrbet se je zvil, zašibile so se mu noge, da je

klecnil in se na ozki polici nevarno zamajal. Naslonil se je s stranjo na steno in se z vsemi silami boril, da bi se ne sesedel. Vsak hip sem pričakoval, da omahne. Pa je premagal smrtno slabost in se odločno prestopil nekaj korakov na skrajni nos lašte, da bi se pognal v negotovost. A dobro je čutil, da nima moči, ritensko se je umikal in se od časa do časa uprl ob steno. Še enkrat me je moral lovec prijeti za noge, da sem orjaka rešil muk. Čist je tehtal 42 kg, a roglji nimajo 100 točk. So sicer oboji primerno debeli, a ne dolgi in visoki in manj razkrečeni. Toliko lovca še nikoli nista trpela, sta se hvalila, ko sta bila doma. Še Kugvu je bilo žal, da se je bil prehitro zarekel za prvega, ki je bil za desetinko lažji.

Precej take teže je bil gams, ki sva ga leto prej zatele s Francljem na Korenščici pod Velikim vrhom. Vse jermenje in oprtnik mu je raztrgal in mu med nošnjo zato parkrat omahnil za pete. Ta gams je imel prav za prav smolo. Namenjen sem bil, da ustrelim belko (planinsko jere-

bico) za nagačenje. Zato sem nosil polrisanico, nabito poleg krogle s šibrami št. 10. Kadar iščeš, ne najdeš, velja pregovor za lovca. Pohajkovala sva s sedla od Medjega dola čez široko glavo Velikega vrha proti prostrani planji z ruševjem zarastle Korenščice nad Belsko planino.

Na lepem začno vreti iz nekega, z ruševjem porastlega kotla pod nama gamsi proti državni meji na robu planote, ki tam strmo, deloma v previsih pada v inozemstvo. V hipu sva bila na zadnji plati. Če v goličavah lovca brez zaklona preseneti divjad, je to najboljši gib, ki ga kot prvega more narediti. S tem se možic zmanjša za polovico, postane torej podoben štoru, grmu ali živali, zraven je pa podprt od treh strani, tako da ga nobeno presenečenje ne more prevrniti. Ob enem je širok podstavek telesnega konca trdna podlaga hrbtu za zanesljiv strel in še marsikaj. Gamsom se ni nič kaj mudilo in so se igraje obirali proti deželi varnosti in v večjih presledkih posamič zginjali za rob. Tem bolj se je mudilo meni s pripravami za strel. A naglica ni nikoli prida. Varnostni zapah na vratu puške sem še v zavesti, da imam polrisanico, odrinil s palcem. A ko bi bil prvo sprožil

imel naprožiti s pritiskom naprej, sem potegnil — pozabivši medtem, da nimam repetirke — mehanično in avtomatično za zadnje sprožilo. Ob veselem poku je zletela svinčena kaša, namenjena belkam, v zrak. Tedaj so pa gamsi planili v skok in se zadrevili iz kotla proti rešilnemu robu. Nekaj skokov pred tem sta rastla na planici dva velika ruševa grma, okrog katerih so zavijali bežeči gamsi in tam v teku nekoliko zastajali, kažoč zadnjikrat svoja pleča. Zaradi ruševja je bila tam edina možnost za strel. Francelj je skozi daljnogled napovedoval, kaj vre iz kotla, jaz sem pa s strelnim križem prežal pred grmoma. Da bi kaj pogodil, nisem prav nič upal, ker je bilo kakih 250 korakov daleč in po poku vznemirjeni gamsi so krepko natezali krake. »Kozell!« Križ strelnega daljnogleda je skočil cotasti črni živali pred široke prsi in skakal z njimi okrog grmov, ki so jih skrivali in branili. Ko pa je zavil ob grmu na presledek in pokazal stran, je počilo. V skoku se je sesedel kakor dobro pogojen zajec, tako da se je drugi za njim in tudi zadnji skoraj spotaknil obenj, ko je v plašnem skoku naredil kljuko okrog prvega. Kakor slepa kura zrno sem ga pogodil v koren vratu in mu zdrobil vretenca. Ravno 100 točk imajo roglji. Nisva sanjala, da bo lovec nosil tako težko belko, ki je bila zanj črna, a znotraj vsa bela — od nenavadne množine loja.

Še bolj na slepo sva udela s Francljem gamsa na Sračji peči, čeprav ni prav nič kazalo. Streljal sem ga ob prvem svitu, pobral pa sredi sončnega popoldneva predzadnjega novembra.

Lepi, mirni jesenski dnevi so bili, pa sva se namenila z lovцем na vrhove na razglede. Ker je lovcu puška za palico, sem imel s seboj repetirko, ki edina spada v planine. Ob prvem svitu sva prišla v Medjem dolu pod Sračjo peč, ko zapiska vrhu skale. Malo temačno je še bilo in precej časa sva ogledovala rob previsne, z bukovino in ruševjem obrastle stene, ki se z vznožjem opira v deber. Pa zapazi skozi gosto vejevje na robu peči Francelj senco proti nebu, kjer so komaj zginile zvezde. Skoraj sva si zlomila vratove, tako strmo navzgor sva gledala skozi leče. Kar stala je in piskala tista senca, saj je prsk šele prekoračil višek. Ko se je še malo zdanilo in je gams obračal glavo, je svetlo nebo v ozadju izdalo imenitne kozlove krivce. Toda kako boš streljal? Ni se dalo pri tem ne ležati, ne sedeti, ne klečati. Nazadnje sem stoje po deblu neke bukve malo oprl puško. Pri teh vajah z zvijanjem telesa mi je postajalo pošteno vroče, čeprav je v debri ležala močna slana in so bili ostanki snega trdo zmrznjeni. Med kozjimi molitvicami sem le končno spustil kroglo proti skali, čeprav sem med pomerjanjem večkrat

zadel puško na ramo z namenom, da se gamsu odpovem. Toda gams je s svojimi burkljami in piskanjem preveč izzival in z lovcem sva bila preverjena, da bo popoldne, če nameriva pot proti domu čez Sračjo peč, kozel že za tremi gorami. In četudi ne, bi ga nama gozd varno skrival in kril, ako bi se le malo odmaknil s skale. Navzlic temu je krogla šla brez škode mimo, kakor sem iz vsega prav sklepal, in po kratkem obotavljanju je gams zginil z obzorja. Namenila sva se, da popoldne vseeno pogledava.

Skozi Srednjico sva se skrajno previdno navzdol pritihtapila nazaj in legla na strehasto sleme Sračje peči, ki je s svojo steno tvorila končni opaz in oporo debri. Noge sva molila v smer, od koder sva prišla, glavo pa proti soncu, ki je prijetno božalo kožo in grelo od dolge hoje razsajene ude. Negibno na trebuhu ležeč sva uživala skopo toploto, ki jo je pihal v obraz vetrič, prihajajoč po ogretem bregu navzgor. Strmi breg pod nama je bil pokrit z bujnim vresjem in grmičevjem ter porastel z redkim drevjem, ki je bolj na levo v hrib prehajalo v košat bukov gorski gozd. Med dremavico, ko sva opirala glave na lehti, sem čul nek sumljiv šum pod seboj. Tako šušti listje ob hoji živali. Francelj ni slišal, ker je bolj pogumno dremal in ker je bil v vojski topničar ter zato malo naglušen. Leno dvignem glavo in odprem samo eno oko, ker se je v soncu bleščalo. Dobrih deset korakov pod menoj boljši vame bela gamsova glava. Gams je zapazil zgib mojega klobuka in postal pozoren na prikazen. Več kot rogato glavo nisem videl, ker je bila v bregu majhna globel, v kateri je stal gams. Tudi on ni videl dosti več kot do mojega nosa.

Po centimetru sem vlekel podse puško, ki je ležala ob desni roki, in niti drugega očesa, ki bi bilo od sonca osvetljeno, si nisem upal odpreti. Na vso moč sem se trudil, da bi mi ostala glava negibna. Še na levo oko sem počasi in previdno na pol zamižal. Ves čas je živahno gibal gamsov nos in zdelo se mi je, da slišim, kako preceja zrak skozi nos in preiskuje veter. Včasih je malo privzdignil tudi nozdrvi. S puško sem vse kar srečno uredil in jo spravil predse. Toda puško dvigniti! Medtem sem spoznal, če se ne dvignem, da po puški ne bom videl gamsa, ker preko roba nisem mogel povesiti cevi. Okleval sem, toplo mi je postajalo in Francelj je — spal. Kočljiv in breznadejen položaj je rešil gams. Tisto gibanje, ko sem pomikal cev čez rob, je videl, pa je morda mislil, da je noga kake živali. Hoteč si stvar поблиže ogledati, je glavo sklonil, da se prestopi. Pri mirni hoji gams navadno drži glavo skoraj vodoravno predse.

Črni krivci so zginili za borovničevje. Sedaj ali nikoli, me je prešinilo, in izrabivši ta trentuek, sem potegnil noge podse in sedel na pete s pripravljeno puško. Medtem se je že gams pokazal čez gubo v bregu in ujel zadnji moj gib. Brezdvomno je moral kaj čutiti od trušča, ki sem ga povzročil s hitrim zgibom. Zapaziti je moral tisti hip, da je majhno zdelo nad njim na mah močno zrastle in da mora biti sumljivo. Ostolbel je kakor od strele zadet in vrgel glavo kvišku. Med to napeto igro se je razburilo moje srce, da je moral čuti gams, kako kuje. Lovska mrzlica je popadla roke in bil sem razorožen. Gamsov vrat je nihal skozi strelni daljnogled kakor senca v

vetru in skakal kot čolnič na valovih. Da bi gamsu razdejal in raznesel prsi, ki sem jih dobro polovico videl čez podrto deblo, sem odklonil, glavo še manj zaradi rogljev. Čudovito dolge sekunde je zdržal gams, se mi je zdelo, kajti v svoji klavrnih grozničavi nemoči sem se bal, da ga vsak hip odpilne en sam skok. Z vso silo volje sem krotil mrzlico tako, da sem čutil bolečine v prsih in v glavi. Vse notranje moči sem zbral in po strelu sem od izčrpanosti skoraj omahnil.

Franceljna je z vsem telesom dvignilo od tal. In ko me je zagledal sedečega s puškino cevjo navzgor — počival sem od naporov — je zazijal, zategnil usta malo v posmeh in zinil:

»A, ali vam je ušlo?« Je, ali je vam tudi, sem ga pobaral. Medtem je veter po zraku prinesel čop dlake, ki sem mu jo pokazal. Kakor ris je skočil Francelj in obraz se mu je blaženo razlezel. Spoznala sva znanca po rogljih; 105,8 točk nosijo. Gams, ki sem ga zjutraj streljal, je bil tako daleč, da ga je krogla zadela šele popoldne in je padel.

Na Sračji peči (čudno, da je to ime zašlo tako visoko v gore) sva še nekaj doživela.

Malo bolj na zimo sva se neko popoldne prav tam, le nekaj sežnjev pod slemenom, ker je bilo bolj zavetno, grela v soncu, preden sva se hotela spustiti v senco in mraz. Na levo, v gostem mlajšem bukovju, kjer je bilo bolj osovno, je ležalo nekaj snega s prekopnjami. Da bi ne nosila domov medvedove malice, sva se zabavala z jedjo. Kar se utrne pod nama od nekod

planinski zajec v belem kožuhu, poskoči sem ter tja in obsedi na kakih 40 korakov. Sedi, se umiva, in zopet sedi. Ves čas me je lovec nekam radovedno pogledoval. Nazadnje ga je le pre-magalo in vpraša: »Ali ga ne boste? Tukaj so samo za lisice.« Puško bom moral snažiti in zajca ne bo kaj pobrati, odvrnem in jem naprej. Toda Francelj je iznesel toliko utemeljitev, češ, rad bi ga doma pokazal, hčerka bo imela bel mufek, pokusil bi ga rad, škoda ga ni itd., da me je pregovoril. Medtem je zajček odskočil malo niže, a ko je Francelj nad njim zavpil »stoj«, je takoj sedel in se sesedel. Nameravala sva ga pobrati spotoma, zato sva obsedela. Komaj pa se je pok spreletel in zgubil po debri Medjega dola in Boncljah, se je vzdignil globoko pod nama, kamor nisva videla zaradi izbočenega pobočja, trušč in cepet po listju in snegu. Lovec nategne ušesa, odpre usta, da bi bolje slišal, in reče: »Hamsi!« Ni še dobro zaprl ust, sva že videla, da na levo skozi bukovje migotajo navzgor črna telesa. Ko so prišli skoraj vstric naju, komaj na 100 korakov, sem otvoril na izbrane, ki so v strmem bregu postajali, ogenj. Izpraznil sem repetirko, da je odmevalo od vseh vrhov, a »hamsi« so veselo odskakljali. Če niso bili vragi, sem vprašal, da se jih ni prijelo.

Franceljnu se je obraz zdaljšal, ker mu je težka brada na široko razklenila čeljusti. Če ne bi bil na zajca skoraj stopil, bi ga bila od zavzetosti pozabila.

Ko sva pri »jezervarju«, tako pravijo umetnemu jezeru domači, malo posedela, preden sva šla vsak na svojo plat, se lovec še vedno ni mogel znajti in brez besed je odpiral usta kakor riba na suhem. Čuvaju rezervoarja je pojasnil, kažoč na zajca, da je na zajca tako grmelo. Zame ga je bilo sram. »Slišite, patroni so ,blez gnili',« je pripomnil, ko sva vstala. Da, zaradi bukovih vej so gnili. Še enkrat je razklenil usta, obraz se mu je razjasnil. Ta sijajni, zvesti gorjan je razumel.

Srnjak - góbavec

Pred nedavnim sem dobil pismo povabilo, da naj pridem srnjaku »odstranit tiste izrastke okoli oči; brez narkoze bo težko šlo, ker je silno nemiren«.

Odgovoril sem, da nima prav nikakega smisla, poskušati z operacijo odstraniti srnjaku naglavje, ker je operacija takih izrastkov zmerom nepopolna in se bohotanje izrastkov z operacijo ne dá ustaviti. Drugič je nevarnost, da ne bi bil kos krvavitvi in da bi srnjak izkrvavel, in tretjič bi se operacijska rana prav gotovo prisadila, operiranec bi dobil zastrupljenje krvi in bi poginil. Zaradi tega sem svetoval, naj srnjaka

čim prej ustrele ali zakoljejo, da ga s tem rešijo nadlog ter da jim ostaneta vsaj meso in koža.

Srnjaku, kakor ga kaže naslovna slika (vidijo se gobe na rogovju in na glavi), pravi Nemec »der Perückenbock«, in to, kar ima na glavi, pa imenuje »die Perücke« ali »die Bischofsmütze«. Kakšno oznako naj vzamemo za ta dva pojma?

Dr. Lokar pravi v svojem Lovsko-ribiškem slovarju »gobnik« ali »naglavjek«, drugemu pa »gobasto naglavje«.

»Gobasto naglavje« se mi zdi deloma dobro, ker je res na glavi in res goba, saj pravi naš narod takim izrastkom »goba« — die Neubildung, neoplasma = nova tvorba. Prvo, »gobnik« ali »naglavjek« pa mi ni všeč. »Naglavjek« ne more biti žival, ker naglavjek je to, kar je na glavi. Pleteršnik ga razloži z besedo »Kopfbedeckung«. Tudi »gobnik« mi je nekaj novega, kar bi sicer moglo biti prav, če ne bi že imeli druge označbe, ki pove prav vse, to je góbavec. »Gobe« so sicer posebna bolezen, der Aussatz, lepra, »goba« pa je v slovenščini tudi vse, kar bohoti na katerem koli organu, nekako isto kot »bula« ali »gempa«. »Góbavec« je potemtakem tisti, ki ima gobe, torej der Aussätzige, pa tudi tisti, na katerem kjer koli bohotajo gobe.

Po mojem jezikovnem čutu in po bistvu pojava bi rekli »srnjak gobavec« ali v zvezi, iz katere je razvidno, da gre za srnjaka, samo »gobavec«, stvari pa »gobavo naglavje« oziroma »gobavi naglavjek«, ne pa gobasti, ker gobasto je to, kar je gobi podobno!

Spraševal sem na več straneh, da li imamo kje na Slovenskem kako označbo za te pojave. Razen dr. Lovrenčiča mi ni znal nikdo ničesar povedati in tudi on piše, da imajo resda na Dolenjskem marsikak samonikel lovski izraz, za ta pojav ga pa ne premorejo, ker je tako redek, da narod ni čutil potrebe dati mu primerno oznako.

Dr. Lovrenčič je mnenja, da bi bila primerna označba »goborožec« ali »goborog« liki zlatorog, nosorog, kozorog, češ da je treba že z izrazom samim označiti, kje sedi ali se dela goba. Po njegovem bi tudi izraz »hobotnik« ne bil slab, ker tu v resnici tkivo hobota ali bohota, to je divje raste; vendar bi se pa ta izraz tako hitro ne udomačil, ker nima vrstnikov, kakor izraz »goborog« ali »goborožec«. Tako dr. Lovrenčič!

Naslovna slika nam kaže srnjaka zaživa, druga slika njegove prekuhanе roge, na katerih so vidni izrastki.

Zlatorog ima roge zlate, nosorog rog na nosu, kozorog pa kozjim podobne roge, naš srnjak pa je bolnik, kateremu na glavi okoli rogov divje rastejo gobe in tudi rogovi sami so razrašeni čez mero.

Tudi oznaka »bohotnik« ali »hobotnik« se mi ne zdi primerna. Po mojem je najlepša in najprimernejša oznaka »srnjak gobavec« ali samo »gobavec« ter »gobavi naglavjek« saj pravimo tudi »srnjak mahovec« (mahorožec*), dokler ima roge še z mahom pokrite, podobno grbec ali grbavec, kdor ima grbo, pegavec, kdor ima pege, šepce ali šepavec, kdor šepa itd.

Kakšni so vzroki tega pojava?

Profesor vseučilišča v Inomostu dr. S. Schumacher von Marienfrid je leta 1939 izdal zelo zanimivo knjižico »Jagd und Biologie«. Tu najdem o tem tóle:

»Najusodnejša abnormalnost za nosilca je gobavi naglavjek, ker je prej ali slej smrten. V času, ko so lovci noreli za posebnostmi, je bila pač najbolj goreča želja vsakega lovca, ustreliti gobavca (goborožca**). Danes, ko poznamo postanek in vzrok gobavega naglavjeka, je ta želja izgubila dokaj svoje privlačnosti. Danes vemo, da je gobavi naglavjek obolenje, ki lovca obvezuje, da gobavca čimprej ustrelji in ga s tem reši mučnega hiranja.

*, ** pristavilo uredništvo.

Gobavi naglavjek je nepravilno in divje bohotaajoče rogovje, katerega srnjak nikdar ne očisti in nikdar ne odvrže. Rogovi kažejo nepopolno zavapnenje in niso nikdar tako trdi kot zdrava kost. Gobavo naglavje je kaj raznoliko, mnogokrat kaže nihajoče, z mahom poraščene priveske, ki pokrivajo oči, da je srnjak v resnici slep in mora od lakote poginiti. Toda tudi sicer tak gobavec pogine, kar se zgodi baje najpozneje v dveh letih. Gobavca namreč naglavjek moti, zaradi tega se

ga skuša otresti in se drgne in buta z glavo ob trde predmete, pri čemer se opraska in rani. V praske in rane zležejo muhe jajčka, iz teh se izležejo ličinke, pritisneta prisad in zastrupljenje krvi ter žalosten pogin.

S poskusi so dokazali, da nastane gobavo naglavje zaradi tega, ker je prenehalo delovanje mod. Skopljenja pri srnjakih so namreč dognala tole:

1. Popolna skopitev pri srnjačkih, ki še niso imeli rože (vencev) na rogovih, povzroča najbrž, da srnjacek sploh nikdar ne dobi rogov; če pa je bila roža že razvita, pa brez rogovne zasnove, tedaj se razvijajo majhni, gomoljasti naglavjeki, katerih srnjak ne odvrže nikdar, marveč jih nosi svoj živ dan.

2. Skopitev pri starejših srnjakih mahovcih povzroči gobavi naglavjek.

3. Če so rogovi ob skopitvi že očiščeni ali vsaj okosteneli, tedaj jih srnjak v nekaj tednih odvrže in dobi nove, ki se razvijajo v gobavi naglavjek.

4. Enostranska skopitev nima nikakega vpliva na roge.

Iz navedenih poskusov je razvidno, da na roge vplivajo moda. Ker obojestranska skopitev pri že očiščenih rogovih povzroči, da srnjak roge prezgodaj odvrže in dobi gobavi naglavjek, ki neomejeno bohota in katerega nikdar ne odvrže, je dokaz, da na vsakoletno obnovo rogov vplivajo moda. Moda ne izločujejo samo moških spolnih stanic, semen, marveč tudi in neodvisno od tega pobudila ali hormone. V delovanju mod razločujemo torej dve plati — generativno ali ploditveno in hormonalno ali pobudilno.

Pobudilo moda, moški spolni hormon, pride nalik drugim pobudilom neposredno v krvni obtok in s tem v druge organe, na katere vpliva na poseben način. Tako vemo, da povzroča spolni hormon razvoj sekundarnih spolnih znakov. Po skopitvi ni več spolnih hormonov, zaradi tega tudi ne regulatorja za rast in obnovo rogov.

Ne posebno redko naletimo v prirodi tudi na srnjake s prav majhnimi, komaj za fižol velikimi modi, ki navadno niso v modniku, marveč nekje v trebušni votlini oziroma v potrebušju. Temu pojavu pravimo kriptorhizem (kryptorchismus). Kljub kárnjavim modom pa dobi in obnavlja tak srnjak roge popolnoma normalno. Majhnost mod ima v takih primerih svoj vzrok v nedostajanju generativnega ali ploditvenega dela mod, dočim je hormonalni ali pobudilni del mod živ. Pa tudi narobe! Srnjak gobavec ima včasih obe modi, ki sta kvečjemu manjši kot običajno. V takih primerih menda nedostaje hormonalnega ali pobudilnega dela, dočim je generativni ali ploditveni nekrnjav. Ni treba, da je vsako gobavo naglavje povzročeno baš zaradi nezadostnega delovanja mod, tudi ponovne poškodbe rogov lahko povzročijo podobne bohote.«

Tem stavkom ni treba prav nobenega dodatka, saj so dovolj izčrpni in jasni.

Kako je dobil srnjak - gobavec, ki naj bi postal moj pacient, ta nenavaden naglavjek? Kot negodnega mladiča so ga prinesli domov in ga dali skopiti z namenom, da ne bi dorastel postal hud in komu česa storil.

Je li to lovsko prav ali ne?

Skopitev srnjaka, večje izvršena, ni nič drugega kot skopitev junca, merjasca, žrebca. Toda vprašanje je, ali ima kak pomen taka skopitev. Srnjak, ko doraste, res da ni nevaren nikomur, toda postane bolan revež, ki se mora smiliti vsakomur, kdor ima še kaj človeškega čuta v sebi, da o lovskem molčim. In prinašanje mlade divjadi domov? To je nelovsko! Le eno izjemo poznam: včasih se zgodi, da ima srna dva ali celo tri mladiče, katerih eden je tako negoden, da družini komaj sledi; če ni nič posebnega, ga srna pač počaka, če pa pride nevarnost — lisica, pes —, tedaj skuša mati spraviti na varno tisto, kar ji sledi, tisto pa, kar ne more slediti, ostane za plen roparjem. Takega zaostalega mladiča, ogrožanega od roparjev, ne pobrati in ne spraviti na varno, bi bilo kruto, nečloveško in nelovsko!¹

¹ Taka raba v praksi je rada zloraba. Mladič, ki sam v gozdu ne veča, ni zapuščen. — Ur.

Podobna zadeva je takrat, kadar negoden mladiček na kakršen koli način izgubi mater, ko si sam še ne more pomagati in se ne čuvati pred nevarnostjo. Eno in drugo priča, da lovec ne vrši svoje dolžnosti² — da ne zatira dovolj roparjev!

² To ni vselej dokaz. — Ur.

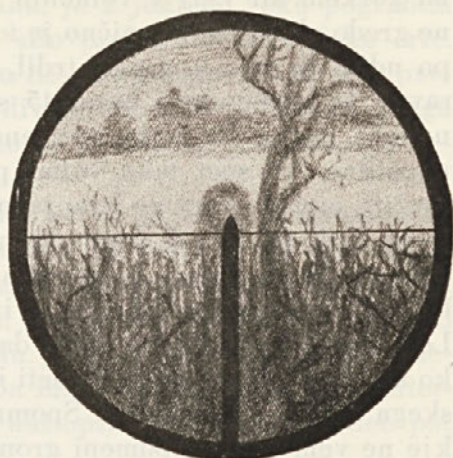
Rentgenski posnetek prekuhane lobanje. Na njem se lepo vidi, da kostne bohote niso prave kosti, nego nekakšne kostne pene, nimajo namreč toliko apna, da bi dajale na rentgenski sliki kostno senco.

Črna noč

Osemindvajsetega oktobra nekega leta je bila polna luna. Polna luna, ta skušnjavka za vse mogoče zvite pohode! Tudi meni ni dala v mestu miru: smuknil sem, pa smukal sem se zelo počasi, ker sem zasledoval skozi okno temne in težke oblake, ki jih je gnal močan jug. Nič kaj prida vremena niso obetali. Končno sem se pa le oblekel, vzel pot pod noge, seveda z avtomobilom, pa ne s svojim, ker ga nimam, predrvel

ižansko ravnino, se junaško v potu svojega obraza zagnal v hrib in nista minuli še dve uri, ko sem že lovca pozdravil z »Bog daj dober dan« in ga napadel z nujnimi in važnimi vprašanji. »Jejheta, gospod, imate vi smolo,« se vmeša v najin strokovni pogovor lovčeva žena, vedno vesela močna bunka. »Spet ste iz vašega mesta prinesli dež. 'Cajhar' na uri se je čisto obrnil in smo prec vedeli, da pridete gor.« »Hudimarja, vi pa vaš barometer,« zarentačim, »dajte ga no na podstreho, da bo višji, in »cajhar« zavrtite na stano-vitno. To je res že obupno; kadar pridem gor k vam, me gotovo pere.« Tako nekako sva se z »mamo« v naglici pozdravila. Imela je pa prav. Kazalec na »uri«, barometru, se je tako zavrtel na levo, da je bil čisto na koncu, tam, kjer stoji napisano »Regen o. Wind«. Barometer namreč kaže nemško vreme, torej po naše dež ali veter. Slabo kaže, polna luna bo in jaz sem hotel čakati v luninem svitu jelenjad, ki hodi na polje žret repo in delat meni in kmetu preglavice.

Po nogah in rokah sem čutil tisto neprijetno gomazenje in zavijanje, ki ga naše dobro ljudstvo imenuje »dermatizem« in ga zdravijo tu gori z »Algo«. To je zelena tekočina za vse. Nekaj kapljic na sladkorčku ti pozdravi še celo raka; če že ne to, po-živi te pa prav gotovo. Škoduje pa ti ne, če ne naliješ vse vsebine iz steklenice na sladkorček. Doma pravijo, da sem se te bolezni navlekel na lovu, jaz pa trdim, da sem jo dobil že takrat, ko sem hodil še v službo, pri oknu, skozi katero je vedno vleklo in ga niso hoteli popraviti, da bi se stroški ne povečali in bi

potemtakem prišli ubogi delničarji ob svoje. Jaz in sloviti Kneip, ki je svoj čas zdravil bolezni z vodo in soncem, pa trdiva, da je lov prava pravcata medicina, samo noge moramo imeti vedno na gorkem ali vsaj v volnenih nogavicah, najbolje v belih, da ne gredo ob barvo. Resnično je torej bilo, da me je takrat zvijalo po udih, da sem venomer trdil, da bo ta luna vrgla sneg, ako-ravno je termometer kazal 15 stopinj toplote, torej bore malo upanja, da se bo moja vremenska napoved uresničila. Še isto popoldne, ko sem tako trdno postavil prognozo, je začelo ne snežiti, ampak prav po kranjsko curljati. Glej ga spaka zavratnega, tudi tam za Krimom je začelo bobneti, sprva zamolklo, pozneje je pa kakor v poletnih mesecih začelo pritiskati in se bliskati. Pravcata nevihta se je izcimila v moje največje veselje. Lovcu se je pa le čudno zdelo, da te nevihte ne pošiljam k vragu, ko imam poleti, če začne grmeti in se bliskati, vse besede peklenškega slovarja na jeziku. Spomnil sem se, da sem nekoč slišal, kje ne vem več, da pomeni grom in blisk v jeseni siguren sneg. Torej zopet en up na sneg več. Sneg in polna luna je kot tista lepa pesem: »Jaz pa ti in židana marela«. Zavijanje po mojih udih, po vrhu pa še grom in blisk, so bili sami upi, da se bo spremenilo tako, da bom v snegu in srebrni mesečini ves blažen zaplaval na prežo čakati jelenjad. Vendar to noč ni bilo ne mesečine ne prerokovanega snega, le dež je lil v debelih curkih in močan jug se je zaletaval v prežo, v kateri sem sedel, da sva se kar neprijetno gugala. Dež mi ni prišel do živega, ker preža je od vseh strani lepo zadelana, tako da nalikuje velikemu zaboju. Pa saj je potrebno, ker drugače je hudo zdržati po več ur v mrazu in burji. Igra se je popoldne ponovila. Znova je zabobnelo za Krimom, začelo se je bliskati in grmeti, da se je svet tresel. Tu gori v preži sem bil kot v šklopu ujet polh. Videl nisem deset metrov pred sabo, samo kadar je posvetil blisk, sem videl, da na njivi ni obiska. Domov pa zaradi naliva tudi nisem mogel. Visel sem med nebom in zemljo kot hudourni oblak in imel neizmerno željo, da bi se zvrnil, pa ne na tla, temveč v posteljo. Okoli polnoči se mi je le posrečilo, da sem kolikor toliko prišel suh domov in kmalu sem v snu lovil ogromne jelene s še ogromnejšim rogovjem.

Naslednje jutro je bilo pač brez dežja, vendar je bilo nebo pokrito še vedno s črnimi, težkimi in proti severu drvečimi oblaki. Tudi tista ura, barometer, je še za nekaj črtic padla. Nasprotno, v meni se je upanje na sneg dvigalo. Ko smo sedeli pri kosilu, je začelo okoli hišnih vogalov zavijati in tuliti. Lovčeva hiša stoji namreč na gričku izven vasi in je okoli njenih vogalov

siguren rendezvous vseh mogočih sap. Včasih se tako silovito spoprimejo, da je zaradi žvižganja in puhanja človeka kar strah. Tako je bilo tudi to pot. Jug in burja sta si napovedala ofenzivo. Ker je pa burja bila motorizirana, je z jekleno roko pograbila jug za vrat in ga gnala z vso silo preko demarkacijske črte. Sama je pa v zasedenem ozemlju besno gospodovala in je v prvi vrsti odstavila južni režim. V divjih vrtincih je nasula snega v teku popoldneva in večera skoraj do kolen. Seveda moja nezmojljiva vremenska prognoza!

Zopet sem visel v preži in tudi to pot ni jelenjad izstopila na njive. Le sanitetni obisk sem dobil. Iz gošče se je prituljeno prikradla predsednica sanitetnega oddelka, se potegnila izpod preže na polje in se tam usedla, kakor se nji spodobi. Na hitro roko je skovala načrt, ker kmalu je podjetno odkobacala v deviško belino. Drugo jutro sem pa našel sledove njenega sanitetnega početja. Ubogi zajček je nastopil skozi njen želodec pot v večna lovišča.

Snežiti je prejenjalo. Živo srebro je za nekaj črtic padlo pod ničlo, tako da je sneg dodobra pomrznil. Še dva večera sem v najkrasnejšem luninem svitu zaman prežal na jelenjad. Kakor začarano, njiva ni dobila obiska, akoravno prejšnji teden, sodeč po odtiskih parkljev in po požrti repi, ni minul večer, da bi ne prišla jelenjad v gostijo. Zaradi prekrokanih noči sem spal podnevi. Le lakota in omamljivi vonj iz kuhinje sta me prignala iz gorkega gnezda pogledat, če bo kak pošten zalogaj. Vzroka za pritožbo ni bilo, ker v vasi so klali prašičke in lepi koščki te plemenite domače divjadi so se mi za kosilo ali večerjo, rumeno praženi, vablljivo smejali. Bil sem tudi bolj skromen. Ni bilo potrebno, da se je na krožniku bohotila ravno pečenka, tudi pujsovega repka in noge, kuhane v repici, nisem zavračal. Mama Francka, lovčeva žena, je že vedela, kako se mora človeka podpreti, da zaradi lovskih naporov ne omaga in da preveč ne omršavi. Je pa tudi potrebno, da se v želodcu dobro zakuri, ker dolge so ure na preži v burji in snegu in če ni v telesu poštenega goriva, te kaj kmalu stresa mraz in to tako dolgo, da te prekmalu strese v hišo za peč.

»Danes pa ne bo kmalu prišla jelenjad na polje, če sploh misli priti,« reče lovec, ravno ko sem večerjal in lovil pujsov rep po repi. Bil je mnenja, da je zadosti, če splezam na prežo šele ob pol devetih, torej uro pozneje kot po navadi. Tudi sam sem bil tega mnenja, ker zavijala je še vedno silna burja in v močni sapi nerada izstopa divjad in če že, izstopa pozno. Kar prav mi je bila ta zamisel, zato je sem tudi takoj sklenil, da

grem najprvo, ko oberem rep in svinjske parkeljce, počakat zajce h kozolcu. Svetlo je sijala debeloglava luna, ko se postavim pod kozolec-dvojnik. Dve uri sem imel časa za zajčje avanture. dovolj, da poderem kakega dolgouhca, ko bo prišel obirat repnik. Nisem čakal dolgo, ko zagledam črno piko na lesketajoči se belini. Postajala je večja in večja in naposled dobila obrise željno pričakovanega zajčka. Mrcina pa ni bila namenjena h kozolcu, pod katerim ga je čakala smrt, temveč k sosednjemu, ne daleč od mojega. Tudi tam se ni dolgo zadrževal. Najbrž mu ni danes prijal repnik, zato usmeri pot mimo mene na polje. Bila je lepa prilika za strel. Urno pomerim in pok zavrtinči burja v svetlo in mrzlo noč. Nepremično sedi zajec, kot da se ta pok njega ne tiče. Pa še enkrat, si mislim, in upalim po njem. Tudi to pot sem nasul šibre drugam, samo v zajca ne. Zarezala se je burja po letvah, mi nasula ledene sape pod suknjo in vzela zajčka s seboj. Še nisem porinil novega naboja v puško, že zagledam levo od mene druga dva zajca, sedeča na malem gričku. Prepričan sem bil, če mi je prvi ušel, vsaj eden od teh mi ne bo. Besedo dam puški, prvič in drugič. Tri sto zašitih hu...! Kot prvi, tako se tudi ta dva nista zmenila za mojo kanonado. Sedela sta in čakala, če bo še kaj izpod kozolca zagrmelo. Tako se mi je to zdelo smešno, da sem se na glas zasmeljal, kar pa jima ni bilo po volji. Pok sta vzdržala, zasmeha pa ne. Plemenita žival! Odkurila sta jo za prvim sotrpinom na polje. V najkrajšem času kar trije zajčki; ali sem hotel še več? Radovednost, če bom imel še nadalje tako srečo, me je prikovala še za kratek čas. In res, tam po bregu se kotali kroglica proti mojemu kozolcu. Kroglica je postala krogla z zajčjimi ušesi. Pok po njej! Krogla z zajčjimi ušesi je postala kroglica in se odkotalila tja, od koder se je prikotalila. No saj, v tretjič gre rado, mora tako biti, si mislim in jo poberem domov. Prav nič nisem bil nejevoljen, ko sem vse to pravil lovcu. Smejal sem se sam sebi. Drugič bo treba zajca privezati na puško, če bom hotel kakega podreti. Glavno besedo je imela seveda lovčeva žena. Menila je, da je današnjega neuspeha kriv pujsov zavihani rep, ker sem ga za večerjo obiral in je imel vpliv na ravnost puške. Ker pa ne verjamem ne v čudeže in ne v čarovnije, sem krivdo valil na burjo, da je le-ta šibre zanašala. Nisem imel več dosti časa za premišljevanje, kdo nosi krivdo za današnjo polomijado, jaz, burja ali celo zajci, ker se mi je že mudilo na prežo, do katere je skoraj pol ure hoda. Spremljal me je lovec. Do preže je bila gaz v snegu in se je še dokaj dobro in tiho hodilo. Hrup hoje je itak požrlo vršanje košatih jelk. Nisva še stopila iz gozda, ko lovec pred menoj sunkoma

obstane, pograbi daljnogled ter z njim manevrira. S tega mesta se je že videla njiva, na katero je hodila jelenjad pobirat repo. V snegu na njivi je bil videti velik temen madež in takoj sva spoznala, da je ta temna lisa — jelen. Skozi puškin daljnogled je bilo dobro videti močno rogovje, le jelen je stal tako, da mi je kazal zadnjo plat in mi je bilo nemogoče oddati siguren strel. Hotel sem se malo premakniti ali ni mi bilo dano, da bi sedel na lavorikah. Burja je za kratek čas pojenjala in šumenje jelk je potihnilo. Ko stopim iz gazi v sneg, je bilo že preveč za košutina ušesa, ki je prvotno nisem opazil, ko je stala z mladičem v senci seči, ki se vleče ob njivi. V dolgih skokih je vsa družina zapustila njivo... Oh, božanska Diana, kaj sem ti storil, da mi greš tako priložnost pokvariti? Najprvo tri zajce, sedaj mi pa še jelena, za katerega sem že toliko noči žrtvoval, zonegaviš! Sam vrag mi je vdahnil misel, da danes ne bo prišla jelenjad za časa na polje in ravno danes je bila na njivi prej kakor jaz na preži. Tako je, če ima zla usoda prste vmes in če božanska Diana, zaščitnica vseh lovcev, štrajka. Zaman je bilo tisto noč čakanje. O polnoči sva bila z lovcem že v hiši in ni nama šlo v glavo, da sva se dala premotiti in bila ravno danes prepozna.

Doživljaji z zajci, posebno še ta z jelenom, mi niso dali, da bi šel spat. Repetirko zamenjam s trocevko in jo mahnem za vas h kozolcem. Postal sem do skrajnosti krvoloč. Vse moram popraviti, sklenem, in streljal bom vse, samo da je kosmato. S takim namenom grem preko zasneženih njiv, boreč se z burjo, ki je bila tu zaradi odprtega terena v svoji polni moči. Iz kozolcev je odnašala repnik in deteljo. Izberem si kozolec tik za sivimi vaškimi bajtami. Upa na kakršen koli uspeh, po pravici rečeno, nisem imel, zato sem se flegmatično prislonil ob stožnik, tako da sem bil vsaj malo v zatišju in senci, ter pustil domišljiji prosto pot. V piš burje se pomeša drug šum, samo za trenutek. Zadostovalo je, da sem se predramil iz sanjarij in vzel v svojo pozornost ne daleč od kozolca stoječo nekako drvarnico, od koder sem domneval, da je prišel ta šum. Nisem še dolgo strmel v drvarnico, ko sem imel že dokaz, da tudi moja ušesa niso kar tako. Iz temne gmote skoči lisica in vohajoč po snegu jo ubere proti mojemu kozolcu. Obstane, nekaj ji je bilo sumljivo, morebiti je bilo tudi v vrtincu burje za trohico mojega daha. Počasi zleze puška k licu in ko pokrije lisico puškina cev, stisnem. Z visoko dvignjenim repom se v dolgih skokih požene čez rob in požre jo dolina. Nastrel je bil brez kapljice krvi, in kolikor dolgo sem jo mogel slediti, ni nič kazalo, da bi jo bil zadel. Torej tudi ta je bila manjša kakor pa prostor okoli nje. Če bi verjel v čarov-

nije in čudeže, bi bil sedaj gotovo prepričan, da mi sedi zli duh za vratom in s svojo demonsko voljo črta pot šibram.

Po teh dogodivščinah sem postal trmoglav in nisem hotel odjenjati, čeprav do zore bombardiram po zajcih. Ni vrag, da bom kakega spravil po pošteni poti v lovsko bisago. Zlezem izpod kozolca na rob dolinice in se pritisnem k debelemu drevesu. Vedel sem, da je v dolinici njiva, na kateri je bilo svoj čas zelje, in če ni več zelja, so gotovo ostali še zeljnati štori in uhanci, ki jih zajec tudi ne zametuje. Nisem se zmotil. Na njivici je sedel zajec in obdeloval pozabljeno zeljnato glavico. Predaleč je bil, da bi tvegati strel. Na takih nočnih pohodih vzamem za vsak primer vedno s seboj zajčje vekalo in tudi sedaj sem ga imel pri sebi. Kar v zrak je zajčka pognalo, ko sem zavekal, pustil je zeljnato pojedino in jo urnih krač ubrisal iz dolinice proti meni. Moral je biti ves iz sebe, ker me ni opazil, kako sem ob drevesu tlačil klobuk na glavo, ker ga je burja hotela na vsak način vzeti s seboj. Ker ga pa le nisem mogel obdržati na glavi, ga zbašem v žep in v največji naglici upalim po zajcu. Po strelu napravi prijazno možička, se spodobno prikloni in gre. Še osle naj bi mi pokazal, da bi bili vsi čudeži skupaj... Kar po lovski latinščini vse to smrdi, si potrpežljivi bralec gotovo misli. Pa ni tako. Prebridko resnično sem to doživel. Ako bi hotel govoriti lovsko latinščino, bi povedal vse kaj drugega, n. pr. o volkovih. Bilo je pa z volkom takole: Šel sem čakati volkove tako kakor zajčke, samo da jih nisem čakal pri kozolcih, temveč globoko v hosti na križaju. Bilo je snega do kolen in mraz, da so kavke med poletom zmrzovala. Kar se pred mano zasveti dvojne oči, dvojne divjih volčjih oči. Pritisnem! Zaradi mraza pa puška ni vžgala in bil sem v strašnem položaju. Razjarjeni volk se divje, s široko odprtim žrelom požene proti meni. Kaj sem hotel? Brž se tudi jaz požinem — proti volku in z vso silo porinem roko do ramen v brezdanji gobec, zgrabim za rep in bliskovito obrnem volka. Razumljivo, da je bil volk pri priči gotov, jaz pa rešen. To je n. pr. lovska latinščina, v kateri sem bil junak, tu sem pa le uboga žrtev neke čarovnije. Ker pa povem vse tako odkrito, kakor sem gladko streljal mimo, obstoji sedaj tudi upravičena bojazen, da me nihče več ne bo povabil na kako brakado.

Streljanja po zajčkih pa še ni bilo konec tistega večera. Da ne bo vsa zadeva predolgočasna, povem prav po tistem, da so mi na zajčji vek priskočili še trije zajčki in vsi trije so zdravi in veseli dočakali zlate zore. Da, tovariši, za vas, ko te vrstice čitate, je šala, zame je pa bila tista noč navzlic jasnemu nebu in polni luni — črna.

Profili zelene bratovščine iz Trnovsko-idrijskega gozda

(Po Edm. Čibejevih zapiskih priredil P. P.)

(Konec.)

Miroslav Hanzlowsky. Tega odličnega moža se spominjam s Predmeje, kjer je bil okoli leta 1902. nameščen kot gozdarski pomočnik v pisarni gozdnega oskrbnništva. Gozdarjev sin iz Kostanjevice — oče Anton, rojen leta 1845., ki mu je postavil Miroslav trajen spomenik v spisu »Iz zapiskov starega lovca« (Lovec 1914) — je zgodaj vzljubil poklic, kateremu se je predal z dušo in telesom. To kažejo zlasti njegovi spisi, ki z njimi zaklada leto za letom našega vrlega »Lovca«, in je listu danes med odličnimi sotrudniki. Posebno dragi so mi tisti njegovi spisi, v katerih se spominja svojega nekdanjega službovanja v Trnovskem gozdu. Nad vse pa cenim njegov »Obris lovskega živaloslovja« (Lovec 1921. in 1923.), ki je in ostane še dolgo časa pravi vademekum zavednemu slovenskemu lovcu. V veliko zaslugu mu tudi štejem, da je ob svojem odhodu z Dola (menda leta 1904.), kjer se je bil dobro izvežbal v smučarstvu, prenesel ta lepi šport na Pokljuško visoko ravan, ki, kakor sam piše (Lovec 1932, 412), ob kopici pristne bohinjske konservativnosti še ni imela takrat prav nobenega smisla za smuči. Šele njegovi vztrajnosti je uspelo, da so tudi na Gorenjskem — tako vsaj v njegovem področju, t. j. v gozdarski in lovski službi — zmagale smuči nad srednjeveškimi krpljami!

Hanzlowsky, upokojen leta 1927., živi danes v Kranju.* Ker je v primeri z menoj še mlad — rojen leta 1885. —, mu želim tem potom še mnogo uspehov za družbo zelene bratovščine! — Njegov mlajši brat Venčeslav je služboval kakih deset let kasneje tudi na Predmeji, odšel za bratom na Mrzli studenec na Pokljuki, kjer je menda še danes. Enako bratu je tudi Venčeslav prav spreten sotrudnik »Lovca«.

Tako sem dospel z bratoma Hanzlowskyjema do najmlajših in poslednjih naših gozdarjev, ki jih je vrgla usoda v predvojni dobi v naše hribe. Mnogo ne znam o njih povedati; ločila nas je prevelika starostna razlika in baš ta je bila menda vzrok, da smo se le bolj poredko videli. Tudi sem jo jaz leta 1913. odkuril v svoj dosluženi pokoj, sicer pa niso niti oni več dolgo vztrajali na svojih mestih, saj jih je že naslednje leto vojna vihra razgnala na vse vetrove. Zase vem, da nisem lahko odhajal

* Sedaj v Račah pri Mariboru. Ur.

od dragih mi Gorjanov, vem pa tudi zanje, da so se le s težkim srcem poslavljali od prelepega Trnovskega gozda. Bili so sami krepki gorenjski fantje, ki se pa po prestanih viharjih žal niso vsi vrnili: enemu izmed njih so v tujini izkopali prezgodnji grob...

Bil je to Jožef Burja, doma iz Zasipa pri Bledu. Po dovršeni gozdarski šoli v Idriji je prišel leta 1904. h gozdnemu oskrbništvu na Predmejo, a je moral že po dveh letih k vojakom v Kanal. Ob izbruhu svetovne vojne je bil mobiliziran. Usoda mu torej ni bila mila: leta 1918. je kot vojak umrl v laškem Vidmu, kjer so mu tovariši priredili lep pogreb in se od nesrečne vojne žrtve poslovili s slovensko nagrobnico. Bodi mu lahka tuja zemlja! — Drugi mojih mladih predvojnih poznancev je Jakob Jesenko, rojak iz Poljan pri Škofji Loki. Po končani spodnji gimnaziji v Kranju je študiral gozdarsko šolo v Hallu na Tirolskem ter nastopil leta 1904. prvo službo v Radovljici. Prišedši leta 1908. od vojakov je bil pozvan v službo na Predmejo, odšel že leta 1910. na Otlico, kjer je vztrajal do leta 1914., ko je moral v vojno. Zajet v Galiciji je prišel v rusko ujetništvo. Leta 1920. je bil nastavljen v Kranjski gori, leta 1930. pri direkciji šum v Ljubljani, kjer je v preteklem letu dovršil svoje zadnje službeno leto. — Naslednik na Predmeji mu je bil Vinko Meršol, rojen v Hrašah pri Lescah. Po dovršeni idrijski gozdarski šoli je služboval Meršol na Trnovem in kasneje v Motovunu v Istri, leta 1914. je moral v vojno ter bil naposled ujetnik v Rusiji. Po prevratu se je vrnil v Trnovski gozd in služboval zopet na Trnovem. Danes je v pokoju v Ljubljani. — Kot poslednjega in najmlajšega se spominjam Valentina Tomšeta, rojenega leta 1886. v Ovšišah pri Podnartu, nečaka nedavno umrlega podmaršala Jožeta Tomšeta (Lovec 1938, 35). Po končani gozdarski šoli v Hallu je dobil Tomše leta 1906. službo na Dolu, odšel leta 1908. k vojakom, nato v letih 1910—11 zopet na Dolu, bil leta 1912. premeščen na Selovec, kjer je služil do vojne. Leta 1916. je bil oproščen vojaške službe in se vrnil nazaj na Dol, kjer je bil do leta 1919., ko je dal slovo sončni Goriški ter se preselil v domovino. Prišel je k agrarni reformi v Stari trg pri Ložu, pozneje na Bled; od leta 1932. je pri gozdarskem oddelku banske uprave v Ljubljani. Kot najmlajšemu svojemu lovskemu prijatelju mu želim še mnogo srečnih let, ki naj mu jih mila sreča odmeri kjer koli: v službi ali v zasluženem pokoju!

Z zvesto četo svojih lovskih znancev in prijateljev sem s tem pri kraju. Ako danes po preteku tolikih let pogledam malo nazaj, vidim, da jih skoraj ni več. Le nekaj najmlajših med njimi

je še ostalo, raztresenih širom domovine, vse drugo je večinoma odšlo tja, od koder ni vrnitve... Pa bodi! Spomin nanje mi ostane svet do groba, saj so s svojim delom jasno izpričali, da niso živeli zaman! Na zapadu slovenske domovine so ostavili ogromno dediščino: širne gozdne predele, ki so s svojim veličastjem najsijajnejša priča malodane stoletnemu neutrudnemu delovanju in žrtvovanju slovenskega gozdarja!

Gozdarji idrijskega oskrbnništva (slika iz leta 1892.). Od leve proti desni sede: Močnik, Plesničar, Šebenik, Reumüller; stoje: Dralka, Hribarnik, Zuljan, dolski župan Fr. Krapež, Krašner, Strel; ležita: Stotter in Šulin.

Toda slika mojih spominov bi ostala nepopolna, če bi se slednjič ne spomnil še tistih, ki so jim bili naši gozdarji neposredno podrejeni. Prvotno so bili to tako imenovani nadgozdarji, od leta 1887. dalje gozdni oskrbniki ali — kakor so jim naši preprosti Gorjani pravili — »ferboltarji«. Rekrutirali so se ti ljudje večidel iz tujerodcev, Slovenci med njimi so bili bele vrane, saj so se smatrala gozdna oskrbnništva po naših krajih že od nekdaj za domeno nemškega uradništva. Nekoliko na bolje v tem pogledu se je bilo preokrenilo v zadnjih letih pred vojno, ko se je začela tudi naša mladina v večji meri posvečati tozadevnemu študiju na visokih šolah.

V mojih mladih letih so bila v Trnovskem gozdu oskrbnništva na Dolu, v Krnici, na Lokvah in na Trnovem, od leta 1891. dalje pa samo dve, ker sta bili oskrbnništvi v Krnici in na Lokvah ukinjeni ter njun delokrog združen z dolskim ozir. trnovskim oskrbništvom. Enako so tudi idrijski gozdovi, t. j. gozdni predeli na bivši kranjski strani, bili do prevrata porazdeljeni v dve oskrbništvu, od katerih vsako je imelo svojega oskrbnika v Idriji. Kake statistike o tem osebju ne morem navajati, pa bi tudi ne bila potrebna. Zadostuj, če omenim, da je službovalo v letih 1836.—1891., t. j. do ukinitve krniškega ozir. lokvarskega oskrbnništva, samo na Dolu 19, in dalje do prevrata še 5, torej v razdobju 82 let skupaj 24 oskrbnikov. Če vzamemo te podatke za podlago, potem bi ne bilo težko vsaj približno ugotoviti število tovrstnega uradništva, ki je službovalo v zadnjih desetletjih pred prevratom v območju Trnovsko-idrijskega gozda.

V splošnem so imeli gozdni oskrbniki velik ugled in tudi vpliv med našim ljudstvom. To lahko trdim vsaj kolikor se tiče Gorjanov, ki so po večini služili svoj vsakdanji kruh v erarskem gozdu. Moški so delali kot drvarji, oglarji in cestarji, ženske po gozdnih vrtovih, otroci (tudi odrasli) so pasli v gozdu itd., kar vse jih je bolj ali manj spravljalo v neko odvisnost od te gospode, ki je vedrila na oskrbništvih. Tudi jaz sem imel z oskrbniki večkrat prav obilo posla, saj sem moral dobri stvari na ljubo pogostoma nastopati v vlogi posredovalca ali tolmača med njimi in domačini. Z nekaterimi od njih sem tudi drugače mnogo občeval in, kar je glavno, tudi dobro izhajal. Nekateri so tudi našim ljudem šli v mnogočem na roko. Za veliko večino pa lahko rečem, da kakor so neopaženo prišli, tako skoraj neopaženo so tudi odšli. In nismo jokali za njimi! Toda dva od njih sta se znala s svojim nesebičnim delom globoko zakoreniniti med našim ljudstvom in zelo bi grešil, če bi ju ne omenjal v pričujočem spisu.

Prvi od njiju, nepozabni Josip Jarisch, rojen v Dunajskem Novem mestu, je prišel leta 1880. kot mlad nadgozdar na Dol-Predmejo. Bil je sicer drugorodec, toda mož-poštenjak in pravičnik na vse strani. V teku svojega dolgoletnega bivanja med Gorjani je vzljubil naše ljudstvo in posvetil velik del prostega časa splošnemu blagru domačega prebivalstva. Prav posebno je bil naklonjen šoli in šolski mladini, ki je bil obema velikodušen dobrotnik. In naše ljudstvo mu je za vse obilne dobrote znalo biti hvaležno: volilo je moža v občinsko starešinstvo lokavške občine, v gospodarski svet domače občine in celo za predsednika krajnega šolskega sveta za Dol-Otlico.

Kot velik ljubitelj gozda se je Jarisch v svrhu razvedrila pogostoma zatekal v razne strani Trnovskega gozda. Prav posebno mu je bila pri srcu Smrekova draga s svojim okoljem. Kot viden izraz svoje ljubezni do tega prelepega kotička Trnovskega gozda je zgradil na najlepšem prostoru Smrekove drage lovsko kočo ter jo po svoji ženi Ani nazval »Anina kočica«. Lesena stavba, obstoječa iz dveh lepo opremljenih sob, kuhinje in kleti, je slovela v predvojnih časih daleč naokrog in lahko rečem, da skoraj ni bilo odličnika, ki je kdaj zašel v Trnovski gozd, da bi si je pobleže ne ogledal. Z dograditvijo kočice je postala Smrekova draga shajališče, rekel bi letovišče lovskega sveta v Trnovskem gozdu in nadvse draga je bila našim predvojnimi turistom — članom Slovenskega planinskega društva, ki so jo pogostoma posečali, bodisi od ajdovsko-vipavske, goriške, tržaške ali idrijske strani, saj jim je bila izhodišče na dve divni točki Trnovskega gozda: na Zeleni rob, kjer je bila Ajdovsko-vipavska podružnica SPD napravila leta 1909. krasno razgledišče, in na Goljake. Posebno draga pa je bila meni, ki sem v družbi pobratima Filipa prebil v njej najlepše trenutke svoje lovske mladosti. Malo pred vojno je kočica pogorela, zažgali so jo divji lovci, na mestu stare stoji danes nova zgradba, toda z drugim napisom. Tiste nekdane idiličnosti ni več! — Druga zgovorna priča Jarischeve delavnosti je gozdarska kočica na Selovcu, ki še danes služi svojemu namenu onkraj Kuclja. Neizbrisen spomenik si je pa postavil neutrudni mož leta 1892. z graditvijo ceste Dol—Slokarji. Cesta je nekaj svojevrstnega ter vzbuja s svojo originalno izpeljavo preko vzhodnih čavenskih prepadov splošno pozornost. Zaradi njenih predorov in mostov so ji povsem pravilno nadeli ime »čavenskega Semeringa«. Kot posebno zanimivost in dokaz naravne inteligence naših Gorjanov navajam, da je ob njeni dograditvi zložil dolski domačin A. Krapež, po domače Kalar, dolgo, 15 kitic obsegajočo prigodnico, v kateri poje slavo Čavnu, a nič manj slave Jarischu, zgraditelju čavenskega Semeringa. Pesem se je takrat razširila po vsej Angelski gori in je še danes med Gorjani dobro znana.

Leta 1887. je postal Jarisch gozdni oskrbnik, leta 1895. gozdni svetnik ter je bil istočasno premeščen z Dola h gozdnemu oskrbništvu v Beljak na Koroškem. Težko je odhajal in s solzami se je poslavljal od Gorjanov, ko so se konec septembra 1895. zadnjič zgrnili na Predmeji okoli priljubljenega moža. Vsakterega je objel in poljubil. V svoji poznejši službi je postal še gozdni nadsvetnik ter se kot upokojenec naselil pri

hčerki, poročeni v Solnogradu. Trnovskega gozda in njegovih prebivalcev, zlasti Gorjanov, pa ni mogel nikoli pozabiti. To mi je večkrat zatrjeval v svoji korespondenci, pa tudi ustno, ko sem ga leta 1897. obiskal v Beljaku, a leta 1904. že kot upokojenca v Solnogradu, kjer je blagi mož umrl leta 1906. Svoje ime si je za večno vklesal v čavenskih stenah, pa tudi v srcih našega ljudstva mu je hvaležen spomin trajno zagotovljen.

Drugi mož, kateremu posvečam te zadnje vrste, je naš slovenski rojak Franc Rupnik, rojen leta 1848. v Idriji. Svojo prvo službo je po dovršenih visokošolskih študijah nastopil leta 1872. v Radovljici, a dve leti nato na Lokvah, v tem danes idealnem letovišču sredi Trnovskega gozda, kjer je bil vse do leta 1883., ko je bil premeščen v rojstno mu Idrijo. Kaj vse je bil Rupnik našemu ljudstvu, to bi znali povedati njegovi nekdanji gozdarji, ki jim je bil očetovsko naklonjen predstojnik. Leta 1891. je moral Rupnik na svoje novo mesto v Radovljici, leta 1895. pa kot gozdni nadsvetnik k direkciji v Gorico, kjer je bil leta 1912. po zvesto dosluženi 40 letih službe upokojen. Vojni dogodki leta 1917 so moža prisilili, da je ostavil drago mu Gorico ter se preselil v Gradec, kjer je umrl aprila leta 1918. Zapustil je sina Leona, rojenega na Lokvah, danes generala v jugoslovanski armadi. Bodi očetu Rupniku ohranjen med rojaki svetál spomin!

*

Tako sem povedal, kar mi je bilo na duši in jeziku. Iz svojega tihega zatišja pri Slokarjih pa bom še dalje motril svet okoli sebe, tudi na Predmejo in na Dol-Otlico jo bom še mahnil, kakor sem to storil doslej redno nekajkrat na leto. Seveda, ne več peš kakor nekda, ko smo prekipevali mladosti, temveč previdno s samodržcem skozi čavenske predore, da pogledam tam gori malo okoli, če mladi svet še sledi vzorom svojih očetov. In verujte mi: taki-le izleti so in bodo zame vselej prazniki! Bodo — pravim, ker mislim, da ni še vseh dni konec! Moj stari prijatelj Andrej Gabršček me je sicer že pred šestimi leti v svojih Spominih (Goriški Slovenci II., 514) položil v hladni grob in pred nekaj meseci se je celo tiskarskemu škratu poljubilo, da mi je v svoji hudomušnosti postavil križec pod mojo sliko v »Lovcu«, toda nič za to! Taki preuranjeni znaki mi dajejo le še trdnejše upanje, da bom še in še tlačil grešno zemljo, preden se za vselej poslovim od svojega raja pod sivim Čavnom!

Takrat pa. lovski tovariši, na svidenje v večnih loviščih!

James Debevec, Cleveland, Ohio, USA.

Pehanje za srnami

(Nadaljevanje.)

III.

Po večerji smo še nekaj časa modrovali, a se kmalu odpravili pod odejo. Ta večer sem bil srečen, da sem prej zaspal, preden sta nastopila Ferdo in Charlie s koncertom. Temu je gotovo pomagalo pehanje ves dan po gozdu.

Ob petih zjutraj je že trobil Mandel budnico in nas izganjal iz gorkih ležišč. Iz vsake postelje posebej je hodila deputacija s protesti, pa ni vse skupaj nič pomagalo. Blagrovali smo oni dve milijardi ljudi po širokem svetu, ki jim ni treba vstajati ob petih zjutraj, in se tolažili potihoma, da se drugo leto, če bomo še čakali lovsko sezijo, ne bo vstajalo ob petih, pa tudi ne ob šestih in ne ob sedmih. Takole enkrat po osmih bo eden vprašal, če je že dan in kakšno vreme je. Če bo že sonce, bomo vstali, če ga pa še ne bo ali če bo kaka vremenska nezgoda, si bomo naročili zajtrk v posteljo. Enkrat malo pred poldnem bomo stopili za nekaj minut v gozd, naglo nastrelili nekaj srn in šli zopet hitro nazaj v kempo. Komur to ne bo všeč, naj gre kempat drugam.

Naš kapitan je bil zelo dobre volje, ko nam je zapovrstjo voščil dobro jutro. Malokateri mu je odgovoril, ker smo se zavedali, da ni zdravo na tešče odpirati usta. No, ko nas je povabil Charlie v krušno vrsto k zajtrku, smo bili že malo bolj razgibani, in ko je bil zajtrk pospravljen, smo že bolj svetlo gledali in se kazali, da se ne ustrašimo nobenega vremena in nobene še tako grde poti.

Dan je bil komaj do kolen, ko smo že lezli drug za drugim proti gozdu. Zopet nas je zagnal Mandel v tisto skalovje, ki nam je bilo še v tako živem spominu od prejšnjega dne. Zopet smo poskušali posredovati, da tukaj ne bo nič, pa ni pomagalo, morali smo v skale. Kot je bilo videti, ni šlo Mandlu iz spomina, kako sta tukaj pred enim letom Mlakar in Lekšan stresala cele salve svinca v čredo srn doli v grmovju in to brez vsake škode. Mandel si je mislil, da prav tiste srne še danes tukaj oprezujejo na naše občestvo in prav nas čakajo.

Ko smo pognali skozi in se zbrali na vrhu, smo se spogledali in molčali. Godrnjati in zabavljati ni kazalo, ker bi nas lahko naš kapitan na vsem lepem pustil na cedilu. To bi bilo

pa zelo nerodno, ker samo on je poznal te kraje na pamet. Zato smo se ga morali držati in lepo ubogati.

Obrne se k Dolencu in reče: »John, vzemi tole uredniško pomoto in pojdita naokrog po poti, da prideta zadaj za tistole smreko, katere vršiček vidita in kjer mi je lansko leto Lekšan pred nosom spodrtičil tistega lepega srnjaka. Zajemita revir od poti sem in gonita proti tej strani. Mi bomo pa malo počakali, potem se bomo pa raztegnili v vrsto in šli vama naproti. V eni uri bosta lahko tam, če se ne bosta spotoma ustavila pomotoma v kempi, kar bi bilo čisto odveč v tem času.«

Udarila sva jo z Janezom kar vprek čez gozd in kmalu prišla na deželno cesto, ki pelje doli v Tioneste, kjer smo pred nekaj leti lovili medvede, kakor se spominjate. Ob tej cesti je tudi CCC taborišče, kjer sva naštela več kot dvajset raznih poslopij, skoraj kar cela vas. To taborišče je zelo lepo urejeno in je včasih tukaj do 600 taboriščnikov, ki popravljajo ceste, delajo nove, zasajajo smreke in opravljajo druga taka dela, od katerih bo imela dežela nekoč silne koristi.

Ko prideva do kraja, kjer je s ceste vodila v gozd slaba pot, vidiva iz platna postavljeno taborišče lovcev in na smreki poleg so visele tri lepe srne. Štirje lovci so stali pred svojo kempo in se pripravljali, da gredo v gozd še po eno srno. Vprašava jih, kje so jih staknili. Povedo nama, da v gozdu spodaj.

»Vidiš, John, kaj vam nisem pravil, da moramo v ta gozd po srne, ne pa v tiste skale,« pravim Dolencu.

»Kar je, je, saj niso vseh pobrali,« modruje John, ki ga ne spravi zlepa kaka stvar iz tira.

Gozdna pot vodi nizdol in kmalu mi John ukaže, naj grem tukaj v gozd in naj lepo gonim po robu globeli, da bom obvladal dolino in vrh. On da bo šel pa prav doli in po dolini pognal srne proti našim fantom.

Kmalu sem moral zlezti na vzpetino, kjer se mi je pripetila mala nezgoda, ki me je za nekaj časa spravila v zelo slabo voljo, da sem želel vsej divjadi na svetu, posebej pa še srnam v Pensylvaniji, kar največ hudega in slabega. Pri tem tudi nisem pozabil izreči iskrenega pozdrava našemu kapitanu, ki je ravno mene izbral za te kraje.

Pred menoj je ležalo debelo in dolgo deblo, ki si je gotovo po dobrem premišljevanju izbralo to lego, da se je lepo položilo po tleh, kot bi vedelo, da se bo nekega dne pehal po teh krajih vse komodnosti vajeni urednik Ameriške Domovine. Gledal sem,

da bi ga obšel, pa so bile na vse strani take skale, da ni bilo nikjer drugje misliti za prehod kot ravno čez deblo. Torej poprosim za pomoč leskov grm, ki je rastel onstran debela, se naslonim na puško, katero sem postavil tesno ob sebi na skalo, in se zaženem kvišku. Že sem bil vrhu debela in še enkrat potegnem za vejo, da dobim ravnovesje, ko se veja zlomi. Ker nisem maral nazaj, naprej pa nisem mogel, začnem vrteti z rokami, nekako tako kot dela petelin s perutmi, kadar se pripravlja, da bi zakikirikal, ali pa preden zleti na plot. Pa ni vse skupaj nič pomagalo, privlačnost zemlje je prišla tukaj do polne veljave in potegnila nase telo spoštovanega lovca, da je treščilo nazaj v grmovje. Z velikim trudom sem si pomagal iz snega in grmovja, našel puško, ki je odletela na tla na svojo pest in se zarila globoko v sneg tam blizu. Skrbno sem jo očistil, izpihal iz cevi sneg, potem še stepel sneg izza vratu, ušes in z obleke in po dolgem preudarku zopet naskočil trdnjavo.

Kmalu sem bil na vrhu in tam se mi je odprl lep razgled po vsej dolgi dolini, ki je poraščena zvečine z nizkim grmovjem, ob vsaki strani dolge globeli je pa večje drevje, bukve, smreke in gaber. Ustavil sem se, da najprej s pogledom preštudiram vso dolino, če ni morda kje kakega sovražnika. Kri mi zastane po žilah, ko zagledam ob nasprotnem bregu lepo srno, ki se po kaže izza grmovja. Bilo je precej daleč in nisem dosti verjel strelu, pa vseeno dvignem puško, da bi streljal. Pa komaj sem prislonil puško k licu, že mi je srna zopet izginila za drugim grmovjem. Med grmovjem je bilo samo toliko presledka, kolikor je srna dolga. Povesim puško in hočem v vročih besedah prijeti usodo za ušesa, ko se prikaže še druga srna izza grma. Sam sebi nisem verjel, da bi moglo biti to res, in preden sem verjel, je tudi že druga srna izginila v grmovju.

Če bi bil streljal na prostor, kjer je bila prva srna, bi bila krogla priletela na prostor ravno ob pravem času, da bi bila pičila drugo srno, ki je šla lepo za svojo tovarišico. Tako sem pa lepo zamudil obe. Tolažil sem se s tem, da itak ne bi bil zadel, ker je bilo predaleč. Kakopak! Čakal sem, da bodo streljali tovariši, ki so šli nama z Dolencem nasproti, pa ni bilo nič. Najbrž sta jih zavohali in krenili v stran.

Počasi sem prodiral proti vzhodu in v dveh urah smo bili že skupaj z našimi fanti. Povedali smo si, da smo gazili sneg zastonj, bodi Bogu potoženo. Malo smo še tam brskali po grmovju in ker nismo spodili nič, smo šli v kempo, da se malo ogrejemo.

Za popoldne je napravil naš kapitan malo drugačen načrt. Rekel je, da bosta šla z Jazbecem malo dlje v desno stran od kempe in mi pa da se bomo postavili pod robom po dolini. Stali smo in napeto čakali, da bosta kaj spodila. Kake pol ure sta gonila, če ne več. Bila sta že prav blizu naše črte, ko sta njiju glasova naenkrat utihnila. Stali smo tam morda še kako uro in ker jih ni bilo od nikoder, smo se sklicali in klavrno odšli v kempo. Tam nam je oskrbnik povedal, da sta prišla Mandel in Jazbec že davno domov misleč, da smo jo tudi mi popihali na gorko, ker se nismo oglasili. Potem sta pa zopet odšla na lov na drugo stran.

»Zopet bo nekaj narobe nocoj v naši kempi.«

»Nekam plešast izgledaš danes!«

„Strela, mar sem pozabil gamsov čop?“

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

XVI.

Jernač iz Grape se je po jutranji maši zglasil pri Mohorju, da mu poroča, kako in kaj je letos s srnjaki. Za oddaljeni del lovišča okoli Grape je bil namreč Jernač Mohorju za pomagača.

»Eden,« je povedal, »se pase že nekaj dni sem sleherno jutro na Kozinovi senožeti in tudi proti mraku redno izstopa, dva pa videvam v Trohovem kolču brž za žago, kjer raste leskovina. Eden je kržljav in slab v mesu, drugi pa je velikan, z rogovi za ped nad uhlji; temni so in močni ter imajo — če me vse ne vara — po štiri paročke.«

»To je tisti,« pritisne Mohor, »ki mi je Kašec pravil o njem, da so ga videli njegovi otroci, ko je imel še kosmate roge. Pre ni dosti manjši od jelena. Letos jih bo! Jaz vem za štiri, ti za tri in Alčevce za dva v svojem okolišu. Še v Zalo okrog Trčka poglej, kaj je tam, potem pa vse skupaj sporočim profesorju, da pride nanje sam ali koga pošlje. Na zalaz ne hodi rad, ker se mu zdi škoda srnjakov, preden niso poskrbeli za zarod.«

Mohor je zapalil pipo, Jernač vtaknil žveček za zobe, potem sta pa moževala, da je prišel čas za južino.

Jernač jo je z dolgimi koraki mahal proti domu. Če je steza delala ovinek, ga je presekala po celem, da je pokalo pod njim dračje in so se solzila zelišča. Ko stopi doma v izbo, presenečen obstane. Sredi izbe sedi na stolu neznan gospod, na klopeh pred njim pa njegovi otroci, dečki in deklice. Kakor v šoli: gospod ima v roki beležnico in svinčnik, otroci roke na kolenih.

Zdaj spozna Jernač neznanca; mladi profesor je; ta, ki je bil na brakadi na Bidovcu in ki je v Zali zgrešil petelina.

»Dober dan,« skoraj obenem zakličeta Jernač in Jerina.

»Otroke izprašujem po tukajšnjih izrazih, ker proučujem slovenska narečja,« pristavi Jerina, »pa ni bog ve kaj bere.«

Jernač prikima; kaj so narečja, je komaj sam vedel, kaj naj vedo o tem šele otroci! »Ali greva na srnjaka?« je potem vprašal.

Jerina pritrdi. Jernaču izroči kratko pisemce Berana, ki naroča Jernaču, naj pelje Jerino na srnjaka kamor koli, pa pazi naj, da ne bo kaj narobe ali celo proti lovskemu zakonu.

Jernač je razumel: začetnik vidi roge pri srni in zadene včasih poleg srnjaka. »Na kržljavca ga peljem v Trohov kolček,« sklene pri sebi.

Mati je prinesla južino na mizo. Vse je posedlo okoli nje in pridno zajemalo. Tudi Jerina. Dvanajst žlic je romalo iz sklede do ust in od ust do sklede, da je bila ogromna posoda kmalu prazna. Še eno so izpraznili, potem so glasno odmolili očenaš in odšli na sonce pred hišo. Tudi Jerina se je prekrizal in se s tem močno prikupil Jernački. Na tihem mu je želela lepega uspeha na lovu, potem pa je stopila v kuhinjo, da pomije »črepinje«.

Jerina in Jernač sta kmalu odšla. Do žage je dolga pot in potem še dobršen kos navkreber. Nastaviti se je treba zgodaj, kajti včasih pride srnjad že ob soncu na pašo. In hiteti tudi ni s hojo. Po sončnem zatonu postane takoj hladno in če si ugret ali potan, te strese, da raje zapustiš čakališče, kakor da bi si nakopal bolezen.

Jerina je bil nestrpen. Na vsakem ovinku je izpraševal, če se že vidi prostor, kamor gresta. Končno prideta do žage, od koder prav previdno lezeta navkreber. Za grmom na pomolu, od koder sta se razgledali obe plitvi dolini, sta se utaborila.

Jernač je z nožem nekoliko razredčil grm, potem sta sedla in Jernač je molčal. Tudi Jerina je nehal šepetati, ko ni dobil odziva.

Sonce je zlezlo za Žirski vrh. V grmu je pod listjem zaškrtal ponočni hrošč in se odpravljal na lov. Čulo se je kakor oddaljeno pokanje suhljadi. Jerina pogleda Jernača; ta mu odkima.

Jerini so se zdele minute dolge kakor takrat, kadar je nadzornik v razredu. Čas enostavno stoji... Kar začuti rahel sunek. Jernač mu s prstom kaže v smer, kamor naj pogleda. Res! Ob grmu kraj skale se pase kos. Jerina dvigne puško, pa Jernač mu jo potisne k tlom. »Srna je,« mu prišepne.

»Vidim,« odvrne Jerina, dasi bi bil streljal, da ga ni Jernač zadržal.

»Desno od srne prihaja srnjak,« čez čas zašepče Jernač, »dosti je blizu za strel.«

Jerino je prijelo: lovi srnjaka na muho, pa muha mu pleše kakor večča okoli plamena. Jernač to opazi; svojo puško pod-

sloni ob Jerinovo levico. Kmalu počí strel. Srnjak dvigne glavo, potem pa v lepíh skokíh izgíne za víše rastočím grmovjem. Srna je zbežala navzdol.

»Zgrešen! Repetirajte! Glejte, tu desno,« pozívlja Jernač zbezanega Jerino.

Jerina se presuče na stolcu v desno in že je počílo.

»Zadet,« veselo prikíma Jernač in zagrabi za suknjič Jerino, kí je hotel planiti za srnjakom.

Jerina je bil razburjen. Spet so mu bile predolge minute čakanja. Žvečil je cigareto in vlekel dím vase z vso sílo. Pa zdržati je moral te dolge pol ure!

Z napetima puškama sta se blížala nastrelu. Dvajset korakov proč je ležal srnjak. Jernač plane tja. Prime se za glavo, potem pa zauka na ves glas. Na tleh pred njím leží — osmerak.

Jerina je bil iz uma. Objemal je Jernača, da se mu je komaj izmotal iz rok.

Ko sta potem dolgo v noč sedela v Liparjeví gostilní, se je Jerina od samega veselja zaljubil v lepo Manico. Če ne bi gospodar priganjal k odhodu, ne vem, kaj vse bí se bílo dogodílo.

Zgodaj zjutraj se je Jerina z avtobusom odpeljal v mesto. Lepo trofejo je zadrgníl v nahrbtník tako, da so celí rogoví štrlelí iz njega. Dasi je bil truden in zaspan, je vendar šel po ovítku domov, mímó glavne pošte in gimnazíje, da vídijo ljudje, kakšen ímeniten lovec je mladí profesor Jerina.

XVII.

Albína je bíla v Dolu pri Manící, ko prínese poštní sel v gostilno dnevní časopís. »Tudi za vas ímam nekaj,« reče, ko zagleda Albíno. Izročí jí belo písmo. Albína je bíla v zadregí. Kdo bí jí písal? Z nekaterímí sošolkámí v núnksí šolí sí je res nekaj let dopísovala, pa to je že dávno prenehalo. Zdaj níma níkogar, kí bí jí písal. Kakšno razglednícó še prejme od znancev alí sorodníkov, vendar tudi to redko, sílno redko. Z nekakím pogumóm odpre písmo in pogleda podpis. Krí jí izgíne z líca... Sede na stol. Črke jí mígljajo pred očímí, bratí ne more. Roka s písmóm jí omahne.

Manica jó sočutno gleda in skuša jí pomagatí. Požírek vode jó umírí.

Potém bereta písmo skupaj. Albíní se vrne barva v obraz in očí jí zaleskečejo. Saj vendar píše, da jó íma rad in da naj postane njegoová ženícá. Ona, norček, pa je míslíla na najhuje. No, to kar predlaga o Zagrebu, zakaj pa ne? Zanj vse, prav vse! In potem bó njegoová žena, gospa, in on njen, samo njen!

Manica je Albini veselo čestitala, pa prav majčkeno huda je bila, da ji tega ni zaupala že prej. Pa zamera ni bila trajna. Dekleti sta prav prijateljsko čebljali še dolgo. Manica je omenila tudi Jerino, kako ji je dvoril oni večer, ko je pogodil srnjaka. »Pa seveda, na kaj resnega ne mislim,« je pristavila, dasi morebiti to ni bilo prav popolnoma iskreno govorjeno.

Ker sta vstopila dva gosta, voznika iz mesta, je bilo njunega razgovora konec. Podali sta si roke in Albina je vsa razigrana zapustila gostilno. Prožnih korakov je hitela proti domu. Predolgo je izostala.

Za vasjo, skoraj prav tam, kjer sta jeseni z Beranom videla Tomaža, zagleda, da ji nekdo prihaja po klanecu nasproti. Spoznala je Tomaža. Neprijetno bi ji bilo srečanje, zato že hoče kreniti na poljsko stezo. Pa oni je bil urnejši. Zavil je s ceste med njive in izginil za strmo ježo.

Doma je v svoji sobici ponovno prebirala pismo. Od besede do besede je šla in sladko ji je bilo pri srcu. Zaprla je oči, da bi ga bolje videla, kako lep in dober stoji pred njo. Potem si je predstavljala, kako sedi poleg nje, prav tik, da čuti njegovo toplo laketo, in on se skloni k njenemu obrazu...

Še bi sanjari, da je ni poklicala mati, naj nese malico koscem za Jelše, ker Pavle ni doma.

Za Jelšami je naletela na očeta, ki se je vračal s pohoda z Dobrave in spotoma pogledal, kako se kosi. Skupaj sta korakala proti domu. Albina je iskala besed, kako bi očetu povedala, kar ji je pisal — njen Ivo. Ni mogla pričeti. Šele potem, ko je oče v svojem pripovedovanju omenil Berana, je rekla: »Pisal mi je.« In potem je povedala, kaj ji je pisal in kako je srečna in bo še bolj, če ljubi očka pristavi svoj »all right«. Pa »očka« ni rekel nič, vendar je bilo videti na obrazu, da ga je novica osrečila. Potem pa, ko je doma v svoji delavnici sam prebral pismo in sta z materjo imela, kakor se je zdelo Albini, silno dolg razgovor, je izpregovoril rešilni besedici.

Mati Mohorka je jokala. »Srečna sem,« je dejala v solzah, »da dobiš tako dobrega moža, pa žalostna, da se bomo morali ločiti.«

Oče Mohor je odločil, da ostane za sedaj zadeva tajna. Ženski sta mu morali v podkrepilo, da bodeta molčali, dati roko. Albina se je sicer spomnila na Manico, pa je molčala. Oče bi bil bržčas nejevoljen, da ni bil prvi o stvari obveščen.

»Profesorju odgovorim sam,« je rekel, poljubil Albino na čelo, opomnil ženo na dano obljubo in se zaprl v svojo sobo, da spiše pismo.

Naslednje jutro je Mohor že stopil čez hišni prag, da odnese pismo na pošto, ko pride Kerin do njega s prošnjo, naj mu pomaga z nasvetom v neki davčni zadevi. Mohor ni bil vesel obiska, pa lovskega drugu ni mogel odreči pomoči.

Stopita v hišo. Mohorka je ravno pogledala iz kuhinje po prišlecju. »Hej, čuješ,« ji zakliče Mohor, »daj, reci dekletu, naj skoči s pismom na pošto.«

Ta čas, ko sta moža računala odstotke in se jezila nad davkarijo, je Albina sedela z očetovim pismom pri Manici. Deklici sta ugibali, kako neki je oče odgovoril in ogledovali pismo proti luči, če se morebiti le ne bi dalo kaj videti. Pri tem sta opazili, da lepivo odstopa in le prav majckeno je bilo treba pomagati z vlasnico, pa se je pismo »samo« odprlo.

Skoraj strah jih je bilo, ko sta potegnili preganjeni papir iz ovoja, pa radovednost je premagala strahotni občutek. In čitali sta: da se oče čuti počaščenega in srečnega, da ne stavi niti v mislih kakšne ovire, da dobi Albina lepo doto, po smrti pa vse prihranke v banki, ki niso majhni, in da rad žrtvuje za nadaljnjo izobrazbo hčere v Zagrebu, če je treba.

Dalje je stalo na listu: da si namerava že letos postaviti hišico za svoj »kot«, ker je le bolje, da se stari umaknejo mladim in žive v miru zase; da bi se dala prizidati soba zanj, tudi dve, ako le hoče.

Iz tretjega, najdaljšega odstavka sta zvedeli: da se odpoveduje z zimo službi lovskega čuvaja, češ da ni svoje službe vestno vršil, da ni javil zadeve o zankah in o izginuli palici, da je zamolčal tatvino zajca in ni bil odkrit v zadevi napada na polju; da vse odkrito obžaluje in prosi odpuščanja; da je vse to storil iz napačnega obzira do domačina; da priporoča nastavitev tujca za čuvaja in temu za pomočnika poštenjaka Jernača...

Vse to sta brali deklici in bilo jima je žal, da sta pismo odprli. Preden pa sta ovojni rob zmočili, da bi pismo zalepili, je Albina iz nedrja potegnila drobno pisemce in ga potisnila k očetovemu listu.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani opozarja vse vodnike psov in vse druge lovce, da bo priredilo dne 6. oktobra mladinsko vzrejno tekmo ptičarjev — »I. spominsko tekmo Evgena Križaja«, dne 13. oktobra pa poljsko tekmo ptičarjev v svojem področju.

Iz lovskega oprtnika

Iz Tešanovcev. Letošnja huda zima je fazane, zlasti pa jerebice v tukajšnji okolici jako razredčila. V hudi zimi februarja meseca so prihajali fazani k hišam, kjer so si iskali hrano po gnojščih. Tudi jerebice so prihajale k hišam, kjer so iskale hrane in pa varstva pred ujedami. Fazani so zimo boljše prestali kot jerebice. Jerebic ni uničil samo mraz in glad, ampak še več so jih uničile ujede in pa sive vrane. Več ljudi mi je pravilo, da so videli, kako so sive vrane napadale onemogle jerebice. V tukajšnji okolici so sedaj postale jerebice naravnost redke, medtem ko jih je bilo prejšnja leta mnogo.

V sosednjih Moravcih je dal lovec g. Golob onemogle fazane poloviti in jih je potem preko zime krmil doma. Imel je v veliki kletki sedem fazank in enega fazana. Od teh sem jih sedem obročkal z obročki našega O. O. Sedaj, ko je nastopilo južno vreme, jih bo pa izpustil. Ob tej priliki naprošam tovariše lovce, ako bo kdo uplenil kakega obročkanega fazana, da me obvesti.

Tudi divji golobi, ki so se vrnili prvi izmed selilcev že dne 14. februarja, so mnogo pretrpeli od hude zime. Ravno g. Golob mi je pravil, da so jih našli v njihovem lovišču več zmrznjenih. Saj pa tudi ni čudno, ko smo imeli še dne 15. februarja — 28° C ob osmih zjutraj.

Hribar Ivan, šolski upravitelj.

Kako plakajo ranjeni gamsi, pripoveduje bivši avstrijski nadvojvoda Leopold Ferdinand, ki se je, kakor znano, odpovedal nekoč svojemu naslovu na ljubo gospice Adamovičeve ter je nato živel v Švici pod imenom Leopold Wölfling.

»Pred leti se podam z očetom iz Premisla v okolico Haliče in od tam v alpenavski revir na lov na gamse. Oče je smrtno ranil kozo (samico), ki je obupno pribežala k mojemu čakališču, kjer sem stal s starim lovcom na preži. Za petami se ji je pripodil tudi kozlič, ki ga je še dojila. A tu je mati, opazivši malega, dala iz sebe tako žalosten glas, da nisem imel poguma rešiti živali z milostnim strelom. Mladič se je stiskal

k materi, skušal sesati, toda uboga mati, kateri je curljala iz vimena kri, ga ni mogla nadojiti. A pri tem je bil izraz njene žalosti tako presunljiv kakor bi plakala ženska. Prizor me je tako pretresel in presunil in tudi mojega utrjenega starega lovca, da so nama stopile solze v oči in zelo hvaležna sva bila tretjemu lovcu, ki je z dobrim strelom rešil žival nadaljnjega trpljenja. Od tega dne mi je omrzel vsak lov in tako do danes nisem vzel več lovske puške v roke.«

C. M.

Zgodbica 3. Neke januarske noči sem šel na čakanje. Premrzlo ni bilo, lisjak pa je prav rad šel tam mimo. Podnevi je malo snežilo in je bila nova belina tako čista, da me je bolelo v očeh. Na pravim si smrekovih vejic na sedež in pod noge, pripravim puško, si zapnem površnik in že sem sedel. Toplo mi je bilo, zvečer sem izpil nekoliko kozarcev več, in na lepem sem zaspal. Sanjalo se mi je, da vidim velikega lisjaka, ki se sprehaja pred menoj, jaz pa sem brez puške. Ko se prebudim in se zavem, kje sem, vidim v čisti mesečini veliko svežo sled lisjaka, ki je medtem šel čez planico, komaj dvajset korakov mimo mene. Čakam naprej. Čez kakšne pol ure vidim, da je prišla z nasprotnega hriba črna senca po cesti in si pripravlja čakališče. Vesel sem bil, da sva bila dva, ker čas hitreje mine. Ko sem se že skoraj naveličal čakanja, zagledam naenkrat, da prihaja iz bližnjega smrekovega obronka na nasprotnem hribu senca. Lisička je in še ena in še ena! Za lisičko sta se namreč podila lisjaka. Od mene so bili ti svatje oddaljeni kakšnih 300 korakov, od nasproti sedečega lovca pa 100 korakov. Ko ravno opazujem, kako se spremljevalca lepe lisice začeta kregati in gristi, se naenkrat na čakališču mojega nočnega sotrpina posveti; pok me je tako prestrašil, da sem skočil pokonci in lisičja idila je izginila, kakor da je bil neresničen privid. Koj za tem zaslisim čisto pravo, domačo hrvaško kletv in spoznam v lovcu prijatelja Jo-

žeka, ki se je vračal od ljubice, pa je med potjo malo počakal in pregnal lisice. Ko ga pokličem in mu povem tudi svojo zgodbo, se mi je zaklinjal, da ni sam, ampak mu je hudič sprožil, ko je namerjal na lisice. Končno sva se oba potolažila in sklenila, da ne greva nikoli več čakati, če naju prej kdo povabi na pijačo. Tisto leto so začele lisice že proti koncu januarja s svatovanjem, ker so najbrž čutile, da bo ves mesec februar moker. H. B.

Kavka v domačnosti. Nekoč mi prineso otroci domov mlado kavko, čisto premočeno in polmrtvo. Našli so jo nekje, idoč iz šole. Ko se je ogrela in osušila, je postala takoj prav židane volje. Jedla je vse, kar smo ji dali, posebno je ljubila meso. Že čez tri dni je počela »kakor doma«. Dali smo ji ime »Goska«, ki si ga je brž zapomnila in na ta klic vedno prihitela gledat, kaj bo za v kljun.

Neke nedelje sedim z družino pri obedu. Goska je ostala brezbržno kakor drugekrat v kuhinji, sedeč na drogu, a v kotu je čepela koklja s teden dni starimi piščeti. Iznenada nastane ropot in krik koklje. Ž ženo sva skočila gledat, kaj se je zgodilo. Nudil se nama je dirnljiv prizor: Kavka je sedela na klopi in se mastila s piščetom, dvojce malčkov pa je ležalo mrtvih pod klopjo. Sodba je bila kratka in s strelom takoj izvršena. Spada li kavka med roparice? Kdo jo je te obrti naučil? C. M.

Zakaj ne gre več na lov? Moj sinko je velik vojščak pred Bogom in pred ljudmi, je aktiven častnik. Še kot podporočnik me je prosil, da bi ga vzel s seboj na lov, in sicer na brakado. Enkrat je res šel z menoj. Bila je brakada v hribih nad Polico (glej »Huzarji na Polici«). Iz Grosupljega, odkoder smo šli v lovišče, je sedem kilometrov do Police, in sicer štiri kilometre ves čas v breg, od Police dalje isto tako. Bilo je v decembru in snežilo je, kot

* Vse vranje sorodstvo je tatinsko, roparsko in mesojedo.

bi se berači topli v nebesih. Naložil sem mladeniču nahrbtnik, v katerem je bilo jedače in pijače za dva, poleg tega stolček in še kožuh, ker me je v hrib precej gredo. Na nahrbtniku se je nabralo še za par kil snega in verjetno je, da je bilo breme precej težko, sinko pa nič kaj navajen na nahrbtnike tovore. Običajno je silno zgovoren in je od začetka še bil. Ko smo pa začeli korakati v breg, je čimdalje manj goledal, od Police naprej pa čisto utihnil.

V lovišču so nas postavili na stojišča: mene ob nekem potu, sina pa za dve stojišči naprej ob istem potu. »Po končanem lovu te bom tukaj našel,« mi pravi sinko, ko so meni odkazali stojišče.

Oblečem kožuh, čezenj dam pelerino in kapuco ter sedem na nizek stolček. Snežilo ni kakor običajno, ampak cunje so na gosto letele z neba. Puško sem vtaknil pod pelerino, kajti prepričan sem bil, da se ne bo dvignila nobena divjad, ker psi niti sledu ne morejo imeti v tem snežnem metezu, kjer se na pet korakov ni več videlo skozi.

Gost, vlažen sneg se je nasedal na mene, ki sem sključen sedel na stolčku. Čemu se ga bom otepal, sem si mislil, saj me takoj znova zakriva. In res, skoraj sem bil popolnoma zakrit od snega, bil sem tako rekoč — velik kup snega. Gledati mi ni bilo treba, ker se ni videlo, poslušal sem pa pazljivo, toda zvonjenja ni bilo, kajti ne gonjačem ne psom se ni ljubilo riniti po visokem snegu in v najhujšem metezu.

Nista minili dve uri, ko sem zaslišal lovski rog, ki je odtrobel lov. Mirno sem počakal na mestu, samo s toplo sapo sem stajal toliko snega, da sem iz kapuce videl v smer, kjer je šla zasnežena pot. Prihajali so lovski tovariši in med prvimi je bil moj sin. Gledal je, gledal, kje sem jaz, a videl je le kup snega tam, kjer je prej pustil očeta.

Ker je tako zabodeno iskal mene, se je sneženi kup zamajal in oče se je

zakrohotal sinu iz snega. Tudi sin se je zasmel in mi rekel: »No, mislim, da imaš dovolj lova!«

Prav nič mi ni bilo odveč lova, ne takrat, ne pozneje, toda moj mladi sin, junaški vojščak, je imel takrat dovolj, da me ni potem nikoli več prosil, da gre z menoj na lov. Pač pa je ob vsaki priliki pripovedoval, kako me je iskal in našel na mojem mestu kup snega.
Dr. R. M.

Lovski doživljaji. Kdor ne pozna prelepega Zasavja, si tudi ne more predstavljati krasnih lovišč na levem in desnem bregu Save.

V teh sem doživel in preživel mnogo veselih in za lovca zanimivih uric, ki jih opišem brez lovske latinščine.

I. Teden dni pred poroko hčerke znane in spoštovanega lovskega najemnika sem dobil naročilo, da naj z lovskim tovarišem dobiva do sobote srnjaka. Vedel sem zanj in po kateri stečini hodi na pašo. Moško sem se »odrezal«, da bo to za naju malenkost in da bo do sobote srnjak v kleti.

Vsak dan sva bila s tovarišem že ob treh zjutraj na nogah, vsak na svoji stečini in oprezovala za lepim šesterakom. Vsak dan ga je tudi eden ali drugi izmed naju videl. Toda srnjak se je znal tako spretno umikati, da nisva prišla do strela. Tako je šlo dan za dnem do sobote, ko sva bila zopet pravočasno na preži.

Jaz sem zasedel stečino v redkem borovju, kjer sem sedel v mehek mah, med tri borovce, tovariš pa više gori. Bilo je še temno.

Kmalu zaslišim, kako lomasti srnjak skozi goščavo in kako obira neke pod menoj vejevje. To je trajalo približno eno uro, bližajoč se vedno bolj robu neke drč.

Ko tako oprezujem, kje bom zagledal tisto rdečo liso, sem šele zapazil, da sedim poleg dveh, kaka dva do tri tedne starih zajčkov, katera sem začel natančneje opazovati. Ko se je že precej zdanilo, sta zajčka odskočila

v bližnji grm, kjer sta si za dnevni počitek poiskala drug lož.

Medtem se je srnjak pripasal do drčee toliko, da se je tu in tam med grmovjem posvetila rdeča lisa, ki požene slehernemu lovcu kri bolj naglo po žilah. Ko je srnjak, oprezovaje na vse strani, dvignil glavo, sem ugotovil, da je »pravi«. Že se mi je zdelo, da vidim lovonajemnika, kako se nama smehlja, ko mu prinašava »plen«.

Ulegel sem se v mehek mah in se skrit leže pomikal proti drči, porivajoč pred seboj puško, da bi mi bila o pravem trenutku brž pri roki. Trenutki so bili zelo napeti in vsak čas sem pričakoval, da se bo srnjak dovolj približal in da bom kmalu lahko skrivil prst. Toda — zgodilo se je drugače. Gospa »Smola« je to pot prav izborno opravila svoj nevoščljivi posel.

V trenutku najbolj napetega pričakovanja, ko bi bilo treba vzdigniti puško, zaslišim iz doline pasji lajež dveh psov, kakor na brakadi. Gonja se mi vedno bolj približuje, tako da sploh ne vem, za kaj sem se takrat bolj zanimal, ali za srnjaka ali za psa, kaj da bosta prignala. Kar zagledam zajca, ki jo reže naravnost proti meni, kmalu za njim pa oba psa. Ko je bil zajec mimo mene, se vležem na sled in pokličem psa, ki sem ga poznal. Takoj sem ga navezal; drugi pa ni hotel priti, ker je dobil sled prej omenjenih mladitih zajčkov, katera je začel loviti. Tega nisem smel dopustiti, da bi mladitce ugonobil; zato sem skrivil prst namesto na srnjaka, na psa.

Tovariš, ki je bil višje gori, na drugi stečini, je bil prepričan, da sem streljal srnjaka in da se sporazumeva, je v ta namen oddal strel. Počakal me je na poti, misleč, da bom prinesel plen; prav debelo je pa pogledal, ko sem namesto tega, na vrvič pripeljal — psa. Navzlic temu so na ženitovanju jedli srnjakovo pečenko, ki jo je dobil drug, srečnejši lovec.

Franc Požun.

Nekaj opazovanj pri gojitvi udomačenih srn. Meseca julija 1937 sem dobil s Koroškega dva meseca starega udomačenega srnjačka Črta, spomladi 1938 pa z Gorenjskega srnico, tudi že udomačeno, iste starosti kakor Črt. Dali smo ji ime Diana. Namestil sem ju v dovolj velikem ograjenem vrtu. Črt je bil prvo leto šilar, rožička sta dosegla 10 oziroma 10,5 cm. Odvrigel ju je 24. decembra. V drugem letu je bil

že lep šesterak, rogovje je doseglo višino 22 cm, obseg venca 15 cm, obseg stebela nad vencem 7 cm, odrastka 4 ozir. 3,5 cm ter 3 ozir. 2,5 cm. Odvrigel ju je že 3. novembra.

Diana je povrgla 24. maja 1939 srnico Stelo. Čudno je, da je mladit popolnoma divji, čeravno je poležen doma, medtem ko sta njegov oče in mati popolnoma krotka. Verjetno je, da je srnica tako divja, ker je bila hranjena pri materi, medtem ko sta bila Črt in Diana hranjena ločeno od matere s kravjim mlekom. Drugače si tega pojava ne morem razlagati.

Srnjad dobiva dnevno po en liter ovsa na glavo in to vse leto, razen tega pozimi še skledo želoda ali nasekanega divjega kostanja. V zimskih mesecih dajem na vlažen oves vsak tretji dan po eno žlico klajnega apna. Domnevam, da sem dosegel s tem dodatkom tako lepo razvito rogovje pri Črtu. — Poleti dobiva srnjad sveže mešano listje — najbolj ji diši gabrovo — pozimi pa je krmilnica vedno polna krme. Ob krmilnici je seveda tudi solnica in vedno sveža voda. Ugotovil sem, da popije srnjak neprimer- no več vode kakor srna in to najbrž zaradi tega, ker použije tudi več ovsa, pomešanega s klajnim apnom, kar oči- vidno povzroča večjo žejo. — Razen omenjene hrane dobiva srnjad za spre- membo tudi razne priboljške, kakor žito, koruzo, fižol, ajdo, proso, krompir in kruh. Celo sladkorja v kockah se Črt ne brani. Tako skušam nuditi sr- njadi vse, kar ji more nadomestiti bo- gato izbiro v naravi.

Črt je z domačimi, katere dobro po- zna, prav prijazen, le v juliju in av- gustu ne sme nihče v ograjo. Tujcem vse leto ni naklonjen, najmanj seveda v času paritve. Ko zagleda tedaj v bližini ograje neznanca, položi ušesa, povese glavo, zavije oči, da se vidi belina, hrope in se nato divje zažene proti neljubemu gostu. Človek ne bi verjel, kakšno moč ima srnjak posebno v vratu in nogah. Ko je bil Črt star nekako šest mesecev, je stopil v ograjo delavec, da pobere sadje. Črt se je zakadil vanj in malo je manjkalo, da ga ni podrl. Le z veliko težavo ga je držal delavec toliko časa za rožička in se umikal proti vratom, da ga je mogel naglo izpustiti in smukniti skozi vrata iz ograje. Ne verjamem, da bi ga letos obvladal.

Zanimivo je tudi to, da se srnjak vedno prej prebarva kakor srna in da ima poletno rjavo dlako precej tem- nejšo kakor srna. Dr. T.

Redki gostje. Konec januarja so se pojavile v Janževskem vrhu pri Ribnici

na Pohorju na lokah za reko v večjem številu divje race. Nekaj jih je bilo po naših lovcih tudi ustreljenih. Pojav je za naš kraj tem bolj značilen, ker se le redko primeri, da je pri nas uple- njena kaka divja rasa, ki opeša ob je- senskih selitvah. V takih množinah ka- kor letos pa jih še sploh nismo videli.

Na kraju februarja je bilo opaziti v zraku nad njivo kmeta K. v Janž. vrhu vrano brez repa. Ali ji je rep posnel strel ali ji je krmilo vzela druga nez- goda, ne vem; tako vrano sem tedaj videl prvič.

Kukavico sem letos pri nas slišal 16. aprila. C. M.

Z Ljubelja v Karavankah. Huda zima 1939/40 je s svojim mrazom trdo po- segla v stalež divjadi. Srnjad je več- krat ob polnih krmiščih zmrznila. Na- šli smo poginulih 10 srnjadi, 10 gam- sov in 2 kozorožici. V občinskem lovišču Sv. Ana je v tej zimi poginilo 17 srnjadi in okrog 10 gamsov. Gotovo je pa padlo še mnogo več divjadi in tudi v okoli- škkih loviščih. Na travniku pri Sv. Ani kjer je bilo vedno videti do 20 srnjadi, jih je letos komaj 4—6. Gamsi so se bolje obdržali in jih je dovolj videti.

Dne 22. junija t. l. smo našli tik ob državni cesti poginulo 4letno gamsovo kozo. Pri raztelesenju smo dognali po- polno brezkrvnost. To je že drugi pri- mer v tem mesecu, ker smo pred tem našli više pri lovskih kočah tudi po- ginulo gamsovo kozo, ki ni imela prav nič krvi. Poleg nje je žalostno ždel zdrav kozlič iz prejšnjega leta. Djali smo ga v ogrado, pa je po dveh dneh žal ušel.

Kakor kaže, so kozorožice letos iz- redno ugodno povrgle. Cenim do sedaj najmanj 8 do 10 letošnjih mladičev. Kozorogi so pač najodpornejša divjad.

Sv. Ana, o kresu.

F. B.

*

Ljubljanski velesejem, ki je s svo- jimi vsakoletnimi prireditvami odraz kulturnega in gospodarskega izživlja-

nja Slovencev, je nekaj svojevrstno našega in ima ukoreninjeno tradicijo. To se je videlo letos pomladi, ko je moral spomladanski velesajem biti odložen. Vsi smo ga pogrešali. Jesenski velesajem pa bomo imeli, in sicer od 31. avgusta do 9. septembra. Obsegal bo mimo industrije in obrti tudi posebne razstave s kulturnega in gospodarskega področja. Te razstave bodo plod dela mnogih pridnih rok, ki so se trudile in ustvarjale čez poletje. Zlata jesen bo odprla vrata do njih, zato je tudi geslo jesenskih velesejmskih prireditev »Ljubljana v jeseni«.

Društvene vesti

Slovenski lovci se udeležijo v kroju odkritja spomenika Nj. Vel. kralja Aleksandra I. dne 6. septembra t. l. v Ljubljani. Sestanek je v društvenih prostorih v Ljubljani, Trdinova ul. 8, pol ure pred uradnim pričetkom prireditve. — Zveza lovskih društev v Dravski banovini v Ljubljani.

Načelstvo Lovske zadruge v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor na 18. septembra 1940 ob 20. uri v društvenih prostorih Lovskega društva v Ljubljani, Trdinova ulica 8. Na dnevnem redu je razpravljanje in sklepanje o novih pravilih zadruge, ki se morajo prilagoditi novemu zakonu o gospodarskih zadrugah. — Načelstvo.

Lovsko društvo Celje bo razdelilo nagrade za pokončavanje ujed in lovu škodljivih ptic v smislu razpisa z dne 23. novembra 1939, objavljenega v decembrski številki lanskega leta, v nedeljo dne 15. septembra 1940 ob 10. uri dopoldne v klubovi sobi Celjskega doma. — Lovsko društvo Celje.

Lovsko društvo Maribor naznanja svojemu članstvu, da je bil v smislu občnega zbora Zveze lovskih društev za dravsko banovino z dne 7. aprila 1940. (glej »Lovec« št. 5, stran 209!) na društveni seji dne 15. majnika t. l. sprejet soglasni sklep: »V območju Lovskega

društva Maribor se zaradi škode na divjadi, ki jo je povzročila letošnja ostra zima, prepove vsak odstrel jerebic ter fazank samice. Prekršitelji se bodo kaznovali z izključitvijo iz društva za najmanj eno leto.«

Kinološke vesti

56. plenarna odborova seja Jugoslovanskega kinološkega saveza se je vršila 25. julija 1940.

V zadevi Kinološkega kluba dunavske banovine v Novem Sadu je bilo soglasno sklenjeno:

Savez stoji slej ko prej na stališču, da sta bili obe smotri, prirejeni 1939. in 1940. po Kinološkem klubu dunavske banovine v Novem Sadu in da klub nosi odgovornost za te prireditvi.

Prav tako vztraja Savez na svoji terjatvi v znesku 860 din za dolžne vpisnine v Jugoslovansko rodovno knjigo (JR) in na terjatvi iz naslova 25% čistega dobička obeh prireditev ter zahtevo, da se obračun za prireditvi leta 1939. in 1940. brez odloga Savezu predloži.

Sklep se mora objaviti v vseh strokovnih listih in se sporoči vsem članom Saveza.

Generalnemu tajniku kapt. Teodoru T. Drenigu izreka odbor na tej seji zaupnico, poudarjajoč, da je bil depozit v znesku 1000 din dobro mišljen v interesu likvidiranja saveznih terjatev nasproti Kinološkemu klubu dunavske banovine v Novem Sadu.

Odbor je sklenil, da priredi v okviru Ljubljanskega velesejma V. državno razstavo psov vseh pasem. Prireditve je možna samo na velesejmu, ker bodo velesejske zgradbe po jesenski prireditvi podrli. Priprave in ureditev

razstave so poverjene razstavnemu odboru JKS.

Novi psarni. JKS prijavlja v zaščito psarno »Vučedol« za terijerje, lastnik Josip Šefčik, tovarnar soda vode v Vukovaru, in psarno »Rudnica« za športne pse, lastnica Marija Straschek v Podčetrtku.

Zaščita teh psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

V. državna razstava psov vseh pasem v okviru jesenskega velesejma v Ljubljani se ne bo vršila, ker ni primerne razstavnega prostora na razpolago.

Savezni tajnik.

Vodniki ptičarjev, pripravite svoje pse! DLP bo priredilo 6. oktobra t. l. mladinsko vzrejno tekmo ptičarjev, »I. spominsko tekmo Evgena Križaja«. 13. oktobra pa poljsko tekmo ptičarjev. Podrobnosti bomo še objavili v oktobrski številki »Lovca«. Tajnik M. Krejči.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Službo išče lovski čuvaj z izpitom; dreser psov, gojitelj fazanov, vztrajen in pogumen, najraje za večji gorski revir. Na upravo »Lovca«.

Iščem lovskega čuvaja — rejca fazanov, oženjenega (žena dobra kuharica), ki zna ravnati tudi s strupom in pastmi, energičnega, zanesljivega. Ponudbe z osebniimi podatki na: Savez lovačkih združenj, Sarajevo.

Od občinskega lovišča Št. Rupert na Dolenjskem, ki obsega 6731 ha, name ravam oddati lov kat. občine Št. Rupert, ki obsega približno 2000 ha in v katerem se nahajajo zajci, lisice, poljske in gozdne jerebice in nekaj srnjadi, v podzakup — seveda, če bo podzakupnika odobrila upravna oblast I. stopnje. Reflektanti naj se obrnejo na upr. lista »Lovec«.

V podzakup se odda lovišče v bližini železniške postaje na Dolenjskem, lahko dostopno tudi z avtomobilom po banovinski cesti, za dobo 12 let. Lovišče je bogato s srnjadjo in ostalim nizkim lovom ter meri 1050 ha. Cena 1500 din letno vključno vse takse. — Naslov se izve v uredništvu »Lovca«.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Prodajam vzgojene uharice po 350 din frco. Ljubljana, zjamčeno, da dospo žive. Trenko Džimrevič, trgovec, Kumanovo.

Iščem 5—6 živih veveric, rdeče barve: Viktor Meixner, Limbuš-Bistrica.

Kupim lahkega, mladega, resastega, istrskega braka, ki že goni. Vilko Žun-ko, Selnica ob Dravi.

Ptičarja, angl. setra ali nem. kdl. iščem, samo prvovrstnega psa, ki je vsestransko na višku. Starost in spol postransko. Ponudbe na: Oton Parin, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Lovski koledar za september

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	5:33	18:22
21.	5:45	18:08
30.	5:56	17:47

Mesec je 2. v mlaju, 16. v ščipu.

Istr. braka, 1½ leto starega, zelo dobro razvitega, prodam. — Albin Molan, Uršna sela pri Novem mestu.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Kupim damsko puško, dvocevko, brezpetelinko, kal. 20 ali 16, lahko, dobro ohranjeno in z dobrim strelnim učinkom. Želi se, da je puška lepo izdelana in gravirana ter iz dobre tovarne. — Pismene ponudbe s točnim opisom in navedbo cene poslati na naslov: Jožko Weibl, Ljubljana, Medvedova ulica 5 a/III.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trvdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

- 1 dvocevka petelinka kal. 16/8 mm, 1500 din;
- 1 dvocevka Hamerles kal. 16/16 mm 2000 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 2500 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 3000 din.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,

8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI

OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Franč Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovske puške in vseh lovske potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifererju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovske puške, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev puške.

Oficirske, lovske,
terenske čizme,

Zahtevajte

gojzerice in športna
obutev po meri
prospekte!

Čizmarska zadruga z o. z.

ŽIRI — (NAD ŠKOFJO LOKO)

Za prehrano lovske psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Oktober

Foto A. Sušteršič

Jos. Primožič

Po jesenskih pogonih

V meni ukoreninjeni potrebi, izživljati se v tesnem stiku s naravo ter v spoznavanju vsega stvarstva pretehtovati posežke človeka v naravne sile, je bilo v veliki meri ustrezno v mojem 16 letnem bivanju na Kočevskem. V tej dobi sem trinajst let prebil v samoti sredi gozda, ki mi je šumljal svoje tajne na uho ter mi prikazoval veličino in pomen svojega obstoja, hkrati pa tudi kazal pot, ki jo ima človek usmeriti za ohranjanje vseh vrednot, ter dolžnost, biti v svoji premoči plemenit nasproti vsemu živalstvu. Lovec v tem oziru premnogokrat greši. Spozabi se v svojem poslanstvu ter izrablja svoj prevladujoči položaj v naravi.

Če sem prej rekel, da sem bival v »samoti«, je to le v toliko pravilno, ker nisem imel dosti stika z družbo ljudi, tembolj pa bil povezan z gozdom in divjadjo. Lahko sem dosegel, da mi je srnjad prihajala tik pred stanovanje in v poletnih nočeh s svojim bokačem v vsej tej okolici prirejala pravcate koncerte. Jereb, moj posebni ljubljeneček, ni v nič manjšem številu poživil vsega okoliša. Zaklical je pred okni, da sem prestal s svojim delom ob pisalni mizi, ali pa je zagrulil ob gnezdu nad hišo divji golob. Kako bi našteval vse tisto, kar mi je dan za dnem prinašalo spremembo in prijetno razvedrilo!

Kakor povsod drugod v življenju, pa včasih tudi tukaj ni poteklo vse gladko in v zaželeni smeri. Marsikaj je diametralno križalo moje želje in načrte, zlasti ob času jesenskih pogonov, ki so se izvajali v sosesčini. Večkrat sem doživel kaj trpkega.

Ko sem jeseni leta 1936. zaradi premestitve v mesto zapuščal ta lovski kraj, sem doživel, da je poginila ena najboljših poznanih mi srn. Skozi štiri leta je odgajala krepko potomstvo, menjaje eno leto po enega, drugo leto po dva mladiča. Z njo smo imeli zlasti pozimi mnogo veselja, ko je tik pred okna pripeljala svojo mladino. Jeseni leta 1936. je sredi oktobra zapadlo 20 cm snega. Po sledovih sem dognal, da se srna z mladičem zadržuje na skladišču ter se pase v nezasneženi travi med skladi rezanega lesa. To je bilo vsekakor za ta čas in za tak sneg nenavadno, vse prezgodaj in preveč domače. Drugega dne dopoldne mi je javil delavec, da je na skladišču srna z mladičem, ki ne zbeži, kljub temu, da se v neposredni bližini dela in glasno govori. Ugotoviti sem mogel le, da je srna do kosti shujšana in da ji vsaka kretnja povzroča bolečine.

Moja takrat sedemletna hčerka me je pregovorila, da sme k srni. Njena ljubezen do živali in poseben dar občevanja z njimi sta ji pod temi okoliščinami pripomogla do uspeha. Srna ni zbežala, le mladič, krepak srnjaček, je nekoliko odskočil. Vez je bila upostavljena in bolna srna z vsemi dobrotami in z vodo založena. Akoravno moj up na okrevanje srne ni bil velik, je sklenjeno prijateljstvo trajalo cele tri dni. Četrty dan mi je pa hčerka povedala, da je srna zelo izčrpana in da nič več ne vstane. Odločil sem se napraviti konec in rešiti srno nadaljnjih muk, hčerki pa sem dopovedoval, da je njena prijateljica odšla daleč v gozd.

Preiskava je dognala, da je bil sprednji del ene plati zaradi strela s šibrami ves zgnojen in da je srna zaradi tega morala pretrpeti velike muke. Domneval sem, da jo je pes iz sosesčine ob priliki lova vzdignil ter jo pogнал preko meje, kjer je bila predaleč streljana. Prebojna sila šiber ni več segla v živo, težko obstreljena srna pa se je zavlekla nazaj tja, kjer je bila na varnem, pretrpela tam najhujše bolečine ter končno podlegla milostnemu strelu. Drugi dan sem tudi jaz zapustil ta kraj, s hčerko pa sva še mnogokrat govorila o tej srni.

Ta primer pa ni edinstven, katerega sem doživel na račun streljanja s šibrami na srnjad. Po jesenskih pogonih, prejšnje čase tudi ob zalazu in klicanju, sem večkrat našel srnjad pokončano od strelav, ki so samo uničevali življenje divjadi in ki niso v skladu s pravilnim lovom. Največja pogrška je bila po mojem mnenju pač ta, da se strelci niso ozirali na to, kaj premorejo

njihove puške in tudi niso dosti premišljevali o zlih posledicah takih strellov.

Ni moj namen tukaj razpravljati o tem, ali naj bo strel s šibrami na srnjad dovoljen ali ne. Lovci smo se pod danimi razmerami opredelili: a) v take, ki strel s šibrami načelno in v vsakem primeru odklanjajo, b) v take, ki se držijo zakonskih predpisov in streljajo srnjad s šibrami le na brakadah od 1. oktobra do 15. decembra, in c) v take, kateri se tudi na zakonske predpise ne ozirajo in v vsem lovskem času šibrarijo. To so strelci, ki stojijo ob strani in ki nimajo smisla za pravi lov.

Na podlagi mojih opazovanj bi tovarišem pod b) le nujno priporočal, naj namenoma ne streljajo v negotovost, ker slabi streli s šibrami na srnjad samo praznijo lovišča in povzročajo preveč trpljenja divjadi. Kdor bo pa okusil prednost strela s kroglo, si bo prizadeval izvršiti svoj letni odstrel izven brakad. Priznam, tudi krogla večkrat slabo zadene, toda izgledi na končni uspeh so nerazmerno večji kot pri streljih s šibrami, posebno tam, kjer se na krvno sled dene pes barvar.

V »Lovcu« št. 5, stran 209, smo medtem čitali sklep 5. glavne skupščine Zveze lovskih društev, ki za dobo enega leta pod kaznijo izključitve za najmanj eno leto iz vseh lovskih društev dravske banovine, na splošno zabranjuje odstrel srnjadi na brakadah in dovoljuje v ostalem le odstrel s kroglo iz risane cevi. Čeprav ta sklep velja le za eno leto, je to kažipot, kam naj tudi nadalje uravnavamo naš pogled.

Mladiča male uharice.

Foto dr. M. Dular

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Nadaljevanje.)

19.

V Ridi pravijo krnici vrhu Medjega dola. Domačini v besedi izgovarjajo trdi »d« kot da je kalupo svoje zadnje plati vrh gora pustil goren-mož, ki je tam sedel. Ta okrogel kotel kakor debro Medjega dola ima mislim ponajveč na vesti ledena doba. Rida pa lepo označuje obraz tamkajšnjega sveta, ki se v resnici zavije v ostri ridi, torej se rida. A ne samo svet. V tej krnici se neprestano rida in vrti tudi veter. Zjutraj in ob severnem vremenu se zrak navadno vrtinči v smeri kazalca ure, popoldne in ob jugu narobe — kakor bi goren-mož vedno žgance mešal, zdaj z desnico, zdaj z levico.

V Ridi so gamsi najraje septembra in oktobra, ker na meleh ščipljejo razna neznatna sočna gorska zelišča, ki v tem času rasto po peščenih plazovih in grušču. Vznožje plazov je pokrito z debelim gruščem in dno krnice z balvani, starejši grušč je pa porastel z bujnim, neprodinim ruševjem, med katerim je nekaj vrtincev trave. V glavnem kotlu podolžno skozi dno je ruševje pretrgano s precej veliko tratico, ki jo popase govedo in drobnica. Dno ride leži kakih 1600 m visoko, obdajajoči obrobni grebeni in planote pa 1700—1950 m.

To je vražja kuhinja za veter, ki je zanesljiv in hiter sel gamsovim nosovom. Prav redko in izjemno je v kotlu tako zatišje, da veter ne izda človeka. Navadno je to takoj prve jutrnje ure, če je ozračje brezvetrno. Preko dneva, ko je zrak segret in se dviga, je treba zlesti na severni glavni greben — če in ako gre

vse drugo po sreči in če in ako gamsi čakajo in v takem kraju, da jih vidiš z vrha. Zalaz skozi krnico, kjer ima lovec okrog in okrog sebe visoke galerije in bistre oči čuječih gledalcev in mora čez planjo kakor čez oder, je težaven kakor pot svetopisemske kamele skozi šivankino uho. Nekajkrat sem imel srečo, da sem zlezal skozi to uho, ko sem se najmanj nadejal.

Tako sva v oktobru s Franceljem lovila meglo tam okrog in sva na slepo lezla po mejnem grebenu okoli Ride, ki je bila polna megle kakor lonec kipečega mleka. Upala sva, da se bo včasih megla kaj pretegnila. Sicer sva pa brez skrbi hodila, skrita v njenem plašču. Iz mokrih južnih megla je pršilo in močen veter je gonil megle po stezah in jih na vrhovih raztepal. V hrumu vetra in plesu megla zaslišiva rožljanje kamenja v kotlu pod stenami, globoko pod nama. Pljusek vetra nizzdol naju je izdal. Toda nepreračunljivost zračnih tokov v tem kotlu je včasih tudi gamse zapeljala, ker jim je vrtinec ravno od napačne strani okrog kotla prinesel nevaren dah. Po trušču iz megle sva sklepal, da veter goni gamse pod stenami okrog krnice. Na nasprotni strani je ropot prestal in v neodločnosti sva sedla, ker sva mislila, da so šli gamsi na drugi strani ven in čez. Nisva pa še spregovorila, kaj bi, ko se zopet z druge strani utrga plaz kamenja in ves hrup se vali navzdol v kotel. Kmalu je zazvenel pesek pod nama. Gotovo jim je najin dah tam bogzna po kakšnem ovinku zaplaval naproti in jih poslal nazaj k nama. Ko je žvenket peska prestal, sva vedela, da so gamsi skočili v skale. Zato sem se pripravil, čeprav v presledkih nisem videl dlje kot za lučaj kamna.

Nekaj kamnov je padlo zviška v plaz, znak, da se gamsi tudi v stenah gibljejo. Ob močnem sunku vetra se tedaj razkolje megla in na ostrem turncu za streljaj s šibrami pred nama je stal gams. Debeli, srpasto zaviti roglji so kazali petletnega kozla, ki sem ga brž snel s skale, da je treščil spodaj v plaz.

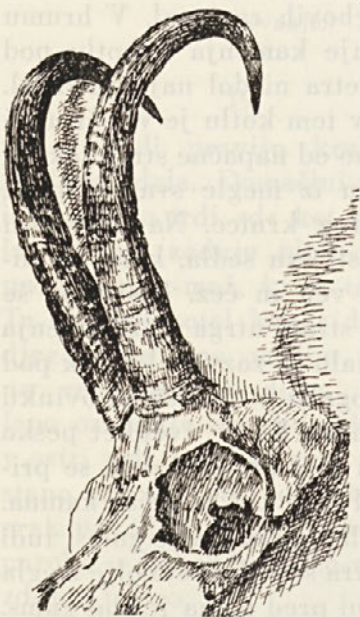
Razbremenil sem lovca, ki se je spustil skozi skale za gamsom, jaz sem pa odšel naokrog in niže v Medji dol pod plazove, da sem se rešil mokre megle, vetra in mraza in da sem počakal Francelja s plenom. Nekam zagonetno se je režal, ko je stopal navzdol proti meni, da sem vprašujoče gledal. »Koja je,« pravi, ko spusti tovor za rušev grm, »lahko molzeva...« Boste mene, ga zavrnem. »Naju oba je potegnila koza, le pogledjte.« In res — ob pritisku je brizgnil tudi tanek bel curek iz sesca. Še vodeča koza po vrhu, stara pet let — z značilnimi kozlovskimi roglji in 96.1 točkami. Rida je rida in motiti se je človeško.

V tej krnici so na jesen tudi jerebi, ki obirajo razno jagodičje, ki ga v takih kotlih z dobro zemljo ne manjka. V gostem

ruševju je jereba težko dobiti na muho, čeprav je izredno zapljliv, da poje nekaj sežnjev od človeka.

Sedela sva neko jutro na vhodu v krnico in čakala dneva. Jereb je že pel in iz žepa sem vlekel piščalke, da se pripravim. Francelj je pregledoval še polmračne plazi v koncu. Še preden sem odgovoril jerebu, šepne Francelj: »V plazeh so hamsi!« Saj sva prišla na jerebe! »Pustiva,« pravi. Gamsi niso vsak dan in tem manj v Ridi, ker so obmejne straže in planinci vedno begali divjad zaradi planinske poti, ki je pod vrhovi vodila tod.

Dvakrat si nisem dal reči in iz previdnosti sem brž razbasal cev za šibre. Na rob planje ni bilo težavno priti, toda preko te.

Kakih 15 parov oči, raztresenih po plazovih, se je neprestano oziralo v kotel, ker je ta skrival in prinašal vsa presenečenja. Časa zgubljeni nisva smela zaradi vetrov, kakor hitro bi pogledalo sonce v kotel in bi se hladno, težek zrak segrel. Razen tega so se gamsi po svoji navadi z napredovanjem dneva pomikali vedno više pod stene in v stene, kjer bi jih s polrisanico težko dosegel ali sploh ne. Če jim je pa postalo sonce pretoplo, so jo radi mahnili na senčno stran grebena v inozemstvo. Računati sem tudi moral, da vsak čas od nekod lahko pride obmejna straža ali prištorklja planinec in bo zabave na mah konec.

Ker so nama do tedaj odpovedali tukaj vsi načini zalaza, sem se odločil za indijanski ali za divjaški zalaz, čeprav je gosta trava na planji kar plavala v rosi. Kdor misli, da bi šlo skozi džunglo ruševja, ko te poleg tega žival še opazuje od vrha, je v zmoti in bi samo enkrat poskusil. Nisem samo enkrat zalezoval na celo skozi ruševje, celo v novo zapalem snegu. Da bi bile vse štiri proste in bi trušč in majanje vejevja nič ne pomenila, bi bila kar imenitna športna igrača in recimo hitrostna tekma z zaprekami skozi ruševje. Če imaš pa puško, povrhu s strelnim daljnogledom, okrog vratu trieder, oprtnik in zadaj pelerino, palico, klobuk in paziš na vse to, zraven na obleko, na oči, obraz itd., da ti sto rok, kljuk, osti in zank ne ugrabi in zagradi kak predmet ali spraska obraza, medtem ko med nebom in zemljo telovadiš in plavaš po prožnih vejah, se ugrezaš, zatikaš in omahuješ, ko

ti smeti in prah zasipljejo oči, ušesa in vrat, ko s telesom potiskaš narazen skrotovičena stebila kakor krt zemljo, boš klet v vseh jezikih kakor star pomorščak. Če se srečno cel prebiješ skozi in brez izgub, te navadno sprejme praznosta, ker te je žival že zdavnaj prej občutila ali pa se ji ni ljubilo čakati. Pa četudi žival dotlej čaka, je zalezovalec v takem nastrojenju, da preteče še precej časa, dokler more oddati kolikor toliko siguren strel zlasti na večje razdalje — ako je to iz ruševja sploh mogoče. Žival rada zameri, če kdo na robu ruševja kobaca, lomi vejice, da si pripravi strelno lino in dobi v majavem stebličju oslon. Še manj pusti, da stopiš iz gošče in se tam vadiš z orožjem.

Odrezal sem košato, primerno veliko ruševno vejo, odložil vse razen puške in se spustil po štirih v morje rose. Za tem živim ruševim grmom sem se korakoma plazil čez jaso. Korakoma treba razumeti po kolenih in komolcih, na pol ležeč na trebuhu. Neskončno dolgo se mi je zdelo in večkrat sem legel, da sem se odpočil, a skrbno držeč pred seboj grm.

Lovec je z daljnogledom neprestano opazoval, kako se vedejo gamsi. Nerodno je bilo, ker so bili precej raztreseni in grm me ni mogel vsem prikriti. Pri tem se je okolici prilagajajoča barva obleke dobro izkazala.

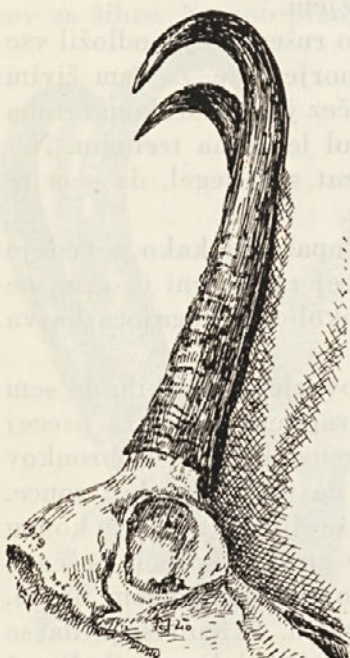
Ves čas sem se oziral nazaj po dogovorjenih znakih, da sem vedel za razpoloženje v plazju. Nekajkrat sem moral za precej dolgo obležati in nezaupno sem motril senco, ki se je z obronkov umikala navzdol proti meni, boječ se, da me ne prehiti sonce. Hrepeneče sem se obračal po rešilnem ruševju na zgornjem koncu zelenice. Po uri polževega potovanja je grm prekoračil puščavo in stopil pod gostoljubno streho sorodnikov na drugem bregu. Izčrpan sem se oddahnil v varnem zavetju. Sklenil sem, da se skozi roso, namešano z ostrim peskom, na tako daljavo nikoli več ne plazim, četudi bi stal sam zlatorog v plazju. Za nameček sem moral še skozi pas ruševja. Po poldrugi uri sem jih zalezal tako, da so bili spodnji gamsi le dobrih sto korakov nad menoj. Izbirati nisem mogel preveč, ker se nisem smel gibati in sonce je že doseglo zelenico, katero sem prej prejadral. Dobro se je sledila brazda moje ladje skozi roso. Prehudo je bilo delo, da bi ostalo brez plačila in tako je izpregovorila puška. Nekaj dni sem čutil na kolenih in komolcih pravcate žulje žive puščavske ladje.

20.

Glede moje repetirke lovec Francelj še ni imel prave priložnosti, da bi se bil mogel docela odpovedati neveri, čeprav je pomagal pri pristreljevanju.

Za prsk rado vrže sneg. Tistega novembra ga je v drugi polovici nasulo, da je nastala v hribih prava zima in so se celo gamsi proti svojim svatovskim navadam pomaknili niže v zavetje gorskih gozdov.

Ko so se potrgali plazovi in se je obletel in usedel sneg, sva zlezla v Prične peči, kamor so med drugim prišli »inozemci«. Gamsar je moker od zunaj od rose, snega in dežja, od znotraj od znoja, a zraven ga za izpremembo od časa do časa navadno še zebe kot cigana ob novem letu. Nekako tako se je izpreminjalo in bilo nama. Pa sva le nazadnje z neke razgledne skale zatela

nekaj dlake in ker se je jelo kazati sonce, sva obsedela ter se tam skušala greti in tolažiti želodec. Megle so se razletele in čim dalje lepši razgled se je odpiral. Kar pokaže Francelj z nožem, s katerim je rezal slanino, poševno navzgor: »Poglejte ga!« Na skali, ki je molela iz ruševja in strmela iz pobočja, je stala črna postava in pokrivala zadaj v ostrih obrisih krpo neba. »Tega poznam,« pridene, »ker ima tako visoke, a slabo razkrečene roglje. Pred letom sem ga zadnjič srečal, zato sem mislil, da so ga že Korošci. Če bi ga mogla, burkelj tod okrog ni boljših.« Nepremično je stal obrnjen navzdol, kažoč nama levo stran z vsem imenitnim profilom krepkega gamsa, kakor na sliki. Dolga dlaka mu je sršela po

hrbtu in veter jo je mršil in metal z ene plati na drugo. Oprezoval je za kozami, ki so bile potaknjene pod njim v ruševju. Počasi sva prežvekovala in gledala prikazen na nebu. Zdelo se je, da se je gams spremenil v kamen, tako je stal prikovan in kot da zanj ne teče čas. Pospravila sva svoje brašno in se pretegovala v soncu. Zaradi daljave se gamsu najbrž ni zdelo vredno zgubiti kak pogled za naju, nama pa ne misliti, da bi ga dobila. Zalezti bi se ga nikakor ne dalo. Po eni strani bi naju izdal sneg, po drugi bi izbočeno pobočje in ruševje zakrivalo gamsa, če bi se bila z najine špegarice spustila k tlom. Da bi mu zlezla prav pod rep, bi gotovo ne dovolil in ker sva po njegovem bolščanju nizzdol sklepala, da je spodaj trop kozarije, bi bilo škoda vsakega koraka. Na vse to je bil še slab veter, ki ga spričo

snega v dveh urah ne bi obšla, če bi prej ne splašila kake gam-sarije, ki bi potegnila vse rogato za seboj ter tudi kozla.

Francelj je bolj za zabavo z menoj ugibal o razdalji, ker ni verjel, da bom streljal. Pomagal mi je prirediti strelišče in pri-nesel pripraven kamen za podlago puški. Med šalami sem dolgo popravljal, primerjal in pomerjal. Ko se mi je zdelo, da je vse v redu, sem poslal na zarez 500 kroglo na — Koroško. Gams ni niti trenil, samo počasi se je pomaknil za korak bolj na kraj skale. Previsoko sem ga bil prijel, ker sva bila mnenja, da je dlje. Zato sem bil prepričan, da mu dosti čez dlako krogla ni šla. Torej v sredino!

Zopet sem se položil za puško, jo skrbno podprl in oprl in previdno sprožil. Ko je počilo, se je gams samo nekoliko zgrbil in zdrknil prekopicnivši se čez glavo, raz skalo v ruševje. Strel je zadel, kamor mu je pokazal križ. Spoštljivo je vzel lovec puško v roke in si jo ponovno natančno ogledal. Ni to, bratec, lahko, vedno in ne za vsakogar.

21.

Lov na gamse spremlja večkrat velika romantika okolja in dejanja, zlasti če je konec učinkovit.

Tako filmsko sceno sem doživel za Ajdino v avgustu leta 1929.. ko tam srnji klic pojema, a spretno posneman, izvalja stare greš-nike iz zatišij. Ajdina je mogočen skalnat stožec, ki ga divje minule dobe niso mogle zdrobiti, a so mu obsekale nekatere strani do navpičnih sten.

Navsezgodaj sem sedel v poseki za tem skalnim slopom, tako da je bil njegov stožec pred mano na jugu. Pod vrhom ima poševno polico, ki se na severni strani končuje v navpično steno, na katero se spodaj naslanja nasip ostrega grušča. Imel sem pol-risanico za srnjake in se iz dolgega časa igral s pivkanjem na bukov list.

Sonce je že dolgo zlatilo kopo Ajdine in s svojimi žarki tipalo čez gozd proti polici nad steno. Igra barv in svetlobe me je pri-tegnila, da sem vsak čas z očmi preletel skalno gmoto in polico ter nad njo gozd in vrh. Pri taki priložnosti se mi ujame pogled na rumenkasti lisi ob kržljavem borovcu na robu stene. Zdelo se mi je, da je prej ni bilo. Dvignem trieder in iz globoke sence se izlušči gams. Moral je prav tam ležati in ga je bližajoče se sonce vzdignilo. Medtem se nekaj korakov prestopi prav na rob stene in se razgleduje. Srebrnobelo se je odražalo trščato telo iz tem-nega ozadja. Porinil sem mu kroglo za pleča. Vzpel se je kakor žrebec in se pognal v breg; v tretjem skoku se je vrgel kvišku, se v zraku zaobrnil in skočil zopet navzdol na rob stene, zacepetal

z nogama, se vzpel in vznak pognal čez steno. Zastal mi je dih, ko je drvelo telo po zraku in nagibno sem zaprl oči pred strašnim padcem, ki je koj sledil. Prepričan sem bil, da bo spodaj na ostrem grušču samo krvava gmota brez rogljev. Toda košate veje bukve pod globoko steno so ujele del padca in roglji so ostali nepoškodovani. Le zadnje noge je imel zdrobljene in počen želodec. Mrtev gams se v zraku vedno tako obrne, da pade na zadnji konec.

Filmski prizor sem doživel tudi na Stolu. Svež sneg, ki je zapal na trdo podlago, je slepil oči in gamsi so v nepretrgani belini izgledali kakor črni hrošči. Ob prvem plazu Črteža sem ranil gamsa, ki si je pomagal navzgor, a v pečeh nad plazom omagal in legel na rob skale. Bil je silno daleč in kazal je le del prsi, vrat in glavo. Zaradi pretečih plazov bi bilo nevarno lezti v težkem snegu v hude strmine in smo to možnost takoj zavrnili. Čakali smo, da morda izkrvavi in se v smrtnih krčih zvrne čez steno v plaz, ki je imel dosti trdega poledenelega snega, da bi gamsa prinesel v dolino. Nič nismo pričakali in zato sem se odločil, da ga poskusim zbiti s strelom. Po tretjem strelu se res zamaje, zgine za trenutek za rob, potem se pa prevali čez skalo in v velikem loku telebi v plaz. Z dobljeno hitrostjo je jel drčati po koritu plazov in v mogočnih lokih preskakovati prage. Privršal je mimo nas in vsakega bi bil zbil, ki bi ga bil hotel ustavljati. Spodaj se je še enkrat pognal čez poslednji skok in se prav na poti vsadil v zmehčani nasip snega. V nekaj sekundah se je pripeljal za pet sto metrov niže brez posebne poškodbe in nam prihranil za pol dneva truda.

Podobno uslužen je bil gams, ki sem ga v debelem snegu snel s severnih sten Srednjega vrha. Da bi bil obtičal za kakim mecesnom ali obvisel za skalo, bi ga pred spomladjo ne bili dobili. Odskakoval je od police na polico, da se je kadiril sneg. Gams se je privrtinčil nam pod noge v globoko tesen, od koder je bilo le četrta ure do koč. »Takega še nikoli,« je rekel lovec Ila in si nalil »grogaa«. Če je mislil na daljavo strele, na slikovito padanje gamsa, na lep gamsov čop, ki ga je zraven mesa dobil, ali na močen čaj, ni povedal.

Neke cemerave jeseni sem ustrelil gamsa, staro teto, sedeč pri ognju. V zgornjo Zelenico sem se zatekel, da bi bil lovцем pripravil meso, ker je bil prsk pred durmi in bi bil loj splahnel. Zadovoljni so bili tudi s kozami, ker so bili v tistem delu kozli prihranjeni za gospodarja. Kazalo ni prida na vremenu, ko smo rezali temo čez Zeleniško planino in je bila megla z vsakim korakom gostejša. Prišedši v konec pod Suho rušje, smo dlje segli kot videli in dan je postajal temnejši kot noč. Veter nas je tipal

in mokra megla, ki je zadušljivo smrdela, je lezla skozi obleko. Kakor tri zgube smo stali in tiščali pesti v žepe. Ila je menil, da bi počakali in že je lomil dračje in trhle veje na padli smreki, da bi zakuril. Po dolgem prigovarjanju je res zagorelo in napravili smo pravcati kres, da smo se do dobra ogreli. Požgali smo celo grmado, ko se je jelo svetliti in megla se je lovila le še po vrhovih mokrih smrek. Ila stopi nekaj korakov iz sija, da bi se razgledal, in že napove, da so nad nami v rušastem rebru pod Nemškim vrhom gamsi. Očividno se gamsi za ogenj niso zmenili in kmalu sem izpred ognja podrl staro kozo. Morda se je megla ustrašila poka. Na lepem se je zgubila in tisti dan tudi drugi lovec ni ostal prazen. Sicer prazen lovec ni nečastna zadeva in gamsji lovec ni lovec, ki ni vsaj tolikrat prazen kot lačen in žejen.

V sibirski zimi leta 1928./29. sem ostal precej na praznem, čeprav so mnogi nastrelili sestradanega mesa, zlasti pernate divjadi, da nikoli tega. Sam nanjo nisem skrivil prsta. A tudi na gamse sem ga malokrat in še tedaj ni vedno počilo, ker je smodnik — »zmrznil«. Zaradi silnega mraza je bila tudi lega zadetkov drugačna — puško je zeblo — zato sem jo postavil v kot in se grel. Še sedaj me zapeče na temenu glave, če se spomnim, da nam je skozi volneno čepico črepinja zmrzovala, da nas je bolelo in glavo sem občutil kakor bi bila votla.

Skozi Štengce za Srednjim vrhom smo tlačili navkreber sneg in smo se pri dvojni zimski obleki ob velikem naporu komaj zadostno greli. Nos se je potil, da smo bili kot jezni purani. Vrh Štengic proti Hraškim kočam zagledamo gamse. Burja je bila tako strupeno mrzla, da je žgalo po nagi koži na obrazu in nosove smo morali neprestano otirati in tretji, da ne bi zmrznili. Obutev je bila negibno poleno, ker je zmrznila maščoba v usnju. Kadar čevelj zmrzne, navadno ne zebe v noge. To pot je bila to samo tolažba.

Gamsom se ni nič kaj ljubilo gaziti snega ter so se neodločno prestopali sem in tja. Toda laže rečeno kot storjeno. Polarni sneg, lahek kakor puh in droben kot najfinejša moka, je zlezel v vse špranje in luknjice na obleki in na puški. Sunki vetra so nas zasipali s pravcatimi oblaki snežene megle. Dolgo je trajalo preden sem za silo pripravil puško, moral sem sleči volneno rokavico in če sem prijel za železo, se je prilepila koža. Ko sem snel zaklopce s strelnega daljnogleda, so se vdolbine pred lečami brž zatrpale s sneženim prahom, leča pred očesom pa še orosila. Med tem časom mi je gola roka skoraj zmrznila, da sem jo moral tretji in stiskati k telesu pod vrhnjo obleko, ker jo je hlačni žep premalo grel. Prsti so me žgoče boleli, zlasti tam, kjer so se bili

prilepili na železo. Med gretjem desnice so mi omrznili, čeprav v debelih rokavicah, prsti leve roke, s katero sem ta čas držal puško. Oba lovca sta mi pomagala, da sem končno za silo pomeril in sprožil. Toda poka ni bilo! Brž pogledam, če morda nisem odprl varovalnega zapaha in vidim, kako počasi leze v zaklep vžigalni bat, ki sem ga bil sprožil. Takoj mi je bilo jasno, da je olje na vibasti vzmeti, ki je bila vse jutro napeta, zmrznilo. Repetiral sem in znova pomeril in sprožil. To pot sem čul rahel plesk vžigalne konice na kapico, ki se seveda ni vnela. Pri tem sem tako omrznil, da sem moral začeti indijanski ples ne glede na gamse. Tudi lovcema je jelo privzdigovati pete, da smo nekaj časa tekli po položnem hrbtu, kjer je bil sneg razpihan.

Kmalu so stali novi gamsi pred nami in poznalo se jim je, da jim ni vroče. Da bi se pa ne zgodilo kot prvič, sem naboj iz cevi potisnil v magacin, tako da sem pred strelom repetiral in s tem strl na vzmeti zmrznjeno olje. Pa je vendarle prvič reklo »grošč«, a drugič, ko se nisem dosti nadejal in zaradi otrplosti tudi nisem mogel kaj prida pomeriti, je šlo po svoje. Notranje dele puške imam vedno dobro naoljene in sem se šele po slabi izkušnji izdrl iz boba, da bi bil moral pri takem mrazu vsaj vzmet in tulec, v kateri tiči, do suhega izbrisati.

Da smo rinili še v breg in se okrog Srednjega vrha čez Šijo vrnili, je bilo to samo zaradi ogretja. Bali smo se, če jo nastavimo koj z brega, da bomo ostali na poti kot ledeni stebri, podobni svetopisemskemu solnatemu stebru Lotove žene.

Brez posebne škode smo se v koči odtajali.

Prekmurje

Foto V. Breznik

James Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Pehanje za srnami

(Sledi konec.)

Naša debata se je končala, ko so se odprla vrata in sta vstopila naša lovca s takimi obrazi, kot bi bila našla zlato rudo.

»No, fantički,« vpraša naš kapitan, »koliko jih je padlo za pečjo? Kakopak, kar lepo tukaj posedajte, midva z Jazbecem vam bova pa srne nosila skupaj, Kaj ne, Ferdo?«

»Menda!« odvrne ta moško. »Kar nama prepustite lov od danes naprej. Ves dan se pehamo za prazen nič po gozdu, midva pa samo pogledava v pravi kraj, pa že drve srne od vseh strani proti nama.«

»Kdo pa jo je?« vpraša zvedavo Dolenc.

»I, kdo neki,« se ponosno udari po prsih Ferdo.

»Ko sva videla, da ste zopet ušli s čakališč, sva prišla najprej v kempo, če vas bova mogla tukaj ujeti in gnati nazaj. Ker ni bilo pa nikogar doma in je bil dan še velik, sem rekel Ferdotu, da bi stopila še malo gori nad kempo v tisti kot, kjer je konec Maroltovega posestva. Jaz sem stopil malo po gozdu, Ferdo se je ustavil pa na prelazu. Zdaj pa ti govori naprej, Ferdo.«

»No, da! Prislonil sem se ob debelo smreko, od koder je bil precej dober razgled na tri strani, in čakal. Kar zagledam gori na poseki tistole stvarco, ki je pazno stopila iz gošče, se ozrla na levo in desno, dvignila glavo in potegnila vase zrak, da bi ji voh povedal, če je vse varno. Nič ni slutila in prestopi se po preseki od mene proč.

„Punca,“ sem rekel, „tako ne bo prav, v zadnjo premo ne bom užigal.“ In kakor bi ji nek notranji glas rekel, naj se obrne, se je res obrnila in polahko stopala naravnost proti meni.

Preljubi sv. Hubert, priprošnjik in zaščitnik vseh lovcev, vodi tole srnico še nekaj korakov, pa se bo vse prav izšlo. Stal sem ko ukopan v zemljo in krčevito stiskal puško k sebi. Kolena sem stisnil skupaj, da ne bi začela drgetati in da ne bi rožljanje mojih kolenskih kosti izdalo srni mojo pričujočnost.

Pazno pomerim tja za pleče in upalim. Srna začudeno pogleda okrog sebe, brne z zadnjo nogo, potem pa poskoči in plane v grmovje. Križana gora, adijo pa zdrava ostani srnica, si mislim. Pa v tistem trenutku se že zgrudi in obleži.«

Z Lampetom sva postavila večerjo na mizo, srno v omaki s praženim krompirjem in grahom iz kante.

Ko smo se drugi dan odpravljali na lov, nam je ukazal naš kapitan, da bomo šli to jutro delat tlako v drug kraj. Dolenc

in jaz sva bila imenovana za prva gonjača. Salabolt me je rezala ostra burja v ušesa in nos, ko sem prodiral po neki vzpetini. V debeli uri sva bila na vrhu in se sestala s tovariši, ki so povedali, da sva spodila nekaj srn in Mandel je streljal po eni, pa je bila nekoliko prehitra. Napravili smo še tri gonje za boholonaj in šli opoldne v kempo na čaj. Za popoldne smo se pa zmenili, da bomo šli zopet v gozd, kjer smo bili prejšnji dan. Tukaj je pa mene prijela za ta sladke tista smola, ki se najraje drži pri lovcih, pri katerih ima vedno lepe uspehe.

Sklenili smo, da bo lovil vsak na svojo pest. To se pravi, da gre lovec v gozd, stoji nekaj časa in oprezuje, pa gre zopet nekaj korakov naprej. Tako vzdigne kako srnico, ki ni preplašena in kaj rado pride do strela. Kadar pa gonjači gonijo in se derejo na vse grlo, je pa žival splašena in leti na vse kraje. V takem primeru prideš težko do strela. Najbolj priporočljivo je, kadar zagledaš srno, ki se pelje z ekspresom mimo tebe, da daš od sebe približno tak glas, kot ga da koza ali pa ovca, to je tisti slavn in vabljeni: meeee! Devetkrat izmed desetih primerov se bo srna ali pa srnjak ustavil in gledal po žlahti, ki ga kliče. No, da, takrat pa pali, če si živ. Tudi jaz sem tisto popoldne meketal za eno, da se mi je kar fletno zdelo, pa se srna ni mogla ustaviti, ker je bila v prevelikem zaletu in še nizdol je pobirala. Po dolini smo se postavili. Potem je eden ostal tu, drugi se je ustavil malo dalje, jaz sem si bil izbral prostor pod obronkom hriba, kjer sem prejšnji dan videl od srn razkopan sneg, ki so razkopavale za travo in praprotjo. Lampe se je bil ustavil za debelo bukviyo, jaz sem šel pa nekoliko više. Pogledal sem proti Lampetu, ki je sedel desno od mene. Ker se mi je zdelo nevarno, da bi bila tako blizu in bi bilo lahko kaj napak, če bi streljala v smeri drug proti drugemu, sem se pomaknil za neko grvino.

Tam sem stal na preži. Hrbet mi je kril širok grm, pred seboj sem imel pa dovolj svetlobe, da sem videl precej daleč v gozd med redko drevje. Puško sem imel čez ramo na jermenu, roke v žepih in sem obračal oči po prostoru pred seboj ter čakal, da se kaka stvar prikaže iz gozda. Včasih sem se ozrl tudi nazaj v breg, ker se prav lahko primeri, da mi pride tudi od te strani.

Tako se je primerilo, da sem obračal svoje telo okrog svoje osi proti levi, ne da bi noge količkaj premaknil. Z očmi sem plaval po gozdu in po rebri. Kar se mi zazdi, da je moje levo oko ujelo v past nekaj črnega za menoj. Kar mrzaz mi je šel po kosteh in nepremično sem obstal. Potem sem pa krenil bučo do skrajnosti nazaj čez rame, silno počasi in previdno, da natančneje vidim, kaj stoji za menoj onstran grma. In tedaj je moje levo oko prav

natančno opazilo dve veliki ušesi, ki sta bili z odprtino obrnjeni naprej. Drugega nisem videl nič, samo ušesi.

V možgane je treščila nagla misel in spoznanje: srna stoji za menoj tako blizu, da bi ji bil lahko segel v roko. Po hrbtu so mi začeli gomazeti mravljinici.

Tako tri dni lovim in se peham za to živaljo, zdaj mi pride pa za hrbet, ko je vendar toliko praznega prostora pred menoj, na desno in na levo od mene. Kar čutil sem, kako me srna gleda in čaka, kdaj se bo ta »štor« premaknil. Kaj naj storim? Kakor hitro se količkaj premaknem, jo bo srna ucvrla nazaj čez rob in mi v dveh skokih izginila izpred oči. Na večno pa tudi ne moreva tako stati.

Vrat me je začel boleti, ker sem tako napenjal vratne mišice, zato sem prav počasi spravil glavo naprej, kot je pravilno in pametno. Strmel sem predse in po glavi so mi švigale misli in ukane, kaj naj storim.

»Oh, oče Turkov iz Waterloo Rd.,« sem si mislil, »kje ste zdaj, da bi mi dali pameten nasvet, ki ste bili v starem kraju velik in izkušen lovec? Če bi bil kje blizu telefon, bi vas poklical in vprašal za pravo pot iz te zagate.«

Zadaj za menoj še vedno vse mirno. Srna si ni upala naprej, ker le ni prav zaupala tej stvari, ki je stala pred njo, debela in bolj pri tleh. Rekel sem si, če se naglo obrnem, snamem gredoč puško, bom morda še lahko ujel srno, preden bo zakolebala čez rob. Če pa čakam, da bo napravila srna prvi predlog, bo pa lahko precej narobe. Če bi vedel, da bo stopila naprej mimo mene, bi si ne mogel misliti boljšega. Ampak kaj, če se obrne nazaj v hrib?

Tako sem stal in kolesje v mojih možganih je delovalo s polno paro, da bi pogruntal pravo, srna za menoj je pa čakala odrešenja.

Ceprav sem stal že kako uro v snegu in mi je mrzel veter opletal okrog ušes, mi je bilo kljub temu vroče, da sem bil ves moker po životu. Seve, to vse samo zaradi prevelikih ukan, ki so se kresale v glavi. Bal sem se že, da me obidejo slabosti in da bom omagal in klecnil v sneg srni pod noge, zato je bilo treba storiti nagel konec tej situaciji. Nisem utegnil pogledati čez rame, če je sovražnik še za mojim hrbtom, ampak sem močno stisnil skupaj tiste tri škrbine v čeljustih, se naglo okrenil in v tistem hipu je bila že tudi karabinka v dlani, gredoč sem pomeril v srno, ki sem jo zdaj videl od vrha do tal, in pritisnil na petelina.

V tistem hipu, ko se je moj hrbet zganil, je srna že tudi planila, pa ne nazaj v hrib, ampak prav mimo mene doli proti gozdu. Nepopisna sreča mi je bila naklonjena v tem, da je srna skočila tako daleč od mene, da se ni zaletela v moj komolec.

V puški ni reklo nič, absolutno nič! Strašno lep načrt sem si bil napravil in ga tudi izvršil do vse potankosti, samo na eno stvar sem bil pri tem pozabil, ki je zelo potrebna v takih primerih, namreč pozabil sem bil odpreti varnostno zaporo pri puški.

Okrenil sem se torej z vsem telesom za srno, naglo vzel puško v roke in iskal varnostno zaporo. Gotovo mi boste verjeli, če vam povem, da sem povsod iskal tega vraga, samo tam ne, kjer sem vedel, da je. Pri tem sem si hotel pomagati tudi z nogami, da mi je desni škorenj zdrknil s skale in sem se prav pošteno vsedel v sneg.

Noben človek na tem božjem svetu mi ne more zameriti, če sem takrat na ves glas rekel z močnim poudarkom: hudič! Pa nič drugega, zares da ne! V tem, ko sem se pobiral, sem tudi našel zaporo in sprožil gori v drevje. Sicer sem še videl beli srnin repek, ki mi je prijazno mahal v zadnji pozdrav med drevjem, pa ni bilo časa meriti. Da bi pa ne streljal, to pa ne, zato sem kar spustil tja pod milo nebo, pa naj gre že krogla kamor hoče. In je tudi šla, če kaj vem.

»Zdrava hodi,« sem si mislil in šel doli po njenem sledu. Čudil sem se silnim skokom, ki jih je delala srna. Po sledu v snegu sem videl, da so bili skoki najmanj petdeset čevljev vsak-sebi. Se reče, saj bi ne bili moji nič krajši, če bi bil jaz v srnini koži in bi kdo za menoj palil svinčen ogenj.

Šel sem k Lampetu, ki me je vprašal, če sem si s strelom prižgal cigareto, ali če se je samo užgalo, ker je videl, da grem prazen in precej obupanega obraza.

Foto Grile Ludvik

Gnezdo črne štoklje v Iški 1938.

To in ono in še marsikaj

Danes ne drhtim več ali pa vsaj zelo redko, ko primem v roke puško, namenjen na lov. Toda nekoč!

Mislil, da mi je bilo nekako 14 let, ko sem oddal svoj prvi strel iz lovske puške. To je bil strel z idealko. Na dobrih petdeset korakov v sredino smreke. Točen pogodek! Lastnik puške mi je prerokoval, da bom izvrsten strelec. Njegova trditev se sicer ni povsem izpolnila, vsaj dolgo časa po tem prvem strelu ne. Morda tiči vzrok v tem, da ob strelu zamižim. Pred mnogimi leti mi je pri strelu iz 9 mm flobertovke odprlo zaklep, zarinilo del kovinaste patrone globoko v čelo, iz katerega sem nekaj ur kasneje izvlekel precejšen drobec medenine.

Vse te zadeve je bil kriv krvoločni sosedov mačkon krasne, snežnobeke barve, katerega kožuh še danes nosi okoli vratu neka dama, ki je pa že dolgo nisem videl.

Ta sosedov orjaški muc izredne postave je rad zahajal k nam. Ne morda zaradi nas; v prvi vrsti zaradi piščancev, naših rejenih piščancev. Popolnoma se je že odtujil svojemu domačemu ognjišču, le k nam ga je vleklo srce na kosilo in večerjo.

Odločil sem se, da ga opeharim za njegov lepi kožuh. Vedel sem, da bo težko priti do strela, bil je zelo oprezen. Parkrat sem ga obstrelil, vendar stalno za repom, enkrat celo pod rep. Takrat ga je menda samo prirodna ventilacija rešila gotove smrti. Jezilo me je že pošteno. Maček vsak dan debelejši, piščancev vedno manj. Lonec hodi tako dolgo na studenec, dokler se ne ubije, pravijo. Neko sončno popoldne sem ga opazil na vrhu sosedove strehe, kjer se je delal, kakor da spi.

Pa ni spal, ne! To pa sklepam iz tega, ker je po strelu, ko mu je krogla prebila butasto debelo čelo, skočil najmanj pol metra visoko. Pozabil sem povedati, da sem patrono 9 mm flobertovke doma odprl, nasul do vrha črnega smodnika, kroglo pa v obliki križa z nožem razrezal. Po strelu sem tudi sam poskočil, ker sem začutil bolečino na čelu. Zvonilo mi je še ves dan v obeh ušesih, kot ob žegnjanju na žalostni gori. No, pa saj dame ne razumejo, kako težko je včasih priti do kožuha, do lepega mačkovega kožuha namreč...

Od takrat torej nehotе zamižim, čim pritisknem na jeziček. Strela sicer ne zategnem, niti mu vzamem smer, ker zadenem kar dobro, a prikrajšan sem za najlepši užitek vsakega lovca, to je, za pogled na divjad v trenutku zadetka! Poizkušal sem že več načinov, da odpravim to napako, a pravega recepta nisem dobil. Vendar divjad, ki jo vzamem točno na muho, vselej po strelu obleži. Tako je torej s to rečjo. Prerokovanja mojega strelskega učitelja so se še nekam obnesla, tako da pri streljanju nisem ravno zadnji.

Zato sem jo mahnil na Gorenjsko v času, ko srnjak nori. Čim starejši je, tem bolj. Za ljudi sicer trde, da postanejo na stara leta otročji. Za srnjake žal tega ne morem trditi. Morda tiči vzrok v dejstvu, ker pri nas srnjaki tako težko dočakajo starost, ker... Skratka, srnjaki, s katerimi sem imel posla, so bili preteto prebrisan, razen enega, ki se mi je na tako čuden, srnjaka nevreden način, predstavil, da vam hočem kratko opisati to najino srečanje.

Po dvodnevem neprestanem nalivu, da se ni skozenj videlo, sem se skobacal iz turistovske koč, da poizkusim svojo srečo na klic. Te časti namreč še nisem doživel, da bi bil podrl srnjaka na klic. Onega srnjaka, kateremu sem, stoječemu na pet korakov, z Manlicherico, opremljeno z daljnogledom,

zvrtil luknjo — pod trebuhom, ne smem šteti med svoje trofeje. Je pač hudo, če lovec na dva sežnja opazuje srnjaka skozi daljnogled. Verjemite mi na besedo, kamor koli pogledaš, na vrh hrbitišča ali pod trebuh, vidiš poleti vse rdeče, pozimi pa vse sivo. Tega srnjaka torej ne morem računati, pač pa onega...

Nekaj streljajev pod kočo sem si ogledal okolico, ki mi je s svojo bujno vegetacijo takoj zbudila občutek, da se bo tam zadrževal kakšen rogovilež. Da bo prvi srnjak, ki ga bom videl, goden za odstrel, o tem nisem niti najmanj dvomil iz vsem lovцем tako dobro znanega vzroka. Vsakemu lovcu namreč, dokler nista vsaj dve sobi polni rogovij, se zdi vsako rogovje »kapitalno«, srnjak pa podoben onemu biku dvanajstih stotov, katerega je kupil na Dolenjskem letos znani ljubljanski mesar.

Ista pesem je z našimi lovskimi psi. Vzemimo, da kupi Jelenec ali pa Starina psa, po nogah, repu in zobeh podobnega lovskemu psu, in to za dva, tri kovače. Pa ga vprašajte v jeseni na brakadi, kako kaj njegov pes dela. Slišali boste slavonspev, da zlepa ne takšnega. Niti enega takega kupca še nisem slišal, ki bi rekel: Še teh kovačev je bilo škoda za to mrcino! Vedno me posili smeh, ko se spomnim nekega gonjača, ki me, stoječega za bukvijo, ni videl, kako je vsakih nekaj korakov (na pogonu namreč) pograbil svojega psa in ga vrgel nekaj metrov od sebe z besedami: išči, išči. In to ne samo na enem pogonu. Zvečer seveda, pri litru, ko se jeziki tudi molčečim razvežejo, je bil njegov pes — najboljši. Daleč smo še, daleč za našimi nesosedi in sosedi. Prav je imel pokojni H., vzor lovca, ko mi je neštetokrat dejal: Dokler homo na tem, da se bodo lovski čuvaji v nekaterih loviščih zbrali na vsak pogon samo zavoljo one znamenite salame, katero ponekod imenujejo »kilo-meter salama«, drugje zopet »pasja radost«, skozi vse leto jih pa lovišče ne vidi, če že ni to v njih lastnem interesu (veverice, golobi ali sl.), tako dolgo ni vredno govoriti o lovu in povzdigi lovišč.

Vsa čast nekaterim lovskim čuvajem, posebno mlajšim, ki so položili čuvajski izpit. Saj imajo mnogo smisla za povzdigo lovstva in nego lovišč.

Torej na srnjaka na klic sem bil namenjen! V neki zarasli dolinici, obdani krog in krog z nizkimi smrečicami in porasli po tleh z gostim borovničevjem in mestoma s praprotjo, sem se pripravil za klic. V levo roko piščal, navadno leseno piščal, v katere zarezo sem napel češnjevo lubje, katero sem gori pri koči malo prej odrezal, v desno roko bokarico (polrisanico-navez-njenko). Na levo petnajst korakov od mene je ločila lovišče, katerega gost sem bil, od sosedovega dva metra visoka ograja. Za ograjo onstran se je širila dokaj gosta bukovina. Tam se mi je zdel prostor za srnjaka tako lep, da mi je pogled neprestano uhajal na ono stran! Prižgal sem si cigareto in ugotovil, da piha lahen vetrič od ograje k meni! Dober znak. Pa čakajmo nekoliko.

Cici — ceri je zapel tik pod menoj jereb svojo prelepo pesem. Ne daleč od mene so preletele dve, tri velike kokoši. Ogledoval sem si vrh, oddaljen pol streljaja od turistovske koče. Tako značilen kraj za one lepe ptiče, katerih perje zadaj škofije gorenjskim fantom kri tako poživi, da oponašajo Krjavlja, ki je svojo kozo na ta način operiral...

Pi-e, pi-e, piaceee — sem zapivkal. Še enkrat in še enkrat. No, zadnji klic ni bilo več pivkanje, zatrobil sem, da se je čulo skoraj do Dunaja, najmanj pa seveda do srnjakovih ušes! Kako je skočil, ne bom opisoval, saj ste ga že vsi slišali. Visoko ograjo je kar preskočil in že je bil blizu mene, tako blizu, da sem razločno slišal njegovo pihanje. Res ni mogel biti daleč, dva, kvečjemu tri korake. V mojo nesrečo pa je pred desetimi leti veverica, morda

šoja, pustila na tem mestu nekaj češarkov, iz katerih je vznikel kar lep gozdiček. Srnjaka torej nisem videl, pač pa sem s pogledi zaman prebadal najbližjo smreko. Umevno, da je bilo zastonj, saj srnjaka ni bilo več za smreko, pač pa pod najbližjo smrečico, tako blizu mene, da mi je morda celo čevlje lizal! Mišice na licu so se mi napele, stisnil sem puško, kakor da bi bil z njo rojen, in vrtel oči, kot se vrtil jagnje na ražnju. Dolgo je trajalo, morda samo pol minute, a v takih okoliščinah se nam zde sekunde — večnost! Glej ga spaka nesramnega, kam se je prišutilil. Niti četrť metra od mene je tik ob tleh z zavrtno glavo pokukal izpod smrečice, radoveden, kdo ga tako nesramno goljufa. Da ta klic ne more biti podoben srninemu, sva si bila s srnjakom na jasnem. Tako vsaj mi je po strelu glasno pritrdjeval.

V trenutku sem si v mislih naslikal, kje pod smrečico se nahaja njegovo oplečje. S tem je bila srnjakova usoda zapečatená. Bliskovito sem vrgel puško k licu in udaril — v korenine! Odskočil je izpod smrečice, da sem mislil, da jo bo odnesel s seboj, smreko namreč, in na dobrih deset korakov v lahнем galopu elegantno in glasno defilirál mimo mene. Žal ima polrisanica bokarica samo eno kroglo v cevi. Preveč mojstrski in ravno lovsko pravičen ta strel ni bil, priznam. Vendar v zavesti, da se krasni strelí oddajajo edino zvečer pri litru, na zelenih poljanah pa sam Bog ve, kakšni, je ostala moja vest mirna. Lastnik lova me je sicer grdil, ko sem mu pripovedoval svoj doživljaj, češ, zakaj nisem izpraznil še druge cevi, vsebujoče točo. Saj se lahko meso tudi doma poje, je motiviral. Nisem mu zameril, dobričini starega kova, ki bo to okovje nesel tudi s seboj v grob.

Obupal pa nad srnjaki vseeno nisem. Še štirinajst dni sem ostal tam gori, sklatil precej jerebov in golobov in celo z gospodom srnjakom sva se srečala. To je bilo nekaj dni kasneje. In vse bi bilo dobro, da ni gospod Bog cepil našo zemljo s temi pretetimi smrekami. No, saj imam rad smrekov gozd, zelo mi ugaja, samo posameznih smrek ne ljubim... Tudi takrat sem se mu zadrł na češnjev list, da se je čulo v deseti hrib, pa me je kar precej obiskal. Vsak pač kliče na svojo posebno vižo, meni pa ta viža najbolj ugaja. To je bil v kratkem razdobju že tretji srnjak, ki se je takoj spomnil, da me puška srbi. Srečala pa sva se v nekoliko drugačnih okoliščinah. Okrog in okrog mene smrekov gozd, gozd samih visokih, debelih smrek. Nekatere so bile kar predebele; o tem sem se kmalu prepričal.

Po nekaj skokih je že stal za ono debelo smreko tako lepo krit, kot da ga je sama glava. Bil je kar čeden šesterak. Puška je bila ob prvem skoku pri licu in trenutno mušica na srnjakovi glavi. Čakal sem in čakal, da se premakne vsaj za četrť svoje dolžine. Pa se ni, niti za las. Mar je bilo njemu, ki ima čas, pa četudi do naslednjega avgusta! Cev je počela že sumljivo nihati, vedel sem samo za dvojce: ali me opazi ali pa dobi v nos. In v tem premišljevanju, čakanju in nihanju je že krogla zadela — smrekovo lubje, sicer v pravi višini srnjakove glave. Žal, za točen pogodek ni merodajna samo višina, ampak tudi širina. Da sem leto dni poprej v istih okoliščinah oddal ta strel, ko je bila smreka, pa četudi le za nekaj milimetrov tanjša, stavim glavo, da bi bil srnjak moj. Pa recite, če nimam smole?... Kaj mi je pa lastnik rekel glede drugega strela to pot, pa naj bo zapisano pozabljenju.

Tovariši, ko pride obletnica srnjakovih muh, se priporočam! Za srnjakovo življenje garantiram, smreke pa so zadnje leto sila izsekali, da tudi v tem oziru ne bo preveč škode. Jaz bom vseeno imel svojo zabavo, puškarji pa svojo. Če bom pa kaj podiral, pa ob priliki drugi članek z naslovom: »Podrtija.«

Ko oves dozori

Stari lovci so imeli pregovor, ko se lisica na ovsenem strnišču povalja, da je njen kožuh že dober. Toda danes to ne drži, ker je današnji svet bolj moderen in tudi jesenska kožuhošina ni dobra.

Po večletnem opazovanju kožuhošine so dognali, da lisica pri nas pred novembrom ni dobra. Seveda je to največ odvisno od vremena, če je lepa in mrzla jesen in zima. V mokri in južni jeseni ni pričakovati lepe kožuhošine. Najlepša lisičja koža je v januarju. Vendar v prosti naravi ni tako kot v ogradah, kjer goje lisice, kot na primer pri Bledu ali v Škofji Loki, kjer goje srebrne lisice. V takih gojiščih lahko dobimo kožo, kadar je najlepša, v prosti naravi pa si jo lovec prisvoji le, kadar mu lisica nudi priliko, ker ta zna dobro varovati svojo kožo, čeprav lovimo lisico na več načinov, kakor med drugim na čakanje ponoči ali podnevi in na klic raznih živalskih glasov. Sam sem imel največ uspeha, če sem pivkal kot srna ali kozlič.

Lep je lov na lisico na čakanje ponoči, ako je svetla noč, posebno ko zapade sneg. Za čakanje moraš pripraviti dober zaklon, da te lisica ne opazi, sicer je s tistega prostora ne boš več videl. Jaz sem za ta lov najbolj uporabljal smreko, kjer se skriješ med veje. Samo po sebi je umevno, da je upoštevati tudi veter, ker ima lisica dober nos. In še nekaj. Če zapaziš lisico, da gre na vado, je nikar ne glej, kot bi je še nikdar ne bil videl. Glej jo s skoraj zaprtimi trepalnicami, da te ne izda blesk oči. Človeško oko se namreč ravno tako sveti kot živalsko. Večkrat se mi je primerilo, dokler nisem prišel na to, da me je lisica ob najboljšem vetru ujela s pogledom, pa sva bila bot. Podnevi pride čakanje lisice v poštev le zjutraj ali zvečer na stečinah, kjer lisica hodi na lov ali se zjutraj vrača z lova. Klic kozlička sem uporabljal največ podnevi, ako sem videl lisico, ki je bila za strel predaleč. Stisnil sem ustnice in s pritiskom sape sem zapiskal kot kozliček. Ne rečem, da na to pride vsaka lisica, ako te sliši. Toda od treh eno si pa upam priklicati, seveda če lisica kaj ne sumi. Drugi zopet pravijo, da na zajčje vekanje ali na mišje cviljenje rada pride. Prav dobro je ob času, ko se lisice pari, kavkanje. Za to je imel moj brat posebno veselje in je tudi imel lepe uspehe. Ako lisjak ne laja, se mu oglasiš: kev kev kuev.

Potem še lovimo na razne skopce in pahe. S tem jaz nisem imel uspeha. Kot začetnik sem nastavljal lisici skopce na vse načine in lisica mi je tudi na vse načine sprožila skopce, da je potem nemoteno pojedla vabo, tako da je zmanjkalo vseh starih mucev, kar jih je bilo na vasi, in še kateri mlajši je moral pritegniti. Rajnki moj oče se je večkrat norčeval, da bo vse lisice kosmate pojedel, kar jih bom jaz v skopec ujel. In gotovo bi večno živel in ne dočakal le 76 let, če bi bil čakal na lisico, ki bi jo bil jaz ujel v skopec. Vse drugače sva se pa pogovorila s »tetko«, ako je šla v luknjo. Tudi tukaj me je vodila nekaj časa v šolo s tem, da mi je izpodkopala skopec ali na kak drug način sprožila past. Končno sem jo le ukanil, ko sem vedel eno več kot lisica. Nastavil sem dva skopca v luknjo, prvega tako, da je lisica lahko šla mimo, a drugega na koncu v ožjem rovu, da je morala stopiti nanj. Ko namreč lisica ovoha skopec, ves čas pazi, da se mu ogne in tako nič hudega sluteč, stopi v drugega. Seveda mora biti vsaj druga past dobro pokrita, najbolje s tem, kar je v luknji; ako je listje, z listjem, ako je mah ali trava, pa s tem. Na ta način sva z bratom ukanila nekaj jazbecev in več lisic. Med najlepše love

na lisico pa štejem jamarjenje z dobrim psom, ko čakaš pred rovom in ti smukne lisica ven. Če nisi dobro pripravljen in nisi dober strelec, še repa ne pogodiš, čeprav pravijo, da je lisico lahko zadeti, če ne drugega, vsaj njen rep.

Kako zna lisica čuvati svoj rod, smo imeli priliko opazovati. Bilo je junija, ko smo hodili na srnjaka in je brat odkril mlade lisice v luknji. Vzeli smo s seboj psico, ki je bila za jamarjenje prav dobra. Psica gre v luknjo — seveda mamice ni bilo doma — in mladiči se razprše po rovu. Eno pa je psica pri nasprotnem rovu izgnala in jo je eden lovcev ujel. Druge lisičke so se poskrile po ožjih rovih, tako da psica ni mogla do njih. Mlado lisico smo vzeli s seboj do neke oglarske bajte, kjer smo prenočevali. Zraven bajte je bila shramba za oglje, kamor smo mlado lisico spravili, in sicer v zaboj, ki smo ga našli v bajti. Obtežili smo ga s konjskimi sanmi, ki so bile ravno pri roki. Ponoči se zbudim in zaslišim močno grmenje zaboja. Vzamem električno svetilko in grem gledat, da bi lisica morda ne pregrizla desk. Res so bile té že močno izgrizene, a na zunanji strani. Prišla je namreč stara po sledu za nami, da bi rešila mladiča iz ujetništva. Pa bi ga tudi bila, če bi do jutra ne bil nobeden tja pogledal. Od lisičine do bajte, kjer smo nočili, je bilo več ko kilometer razdalje, pa vseeno je mati našla pot za ugrabljenim otrokom.

Najbolj navaden lov na lisico je z brakado. Seveda je odvisno od tega, kaj psi zaženejo. Čeprav včasih lovci pravimo, da gremo na lisice, pa se ravno takrat rado primeri, da sploh lisica ne pride v pogon ali se ti kje izmuzne, da jo lovec niti ne opazi. Na lisičjem lovu se doživé neverjetna razočaranja.

Bilo je pred več leti, ko sta še živela naš Peron in Polčeva Živka, dobra istrska braka. Že proti koncu novembra smo neko nedeljo lovili zajce. Živka je imela, ne rečem, da lepo navado, da se je rada kar spravila spat na skedenj k Peronu, namesto da bi šla domov. Saj slabih namenov ni imela. Navadila se je, ker je večkrat v ponedeljek zjutraj šla z bratom na lov. Tudi tisto nedeljo zvečer je ostala Živka na skednju pri Peronu. V ponedeljek, ko vstanem, me prideta oba psa pozdravit z dobrikanjem, češ da bi šli na lov. Prigovarjal sem jima, da ne bo nič, ker je Francelj šel v Kranj. Pa vseeno sta se mi toliko časa dobrikala, da sta me le speljala. Za zajca mi ni bilo, ker sem jih že nekaj imel, na lisice pa nisem imel mnogo upanja, ker sem bil sam. Vseeno smo jo mahnili v Podbevško goro na lisice. Jutro je bilo mrzlo z močno slano, za lisičji lov kot nalašč. Vedel sem za dobro stojišče, kjer je že marsikatera lisica končala svoje grešno življenje. Ko pridem tja, izpustim pse in vsakemu posebej naročim, naj poiščeta lisico. Ni minilo pol ure, ko se oglasita, in po glasu sem spoznal, da psa nista pozabila naročila. Med tem časom se je pa tudi močno pooblačilo in prepričan sem bil, da bom še pošteno moker. Psa ženeta pri Beli peči na goro, da je gonja utihnila. Iz Jelovice na goro se namreč ne sliši, kar me pa ni nič motilo. Tako lisica tukaj po navadi naredi. Medtem je že pričelo deževati, tako da sem stopil pod košato smreko. Lilo je vedno bolj, a tudi psa sta se zopet slišala, ki sta gnala lisico nazaj v goro. Gonja se je bližala, tako da sem že gledal, kje se bo pokazala lisica. Kar na lepem pa psa utihneta. Ta je zopet dobra, sem si mislil. Skoraj celo uro sta jo gonila in sedaj, ko bi morala priti pred cev, ti gre pa v luknjo. Dobro sem vedel, kje sta psa utihnili. Toda v tem kraju nisem vedel za noben rov in tudi psa ne bi šla v jamo, ker ni bil nobeden za to dresiran in prevelika sta bila. Poznal sem ju pa in vedel, da ne bosta tako hitro popustila in da bosta precej časa kopala krog luknje. Deževalo je kot za stavo, a vseeno me je premagala radovednost, kje neki ima lisica zavetje. Če drugega ne, bi se morda

dalo nastaviti, in stopil sem iz dežja pod kap. Kjer sta utihnila psa, je precej velika duplina, tako da bi deset ljudi lahko stopilo pod streho. Ko pridem v neposredno bližino, vidim Perona in Živko, ki lepo udobno ležita na suhem listju. Žival je le pametnejša, da gre v prehudem nalivu pod streho, medtem ko jaz ometam roso v največjem dežju iz gole radovednosti. Prevzet od te redke živalske modrosti sem pohvalil psa in se vrnil na stojišče. Medtem se je zvedrilo in toplo sonce je posijalo, da še malokdaj tako. Tedaj se zopet oglasita psa in čez nekaj minut že vidim lisico, ki jo ubira proti meni. Lepega lisjaka sem zvrnil, a ta lovski doživljaj je bil še lepši.

Pred pogonom.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Nadaljevanje.)

XVIII.

Jerina je dobil stalno službo in naslov profesorja. Tudi svojo študijo o slovenskih narečjih je skončal in je že v tisku. Našel je založnika, ki mu je plačal rokopis prav dobro. Torej je imel Jerina zdaj službo, ime in še kupček denarja. Že je razmišljal o tem, da bi si izdrazil lovišče, pa Beran mu je to misel tako temeljito izbil iz glave, da nanjo niti pomislil ni več. Pa vendar, kaj bi, ko ima ime in službo in denar? »Oženim se,« je sklenil, »da mi ne bo treba več potikati se po gostilnah in jesti pregretyh jedi.« Tudi ta sklep je povedal Beranu. Ta mu ni ugovarjal. Vedel je, da bi bilo za mladega moža prav in dobro, če pride v red in pod — nadzorstvo.

Jerina ni imel kaj prida poznanstva med ženstvom, zato se je pri premišljevanju, kje bi potrkal, takoj spomnil na lepo, živahno Manico v Dolu.

Misel nanjo ga ni zapustila in vedno bolj se mu je dozdevalo, da jo ima že od onega »zgodovinskega« večera rad, ko je bil uplenil osmeraka. Vendar, kar tako ne more tja v Dol. Zato prosi Berana, da mu dovoli na lov. Jerebi so že odprti, enega vsaj naj mu dovoli. Beran mu je drage volje dovolil. K Jernaču naj gre, pa naj prepiskata Ravno dobrovo in ves obronek pod Kašcem.

Jerina je bil srečen. Tri jutra in tri večere je piskal v svoji najeti sobi in se uril v klicanju, da mu je gospodinja zapretila z odpovedjo.

»Ki ne ve,« se je smejal Jerina, »da ji jaz kmalu odpovem to jazbino, ko se oženim.«

V nedeljo zjutraj sta z Jernačem že lezla iz Grape na Ravno dobrovo. Lep dan je bil; brez oblaka; od severa je prav na lahko vleklo, da se je tu in tam zamajal javorov list. Dan, kakor nalašč za jerebji lov.

In res! Komaj sta se v prvi dolinici usidrala in nekoliko počakala, že se oglasi jereb sam od sebe. Jerina mu odgovori. Br, je kratko završčalo. Jereb se je preletel.

Vse mirno... Jerina in Jernač vlečeta na uho, če bi kje zašušljalo listje in napenjata oči, če bi se kje zganila podrast. Nič ne opazita.

Jerina ponovno zapiska. Petelinček se odzove za hrbtom. Nestrpni Jerina se počasi obrača na svojem stolčku. Brrr — in jereb se prepelje prav nizko preko lovcev. Nad njima napravi kljuko in splava v sosednjo dolino.

»Ta naju je ogledal in ne pristane danes več,« meni Jernač, »poskusiva drugod svojo srečo.«

Prav tiho odlezeta po stezi navkreber, da bi prešla nizki greben. Skoraj pod vrhom jima zleti jereb prav izpod nog in se spusti nedaleč od njih v kopinje.

»Tega obideva in pokličeva od nasprotne strani,« sta sklenila. Velik ovinek napravita preko grebena in za njim, potem pa sedeta na primernem mestu. Jerina zapiska, drugič, tretjič, v precejšnih presledkih. Nobenega odziva ni čuti, nič ni videti. Kljub temu se Jerina dobro drži; kakor kip je, le oči premika. Kar ga dregne Jernač. Tam na levi se je nekaj preganilo kakor senca. Jerina premika puško k licu. Glej! Izza parobka pokuka drobna glavica s črnim grlom. Še malo in ves jereb se pokaže. Jerina pritisne. Perje se je zakadilo. Dvakrat, trikrat sta zaklopotali peruti in konec je bilo.

Jerina je bil nad vse vesel, pa tega ni hotel kazati Jernaču. Delal se je, kakor da je vaje takega plena, dasi je bil ta jereb prvi, ki ga je ustrelil, odkar nosi puško.

Z jerebom v zanki na nahrbtniku jo primaha Jerina v Liparjevo gostilno. Nekaj gostov je sedelo v prvi sobi. Jerina se je po pozdravu z Liparjem sukal in sukal po sobi, da so končno možje za mizo morali zagledati jereba.

»Oho, kakšnega sokoliča pa imate na hrbtu, gospod,« vpraša postavni možak z bičem med koleni.

Jerini je bilo zadoščeno. Razlagal je neukim pivcem, kakšen imeniten ptič je to, da se mu pravi jereb, po latinsko bonasia in od kod se izvaja to ime; pravil je, kako se privabi s piščalko in kako izurjen mora biti lovec, da ga upleni. Tudi zapiskal jim je nekajkrat in vsi so se čudili.

Še bi bil govoril, da se niso možje dvignili in klicali Manico k računu. Jerina je odkorakal v boljšo sobo. Pokašljal je, da bi ga čula Manica.

Prijazno jo je pozdravil, ko je stopila čez prag. »Gotovo se me še spominjate, gospodična,« jo je ogovoril, »profesor Jerina, Slavko Jerina, je moje ime. Na lovu sem bil. Po enega jereba sem stopil za kolego Berana, saj ga poznate, ali ne?«

»Kako da ne,« odvrne Manica, »oba imam v dobrem spominu.« Beseda »v dobrem« je Jerini kar najbolje zaleгла. V duši so se mu zasmehljali blaženost, zadovoljstvo in upanje.

Na Jerinovo prošnjo prisede Manica k mizi. Jerina je počasi iz opisa današnjega lova prešel nase, pravil, kako se je boril često v pomanjkanju, da je dosegel svojo namero, postati profesor. Potem je previl na svoje znanstveno delo in ni pozabil povedati o lepem stranskem zaslužku.

Manica ga je zvesto poslušala. Zdelo se ji je, da bi mogla človeka, ki si je z lastnim trdom, brez tuje pomoči ustvaril ugoden položaj, da bi mogla takega človeka prav rada imeti.

Ko je potem Jerina primaknil svoj stol bliže k Maničinemu, se ni odmaknila.

Lipar je v točilnici dremal za dnevnikom. Prav nič ni videl, da se onadva v »posebni« sobi držita za roke, pa tudi ni slišal, ko je Slavko Manico kar glasno poljubil.

Jerina je bil srečen, tako srečen, da je skoraj pozabil nahrbtnik, ko je po slovesu hitel v poštni avto.

XIX.

Mali parnik »Slavija« je odplul iz sušaške luke. V sprednjem delu se je trlo potnikov. Zlasti mnogo je bilo črno oblečenih domačink, ki so se s praznimi košarami vračale na Krk, v Omišalj, Njivice ali Malinsko, ko so na Sušaku prodale svoje pridelke.

V drugem razredu ni bilo gneče. Tujci niso prihajali na morje, dasi je sonce pričetega septembra še dobro grelo in je morje še vedno vabilo k osvežujoči kopeli. Pa moda je taka, da se sezona zaključi s koncem avgusta in ta je za mnogo ljudi odločilnejša kakor sončni žarki in jesenska lepota. Zato je videti, da so potniki v boljšem razredu le poslovni ljudje, ki potujejo »za ljubi kruhek« po svetu in ki so jim več številke kakor sive čeri, modro morje in pisano cvetje. Po večini so si bili ti ljudje znanci, stali so na palubi v gručah in imeli glasne razgovore. Le visok, mišičast potnik v športni obleki je sam slonel ob ograji in z očitnim zanimanjem opazoval razrite bregove. Ko se je parnik približal omišaljski luki, je nastavljal daljnogled na oči in ga uprl v vrsto vil, ki so ograjale zaliv pod mestom na strmem, skalovitem hribu.

Precej časa je trajalo, da so se v omišaljski luki izkrcali. Naš znanec odda svoj kovčeg slugi iz hotela »Učke«, ki je za-trdil, da so v hotelu še lepe sobe na razpolago. Ko se je potem v najeti sobi umil in preoblekel, je sedel naš potnik na sončno teraso pred hotel in si naročil kavo. Zgovorni natakár mu pri-

poveduje, da je bilo letos mnogo tujcev, pa da jih je že več kakor polovica odšla. Tudi ti, ki so še tu, odhajajo drug za drugim. Zvečer je še življenje. Godba je še tu; zaradi nje in plesa prihajajo iz hotelov in vil. Zlasti danes, v sredo, pričakuje navala, ker je ples, zadnji ples v sezoni. Našteval je družine, ki so si že naročile večerjo: polkovnik Birtičevi, doktor Šnajderjevi, potem nadsvetnik Zahradilovi, profesor Bregarjevi in drugi.

Dan je pojemal. Zadnji sončni žarki so rdečili bele ovčice, ki so plavale v nebesni modrini. V grebenih valov, ki jih je večerna sapica zaganjala ob kameniti breg, se je svetlikalo v rožnati barvi. Ne dolgo! Mrak in tema sta pokrila morje in breg. Že se je razločil presledkasti svit sušaškega svetilnika.

Gostje so prihajali, v čolnih in peš. Dvorana se je polnila. Tudi naš znanec je tam; izbral si je prostor pri mizici v kotu, kjer je sedel star obširen gospod s še bolj obširno ženo svojo.

Godba zaigra moderni tustep. Naš znanec se dvigne, oprosti pri mizi in lahnih korakov obide nekaj miz. Pred damo, ki sedi v Bregarjevi družbi, se prikloni vabeč jo na ples.

»Ivo, moj Ivo,« je zavrnilo od mize.

Beran se smeje in z njim oba Bregarjeva. To je bilo presenečenje!

Albina in Beran sta še ujela košček tustepa. »Izvrstno plešeš,« jo pohvali Beran. Potem sta še plesala. Skoraj nobenega plesa nista izpustila. V dveh se pač laže pove vse tisto, kar ni za vsako uho.

Beran se je moral preseliti v vilo »Helena«, kjer so stanovali Bregarjevi z Albino.

»Prostora imamo dovolj,« je rekla gospa Bregarjeva, »in sestra moja — saj veste, da je vila njena — mi je dovolila, da smem rabiti vso. Pa še nekaj! Moj mož bo imel vsaj kaj moške družbe, postaja namreč že siten med samimi ženskami!«

Beran je rad sprejel povabilo; kako neki ne?

Vila »Helena« stoji nekoliko višje kakor sosednje vile, ima pa zato krasen razgled po morju, tja do Sušaka in Opatije. Gorski sklop grmadaste Učke, obsijan od jutranjega sonca, te pozdravlja, ko vstaneš, in od zahajajočega sonca žareči zidovi starodavnega Omišlja se zvečer poslavljajo od tebe. Podnevi si odpočiješ oči na zelenju pobočja za vilo, ko so se naužile lepote morja in pečin.

Do srede septembra je ostal Beran z Bregarjevimi in Albino v vili. Dopoldne sta z Bregarjem ribarila, včasih celo z uspehom, popoldne pa so se vsi skupaj kopali, vozili po morju ali šetali po obali. Beran je spoznal, da je Albina v najboljših rokah: postala

je dama, kakor jo zahteva današnji svet. — Kaj hočemo. Kdor ne plava s tokom, omaga in utone. In nihče ga ne pomiluje.

Težko se je naša družba ločila od morja. Pa moralo je biti. Oba profesorja je že klicala domov stanovska dolžnost. Še nekaj dni in prične se šola.

V Zagrebu so se ločili. »Še tri tedne,« je klical Beran za Albino, ko se je še enkrat ozrla, preden je stopila v izhodno vežo.

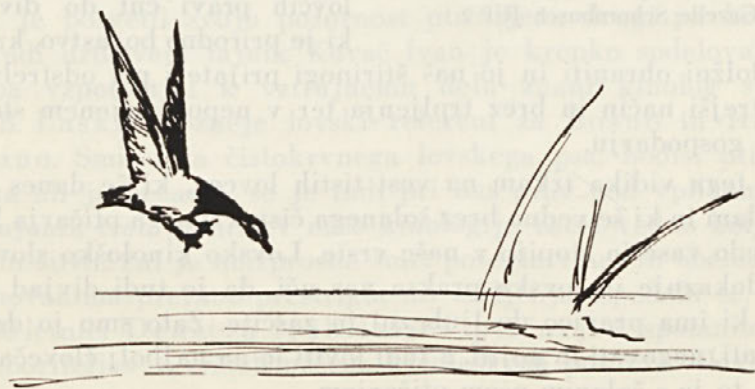
Beran se je odpeljal na svoje posestvo. Oskrbnik mu je bil pisal, da se zanima za vilo in vinograd višji častnik, ki je pred kratkim stopil v pokoj. Beranu je bilo to poročilo po godu. Vile itak ni užival, z najemniki pa so večne neprilike. Tudi z gorico ni posebnega dobička. Glavni delež pri njem ima bržčas oskrbnik. Gozd mu ostane; naj bo! Pa tudi tega proda, če se ponudi količ-kaj ugodna prilika. Ravnati se hoče po nasvetu Kalina; ta mu je že priporočal, naj kupi v mestu vilo, ki je v neki zapuščini naprodaj z vsem pohištvo.

S kupcem vile in gorice se je Beran že drugi dan po svojem prihodu pogodil in kmalu prejel kupnino.

Na svojem posestvu se je Beran seznanil z bratom oskrbnikove žene Cvetkom Jerebom, ki je pravkar dovršil lovsko-čuvaj-sko šolo. Beranova ponudba, da ga sprejme v službo, mu je prišla jako prav. Domenila sta se o vsem potrebnem, in Beran mu je naročil, naj se preseli v Dol čimprej, da mu Mohor še pred zimo pokaže meje in ga pouči o razmerah v lovišču.

Čez teden dni je imel Beran že vilo v mestu, kjer je služboval. Naročil je obrtnike, da mu očistijo in prenovijo, kar je treba. »Pa v dveh tednih mora biti vse gotovo,« si je izgovoril. Kadar ni imel pouka, je hodil gledat, kako delo napreduje.

Tudi v Dolu je pelo orodje obrtnikov. Mohorjeva hišica je bila pod streho. Mizarska in kleparska kladiva pa so se še oglašala — pri zadnjih delih.

Psi-ptičarji

Franc Urbanc, predsednik DLP

Uvodna beseda

Predsednik DLP Franc Urbanc
z nem. kdl. Sonja Fuchspass JUP 5 in
Gazelle Schornbusch JUP 2

Naslednje besede so namenjene vsem onim lovcem, ki so prišli v teku svojega lovskega udejstvovanja do prepričanja, da je pravičen lov mogoč le s šolanim psom.

Trudili smo se, da z našim 20 letnim delom ustvarimo takega lovskega tovariša. Žrtve, ki smo jih doprinesli, so bile bogato poplačane z uspehi, ki jih je vsak posameznik doživel na lovu, pa tudi mi smo jih uživali o priliki naših prireditev.

Da nam je bilo mogoče to doseči, je v prvi vrsti zasluga izvrstne zasnove današnjega čistokrnega ptičarja, drugič požrtvovalnosti in vztrajnosti naših vodnikov in končno v dejstvu, da se je v teku let vendar pojavil pri naših članih-lovcih pravi čut do divjadi, ki je prirodno bogastvo, katero

smo dolžni ohraniti in jo naš štirinogi prijatelj pri odstreli na najhitrejši način in brez trpljenja ter v nepokvarjenem stanju preda gospodarju.

S tega vidika trkam na vest tistih lovcev, ki še danes niso naši člani in ki še vedno brez šolanega čistokrnega ptičarja love, da gredo vase in stopijo v naše vrste. Lovsko kinološko slovstvo nam dokazuje in lovska praksa nas uči, da je tudi divjad živo bitje, ki ima pravico do ljubezni in zaščite. Zato smo jo dolžni varovati, negovati in gojiti, a tudi loviti le na najbolj človečanski način, to je s šolanim psom-ptičarjem.

Ob zori kluba ljubiteljev ptičarjev

Lovec brez psa, je kakor jezdec brez konja! Že ob ustanovitvi Slovenskega lovskega društva mi je ta izrek živo lebdel pred očmi, zato sem v pravila kluba — SLD je bilo prvotno ustanovljeno v obliki kluba — pod § 4. lit. c., kjer je govor o klubovem namenu, postavil glede psoreje posebno točko, ki pravi, da ima klub nalogo, »da pospešuje rejo in vzgojo čistokrvnih lovskih psov«. Zanimivo je, da edina takratna, rekel bi uradna lovska organizacija Kranjsko društvo za varstvo lova, v svojih pravilih lovskih psov ali psoreje sploh ne omenja. To društvo je bilo ustanovljeno leta 1891., torej v času, ko je začela kinologija v nekdanji avstro-ogrski monarhiji brsteti, saj je bilo Avstrijsko društvo za vzrejo psov (Österreichischer Hundezucht-Verein) s sedežem na Dunaju ustanovljeno že leta 1883.

Toda Kranjsko društvo za varstvo lova se je kljub temu, da ni imelo v svojih pravilih posebne točke glede psoreje, vendarleanimalo tudi za to panogo. Posebno za čistokrvnost ptičarjev se je zavzemalo in nemški resavci so mu bili najbolj pri srcu. Nabavilo si je resavko Lina-Wien ÖHStB. 3245, ki je imela eno prvo in eno četrto nagrado na tekmah. Društvo je mladiče te psice razdelilo med svoje člane. To je bil prvi poskus v naših lovskih krogih vzbuditi zanimanje za čistokrvnega psa. Društvo je pristopilo tudi h Klubu za nemške resavce, ustanovljenemu leta 1896. s sedežem na Dunaju. Za kinologijo sta se izmed članov tega društva najbolj zanimala njegov ustanovitelj Viktor Galle, graščak iz Bistre pri Borovnici, in Janez B. Kosler, graščak iz Ortneka, oče sedanjega vodje savezne rodovne knjige Oskarja Koslerja. On je že takrat vodil čistokrvno nemško resavko Rippo, vpisano pod št. 2208 Oe H. St. B. Prvi je posvetil svojo pozornost ptičarjem, drugi pa brakom. Pa tudi društveni tajnik Kovač Ivan je krepko sodeloval. Vse je pa vzpodbujal k vztrajnemu delu znani kinolog stotnik Fr. B. Laska, pozneje lovski referent za Bosno in Hercegovino. Smisel za čistokrvnega lovskega psa, bodisi ptičarja, braka ali jazbečarja, se je tudi pri nas prav pod vplivom prej omenjenih treh pionirjev naše kinologije začel vedno bolj krepiti in širiti. Žal je neizprosna smrt posegla vmes in obema prvo imenovanima prerano prestrigla nit življenja. Spodobi se, da se ob 20 letnici Društva ljubiteljev ptičarjev spomnimo teh prvoboriteljev v vrstah našega kinološkega pokreta. Slava jim!

Z ustanovitvijo Slovenskega lovskega društva se prične novo razdobje. Ko sem pisal uvodno besedo v prvi številki »Lovca«, sem dejal: »S posebno vnemo se bo »Lovec« pečal z lovčevim četveronogim tovarišem - psom. Lemež bo treba precej globoko potisniti, ko bomo začeli to ledino orati, zakaj trda je. Najprej bo treba naše lovce seznaniti s pojmom in pomenom psoslovja (kinologije, t. j. nauka o pseh) in obrazložiti jim bo treba, zakaj je za lovca psoslovje važno in odkriti jim, za čem ono stremi, kaj hoče doseči.« Kot prvi korak na tem polju naj

I. tekma fermačev 9. oktobra 1910 v Domžalah.
Od leve proti desni: A. Schuster, † I. Riedl, dr. H. Souvan, Fr. Urbanc,
† Fr. Jošt, D. Klobučar.

navedem I. tekmo fermačev dne 9. oktobra 1910. v Domžalah. Opis te prireditve najdete v oktobrski številki »Lovca« 1910. Naše ptičarje utegne zanimati, zakaj smo takrat pisali in govorili o »fermačih« in ne o ptičarjih. Ko se je leta 1910. SLD odločilo izdajati »Lovca«, sem bil kot urednik v zadregi, kakšno ime naj uvedem za te vrste psov. Naš Erjavec ga opisuje pod imenom pes-prepeličar. Hrvatje mu pravijo »ptičar«, Srbi »ker« ali pa tudi »ptičar«, Rusi »legavaja-sobaka«, Čehi »stávěci-pes«, Poljaki »ogar«, Francozi »chien d'arrêt« ali »braque«, Španci »braco«, Italijani »bracco« ali »cane di ferma«, Nemci pa »Vorstehhund«. Vsa ta imena se torej sučejo okoli divjadi, ki se s tem psom lovi (»tičar-prepeličar«), ali pa okoli načina, kako se lovi (»chien d'arrêt«, »cane di ferma«, »legavaja sobaka« in »Vorstehhund«). Nekdo me je potem opozoril na izraz »fermač«, ki je

na Krasu udomačen. Izraz res ni pristen, marveč le poslovenjen »cane di ferma«. Toda ker smo sprejeli »španjela«, »terijerja«, »seterja«, sem si mislil, da z enako pravico sprejmemo tudi lahko »fermača«. Vprašal sem rajnega jezikoslovca prof. Levca za svet, pa mi je rekel, da mu je izraz všeč, samo »e« pred črko »f« mi je črtal, tako da bi se moralo pravilno pisati »frmač«. Po mojem mnenju ta izraz ni slab, ker točno označuje poklic tega psa, dočim je beseda »ptičar« prav za prav enostranska, saj vemo, da ptičarja uporabljamo tudi za zajca. Toda izraz se je vkoreninil in pri tem naj ostane.

Prireditve tekme fermačev je bila za naše lovske kroge velika novost in za društvo »ponižen poizkus, ki se je pa popolnoma častno izvršil«, kakor čitam v omenjenem opisu. Za vodjo tekme je društvo naprosilo mene, za sodnike pa letos spomladi umrlega Evgena Križaja, takrat c. kr. pošnega kontrolorja na Dunaju, dalje Štefana Paximadija, znanega nimroda iz Sežane, ki je veliko lovil po naših loviščih, in končno notarskega kandidata Stanka Rudeža, ki ga tudi že krije hladna ruša.

Še kot visokošolec sem se udeleževal takih prireditev v tujini, zato mi stvar ni bila nova. Najbolj mi je ostala v spominu tekma fermačev in jamarjev, ki jo je leta 1903. priredilo »Društvo za varstvo lova in vzrejo psov v kraljevini Češki«, v Vodnjanih, v velebogatem lovišču kneza Schwarzenberga, blizu znamenitega gradu Hluboka, zidanega po vzorcu svetovno znanega Windsorja.

Tekma je trajala 27., 28. in 29. avgusta, torej tri dni in nudila udeležencem zares velik lovski, knežja gostoljubnost pa nič manjši telesni — užitek.

Psi so tekmovali ločeno: Angleži zase, Nemci zase. Jerebic, fazanov in zajcev je dobesedno mrgolelo.

Ob spominu na to tekmo mi je bilo malo tesno pri srcu za uspeh te naše prireditve. Toda bili smo mladi in se z mladeniško vnemo vrgli na delo. In šlo je! Led je bil prebit, kar najbolje izpričujejo sedanje slične mnogoštevilne prireditve.

Že na prvi tekmi je vzbudil splošno pozornost sedanji predsednik Društva ljubiteljev ptičarjev s svojima resavkama Normo in njeno hčerjo Vero. Obe psici sta pokazali vzorno šolo in dosegli: Norma 162 točk, Vera pa 173. Obe psici je izučil Franc Urbanec sam. Vodil ju je z veščo roko starega, rutiniranega tekmovalca. Že takrat nam je bilo jasno, da bo naša kinologija v njem našla vzornega vodnika, v kolikor pridejo lovski psi-ptičarji v poštev. To odkritje je bilo meni tem milejše

in dražje, ker naju je družilo prijateljstvo iz šolskih klopi. Naslednje leto smo ga pritegnili v odbor SLD in ga postavili na podpredsedniško mesto, kar je bilo društvu gotovo v veliko korist in napredek.

Ohrabreni po uspehu prve tekme smo priredili dne 8. septembra 1913 v lovišču Fr. Urbanca, podpredsednika SLD, drugo tekmo »fermačev«. Tej prireditvi, ki se je izvršila pod okriljem SLD, smo dali pa že, rekel bi, slovesnejši značaj. Izvršila se je po predpisih preizkuševalnega reda Avstrijske zveze kinologov z dne 1. aprila 1913. Povabljeni so bili inozemski sodniki, priznani s strani omenjene Zveze, in sicer: Max Buxbaum (Gradec), Fran Kraus (Strengberg) in Karel Preussler (Sv. Hipolit). Opis tekme najdete v septembrski številki »Lovca« 1913, v novembrski številki pa fotografski snemek udeležencev. Prvo darilo so sodniki priznali zopet psu, ki ga je vodil Fr. Urbanec, in sicer resavki Friggi s 195 točkami. S to tekmo je bil utrjen ugled naših ptičarjev ne samo doma, marveč celo v inozemstvu. »Izvestja« Nižjeavstrijskega lovskega društva so v novembrski številki 1913 objavila zelo laskavo oceno te tekme, kjer stoji med drugim: Zelo razveseljivo je, da so se našli lovci, ki se lote takih nalog v razmerah, ki so nekoliko težavne; način, kako je SLD to nalogo rešilo, zasluži polno priznanje. V njegovem podpredsedniku Urbanecu smo spoznali rutiniranega vodnika, ki ga visoko cenimo.

Pokazalo se je pa že tedaj, da bi bilo umestno, osnovati samostojno organizacijo, ki bi se bavila s ptičarji, in s tem SLD razbremenila.

Toda izbruhnili je leta 1914. svetovna vojna in za nekaj časa prekrizala naše račune. Šele po končani vojni je bilo mogoče uresničiti zamisel samostojnega Kluba ljubiteljev ptičarjev, ki je bil ustanovljen 23. februarja 1921.

Za sposobne moči se nam ni bilo bati, saj se je pojavilo med našimi lovci, ki love s ptičarjem, lepo število odličnih in resnih mož. Navedem naj samo nekatera vidnejša imena: †Evgen Križaj, †Stanko Rudež, Dragotin Klopučar, †Feliks Justin, dr. Hubert Souvan, Anton Schuster, dr. Janko Lokar, dr. France Lokar, brata dr. Ivo Tavčar in ing. Franek Tavčar, dr. Vilko Pfeifer, Bogdan Pogachnik, Rajko Boltavzar, Rado Hribar, dr. Miroslav Lukan, dr. Igo Jane, Fran Avčin, Leo Matajca itd.

»Kako se je klub nadalje razvijal, naj povedo drugi!«

Ob zaključku teh spominov rečem samo to: Društvo ljubiteljev ptičarjev je storilo v teku svojega 20 letnega delo-

vanja za povzdigo in napredek kinologije ne samo med našim narodom slovenskim, marveč med lovci vse kraljevine Jugoslavije toliko dobrega in koristnega, da so mu lovski krogi vse naše lepe domovine hvaležni. Društvu stoji na čelu mož širokega kinološkega obzorja, ki ima spretno roko ne samo kadar uči in vodi svojega ptičarja, marveč tudi ko krmari društveno ladjo. Naj bi ostal še dolgo vrsto let čil in zdrav na svojem mestu!

Krški

Pomenek o pasmah ptičarjev in njih vzreji

Pes-ptičar, ki ga uporabljamo v glavnem pri izvrševanju lova na malo divjad, to je na zajce in perjad vseh vrst, predvsem v polju, naj ima naslednje glavne lastnosti: razumno in vztrajno iskanje pred lovцем, trdno stojo pred divjadjo, brezhibno donašanje ustreljene ali pa ranjene divjadi; dober pa mora biti tudi za lov na race. Pravi lovec ne sme biti brez dobrega ptičarja, ako je lastnik ali zakupnik nižinskega lovišča, priporočljiv in uporabljen pa je ptičar enako za veliki lov pri delu po sledi ranjene srnjadi in jelenjadi. Za svojo osebo si sploh ne morem misliti lovca brez izvežbanega ptičarja, ki mu je tudi doma zvest prijatelj in če treba tudi čuvaj.

Da pa ni vsak ptičar kos vsem nalogam, ki jih zahteva pravilno izvrševanje lova, je res. Zato naj vsakdo skrbno izbira pri nakupu ptičarja, kar je danes prav lahko, ker Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani rade volje tudi nečlanom na željo nesebično in nepristransko svetuje in daje naslove za nabavo dobrih ptičarjev.

Pri opisu in naštevanju glavnih pasem psov-ptičarjev se moram z ozirom na krajše odmerjen prostor v »Lovcu« omejiti na kratek splošen opis. Kdor bi se zanimal za podrobnosti, naj si nabavi knjigo »Ptičarji«, ki jo je spisal dr. Janko Lokar in jo je dobiti pri Društvu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

V naših krajih je najbolj razširjen »Nemški kratkodlaki ptičar«. Njegov podroben opis je odveč, saj ga vsi lovci poznajo. Ta pasma je zlasti v Sloveniji najbolj razširjena in v teku zadnjih šest let z mnogimi importi iz najslovitejših nemških psarn kar najbolj mogoče spopolnjena, tako da moremo danes kjer koli v inozemstvu z mnogimi našimi psi te pasme z uspehom konkurirati. Današnji nemški »kratkodlakar«, kakor se tudi imenuje, ni več oni težki, bolj počasni nemški ptičar, kakor je bil pred desetletji, marveč je temperamenten, eleganten pes z globokimi prsi in predvsem odličnim nosom. Oblika glave je plemenita, ne težka in v mnogem pogledu

sliči po zunanosti angleškemu pointerju. Nedvomno so nemški vzreditelji kratkodlakih ptičarjev večkrat uporabljali pri parjenju pointerje, kar je imelo odlične posledice in nekako zlilo prvenstvene sposobnosti in dobre lastnosti obeh teh pasem v eno. Kdor je videl današnjega nemškega kratkodlakarja bodisi pri tekmah bodisi pri praktičnem izvrševanju lova, se ne bo mogel načuditi Tutorovu, ki je nedavno pisal v Novosadskem lovskem glasilu — da je nemški kratkodlaki ptičar manj vreden pes, ker prekratko išče! Res je pred približno 15 leti Tutorov na neki naši tekmi predvedel takega psa, toda kratkemu iskanju ni bil vzrok njegov pes, temveč vodnik! Smešna in krivična je trditev: samo ta ali ona pasma ptičarjev je dobra. Ne, pri vsaki pasmi boš našel odlične in pa tudi slabe eksemplarje.

Druga, pri nas v zadnjih letih precej razširjena pasma so nemški žimavci, ki jih zlasti hvalijo zaradi njihove velike odpornosti v mokrem, mrzlem vremenu. Posebno odličnih eksemplarjev te pasme doslej žal še nismo videli tukaj, so pa zlasti v Nemčiji močno razširjeni. Ker je bila ta pasma šele pred kakimi 60 leti ustvarjena s pomočjo križanja nemškega kratkodlakarja, nemškega resavca in kodra-pointerja, še ni popolnoma izenačena in je najti skoraj v vsakem leglu še mladiče, ki kažejo predvsem pri odlakanosti in pa žal tudi pri lovskih lastnostih manjše ali večje hibe svojih prednikov. V splošnem pa je žimavec večinoma dobro uporabljen lovski pes zlasti za lovce, ki imajo lahko psa na prostem, medtem, ko gosta, daljša dlaka, posebno če se je zmočila, ravno ne godi, da bi imeli takega psa v mestnem stanovanju.

K nemškim pasmam ptičarjev prištevamo še nemškega dolgodlakarja, že omenjenega resavca in velikega in malega črno-belega nemškega špijona (Münsterländerja). Vse te slednje pasme so pri nas le še redke. Kdor se zanje zanima, naj čita knjigo »Ptičarji«.

Od angleških pasem ptičarjev imamo v Sloveniji nekaj prav lepih pointerjev in seterjev. Pretežno so od teh angleških pasem v Sloveniji zastopani angleški in irski seterji, dočim so pri nas gordon seterji izginili. Tudi glede teh pasem opozarjam na slike in njih opis v knjigi »Ptičarji«. Zelo pa so pointerji razširjeni v Vojvodini, kjer so na tamošnjih prostiranih ravninah gotovo odlično porabni lovski pomočniki pri iskanju divjadi.

Vsak pravi lovec pa mora imeti psa, ki naj mu ne pripomore le do strela, marveč, kar je glavno, da mu bo zanesljiv pomočnik — po strelu!

Mnoge preizkušnje na tekmah pri nas in na tujem, kakor tudi zelena praksa pa so pokazale, da je vsestransko v večji meri lovsko poraben nemški ptičar, kakor pa druge pasme ptičarjev. Nemškega ptičarja odlikuje predvsem prirojeno veselje za donašanje, vodno delo in ostrost. Te lastnosti v celoti le bolj redko dobimo pri drugih pasmah.

Večino naših lovcev bi zanimala knjiga o šolanju ptičarjev. Po daljših pripravih smemo upati, da bo v kratkem izdalo Društvo ljubiteljev ptičarjev to, za naše lovce prepotrebno knjigo.

Mnogo nedostatkov je opaziti pri vzreji ptičarjev. Vzreja ptičarjev mora biti pravilna, sicer ne bomo imeli res zdravih, vztrajnih in lepih ptičarjev.

Že pri plemenjenju psic opazamo mnogo napak. Glavna teh je slab izbor psov ali psic, največkrat pa obeh.

Kdor ima psico-ptičarko, naj se, ako nima že izkustev, najprej posvetuje pri kinoloških lovskih strokovnjakih, da li je psica sploh priporočljiva za oplemenitev ali ne.

Brezpogojno je izločiti od oplemenitve psice, ki imajo vidne telesne napake, opažene tudi pri njihovih prednikih, zlasti

Foto dr. V. Pfeifer

Nemški kratkodlakar

Alko v. Gildeberg JRP 179 A oblajava srnjaka.

grdo svetlo oko, odprto oko in slično. Telesne hibe, ki izvirajo iz rahitičnih pojavov, se ne podedujejo pri mladičih, ako so pravilno hranjeni.

Poleg lepega, zdravega telesa mora imeti psica-ptičarka, določena za oplemenitev, tudi dobro razvite najvažnejše lovske lastnosti, predvsem prav dober nos, veselje do donašanja, veselje za delo v vodi in pa ostrost proti roparicam.

Dognano je, da v prvi vrsti podedujejo mladiči te lovske, neobhodno potrebne lastnosti po materi, medtem ko naslede te lastnosti le v podrejenem redu od očeta.

To naj si dobro zapomnijo in uvažujejo vzreditelji naših ptičarjev in pa kupci mladičev, ki naj pred nakupom poizvedujejo o lovskih kakovostih matere mladičev.

Telesne oblike se navadno podedujejo po očetu. Vendar je tudi pri izbiri plemenjaka potrebna največja pazljivost in naj bo pes tako telesno kakor lovsko odličen. Le na tak način moremo pričakovati, da bodo mladiči dobri.

Ker je kinologija dandanes, kar se tiče psov-ptičarjev, res na višku, je s pomočjo rodovnikov in podrobnih opisov v rodovnih knjigah ter na podlagi natančnih vpisov tekemskih ocen prav lahko dognati vrednost ne le staršev, temveč tudi prednikov za mnogo rodov nazaj. Vsak vzreditelj ptičarjev more dobiti v tem oziru najtočnejše podatke in nasvete pri našem Društvu ljubiteljev ptičarjev, ki ima na razpolago tudi bogato kinološko literaturo in zlasti za ptičarje nemških pasem vse tuzemske in inozemske zapiske in knjige o rezultatih, ki so jih dotični psi in njih predniki dosegli na tekmah.

Lastnik za oplemenitev primerne psice bo danes lahko našel pri nas primernega plemenjaka. Ako ne, mu bo naše DLP prav rado svetovalo pri izbiri plemenjaka.

Psica naj ne bo mlajša od 18 mesecev v času oplemenitve, zdrav pes pa je polnovreden plemenjak že z 10 do 12 meseci starosti.

Psice se, kakor znano, gonijo navadno v presledkih 6—7 mesecev. Po možnosti naj bo psica-ptičarka oplemenjena v času od decembra do maja. Jesenska in zgodnjezimski legla iz razumljivih vremenskih vzrokov niso priporočljiva.

Ko opazi lastnik psice prve krvave kapljice na spolovilu psice, naj poskrbi, da bo imel 12. do 14. dan po tem dnevu na razpolago plemenjaka.

Oplemenitev naj se izvrši v navzočnosti lastnika psice ali lastnika psa, in sicer le enkrat. Zapiranje psov za daljši čas v kak hlev itd. brez nadzorstva je nepotrebno mučenje živali in je povrh tudi povsem negotovo, da li je bila oplemenitev sploh izvršena.

Po izvršeni oplemenitvi naj lastnik plemenjaka izroči lastniku psice potrdilo o tem aktu. To potrdilo je potrebno za poznejši vpis mladičev v vzrejno oziroma rodovno knjigo.

Nosečnost psice traja navadno 62 do 64 dni. So seveda tudi izjeme, ko traja nosečnost kak dan več ali pa manj.

V času nosečnosti naj bo psi dana prilika, da se dosti giblje na prostem. Proti koncu nosečnosti je seveda psico obvarovati pred hujšimi napori in večjimi skoki čez jarke itd. V tem času naj dobiva psica tečno, raznovrstno in obilno hrano.

Lastniki psov naj ne pozabijo, da so psi mesojedci in da sta koruza in krompir manj vredna hrana za pse. Žalostni so pogledi na pse, ki jih večkrat vidimo na naših tekmah. Vidi se jim, da razen koruznih žgancev niso deležni prepotrebne, to je mesne hrane. Zato je brezvestno imeti psa, ako mu ne moreš dati primerne hrane.

Posebno je še paziti, da bo psica prosta mrčesa in zdrava v črevesju, to je brez glist. Kot najcenejše in neškodljivo sredstvo priporočam dajanje česna v vsako hrano. Svoje pse sem navadil na česen tako, da sploh neradi uživajo hrano brez česna. Dosegel sem, da imam vedno zdrave pse, ki ne potrebujejo dragih strupov proti glistam.

Da mora biti ležišče vedno suho in čisto (najboljša je slama ali lesna volna), je samo ob sebi razumljivo.

Nekaj dni pred poleženjem pripravimo psici suho in dovolj prostorno ležišče v prostoru, ki je zavarovan pred mokroto in ni izpostavljen vetru.

Ako nimaš prostorne pasje utice, bo zadostoval velik zaboj, primerno prikrojen za mater in mladiče.

Psico je pustiti pri poleženju v miru. Svoje delo bo sama opravila.

Po poleženju mladičev je dati psici mleko ali juho, ki naj ne bo preslana, ker potrebuje tekočino zaradi porodne vročine. Nekatero psice po več dni ne zapuste mladičev. Zato moramo psico pri ležišču hraniti ter skušati, da jo izvabimo iz hišice, da moremo odstraniti nesnago ter vložiti novo slamo itd.

Psici smemo pustiti največ 6 mladičev, če je psica slabotna, le 3—4 mladiče, ostale pa moramo že prvi ali vsaj drugi dan pokončati. To naj se napravi tako, da psica tega ne vidi. Utapljati mladiče je surovo. Najhitreje jih pokončamo, da n. pr. mladiča z glavo pri tilniku udarimo ob rob kamenite stopnice.

Preden spregledajo mladiči (12—15 dan), jim odrežemo repke, in sicer jih je odrezati dobri dve tretjini pri psu, a dve tretjini pri psici. Kdor ni temu kos, naj pusti ta popravek živinozdravniku. V tem primeru se lahko to zgodi še dosti kasneje. Repe je ukrajšati le nemškimi kratkodlakarjem, resavcem in žimavcem.

Mladiči imajo do začetka četrtega tedna starosti vso hrano le pri materi. Čim bolje hranimo v tem času psico, tem bolj zdravi in krepki bodo mladiči. Raznovrstnost predvsem mesne hrane in mehkih kosti je neobhodno potrebna v tem času materi, da bo imela dovolj dobrega mleka.

V četrtem tednu je dajati mladičem večkrat dnevno (vedno ob istem času) kravje ali kozje mleko, do ene tretjine pomešano z vodo. Po nekaj dneh že samo mleko, a nikoli vroče. Kmalu lahko dodamo mleku dobro razkuhan riž, kruh ali pšenični zdrob.

Od petega tedna dalje dobe mladiči poleg mleka dnevno meso, zlasti goveja jetra, vampe, pljuča itd. z juho vred. Meso mora biti drobno razsekljano. Tudi s telečjimi kostmi se že lahko poboljša hrana.

Zelo važno je, da mora biti hrana vedno sveža. Ostanke zavrzemo, kajti skisana hrana več škoduje kakor koristi. Vzrejevalec naj si zapomni, da tega, kar je pri mladičih v zgodnji mladosti zamudil ali priskoparil, ni možno kasneje več popraviti.

Kdor zmore, naj daje dnevno mladičem od 6. tedna starosti dalje vsaj po eno žlico svežega ribjega olja.

Pridatek k vsaki hrani za mlade pse, ki nič ne stane, pa mnogo koristi, so v prah zmlete lupine kurjih jajc. Ta »prašek« učiňuje najmanj tako dobro kot druga draga sredstva; vsaki hrani je dodati pol kavine žličke teh zmletih jajčnih lupin.

V 7. ali 8. tednu starosti smo mladiče glede hrane že popolnoma osamosvojili ter jih lahko oddamo.

Razume se po sebi, da moramo tudi pozneje, ko je ptičar že dorasel, vedno paziti na red, snago in primerno hrano, ki jo naj dobiva dorasel pes dva do trikrat dnevno, dočim je mladiče do 8. tedna starosti po petkrat dnevno hraniti.

Ce hranimo na opisani način mladiče, bodo telesno zdravi in odporni, kar je pglaviten pogoj za naloge, ki jih naj ptičar pozneje vrši kot nerazdružljiv lovski pomočnik.

Tajnik DLP

Društvo ljubiteljev ptičarjev

23. februarja 1921 so se sestali v Ljubljani lovci — ljubitelji psov-ptičarjev — in ustanovili takratni »Klub ljubiteljev ptičarjev« z namenom, da bo ta klub pospeševal vzrejo čistokrvnih psov, zlasti pa ptičarjev, in njihovo širjenje. Klub je že takoj v začetku štel okoli petdeset članov. Njegovi prvi odborniki so bili: Franc Urbanc, veletrgovec v Ljubljani, predsednik; dr. Janko Lokar, profesor v Ljubljani, podpredsednik; Rado Hribar, akademik v Ljubljani, tajnik; Feliks Justin, agrarni revizijski zemljemerec v Ljubljani, blagajnik; Fran Avčin, višji agrarni zemljemerec v Ljubljani, preglednik računov; ostali odborniki: Hana dr. Schwarzova iz Ljutomera; Viljem Fürer, višji ev. zemljemerec iz Kočevja; Evgen Križaj, poštni računski svetnik v Ljubljani; dr. France Lokar, odvetniški koncipient v Ljubljani; dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani; ing. Fran Tavčar, inženjer v Ljubljani; dr. Ivo Tavčar, odvetnik v Ljubljani. Od vseh tedanjih odbornikov je v odboru danes le še predsednik Franc Urbanc, ki stoji društvu na čelu že dvajseto leto in neumorno deluje v prid kinologije. Letos je preminul 6. maja društveni

podpredsednik Feliks Justin, ki je bil tudi ves čas v društvenem odboru in steber slovenske kinologije. Naj posežemo nekoliko v zgodovino društva!

Po ustanovnem občnem zboru je društvo takoj pričelo z delom in je priredilo dne 10. aprila istega leta I. mladinsko tekmo ptičarjev. Važen datum za slovensko kinologijo je tudi 23. maj, ko je bil prvi pes vpisan v Jugoslovensko rodovno knjigo ptičarjev. Ne bomo naštevati vsake tekme posebej, ker bodo objavljene v posebni tabeli. Le to moramo pripomniti, da je klub nabavil iz Nemčije in Avstrije že prvo leto za svoje člane 12 psov, ki so osvežili kri naših ptičarjev in tvorijo korenino pasme ptičarjev pri nas. Klub ljubiteljev ptičarjev se je prvič pokazal v javnosti, ko je priredil I. jugoslovansko razstavo psov vseh pasem v Ljubljani 4. in 5. junija 1922. Udeležilo se je 399 psov. Dne 26. aprila 1924 je pristopil kot član k »Österreichischer

† Evgen Križaj in Bogdan Sežun
na I. tečaju o dresuri in vodstvu ptičarjev.

Kynologen-Verband« na Dunaju in je bil s tem mednarodno priznan. Dne 16. junija istega leta je bil sklican sestanek slovenskih kinologov; sklep je bil, ustanoviti »Jugoslovenski kinološki savez« s sedežem v Ljubljani. Tega sestanka se je udeležil tudi zastopnik KLP. 18. aprila 1925 se je ustanovila Podružnica KLP v Beogradu, katere načelnik je bil † dr. Stanko Erhartič. Dne 1. oktobra 1925 se je ustanovil »Jugoslovenski kinološki savez«. Dne 23. januarja 1926 je KLP pristopil k »Österreichischer Jagdgebrauchshunde-Verband« na Dunaju. 10. aprila istega leta je imel KLP svoj 6. redni občni zbor. Predsedniku Francu Urbancu je izročil v znak požrtvovalnega delovanja zastopnik Ö. J. G. V. Henrik Erhardt častni znak Ö. J. G. V., predsednik pa je izročil klubov znak Henriku Erhardt in Viljemu Fürerju. 1. julija istega leta je KLP izdal svojo prvo publikacijo »Določila za tekme«, ki jo je sestavil dr. Janko Lokar. 26. septembra 1927 je izšel pravilnik za sodnike in pripravnike KLP, ki ga je sestavil dr. Lokar. 11. novembra istega leta se je ustanovila Podružnica KLP v Novem Sadu. 7. februarja 1930 je imel Klub ljubiteljev ptičarjev svoj 10. redni občni zbor, kjer se je sklenilo, da se klub preimenuje

v »Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani«. 12. aprila je DLP proslavljalo desetletnico svojega obstoja. V znak priznanja zaslug je DLP podelilo svojim odbornikom Francu Urbancu, dr. Janku Lokarju in Feliksu Justinu častna darila. 1. avgusta 1930 je izšla knjiga »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja, ki jo je spisal dr. Janko Lokar. Izdanih je bilo 1000 izvodov: stroški so znesli 38.000 dinarjev. 25. aprila 1931 se je ustanovila Podružnica Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru, čije načelnik je Dragotin Klobučar. 4. septembra istega leta je bil odlikovan predsednik DLP Franc Urbanc s srebrno kolajno, ustanovljeno po Avstrijskem ministrstvu za poljedelstvo in gozdarstvo kot prvi neavstrijec. 30. julija 1932 se je izvršil prvi vpis v Društveni vzrejni register psov ptičarjev. 22. februarja so na 15. rednem občnem zboru potrdili pravilnik o znaku »Vodnik«. Prvi tak znak je dobil društveni predsednik. Dne 12. oktobra 1935 je DLP obhajalo 25 letnico prve tekme ptičarjev v Sloveniji, ki se je vršila 9. oktobra 1910 v Domžalah. 7. februarja 1936 je bil na 16. rednem občnem zboru izvoljen za prvega častnega člana neumorno delavni odbornik Anton Schuster. Od 8. do 13. marca 1937 se je vršil v Ljubljani prvi teoretični in praktični tečaj o dresuri in vodstvu ptičarjev; udeležilo se ga je med drugim 12 poklicnih lovcev; vodil ga je Evgen Križaj. Od 14. do 19. marca 1938 se je vršil drugi praktični tečaj o vodstvu in dresuri ptičarjev Ljubljani; predaval je Bogdan Sežun. Na občo zahtevo je DLP tečaj ponovilo od 6. do 11. marca leta 1939. 17. marca 1939 je umrl prvi slovenski sodnik ptičarjev Evgen Križaj, dolgoletni odbornik DLP. 14. januarja 1940 je umrl Viljem Fürer, sodnik za brake, brake-jazbečarje in ptičarje in priznan kinolog. Na 20. rednem občnem zboru DLP v Ljubljani sta bila izvoljena za častna člana DLP predsednik Franc Urbanc in podpredsednik Feliks Justin. Sklenjeno je tudi bilo, da se bo odslej vsakoletna jesenska vzrejna tekma ptičarjev imenovala »Spominska tekma Evgena Križaja«.

Tako smo orisali nekako kroniko Društva ljubiteljev ptičarjev. Če se po proučitvi te kronike, zlasti pa tabele o prireditvah DLP, ki bo objavljena v eni kasnejših številčk »Lovca«, nekoliko zamislimo, moramo priznati, da je DLP v teh dvajsetih letih temeljito delalo in oralo ledino slovenskemu psoslovju. Zato vabimo in pozivamo vse lovce, ki se bavijo s ptičarji in še niso člani DLP, da se čimprej vpišejo, saj jim nudi nešteto ugodnosti, kakor: psoslovna predavanja, tečaje, tekme, smotre, posredovanja pri nakupu in importu psov, pri plemenitvah ter vzdrževanje stikov med dreserji in lovci. Društvu ljubiteljev ptičarjev pa samo: vivat, crescat, floreat!

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani opozarja vse vodnike psov in vse druge lovce, da bo priredilo dne 13. oktobra t. l. jesensko vzrejno tekmo ptičarjev — »I. spominsko tekmo Evgena Križaja« in poljsko tekmo ptičarjev v svojem področju.

Podružnica v Mariboru letošnjo jesen ne bo priredila nikake tekme ptičarjev.

Nemški prepeličar, njegova zgodovina, preporod, pasemski znaki in njegova uporabnost na lovu

V Nemčiji so se že tedaj, ko so še lovili s sokoli, posluževali majhnega psa-šarilca, ki so ga imenovali prepeličarja. Ko pa so začeli loviti s strelnim orožjem, so jeli vedno bolj uporabljati ptičarja-fermača. Preostanek starih prepeličarjev se je ohranil bolj ali manj čist — v kolikor sploh moremo takrat govoriti o kaki čisti vzreji — le v pokrajinah, kjer je bil lov mogoč samo s šarilecem.

Ko je leta 1848. lov začel propadati, so izginili tudi zadnji znani psi, ki so ustrezali nekdanjemu tipu prepeličarja. Ko so se leta 1897. nekateri lovci, ki so v svoji mladosti še lovili z malim šarilcem-prepeličarjem, odločili na pobudo znanega lovca F. Robertha, da bodo prerodili nemškega prepeličarja, so našli vsega skupaj komaj sedem do osem psov, ki so bili kolikor toliko po stasu in pri delu enaki psom, ki so se jih še spominjali iz mladosti. Po večini so bili čisto rjavi psi, nekateri tudi belorjavi, tako da so se že za časa preporoda prepeličarjev začeli cepiti v dve liniji; rekel bi: v rjavo in serasto linijo. Vsekakor sta se obe liniji v teku let kolikor toliko med seboj križali, tako da dandanes sploh ne moremo več govoriti o čisti rjavi liniji.

Za preporod nemškega prepeličarja imajo velike zasluge poleg drugih že imenovani F. Roberth, von Seckendorf, dr. Steffens, Jacobi in Mathaey. Leta 1903. so ustanovili DWK (»Deutscher Wachtelklub« = Nemški prepeličarski klub), ki ga je leta 1908. priznala DK (»Delegierten-Kommission« = nemško kinološko združenje) in se je pri preureditvi lovskih in kinoloških razmer preosnovala v »Fachschaft Deutsche Wachtelhunde« (Strokovno združenje za nemške prepeličarje). Po svetovni vojni se je potomstvo DWK precej porazgubilo, kakovost psov se je znatno poslabšala zaradi pomanjkanja tekem; zopet so morali znova začeti z osvežitvijo prepeličarjev, pri čemer imata mnogo zaslug nadgozdar R. Friess, imenovan tudi »prepeličarski oče« in današnji načelnik FDW Franc grof Waldburg.

Kakor sem že omenil, imamo danes rjavo in serasto linijo. Ker se pa ti dve liniji v svojih lovskih lastnostih precej razlikujeta — »rjavec« bolj miren in vodljiv, bolj nagnjen h grmarjenju; »serec« bolj divji, išče bolj na široko in je zaradi tega tudi pripravnejši za razsežna gozdna lovišča — je treba na

vsak način preprečiti breznačrtno križanje obeh linij. Ker je osnova vse vzreje prepeličarjev tako ozka, moramo brezpogojno ohraniti osvežitev krvi z enakorodno in vendar ne sorodno krvjo s tem, da ohranimo obe liniji in se poslužujemo križanja šele takrat, če bo grozila eni izmed linij izroditiv.

Splošen prikaz nemškega prepeličarja naj bo podoben malemu nemškemu dolgodlakarju. Pes naj bo visok 42 do 50 cm. Barva naj bo čisto rjava ali serasta, lisci niso zaželeni, pač pa rumen ali rdeč ožig na glavi in šapah. V nasprotju s španijelom,

Nemški prepeličar Jodel Hubertus, JRPr 12, JUPr 5.

ki mu je morda na prvi pogled podoben, je omeniti, da so uhlji pri španijelu više nastavljeni in da je očelje (stop) pri prepeličarju pomanjkljivo. Odlakanost je gosta, toda ne svilasta, lahko valovita, na vratu in tilniku tudi kodrasta; šape, stegna in rep imajo daljšo, zatilnica in gobec pa krajšo, gosto dlako. Uhlji so kodrasti in mora biti odlakana tudi njihova notranja stran. Dobro operjen rep bodi primerno odsekan.

Lovska uporabnost nemškega prepeličarja. Če spregledamo nekoliko čisto poljskih lovišč, kjer je najti le divjad malega lova in nekaj planinskih gamsjih lovišč, ima Slovenija lovišča, zlasti občinska, ki jih prav za prav ne moremo prištevati ne h gozdnim, ne k poljskim, ne k vodnim loviščem. So to mešana lovišča, kjer zavzema večji del gozd, ki je navadno reven z div-

jadjo. Razen gozda imajo taka lovišča še nekaj polja in vodotokov. Gospodar mešanega lovišča si bo zastavil važno vprašanje glede vrste psa, ki bi ustrezal vsem zahtevam lovišča in ali bo sam vodil psa in tako pravično izvrševal lov, ali pa pasje vprašanje prepustil v rešitev svojemu zapriseženemu lovskemu čuvaju. Kjer izvršujejo pri nas odstrel srnjadi še večinoma na jesenskih in zimskih brakadah, si tudi nihče ne dela težkih skrbi, kakšnega psa si bo preskrbel. Saj ni težko najti nekaj kužkov, ki v prvem pogonu izginejo, goneč srnjad čez hribe in doline ter se vrnejo šele, ko je že zadnji pogon končan ali drugi dan ... S tem je opravljeno! Bog ne daj, da bi hotel kaj očitati vodnikom brakov! Toda tudi oni mi morajo priznati, da pasji material in pa tudi vodniki po naših loviščih še niso na višini. Prav zato danes intenzivno propagirajo, da bodi material psov brakov dober in šolan, pa tudi njihovi vodniki na mestu, tako da bodo pogoni z braki kakor treba, a ne divji lov.

Vendar je že nekaj lovišč pri nas, kjer hvala Bogu izvršujejo odstrel srnjadi s kroglo na zalazu in čakanju. Z druge strani je zopet zaradi pomanjkanja divjadi ali drugih vzrokov odstrel lisic in zajcev možen le s psom, ki glasno goni, toda potrebno ni, da bi redil lovski gospodar zaradi tistih nekaj zajcev, ki jih letno upleni, celo kopčo brakov. Končno ima njegovo lovišče še nekaj njiv in vode, kar je pa spet premalo, da bi se mu izplačalo rediti velikega ptičarja. Tudi letni odstrel srnjadi je navadno tako pičel, da je brezsmiselno imeti zaradi petih srnjakov, ki jih letno upleni, barvarja. Naj si vsakdo zapomni, kar sicer ne spada v moj tema: če lovski gospodar, njegovi gostje, oziroma njegovo osebje ne odstrele letno mnogo srnjadi (čez dvajset) in to na zalazu, na klic ali čakanju in ne na brakadah, pri čemer je seveda pogoj dober stalež srnjadi, je škoda rediti tako plemenitega psa kot je barvar. Pri pičlem delu se pes ali poleni in navzlic svojemu dobremu nosu zaradi pomanjkanja vaje večkrat odpove na krvavi sledi in ne najde obstreljene divjadi, ali pa postane najhujši ropar lovišča. Kaj rad namreč lovi na svojo pest, če ga vodnik nima dobro v rokah in ne vedno pod nadzorstvom. Zato priporočam vsem gospodarjem mešanih lovišč le psa-šarilca, kakršna sta prepeličar ali pa španijel.

Posebno opozarjam, da je nemški prepeličar pes za gozdno in vodno delo, na polju pa je le skromno nadomestilo za poljskega psa ptičarja in ga zatoorej nikakor ne morem priporočati za izrazita poljska lovišča. Kdor pa ima lovišče, poraščeno z gošćami in gozdnim mladičjem, kjer je moč upleniti lisico ali zajca le s pomočjo psa gonjiča, in je tam še kako jezerce ali potok,

koder so pozimi race in gosi, pa ustreljene ne more dobiti iz vode, ali če slučajno obstreli srnjaka in potrebuje psa, ki bi mu ga sigurno našel, naj si omisli le prepeličarja, ki popolnoma ustreza vsem prej omenjenim zahtevam. Tudi zavoljo svoje majhne postave ni prav nič napoti doma, v vlaku ali kjer koli.

Kakšne lastnosti mora imeti nem. prepeličar, potomec šolanih in preizkušenih staršev, da bo izvršil dobro svoje delo? Veselje do vode, ostrost do roparic, glasno gonjo na zajca. Poudariti moram, da je merodajna glasna gonja edino le na zajčji sledi, ker po srnji sledi navadno celo tihi gonjiči gonijo glasno. Nadaljnja podedovana lastnost je veselje do donašanja, ki ga opazimo že pri mladičih. Starejši pes pa mora donašati vse, kar je v njegovih močeh. Vzdržnost na srnjad žal ni podedljiva; toda brezpogojno mora vsak vodnik odvaditi psa gonje zdrave srnjadi, s čimer ne bo imel preveč dela, ker prepeličarji niso rojeni gonjiči srnjadi.

Kaj je najmanj, kar moramo zahtevati od nemškega prepeličarja, da ga moremo imenovati rabljivega? Pes mora biti vodljiv na jermenu, strelamiren, odločljiv, donašalec, ubogljiv na žvižg, strel, dvig roke ali puške. Če zna pes vse to, bomo imeli z njim na lovu sigurno mnogo veselja. Predpogoj je le, kakor sem že omenil, da pes glasno goni po zajčji in seveda tudi lisičji sledi in da se vzdrži na srnjad. Psa naučiti zdržnosti na srnjad, je lahko že s tem, da ne streljamo pred njim srnjadi (odložljivost!) in ga smemo dati na sled ranjene divjadi šele, ko se je sled ohladila (najmanj po preteku ene ure). Če bomo tako ravnali, naš pes ne bo nikdar gonil zdrave srnjadi. Pripomniti moram še, da normalen prepeličar donese zajca tudi na večje razdalje, močnejši pa tudi lisico. Pomniti pa moramo vedno, da prepeličar ni poljski pes. Pri donašanju ne smemo zahtevati, da nam donaša kakor veliki fermač. Sploh se moramo zavedati, da ni vsak pes za vse. Naš prepeličarček pa nam je prav gotovo najboljši pomočnik pri lovu v gozdu, trnjevih goščavah, šikarah in v vodi.

Vrednost, pomen in važnost rabljivega psa

Drugod govoriti in pisati o vrednosti, pomenu in važnosti rabljivega psa, gotovo ni več tako važno kot prav pri nas. Na tujem, zlasti pa v Nemčiji sta lov in kinologija mnogo više razvita kot v naših krajih. Tam je tudi vzklilo gibanje, da bodi pes lovčev pomočnik na polju, v vodi, v gozdu ali kjer koli in to ne glede na njegovo pasmo. To naziranje se je drugod že globoko vkoreninilo in prodrlo v vse sloje lovcev.

Tudi pri nas je opaziti napredek, le žal nezaten, če pomislimo, koliko ljudi pri nas izvršuje lov in koliko lovcev je to miselnost osvojilo ter tudi dejansko dognalo, kolikšno pomoč nudi lovcu rabljiv pes. Prav nič ni težko dognati, zakaj je pri nas tako malo zanimanja za lov z rabljivim psom. Naj razvijem le nekaj misli: Živimo v časih, ko šport zelo izpodriva duševno kulturo. Tudi streljanje je šport, šport, ki često zelo kvarno vpliva na lovski naraščaj. To ni nič čudnega. Idealizem je danes bela vrana in zato tudi večina lovskega naraščaja, pa tudi mnogo odraslih lovcev, živi v prepričanju, da je lov le streljanje, pridobivanje plena, morda še izprehod ali telovadba in nič več. Ljudje so tudi vedno manj čustveni. To opazamo predvsem pri obnašanju človeka do živali, zlasti pa lovca do divjadi. Premnogo je namreč ljudi, ki ne pripoznavajo več divjadi za živo bitje, ki je prav tako del stvarstva kot so sami, temveč jim je divjad predmet, na katerem preizkušajo učinek puške in svojo strelsko spretnost in morda še — kos mesa. Sodobnemu človeku manjka temeljnih pojmov o šegah, navadah in vedenju. Današnji dober okus in bonton zahtevata, da je vsak premožnik lovec, oziroma da ima lovišče, a ne iz ljubezni do narave, zaradi uživanja njenih krasot in opazovanja življenjskih tajen, kar tvori najplemenitejše jedro pravičnega lova, temveč zaradi mode športnih rekordov v streljanju, sle ubijanja ter drugih nelovskih užitkov. Nelovec pustoši lovišča in uničuje tvorbe proste in svobodne narave. Žalostna je resnica tega modernega časa!

Najžalostnejša posledica teh dejstev in značilnost časa je pa — lov brez psa, pridobitev in psihoza sodobnih dni. Celo lovci najboljšega imena se sprijaznjujejo z mnenjem, da se ne izplača popravljati slabo oddanega strela na divjad s psom in da je pes na lovu več v napoto kot v korist. Kolikokrat se pripeti, da tak »pravičen« lovec, ko po strelu ranjena divjad zbeži, hladnokrvno in brezsrčno skomigne z rameni, češ, ni padel, nič mu ni, dobili ga ne bomo, škodilo mu ne bo in podobno — in tako zastreljena divjad pogine po večdnem ali večtedenskem mučenju strašne smrti ter omrli! Tako izvajanje lova dokazuje človeško podivjanost in surovost ter bi bila v obči blagor in korist zakonska določba, po kateri bi bil lov brez psa pod kaznijo prepovedan. Nihče zadostno ne pomisli, koliko divjadi se brez pasje pomoči izgubi, pri čemer trpi tudi lovsko gospodarstvo, ki je tudi narodna dobrina. Vedno več je glasov, ki zahtevajo za izvrševanje lova položitev usposobljenostnega izpita. Lepo. Mnogi lovci-esteti smatrajo tudi, da je lov s pastmi nelovski — golo barbarstvo — in zahtevajo njegovo prepoved. Prav lepo! Toda, kaj so ti klici proti zgubam tisočev zastreljene divjadi po naših loviščih zaradi dejstva, ker naše lovstvo pogreša najvažnejši lek za to pogubno bolezen, to je dobro šolane pse, ki edini upravičujejo njihove lastnike do plemenitega naslova — lovec! Nobenega zakonitega sredstva ni-

mamo, ki bi izžgal to rak-rano lovstva, in tudi obvezni lovski izpiti ter prepoved lova s pastmi bi ne odpravili tega zla.

Vsekakor priznavamo lovski znanosti važno mesto. Toda to je gola znanost brez čustva, če nima prve besede srčna kultura, ki edina zahteva in sili k pravičnemu izvajanju lova. Srce mora govoriti do živali, kajti brez ljubezni ne uspeva nobena stvar.

Kakor rečeno, niso vsi ljudje idealisti, a kdor misli, da se bo lovstvo poplenilo — najsi bo to pri nas ali drugod — brez pomoči zakona, dela račun brez krčmarja. Prav ta rak-rana našega lovstva, ki sem jo zgoraj omenil, se ne bo zacelila, preden ne bo sleherni, ki izvršuje lov, primoran imeti lovskega psa. Toda s tem, da ima nekdo psa, še ni vse storjeno. Kakor

Ali-Kriški (Pluto) JRP 151 A, JUP 1.

lovec ne bo nikoli dolgo uporabljal slabe puške, tako nima smisla imeti psa, ki povsem ne ustreza namenu.

Sedaj še o drugi rani: Oglejmo si delo večine vseh psov, ki jih uporabljajo pri nas na lovu! Človeku se milo stori ob misli, da živali, s katerimi danes love naši lovci, imenujejo lovske pse. To so kvečjemu podivjane in neubogljive mrcine, katerih najvišje znanje je v najboljšem primeru, da po strelu pobero in prineso ustreljeno divjad. Ne znajo pa izdelati niti kosa sledi ranjene divjadi. O tem nimajo pojma. Taki lovski psi danes sploh nimajo pravice do obstanka. Kaj je vzrok, da je delo večine lovskih psov pod psom, tako klavarno? To, da večina naših lovcev sploh ne ve, česa in kako je moč psa naučiti in kako je treba voditi dobro šolanega, brezhibnega lovskega psa. Ljudje niti ne vidijo krasote in zanimivosti lovskega psa sredi njegovega dela.

Pri nas lahko ločimo dvoje vrst lastnikov lovskih psov. Prvi so taki, ki imajo psa zaradi lepšega, da dá pasje spremstvo njihovi zunanosti večji

poudarek, drugi pa imajo psa zaradi lova in ne zna pes drugega kot stati pred divjadjo in jo mrtvo donašati, ker se gospodarju ne ljubi, da bi jo sam pobral. Sicer njegov lastnik nima drugega pojma o delu psa. Tu je začetek in konec psoslovne modrosti skoraj vseh naših lovecev! Pa še v teh dveh veččinah je le prav malo psov zadovoljivo rabnih, ker psi ne obvladajo in ne razumejo naloge. Zato delajo samovoljno in vodnik nanje ne more vplivati.

Ce pa poskušamo takim lastnikom psov doprinesiti razumevanje za delo pravilno šolanega psa na podlagi znanosti in jim svetujemo, da si to ogledajo na kaki tekmi, doživimo navadno porazna čuda odgovorov, kako si oni sploh predstavljajo delo rabljivega psa in psa samega. V tem tiči vzrok, zakaj imamo pri nas sorazmerno tako malo za lov rabnih psov.

Nagon po ubijanju, neznanje, zabeljeno z domišljavostjo, in nedisciplina so torej vzrok naše zaostalosti na polju lovske odgoje psa. Le lov z dobrim psom nudi veselje, užitek in uspeh. Rabljivega psa nimamo le zato, da bomo hitreje našli divjad in si na ta način večali plen; glavna vrednost psa je v njegovem izrazitem nagonu in zmožnosti sleditve. Ko lovcu odpovedo vsa sredstva in znanje, nam pes najde obstreljeno divjad, ki je sicer ne bi nikoli našli. Prav pri poiskanju ranjene divjadi lovec najlepše lahko pokaže in dokaže svojo lovsko pravičnost. Lov brez psa sploh ni lov. Izgovor, da je pes pri lovu v napoto, dokazuje omejenost in lenobo tistega, ki to govori.

Ugotoviti moramo tudi, kolikšno vlogo igra rabljiv pes pri gojitvi divjadi. Le tista lovišča, katerih gospodarji imajo dobre pse, bodo uspevala, ker nam pes ne pomaga le pri hitrejši ugotovitvi staleža divjadi, temveč nam nudi svojo krepko pomoč pri zatiranju roparic in drugih škodljivcev lova. Ravno pri izvajanju lova z rabljivim psom pride najlepše do izraza etična stran lova.

Kakor vsaka druga panoga, ima tudi lov svoje idealne in materialne strani. Ne gre samo za to, da je treba naša lovišča spraviti zopet v dobro stanje, da jih je treba poživiti, gojiti, nekaj žrtvovati in se premagovati, ampak gre tu še za širše cilje narodnega gospodarstva. Lov je lastnina skupnosti in ne privilegij in mi smo samo uživalci. Vedno moramo imeti pred očmi, da naj ima od lova korist tudi naš bližnji in da mora ostati našim potomcem vsaj toliko, kolikor imamo sedaj mi. Lov je kulturna dobrina in lovstvo je odgovorno, da se ohrani. Lovstvo je poklicano, da žrtvuje, neguje in izboljšuje lov kot vejo narodnega gospodarstva. Ali se zavedamo, kolike ogromne vrednosti zgublamo sleherno leto na zastreljeni divjadi zaradi pomanjkanja dobrih psov? To je težek greh nad živalstvom in dobrim gospodarstvom in bo ostal, dokler ne bo imel vsak lovec šolanega rabljivega psa!

Le dvoje je možno, ali lovec ali mrhar. In dalje: kakršen lovec, takšen pes; in zopet: kakršen pes, takšen lovec! Zato vsak lovec rabljivega psa, ker danes lovec brez njega — ni lovec!

Nekaj o boleznih in zdravljenju naših psov

Bolezni psov zavzemajo v veterinarski medicini že tako velik obseg, da se ponekod na veterinarskih fakultetah že ustanavljajo posebne profesorske stolice za proučevanje te, na važnosti vsak dan bolj rastoče panoge. Tudi pri nas so nekateri pravilno doumeli važnost in pomen psa, saj imamo številna društva, ki goje posamezne pasme psov. Toda kljub vsej veliki dobri volji na eni strani, vlada še vedno precej gost mrak med velikim številom lastnikov psov v zadevah, ki se tičejo zdravlja in bolezni psov. Predolgo bi bilo, ako bi navajal vsa zmotna naziranja. Glavna napaka je, da se živi organizem prepogosto primerja in meče v isti koš z mrtvo materijo ter se poskuša uvesti enak postopek z živim kakor z mrtvim po nekem skupnem kopitu. Življenje pa je nekaj svojevrstnega, ki ne dopušča šablone. Kdor hoče dobiti vsaj malo vpogleda v tajno življenje, mu mora stalno na vsakem koraku slediti in ga proučevati.

Pa preidimo k stvari sami! Strah vsakega gojitelja in ljubitelja psov je pasja kuga. Je to akutna, nalezljiva bolezen, ki napada predvsem mlade pse, izvzeti pa niso tudi starejši. Prenaša se s posrednim ali pa neposrednim dotikom bolnega psa z zdravim. Od dneva okuženja do izbruha bolezn preteče navadno tri do sedem dni. Pes je v začetku bolezni žalosten, od časa do časa ga stresa mrzlica. Bolezen nastopa v več oblikah, in sicer posamezno ali pa v kombinacijah. Razlikujemo: pljučno, črevesno in živčno obliko. Znaki pljučne oblike so: izcedek iz nosa in oči, slaboten kašelj ter pospešeno in otežkočeno dihanje. Črevesna oblika: pomanjkanje apetita, pogosto bruhanje sluzave rumenkaste mase ter močna in smrdljiva driska. Živčna oblika: pes postaja od časa do časa razdražljiv in popadljiv, zapada v krče, škriplje z zobmi, iz gobca se mu cedi slina, sploh je vse ponašanje bolnega psa precej podobno onemu pri steklini. V takem primeru je previdnost zelo na mestu. Psa je treba zapreti v kak prostor, kjer ga je mogoče brez nevarnosti opazovati. Če se stanje psa ne poslabša v nekaj dneh, je precej gotovo steklina izključena in je le živčna oblika pasje kuge. Psi, ki boleajo na živčni obliki pasje kuge, se dajo zelo težko ozdraviti, medtem ko so mogoči pri črevesni in pljučni obliki prav lepi uspehi s pomočjo raznih injekcij, seveda pod pogojem, da je pomoč še pravočasna. Zelo važna je prehrana obolelih živali, ki

mora biti taka, da ohrani žival pri moči. Dobro zaščitno sredstvo je bilo posebno cepivo iz Anglije, katero je v 90% primerov psa obvarovalo pasje kuge. V sedanjih razmerah cepiva ni mogoče dobiti.

Kakor je bilo že omenjeno, je živčni obliki pasje kuge precej podobna ena najstrašnejših bolezni, to je steklina. Povzročitelj bolezni ni viden in se imenuje virus. Steklino povzroča edinole ugriz oziroma poškodba stekle živali. Popolnoma napačno je mišljenje nekaterih, da pes steče zaradi žeje, vročine ali pa zaradi bolečine. Najmanjši rok od okuženja pa do izbruha bolezni je 12 do 14 dni, srednji rok je tri mesece, lahko pa preteče tudi leto dni, ko se lahko pojavijo prvi znaki stekline. Prvi znaki stekline so večkrat neopazni. Bolan pes postane muhast, ne posluša na poziv, se skriva, tava okrog in je nemiren. Ti in podobni znaki trajajo tri do štiri dni. Po tem času postane pes razdražljiv in popadljiv, posebno proti tujim ljudem in psom. Pes noče jesti normalne hrane niti piti vode, pač pa hlastno požira neprebavne predmete, kakor cunje, kamenje, les in podobno. Kmalu je mogoče opaziti, da pes le s težavo požira. Tako ne more požreti niti nastajajoče sline, ki se začne v obilnih curkih cediti iz gobca. Razdraženost se še bolj poveča, pes dobi silen gon za potepanje ter skuša zato premagati vse ovire in pobegniti. Stekel pes ima povešeno glavo in povešen rep, steklene oči, iz gobca, čigar dolnja čeljust je navadno povešena, se cedi slina. Popada vse, kar mu pride naproti. Stadiju razdraženosti sledi stadij umirjenja in smrt. Po zakonskih predpisih je treba vse pse, ki so bili ugrizeni od steklega psa ali pa prišli v kakršen koli dotik s steklim psom, takoj pokončati. Onega psa pa, ki ni bil ugrizen in ni prišel v stik s steklim psom, kaže pa kake sumljive znake, je treba zapreti na varno mesto ter ga opazovati po strokovnjaku. Če v 14 dneh ne nastopijo pravi znaki stekline, tedaj je zelo verjetno, da pes ni stekel. — Od kužnih bolezni bi bilo treba še omeniti tifus psov, ali kakor mu Nemci pravijo Stuttgarterhundeseuche, babesiosis in leptospirosis, toda zaradi odmerjenega prostora ni mogoče podrobneje razpravljati o omenjenih boleznih.

Od nekužnih bolezni bi omenil samo nekatere, ki so pogostejše. Tako ima n. pr. marsikateri gojitelj psov precej težav z bruhanjem psa. Bruhanje nastane zaradi prenapolnjenega želodca, razdraženosti želodčne sluznice, zaradi zajedalcev, ki dospo v želodec, zaradi strupenih in ostrih snovi, ki so prišle v želodec, zaradi zamašitve izhoda iz želodca po kakem kamnu ali kosti in končno nastopa bruhanje pri raznih kužnih boleznih kot je pasja kuga in pasji tifus. Kakor so vzroki raznoterni, tako je tudi

različno zdravljenje. Pri zastrupljenju je bruhanje celo koristna stvar. A če se bruhanje po daljšem času le noče ustaviti, je dobro psu dati 1 dcl dobre črne kave in kamiličnega čaja. Da pes ne bruha med vožnjo v avtomobilu, mu je treba dati eno do dve tableti peremesina. Če pa bruhanje izvira od vnetja želodca, je prvi korak k zdravljenju 1—2 dnevni post, potem pa dijeta. »Jedilni list« naj vsebuje dobro močno juho, razkuhani riž, ovsene kosmiče ali pa kuhani sago. Približno tak je postopek pri vnetju črevesja, ki nastane navadno zaradi pokvarjene hrane ali pa

»Bori stoji na fazanko«.

Foto Mitja Krejči

kakega zastrupljenja. Eden najboljših načinov zdravljenja črev je temeljito izpiranje črevesja in želodca, in sicer tako, da se psu tako dolgo vlija voda v zadnje črevo, dokler ne priteče pri gobcu. Seveda je pri tem poslu potrebna previdnost in izkušnost. Pri močnem zaprtju včasih ricinus odpove, večkrat je pa tudi nevarno dajati ricinus, posebno v takih primerih, kjer se je v črevesju nabralo nezadostno zmletih kosti. Bolje je dajati živalim čim več navadnega ali pa še boljše ribjega olja in to od spredaj in zadaj. Večkrat dobro deluje tudi razmočeni kvas.

Za mladega psa so večkrat usodni črevesni zajedalci, predvsem trakulje in gliste. Če je psiček nervozen, trebušast, ne uspeva kljub dobri hrani, če ga povrh vsega še mučijo krči, tedaj je zelo velika verjetnost, da ima črevesne zajedalce. Česen je sicer dobra stvar, toda pri večjem številu glist česen ne zadostuje; tedaj mora priti na pomoč že kamala in podobni preparati.

Starejši psi dobe večkrat trakuljo, ker požro drobovje divjadi, v katerem živi trakulja v prvi polovici svojega razvoja.

Psi, ki hodijo veliko na lov, trpe včasih na hudem kroničnem nosnem katarju. Često kihajo, drgnejo nos ob tla, krvave iz nosa in od časa do časa dobijo napade dušenja. Nos oziroma voh takega psa popolnoma odpove. Z mikroskopsko preiskavo je mogoče ugotoviti v njem večjo množino jajčastih tvorbo, ki niso nič drugega kakor jajčka zajedalca, ki živi v nosni votlini psa in se imenuje *linguatula rhinaria*. Psom namreč zlezejo v nos ličinke tega zajedalca, ko vohajo po blatu rastlinojednih živali. Učinkovito sredstvo proti nosnim zajedalcem je inhalacija raznih eteričnih olj.

Poglavje zase so kožne bolezni, in sicer v prvi vrsti ekcemi. So primeri, ki se dajo lepo ozdraviti, so pa tudi taki, ki zahtevajo večmesečno zdravljenje. V lažjih primerih zadostuje le zdravljenje kože same, v težjih pa je potrebno obče zdravljenje s pomočjo raznih injekcij in z dajanjem vitaminskih preparatov. Bolhe in druge kožne zajedalce je mogoče pregnati s kopeljo 2—3%-ne kreolinske raztopine.

Lovski psi v veliki večini obole na očeh. Pri zasledovanju divjadi jim marsikaj pade v oko, če drugega ne, se v očeh nabere prah. Sčasoma ta prah povzroči vnetje tretje veke, ki se v početku niti ne opazi. Po dalj časa trajajočem vnetju tretje veke nastanejo na njeni notranji strani majhne izrastline v velikosti drobnega prosa. Te izrastline pa že močno dražijo očesno rožnico, zaradi česar se pes začne solziti. Če ne pride pravočasno pomoč v obliki obkladkov in tuširanja, se zaobrne gornja in dolnja veka navznoter. Če se tudi sedaj opusti zdravljenje, se sčasoma razvije na rožnici čir ali uljé. Da se prepreči vnetje tretje veke, je dobro oči psa po lovu izprati s toplim kamiličnim čajem. Že razvito vnetje tretje veke se da ozdraviti s toplimi obkladki kamiličnega čaja in s tuširanjem. Uvrnjene veke se dajo popraviti z operacijo.

Nekoliko redkeje je obolenje ušes. Najpogostejši vzrok vnetja ušes je kako tuje telo, kakor n. pr. osinje od raznih trav, ki zaide v uho. Tu povzroča vnetje, ki ga spremlja gnojni izcedek. Ker izcedek ne more sam iz ušesa, prodira vedno globlje proti srednjemu ušesu in širi vnetje. Zato je predpogoj za ozdravljenje ušesa, da se odstrani vzrok vnetja ali pa kasneje, da se odstrani iz ušesa nastali izcedek. Če se to doseže, ni treba niti peruanskega balzama niti drugih čudodelnih masti.

In končno še nekaj besedi o ranah. Pri zdravljenju teh se zelo veliko greši. Vsak »ranocelnik« smatra za nujno, da rano

čim pogosteje razkužuje s špiritom, jodom, najraje pa z lizolom. Nekatera razkužila sicer ubijejo kužne klice, toda pri tem poškodujejo tudi tkivo organizma, tako da končno več škodijo, kakor koristijo. Eno takih razkužil je lizol. Za uspešno celjenje rane morajo biti izpolnjeni v glavnem tile pogoji: Rana mora biti čista in na miru. Ako je rana onečiščena, jo najboljše očistimo z vato, ki smo jo namočili v dobro prekuhani vodi ter jo potem temeljito oželi. Rane ni priporočljivo izpirati. Ko smo rano dobro izbrisali in jo osušili, jo lahko namažemo z ribjim oljem, nikakor pa ne z vazelinom. Ranjeni del telesa naj bo čimbolj pri miru. Poleti ob lepem vremenu rane ni treba zavezovati, seveda če niso na delih telesa, ki pridejo v stik z zemljo. Na svežem zraku in pri zmernem soncu se rana veliko bolje celi kakor pod povojem.

To bi bile zgolj najbolj vsakdanje bolezni, očrtane le v grobih potezih zavoljo tesnega okvira razprave.

Dr. Mitja Lukan

Mali lovski tovariš

Med lovci najdemo v glavnem dva tipa pasjih ljubiteljev — te, ki imajo psa zaradi lova, in one, ki imajo lov zavoljo psa. Oba tipa družijo ista ljubezen do svojega zvestega tovariša in spremljevalca — lovskega psa, le težišče užitka je malo različno. Zlasti onim lovcem, ki jim je lov važnejši in ki vidijo v psu v prvi vrsti družabnika, prijatelja, obenem pa seveda tudi dragocenega pomagača, je španijel zlata vreden. Poudarjam to v prvi vrsti, kajti tudi onim lovcem, ki pri izvajanju lova bolj uživajo ob brezhibnem delu psa, nudi ta pasma najhvaležnejše polje.

Dragocen spremljevalec je španijel. Živahen, majhen, malo muhast, srčen psiček, poln humorja in domislic, je svojemu gospodarju vdan kakor malokateri drug pes. Povsod te lahko spremlja, nikjer ti ni v napoto. V vlakih, avtomobilih in vozovih izgine pod klop, za silo ga celo vtakneš v nahrbtnik in zajahaš kolo. Od zgodnje pomladi, ko te spremlja na petelina in ruševca, mimo zalaza in klica na srnjaka, mimo lova na jerebe, kljunače, fazane in pozneje na race, ti nudi dragoceno pomoč. Zaradi svojega izvrstnega nosu ti služi predvsem pri iskanju obstreljene in izgubljene divjadi in ti izbrska iz najgostejšega grmovja in šikare plen pred puško. Izborni je uporaben za vodno delo in je odličen donašalec. Pri malih zajčjih pogonih goni glasno in kratko. Ima izvrstne naravne kvalitete, ki jih more lovec-vodnik z malo truda

in ljubezni podesetoriti. Glavno pažnjo mora polagati na poslušnost in na kratko iskanje.

Kljub raznolični uporabi španijela pri lovskem udejstvovanju pa gospodar nikdar ne sme pozabiti, da ni psa, ki bi bil za vsako delo enako dobro uporabljiv. Lovec, ki zahteva od španijela, da mu pri poljskem lovu, zlasti na jerebice, nudi iste užitke kakor ptičar, fermač, bo razočaran in to po svoji krivdi. Zaradi tega bo lovec onega tipa, ki težišče lovskega udejstvovanja po-

Crackshill Charming — Kiki-Piry — Nigma di Rocca Guglielma.

laga na delo psa, morda vendar raje vodil ptičarja, ker temu lovcu nudi naravno baš poljski lov največji užitek. Tu lahko opazuje najlaže psa pri delu.

Kdor pa je imel kedaj priliko s španijelom zahajati v gozd, loviti z njim v ne izrazito odprtem terenu in v njegovi družbi uživati prirodo, bo spoznal vse odlike svojega malega spremeljevalca in se tej družbi ne bo hotel več odpovedati.

Bogdan Sežun

Dah divjadi in pasji nos

Opisati hočem predmet, o katerem v svetovni literaturi tako malo pišejo, čeprav zanima ta predmet vse lovce, ki love s psom, bodisi z brakom, bodisi s ptičarjem, bodisi s kakim drugim psom.

Presoditi, kakšen nos ima ta ali oni pes, ni lahko; vprav zaradi tega ne, ker pokaže pes danes izvrsten nos, jutri slabšega ali pa prav slabega. Kdo od nas lovcev še ni doživel, da je njegov ptičar potegnil jerebice danes na štiri-deset korakov, jutri se je pa zaletel vanje; da je njegov brak gonil zajca vztrajno, glasno in sigurno po sledi, drugič je pa gonjo po nekaj minutah

opustil, oziroma sled izgubil in se vrnil? Ker se pa pasji nos v taki meri ne izpreminja, moramo poiskati vzroke temu. Za tem tiči nekaj drugega, kar vpliva na nos ptičarja ali braka, da je včasih zaradi teh izprememb uspeh lova tako slab. Lovci, ki love z braki, pravijo po ponesrečenem lovu, da je bil ta dan za pse slab; začetnik, ki je morda imel še smolo, da je ravno na tak dan lovil, pa pravi, da so psi slabi ali je pa lovišče prazno.

To zagonetko popolnoma razkriti, je žal skoraj nemogoče. Kljub temu bom skušal pojasniti vsaj vzroke.

Da bo zveza med pasjim nosom in dahom divjadi razumljiva, si oglejmo najprej pasji nos. Ako slišimo ali čitamo nekatera mnenja o pasjem nosu, bi si morali misliti, da je anatomskega nosa s svojim finim vonjalnim živčevjem — vse! Malokdo pa pomisli, da še tako dober nos našega štirinovega tovariša ne zadostuje, ako pes nima dovolj inteligence. Zunanje vtise, ki jih zaznava vonjalno središče (dah divjadi), mora pes pravilno doumeti, ako hočemo, da nam bo na lovu služil, in zato sta inteligenca v psihološkem in možgani v fiziološkem oziru ravno tako važna kot kakovost nosu (občutljivost vonjalnega živčevja) za koristnega, dobrega lovskega psa. To je tisto, kar ga naredi porabnega pomočnika nas lovcev.

Dober nos je torej zmožnost zaznati dah divjadi na večjo oddaljenost, najsi bo to neposredno (n. pr. dah, ki ga izpuhne zajec v ložu), ali posredno (dah, ki ga oddaja zemljišče, na katerem je stala divjad, to je sled).

Toda, kaj nam koristi najboljši nos, če je zvezan z neumnostjo (mlad pes) ali z napako v značaju (pes, ki na prazno stoji)?

Pes mora razumeti zunanje vtise nosu, dah divjadi pravilno oceniti, in to po vrsti divjadi, ter po zahtevi trenutka ukreniti svoji pasemski lastnosti primerno. Torej bo ptičar, ko dobi v nos dah perutnine, stal; brak, ko pride na sled zajca, bo pa isto povzel in gonil.

Zaradi tega se mi zdi izraz »nos za iskanje« (Suchnase) in prav tako izraz »nos za sled« (Fährtennase) netočen. Razlika ne obstoja v pasjem nosu (fiziološka), temveč v prirojeni različni uporabljivosti dotične pasme (psihološka). Ne toliko nos, tudi ne pasja pamet, temveč različna uporabljivost se je podedovala skozi stoletja in je napravila mejo med visokim in nizkim nosom.

Vzemimo idealnega zastopnika nizkega nosu — barvarja in zastopnika visokega nosu — pointerja ali seterja. Barvarju slede braki, prehod med obema skupinama pa tvorijo španijeli in prepeličarji, ki jih lahko uporabljamo tudi za iskanje perutnine z visokim nosom, če jih pa imamo v rokah, jih lahko napravimo za dobre slednike, ki iščejo z nizkim nosom, torej za rabljive pse, kakor to prakticirajo v Angliji in Nemčiji. Po sredini med temi specialisti pa je danes nemški kratkodlakar; pravilno vzgojen in voden je rabljiv pes v polnem pomenu besede.

Skušajmo si raztolmačiti, kaj je dah divjadi, odkod pride, kje se zadržuje in kako se razširja. Vsako živo bitje izpuhne individualno tipičen dah, neglede na to, ali miruje ali se giblje. Ta dah je bolj ali manj intenziven, a vedno karakterističen. Mislimo si, da je dah množica molekul, ki se razširjajo in zadržujejo okrog bitja — divjadi, v zraku in na predmetih, po katerih se ista giblje. Dotike predmetov, oziroma zemljišča z živalskim telesom imenujemo sled ter si jo moremo razlagati na ta način, da žival pusti neverjetno množico molekul na tleh pri dotiku nog z zemljiščem. Čas zadržanja teh molekul na zemljišču je odvisen od činiteljev, navedenih spodaj v točkah 1, 2 in 3 in poleg teh od vrste divjadi (n. pr. jelen bo pustil dolgo-

trajno sled, ker imajo njegovi parklji večjo površino) in tudi od teže divjadi, ker bo težja žival oddala več molekul, ki se bodo dlje zadrževale v sledu, vtiskih parkljev kot pa manjša žival, kakor je n. pr. zajec, ki se samo nahlahlo dotakne zemljišča. Zato je jasno, da pes lahko izdela zdravo sled jelena tudi po 48 urah, zajčje pa po nekaj četrtilih ur že ne zmore več.

Zakaj mi torej pokaže pes danes izvrsten nos, jutri samo prav dobrega; zakaj dobi na tej tekmi v nosu oceno »prav dobro«, na drugi pa lahko »komaj zadostno«?

To so vprašanja, ki dajo veliko misliti.

Skušal bom ta vprašanja, če že ne rešiti, vsaj prikazati in opozoriti na njihove vzroke.

Oglejmo si, kaj igra pri oceni pasjega nosu veliko vlogo!

V glavnem moramo biti pozorni na:

1. Kakovost tal v geološkem pogledu in različno kulturo (travnik, njiva, gozd, močvirje).

2. Zračne struje, toplino, vlago, sonce, oblake, stanje tlakomera.

3. Zadržanje divjadi.

Kakovost tal največ vpliva na nos psa, kadar dela z nizkim nosom — izdeluje sled. Kamnitna ali suha, trda peščena tla, trda suha pota, zmrznjena zemlja in sneg onemogočajo držanje sledi.

Prav tako je odločilna visoka toplota, ki povzroča, da se dah divjadi (molekule) hitro vdiguje in razprši, a le majhen del ga ostane na sledu, kjer so se noge dotaknile tal. Vlaga in toplota razširjajo dah divjadi, pasji nos ga lahko zazna. Nasprotno suša, sopara in sončna pripeka zelo otežkočajo ali celo onemogočajo uspešen lov. Hud veter in oblačno vreme, huda megla in močne padavine, vse to nepovoljno vpliva na zmogljivost pasjega nosu, da dojam dah divjadi. Da bi si lovec mogel vse te primere na kraju samem razložiti, bi moral biti fiziolog, meteorolog, agronom in morda tudi specialist za dišave. Dah divjadi si namreč lahko predstavljamo kot kapljico parfuma, ki postopoma izhlapeva.

Znano je, da so dnevi s temperaturo $+4-16^{\circ}\text{C}$ navadno najboljši za lov.

Oglejmo si zadržanje divjadi v raznih prilikah in posledice tistih prilik na zmožnost dojemanja daha divjadi — torej točka 3. Da bomo to razumeli, je potreben majhen vpogled v anatomijo in fiziologijo živali (Einblick in die Anatomie und Physiologie der Tiere — von Tierarzt Prof. Dr. W. Pripke — Berlin). Poslužil sem se tega dela in na njegovi podlagi bom skušal razložiti točko 3. Vemo, da dlakasta divjad in perutnina nimata v koži pōtnih žlez kot človek in konj. Dlakasta divjad ima maščobne žleze (žleze z zunanjo sekrecijo), da namaste dlako; te žleze izpuhtevajo določen dah. Tudi perutnina ni popolnoma brez teh žlez. Ima namreč na nastavku repa dvodelno žlezo, ki oddaja nekako maščobo, ki jo ptica s pomočjo kljuna uporablja, da si namaže perje (raca, kljunač). Prav ta maščoba izpuhteva tipičen dah divjadi, ki ga zaznava pasji nos, prav tako pa izpuhteva tudi roparica svoj dah, ki ga posebno občutimo pri lisicah, kepenih in dehorjih.

Živci posredujejo po vtisih zunanjega sveta in možganov (instinkt) delovanje kožnih žlez, kakor tudi kožnega mišičja, ki povzroča, da se to zaradi strahu ali mraza skrči — kurja polt! V tem stanju divjad daha malo ali nič ne izpuhteva. Tako stanje nastane tudi pri divjadi, ki jo zaradi dolge gonje zapuščajo moči; mišičje otrpne, srce in pljuča naporu niso več kos. Podobno se dogaja pri smrtnem boju obstreljene divjadi, ko žival notranje krvavi in dobi zaradi tega kurjo polt. (Sicer je tudi kurja polt zaklanih, oziroma ubitih

kokoši nekaj popolnoma naravnega; zakaj, je zgoraj povedano.) Medtem ko v začetku gonje zaradi hitrejšega kroženja krvi oddaja žival več daha, nastane nasprotno proti koncu gonje, ko ji že pojemajo moči, pomanjkanje daha v najbližjem ozračju; mislim namreč, da živalska dlaka, oziroma njene žleze ne izpuhtevajo več molekul.

Tolmačimo si na podlagi navedenega nekaj primerov, ki jih je gotovo doživel že vsak lovec!

Večkrat se na primer čudimo, zakaj pes zajca, ki leži na odprtem zemljišču, gladko preskoči. Nič ne pomaga, če peljemo psa z dobrim vetrom na zajca, ki ga vidimo, pes ga pa nikakor ne more zavohati. Posebno pogosto je videti take primere na pomladanskih tekmah. Kaj je temu vzrok? Slab nos? Na podlagi gori navedenega bi si to tolmačil takole: zajec je presenečen v ložu brez kritja; refleksna akcija centralnega živčevja je povzročila, da je zajca »oblila kurja polt«, oddajal ni daha in pes ga je preskočil.

Sam sem doživel tale primer: Psa sem poslal za obstreljenim zajcem; pes ga je gonil čez njive, razdalja med obema je postajala vedno manjša, gonja se je bližala močno zaraščeni gošči; pes je bil tik pred goščo oddaljen od zajca komaj nekaj metrov, vendar se je potem, ko sem že dolgo čakal, vrnil prazen. Ker se mi je zdela stvar sumljiva, sem šel s psom v goščo, kamor je izginil zajec, z namenom, da jo sam temeljito preiščem. Pes je iskal pred menoj prosto izgubljeno; po enournem iskanju sem zagledal mrtvega zajca prav na mestu, ki ga je pes največkrat prečkal; čudil sem se, da ni stopil na zajca. Razlagam si pa to takole: Zajec je pri gonji čez polje, kjer ga je pes gonil na oko, oddal vse svoje sile. Ko je na koncu svojih moči pribežal v gozd, kjer mu pes s pogledom ni mogel več slediti, je bil »rešen«. Zaradi prevelike izčrpanosti je prejenjalo izpuhtevanje daha, pes zajca ni dobil v nos in se je moral zavoljo tega vrniti prazen.

Gotovo je že vsak lovec doživel, da mu pes ni našel na strelu padle jerebice takoj po strelu, dasi je videl, kje leži in jo je pes neštetokrat preskočil. Če pa je lovec poslal psa po plen šele po preteku nekaj minut, ga je že takoj od daleč potegnil in našel. Razložimo si to! Smrtno zadeta divjad podleže živčnemu udaru in notranjim krvavitvam. Kožno mišičje se skrči, izžarevanje prestane. Šele čez nekaj časa mišičje popusti, kri medtem izstopi, mrtva divjad zopet izpuhteva dah in pes jo najde z lahkoto.

Možna je tudi druga razlaga. Po dolgi gonji izmučena, obstreljena ali močno preplašena divjad oddaja popolnoma drug dah, ki je čisto različen od sicer njej karakterističnega daha. Ta novi dah je psu trenutno popolnoma nepoznan. Podoben primer doživimo, če lovimo s ptičarjem, ki ima mnogo prakse: zdravega zajca ne bo gonil, obstreljenega, četudi ni po strelu dal nobenega znaka, pa bo takoj jel zasledovati, dasi morda ne zapušča za seboj kapljice krvi.

Večkrat sem že imel priliko videti, da pes perutnine, ki je padla v kako gosto kulturo, dolgo ni našel. Po preteku kake četrte ure pa jo je že na daleč potegnil. Ptica je namreč s padcem in svojo težo napravila v kulturi praznino; v začetku ni oddajala nikakega daha; čez nekoliko časa je začela izpuhtevati dah, ki je polagoma polnil luknjo, v katere dnu je ležala ptica. Ko je bila ta »luknja« polna ptičjega daha, se je ta razlezel po površini kulture in pes jo je na daleč dobil v nos.

Često otežkoča psu iskanje kaka močno dišeča kultura, n. pr. tobačno polje, tla, posuta s smrekovimi iglami, listje, posebno, če ga v presledkih veter giblje.

Navedel bom še primer, ki ga je doživel tudi že vsak lovec, ki lovi s ptičarjem. Videl je, kam je vpadla kita jerebic. Takoj je šel s psom za njo. Pes pa se je gladko zaletel med jerebice, ne da bi jih sploh naznačil. Poiščimo si tudi tu vzrok! Jerebice so se takoj, ko so sedle, pritisnile k tlom in nekaj časa negibno ždele. Izpuhtevale so takrat prav malo daha, pes jih zato ni mogel dobiti v nos. Ako je pa lovec počakal in šel s psom nadnje šele čez čas, je pes jerebice lepo našel, krasno stal nanje in lovec je prišel do svojega užitka. Jerebice, ko so sedle, so se namreč začele gibati šele čez čas po tem; njihov dah se je jel širiti posredno in neposredno in pes jih je lahko zavohal že na precejšnje daljavo.

Podobnih primerov bi lahko navedel še mnogo. Opozoril sem pa samo na najizrazitejše in najpogostejše. Vendar so vsa moja tolmačenja teh primerov zgolj hipoteze. Pravilo bomo mogli postaviti šele, kadar se bo rodil človek, ki bo imel za dah divjadi tako občutljiv nos, kot ga ima dober pes.

Vsa dejstva pa, ki sem jih navedel glede psov, so vobče premalo znana, ker dostikrat zapelje marsikaterega lovca, da izreka nepravične sodbe o svojih, še rajši pa o tujih psih; prav tako pa zavaja nepoznavanje teh važnih vzrokov vodnika čisto do grobega in napačnega postopanja s psom, ki je pa pri tem popolnoma nedolžen. Sicer pa psa, ki ima slab nos, ne bomo nikdar popravili z bičem, ampak kolikor je mogoče, le s čestim obiskom lovišča.

Opozoriti sem torej hotel vse lovce, posebno pa sodnike psov, naj navedeno dobro premislijo, preden izreko sodbo o nosu kekega psa.

Neverjetno je, kako malenkostni vplivi lahko »izpremene« pasji nos. Naloga nas lovcev-vodnikov je, da spoznavamo te vplive vedno, kadar smo na lovu, da lahko psu nudimo svojo pomoč, kakor nam jo tudi on nudi in da od psa ne zahtevamo nemogočih stvari. Dasi se nam ta dognanja ne bodo nikoli popolnoma posrečila, je vendar dejstvo, da smo le v zvezi z dobro šolanim in vodenim psom — najsi bo katere koli pasme — pravični lovci!

Le dobro vzgojen in voden pes naredi iz »lovca«, pa naj bo ta še tako dober strelec — nihče ne pogodi vedno smrtno — pravega lovca, zvestega služabnika svetega Huberta. Na vsak način je »jezdec brez konja« boljši od »lovca brez psa«, ker jezdec brez konja še ni nikomur škodil, »lovec« brez psa pa je zagrešil že marsikateri lovski zločin in oskrumbo narave!

Zato ni lova brez psa!

Pointerka »Pride Suvoborska« JRP 10 K.

Iz lovskega oprtnika

Prsk v začetku avgusta 1940. Lovski čuvaj je že 24. in 25. julija javil, da srnjaki gonijo in da so mu že skakali na klic. Zato sem bil 1. avgusta v kočevskem lovišču mojega ljubega zlahtnika in prijatelja Karla. Ker je bil čuvaj pri vojaki, me je spremljal lovec za silo, ki je bil že naglušen, zato pa bolj žlobudrav. Sicer sem bil z njim prav zadovoljen, čeprav sem pred leti, ko me je prvič spremljal, silno dvomil, da mi bo priklical kakega rogača. Prvič je zaradi naglušnosti klical tako glasno, da mi je šlo skozi ušesa, drugič ni nič prenehal s svojim piv, piv, tretjič je pa pri vsakem klicu odstavljal roko s piščalko precej od sebe in obračal glavo na vse štiri strani sveta kot vetrnica. Ti gibi z roko in glavo bi morali po mojem mnenju prepoditi vse živo v gozdu, kaj šele srnjaka. In vendar je prišlo na to klicanje vse, kar je bilo v dosluhu njegove piščalke. Zato sem si mislil, pojte rakom žvižgat, zvezdogledi in pratikarji, ki učite, kako moramo srnjake klicati. Gornji način, ki je na-

sproten vsem naukom in navodilom,* se je v moji dolgoletni praksi najbolj obnesel. Spominjam se, da sva pred kakimi šestimi leti s tem čuvajem dolgo klicala brez uspeha. Naveličan sem že vstal in zaprl zaklopko na puški, ko je čuvaj še vedno tiral svoj piv, piv. Pa je pet korakov pred menoj stal lep srnjak. Ob zapahneni puški seveda ni počilo, razen naprožila, in je odskočil v dolgih skokih. Moj ljubi čuvaj piska na vso sapo kar naprej, kakor na svatbi. Iz največjega dira vrže ta godba srnjaka iz dalje kakih 60 korakov nazaj proti nama in podrl sem ga. Prvega avgusta popoldne sem bil torej že v lovišču. Že na prvem mestu klicanja se je neslišno priplazil srnjak na dvajset korakov, a tudi takoj odskočil, ko je videl silne gibe mojega pridnega godca. Na drugem mestu ni bilo nič, zato sva se proti večeru popela na visoko prežo in klicala. Kmalu se pojavi na prostranem travniku srnjak, ki pa ne pride tako blizu, da bi bil strel si-

* Samo nemirnost pri klicanju. Ur.

guren. Ni še ta odšel, priteče po dolinici drug srnjak, ki hiti proti nama. Na razdaljo okrog 150 korakov ga imam lepo v križu, toda zgrešim. Strel srnjaka prav nič ne vznemiri, kar lepo naprej teče in je skoraj pod nama. Vidim, da je sicer visoko rogovje pretesno skupaj in tanko, zato opustim strel. Srnjak gleda v drevo in ko se nič več ne oglasi, počasi odide in bavlja v grmovju. Med potjo domov se še enkrat ustaviva na parobku in na nekaj klicev že priteče jako lep vilar. Neslišno jo mahneva proč. — Drugega avgusta sva šla v višje lege. Na dveh krajih so kosili steljo in imeli psičke s seboj. Na tretjem mestu se ob deveti uri približa srnjak. Rogovje se mi je zdelo dobro, zato ga obrnjenega proti sebi ustrelim v vrat, da se takoj sesede. Ta dan nisva več klicala. — Tretjega avgusta sem zgodaj zjutraj obiskal visoko prežo, s katere sem uplenil nekoč osmeraka. Na prostrani gmajni ni bilo živega bitja. Okrog pol sedmih pričenem tiho klicati. Že ko ponovim prvih pet klicev, me opozori čuvaj na srnjaka od zgoraj. Skoraj istočasno vidim v levem kotu, da se bliža drugi srnjak, a naravnost pred menoj se v brinjevem grmovju bliža tretji. Čuvaj me zopet dregne in pomiga navzdol, od koder prihaja velika srna. Istočasno sem imel tri srnjake in srno pred seboj. Z daljnogledom se po oceni rogovja odločim za onega, ki prihaja z levega kota. Še preden je pa bila puška nared, izgine srnjak v grmovju. Medtem so tudi ostali zginili in ostal je le moj dolgi obraz. Ob tej priliki naj pripomnim, da po mojih izkušnjah srnjaki veliko raje popoldne pristajajo na klic kakor dopoldne. Popoldne tudi navadno pridirja, dočim se zjutraj in dopoldne le prikrade. Klicanje sva nadaljevala na dveh mestih v gozdu, toda na enem mestu je bil drvar, na drugem je pa pes gonil srno. Videl sem oba, in bi bil psu rad s kroglo voščil srečno pot na oni svet, da ni tako dirjal. Popoldne sva šla spet v Šahen.

Na prvem mestu ni bilo nič. Potem nasvetuje čuvaj kraj izven gozda, tako rekoč na planem, a je bila praprot. Čuvaj sede v praprot, sam sem se pa kakih petnajst korakov niže postavil k dvema brezama. Čuvaj kliče, da se razlega daleč naokrog, jaz pa pazljivo gledam navzdol. Ker nič ne zapazim, se ozrem nazaj na čuvaja. Ta mi migne z glavo na levo. Pogledam in vidim srnjaka, ki se s hitrimi koraki bliža čuvaju. Tri korake pred njim se ustavi in kima z glavo. Vidim samo glavo z lepim rogovjem, ker mi nizek grm zakriva trup. Misleč, da bo krogla prodrla neznatni grm, ustrelim. Srnjak se obrne in zgine na levo proti gozdu. Repetiram in grem proti lovcu. Opazim pa, da sedi nepremično z iztegnjeno levo roko. Pogledam v to smer in vidim, kako se srnjak vrača z naglimi koraki. Po strelu srnjak skoči z nagrbanim hrbtom v vis in oddirja. Si že dober, pravim glasno in grem k lovcu. Ta se prične smejati, ko pripoveduje, kako se je srnjak jezil in bevskal nanj, in da bi se gotovo ne bil umaknil, če bi jaz prvič ne bil streljal. Potem sva poiskala srnjaka, ki je s prestreljenimi pljuči in srcem še tekel kakih osemdeset korakov v gozd. Prve tri dni avgusta je bilo klicanje tudi v drugih kočevskih loviščih uspešno. Dr. R. M.

Divjad poseča Maribor, ne morda iz radovednosti ali ljubezni do mestnega vrveža. Prav neredka prikazen je v nočnih urah po mariborskih ulicah kak dolgouhec. Nekaj let je od tega, da je bil ujet ranjen gamsič v Radvanju, kjer so ga skrbne roke izlečile in ga pozneje pognale v zlato prostost. Pred dvema leti je kar precejšna zgaga povzročil prav na božični večer srnjak v sicer precej mirni krojaški delavnici sredi mesta — o obeh primerih je »Lovec« svoječasno poročal precej obširno — a nas je v teh dneh počastil s svojim obiskom mlad gams. Prišel je k sreči v dobre roke in je prav kmalu oddirjal zopet na zeleno Pohorje. Drugemu gamsiču, se je precej

slabše godilo. Do bistriškega polja pri Limbušu ga je pes prignal najbrž izpod šumika, ga spotoma divji lovec oblagodari s sekanim svincom, na kar ga je oklal pes, in ga je ranjenca in pohabljenca slednjič usmiljena roka zaklala.

Prav v zadnjih dneh pa, dne 5. avg., se je zatekel odrasel gams, preskočivši železno ograjo, v park nekega zasebnika pod mariborsko Kalvarijo, kjer je kmalu poginil.

Povod za podobne obiske naselij okoli mesta samega pa dajejo — klateči se psi. Te lovstvu skrajno škodljive sodrge je po naših gozdovih že toliko, da resno ogroža obstoj naše plemenite divjadi, ki jo čuvamo in gojimo in zaradi katere imamo leto za letom razmeroma velike izdatke. Zakoni, oziroma banovinske uredbe bi bile jako lepa in koristna stvar, ako bi ne živele samo v uradnih fasciklih na papirju. Ni mi znano, koliko lastnikov psov je bilo kaznovanih, ker puščajo svoje volčjake in druge kužone ponoči in podnevi neprivezane okoli svojih domačij. Najbrž silno malo!

Lovski pazniki store sicer svojo dolžnost, v kolikor se jim to posreči, je pa skoraj vedno samo slučaj, da pride taka pasja zverina, ki goni in uničuje divjad, posebno mlado in neobgljeno divjad, čuvaju ali lovcu pred puško. Je namreč od sile oprezen tak ropar, ker ima slabo vest in se skrbno ogiblje človeka. Pa tudi če pride prav na strel, obtiči mnogokrat naboj v puški... zaradi zamere, pritožb in raznih nevšečnosti. Seveda si pa pes do neke mere s pravico lasti okusno divjačino, saj mu doma marsikdaj primanjkuje potrebne hrane in — živeti je treba. Prehrana takega psa »čuvaja« je seveda jako poceni.

Trda roka, kje si? Kje vsaj sled obzirnosti nasproti lovcu zakupniku, ki je za marsikoga prav prijetna prikazen, kadar šteje bankovce za zakupnino, lovsko škodo, ki jo je povzročila

zima, pa ne zajec in za marsikatero druge zadeve, ki so v zvezi z lovstvom.

S. A.

Lovski doživljaji: II. Neko julijsko nedeljo smo se domenili, da gremo na srnjaka. Ob določeni uri smo bili na zbirališču.

Lovovodja je prevzel poveljstvo, pa hajdi v hrib. Glede hoje se nismo strinjali. Za nekatere je bilo prenašlo, za druge prepočasi. Kljub temu nam ni zmanjkalo družabnega razpoloženja.

Lovovodja je po nasvetu lovonajemnika razdelil lovece, ki smo zasedli stečine. Bil sem tretji od desne. Naročeno mi je bilo, da naj zastavim majhno kotlino, okoli katere drži gozdna pot.

Poiščem si prostor, s pregledom čez bližnjo okolico, ob debeli smreki, ki je imela kakor nalašč tako speljano korenino, da se je dalo udobno sedeti. Zapiral sem dva roba prelaza.

Ko nekaj časa negibno sedim, zagledam še v poltemi, da se po poti proti meni nekaj giblje. V temi bližajoče se divjadi sicer nisem takoj spoznal, toda — ko je pritekla čisto blizu, spoznam, da je lisica, ki v gobcu nekaj nese. Na razdaljo dosega s palico, me je šele dobila v nos, odskočila in spustila plen. Ta se je izkazal za puranovo bedro.

Streljal nisem zaradi naročila lovonajemnika, ki je pripomnil, da brez lisice ni brakade. Glede puranovega bedra smo bili pa mnenja, da si je stara lisica purana »izposodila« in ga tovariško razdelila med svojo družino in sebe.

Odvržen plen je obležal na mestu, a pod noč, domov grede, sem opazil, da je bedro zopet dobilo noge in šlo z lisico.

France Požun.

Zgodbica 4. Dve leti pozneje mi je zbolel oče, ki je bil lovec, kakor jih je danes le še malo. Ker je ležal celih 13 mesecev in sem bil njegov strežnik, sem prišel le redko za kakšno urico v gozd. Neko noč v januarju pa je bila mesečina, svetla kakor dan. Ko mi je oče okrog 3. ure zjutraj zaspal, sem

se tiho splazil iz sobe, vzel kožuh in puško in že sem jo mahal čez Sotlo na hrvaško stran. Kake slabe pol ure od nas se nahajajo pod skalo lisičine, ki so stalno zasedene. Tja se napotim. Nad skalo, vstran kakih 25 korakov od lisičin, je v grmovju star štor, ki je služil že mnogim divjim lovcom. Vedel sem zanj, sedel ter čakal. Ura pri Sv. Petru bije že pet, a pri mojih lisičinah še nobene spremembe. Proti pol šesti uri vidim, da iz nasprotnega hriba, kjer je bila pod malim snegom njiva s pšenico, priskaklja zajček s paše v dolino. V jarku med hribi je cesta in potok, obrasel z gostim grmovjem. Dolgo časa je bil zakrit in že sem mislil, da si je nekje v obronku poiskal lož, ko se počasi prikaže na njivi pod menoj ter tu pa tam nekaj pobira, prihajajoč počasi vedno bliže. Zato sem premenil naboje za lisico na zajčarje in koj nato prekucnil zajčka v sneg. Ob poku pa za mojim hrbtom nekaj zašumi in ko se ozrem, sem ravno še videl velikega lisjaka, ki se je potegnil v lisičino, kot bi ga ustrelil vanjo. Tako me je lisjak zbegal, da sem komaj našel ustreljenega zajčka, ki je ležal prosto v majhni kotlinici na njivi. Povrhu me je oče doma še oštel, češ, da pošten lovec v drugi polovici januarja ne strelja več zajcev, ki začenjajo že s paritvijo.

Danes se za ta revir, ki sem v njem užival toliko krasnih uric in dni, ne najde več pravi zakupnik, ker je izpraznjen in je več divjih lovcev kot pa zajcev. In če se ne bi včasih kateremu zastopniku zajčjega rodu pri nas na Štajerskem kaj zamerilo in bi si ne poiskal na hrvaški strani Sotle družico, bi se znalo zgoditi, da bi morala oblast razpisati veliko nagrado tistemu, ki lahko dokaže, da ima na 50–60 oralov zemlje še enega zajčjega zastopnika. Toda eno dobro stran ima zopet ta praznosta, namreč, da se sadjarji in vrtarji na hrvaški strani Sotle ne brigajo več za pokončevanje »škodljivca zajčka«, ker so ga do mala že uničili in iztrebili. Tisti zajci pa, ki se še sedaj

podijo po tamkajšnjih njivah, najbrž ne morejo dokazati, da so domačini. Pa brez zamere, ljubi sosed, saj veš, da rad pikam. H. B.

Društvene vesti

† Ivan Svet — po domače »Gornik«. Ko se bodo kmalu oglasili braki po lovišču in je začelo listje že rumeneti in odpadati, je padel tudi naše gore list, navdušen in pravičen lovec Ivan Svet, posestnik v Dolenji vasi pri Cerknici, star 81 let. Bil je član naše zelene bratovščine do pred nekaj leti, ko je izročil puško svojemu sinu. Lovil je nad 50 let in še zadnja leta prehodil strme rebri Javornika kakor mladenič.

Dne 3. septembra t. l. smo ga spremlili na poslednji poti. Ko se je v zadnji pozdrav žalostno oglasil lovski rog, so odjeknili streli pušk lovskih tovarišev, ki so mu vrgli v slovo v grob še zelene smrekove vejice.

Naj mu bo lahka domača zemljica!

*

Uredništvo »Lovca«: Zveza lovskih društev v Dravski banovini v Ljubljani razpisuje mesto urednika »Lovca« za leti 1941 in 1942. Zahteva se od urednika lovska strokovna ter potrebna jezikovna izobrazba. Ponudbe naj se stavijo v zapečatenih kuvertah do 20. oktobra t. l. Poslati jih je treba Zvezi lovskih društev Dravske banovine, na kuverti naj bo pa pripisano: »Uredniška ponudba«. Vsak ponudnik naj navede svoj zahtevek glede honorarja.

Članski prispevki za leto 1941: Širši odbor Zveze lovskih društev v Dravski banovini v Ljubljani je na svoji seji dne 5. septembra 1940 sklenil, da naj znaša v vseh včlanjenih društvih enotna članarina za leto 1941. za redne člane 100 din, za lovske čuvaje pa 80 din. Od poviška je namenjenih 10 din za kritje zavarovalnine skupnega nezgodnega in jamstvenega zavarovanja za leto 1940. in 1941. Zveza bo torej iz članskih prispevkov plačala sama zavarovalnino za enkratno nezgodno in jamstveno zavarovanje za vse člane.

Zahvaljujem se najtopleje vsem gg. lovcem, ki so spremili mojega pokojnega moža na zadnji poti, kakor tudi za venec ter prispevek 250 din, katerega mi je izročil g. Anton Stergar. — Ana Pirc, Zale pri Kamniku.

*

V **blag spomin pokojnega Ivana Sveta** — po domače »Gornika« iz Dolnje vasi pri Cerknici, so darovali pokojnikovi lovski tovariši ostanek zbirke za venec v znesku 60 din Zelenemu križu. Najlepša hvala!

Kinološke vesti

Nove psarne: JKS prijavlja v zaščito sledeče psarne:

Brezovica: za terijerje, lastnik Beno Gregorič, dvorni dobavitelj v Ljubljani, Prešernova ulica 5.

Kamnica: za športne pse, lastnica Marija Novak v Mariboru, Gosposka ulica 9; prejšnji lastnik Ivo Škorjanc, sedaj v Nemčiji, se izbriše.

Mestni log: za športne pse, lastnik Ivan Podobnik, policijski uradnik v Ljubljani, Koseskega ulica 22.

Staudegg: za športne pse, lastnik Henrik Staudinger v Mariboru, Krčevina, Ribniško selo 31 in

Pu Yy: za Chow Chow, lastnik dr. Rudolf Sadnik, zobozdravnik v Celju, Miklavžev hrib.

Zaščita teh psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov. — Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani bo priredilo v nedeljo, dne 13. oktobra t. l. jesensko vzrejo — »Spominsko tekmo Evgena Križaja« in poljsko tekmo ptičarjev. Prijave sprejema tajnik Mitja Krejči, Ljubljana, Wolfova 5/I, ter jih je poslati v najkrajšem času, najkasneje pa do 5. oktobra. Kasneje poslane prijave se ne bodo več upoštevale. Prijavam je priložiti rodovnik psa.

Prijavnina za vsakega psa znaša 50 din za člane, dvojno za nečlane; poklicni lovci, ki tekmujejo z lastnimi psi, ne plačajo prijavnine. Za poklicne lovce denarne nagrade po 300, 200 in 100 din, za druge vodnike predmetna darila.

Zbirališče bo ob pol 7 pred hotelom »Metropol« (Miklič) v Ljubljani, odhod pa točno ob 7 z avtobusom v lovišče Cerklje pri Kranju. Kdor reflektira na vožnjo z avtobusom, se mora prej prijaviti. Kosilo bo v lovišču, kjer bodo razglašeni tudi uspehi. Tajnik.

Oglasi

Lovski krog, skoraj nov, ugodno prodam. Naslov v upravi »Lovca«.

Prodám dvocevko petelinko kal. 16, dvocevko risanico kal. 16/9. Puški sta dobro ohranjeni in poceni. Na ogled: Ljubljana, Gledališka 7/III, vrata št. 11.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

France Kumer, preparator v Sv. Juriju ob Taboru. Prepariram vse vrste živali in montiram rogovje v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni. Ker izdelujem vse po najnovejšem sistemu, se toplo priporočam g. lovcem.

Kupim polrisanico, event. trocevko za 1200—1800 din, kal. 16 ali 12 in kroglo s plaščem 8/57 JR ali 9.3×72 ali podobno, event. zamenjam za dvocevko - petelinko kal. 12. Ponudbe z natančnim opisom puške na: Aleks. S. Berdjajev, Kotor, zetska banovina.

Lovski daljnogled Hensoldt 6×42, popolnoma nov, naprodaj za 1800 din. Naslov pove pisarna Lovskega društva v Ljubljani, Trdinova ulica št. 8.

Franz Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

- 1 dvocevka petelinka kal. 16/8 mm, 1500 din;
- 1 dvocevka Hamerles kal. 16/16 mm 2000 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 2500 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 3000 din.

Lovski koledar za oktober

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	6'12	17'27
21.	6'25	17'10
31.	6'38	16'56

Mesec je 1. in 30. v mlaju, 16. v ščipu.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarnju Albinu Sifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Oficirske, lovske,
terenske čizme,

Zahtevajte

gojzerice in športna
obutev po meri
prospekte!

Čizmarska zadruga z o. z.

ŽIRI — (NAD ŠKOFJO LOKO)

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

November

Foto A. Šusteršič (Atelier Tičar)

Stanko Lapuh

Že tisoč let časte lovci sv. Huberta

Kakor vsak stan, tako imamo tudi mi lovci svojega zavetnika in menda ga ni nimroda, ki bi mu bilo ime Hubert tuje! Menda jih je tudi zelo malo, ki bi ne poznali legende o izpreobrnjenju tega svetnika. Vendar je prav, če se naši lovci in lovski prijatelji seznanijo vsaj v glavnih obrisih z vsem historiatom, ki je nastal o sv. Hubertu, ker šele potem, ko dodobra nekaj spoznaš, veš prav ceniti!

O njegovem življenju pred izpreobrnjenjem, kakor tudi o njegovem poreklu je malo znanega, oziroma nam manjka zanesljivih biografskih podatkov. Kasneje nastala legenda, ki ve mnogo povedati o njem, pravi, da je bil njegov oče Bertrandus vojvoda v Akvitaniji in sorodnik Pipina Henistalskega. Še mlad je prišel Hubert na dvor Teoderika III., kralja Neustrije, in postal palatinski grof. Kot tak je živel zelo posvetno življenje, posvečeno bojnim igram in lovu. Ker pa je prišel v navzkrižje z nasilnim majordomom Erboinom, je zapustil burgundski dvor in odšel na Pipinov dvor, kjer si je kmalu pridobil velik ugled. Tu se je bil poročil

z grofico Floribono, ki pa je umrla kmalu po rojstvu prvorojenca Floriberta. Kot prej, tako se je tudi sedaj na avstrazijskem dvoru vdajal vedno pogostejše uživanju, veseljačenju in lovu.

Ko se je neke nedelje (neka druga legenda pravi, da je bil to veliki teden!) nahajal zopet na lovu v ardenskih gozdovih, medtem ko so bili drugi kristjani pri službi božji, se mu prikaže bel jelen, ki je imel med rogovjem blesteč križ. Žival izpregovori: »Če se ne izpreobrneš z vsem svojim srcem h Gospodu, boš v kratkem gorel v peklu.« Besede prikazni so Huberta-lovca tako pretresle, da takoj skoči s konja in kleče moli k Bogu. Potem se poda v Maastricht k škofu Lambertu ter se popolnoma podvrže njegovega duhovnemu vodstvu. Nato odloži vse častne službe: svojemu mlajšemu bratu izroči nasledstvo na vojvodskem prestolu ter sina edinca v vzgojo. Ko tako uredi posvetne zadeve, se umakne v samoto pustih Ardenov, kjer prebije sedem let kot puščavnik. Tedaj pa se mu prikaže v sanjah angel Gospodov in mu reče: »Hubert, zapusti samoto in pojdi v Rim!« Hubert uboga in poroma na grob prvakov apostolov.

Ker je bil leta 709. škof Lambert umorjen, je papež Sergij I. imenoval Huberta za njegovega naslednika in ga posvetil v škofa, dasi se je ta branil, češ da je nevreden tako visoke časti. Ko mu je papež, tako pravi dalje legenda, hotel obleči škofovska oblačila, je manjkala štola. Pristopil pa je angel Gospodov in podal Hubertu lepo, z zlatom pretkano štolo.

Po kasnejših zgodovinskih dognanjih Hubert ni bil sorodnik Pipinov, temveč temelji legendarična pripovedka na zamenjavi imen, kajti ime Hubert se je zamenjalo z imenom Hugobert, ki je bil oče Pipinove žene Plektrude. Od vseh ostalih sporočil iz njegove predškofovske dobe vemo zgodovinsko zanesljivo le to, da je bil res poročen in da ga je v škofovski oblasti nasledil sin Floribert. Šele odkar je postal škof, imamo o njem točnejše podatke. Eden izmed njegovih učencev je v barbarski latinščini opisal njegovo življenje. Da bi original popravil po obliki, kakor tudi po izrazih, ga je okoli leta 826, predelal učeni škof Jonas iz Orkansa. Ta spis pa je bil tudi edini vir in podlaga za kasnejša dela. Ta biografija pa nam tudi jasno pokaže, da si je Hubert postavil za vzornika svojega prednika sv. Lamberta; njegov lik mu je bil v izpodbudo žrtvovati se v čast božjo in v blagor vernikov in ničesar si ni bolj želel kot mučeniške krone. Da bi se popolnoma sprostil zemskih skrbi in se popolnoma posvetil dušnemu pastirstvu, je prodal vsa svoja bogata posestva, izkupiček pa razdelil med uboge. Z veliko gorečnostjo je oznanjeval besedo božjo; iz oddaljenih krajev so ga

hodili poslušat in premnogi so se izpreobrnili v najstrožji pokori, pravi biograf.

V Lüttichu, na kraju, kjer je bil umorjen njegov prednik Lambert, je l. 714. dal zgraditi krasno katedralo, kamor je l. 722. prenesel škofijski sedež. Večji del njegove škofije je obsegal gorate Ardene, kjer so se ohranili ostanki starogalskega poganstva. V svoji apostolski gorečnosti je bil na pogostih potovanjih — in tam, kjer so nekoč stali poganski žrtveniki, so vzrastle krščanske cerkve. To je bilo delo tistega, ki je nekoč oborožen z lokom in mečem prodiral za plenom v te temačne gozdove, sedaj pa je prodril s križem v roki v poslednjo ardensko vas! Kakor nad sv. Petrom, tako se je tudi nad njim izpolnila beseda Gospodova: »in odslej boš ljudi lovil«. Luka 5, 1—11. — Zato se sv. Hubert po pravici imenuje apostol Ardenov in ni čudno, če je že zgodaj po njegovi smrti njegovo češčenje zavzelo velik obseg in da je bilo do 16. stoletja samo v tem območju 21 njemu posvečenih cerkva! Gospod pa je poplačal svojega zvestega služabnika že na zemlji; podelil mu je dar čudežev; o nekaterih čudežih pripoveduje njegov življenjepisec kot očividec. Med drugim je napovedal svojo smrt že eno leto vnaprej. Vprav ko je posvečeval cerkev v Brabantu, se je v slovitem govoru poslovil od svojih ovčic. Nato pa ga je popadla mrzlica in le s težavo je prišel na cerkveno posestvo Fura (danes Tervueren med mestoma Löwen in Brüssel). Umrl je 30. maja l. 728.; pokopali so ga v Petrovi cerkvi v Lüttichu. Šestnajst let po njegovi smrti, dne 3. novembra l. 744. je dal njegov sin in naslednik škof Floribert v navzočnosti kralja Karlmana v svrhu kanonizacije zemske ostanke izkopati. Truplo je bilo še docela ohranjeno in je razširjalo prijetno vonjavo, piše sodobni biograf. Dne 21. septembra l. 825. pa je v prisotnosti cesarja Ludovika Pobožnega dal prenesti Waltcand, škof iz Lütticha, Hubertovo truplo v samostan Audain v Ardenih.

Njegov praznik so začeli praznovati na dan 3. novembra, t. j. na dan, ko je bil proglašen za svetnika. Toda ne samo v Ardenih, marveč tudi v obmejnih pokrajinah, kakor v okolici Trierja, na Luksenburškem, v Lotaringiji in Spodnjem Porenju je bil zelo razširjen njegov kult. Že v 10. stoletju so ga častili ardenski lovci kot svojega zaščitnika in so praznovali njegov god, s katerim so zaključili veliki lov. Bila je pri njih tudi udomačena splošna navada, darovati mu ne samo prvence, temveč tudi deseti del skozi vse leto uplenjene divjadi. Anonymus iz 11. stoletja ve mnogo povedati o lovskih čudežih, ki so se godili na priprošnje svetnikovo. Zlasti so se zatekali k njemu za pomoč oni, ki so trpeli na pasjih ali volčjih ugrizih in hydrofobiji. V 10. stoletju so imeli navado onim,

ki jih je ugriznil stekel pes, napraviti na čelu zarezo in vanjo položiti košček svetnikove štole.

Truplo sv. Huberta je od 13. stoletja dalje počivalo v srebrno-pozlačeni in z dragim kamenjem obloženi rakvi. Ko pa so v nemirni dobi reformacije hugenotje napadli opatijo sv. Huberta, jo izropali ter požgali, je med drugim tudi ta rakev izginila in je upanje, da bi se še kdaj našla, čeprav so menihi kasneje trdili, da so jo z nekaterimi dragocenostmi skrili — precej prazno.

Vneto čaščenje sv. Huberta je v preteklih stoletjih rodilo štiri viteške redove, ki so se imenovali »Hubertovi vitezi« in so bili aristokratsko-svetnega značaja.

Prvi tak viteški red sv. Huberta je bil l. 1416. ustanovljen v vojvodstvu Bar v Franciji. Ker je bil namen reda odstranjevati nasprotstva in zatirati sovražnosti ter gojiti prijateljstvo med posameznimi gradovi, so ga imenovali tudi »red zvestobe«. V dobi velike francoske revolucije je red preložil svoj sedež v Frankfurt o. M., za časa restavracije ga je vzel pod zaščito kralj Ludovik XVIII.; julijska revolucija l. 1830. pa mu je napravila konec. Redovni znak: osmerorogljat belo emajliran zlat križ, ki je imel v srednjem ščitu sliko sv. Huberta z jelenom. Nosili so ga na širokem, rdeče obrobljenem traku.

Drugi tak red je bil ustanovljen l. 1444. ob priliki neke zmage na Nemškem, dobljene baš na dan 3. novembra. V ta red je imelo dostop le višje plemstvo in tudi »članarina« je bila temu primerna! Knez n. pr. je plačal 200, grof pa 100 ducatov. Znak tega Hubertovega reda je bil: bel emajliran križ z osmimi roglji, ki so imeli na konicah zlate kroglice; iz križnih kotov so lili zlati žarki. Na okroglem srednjem ščitu pa je bil prikazan na zelenem polju sveti Hubert s hlapcem, konjem in psom. Člani so običajno nosili ta redovni križ obešen okoli vratu na ped širokem živordečem in zeleno obrobljenem traku, ki so ga pri raznih slovesnostih zamenjali z zlato verižico.

Na Češkem je l. 1725. ustanovil sv. Huberta viteški red grof Friderik Anton v. Sporek — in to prvenstveno z namenom, da povzdigne proslavo cesarjevega kronanja. Šele kasneje je red začel gojiti tudi pravo družabnost in se zanimati tudi za lovska vprašanja, spričo česar si je pridobil naklonjenost cesarja Karla VI. Užival je velik ugled tako pri češkem kakor pri bavarskem, saškem in šleskem plemstvu. Polagoma se je pa ta red spremenil v nekako »plemiško lovsko društvo«, ki ga je pa vzela sedemletna vojna (1756—1763).

Končno naj omenim še red sv. Huberta v Kelmorajnu tudi »red dobrote« imenovan. Ustanovil ga je l. 1746. kelmorajnski volivni

knez Klement Avgust, ki je bil v mladih letih strasten lovec in je bil — kot je v zrelejši dobi sam izjavil — po zaslugi sv. Huberta rešen premnogih nevarnosti. Znak reda je bil zlat prstan, na katerem je bila vgravirana znana scena Hubertovega izpreobrnjenja. V štatutih reda, v katerih se imenuje ustanovitelj »general reda dobrote«, je natanko določena obleka, služba božja i. dr. Ustanova sama pa je s smrtjo ustanovitelja propadla (l. 1761.).

*

Pri zaključni besedi naj še omenim, da sv. Hubert ni samo patron lovcev, ampak tudi zaščitnik naše divjadi. Veliko veselje bo slehern lovec napravil svojemu patronu, če bo na njegov god temeljito izprašal svojo lovsko vest. In če bo kaj našel, kar ni v skladu z lovsko pravičnostjo, ve, kaj mu je storiti, da bo nekoč mogel v večnih loviščih čistega srca pogledati v oči onemu, ki je na ardenskih gmajnah srečal jelena s križem...

Foto Vl. Leitgeb

Vodnikom

Zelo težko, prav za prav nemogoče, je iz vseh lastnosti, ki jih mora imeti vodnik, eno navesti, ki bi bila najvažnejša! Vse lastnosti, ki jih mora vodnik imeti, so tako pomembno važne, da šele v skupnosti odločijo moža za vodnika, ki bi mu z mirno vestjo oddali svojega četveronovega lovskega pomagača v šolanje.

Vzgoja in dresura lovskega psa je umetnost! Tudi na tem polju imamo genije. Večina lovcev pa niso geniji, temveč so le navadni vsakdanji pojavi vodnika-lovca. Žilavo pridni, vedno na novo poskušajoči, ki si prizadevajo, da svoj cilj vendarle dosežejo, da se umetnosti genija vsaj približajo in da dosežejo tudi dobre uspehe.

V vsakem geniju spi sila velikega udejstvovanja in čaka samo prilike, da se razvije. Tako tudi v vodniku, ki je poklican izoblikovati iz ptičarja izvrstno zasnovanega rabljivega psa.

*

Poznam in sem poznal — žalibog jih veliko že ni med nami — nekaj takih vodnikov-genijev, od katerih žari njihova volja na psa kakor električna iskra, ki ga neodoljivo prisili do pokorščine — pri vsem tem pa naredi iz ljubezni in naklonjenosti do vodnika vse, česar vodnik niti ne izreče. Kadar sem bil v njih družbi, sem jih vedno vzradoščen opazoval in skušal posnemati njih ravnanje. Končno sem prišel do prepričanja, da niso prav za prav nikdar imeli z vzgojo oziroma vodstvom težkoč. Vez med vodnikom in psom je bila takoj vpostavljena — razumela sta se!

To je tista prirojena umetnost vodnika, ki ga usposobi, da vsakega psa igraje nauči, seveda, ako ima pes prirojene lastnosti — v prvi vrsti pa izvrsten nos.

Če sem v začetku omenil, da je težko ugotoviti, katera vodnikova lastnost je najvažnejša, moram vseeno reči, da vendar le igrata zanesljivost in vestnost vodnika tako veliko vlogo, da ju moram staviti na prvo mesto. Vodnik, ki ima ti dve lastnosti in zna še kaj drugega, bo zastavil vse sile in ne bo prej miroval, preden ne bo dosegel svojega cilja. Ti vodniki imajo vest in če oddajo po zaključku šolanja psa, potem pričajo izrabljeni kremplji psov, da so pridno delali in da so bili veliko v prirodi, kar je najvažnejše.

Seveda je pogoj za vodnika, da nekaj zna in da ima lovsko prakso. Zaradi tega so mi tudi starejši vodniki najljubši.

Vodnik ptičarja mora biti zdrav mož, ki ga ne ovira niti najslabše vreme, in če je potrebno, mora stopiti tudi v vodo, čeprav mu sega do pleč.

Pravo in neomajno ljubezen do psa mora imeti vodnik v krvi.

Naši današnji čistokrvni ptičarji iz znanih najboljših legel so zelo občutljivi in prav kmalu spoznajo, kakšen človek je njihov vodnik. Če je vodnik pri ptičarju dosegel iskreno ljubezen, potem bo tudi lahko pri njem uspel. Kakor zatrjujejo, gre ljubezen skozi želodec. To velja tudi za psa.

Vesten vodnik bo dajal svojemu psu vedno dobro, nepokvarjeno in raznotero hrano, ki jo pač potrebuje posebno za časa razvoja rasti, da postane telo železno in udje mišičasti. Prav tako mora psu skrbeti za dobro, suho ležišče brez prepiha in golazni. To so sicer po sebi umevne stvari, ki bi jih ne bilo treba posebej omenjati. Omenim jih pa zato, ker so ozko zvezane s podobo vodnika, ki jo nameravam tu prikazati.

Žal sem se sam prepričal, koliko greše v tem pogledu tudi vodniki, ki se sicer smatrajo za neoporečne, brez greha!

Vodnik, ki ima psa vedno ob sebi, mi je najdražji. Poznam izvrstnega vodnika, ki deli svoje ležišče s psi. Da njegovi oskrbovanci nimajo bolh ter drugih zajedalcev in golazni, je jasno. Kuha jim hrano sam, seveda takšno, ki se jim prileže in ugaja. Da so mu njegovi psi z vso ljubeznijo vdani, mi bo vsak verjel. Njegovi psi imajo bleščečo dlako, iskre oči, njihova postava je brezhibna. Pri takih vodnikih je najprej pes, potem šele lastna oseba! To je prava ljubezen do psa, ki jo morajo imeti vodniki. Čeprav nimam nič proti temu, da so odrasli psi navadno v ogradi, mora biti pes med vzgojo vendarle pri vodniku.

Nasprotnik sem krute vzgoje in vodstva, ker sem v svoji praksi spoznal nekaj izvrstno zasnovanih ptičarjev, ki jih je taka nečloveška dresura za vedno pokvarila. Kazen je tudi potrebna, toda le v skrajnih primerih, ako se pes-gojenec dosledno noče pokoriti.

Kruti vodniki se često pritožujejo, da je pes premehak, da ga ne smejo prijeti, sicer postane rokobožen, ubežen. Taki vodniki dosežejo uspehe le s psi, ki imajo izvrstno zasnovo vseh lovskih lastnosti, da že sami vse znajo in naredo, ne da bi jih kdo učil oziroma vodil. Brez truda torej. S takimi psi imajo vodniki lahko uspehe na tekmah in žanjejo priznanja, ki jih pa nikakor ne zaslužijo, ker sami niso prav nič doprinesli. Veliko je pa razočaranje, če taki vodniki slučajno ne dobe psov z izvrstno zasnovo. Tedaj sežejo po biču — po kruti sili, ki take pse docela pokvari.

Od dobrega vodnika moramo zahtevati, da z vsakim psom individualno ravna. To je tudi ena glavnih lastnosti vodnika-genija. Pri učitelju se imenuje to pedagoška zmožnost. Ta dar je glavni faktor vseh pravih lastnosti, ki jih mora dober vodnik imeti.

Imamo tudi pse, ki jih moramo trje prijeti; pri večini pa vendar vse opravimo z ljubeznijo, dobro besedo, a poleg tega veliko dosežemo, kakor sem že prej omenil, z dobrim prigrizkom. Od vestnega vodnika moremo zahtevati, da ptičarja, ki ga iz katerega koli vzroka ne more prisiliti do dela, čimprej mogoče vrne lastniku.

Šolanje psa je pogodba, sklenjena med dvema osebama, in ta se mora izvršiti. Za dober denar hočem tudi dobro! Ako vodnik pogodbe ne more izpolniti, se mora naročitelj prepričati, kaj je temu vzrok. Če je kriv vodnik, je treba vse storiti, da — tudi z javnim ožigosanjem v listih — obvarujemo vsaj druge lastnike.

Dober vodnik ima svoj sistem pri delu. Vodnik, ki ima veliko lovsko prakso, natančno ve, kako mora z učenjem začeti in kateri sistem ima uporabiti. Vsak letni čas ima v šolanju rabljivega psa svojo nalogo in lovski koledar igra pri tem svojo vlogo. Veliko škodo napravi vodnik, če preide s psom, ki ni zadosti šolan, v prakso. Prav gotovo mu bo pri prvi priliki odpovedal, in če tedaj ni vodnik na mestu — kot prej povedano — je tu nesreča.

Naši čistokrvni plemeniti ptičarji imajo izvrsten spomin za nepravilne kazni. Ne pozabijo nikdar, če jih je vodnik kaznoval nepravilno. Pri sistematičnem delu s psom ne more nikdar priti do takih pogrškov. Dobremu vodniku mora biti prirojena angelska potrpežljivost. S to bo pri ptičarju vse dosegel. Nekateri pa povzročajo vodniku s svojo trmo in težkim doumevanjem veliko truda in nevolje. Vodnik, ki v takih primerih ohrani hladno kri in potrpežljivost, je vse hvale vreden. Vodnik mora imeti značaj in trdno, neupogljivo voljo za doseg svojega cilja, četudi je pot trnjeva in strma. Tembolj zasluži za vestno delo dobro nagrado.

Če od vodnika zahtevamo dobro delo, mu moramo dati tudi časa, ki je potreben za tako delo. Vsako znanje zahteva prakso in praksa zahteva čas. Velikokrat se pripeti, da so psi, ki so pri izvrstnih vodnikih in pred objektivnimi sodniki pokazali vse dobrote in odlike, pri izmenjavi lastnika odpovedali. Največkrat je vzrok ta, da novi lastniki-vodniki, ki so sicer lovci, o vodstvu psa-ptičarja nič ne razumejo. Včasih je pa tudi vzrok, da takim psom manjka praksa, ki jih edina usposobi za porabnega psa. To naj ve vsak lastnik, ki da psa v šolanje, in zato naj ga pusti po dovršeni dresuri še nekaj mesecev v praksi pri vodniku.

Poskusil sem na kratko orisati lastnosti, ki jih mora vodnik ptičarjev — psov za rabo — imeti. Če so me lovci in vodniki razumeli, sem svoj namen dosegel.

Lovski blagor in priznanje našim sposobnim vodnikom, ki so s srcem v tem poklicu!

H. Gagern

O spačniku*

Vsak lovec odda enkrat svoj prvi strel in zaključi svoje lovsko udejstvovanje z zadnjim strelom. Kar leži vmes, je njegovo lovsko življenje s tisočerimi spomini na lepe uspehe in na bridko razočaranje. Ti spomini so tem bogatejši, čim večja je časovna razdalja med prvim in zadnjim strelom, čim bolj je bil povezan lovec z naravo ter čim jasneje je gledalo njegovo oko in čim fineje je slišalo njegovo uho.

Božja previdnost nam prikriva v svoji neskončni usmiljenosti čas zadnjega strela. Če je pa za teboj od prvega strela že več kot 50 pomladi, potem ni več daleč zadnji strel in je čas, da izkoplješ iz svojih lovskih spominov, kar bi bilo zanimivo in koristno za naš lovski naraščaj.

Tako posežem tudi jaz danes v svoje spomine, da poročam o doživljaju, ki sem ga doživel pred mnogimi leti po posebni naklonjenosti Diane.

Mnogim bralcem je najbrž prav malo znano o spačniku, malokdo da je imel priliko slišati, videti, še manj jih je prišlo do strela nanj.

Leta 1909. je bilo. Sam nisem imel lovišča z divjimi petelini, pa ga tudi nisem potreboval, kajti moj svak s svojimi 120 kg teže se je kljub močnim gorskim konjičem, kljub nalašč zanj napravljenemu dvokolesnemu gorskemu lovskemu vozičku, kljub izvrstnim puškam in kljub polnim zabojem streliva težko dal do tega pripraviti, da bi obiskal svoje bogato planinsko lovišče. Zadrževal se je rajši v bližini svoje vinske kleti, a se je veselil, če so imeli

* Spačnik = spakovalec je tisti, ki se spakuje; spak(a), spaček, spakec je oni, ki je spačen. — V besedni igri trapez-spakec (str. 5) je pravičen izraz za spačka.

Ur.

njegovi lovski gostje uspeh. Pri tem izredno dobrem možu sem bil v njegovih najetih loviščih in v njegovem malem lastnem lovišču na Koroškem vedno dobrodošel gost. Tako sem dobil tudi spomladi omenjenega leta brzojavko: »Petelini pojo, pridi takoj!« In prišel sem...

Moj stari prijatelj, hišni lovec ad honores, Boštjan Kölbl, me je sprejel pred svakovim gradičem, kamor sem se pripeljal z železniške postaje z vozom. Videlo se mu je, da je komaj čakal, da mi je s hrapavim glasom zatrobil v uho svojo novico: »Pomislite, gospod, pri Stajah imamo pravega trapca. Še danes zjutraj sva ga videla jaz in Konrad. Celo jaz s svojimi gluhi ušesi sem ga slišal. Pravim vam, 70 let in še več sem star, vedno sem bil lovski čuvaj, lovišče poznam kot svoj žep, a kaj takega še nisem doživel! Ko bi ne bil tako gluhi in slepi ter bi ne bile moje noge tako trde, bi vas sam peljal na tega petelina. Tako bo pa moral na mojo žalost to storiti ali Konrad ali pa moj sin Anton.«

To njegovo »žalost« sem razumel in, da bi nagradil dobrega starca vsaj za njegovo novico, sem mu potisnil v žep telovnika srebrnik. Kakor da bi pritisnil na gumb godbenega avtomata, se je sprožil starčev hrapavi glas, da bi mi ponazoril petje svojega trapca. Lotil se je njega samega zanos ljubezni željnega petelina in zatrjeval mi je, da pojde nocoj tudi sam na petelina, kajti trapca morate ustreliti samo vi. To je že dogovorjeno! Tudi milostljivi gospod svak misli tako. Njega namreč ne bi spravilo nad trapca niti deset konj.«

»Ampak, ljubi Boštjan, petelin se ne imenuje trapec, temveč spakec!«

»O ne! Ta je trapec. Če ga boste slišali peti in videli plesati, boste sami rekli, da je trapa.«

Šele po tem razgovoru s starim Boštjanom sem se pozdravil s svakom, čigar prve besede so bile: »Ne bi te prosil tako nujno, da pridi, toda ne gre za velikega petelina, ampak za spačnika, ki poje danes tu, jutri tam, tretji dan pa morda nikjer. Zato ne smemo odlašati, ustreliti ga pa moraš ti.«

Hitro sva napravila načrt: Konrad bo jahal z menoj k Stajam, Anton pa pojde peš naprej in naju počaka pri križu ter odpelje konja od tam domov. K počitku sploh ne bomo legli.

Nekoliko ur nato sta čakala krepka gorska konja osedlana pred gradičem. Po globoko zarezanih, strmih potih sta stopala neverjetno hitro in varno skozi temo visoke jelovine. Skoraj tri ure sva jahala s Konradom, ko se nama je zabliskala na odprti višini Antonova leščerba in se je pokazal pri jasnem nebu obris

križa ob poti. Oznojena konja sva izročila Antonu, s Konradom sva pa hodila peš do rastišča še skoraj celo uro. Ko sva prišla do cilja, naju je obdajala še temna noč. Imela sva še dovolj časa razgovarjati se o raznih vprašanjih današnjega lova, kajti šlo ni za zaskakovanje velikega petelina, temveč za navade spačnika, katerih nisva poznala iz prakse niti jaz niti Konrad, ki sem ga sicer cenil kot zelo izkušenega gorskega lovca.

»Kako bova petelina naskočila? Saj nima stalnega napeva kot veliki petelin! Tu ni govora o klepanju, klonku in škripanju. Slišijo se le vreščeci, hropeči, škripajoči glasovi brez ritma, brez od-mora, medtem ko pevec krepko udarja s perutnicami in se nemirno prestavlja v vršičku jelke. Včeraj in predvčerajšnjim sem ga gledal in poslušal, zaskočiti si ga pa nisem upal, da bi ga ne pregnal.« Tako nekako je izražal svoje pomisleke Konrad, ki ni bil sicer nikdar v zadregi.

»Najbolje je, Konrad, da si ne beliva glave. Malodušna ne smeva postati. Položaj sam nama pokaže, kaj bo najbolje. Preudarnost, previdnost in odločnost naj naju vodijo! Zanašam se na vaše oko in uho, drugo bodi moja stvar...«

Niti sapice ni bilo. Globoko je spala narava. Na mračnem pomladanskem nebu so gorele zvezde. Toda že so se kazali na vzhodnem obzorju težki obrisi razpokanih, starih jelk, ki tvorijo scenerijo žalostne zaljubljenega pevca. Zamaknjen v čar skrivnostno prebujajočega se jutra sem pozabil, da zaslišujem petelina. Kar okrene Konrad naglo svojo glavo k meni.

»Ali ga čujete?... To je on!... Tam pri velikih jelkah, prav tam, kjer je bil včeraj... Ali ga še ne čujete?...«

»Zdaj ga slišim... Toda to ne zveni nikakor po petju petelina... Tako torej poje!«

Že so se čuli tudi udarci perutnic.

Da bi zaskočil takoj petelina, ni imelo smisla. 300—400 korakov, ki so me ločili od njega, bi napravil v nekaj minutah in bi stal pred njim brez strelne svetlobe za kroglo. Z zrnjem si pa nisem

upal streljati nanj na tako višino. S svojo malokalibrsko trocevko sem bil prevrnil že marsikaterega ruševca pri sončnem petju z macesnovega vrha.

»Toda, Konrad, če naju kokoši izdajo in petelin obmolkne, potem posnemajte takoj kokanje kokoši, kar znate izvrstno!«

Na te besede se je Konrad nasmehnil: »Tu ni daleč naokrog niti petelina niti kokoši. Odkar ta tu trapà, je rastišče izumrlo. Vse je pregnal. Za njegovo popevkanje se ne briga nobena kokoš.«

Z dolgimi, tihimi koraki sva se plazila v kritju k skupini visokih jelk. Star pregovor, da je med ustnicami in robom čaše dolga razdalja, je našel tu svoje potrdilo. Kaj leži danes med slišanjem in gledanjem petelina ter med napetost in pričakovanje razrešujočim strelom? Ali bom sploh petelina pravočasno zagledal? Ali bo po ugledanju še pel ali jo potegnil? Ali ne bi morda odvrnila smrtonosne krogle od pevčevih prsi varujoča veja? Ali ima tudi ta izrodek očetovo previdnost in na vsakem peresu oko?

Kakor da bi bil slišal moje misli, je spačnik utihnil. Ali kaj sumi? Ali se že poteza, da odfrči v naslednjem trenutku? Ali pa le nabira sapo za nadaljnjo godbo?

Mučnih deset minut stojiva s Konradom kot pribita, ne da bi mogla videti cilj svojih želja, od katerega naju loči morda le 150 korakov. Minute postajajo večnost. No, usmilil se naju je. Krepek udarec s perutnicami pretrga mučno tišino in da capo al fine con fortissime se začne.

Zdaj ga tudi ni več težko zagledati na majajoči se veji blizu visokega vrha. Izdaja ga neprestano prestopanje in skakanje, da ga ugleda lahko tudi nevajeno oko. Svoje čudne glasove izpušča zdaj iz globoko, zdaj iz visoko stegnjenega vratu. Kaj takega nisem nikdar ne videl ne slišal. Ali naj streljam? Z zrnjem? S tem ga ne dosežem. Ali se sploh že vidi prek zreljšča in muhe? Da. Torej... Toda med ustnicami in robom čaše... Prva krogla se je izgubila v svetovnem prostoru, ljubezni pijani akrobat pa je trpal dalje v čezmernih kretnjah vroče erotike, dokler ni napravila konca brezplodnim ljubezenskim izlivom druga krogla.

Brezglasna tišina... Skozi gosto vejevje stare jelke drsi mrtvi vitez na mračnoplavi sneg, čez katerega se tresoč razpne lepa pahljača... Svetla kapljica krvi polzi iz močnih pevčevih prsi na mehki sneg...

Končano je... Končan je tudi lovski doživljaj, ki se ne povrne več...

Ob osmih sem že pri svojem svaku. Smrčal je še v postelji. Plen sem mu položil čez obraz, kar pa ni vzel za zlo, ampak za dobrodošel povod, da je odprl mnogim steklenicam vrat.

Seveda smo si spačnika dobro ogledali in ga primerjali z opisom prof. Wurma. Kar je napisal ta raziskovalec o zunanjih značih spačnika, smo našli vse potrjeno. V splošnem napravlja spačnik bolj vtis ruševca, kateremu je podoben tudi živ po svojem veseljem, urnem obnašanju. Tudi barve ima večinoma od ruševca. Temno, jeklenomodro se svetijo glava, vrat in prsi. Kljun je skoraj črn. Na hrbtu je perje sivorjavo. Notranja stran peruti je zelo svetla kot pri ruševcu, zunanja stran pa brez belih pasov, ki so le slabo nakazani. Spodnji del repa je kot pri velikem petelinu, le bolj je pomešana bela in rjava barva. Najbolj značilna spojitev obojestranske dedine se kaže pri pahljači, kjer je srpasta oblika le naznačena, barve je pa iste kot pri ruševcu. Nobenih belih pikic ni na repnih peresih, pač pa je nekaj belih peresc na prsih. Tudi resice ima.

Po velikosti je spačnik sredi med velikim petelinom in ruševcem. Redek je in razploditve nezmožen. Ali se izvale iz enega gnezda samo spačniki, ni verjetno dognano in zavisi od zvestobe divje kokoši.

Kjer so si rastišča velikega in malega petelina blizu ali segajo drugo v drugo, se vmeša ljubezni željni mali petelin v zakon velikega petelina, ker se prične rasti velikega petelina prej kot malega. Tako pride do križanja in do spačnikov.

Kaj se je zgodilo z mojim spačnikom pozneje, hočem tudi povedati. Nikdar nisem bil velik prijatelj nagačenih lovilcev moljev, zato sem podaril spačnika svaku, da bi ga uvrstil med druge svoje trofeje v lovski dvorani. Še isti dan smo odposlali petelina mojstru Hodku, svetovno znanemu preparatorju na Dunaju, z mojo risbo. kako držo naj da petelinu. Pripisali smo tudi, naj sporoči približno ceno svojega dela.

Čez nekaj dni je prispelo sprejemno potrdilo Hodka in sporočilo, da se bo pri gačenju tega izredno lepega spačnika potrudil, kar bo mogel. Računal ne bo ničesar, zato pa se mu naj dovoli obdržati prepariranega spačnika do kraja velike mednarodne lovske razstave na Dunaju l. 1910. Te razstave da se namreč misli udeležiti z veliko zbirko svojih del in z najredkejšimi eksemplari ptičev, manjka mu pa spačnik. Tej Hodkovi želji je moj svak rad ustregel.

Ko je l. 1910. odprla velika mednarodna lovska razstava na Dunaju svoja vrata, je šla moja prva pot k zbirki Hodka. Na mahom obrasli jelovi veji je stal moj stari prijatelj s Staj zelo naravno mojstrsko prepariran, skoraj živ, pod njim pa napis z datumom in mojim imenom kot upleniteljem.

Vedel sem, da je na vsej razstavi samo še en spačnik. Tudi tega sem poiskal. Toda o joj! Kaka žalostna nakaza je bila to v primeri z mojim v vseh barvah krasno se lesketajočim, ponosnim vitezom! Obledela, zgrbljena in od moljev načeta mumija z brezizraznimi očmi in z žalostno držo je čepela na štelju, ki bi bil spadal že dolgo v peč. Nekoliko častihlepja, nevoščljivosti in ljubosumnosti je nam lovcem dovoljeno, toda v tem primeru mi ta čuvstva v resnici niso bila potrebna. Moj tekmeč je bil ne-nevaren in prav za prav pomilovanja vreden, da se je pokazal na razstavi. Vendar pa je buljilo mnogo obiskovalcev vanj. Ta ptičja mumija je bila namreč v neki meri zgodovinska, ne sicer tako kot mumija egiptovskega kralja Ramsesa ali Tutankamena. Izvirala je iz zadnje četrti minulega stoletja in je postala slavna po svojem uplenitlju. Omenja jo tudi prof. Wurm v svoji knjigi.

Avstrijski prestolonaslednik Rudolf, kateremu je postavila nekaj let pozneje na lovskem gradiču Mayerlingu skrivnostna krogla piko na koncu njegove velike ljubavne žaloigre, je ustrelil tega spačnika za časa petja.

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Sledi konec.)

22.

Kdor veliko strelja, veliko zgreši, pravijo. Tudi to sem do obupa skusil. Naročil sem novo večjo množino nabojev. Večjo vedno zato, ker pri največji natančnosti dve seriji izdelkov nikoli nista popolnoma enaki in je treba z novimi naboji puško navadno nanovo pristreliti. Sreča, da mi je puškar ob zagotovitlu na dušo o popolni enakosti nabojev poslal le nekaj teh, ker ni imel ravno zaloge.

Spočetka sem se čudil, potem klel in nazadnje obupal, ker nisem niti ob poskusih v tarčo mogel ugotoviti, ali je za nič fant, puška ali naboji. Ko pa sta mi od petih v puški odpovedala kar dva naboja, sem puškarja tako umil, da bi postal bel, če bi bil zamorec. To je pomagalo in puška je ob novih nabojih z majhnim nadstrelom zopet brez pomote delovala.

Tisto jesen me je bilo pred lovcem sram in nisem si upal več streljati. Spominjam se, da sem pripravno ležeč na 200 do 300 korakov obstreljeval staro kozo. Ko sem izpraznil repetirko bog ve kam, sem vrgel poleno na ramo in z višine 2000 metrov brez besede in postanka pritaval domov. Parkrat sem doživel tak poraz in tako sem zgubil zaupanje vase in v puško, da sem tudi s polrisanico, ki je streljala kakor pesem, jel mazati, mnogo zgrešil ali celo zastrelil, kar se mi je sicer sila redko primerilo. Kar mučno mi je bilo, če mi je lovec poročal kaj o gamsih ali po strani vprašal, kdaj bi dobili njihove deleže. Bolestno se je dojmila zavest te nemoči v meni tako, se mi zdi, da posihmal vendarle nisem dosegel tistih uspehov kakor prej. Majhen dvom se je večkrat kradel v misli pred strelom in to je toliko hromelo voljo, da sem večkrat zgrešil, kot bi bilo po-

trebno. Prej sem neomajno veroval in nikoli mi ni dvom o neuspehu strela, ako sem ga utegnil pripraviti, rušil koncentracije volje. Kajti pri tem občutljivem in prenatančnem delu mora biti strelec duhovno zbran in usmerjen z vsemi mislimi, čuti in voljo samo na to. Lov je razvedrilo, pravijo. Res je, sicer bi ne bil zabava in užitek. Toda gamski lovec, ki hoče v streljanju na divjad imeti zanesljive uspehe, mora priti že razvedren do strela. Vse, kar tlači duha in srce (skrb, žalost, razburjenje) ob strelu, rekel bi, se obesi tudi na kroglo ter jo moti in odvrča s prave zmagovite poti. Zato je lov užitek in nudi zadoščenje le tedaj, kadar se mu zbranega duha predaš ves brez pridržkov.

Zgrešenih strellov na gamse mi ni bilo nikoli žal, pač pa slabih, zlasti ako se mi je vendarle primerilo, da ob vseh naporih obstreljene živali nisem mogel dobiti. O tem lovec ne govori rad, a mnogo misli na to.

Enega takih slabih strellov ne morem pozabiti. Vedno še mi stoji pred očmi gams s srpi kakor iz tisoč in ene noči. Roglji so bili na ven ukrivljeni, loki veliki in konice obrnjene vsaksebi tako, da je bil videti razmak teh večji kot pa krivina na vrhu. Od spre-daj gledano stebila rogljev niso pokrivala zadaj navzdol zavitih srpov, ampak so se ti videli levo in desno od steblov v znatnem odstoju. Že oblika rogljev je bila nekaj posebnega, edinstvenega. Kakšna šele je izgledala višina in dolžina, ki se je risala na nebu!

Z lovcem Kugvom sva zijala kakor v prikazen. Sredi decem-bra je bilo in v gorah silno snega, tako da je gamse pognalo nizko v doline. Zato sva šla gledat v Rebro, to je skalovito in plazovito predgorje takoj nad vasmi od Begunj do Most. Tam so stalni domači gamsi, a zaradi izkušenj in grmovja s puško le redko in le slučajno dosegljivi, sicer pa nič plašni. Lažje je dobiti tam »prišleke« ob hudih zimah, posebno če se ustavijo za Skokom. To je velika strma skala, ki štrli kvišku kot mogočna škrbina razpalega zoba. Tam pridejo gamsi tako nizko, da vidijo na uro v stolpu rodinske cerkve. Do tja sva se prismukala skozi sneg in grmovje, ne da bi bila kaj opazila, ter se ustavila pod borovcem. Kmalu se je pod sedlom nad spodnjo skalo prikazal mlad gams in se mirno pasel v bregu.

Jelo naju je že zebsti in zato sem posnel tistega kozleta, da bi ne bila prazna kakor že tri tedne skoz. Po strelu sva obsedela, če bi se kje še kaj po poku splašeno pokazalo. Ni se še nešteti odmev dobro razletel, ko začno vreti čez sedlo izza spodnje skale gamsi in se poskakujoč umikati proti gornji skali, kjer gredo čez greben za Zavrhe in čez Kališča v Begunjščico. Med 200 in 300 koraki so bili daleč ter sva vsakega, ki je prišel preko sedla, kjer je navadno malo postal, proti nebu lahko ocenila. Kozarija in mladina se je

gnetla. Potem se je vrsta utrjala in zadnji je živo odskočil s sedla. Za tem se pa pomakne na nebo tista prikazen. Kugu je kar zastokal in očem nisem mogel verjeti. Bolj, mislim, ni drhtel trentarski lovec, ko je meril na zlatoroga. Saj to je tisto, dejal bi, sol v jedi. Toda preveč ne sme biti osoljena, sicer je najboljša neužitna in pušča slab okus. Podobno je z lovsko mrzlico. Križ je mrzlično plesal po črni postavi, ki bi lahko vsak čas in za vedno zginila. Lovec je pri-ganjal. Nerodno sem čepel ob borovcu, vse je bilo na poti in ne-pripravno. Tisti bajni srpi so izžarevali skrivnostno moč, da je tiščalo in trepetalo v prsih.

Po strelu se je kozel zdrznil in sunkoma pognal nazaj. Z zadoščenjem je obenem planil dvom skozi možgane, kajti dober strel bi ga bil drugače zamajal. Kar naprej sva strmela v sedlo in po-doživljala prikazen. Medtem se pa nekaj više na grebenu pojavi v divjih skokih mogočen gams in brezglavo drvi navzgor. Takoj je bilo jasno. Že je križ drvel za njim skozi grmovje in ga skušal ujeti. Toda hitrica, beganje cik-cak med grmovjem in oddaljenost niso pustili krogli poleta. Pod vrhom zgornje skale ga je ustavila večja peč, da je zastal. Dih pozneje se je prav v dolgi dlaki nad pleči zabliskala skala, da je gams od strahu klecnil in zdiviljal za rob. Nadstrelil sem ga, ker sem računal, da je dlje, kot je bilo.

Kako sva vsak kamenček in vsako ped sveta in vsako kapljico krvi in vsako dlako na njegovem sledu desetkrat preiskala, da bi ugotovila lego strele, ni treba, da povem. Povsem sva bila edina, da je prvi strel, ki ga je pogodil, prenizko, a drugi razen dlake ni nič prijel. Vendar ga čez skalo Skoka nisva zasledovala v bojazni, če je le toliko ranjen, da bo v drugem hribu legel, da ga ne spodiva. Tudi sonce je hitro padalo h goram in ugnana sva bila. Da bi bila šla na skalo!

Drugi dan je lovec ugotovil po krvavi posteljci v snegu, da je gams ležal na dveh mestih, a je moral iti še ponoči čez in v Begunjsčico. Lepo bi ga bil popravil z vrh Skoka. Leto dni se mi je redno sanjalo o njem.

Nek pregovor govori o debelem krompirju in kmetu. Tak lovski kmet je baje pospravil nekaj let kasneje, kakor sem zvedel, ta debeli krompir v sosednjem lovišču.

Vedno je tista trofeja najboljša, ki je ne dobimo — ker do-mišljija nima meja.

23.

Družba obrazi človeka in pušča na njem svoj pečat. Tudi strelni daljnogled rad vtisne lovcu svoj žig kot znamenje pobiljšega znanstva. Polmesečna brazgotina ali kaj podobnega okrog obrvi na čelu

ali na nosu je največkrat posledica pretesnega prijateljstva, lovčeve površnosti ali nerodnosti.

Tudi jaz sem odnesel tak spomin, ki mi ga je repetirka zapustila s posredovanjem strelnega daljnogleda, in sicer natančno na kljuki nosa. Morda zato, ker moj nos s svojo »krepostjo« ne dela ravno sramote gorenjskim nosovom. Vsekakor pa moram pripomniti, da tega vročega in krvavega poljuba nisem dobil po nerodnosti, temveč natančno premišljeno in preračunano. Celo to sem lovcu napovedal, da mi nosu najbrž ne bo razbilo, pač pa brez krvi da ne bo.

Nad Vrati v Stolu sem zalezoval tropič treh, štirih gamsov zaradi velike stare kože. Z lovcem sva porabila vse potrpljenje in spretnosti, da sva se ukradla s planinske steze pri Spodnji guti na levo čez globok plazovit jarek ali dolino, ki drži izmed obeh Stolov navzdol preko studenca skozi tesen Vrat v Gačo. Prav na blizu za tiste razmere — na kakih 150 korakov — sva jih zalezla. Po tistih rebrih štrle iz pobočja večje krnaste skale, navadno obdane z ruševjem, in te dajo kritje. V tako skalo sem se skozi ruševje zalezal in res prav zalezal. Zgornji del skale je bil proti dolini navpično odrezan in toliko visok, da sem čezenj ravno videl gamse, a previsok, da bi mogel streljati. Nazaj skozi ruševje in na desno okoli v sedlo nad skalo ni kazalo, ker bi gamsi nikakor ne zdržali. Tudi zapadna stran skale je bila navpična s poševno razpoko, iz katere je rasel rušev grm, ki me je kril. Po dolгих poskusih se mi je posrečilo zasidrati za pol stopala čevelj leve noge v razpoki, medtem ko mi je drugo, precej nižje in za silo oprl lovec s palico, da mi ni visela v zraku. Z desno roko sem se oklepal skale in prsi tiščal ob steno, da nisem preveč visel na ven. Za streljanje sem imel prosto torej le levico in puške nisem mogel opreti v desno ramo, ker je zaradi skale ni bilo mogoče potisniti naprej. Puško sem zaklinil med skalo in ruševo vejo, da je kar za silo držalo. Streljati bi moral precej strmo poševno navzgor. Čez desno ramo sem obesil v svitek zvito pelerino in jo spredaj zatlačil pod zapeto suknjo. Napraviti sem moral umetno oporo za kopito, ker sem mogel kopito opreti le ob prsi pod brado. Puško sem moral zaradi skale zaviti malo v levo in tako je prišel nos na svoj račun. Računal sem, da na to daljavo podvitost puške ne bo na lego zadetka preveč vplivala. Toda spoznal sem, ko sem poskušal, kako bom z levico držal in sprožil puško, da mi bo neizogibno ob sunku zdrknila ob prsih in daljnogled meni na nos. Med poskušanjem se mi je to brez strela kar dvakrat zgodilo.

Lovec mi razen slabotne opore s palico ni mogel nuditi nobene pomoči, ker tudi ni bilo prav nobenega prostorčka, da bi bil pri-

stopil bliže, če bi me ne bilo treba spodaj opirati. Skušal sem celo prevezati nos z robcem, kar nikakor ni šlo. Po dolgem trudu sem izjavil Kugvu — mojemu četrtemu lovcu Francu —, da si ne pustim razbiti nosu in da odstopam. A lovska kri, star lovec, strasten kakor lovski pes na strel, ni odnehal. Nazadnje sem samo še preiskoval, v koliki meri me bo daljnogled udaril. Dejansko sem tvegall, da mi razbije nosno kost, če mi le količkaj izpodleti. Toda kolikokrat tvega gamsji lovec brez premisleka mnogo več!

Ko se je v travnatem plaziču sesedla koza, se je s kljuge mojega nosu pocedila kri, ki je prav svojeglavno dolgo kapljala. Četrte ure za tem sem skoraj z istega mesta, samo ležeč vrhu skale, podrl čednega kozla, ki ga je prvi pok splasil nekje spodaj v Rjavih pečeh in je bežal v inozemstvo. Z levico sem tiščal med strelom robec na nos, da sem krotill kri.

Blizu tam, če ne prav na tisti skali, sem doživel, kako je kozel v prsku brljav, radoveden in bedast. Sicer pa ljubezen ne dela nikjer izjem.

V začetku zadnje tretjine novembra sva z lovцем od spodnje pastirske kočee, ki je sedaj zopet zgoraj »Pri stari guti«, ugotovilla dva boljša in dva slabša kozla v rebreh Zelene doline. Do določene skale pa nisva prišla neopaženo in se je prvi trop umaknil. Na srečo ni planil takoj na Koroško, temveč je na vrhu obstal in se po dolgem obotavljanju — bril je močen sever — spustil tostran nazaj v tretjo dolino od naju. Dolgo se ni nič pokazalo in šele ko je minilo polovico dopoldne, so se pod vrhom pojaville posamezne koze. Za njimi so oživille okoliški robovi, katere so zasedli kozli. Od časa do časa so zginili, očitvidno so se malo zapodili ali zavrnilli kake koze, a v splošnem niso bili živahni. Ko so prve koze dosegille greben, jih je zavrnil močen kozel in se postavil na vrhu na stražo, da bi ne ušle čez. Na drugi rob se je postavil tekmecc in cela večnost je potekla v tem položaju. Kozel je bil kakega pol kilometra oddaljen, a zalez popolnoma nemogoč.

Ker koze niso mogle čez, so se pod grebenom počasi pasle proti nama. To je trajallo tolilko časa, da se je veter prevrgell in koze so se umaknille na varno. Kozel to videč, se je pomaknil po grebenu do prehoda in z nosom preiskoval kozje sledove. To sem hotel izrabiti, da bi bil dosegell skalo nad sabo in sem se vil skozi ruševje navzgor. Toda kozel me je hitro zapazill, dvignill glavo in nepremično strmell name. Ujel me je v prav nerodnem položaju.

Čez čas se je jel prestopati, kot bi razmišljall, kaj naj stori. Naenkrat se pa spusti za robom navzdol in še preden sem se zavedell, je stal za polovico bliže na neki skali. Nekaj je prhall, privzdigoval noge in s pošev držečo glavo zijall vame. Zarit med ruševje nisem

mogel streljati. Gams malo postoji in plane navzdol naravnost proti meni. Pred menoj je bila dolina tako, da se mi je za hip skril. To sem hotel izrabiti, da bi se bil izmotal iz vejevja. Komaj sem pa ganil, se pojavi na sedlu pred skalo gams, ki je v hitrem koraku stopal po ozkem pomolu proti robu, pod katerim sem ždel jaz. Nazadnje je bila moja glava le še meter od njegovih prednjih nog. Ves čas je prhal in godrnjal, privzdigoval nozdrvi in rahlo piskal ali jecal. Po vedenju in glasovih sem sodil, da je jezen in išče tekmeča. Parkrat je šel po šiji sedla sem in tja in nazadnje sva se

ujela z očmi. Obstal je, ponovno zaprhal in potem med napetim opazovanjem lovil veter in tiho sigal. Težko je to podati. Zdelo se mi je, kot da se ves čas s seboj pogovarja, ker so mu zdržema uhajali iz ust in nosa šumeči tihi glasovi.

Oči in gmota v ruševju so mu postali sumljivi, da je odskočil za rob, a se takoj vrnil. To je večkrat ponovil in vsakokrat je dlje odskočil. Ker sem spoznal, da v takim položaju ne morem ganiti, sem ne glede na gamsa zlezel iz grmovja na sedlo. Ko me je zapazil in morda spoznal, je v velikih skokih odskočil čez dolino. A komaj 50 korakov stran je obstal in se obrnil. Medtem sem ga v naglici gladko zgrešil, ker nisem računal, da bo kaj

obstal. Po puku je takoj obstal in se zasukal proti meni. Naglica ni nikoli prida in še dve krogli sem poslal v pesek. Šele ko je bil najmanj štirikrat tako daleč nad menoj in je v silnem begu malo zastal, sem ga vrgel po bregu, da se je privalil pod noge. Zaljubljeni bedak z majhno pametjo in velikimi roglji! (107,9 točk.)

Enkrat, in sicer 27. novembra 1932, se mi je tudi zgodilo, da sem ustrelil skopljenca. Bil je petleten tolst gams, popolnoma brez mod. Na koži se je komaj poznala lepo zarastla brazgotina. Na enem stegnu med kračami ob ritnici je bila pa v mišicah vdolbina, ki je kazala na strel. Predstavljam si tako, da je bil gams od spre-daj ali od zadaj v taki drži telesa podstreljen in je krogla oprabila to delo.

Z župnice sva z lovцем zapazila, da se v plazu pod Ajdino pase gams. Namenjena sva bila po celodnevnem obhodu domov in sva naredila majhen ovinek čez Laz proti Ajdini. Toda tam je gozd in se le slabo in le od daleč vidi v plaz. Čudno se nama je zdelo, da se sredi prska kozel pase sam, nizko v dolini, niti 800 m nadmorske višine. Pomikal se je od naju v smer proti Rudniku in kazal bolj zadnjo plat. Zgrešil sem in gamsa podžgal, da je korak pospešil v skok. Drugi strel, ki sem ga z velike daljave oddal pred njega z namenom, da bi ga morda zavrnil, je res učinkoval. Treščilo mu je dober seženj pred glavo v mel, da je vzdignilo oblak peska. Kar vrglo ga je nazaj, da je zdrvel navzdol v dolino in se prestrašen skril v gozd. »Ta bo pa prišel k nama,« reče Kugu. »pripravite se.« Precej dolgo je trajalo, da sem že podvomil o napovedi, ko zaškriplje pod nama pesek in gams legotno prikobaca v smrt.

Rogljji so močni, a kljuke so kratke, ne premočno zavite. Meso je bilo izredno okusno, brez smradu po prsku in mehko. Prskovnih bul na glavi ni imel.

24.

Pod Gačo nad Žirovniško planino sem naslednje leto ustrelil drugo gamsovo kozo z značilnimi kozlovimi roglji, ki imajo na korenu obseg 9 cm. Stara je bila štiri leta in tisto leto ni vodila. Morda je bila sploh jalova. Tudi to sem ustrelil za 100% kozla.

Lovec France mi je pripovedoval, da se troje gamsov redno pase tik nad planino v čutovih robe in da zaidejo celo med krave, če se te pasejo malo više v robe. Toda gamsi so bili izkušeni in so, mislim, dobro ločevali lovca od pastirja in drugih nenevarnih prikazni. Tja so se hodili past tudi srnjaki z Javora, ki so mi vedno molili fige.

Neko popoldne sem se usidral v sedlo pod rob, po katerem s planine vodi pot pod Gačo in naprej na Stol. Ali srnjak ali gams, sem si mislil in se potrpežljivo otepal kravjih obadov in muh, ki so me v rojih napadale. Ko je bil moj štor že tako lesen kot oni, na katerem sem sedel, prižene pastir čredo krav in jo zavrne v rob, kjer sem pričakoval divjad. Na moj ugovor je menil, da bodo srnjaki ali gamsi med krave še raje prišli. Dolgo mi je pripovedoval o takih srečanjih in nazadnje sva se dogovorila v Valvazorjevi koči za likof, če kaj ustrelim. Bila sva dobra znanca in obrajtal me je, ker sem večkrat nanj mislil s kakim kosom mesa. Zato mi je obljubil, da bo dal za požirek.

Komaj se je pastir skril za rob proti planini, ko se nad menoj v strmem bregu pojavita gamsa. Čakal sem na tretjega, ki da je

bil čeden kozel. Tega ni bilo in preden mi je od obeh boljši odšel zopet v ruševje, sem ga prekucnil. Naravnost proti meni se je zvalil na vznožje hriba za nizek, a gost rušev grm, kjer je, kakor sem mogel videti, obtičal komaj 50 korakov od mene. Prisopihal je France, ki sem ga napotil v grm, da pobere gamsa. Nestrpen sem postajal, ko je hodil okrog grma in iskal. Stopil sem tja. Desetkrat sva vse preobrnila, a gamsa ni bilo. Nikakor mi ni šlo v glavo, da bi se bil vdrl v zemljo, še manj odbežal. S polrisanico in ker ni bilo preko 150 korakov, sem natančno vedel, kam sem ga pogodil

in da je gams padel za grm že mrtev. France je zlezel na nastrel. Krvava cesta je držala nizdol. Zopet sva začela preiskovati grm in vso okolico. Že uro je trajalo to iskanje in nisem si vedel pojasnila. Prav slučajno sem se pa pri iskanju končno vdrl v grm ob skali, ki je bila obrastla in pokrita z gostim ruševjem. Pod grmom za skalo je bila namreč globel in tam sem zagledal parkelj. Ko je gamsa s strmine vrglo za grm, je padel natančno na jamo in skozi prožne veje smuknil na dno. S težavo sva ga izvlekla na dan. Ko ga je France obrnil na hrbet, da ga iztrebi, naju je gams drugič potegnil in razočaral; bila je — koza, vsa s tolščo zalita.

Navzlic temu sva s pastirjem sedla k likofu, sam je bil že pri drugi merici. Nazdravljala sva in govorila, pobratimsko se tikajoč; čas ni bil najin gospodar. Postarnemu možičku se je jel zapletati jezik in sredi pogovora je vprašal, kje da sva. Ko se mu je vrtiljak malo ustavil, je zopet spoznal izbo planinske koč. Na lepem, ko sem mu pravil razne marnje, da se je režal, vpraša: »Kje pa si, nič te ni videti?« Zamajal sem se mu čez mizo, češ, tukaj sem. »Ej, slišim te, da si nekje, a vidim te nič; gotovo norce briješ, pa si se skril.« Tedaj sem se mu res skril pod odejo. Preden sem zaspal, sem se spomnil na grog, ki ga je varil lovec v Zelenici. Po tem grogu je njegov gospodar sam sebe in tovariše spoštljivo vikal. Kako različne navade in lastnosti imajo opojne pijače!

Pehanje za srnami

(Konec.)

V kempu nas je čakal Marolt in ž njim je bil tisti vodnik, ki se nam je še v nedeljo ponujal na posodo. Dopovedovala sta nam, da tukaj ne bomo dobili naše kvote in naj pridemo zjutraj doli v Sheffield, od koder nas bo peljal ta vodnik na srne. Domenili smo se, da bomo pri Maroltu ob sedmih zjutraj. Po večerji smo viseli po stoleh ob ognju in vsak je tarnal o svoji smoli. Če bi bila vsaka krogla zadela, ki smo jo poslali srnam v škodo, bi bili že davno imeli kvoto, tako so visele na verandi pa komaj tri. Nekaterim se je mudilo domov, torej se bo treba v četrtek malo bolj potruditi. Naš kapitan pa ni dal posebne vere v tistega vodnika in je tudi ponudil stavo, da ne bomo dobili niti enega repa. No, drugi dan je drugače govoril in besedo nazaj jemal.

Pol ure prej smo morali vstati v četrtek, ker smo morali biti za dne že doli v Sheffieldu. Lampe je bil na sedečem štrajku in kratkomalo povedal, da ima kuhinje za letos dovolj. Izvolili smo zastopstvo, ki naj bi se pogajalo ž njim, toda do poravnave ni prišlo. Sicer ni zahteval večje plače in tudi skrajšanje delovnih ur ne, samo kuhati ni hotel več. Tako smo prišli po dolgem prerekanju do sklepa, da si vsak sam ocvre jajca in slanino, če noče iti tešče na lov. Pa smo se vrstili pri peči, kakor je vsak vedel in znal. Ko sem pogledal po krožnikih, sem opazil, da so bila ocvrta jajca bolj podobna »kajzeršmornu«, pa nazadnje je itak vseeno, samo da nismo bili lačni.

To je bil naš zadnji zajtrk v kempu. Po zajtrku smo se odpeljali v obeh avtomobilih v Sheffield in se ustavili pri Maroltu. Tam nas je že čakal naš vodnik. Tudi Marolt je obljubil, da bo šel z nami. Saj bi bilo konec sveta, če bi moral on ostati doma, mi bi šli pa v gozd na lov. Marolt je naročil svojima sinovoma, eden star dvajset let, drugi kakih 14, naj pazita na salun, če hočeta, in odpeljali smo se.

Marolt nam je povedal, da se bomo peljali samo kaki dve milj po cesti. Potem pa zavijemo v gozd, kjer se začne svet, ki je last velike lesne družbe, ki seka tukaj drevje in vozi hlode na žago. Ta družba lastuje kakih 60.000 akrov gozda, kar je že precejšna krpa. Povedal nam je tudi, da je družba dovolila lovcem, da smejo iti na srne in je v ta namen v ponedeljek, torek in sredo prenehala z vsakim delom v gozdu. Gotovo je hotela ščititi svoje delavce, da jih ne bi lovci zamenjali za srne. Danes, v četrtek, so zopet pričeli

z delom, toda naš vodnik je vprašal managerja, ki je dovolil, da smemo v gozd, pa da naj bomo previdni in naj ne streljamo njegovih ljudi, razen v skrajni sili.

Kmalu se pripeljemo do male kempe, kjer je kuril zunaj na prostem velik ogenj paznik, ki nam je povedal, da moramo tukaj pustiti svoje avte in da moramo peš dalje v gozd. Če bomo kaj ustrelili, je rekel, naj pridemo zopet tu sem, pustimo puške pri njem in potem gremo lahko z avti po srne. Malo nerodno je bilo to, toda ubogati smo morali ali pa se obrisati pod nosom za srne.

Torej se napotimo peš po precej lepi poti v gozd. Kmalu smo začeli srečavati velike truke, ki so vozili hlode iz gozda. Cesta je bila široka samo za en truk, zato so bili v majhnih razdaljah napravljeni izogibniki, kjer sta se lahko izognila dva truka, ki sta vozila v nasprotno smer. Pot je bila močno ledena in nič kaj uspešno se ni hodilo.

Hodili smo po ozki dolini, po kateri je žuborel živahen potoček. Na obeh straneh doline se je vzpenjala veriga strmih hribov, poraščenih z zelenim gozdom.

Pod neko strmino nas je Marolt nekaj odbral in vlekel v hrib, druge bo pa razpostavil drugje. Nekajkrat smo se prestopili, pa smo že dihali ko kovaški meh.

Zdelo se mi je, da bomo kmalu tako visoko, da se bomo lahko pogovarjali z angelci, ko naš vodnik določi mene, naj se ustavim, druge pelje pa še više.

Precej razgleda sem imel med drevjem in srna, če se slučajno zaleti v te kraje, ne bo imela dosti prilike za beg. Dan je bil mrzel in že naprej sem se veselil, kako bodo začele moje stope mandrati po snegu čez kake pol ure, kadar bo pritisnil mraz skozi dva para debelih nogavic, v katerih so se zdaj še grele moje noge.

Napeto sem se oziral na vse strani in v mislih iskreno prosil srne, naj si izbero to bližnjico, ko bodo bežale pred zasledovalci. Ampak če ne bo katera prav kmalu prišla, bo puška v moji roki tako trepetala kot listje na trepetliki.

Globoko v dolini so pričeli z delom v gozdu. Dognal sem po glasovih, da s konji vlačijo hlode k poti. Naenkrat plane gori do mene jasen in razločen glas:

»Hudič, kam pa štramaš s konji? Sem poženi!« Aha, me je veselo spreletelo, naši mili rojaki so pri delu! Kako da jih je prav sem zaneslo?

Prav takrat me pa pokliče Marolt. Naglo zadenem puško in pohitim za glasom.

»Čemu si me klical?« ga vprašam.

»Tiho bodi in za menoj se poganjaj, če hočeš dobiti srno. Eno sem oplazil tja po ušesih, da je skočila, kot bi ji šivanko zabodel v stegno. Ker je nisem preganjal, sem prepričan, da se je kmalu ustavila. Kmalu bova dobila njeno sled v snegu in lepo priliko boš imel, da boš pomeril. Če boš pa kaj zadel, je pa od tebe odvisno.«

Spustiva se v globoko grapo.

»Vidiš, tamle sem prišel z onega hriba, ko se dvigne pred menoj tale srna. Nekajkrat je poskočila, potem se je pa ustavila in me gledala. Nisem je hotel oziroma nisem je smel streljati, ker jaz že imam svojo kvoto za ta lov in če bi prišel lovski paznik, bi bilo precej narobe. Ti pa še nimaš nobene in če jo ustreliš, boš moral takoj privezati nanjo del svoje lovske licence, kjer boš zapisal svoje ime, čas in prostor uplenitve. To zahtevajo zato, da nobeden ne ustreli več kot ene srne. Se reče, ustreli jo že lahko, ampak gorje mu, če ga zalotijo. In tukajle se ni prav nič šaliti z lovskimi postavitvami.

Zato sem si takoj mislil, da bi bila tale prav zate. Če bi bila šla naravnost proti oni strani, kjer si stal, bi jo bil pustil pri miru. Ker je pa zavila v stran, sem pomeril tja v njeno desno uho in jo česnil po slušalu, da je kar otresla z glavo kot bi jo pičil brencelj in odskakljala v gozd. Kolikor poznam srne, ni šla daleč, ampak kje v bližini koplje praprot izpod snega. Lepo za sledjo pojdi, jaz bom šel pa za teboj. Ampak pazi, ti pravim. Če mi ga polomiš, ne boš nikdar več lovil srne z menoj.«

Zapisal sem si njegove iskrene besede v dno srca, napel puško in šel za sledjo. Pazil sem na sled in obenem prodiral z očmi v gozd. Vinc je stopal počasi za menoj in pazil, da sem šel v pravo smer.

Nisva šla še dolgo, ko me Vinc naenkrat dregne s puškinim kopitom in mi pokaže z drugo roko v smer skupine smrek. Šel sem z očmi v pokazano smer in tam zagledam lepo srno, ki je brezskrbno obirala vršiček majhne smrečice.

Niti dihati si nisva upala. Vinc mi namigne naj streljam. Srna naju še ni zavohala. Zelo lep cilj mi je nudila. Skoraj preveč lahko se mi je vse skupaj zdelo. Levo pleče je imela obrnjeno proti meni, kjer največ krogla zaleže. Čisto nalahko mi je zadrgetala roka, ko sem dvignil puško. Šel sem globoko po sapo, potem pa dvignil karabinko k licu in upalil. Kar bo, bo! Strel je zagrmel, srna visoko poskoči, potem se pa zvrne v sneg. Samo parkrat je brcnila z zadnjima nogama, pa obležala.

V hipu sva bila pri njej. »Daj mi nož,« pravi Vinc, »ji bova vzela drob.« Potipljem se za pasom, noža nisem imel. Povem mu, da sem pozabil lovski nož doma. On ga tudi ni vzel s seboj, ker ni

mislil streljati. Torej skleneva, da bova vlekla srno k poti, kjer bo posodil nož kateri svojih tovarišev.

»Odrtgaj zdaj hitro etiketo od lovskega dovoljenja, napiši nanjo svoje ime in pa čas, kdaj si jo ustrelil, to je 9.45 dopoldne na dan 1. decembra 1958.«

Odrtgam etiketo in začnem iskati po žepih za svinčnikom. Kakopak, svinčnika tudi nisem imel. Kdo bo pa mislil na to, da bi nosil s seboj po gozdu pisalno orodje, da ima le puško in naboj. Vinc tudi ni imel svinčnika. Domislim se, da so krogle iz svinca in svinec pa piše po papirju. Vzamem torej iz žepa en naboj, Marolt mi posodi svoj hrbet za pisalno mizo in na etiketo narišem v okornih črkah vse potrebno. No, bralo se je že in lovski postavi je bilo zadoščeno.

Privežem etiketo srni na noge in zdaj lahko pride v vizite vsa postavodaja države Pennsylvanije, če hoče. Videl pa sem, da je bil Marolt v teh zadevah zelo natančen, kar je značilo, da ima spoštovanje do obstoječih lovskih postav. Morajo biti že stroge, sicer bi se ne bal tako. Seve, red mora biti povsod in ker država veliko zasluži vsako leto z lovom, je razumljivo, da pazno zasledujejo kršilce postave. Grešnik ne plača globe pet ali deset dolarjev, ampak je kar 200 dolarjev in pa še kakega pol leta gre na ješprenj.

Potem primeva srno vsak za eno nogo in jo vlečeva po snegu doli k poti.

Kmalu prisopiha Ferdo Jazbec, na katerega je naletel Marolt in ga poslal meni na pomoč. Ferdo je imel pri sebi nožiček in kot večš mesar se je lotil srne in izvlekel iz nje drob. Zelo debela je bila in videlo se je, da do takrat ni bilo srnam še nič hudega. Seve, kadar pa zapade po pet in več čevljev snega, takrat jim pa slaba prede, ker ne morejo dobiti izpod snega trave in praproti. V hudi zimi jih pogine na tisoče. V krajih okrog Emporiuma, kjer smo lovili pred štirimi leti, je bilo tisto leto v januarju zapadlo toliko snega, da so skoraj vse srne v tistem kraju poginile. Po pet in več jih je ležalo na kupu, kjer so v globokem snegu omagale in so žalostno poginile.

Ob poti sva potem čakala na druge naše fante. Slišala sva, kako je pokalo in vedela sva, po streljih sodeč, če je vsaki deseti zadel, bomo imeli svojo kvoto. Kmalu pride k nama Mandel, ki pove, da imajo, vštevši mojo srno, že štiri, torej dovolj, oziroma še eno preveč, ker smo imeli v kempu že tri, tukaj pa štiri. Bomo pa najmanjšo dali oskrbniku Johnu, ker več kot za vsakega lovca po eno ne smemo imeti na avtih.

V pogovorih o tem in onem vidimo starega možička, ki jo krevsa počasi in udobno po cesti proti nam. Sem pa tja ga je malo

zaneslo, kar sem jaz pripisoval ledeni poti, kakor sem sam zjutraj videl. Ko je pa prišel prav do nas, sem pa videl, da so možička zanašale po cesti notranje razmere, ki si jih je privoščil doli v Sheffieldu.

Ko nas zagleda, nas zvedavo ogleduje. Pa je bil menda že tako navajen videti lovce, da ni rekel nič, ampak je hotel kar tako mimo nas. Tedaj ga naš Mandel nagovori kar po slovensko:

»Kam pa, oče?«

Mož nas začudeno nekaj časa ogleduje, potem pa pravi:

»Nazaj v kempo!«

»Kje ste pa bili?«

»Eh, v soboto sem šel doli v Sheffield po opravkih, pa sem se nekaj zamotil, da grem šele danes nazaj.« Torej malo manj kot en teden si je možiček privoščil počitnic in drugega, kar spada zraven.

»Veste, Žužek ima gozdarsko kempo in pri njem nas dela precej Kranjcev. Dela je dosti, plača je pa bolj slaba, kot povsod.«

Malo je zaslužil, pa je najbrž od sobote do četrтка pognal ves zaslužek zadnjega leta. Zdaj bo pa zopet trdo delal in hranil. Ko bo imel nekaj nabranega, bo šel pa zopet na počitnice.

Vprašali smo ga še, če imajo kdaj srno na mizi. Povedal nam je, da dostikrat in da so se srninega mesa že naveličali. Tako je!

Vinc je bil ves blažen, da se je lov tako lepo obnesel. Pred Maroltovo gostilno smo ustavili in šli na likof. Z Maroltom smo napravili obračun za pijačo, s katero nas je zalagal te dni, kempo in vso opremo nam je dal pa zastonj. Kar nekam težko nam je bilo, ko smo se poslavljali od lepega gozda, kjer je bilo sicer dosti trpljenja, pa vendar toliko lepega užitka in brezskrbnih uric v lepi zimski naravi, ki ima sicer svoje muhe, pa tudi lepo stran. Pa vse ob svojem času. Res je, da je Tramtarjeva Marjeta nekoč iz dna srca vzdihnila: »Bog daj vsak dan nedeljo in po vsej senožeti senco,« a za to bi bilo treba napraviti nove vrste koledar.

Tako se pehamo za srnami v Ameriki in leto osorej gremo spet, če bomo dobili dovoljenje — doma.

Če vas v stari domovini to zanima, bom pa še takrat katero napisal.

Boji z medvedi

Nekoliko resničnih dogodkov.

Nekdaj so bili medvedi razširjeni po vsej Evropi, toda s pokončevanjem pragozdov je padlo tudi število medvedov. Sedaj se skrivajo le še v gostih gozdovih Slovaške, v Karpatih, Pirenejih, v gorovju Skandinavije, na Ruskem ter na Balkanu in na Kavkazu. Preživljajo se ne zgolj z živadjo, nego žro tudi koreninice, sadje in med.

Kadar medved owoha človeka in misli, da ta zanj ne ve, pobegne; prepričan pa, da je opažen, ne pozna bojazni. Po strelu se takoj požene proti lovcu in gorje mu, če ga z drugim strelom ne pogodi smrtno. Z udarcem svoje mogočne šape ga pobije na zemljo ali, vzpenši se na zadnje noge, objame nesrečnika s prednjimi tacami ter ga zaduši.

Lov na medvede je vedno nevaren, le redkokdo je tako srečen, kakor se je to prigodilo Miklavžu Lechtalerju, nemu izmed najznamenitejših lovcov na medvede, v Alpah meseca maja leta 1858. Idoč na lov na manjšo divjad, se sreča iznenada z medvedko z mladiči. Puško je imel nabito le s šibrami in je vedel, da bi s takim strelom starke ne usmrtil, pač pa bi sebe spravil v veliko nevarnost. Lovski nagon pa mu ni dal, da bi kar tako pustil lepo priliko. Sprožil je v mladiča. Starka se obrne, strašno zarjove, se vzpne na zadnji nogi ter krene proti lovcu. Pa se premisli, se vrne k polmrtvemu mladiču, ga povoha, pograbi z zobmi ter pobegne, spremljana od ostalih mladičev.

Isti lovec pripoveduje, kako se je v Sinsu srečal v drugič z medvedom in sprožil nanj, toda ga ni dobro pogodil. Zver je planila takoj proti njemu. Lovec je švignil za skalo, nabil puško, sprožil in medveda zopet le ranil. Lovcu ni preostalo drugega, kakor pobegniti s prve pečine na drugo. Vijugal se je z leve na desno, poganjal se više in više, a medveda, sicer močno krvavečega, je videl stalno za petami. Puško vnovič nabiti ni utegnil, medved mu je bil preblizu. Smrtna groza jemlje lovcu moči, čuti, kako peša in kako ga obliva mrzli pot. Naposled ranjena zver tudi omaga; strašno rjojenje v presledkih vlije lovcu novih moči, da se spusti kar najbolj urno v dolino in se tako reši. Zaradi napora in prestanega strahu je moral za nekaj dni v posteljo. Sosedje, doznaveši, kaj se mu je v gorah pripetilo, so šli iskat medveda in ga tam našli mrtvega.

Strašno nevaren je ameriški medved, tako imenovani grizli. Zver je do 2,5 m dolga ter 350—450 kg težka. Ako bi imel hitrost in gibčnost leva ali tigra, bi se z njima lahko kosal, kajti z močjo in okrutnostjo ne ostaja za njima. Na srečo pa niti konja ne dogoni, sicer bi mnogo več ljudi postalo njegova žrtev. Tudi bivoli in druga velika divjad mu lahko uteče, če jih pa preseneti iz zasede, so zapisani gotovi smrti, kajti s svojo silno močjo zruši tudi najmočnejšega bivola. Največjo moč ima v prednjih šapah, ki so 32 cm dolge in 21 cm široke.

Uplenitev tega roparja smatrajo v Ameriki za višek lovskega junaštva; slava strelca se širi daleč naokrog. Indijanci uvažujejo usmrnitev grizlija tako kot pridobitev človeškega skalpa. Neredkokrat se odpravi na tak pogon cela indijanska vas.

»Nekoč sem bil s tovariši in nekaterimi Indijanci,« pripoveduje isti lovec, »v ameriških gorah na lovu. Prenočili smo v neki kotlini. Proti jutru

jame snežiti tako na gosto, da je bil izključen vsak pohod in prisiljeni smo bili ostati na mestu nekoliko dni. Kotlinica nas je kolikor toliko ščitila pred vetrom, ob robu stoječih nekaj smrek pa nam je dalo kurivo. Potrpežljivo smo morali prenašati glad in mraz. Bili smo pravkar zaposleni okrog našega ognja, ko nas preseneti glasen trušč, kakor bi padlo drevo. Ozremo se navzgor in zagledamo bivola, ki je skočil raz skalo, se pobiral ter skušal pobegniti. Toda krogle naših pušk so ga vrgle za vedno na tla.

Veseli smo bili, toda na žalost le nekaj trenutkov, kajti na vrhu skale so se pojavili strašni medvedi. Pet smo jih videli, toda moglo jih je biti še več za njimi. Zasledovali so bivola do roba skale, očitno silno lačni. Dva sta se splazila za krajem skale, iskajoč pripravnega mesta, kjer bi skočila na ravno. Ostali trije, vzpeti na zadnjih nogah, so pa delali s prednjimi šapami sila smešne kretnje, podobne človeškim.

Kakih šest strelav počí, a uspeh je bil slab. Medvedi, sicer ranjeni, toda le lahko, so strašno rjoveč pričeli plezati po skali nizdol. Nastala je strahovita panika. Nekateri izmed družbe so se spustili v beg, iskajoč kritja, drugi zopet so skušali splezati na smreke. Le najizkušenejši smo vztrajali na mestu, dobro vedoč, da bi bilo skrivanje v tej okolnosti neizogibna poguba. Razjarjene zveri bi nas bile našle in raztrgale. Morali smo se jim takoj postaviti v bran.

Z Indijanci nas je bilo dvanajst mož in ko so se zveri bližale, smo pričeli streljati. Toda naše puške niso bile vse v redu, prsti na rokah so nam bili kakor otrpli od mraza, po životu pa nas je mrzlično stresalo. To je bilo vzrok, da niti en medved ni bil smrtno zadet, marveč še bolj razdraženi so postali. Bil je strašen trenutek, ko je padel zadnji strel, a število naših sovražnikov se ni zmanjšalo.

Odvrgli smo puške, zgrabili za tomahavke (sekire) in lovske nože ter molče čakali svoje nasprotnike.

Postavili smo se bliže k skali v domnevi, da zadamo vsakemu posamič smrtni udarec. Toda v računu smo se pošteno zmotili. Ko so bili medvedi še kakih deset korakov od ravnine, se prvi medved ustavi in, uzrši nas razpostavljene, ugiblje, bi li plezal naprej. Naslednji hip pa se zbero tudi njegovi tovariši glasno rjoveč na ravno istem mestu ter planejo med nas. Nastal je najstrašnejši boj, kolikor sem jih kdaj videl. Klici lovcev, divji krik Indijancev, rjojenje medvedov, topi udarci tomahavkov po glavah zverin, kakor bi tolkel po kamnu, zamolklo hropenje zaradi ran od lovskih nožev, a tu in tam vzdihovanje, kjer so se strašni kremplji zarili v ude branečih se mož. — O Bog, to je bil grozen prizor!

Jaz sem bil takoj v začetku boja zvaljen na zemljo. Ko se poberem, vidim ležati medveda na enem izmed lovcev. Skočil sem k medvedu ter mu porinil nož med rebra. Medved pusti človeka, ležečega pod njim, ter se obrne proti meni. Da se izognem napadu, blisknem vstran ter nastavim roparju nož. Že v tem hipu sem bil pobit na tla, začutil sem na sebi težko telo medveda in strašni njegovi kremplji so se zadržli v mojo levico nad laktom, da sem se mogel braniti zgolj z desno roko in se kotalil z medvedom sem ter tja. Sneg mi je vzel pogled, čutil sem, kako v meni moč pojema zaradi izgube krvi, klical sem na pomoč; toda kdo bi mogel čuti v takšnem vrvežu moj glas? Zdajci začujem neko izredno renčanje, nek svetel plamen se pojavi pred mojimi očmi. Uzrl sem nekaj goreči bakli podobnega, v nos mi udari smrad po tleči dlaki. Potem zaslišim divje rjojenje medveda, njegovi kremplji v mojem telesu so popustili, istočasno

zgine tudi teža z mojih prs, da sem zopet lahko zadihal. Vstal sem, otrl si oči in se ozrl naokoli. Videl nisem ničesar. Bil sem v globoki jami ali kotanji, katera je nastala iz snega, ko sem se z medvedom po njej valjal, toda bil sem popolnoma sam. Sneg naokrog je bil ves rdeč od krvi. Toda kje se nahaja moj strašni sovražnik? In kdo me je rešil iz njegovega objema? Ko se skobacam iz jame, zagledam občudovanja vreden prizor. Nepoznan mož je tekal po ravnini, držeč pred sabo gorečo baklo, mahajoč z njo po zraku. Pred njim je bežal medved, ki se je, rjoveč od togote in bolečin, skušal povzpeti na skalo. Dva tovariša pa, ki jima je kapala kri iz bokov, sta bila že sredi skale. Pregarjani medved se je trudil za njima, da bi ušel svojemu zasledovalcu, ki mu je skušal požgati kožuh. Na isti način je prepodil mož z gorečo baklo tudi četrtega medveda nazaj na skalo.

Tujec se je oziral še po petem medvedu, toda tega ni bilo. Naokoli so ležali na zemlji ranjeni možje, a medveda ni videl nikjer. Gotovo je pobegnil. Z občudovanjem sem zrl lovca, ki se mi je zdel povsem tujec. Podoben je bil sicer po zunanosti ostalim članom naše družbe, toda vendar ni bil nihče izmed teh. Bil je popolnoma plešast, niti enega lasu ni bilo na njegovi glavi, ki se mu je svetila kakor zrcalo. Lahko si predstavljate mojo vznemirjenost, ko skoči naenkrat predmè stari logar in vzklikne: »Za boga, to ste vi!« V resnici je bil to naš tovariš, ki je imel doslej črne lase.

»Tukaj, dragi prijatelj, je vaš skalp!« je zaklical drugi logar, podajajoč mu njegovo lasuljo, katero je v boju izgubil. »Resnično, vi ste nas vse rešili. Pridite, da vas objamem.«

Po teh besedah prime junaškega logarja ter prične ž njim od radosti plesati. Polagoma se jamejo pobirati tudi ostali možje. Toda, kje je peti medved? To vprašanje se je ponavljalo vedno znova.

»Tukaj doli, glejte, leži!« reče nekdo.

Večina lovcev nabije puške, da bi medveda zasledovala. Eden se je oborožil tudi z baklo. Toda še preden so bile te priprave končane, nam udari na uho strašen krik, da nam zastane kri po žilah. Indijanci zgrabijo svoje tomahavke ter zdrve v dolino. Znan jim je bil pomen tega krika. Eden njihovih rojakov je dal znamenje, da se nahaja v smrtni nevarnosti. Vzhičeni smo zrl z napetimi očmi v dolino, kaj se dogaja. Toda še preden prihite Indijanci na mesto, umolkne vse. Videli smo, kako so rdečkožci, pripodivši se na kraj, obstali in osupnili, kajti usoda Indijanca, napadenega od medveda, je bila že zapečatená. Bil je to bojevnik iz plemena šavanskega; dasitudi je zadržal svoj nož zverini v srce, ga je navzlic temu obvladala in usmrtila.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Sledi konec.)

XX.

Mrzlega oktobrskega jutra brni eleganten avto po Gobovem klancu proti Brezjam. Ker je hitrost zaradi strmine le zmerna, moremo spoznati potnike, ki sede v vozilu. Za volanom vidimo dr. Kalina, za njim pa na prvih dveh sedežih Jerino z Albino, v ozadju pa Berana z Manico. Se li nismo zmotili? Nikakor ne! Družabni predpisi zahtevajo tako, da ženin ne sme sedeti poleg svoje neveste, kadar se peljeta k poroki.

S tem smo povedali, kam je namenjena naša družba in tudi mirtova venčka, ki bingljata na notranji strani okenskih šip, nam to oznanjata.

Cerkveno opravilo je bilo hitro končano. Dr. Kalin je bil za pričo obema paroma, za drugo pričo pa sta bila Beran in Jerina drug drugemu. Oče Benjamin se je v žagradu, kjer so podpisali listine, malo namuzal, cerkovnik pa je pošteno raztegnil usta, ko so mu gospodje zapored podajali roko, ki ni bila prazna. Tudi Jerina se je lepo odrezal: najmanj ena stran njegovih Narečij je izginila v cerkovnikov žep.

Po zajtrku je družba spet zasedla vozilo, to pot seveda v nekoliko drugačnem redu. Preden je dr. Kalin pognal avto, je hudo-mušno opomnil, da nazaj nič ne vidi. Vendar je tu pa tam, kjer je cesta bila ravna, vrgel oko v okroglo zrcalce nad šipo in pokimal z glavo, češ: »Tudi mi smo bili taki.«

Voz je drčal mimo hiš, naselij in vasi; skozi starodavni Kranj in pisano Loko. Vsega tega naši potniki — razen Kalina — niso videli. Šele ko je voz obstal v Dolu pred Liparjevo gostilno, so se zavedli, da so se vozili in dospeli na kraj.

Dolski lovci so priredili novoporočencema lep sprejem. Jernač je podal po kratkem pozdravu vsakemu polno kupico vina s pločnika, ki ga je držal Cvetko Jereb. In ko so čaše priromale do ust in ustec, so na »ena, dve, tri« zbrani lovci oddali pozdravni strel. Jerašek je sicer malo prepozno pritisnil, pa k sreči mu puška ni vžgala.

Vsa družba se poda v gostilno. Ker bi bila druga soba za vse svate premajhna, so ostali v točilnici. Jerica jo je lepo okrasila s smrekovim zelenjem. Pomagala ji je Omejščeva Katrica, ki je zdaj točajka pri Liparju. Brez najmanjšega nereda so zasedli prostore, kajti preudarni Jernač je že prej določil vsakemu mesto in napravil nekoliko vaj v zasedanju.

Golin je že držal žlico v roki, še preden je Katrica prinesla juho na mizo, Jerašek pa je pravil sosedu, da šilce žganega pred jedjo dvigne tek. Pa njegova pripomba je ostala glas vpijočega v puščavi.

Katrica in Jerica sta nosili na mizo, da so jih bolele roke. Vsako skledo je spremljal Golin s pogledom od vrat do mize. Na tihem se je možak jezil, da mu ni Jernač odkazal sedeža bliže vrat, kjer bi bil prej prihajal na vrsto kakor v tem oddaljenem kotu. Preden je priromala skleda do njega, je po navadi že izginil kos, ki ga je od daleč zabodel z očmi. Pa pritoževal se ni, vsaj glasno ne, kajti skoraj vedno se mu je »ponesrečilo«, da sta se vilic prijela dva kosa.

Dokler je bilo na mizi mesa, se ni mnogo govorilo. Največ se je še oglašala Kerinka, hvaleč jedi za njih raznoterost in okusno pripravo. O možeh lovcih je danes molčala. Ko pa je po pecivu zadišalo po vinu, je govorilo vse, da je moral dr. Kalin trikrat potrkati ob kozarec za molk. Potem je govoril govor, tako lep in spodbuden, da so ženskam prihajale solze, moške pa so ganjeni strmeli v mizo. Ko so po govoru bučali živio-klici in peli kozarci, prinese poštni sel kopo brzojavk. Dr. Kalin jih prevzame, da jih razglasi, ko se poleže vreščanje. Odpira jih in pregleduje; eno vtakne v žep. Potem vstane in jih prebere na glas. Čestitale so bivše šestošolke, oba učiteljska zbora, družba v »Zvezdi«, gospa Helena, Jerinova gospodinja in tudi založnik Narečij.

Jerinov pogled je obkrožil omizje. »Bog zna,« si je mislil, »če ve kdo, kaj je založništvo in kaj so Narečja?«

Pogovor se je kmalu presukal na lov. Vsak je hotel z besedo na dan, toda Jernač je vpeljal red parlamenta. Kdor je hotel govoriti, je moral prositi za besedo. Tako je nastal red, kakor mora biti v dobri državi.

Ko je šel Lipar v klet, da napolni zopet pletenko, se izmuzne za njim dr. Kalin. V veži ga ustavi in mu pokaže brzojavko, ki jo je prej izločil. Bila je iz Niša in se glasila: »Bodi srečna — Tomaž.«

»Da, da,« razlaga Lipar, »ne veste li tega? Stari Gričar je prodal posestvo in odšel k sestri na Dolenjsko, Tomaž pa je prevzel službo oskrbnika na nekem posestvu v Srbiji. Bojda dobro služi in stari ga je vrh tega še založil z gotovino.«

Mladi gospe sta se ogrnili in odšli za minuto na zrak. Kalin je izrabil to priliko, da izroči brzojavko Beranu in mu pove, kar je izvedel od Liparja.

Beran stisne prijatelju roko. »Hvala ti,« mu reče, »lepo si ravnal.«

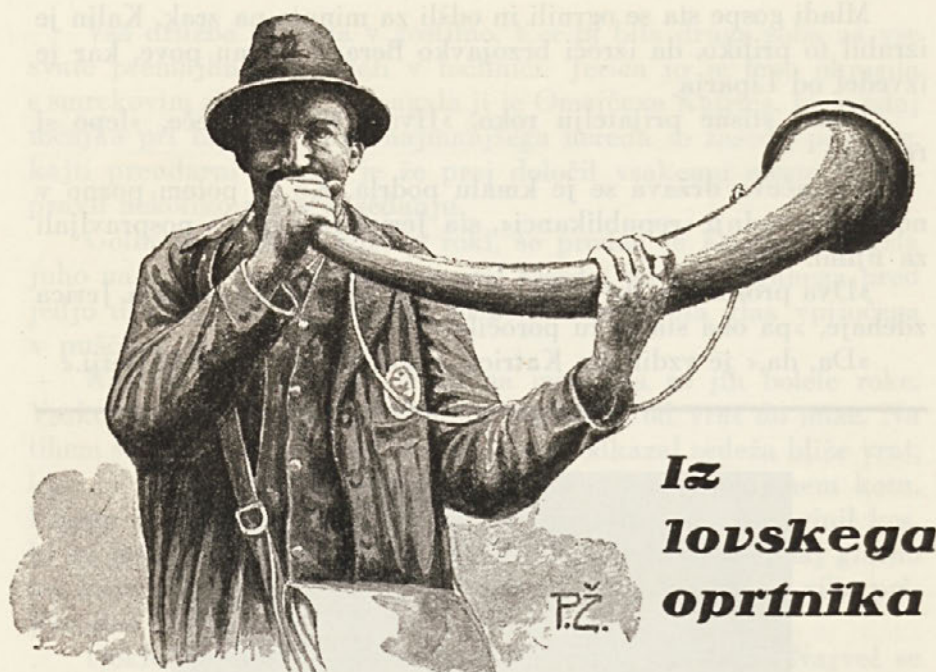
Jernačeva država se je kmalu podrla. Ko so potem pozno v noči odšli zadnji »republikanci«, sta Jerica in Katrica pospravljali za njimi.

»Dva profesorja sta hodila v Dol na lov,« je pripomnila Jerica zdehaje, »pa oba sta se tu poročila.«

»Da, da,« je vzdihnila Katrica, »morebiti pa pride še tretji.«

»Sem s fazanom, tu je moj revir!«

Iz lovskega oprtnika

Srnjak-gobavec. (K članku dr. Čer-
niča v sept. številki »Lovca«, str. 358.)
Pod imenom »gobavec« pozna naš na-
rod samo svetopisemske gobavce (Aus-
sätze, Lepröse), katerih imamo še
dandanes dosti, ki trpijo na najstraš-
nejši **nalezljivi** bolezni. Nikdar pa ne
naziva naš narod človeka, ki ima slu-
čajno na kakem delu telesa kako gobo,
gobavca.

Zaradi tega se mi zdi označba srnja-
ka z nenalezljivim gobavim naglav-
kom z gobavcem zgrešena. In končno,
zakaj »naglavjek« in ne »naglavek«.
Kar je na glavi, je naglavje ali nagla-
vek. Niti Pleteršnik niti Janežič ne po-
znata besede »naglavjek«, temveč samo
»naglavek« in »naglavje«.

Edino pravilna se mi zdi označba
»goborožec«, ki je res lepa in zadene
žebelj na glavo. Ne morem namreč uvi-
deti, če je zlatorog žival, ki ima na
rogljih zlato ali pa roglje iz zlata, da
bi se ne imenoval srnjak, ki ima na
rogljih gobe ali pa roglje iz gob —
goborog ali lepše goborožec, in to sled-

nje zaradi tega, ker goborožec (ubo-
žec) ni samo deminutivum, temveč iz-
raža tudi neko sočutje do nositelja ta-
kega strašnega naglavnega okraska.

Dr. Janko Dernovšek, Maribor.

Pižmovka se je pojavila tudi že v
gornji dravski dolini in sicer v Ma-
renbergu. Zakupnik tamošnjega lovi-
šča javlja, da je bila ta neprijetna
glodavka ujeta dne 6. julija t. l. v
Radelskem potoku. Kmalu ga ne bo
več kraja v obširnem območju mari-
borskega društva, kjer se ne bi po-
javljala ta neprijetna prikazen. Gosto
se je naselila ob Pesnici in pritokih
v Slov. goricah. Ali ga res ni učinko-
vitega sredstva za ugonabljanje te
golazni. S. A.

Merjasca, 170 kg težkega, je ustrelil
15. IX. t. l. v lovišču Jelovici, občina
Št. Jurij pri Grosupljem, akademik Pe-
ter Fabiani iz Ljubljane. Vrl naš mladi
tovariš je pač na svoj imeniten plen
lahko ponosen.

Teden prej je bilo v istem lovišču
uplenjenih troje lažjih prašičev.

† Dr. Alfonz Šemper

zdravnik, rezerv. kap. I. kl., imejitelj reda sv. Save II. st., Belega orla V. st., sv. Save V. st., nemškega orla II. st., glavni urednik Lovačko ribarskega vjesnika, tajnik H. L. D. itd. in — lovec.

Zanj, komaj 48 letnemu, si je smrt 25. sept. 1940 v Zagrebu ulomila zeleno vejico. Posegla je po plemenitem plenu v vrhove našega mogočnega lovskega gozda, podrla je orjaka med velikani. Kdo mu je bil dorasel v poznavanju svetovnega in domačega strokovnega slovtva, kdo v veščinah, v zgodovini, zemljepisju in naravoslovju našega lovtva? Samo on nam je mogel s svojim svetovljanskim nazorom in strokovno kritičnostjo kot lovski veščak in estetik ustvariti ob vseh nedoglednih težkočah in zaprekah vsedrjavno razstavo, ki je na svetovni lovski razstavi v Berlinu leta 1937. na mah dvignila naš lovski sloves, prebila debel led nepoznanja in nas odkrila svetu. Le njegova žilavost, izredna inteligenca in skoroda neomejeno znanje na vseh poljih, združeno z družabno izbrušenostjo, podprto z diplomatsko prožnostjo, neizčrpno duhovitostjo a tudi z uničujočo elegantno satiro, je mogla kronati opoteče delo te razstave s tako imenitnim uspehom za svetovni ugled našega lovtva. Zgolj s to ustvaritvijo si je že veliki lovski pokojnik zaslužil trajen spomin in spoštovanje vseh lovcev. Njegovo delo kot organizatorja in propagatorja lovtva v besedi in pismu kot učitelja, predavatelja, debaterja in iskrenega lovskega tovariša v tugi in veselju, je bilo ogromno. Bil je — šolan lovec po božji volji — gentleman kakor treba!

Zdi se mi, da je bilo včeraj, ko sva si v jeseni leta 1936. po posvetovanjih za svetovno razstavo v Braunschweigu stisnila tovariško roki in si odšel na sever, jaz na jug. Najine dolge strokovne in svetovnonazorne razprave so vse žive in nepozabne v mojem spominu. In kadar odprem to knjigo velikih doživetij, čutim ob licu Tvoj markanten, malce ironično nasmehnjjen obraz, ki se ob pogledu raztopi v iskren, bodrilen, sproščujoč nasmešek. Mislim, da si s tem nasmeškom gledal svoje neštete tovariše, ki so Ti skrušeni polagali zeleno vejico na poslednjo pot.

Koliko imamo še takih?

Ob tej bridki misli nam je kanila grenka solza na Tvoj večen spomin.

Ing. Šušteršič.

Lovski doživljaji: III. Ker precej dobro berem knjigo narave, nikoli ne prezrem stečin, iz katerih je razvidno gibanje divjadi, kar mi je na zalazu večkrat pripomoglo do strela.

Lovonajemnik se je ob priliki nekako izrazil, češ naj letos najprvo izsledim srnjaka za N. N., ki ga še ni streljal. Bil sem vesel, da bom tudi drugim pripomogel do lovskega blagra in da bo dotični vedel ceniti moje za-

sluge. Neke sobote nekako o polnoči sva z lovskim tovarišem odrinila.

Vreme ni bilo preveč ugodno in izgledalo je, kot da se kmalu ulije ploha. Res se je. Po dobri uri hoda sva bila že na sedlu pri stari, dobro znani gostilni.

Pred hišo je miza in nekaj klopi. Tovariš sede na klop, si prižge cigareto in pravi, da se bo malo odpočil, jaz pa stičem okoli in opazim v ku-

hinji luč. Da bo počitek popoln, sem prinesel malo žganja. Tako kramljava in kujeva načrte glede srnjaka, da sva dobila še drugo osminko, ki jo je prinesel gostilničar sam. Radovednost ga je namreč gnala, da poizve, kam da greva.

Med pogovorom zaslišim, da se kure nekaj dramijo, pa mi še na misel ni prišlo, da bi stopil nekaj korakov na konec hiše, kjer je bil hlev, v katerem so imele kokoši pod stropom svoje gredi, na katere so hodile skozi odprto okno, po nalašč za to prislonjeni deski.

Kar se pojavi na vežnih vratih gospodinja v nočni opremi in zavpije, da je nekdo ali nekaj pri kokoših in če nič ne slišimo. Vsi trije hitro skočimo na pomoč putkam; a na žalost prepozno. Lisica je že opravila svoj tatinski posel in odnesla dvoje najlepših jaric, tako rekoč izpred nosa dveh lovcev.

France Požun.

Foto Mitja Krejči

Zgodbica 5. »Dobro jutro, ali že veste kaj novega,« me pozdravlja trgovec, lovec. — »Ne,« jo odrežem s slabo vestjo, ker sem pozno vstal to jutro. »Pa vem jaz, moj sosed v lovišču, graščak in tovarnar, je snoči in danes doživel prav čudno stvar. — Ko je nočni čuvaj snoči okrog polnoči pregledoval skladišče in tovarno, je slišal blizu stanovanjske vile šum. Hitel je tja ter opazil, da so vratca v kurnik malo odpahnjena in iz tega prihajajo čudni kurji glasovi. V tem priteče tudi gospodar ter zapre duri kurnika. Sedaj sta se posvetovala, kaj storiti. Tat je v kurniku, ljudi ponoči buditi, da bi ga izvlekli, je malo tvegano, ker ima lahko orožje. Najbolje se jima je zdelo, da sta zaklenila vrata z žabico in da tat sedi zraven perjadi do jutra in premišljuje o svoji usodi. Še večkrat so to noč kure klicale na pomoč in kokodakale. A ker so bili prepričani, da tat ne more pobegniti, so do jutra pustili vse v miru. Rano se je zbrala cela četa pogumnih in tudi radovednih okrog kurnika, da bi spoznali kurjega tatu, ki si upa nočnemu čuvaju in čuvajem psom v brk čez ograjo in v kurnik. Ko pride gospodar s puško in ključem ter odpre, se znotraj nič ne gane in vse čakanje kraj duri je zastonj. Po dlje časa se vendar opogumi strojar, da pogleda v kurnik. Oborožen z močno palico se previdno plazi v notranjščino. Spočetka ne opazi nič drugega okrog 40 kurjih trupel. Toda iz kota se zasvetlika dvoje zastrašenih oči in pogumnež udari po njih ter ubije tatu. Bil je to slab, suh in oguljen lisjaček, ki je iz maščevanja za neprostovoljni zapor pomoril do zadnje vse kokoši. Edino veseli so bili siromaki šolarčki, med katere so razdelili pomorjene kure.

H. B.

Društvene vesti

Lovsko društvo Ljubljana opozarja svoje člane, da za članstvo velja še vedno prepoved streljanja srn s šibra-

mi na brakadah v letošnji sezoni in to zaradi sklepa društvenega občnega zbora z dne 4. marca 1940. Kršitve tega sklepa se bodo kaznovale z izključitvijo iz društva. Odbor.

Kinološke vesti

Novi psarni. JKS prijavlja v zaščito psarno »Zlatibor« za pointerje, lastnik dr. Radomir Nikolić, inženir kemije v Beogradu, in psarno »Kalemegdan« za športne pse, lastnik Franc Neuhausen, nemški generalni konzul v Beogradu.

Zaščita teh psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov. Savezni tajnik.

Književno poročilo

Stanko Lapuh: »Crni svatje«; tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila v Mariboru, 46 strani obsegajoča broširana knjižica z 20 slikami in vinjetami. Cena s poštnino 18 din.

Redke so naše knjige iz lovskega slovstva, zlasti zabavne, ki bi imele zraven še poučen, naravosloven in vzgojen namen. V 14 prizorih ali črticah, ki so z zgodbo mladega gamsa povezane v nekako celoto, nastopajo deloma počlovečene živali, podobno kakor v basnih.

Za tako prikazovanje je treba mojstrskega peresa, bujne domišljije in podrobnega poznanja živalskega življenja. V takih opisih gre za to, da bralec ne čita opisa, temveč da gleda pred seboj žival v njenem bistvu in po njenih čutilih doživlja okolico. Prizadevnemu avtorju smo hvaležni za hraber poizkus, ki mu je deloma tudi uspel. Sem in tja bralec pač čuti, da pisatelj ni imel vedno dognanih in jas-

nih predstav in bralec-lovec bo našel sem in tja neke praznine — gorsko meglo — ki brani popolno doživetje opisanega. Delo z lovskega stališča gotovo ni dozorelo, oziroma pisatelj lovske ni dovršen, ker bi bil nekatera dogajanja med živalmi gotovo pesterje in zanimiveje opisal. Na drugi strani je morda živali v človeških navadah preveč počlovečil, tako da so skoraj nezanimive, kakor je pač človeška družba s svojim ceremonialom navadno dolgočasna. Žival, ki govori, mora biti duhovito naivna, a ne omledna. Črtice bodo gotovo bolj ugajale ne- lovcem in zlasti mladini, ki bo našla v zdravem občutju in krepkem, živahnem opisu narave mnogo zabave in pouka.

Nekateri motivi in izrazi močno spominjajo na »Gamsovo tožbo« v »Lovcu« 1937, str. 489, ki so si po občutju in domislekih včasih kar podobni. Pač dva lovca in en utrip?

Slike kot okras in ponazoritev opisov si po kakovosti žal niso enake in skladne, kar moti, a je spričo draginje tiskanih slik in majhne cene knjižice razumljivo. Morda so nehote odraz posameznih črtic, ki si po svoji moči tudi niso ravne.

Vendar je zasluga idealnega avtorja, da je ustvaril delo iz lovskega slovstva, ki pomaga dvigati etično raven lovstva ter trka na našo vest v razmerju do živali, posebej na vest lovca.

V nekaterih prizorih je žival v njenih tegobah in trpljenju tako približal človeškemu srcu, da mora v njem odjekniti ljubezen in sočutje do živali in divjadi.

To je poleg zabavne strani glavna zasluga te knjižice, ki je s to vzgojno tendenco opravičila svoje rojstvo, čeprav sicer ni povsem donošena. Želimo pa, da pride v roke vse naše mladine. Saj je kar tragično prikazana nemoč živali nasproti človeku, ki je navadno sramotno oduren in krivičen do božje narave. Morda bi lovska organizacija lahko to vzgojno smer bolj poživila in

podprla! Kajti šele v tem smislu vzgojena mladina bo mogla dati cvet našega pravega lovca. Ing. Šušteršič.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Iščem mesto lovskega ali gozdnega čuvaja. Imam lovsko-čuvajski izpit in dolgoletna spričevala. Naslov v uredništvu.

Sprejememo logarja z izpitom za gozdnega in lovskega čuvaja, veččega po možnosti tudi nemškega jezika. — Plača v gotovini, stanovanje, drva, deputati. — Reflektanti s prakso vsaj 5 let, stari do 35 let, naj vložijo prošnje s priporočili na »Gozdno upravo« graščine Negova, p. Ivanjci, dravska banovina.

Pozor, lovci! Sveže ustreljeno srnjad plačujem po 11 din za kg, zajce po velikosti do 28 din, vse postavno oddajni kolodvor. Prevzamem vsako količino. Pošiljke je nasloviti: »Riba«, Ogrinc, Ljubljana.

Prodaj: 1 puško petelinko kal. 20, angl. zaklop, dobro ohranjeno, za brezdimni smodnik, za ceno 1200 din; 1 puško enocevko, brezpetelinko znamke »Herold«, kal. 6,5, menjalna cev kal. 5,6 za »Vierling«-patrono, precizno pristreljeno, cena z daljnogledom 2800 din. — Lap. Litija.

Psarna »Iris« proda brake jazbečarje. Pojasnila da: Irene Sadnik, Celje, Jurčičeva ulica 1.

Prodaj v dobre roke alpskega braka, psico Sento, importirano iz Nemčije, ali njenega tri mesece starega mladiča. Pojasnila: Juvan Fortunat, tajnik SLD odseka Slovenj Gradec.

Kratkodlake ptičarje, rjave, 20 tednov stare, poceni odda Keglovič. V. upr. Krumperk, p. Dob pri Domžalah.

Naprodaj je dresiran pes, nemški žimovec z rodovnikom, star 16 mesecev. Alojzij Kovačič, Tomačevo 38, Moste.

Rjav psiček, pod vratom bel, sliši na ime Lovček, se je izgubil v Stični. Prosim, če se je kam zatekel, da se ga vrne proti nagradi na: Vinko Miklič, Ljubljana, Kongresni trg 1/I.

Nemškega kratkodlakarja v petem polju, z rodovnikom, prodam. Pes je zelo poslušen, gre rad v vodo, išče sistematično, stoji trdno, je strpen na zajca in siguren aporter. Naslov pri upravi.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trvdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožušček, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Covski koledar za november

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	6 ⁵⁵	16 ⁴²
21.	7 ⁰⁹	16 ³²
30.	7 ²⁰	16 ²⁷

Mesec je 15. v ščipu, 29. v mlaju.

Za jesensko in spomladansko saditev naročajte različna sadna drevesca od skupne drevesnice Jagra Joškota in Stojana v Dramljah pri Celju.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcom za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarku Albinu Sifererju v Ljubljani na Gosposvetki cesti štev. 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Hensoldt **DIALYT** **PRIZMATIČEN DALINOGLLED**

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56,

8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogova v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

- 1 dvocevka petelinka kal. 16/8 mm, 1500 din;
- 1 dvocevka Hamerles kal. 16/16 mm 2000 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 2500 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 3000 din.

»VULPESIN«

priznано najboljšo vabo za lisice nudim lovcem z jamstvom pri pravilni uporabi, ter v ta namen prilagam vsaki steklenici, katera velja din 50.— in poštino, brezplačno knjižico z navodili za lovljenje lisic.

Alojzij Štraus, Hrastnik

Oficirske, lovske,
terenske čizme,

Zahtevajte

gojzerice in športna
obutev po meri
prospekte!

Čizmarska zadruga z o. z.

ŽIRI — (NAD ŠKOFJO LOKO)

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»**HUBERTUS**«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Foto A. Sušteršič (Atelier Tičar)

December

F. S.

Kljunači

Oculi, ali ste že prišli?
Le tu ostanite,
pa pridno valite,
da vas bo na jesen več;
gorki dnevi bodo kmalu preč...
Quasimodo geniti —
vas že zopet ni.

Mrzli vetrovi so zapihali od Kočne, Brane in Kriške planine. Visoki Grintavec si je poveznil na glavo belo sneženo kučmo. Vreme je pusto, megleno. Proti poldnevju se megla nekoliko dvigne. Sonce mrko pogleda na zemjo, ki se pogreza v zimsko spanje.

Tedaj imajo kljunači posvetovanja, po kateri poti bodo odjadrali v daljne tople dežele, da se ognejo hudi zimi.

Bilo je 24. oktobra 1913, ko mi je upravitelj R. povedal, da že tri dni opazuje prelet pri znamenju sv. Janeza. Tam je bil dober prostor, kadar so kljunači leteli iz jarkov in gozda na nočno pašo v travnike.

Imel sem pravkar svoj letni dopust, ki sem ga vedno izrabil za lov. Takoj sem nabasal 25 nabojev s šibrami št. 12 za mojo Pieper-dvocevko kal. 16, ki mi je dobro služila. Z upraviteljem sva se napotila v jutranjo meglo. Od grmičevja so padale težke rosne kaplje. Na Dobenem in Rašici se je svetlikalo. Prijatelj je vodil svojega resavca Trefa, kateremu ni bila nobena hosta pre-gosta in tudi za trnje in robido se ni menil. Jaz sem imel kratko-dlako psico Floro, ki mi jo je dal dr. Ahačič st. Sicer je bila še

mlada, a je kar dobro delala. Tref je bil pa kar odličen za kljunače. Iskal je kratko. Tako sta bila z gospodarjem vedno v stiku. Marsikateri breg ali dolino je preiskal in sigurno pokazal divjad. Flora stoji. Ozek jarek, obraščen z jelšami... Kljunač zleti. Prvi strel je šel v božje okno, drugi je bil boljši in kljunač je padel. Flora ga prinese. Bil je one velike rasti, z lepimi črnimi očmi.

Prijatelj je streljal na dva, ki sta obležala, da je imel tudi Tref kaj dela. Ni štedil nabojev. Streljal je tudi v največji gošči. Tako je letelo na tla listje, veje, pa tudi kljunači. A vselej ne. Imel je veliko izkušenj. Rekel je, da je nestreljan kljunač zgrešen kljunač. Povedal mi je tudi tole: V megli ne išči nikoli kljunačev v ravninah, pač pa v višjih legah, kjer sonce kmalu in prej posije. Ko pa mrzle slane pobelijo tla, se kljunač ogreva ob jarkih in robovih gozda, kjer boš z dobrim strelom imel najlepši užitek. Na tleh ga težko ugledaš, ker ima njegovo perje tako rjavo barvo kot odpadlo listje. Strel na tleh ni lovski. Lovec mora biti uren strelec. Menil je tudi, da hitrost ni nobena čarovnija. Poznal sem lovca, ki je na tekočo divjad streljal izvrstno, kljunača pa nikoli ni pobral. Opravičeval se je, da ga ne more dobiti na muho.

Neki dan sva šla na depalsko lovišče. To je sicer majhno, nekaj njiv, pašnikov, v sredi pa zaklonišče kakor majhen otok, porastel z jelšami, hrastjem in bičevjem. Skozi teče potoček, imenovan Mala struga. To je bilo pravo zatočišče za kljunače. Tam in pa ob jelšah proti dragomeljski gmajni nikoli nisva iskala zastoj. Po opoldanskem počitku sva krenila čez Pšato na travnike do gozdiča pod Sv. Janezom, kjer sva spodila tri, ob meji pa štiri. Vsi so morali na zadrge. Tudi nekaj kozic sva dvignila. Te so pa še drugačni mojstri v cik-cak poletu. Za strelsko spretnost najboljša šola!

Lov na kljunače je precej naporen. Bregovi, zaraščene in večkrat močvirne doline so ovire. Tudi bodeča malina trga na kolenih hlače. Roke so opraskane. Nič zato! Neka tajna sila te vleče naprej in naprej. Na lepem zabrni kljunač in se dvigne čez vrhove dreves ali drugod na prosto. Ne išči muhe na puški! Vrzi jo k licu in v pravo smer, pa bo kljunač na tleh. Najlepši pogled imaš na večernem preletu. Zvonovi okolice zapoje zdravamarijo. Večernica že gori na sinjem nebu. Pazljivo gledaš navzgor. Kakor pšica švigne zaželeni nad teboj. Izstrelek pa mu prestreže nadaljnjo pot. Barometer pada, jelo je deževati. Kljunače je vzela noč...

Morda je zaostal kak brodolomec, ki si ni upal na dolgo pot. Životariti bo moral ob kaki topli vodici, če ga zimskih tegob ne reši kak lisičji zob ali kljun ujede.

Če lovcu sreča laže . . .

»Dolgo že sem nosil skrito željo,« je pričel svojo zgodbo moj lovski tovariš Kristl, »da bi poskusil lovsko srečo tudi pri petelinih vrh Pohorja. Moja težnja je bil ruševca s svojimi lepimi krivci. Kakor brušen kamen v prstanu sem si ga predstavljal sredi svoje zbirke. Dosihmal sem pozdravljal s puško uspešno, še večkrat pa neuspešno le dolgouhce in srnjake. Tudi po kaki verici sem urezal tu in tam, a to le takrat in s precejšno nevoljo, kadar sem se za zajca ali srnjaka moral obrisati pod nosom, samo da nisem praznih rok prišel po lovu pred trdega sodnika — svojo ženo, katera je imela na mojo lovsko zabavo posebno piko. Njeno srce je gorelo bolj za gospodarstvo.«

»Ali ni škoda časa, ki ga z lovom potратиš,« me je dregala, čemur se seveda nisem zoperstavljal z nobeno nevoljo. Toda kaj si hočeš, če pa te čut in srce vlečeta z neodoljivo silo v gozd in na zalaz, in ruševca v svoji zbirki še tudi nisem imel.

Tisto pomlad me je posestnik lova in sorodnik pod Veliko kopo, Vlado, povabil: »Pridi za gotovo jutri zvečer,« kakor je znal to le on prijazno. »Prenočil boš pri meni, v jutro zgodaj pa skočiva pogledat na vrh. Obleci se pač dobro, ker morda današnje sonce snega še ni popolnoma zlizalo. Toplo suknjo vzemi zoper nahod, kapljice zoper notranji mrzaz bom pa jaz priskrbel.«

»Ne hodi, Kristl, ubogaj me, še ustreliš se lahko ali drugače ponesrečiš. Pusti lov drugim, ki se radi kaj razgibljejo, dočim tebi tega ni treba, ki se dovolj nagaraš pri delu. Lov ni za kmeta, gospoda naj se ž njim zabava. Dej, če ni resnica?« Tako me je žena pregovarjala med mojimi pripravami. Skomignivši z rameni, sem nasmejanih lic pobožal svojo pridno ženo Ančko po laseh; tako sem delal vedno, in s tem in s sveto obljubo, da se prav kmalu vrnem živ in zdrav, sem dosegel, da mi je voščila »srečno pot«.

Noč pod Veliko kopo je bila kratka in le za dve, tri ure sem stegnil svoje ude po postelji; večer se nam je namreč zategnil v vseh mogočih pomenkih, kakor je to navada. Šele ob uri duhov sta Vlado in njegova brhka ženka Justa odtavala v njuno čumnato, a jaz v prav udobno posteljo v prijazni podstrešnici. Nočno stražo je prevzel črnolisasti »Hektor«, močan ovčarski pes, ki je lajal okrog vogalov. Prvi svit drugega jutra je naju, stara lovška tovariša našel že na potu. Dočim sem se sam držal levo, se je Vlado vzpenjal nekje po desni strani proti vrhu. Zrak je bil hladen, a

moja lovska vročica mu ni dala do živega. Užival sem v pričakovanju lovskega dogodka. Čim više sem grizel hrbtениčasto pobočje, tem hladnejša sapa je vela nasproti s snežnih lis, ki so se pojavljale iz mraka. Naposled se potegnem še čez podrto poltrhlo in z mahom porastlo bukev in obstojim. Pogled zapičim više proti vrhu, vprav do meje revirja, ter napeto prisluškujem. Precej dolgo stojim, toda niti najmanjši znak kakega živega bitja ni pretrgal grobne tišine. Le zlato jutro se je prebujalo, kakor bi se odpiralo žametno oko deklice iz prelestnih sanj. A čim bolj je plamenela zarja na biserih snega in ivja po vejah, tem bolj je plahnelo in umiralo upanje na lovski užitek. Pa vendar, sredi ugibanja, ne bi li poiskal raje Vladka, da se vrneva, prifrfoata kakih trideset korakov nad menoj ruševca in sede na vejo košate bukve. Skoraj zavriskal bi bil od veselja.

»Ti boš moj, kakor gotovo se me glava drži,« zašepečem in se plazim bliže, prislonim puško k licu, dobro pomerim in sprožim. Ruševca omahne z veje, zakolobari med padcem še z vso umirajočo močjo in poševno v stran telebne v gosto grmovje — čez mejo!

Tu imaš spaka in še zlodeja povrhu! Ves iz sebe sem stal na mestu ter buljil v grmovje pod seboj, v usta pa mi je silila neka kislina ob zavesti, da moj plen, toliko zaželeni ruševca, leži za tujim plotom. Kaj zdaj?

»Skoči ponj — brzdaj poželjivost,« sta se ruvala v meni »pridni Janezek in hudobni Mihec«. »Kaj če te kdo zasači in ovadi na podlagi zavite trditve?«

Mar naj ga pustim lisici za obed. Za to ga nisem streljal. Preveč škoda bi ga bilo, morda nikoli več takega ne pihnem.

Zmagal je Mihec. Zdrknil sem čez mejo in pobral petelinčka. Prav za prav je moj, le smrtno zadet je zakrilil čez mejo, ustrelil sem ga tudi jaz, sem se tešil, ko sem ubiral pot nazaj in nato nizzdol po hosti. Toda delal sem račun brez krčmarja. Oddaljen za streljaj, slišim za seboj močan klic z vrha. »Logar bo s soslednjega revirja, kdo drugi bi se drl za menoj?« Lahko da je bil mož prav tako kje v bližini na preži in da ga je pritegnil potem moj strel še bliže. Da bi me bil videl, kje sem pobral ruševca, dvomim, lahko pa tudi, da je kje skrit opazoval moje početje. Če lovcu sreča laže!

Čakal moža seveda nisem. Čemu tudi? Resnice bi mi itak ne bil verjel. Kradel nisem! Vest mi ničesar ni očitala. Ruševca sem podrl v našem lovišču, to mora biti tudi odločilno. S tem prepričanjem koračim mirno dalje. Tudi klici z vrha se niso ponovili. Dohitel me je Vlado. Neprijetni občutki se mi v hipu raz-

prše, kakor po oblaku nestanovitnega aprila žarko sonce mi je bil obraz v trenutku veder in poln najboljše volje se postavim proti tovarišu rekoč:

Ga vidiš, Vlado, lep je, kajne? Jaz in moja puška, vidiš, nisva kar tako... Kdo drugi bi mi naposled srečo morda še zavidal. Ti seveda mi plen privoščiš.

»Lep ruševец«, vidim, čestitam, toda kaj je z logarjem. Čemu je vpil za teboj?

Čemu? Poslušaj! In povedal sem mu svojo zgodbo.

»Sapramenska reč, in jaz sem mu sporočil, da nisem sam v planini, in kdo da je z menoj,« se popraska Vlado.

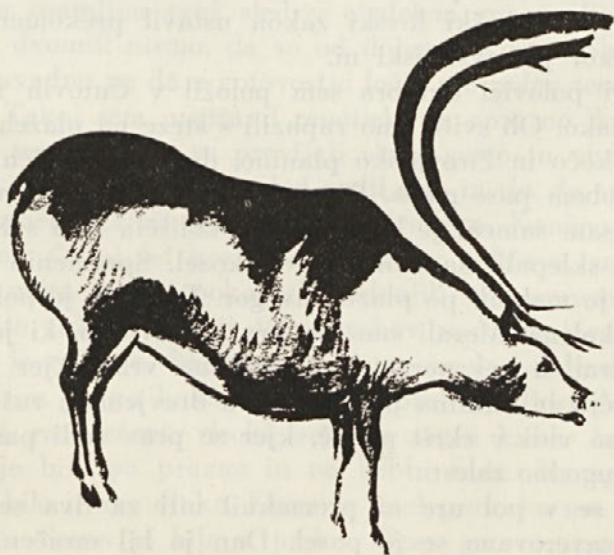
Napak si napravil, Kristl; pokazal bi se bil raje dedcu in zmenili bi se bili gotovo prijateljsko. Da nisi streljal vsaj pet minut prej! Tu imava zdaj hudirja. Še sitnosti nama zna možak naprtiti.«

»Kar je, to je! Sicer pa več ko ovaditi me ne more. Streljal v njegovem lovišču nisem, pa amen.«

Bilo je štirinajst dni po dogodku. Zunaj je lil dež, imel sem opravke v kleti. V tem me pokliče žena. Pustivši delo, se podvizam radovedno za njo. V kuhinji je stal sodni sluga. Takoj sem vedel, koliko bije ura. Izročil mi je poziv k sodišču.

Moj zagovor na sodišču je zalegel bore malo. Sodnik je vztrajal trdovratno na stališču, da bi meje vsekakor ne bil smel prestopiti in da smatra moje dejanje kot nedovoljen poseg v tujo lastnino.

Tako me je prvi ruševец olajšal za nekaj sto dinarjev. Če lovca sreča laže...

Ing. Mirko Šušteršič

Na gamse

(Konec.)

26.

Najstarejši gams, kar sem jih ustrelil, je imel 17 let. Seveda je bila to koza, ker so kozli nad 10 let v teh predelih, kakor sem že omenil, bele vrane, in nad pet let stari plemenjaki le mnogo prereditko sejani.

Upajmo, da bo zakonska določba maksimiranega odstrela, če bo tako pravilno izvajana, kakor je dobro mišljena, storila svoje in da bo tudi nemški lovski zakon ustavil prekomeren odstrel kozlov, kakor jih avstrijski ni.

V prvi polovici oktobra sem položil v Čutovih robovih to kozo na dlako. Ob svitu smo zapazili s steze na plazeh med Valvazorjevo kočjo in Žirovniško planino, da se v plaziču za prvim Čutovim robom pase gams. Rjavosivo marogast se je videl skozi trieder in sam samcat je bil. Iz vseh okoliščin smo s Kugvom in Frencetom sklepali, da mora biti le kozel. Spremenili smo načrt pohoda in jo mahnili po plazu navzgor. Treba se je pol ure hudo ujedati v kolena. Morali smo na prvi Čutov rob, ki je kar prepadasto strm, a ves porastel s travo, na vrhu, kjer se prevesi proti pobočju in strmina poneha, pa z drevjem in ruševjem. Od tam se lepo vidi v skrit plazič, kjer se prav radi pasejo gamsi in se dajo ugodno zalesti.

Gams se v pol ure ni premaknil niti za dva sežnja, tako mirno in zaverovano se je pasel. Dan je bil mračen, nebo za-

strio z umazanimi težkimi oblaki, a Stol ni imel kape, pa tudi Rjavih peči se ni držala megla, kjer ima sicer mlade. Tudi iz bližine je bil videti gams marogast. Dlaka je bila, čeprav že zimska, bolj rjava in siva ter nekako razmršena. Zaradi temačnosti se roglji niso dobro videli, a obnašanje in okoliščine so kazale na kozla. Tudi ni bil nič kaj pozoren in občutljiv za nemir, ki sem ga povzročal pri zalezovanju in ki je včasih neizogiben. Poči vejica, zašumi listje pod stopinjo, zarožlja kamenček ali trkneš ob skalo. Ker je bil gams v daljni okolici sam, s kljukami nad ušesi in po vseh znamenjih ne mlad, nisem dosti opazoval, temveč sem ga brž preobrnil, da je komaj vedel, kdaj je umrl. Prav presenečeni smo bili, kako nas je stara teta potegnila, ker nismo niti malo dvomili, da je čeden star kozel.

Po vsem izgledu že nekaj let ni imela mladičev in je gotovo mislila na večnost, ker je bila sama. Zobovje je bilo močno zbrušeno in spodnja čeljust spredaj škrbasta. Manjkala sta dva sekalca in od ostalih so se vsi majali. Usoda ji je bila naklonjena z naglo smrtjo brez muk.

Za neko staro kozo ni je pa še danes žal, da je nisem podrl 1. decembra. Takrat se je lovopust za koze pričenal še s 1. decembrom. To, mislim, je bilo samo zato, da so lovci poleg veselja morali mnogokrat piti — zlasti na pogonih — tudi grenke kaplje.

Na ta dan sem gazil po Črtežih sneg, ki je bil zapadel nekaj dni prej. Vse je bilo poteptano in pregrebano od gamsov, ki so se pač že pomaknili više, tako da svežih sledov ni bilo več. Prvega decembra jih buri še prsk in zato silijo v goličave. Vendar sem naletel na osamljen svež sled v otrdelem snegu. Veliki parklji so bili in dvomili nismo, da so od dobrega kozla. Sled kozla in koze se navadno ne da z gotovostjo ločiti, če poleg tega ni drugih znamenj. Takoj sem pripravil repetirko in oprezno, kolikor se je pač dalo, smo lezli in se previjali skozi gosto in visoko ruševje za sledom. Nekajkrat nas je sled vodil sem in tje, da smo prečkali goščo od enega Črteškega plazu do drugega. Končno je jel sled lesti v breg. Če ni šel kozel za tropom v goličave, smo sklepali, potem se mora kmalu pokazati. Podvojili smo opreznost. Res je kmalu nato zažvižgal, niti 100 korakov nad nami raz skalo, ki je molela iz ruševja. Še preden sem ga imel v daljnogledu, reče Kugu: »Koja je, pa kakšna, pogledjte burkle!« Pogledam na roglje; debeli, razkrečeni, visoki, srpasto zaviti kakor kozlovi! Pod vampom je bilo pa prazno in na hrbtu tudi. Ne zgoraj in ne spodaj ni bilo prave dlake. Kugu je imel prav, ko me je silil, naj jo obrnem. Sama je bila v prsku. Prav gotovo stara kot svet,

gotovo že več let brez mladičev. Ne bi bil storil lovskega greha, če bi jo bil snel osem ur čez lovni čas raz skalo. Dolgo za tem se mi je sanjalo o nji kakor o kozlu za Skokom. Neštetokrat mi je lovec Kugu očital tenkovestnost in sebi, da me je tedaj opozoril na kozo, kajti v 40 letih svoje gamsje prakse, je vselej pristavil, ni videl kaj takega na glavi gamsove koze. Redko sem se kesal, da nisem streljal, a to pot sem se.

Narobe je bilo na Potoškem Stolu pri Štangi. Zajela me je na vrhu megla in sem bil namenjen za Urbasi in čez Ravni navzdol. Pa se izmota iz megle nekaj gamsjih postav in izgine za rob. Za njimi se pokaže še neka temna senca in — vsi lovski

bogovi! — z roglji kakor v pravljici. Vrglo me je k tlom in pograbila me je lovska mrzlica, da sem šklepetal z zobmi. Mislil sem, da mi uide srce, tako je skakalo in razbijalo. Samo tega še mi nakloni, o Diana, četudi bi bil poslednji!

Megla ni bila gosta, sicer bi ga ne bil videl v silhueti na dobrih 100 korakov. Nikakor ni hotel obstati križ na plečih, tako da se me je loteval obup nad bedastimi živci. Kozel se je jel pomikati za rob in moral sem spraviti kroglo iz cevi... Na strelu ni bilo nič! Gledal sem nekako tako, kakor Funtkov lakomni pes sredi vode. Sto očitkov mi je brnelo skozi glavo in lovec v meni je bil potrtn in nesrečen.

Dolgo sem stal na mestu in kri je še vedno burila po žilah. Dober pes ne pusti zlepa sledu in lovec ne nastrela. Zraven mi je pa nekaj prišepetavalo, da ni mogel iti strel v prazno, saj je ob poku križ vendar le sedel v tisti senci sredi mlečne megle. Približno sem vedel, v kateri smeri je mogel iti gams. Če ni megle, je goli Potoški Stol lahko pregledati. Oprezno sem tipal skozi meglo in zabadal vanjo oči. Nisem še naredil 300 korakov, ko me zadrži sumljiva senca. Stisnem se in čakam, da se morda malo spreleti megla. Vedel sem, da bi zdrav gams po strelu ne čepel in ne čakal na tistem mestu. Če bi se bil nadejal slabega vremena, bi bil planil nizdol prav do ruševja pod Hudo stezo ali v Rjave peči, sicer bi se bil pa izpodvil in čez Zeleno dolino izginil v inozemstvo. Vsa lovska sreča se mi je zasmejala in srce, prej strto, je čutilo blaženstvo, kot bi me bila

objela božanska Diana sama. Tista rahla senca pred menoj se je čez čas določneje uobrazila, da sem ločil glavo in bolj čutil kot videl bajne roglje. Po strelu je velika senca v megli omahnila. Ljubi Bog, kaka sreča! Z nekim strahom sem se bližal in res — presenečenje. Štiriletno kozle s prav povprečnimi roglji je delalo v megli fatomorgano... Podobne občutke kot sem jih to pot imel jaz, ima najbrž tisti, ki pade s češnje.

Nekaj let pozneje se mi je podobno pripetilo brez megle. Od studenca med Stolmi sem v pozni jeseni lezel po planinski stezi proti Potoškemu Stolu. Kar se tam pojavi črna postava gamsa na enakomerno lahno oblačnem, svetlosivem nebu. Ker sem imel ze-

Foto ing. F. Sonnbiehler

leno in rjavo ozadje, sem sklepal, da me gams na tako razdaljo ni zapazil, ker tudi gledal ni name. Zato sem počasi po centimetrih lezel k tlom in potem po vseh štirih ritensko za rob. Tam sem se spustil po dolini navzdol in zlezel zopet na rob ob skali in malem ruševem grmu. Še vedno je stal gams »na nebu«, ki je dajalo nek poseben zastrt sončen blesk. Velika postava in še večji roglji so valovali v triedru. Daleč je bilo, a bliže nisem mogel. Čim bolj sem gledal, tem večji so bili roglji, tem kapitalnejši se mi je videl gams — po hrvaškem reku: što se babi htilo, to se babi snilo, in tem bolj je vroča želja po trofeji manjšala razdaljo.

Čez pol večnosti se spusti gams z brega tako, da je prišel kakih 100 korakov bliže, ter obstane na skali, kjer se je znova prirastel. Mislim, da sem tudi jaz pognal že korenine, preden sem

se odločil. Šele s tretjim strelom, ko sem križ pomaknil nad gamsov hrbet, sem ga pogodil, da je legel v sedlo med skalo in bregom, ker bi se bil sicer strkljal navzdol. Ko sem prelezal še dve dolini proti njemu, sem ga rešil muk in dobil »kapitalne roglje«. Kako da me je sicer nenavadna svetloba mogla toliko pretentati, sem ob razmeroma tenkih, slabo razkrečenih rogljih petletnega kozla še dolgo premišljeval in debelo požiral — blamažo.

27.

Vsaka pesem ima svoj konec in tem prej, čim lepša je.

Slabo zimsko vreme se je napovedovalo 5. novembra 1937, ko smo lezli za Srednjim vrhom v Zelenici skozi Štengce. V Nemškem vrhu je že snežilo in vihar je tulil po vrhovih. Pri Latvicah smo obstali v zavetju in gledali, kako se gamsje trope pomikajo nizdol.

Podobno se mi je zgodilo nekoč v Kseru pod Rjavimi pečmi. Po dolgem oklevanju sem se takrat odločil, da zalezem gamse visoko v pečeh. Med potjo na Veliki Kser pa nas je zajel vihar, dež in sneg, da nismo mogli niti gledati, kaj šele da bi bil streljal. Gamsi so nam prišli na tri četrti pota nizdol nasproti, išoč zavetja v gozdu. Če bi bil pol ure počakal na Malem Kseru v zavetju košatih smrek, bi mi bili gamsi prišli vedrit pod smreke. Mimo nas so zdrveli navzdol in smo tistikrat vloge zamenjali.

V Latvicah mi jih je pa vihar prignal po dolini za Šijo velik trop, iz katerega sem izbral osemletnega kozla in desetletno kozo — za slovo.

Hotel sem se posloviti v srcu teh pokrajinsko prelestnih slovenskih lovišč, v gamsjem raju. V viharju in snegu sem končal to mogočno lovsko pesem prav tedaj, ko se začenja svatovski ples gamsov.

Vekove se že ponavlja in se bo ponavljal, dokler iz tega lovskega raja ne bo, po človeški kulturi in civilizaciji, izgnan poslednji gams.

Sleherno leto v vekove se bo Stol še odel v svoj čaroben smaragd. Vsako jesen, ko bo po njegovih mogočnih plečih potihnil človeški hrup, bo stopil ob zahajajočem soncu na rez gams in se oziral tostran na sočne zimske pašnike. Stal bo ves v zlati večerni zarji, dokler ga ne bo zajela senca iz doline. Tedaj bo stopil nizdol, čas gamsjega lova bo zopet tu...

28.

Tebi, lovcu, dragi oče, posvečam te spomine po četrtoletja, odkar so tegobe svetovnega klanja in duševne muke strle tvoje močno telo in vedrega duha.

Čeprav ni ne Tebe in ne mene sreča nikoli tako uspešno zalezovala kakor midva gamse, vendar sem hvaležen usodi, ki mi je naklonila, da sem smel in mogel slediti in hoditi po Tvojih častitljivih lovskih stopinjah v Stolu in njegovem kraljestvu.

Čutil sem, da si bil vedno z menoj, da si mi skrbno podprl nevarno stopinjo, da si me izpodbujal, vodil in učil. Tudi karal si me, a iz tvojih blagih sivih oči, ko si se smehljal, sem bral in vedel, da si bil s svojim sinom lovcem zadovoljen.

Vem, da si bil tudi Ti samo tedaj čisto srečen, kakor jaz, kadar si v samopozabi dobro pol stoletje pred mano hodil tod. A vem tudi, da se taka sreča ne vrača. Zato potrpi še malo in počij, saj bova kmalu šla zopet skupaj — na gamse...

Kar je preveč, je preveč.

Nočna revija pohorskih brakov

Kakor vsako leto, sem tudi letos posvetil marsikatero noč divjemu petelinu, temu neumornemu nočnemu pevcu naših temnih gozdov. Nepopisen je lovski užitek, če opazuješ in poslušаш v zgodnjih jutranjih urah lepega pomladanskega dneva tega mogočnega zapeljivca in se opajaš ob čarobnih zvokih njegovih ljubezenskih izlivov. V pričakovanju tega redkega lovskega uživanja sva se podala s prijateljem Gabrijelom v revir.

Okrog polnoči naju je potegnil motor iz Maribora pod vznožje Pohorja, od koder sva počasnih korakov krenila mimo zadnjih radvanjskih hišic v hrib.

Krasna mesečna noč, pritajeno šumljanje vetriča po drevju, tajinstveno veličastna gozdna tišina, ki jo je le od časa do časa pretrgal zategnjen klic sove in pa oddaljeno lajanje vaških psov, vse to je delovalo na naju, da sva nekako z vzvišenimi čustvi stopila v njegovo sveto kraljestvo.

Bila sva še zelo zgodna, saj je ura kazala komaj pol tri. Mesec se je jel poslavljal ter je pošiljal zadnje medle žarke izza bližnjega obronka... še nekaj trenutkov... in tudi ti so izginili. Obdala naju je popolna tema. Sedela sva v zelo redkem bukovem gozdu in napeto prisluškovala v temno noč. Povsod okrog naju je vladala grobna tišina, le hladen jutranji veter je včasih potegnil po vrhovih dreves. Kazalec na uri pa se je počasi odmikal od številke tri in bližal se je čas, ko bo črni pevec pričel svojo večno lepo pesem.

Kaj je bilo to? Ob tem času nenavaden jokav glas je pretrgal nočno tišino... Z nasprotnega roba se je oglasil goneč pes, čigar bevskanje se je neprijetno razlegalo po širni dolini. Srce mi je začelo hitreje utripati, vsa petelinja romantika pa je mahoma izginila. Nikoli nisem še pošiljal nobene tako iskreno čuteče prošnje sv. Hubertu kakor v tem trenutku, da mi pride pred cev ta brezbožni kalilec nočnega miru. Glas pa je postajal na mojo žalost vedno slabejši, znak, da se gonja od naju oddaljuje. Moja sveta jeza je bila popolnoma upravičena. Več ur hoda okrog in okrog ni bilo nobene hiše, nobene bajte ali kaj sličnega in ravno v tem delu revirja je lovec našel pozimi šest od psov raztrganih srn. Sedaj se mi pa nepričakovano nudi prilika, da maščujem uboge srne in nasujem tem krvnikom malo svinca pod kožo. Lahko si mislite, da sva s tovarišem Gabrijelom z večjo napetostjo in razburjenjem zasledovala to divjo gonjo kakor najlepšo jesensko gorsko brakado. Čuj!... Glas se zopet jasneje sliši, sicer precej niže kot prej, vendar že malo bliže. Gonja se je nadaljevala po vsem rastišču gor in dol, počez in povprek. »Radoveden sem pa res,« je zašepetal Gabrijel, »če bova midva danes sploh kaj slišala najinega ljubega petelina.«

Nenadoma zaslišiva po bukovju proti nama dolge, znane skoke upehane živali. Krepkeje stisnem puško, srce je hitreje začelo utripati, oči so pa zaman po temi iskale preganjano žrtev. Vedno bolj se nama je srna približevala in končno — kakih deset metrov izpod naju oddirjala v bližnje mlado smrečje, ki se je nahajalo okrog petdeset metrov izza najinih hrbtov.

Vedel sem, da bo prisopihal preganjalec po sledi. Živci so bili do skrajnosti napeti in z očmi sem kar rezal temo, ki naju je obdajala. Končno vendarle — morda je bilo samo nekaj trenutkov pozneje, toda meni se je zdela cela večnost, sem zaslišal po listju šumenje, ki se je vedno bolj približevalo. Toda to ni bilo samo šumenje, takšno sopihanje je spremljalo to lomastenje, kakor da bi vsi radvanjski kovači z mehovi dirkali po gozdu. Sedaj... sedaj... in cela druhal je defilirala mimo naju. Mala črna senca — poklicni brak ko-

lovodja — naprej, za njo pa dve veliki pošastni senci, njegova pajdaša, katera vidite na naši sliki.

Avtomatično mi je zletela puška k licu in rezek pok je prekinil za trenutek gonjo, takoj za tem je pa visoki aj!... aj!... naznanil, da strel ni zgrešil svojega cilja. Še nekaj lomastenja po grmovju in pokanju suhih vejic in vse je bilo zopet mirno — toda ne dolgo. Iz smrečja se je kmalu začul zategnjen au... au... Ranjen tovariš, kateremu so najbrže jele pojemat moči, je klical svoje bratce. To se je ponavljalo nekaj minut — »potem pa vse tiho je bilo« ..

Na vzhodu se je začelo svitati, polagoma so se oblikovale posamezne veje bukev v gozdu. Z Gabrijelom sva pa še vedno šepetaje komentirala nočno brakado. Vprašal sem ga, zakaj ni vendar streljal. »Če pa nisem prav nič videl«, se je glasil odgovor.

Na petelina sva že skoraj čisto pozabila, ko me nenadoma iz preišljevanja zdrami dobro znani te-lek... te-lek... te-lek..., ki lovcu na mah razburka kri in živčevje. Svojim ušesom skoraj nisem mogel verjeti, toda glas je prihajal iz take bližine, da sem nehote pogledal na bukev nad seboj.

Brez dvoma, petelin je začel peti, sicer malo bolj pozno kot navadno. Najbolj me je pa začudilo dejstvo, da ga nočno bevskanje psov in streljanje okoli njega ni veliko zmotilo. Sedaj se je že precej zdanilo in s svojim daljnogledom sem začel iskati po bližnjih bukvah skrivnostnega pevca. Kmalu ga zagledam. Kakšnih šestdeset korakov pod nama je na precej osamljeni in košati bukvi našopirjen sedel in porajajočemu se pomladnemu jutru pošiljal svoj prvi pozdrav. Zadovoljila sva se samo s poslušanjem in opazovanjem, dokler se okoli pete ure ni spustil na tla h kuricam in po opravljeni zakonski dolžnosti odletel v megleno dolino.

Najino pozornost so zopet zavzeli psi. Počasi sva krenila proti mestu, kjer se je pred dobro uro poslavljaj od življenja ropar, ki boljše usode ni zaslužil. Prideva do dozdevnega mesta. Nikjer ničesar; greva naprej — zopet nič! Že sem mislil, da jo je kljub vsemu popihal naprej. Nakrat pa se pripodi po smrečju na pot ogromen volčjak, za njim pa majhen pohorski brak. Kakor blisk sva snela puške z ramen in že sta dva strela zagrmela po gozdu, malo za tem pa še tretji. Volčjak se je v smrtnih krčih valjal pod potjo, medtem ko je brak odnesel cvileč samo malo narešetano zadnjo plat.

Ko sva šla proti mestu po isti poti nazaj, od koder sta pred malo trenutki pritekla tudi psa, sva našla streljaj od tam njunega tovariša že poginulega. Vsekakor lep zgled pravega tovarštva — zapustili niso drug drugega niti v nesreči. Ko sem pravil to svojemu osivelemu lovcu, se je za trenutek zamislil ter potem z glavo kimaje dejal: »Da, da, marsikaj bi se ljudje lahko naučili od živali!« Zdi se mi, da je stari mož imel prav...

S prijetno zavestjo v srcu, da sva marsikateri srni-materi rešila življenje in da sva doživela dogodek, ki ga nikoli ne bova pozabila, sva se zadovoljna odpravila domov proti Mariboru.

Epikriza: Psov nisva takoj pokopala ter sem to delo prepustil lovcem za drugi dan. Seveda so pse povsod pričujoči vaški fantalini kmalu iztaknili. Po Radvanju pa se je bliskovito raznesla vest, da so na Pohorju medvedi in volkovi, katere so videli na planini spati. Po sliki sodeč se res niso veliko zmotili...

I. B.

Srečen dan

Lovci imajo po izkušnji svoje srečne in nesrečne dneve. Ko se na mrzlo megleno jutro, za zamrznjenimi okni zbudim, premišlujem, katerega dne smo. Naenkrat skočim pokoncu — srečen dan nedelja — da pogledam, kaj se bo dalo napraviti. Ker je zunaj visok zmrznjen sneg, mi je žal novih okovank. Grem v kuhinjo po stare, ki se od prejšnjega dne suše. Ko si en čevelj zavežem, mi nalije dekla po nerodnosti v drugega vodo — dan se je začel z jezo in jeze me ljudje, ki hodijo vse dopoldne po razne informacije. Kam popoldne? Prašičev najbrže ni v lovišču, ker ni nobenega glasu od paznika. — Ljudje gredo od pozne maše in se smeje češ: »Danes ste doma, ko je tako mrzlo, drugače pa vas v nedeljo nikoli ni videti.« Ne vedo, da sem v službi in le redko doma. Stara Hrvatica stoji dalj časa ob strani, ko se pa ljudje malo porazgube, pristopi in mi želi prav srečen in dober dan in novo leto. Izprašuje me, zakaj se nič ne pokažem. Ej, mamica, kaj bi pri vas, hčerke ste pomogli, vi se pa vendar ne boste še enkrat. »Ne, gospod, to ne, a imam tudi še najmlajšo hčerko doma, ki bo dobila grunt, pa je še premlada, komaj 18 let. Zaradi tega vas ne bi klicala. Pač pa mi je v jeseni lisica odnesla 22 kokoši iz hleva, a do zadnjega nismo vedeli, kod prihaja v hlev. Samo eno mi je pustila in snoči je hotela vzeti še to. Prišla je po stezi do hiše in sem sprva mislila, da je pes. Ko pa je šla za ograjo proti hlevu, sem skočila ven in začela kričati. Videla sem, da je bila velika lisica, ki je urnih nog zginila proti gozdu. Prosim vas, pridite pogledat pa jo boste dobili, kakor takrat tistega velikega lisjaka.« Obljubil sem, da pridem popoldne za gotovo. »Bom že prinesla nekaj iz goric domov, da vam ne bo dolgčas čakati na lisico.«

Popoldne se res odpravim, da vidim, kako je še kaj na Hrvaškem, v revirju, ki sem ga dobro poznal, ker ga je dolga leta imel moj stric v zakup. Med potjo sem se zglasil pri starem lovskem prijatelju in ta me je poprosil, naj mu pomagam dobiti zajca. Vzel je psa in šla sva. On s psom v dolino in jaz v hrib. Pridem sredi gozda do novo izkrčene njive, ki je bila vsa preobrnjena in poteptana od zajčkov, da je bilo čudno videti. Zato kličem prijatelja, kličem psa, a nobenega glasu. Končno izvlečem naboje

in zatrobim z vso močjo v cev. — Tedaj se, toliko da nisem omahnil vznak, pokaže iz snežnega rova nekaj temnega — in korak pred menoj zdrzne zajček v dolino. Ko pridem okrog hriba na južno stran, je imel sneg ledeno skorjo in sem se komaj držal na nogah. Pod seboj zagledam v dolinici prijatelja s psom. Hotel sem v zarastel jarek, kjer je včasih rad tičal zajček. Komaj pa sem se prestopil, mi vzame hkrati obe nogi in že sem se peljal po zadnjici v dolino proti prijatelju, ki se je krohotal. Z desnico sem krčevito držal napeto puško kvišku in se z levico, ki je bila v rokavici, zaman skušal ustaviti. Ko pridrsam mimo prvega hrastiča, skoči z druge strani zajček, ki je dolgo časa praskal, preden je prišel čez breg. Nikakor ni hotel posnemati mene. Ker sem bil že dovolj upehan od srečnega dne, sva se šla krepčat na prijateljev dom in mesec je že sijal, ko sem se poslovil in po ovinku zavil v smer svoje opoldanske obljube, da pogledam za lisico pri zgovorni mamici.

Dobro znana mi hiša je bila v temi. Za hlevom opazim prislonjeno desko in ko jo vzdignem, najdem v zidu prepust, v katerem se je z leti od mokrote odluščil kamen in naredil lisici pot v hlev. Na drugi strani hleva je stala šupa z listnjakom. V tem sem pred nekaj leti sedel in čakal, dokler mati niso šli spat, da bi mogel vasovati pri hčerki, ki je sedaj že omožena. Slučajno je tedaj prišel mimo hleva lisjak, ki sem ga še pravočasno opazil in ustrelil. Zato me je mamica imela v časteh.

Ko si ogledujem poznani kraj, opazim, da sedi v šupi na oknu zraven hlevskih vrat bela kokoš. Okno ni imelo šip in je s krpami založeno prepuščalo dosti sopare iz hleva, da je bilo toplo bivališče za kokoš, ki si ni upala več v hlev, kjer je že okusila lisičje kremplje. Da bi zvitorepka lažje prišla do kure, sem pod okno, ki ni bilo više kot meter in pol, podstavil nalomljen zaboj, ki sem ga našel, ter šel v listnjak, da se dobro zavijem in čakam.

Čakal sem že morda uro ali tudi več, ko se mi zazdi, da vidim nasproti v hišnem oknu nekaj belega. To okno je spadalo h kamnici, kjer so po navadi spale hčere. Čez čas se mi zopet zazdi, da vidim neko gibanje. Radoveden tiho vstanem, pogledam na vse strani, če morda od kod ne prihaja lisička, in že sem bil pri oknu. Okno je bilo le priprto. Moral ga je nekdo znotraj odpreti. Po malem in tiho odprem ter vprašam v temo, če se grem lahko gret. Mehki ženski glas odgovori: »Mislila sem, da vas bo že zeblo, ko že tako dolgo čakate na mrazu, in sem odprla, saj vem, da poznate to pot. Malo me je pogrelo, toda ker me je sedaj res začelo zebsti, sem puško narahlo postavil skozi okno v kot, za njo pa še sebe v kamnico na toplo. Okno sem samo priprl in pustil toliko odprtine, da bi za vsak primer lahko streljal. S postelje sem pazil na lisičko, da sem nazadnje zadremal...

Kar me zdrami ženski krik, ropot in kokodajsk kokoške. Skočim v čevlje, sukno čez ramo, puško iz kota, in že sem tudi skozi okno. Instinkt me je vodil do pravega hišnega vogala. O sreča, nisem srečal mamice, pač pa se pripodi mimo mene v najlepši mesečini lisjak s kuro v zobeh. Oba strela sprožim in glej čudo, lisjak se premetava po fleh. Skočim do njega in ko mu s čevljem pridam brco v glavo, mi čevljev zleti z noge. Hitro ga poberem, primem za lisjaka in kuro in ko se ozrem proti hiši, mi neka roka moli klobuk skozi okno. Komaj je bil klobuk na glavi in okno zaprto, se odpro hišna vrata in na vogalu se srečava z mamico. Čisto iz sebe je bila, ko je zagledala lepega lisjaka v mojih rokah. Izrabivši njeno vzhichenje in razburjenje, sem pustil lisjaka za ogled in smuknil skozi večna vrata v izbo za peč — češ da me zebe, in oddal čevlje in nogavice Tončki, da jih posuši.

Ob kuhanju čaja in klobase je stara mamica sem pa tja pogledala s solznim očesom na svojo zadnjo kokoš, a z veseljem na lepega lisjaka, medtem ko sem lagal, kako hudo je bilo čakati...

Nikdar pa ne bi bil dobil lisjaka, če ne bi bil to eden tistih srečnih dni, ki jih imajo lovci tako malo.

Ko sem se pokrepčal in pogrel, sem šel spat v kamrico, ki mi jo je Tončka za nekoliko uric prepustila, sama pa je legla k mamici. Sanjalo se mi je o lepi zvitorepki, ki je imela črne oči in bila nekam podobna Tončki. Smehljala se je, ko mi je zjutraj prinesla osušene čevlje in nogavice. Ko smo se poslavljali, smo bili vsi veseli in zadovoljni — le lisica ne.

Rostuško polje — pogled na »Manastirsko«.

A. K.

Pod Bistro

Na silvestrovo 1959

Bil sem dobre sreče in se ravno za božič preselil z družino na novo službeno mesto v Rostušo. Prazniki so prešli z urejevanjem stanovanja.

Lovci se kaj hitro »zaduhamo« kakor naši štirinožni prijatelji in torej ni nič posebnega, da mi je Rustem prišel voščit vesele praznike. Prav nič ga ni zmotil ženin hudi pogled, ker je z blatnimi opankami zapustil na oribanem podu svež sled. Po turško se je vsedel k peči, prižgal cigareto, srknil dve »ljuti«, popil kavo in spregovoril:

»Čuo sam, da si meraklija za lov. Sada ima u Senačkim livadama do samog druma koze. Kad ćemo da idemo, treba što pre, da ih seljaci ne poteraju.«

Pravil mi je, da je v strminah in prisojnih rebrih Bistre — na levi obali Radike, še mnogo gamsov. Zelo radi se zadržujejo v »Manastirskem« nad samostanom sv. Jovana Bigorskega v »Trebiških rupah in Boljetinskih skalah«. Tu je zanje dovolj paše in le redko zaide v te kraje pastir s kozjo čredo in pasjim spremstvom.

Pogovorila sva se še o postrveh v Radiki in njenih dotokih, ki baje prav rade grabijo za »užicu«, o svinjah in volkovih ter njihovih medsebojnih bojih. Posebno v hudih zimah volkovi radi zalezujejo posamezne trope ščetincev in v snegu se kaj dobro spozna okrvavljeno bojišče. Če je med črnuih star merjasec, posamezni volk ne napada, a večja tolpa je svinjam vedno nevarna. Tudi o kačah sva se pomenila in mi je Rustem povedal sledečo zgodbo:

Nekega dne v začetku avgusta l. l. sta šla z učiteljem Draškom loviti ribe. Blizu samostana sv. Jovana je skočil z neke približno pet metrov visoke skale na državno cesto zajec in tu nepremično obležal. Draško je pobral zajca in opazil pod njegovimi nosnicami kačji pik. Zajec je bil že popolnoma otrpel.

Draško je splezal na skalo in res prepodil modrasa. Ovčarski pes navadno od pika pogine, medtem ko se čeprav v vime pičena koza hitro popravi.

Zapadel je sneg, pritisnil hud mraz. Bal sem se, da mi ostane dovoljenje za odstrel neizkoriščeno. Sporazumela sva se z Rustemom, da gremo v Senačke livade zadnji dan leta na silvestrovo. Ako je potrebno, naj on še preskrbi enega ali dva gonjača.

V soboto zvečer — silvestrovo je bilo namreč na nedeljo — je bila v družinskem krogu razprava, kdo me bo spremljal. Ali petošolec Boris ali tretješolec Igor, oziroma oba ali nobeden. Žena je bila za to, da še sam ostanem doma, ker je prehud mraz in imam kašelj. Sicer je pa lov pač lov in zakaj bi se zastonj izpostavljaj prehladu. Boris je popustil, ker se mu ni dalo zgodaj vstajati, a Igor je pripravil vse potrebno v nahrbtnik in pregledal in izbrisal svojo risano flobertovko.

Ob Radiki.

Ob petih smo bili nared pri rostuškem mostu Rustem, Alija, Igor in jaz. Iz Radike se je kadilo, pod nogami je škripalo, a po dolini je rezal sever. Topla obleka in hitra hoja nista kaj zalegli. Od vruga nas je zeblo.

V hanu pod Žirovnico smo si privezali duše s planinskim čajem. »Obešena voda« je poledila cesto in imeli smo precej truda, da nismo šli v Radiko. Še poldrugi kilometer in bili smo pod Senačkimi livadami. Gamsov ni bilo opaziti, a tudi nobenega sledu nisem mogel videti z daljnogledom. Ugibali smo sem in tja ter odločili, da gre Alija, kakor ve in zna, čez Radiko, spleza v skale in požene gamse — ako so namreč sploh še tu.

Mraz je bil tako hud, da se je cev prilepila k roki, a v debelih rokavicah se pač težko strelja. Stopicali smo sem in tja in čakali.

Odkar se je bil Alija izgubil v smrečju, je prešlo že dobre pol ure. Zeblo nas je vedno huje, a gamsov nikjer. Že smo mislili na vrnitev, ko se Alija pokaže na vrhu neke skale in začne dajati znamenja proti s smrečjem obrasli grapi. Nastavil sem na puško daljnogled in čakal. Ko je Alija spustil v grapo nekaj obsežnih snežnih kep, se je priplazil iz grape lep kozel. Vzel sem ga na muho, sprožil in podstrelil. Na moj strel je planila iz grape tropa sedmerih gamsov in jo urno ubrala v skalovje, medtem ko se je prvi samec izgubil v drugi grapi. Poskusil sem repetirati, a zaradi hudega mraza mi je bilo to nemogoče. Rustem, ki je prišel do mene, mi je spravil nov naboj v cev. Bil sem spet pripravljen na strel. Alija se je spustil v grapo, opazoval sem neko mesto

v njej, ko ob moji strani počí flobertovka. Rustem me dregne in mi pokaže gamsa do sto petdeset korakov od mene na samem bregu Radike. Kakor prvič, se mu tudi sedaj ni kaj posebno mudilo in imel je očiten namen, da prebrede reko in nam uide v skalovju nad cesto. Hitro sem ga imel v križu daljnogleda in sedaj je ostal v ognju. Ker sta Rustem in Igor zatrjevala, da ga je tudi Igor zadel, smo gamsa, ki ga je Alija s precejšnim trudom spravil čez reko, natanko pregledali in našli zadetek pod levim plečem — svinčenka kal. 22 extralong*) je ostala v pljučih. Jaz sem torej gamsa s svojim strelom visoko v pleče le popravil.

Pri Krivem mostu stoji skromna, iz blata napravljena hišica in tu gospodari France Fortunat, imenovan tudi »Franc Brada«, nameščenec banovinske valilnice v Ohridu. France se ukvarja s poribljavanjem Radike in zajčjim lovom. Ker ima za pomočnika starega braka z večletno prakso in z vso pasjo pametjo in preudarnostjo ter mnogo časa za lov, mu gre to dobro od rok in je France že znan kot »zajčja smrt«. Kljub temu pa France ni krvoločni uničevalec zajčjega rodu in rekorder, ampak se skromno drži od Stvarnika začrtanih mej. Zajček s krompirjem v loncu in zajček kot darilo kuhinji gostoljubne orožniške postaje, povsod je na pravem kraju. Pa naš France je še drugo.

Ali so gamsi v skalah?

(Rustem, Igor, Alija.)

Od Tirnice pa do Žirovniškega hana je nad 24 km. Na vsej poti ni nobene naselbine. Strme pečine nad cesto, takoj pod njo v soteski Radika, plazovi in snežni zameti ogrožajo pešce in vozila. Koliko ljudi je našlo v hudi zimi čez noč skromno zavetišče in topel čaj v Francetovi baraki.

Dobro uro hoda za cele tri kilometre in silvestrski lovci smo bili spravljeni pri Francetu. Gams je bil hitro odprt in že so cvrčala jetra v ponvici. Šumadijski čaj od »drenovače« nam je pognal kri in razvezal jezike. Bili so tu trije Galičanci, namenjeni za pravoslavne božične praznike od Ovčjega polja, kjer imajo na zimski paši ovce, domov v Galičnik. Pravili so o volčji nadlegi in kako doma v Galičniku (1350 m nad morjem) pozimi streljajo lisice kar iz hiše. Vrstile so se bolj ali manj grozne zgodbe o medvedih, volkovih in spet o kačah. France nam je pokazal svoj razrezani desni palec, kamor ga je lansko leto, ko je hotel ujeti modrasa za nekega angleškega profesorja, modras pošteno usekal. Ni mnogo manjkalo, da mu takrat v bolnišnici v Ohridu ni ostala cela desnica. Ali je nevarna belouška, da li gož posea kozji mleko, o vsem tem je bilo govora. Da je gož nevaren in škodljiv lovu, je potrdil France, ker je v nekem vinogradu pri Ohridu ujel nad poldrug meter dolgega goža in v njem našel tri male zajčke.

Naša družba se je še povečala s prihodom kapetana Raše, poveljnika obmejne čete v Žirovnici, ki ga je korabski veter prignal v Francetovo zave-

*) Nelovsko je s takim nabojem streljati na gamsa. — Ur.

tišče. Jetra so bila pospravljena in dobršen kos mesa se je smodil na žerjavici, ki nam je vsem, čeprav na pol surov, dobro teknil. Skovali smo nov načrt za gonjo divjih prašičev med Tanušajem in Njivištem v gozdovih pod Kabašem in Korabom. Takoj ko se malo popravi vreme, da gremo tja.

Pereče je bilo vprašanje vrnitve v Rostušo, ker se mi pač ni dalo pričakati novo leto v kolibi pri Krivem mostu. Okoli sedme zvečer so prišli neki vozniki iz Debra, se malo pri Francetu ogreli, potem smo naložili na cijaze lovski plen in hajd za Rostušo. Pol ure je še manjkalo do prihoda novega leta, ko sva z Igorjem zlezla pod tople odeje in utrujena zaspala.

Med potjo domov smo zagledali na cesti čudno prikazen. Enkrat je bilo na cesti, drugič v snegu na robu reke, povaljalo se je v snegu in spet vstalo. Ko smo prišli do nje, je Rustem spoznal Redžepa iz Žirovnice. Bil je pošteno okajen in venomer nekaj govoril predse. Na naše vprašanje, kaj je z njim,

Vila »Franc-brata«.

nam je Redžep odgovoril: »Teško meni, imam dve kod kuće.« Rustem nam je objasn timer, da je Redžep dober gazda, pa si je zato vzel dve ženi. Obe sta še precej mladi in hudo jezični. Med seboj se kregata, a do moža sta složni. Siro-maka Redžepa smo vzeli s seboj do hana in ga tam pustili, da se nspi in izkadi.

Na »novo« novo leto se mi ni kaj mudilo iz postelje, ker tu doli si

voščimo šele na »staru« novu godinu, to je 14. januarja. Toda okoli desete me je obiskal okrajni zdravnik dr. Schneider in me pognal na noge. Nomen est omen, za našega eskulapa v izvrševanju svojega poklica ne velja, pač pa v lovu. Če mu le čas dopušča, je zraven pri pogonih, a huda kratkovidnost, precejšna debelušnost in dobrodušnost mu ne dopuščata, da bi imel prevelike lovske uspehe. Pri zdravstveni postaji, ki je precej oddaljena od trga, sta z živinozdravnikom položila v mrhovino strup za volkove. Uspeh ni izostal, poginil je ovčarski pes, a sedaj njegov gospodar zahteva odškodnino. Poklicali smo gospodarja in zadevo še na novoletno dopoldne poravnali.

Flobertovki pravijo Srbi »gluvara« zaradi malega poka. Nekoč si je ogledoval mojo flobertovko kmet iz Korošišta Avdula. Pa to je igračka za otroke. je rekel. Šla sva v vrt, postavil sem na sto korakov tri centimetre debelo desko, narisal krog in Avdula dal, da ustrel i na navedeno razdaljo. Naboj je bil long rifle »sinoxid« R. Avdula je dobro zadel in ni se mogel načuditi, da je krogla prebila desko.

Ljubeznivo je pogladil puškico in pripomnil: »Mašalah e ovo vredi pare. Ništa ne pukne a ima ovaku snagu.« Takoj se mi je ponudil, da za dober denar prevzame simpatično orožje. Arnavti imajo med seboj krvne obračune in zato mi je bilo takoj jasno, zakaj si je Avdula zaželel puškico. Seveda sem ponudbo odklonil, zraven pa še povedal, da se za te vrste orožje zelo težko dobi orožni list.

Lovska povest

Dr. Stanko Bevk

V dolskem lovišču

(Konec.)

XXI.

Kdor se je tako srečno oženil, kakor sta se Beran in Jerina, ta ve, da beže meseci prvega zakonskega leta z neznansko hitrostjo. Našima zakoncema je minilo šolsko leto, da sta se konca komaj zavedala. Tudi za lov se jima čas ni ustavljal. Race so se brezskrbno preletavale po Blatih, petelini so odpeli brez njih in tudi srnjaki so imeli mir pred njima. Jereb je vestno in pogosto poročal, koliko petelinov je potrjenih in kje vse se pase srnjad. Pa namesto Berana so prihajali na lov le njegovi prijatelji.

Zdaj pa, ko so se pričele počitnice in sta bila profesorja lahko štiri in dvajset ur na dan pri svojih zakonskih družicah, kolo časa ni več tako brzelo. Spomnila sta se prijetnih lovskih dni v Dolu. Poželela sta si jih. Tudi gospema se je porodila želja po hladnih dolskih nočeh, kajti mestno zidovje se tudi čez noč ni ohladilo. Tako je prišlo, da se je v Maničini dekliški sobi povečala oprava za eno posteljo in je Mohorjeva nova hišica dobila nova stanovanca. Jerinova in Beranova sta se za čas počitnic naselila v Dolu.

Dolcem je dala preselitev snovi za pogovor. Res, da zdaj naših znancev iz mesta niso videli prvič po njihovi poroki tam, kajti prišli so bili že nekajkrat na obisk k svojcem, toda takrat so jih videli le nekateri. Zdaj pa se jih je mogel vsak doobra nagledati in se prilično z njimi tudi razgovoriti. V eni sodbi pa so si bili vsi Dolci in Dolke edini, namreč v tem, da sta Albina in Manica ohranili svojo prijaznost in da se kot mestni gospe nista prav nič prevzeli.

Beran je kupil svoji ženi dvocevno flobertovko. Kmalu je z njo prav dobro zadevala. Marsikateri vrani je drobna kroglica upihnila črno življenje, pa tudi kakšen divji golob je zdrsnil raz vejo ali se prekopicnil v jarek. Golobje so se posebno radi pasli po travnikih v Blatih. Pobirali so tam polžke, ki jih je voda pustila v travi ob jarkih. Tja sta Beran in Albina često zahajala.

V grmovju, ki je obrobljalo travnike, je postavil Beran klopce za čakanje. Na njih sta lovca presedela vse poldneve.

Ko sta neko popoldne spet kramljaje stopala proti Blatom mimo Mihevkinе hiše, sta videla, da plapolajo na vrvi ob hiši rjuhe in prti. Ob njih sta zagledala gospodinjo, ki je vsa sključena popravljala perilo, da ga ne bi vrgel veter na tla.

»No Mihevka,« jo ogovori Albina, ko prideta z možem v doslišno bližino, »ali sušite perilo?«

Mihevka se počasi zasuče, da vidi, kdo se oglašā. Brž spozna Mohorjevo in odgovori: »Ne, ali ne vidite zgubov od likalnika? Vetrim perilo, da ne zadahne. Pripravljene morajo biti lepše rjuhe in beli prti, če pridejo k meni z Gospodom.«

»Ej, Mihevka,« se oglasi Beran, »še često boste zračili, preden pride ta potreba.«

»Da bi bilo res, gospod,« odvrne Mihevka, »pa ne bo. Čutim, da kmalu pojdem. Eni prihajajo, drugi gredo.«

Albina je nekoliko zardela.

Preden sta stopila v zaklon, se je Albina vzravнала, dvignila lahti in vprašala: »Ivan, misliš li, da je Mihevka mislila name, ko je rekla ‚eni prihajajo‘?«

»Ne, Albina,« ji je odgovoril Beran in jo privil k sebi, »dasi ima starica še bistro oko, tega ni mogla opaziti.«

Čez dva dni je proti večeru zapel mali zvon v farni cerkvi. Mihevko so šli obhajāt. Naslednji dan pa je zvonilo z vsemi in raznesel se je glas po dolini, da je Mihevka dotržila...

Tisti večer po Mihevkinem pogrebu je mati Mohorka zakučila za večerjo. Albina je stala poleg nje. Ko je mati odšla v shrambo po slanino, je čula rožljanje železnih obročev na štedilniku. Vrnivši se v kuhinjo Albine ne najde več tam. Ko pa je ognju priložila, je opazila na žerjavici ogorke medenega testa in okajeno okroglo zrcalce...

Počitnice so minile.

Beranovi so vzeli s seboj v mesto najstarejšo Jernačevo hčerko Nežico, ki je vajena otrok in je spestovala precej svojih bratcev in sestic. Jerinova Manica pa je rekla, da pri njih ne bodo kupovali prej, dokler ne prištedijo za lastno vilo. Jerina je pristavil — kakor vselej — da se strinja z mnenjem svoje žene.

* * *

Minilo je leto in dan. V Dolu se ni dosti izpremenilo. Mladina je sicer dorasla, možje so osiveli in starci zlezli v gube, toda to je povsod tako in tak je zakon narave, da leta puščajo svoje sledove na človeku, dokler ga končno ne zgrabi smrt s svojimi kleščami.

Golina je to doletelo. Dasi je jedel za tri, je vendar omagal pod pezo let in letošnja spomlad ga je pobrala. Pri »zadnjih pogonih« na skupnih lovih, ki jih Beran še vedno prireja vsako jesen, pogrešajo mogočnega jedca, njegov lovski rog pa je že pred leti prevzel Cvetko Jereb, da ureja z njim lov in ravnanje lovcev.

Stari Mohor še vedno hodi s puško na rami po lovišču, toda drži se obližja Poklona, steze ob Brbovcu in ravnih Blat, kjer pase fazane, šteje račja gnezda in jerebičje pare. »Leta so tukaj, leta«, poudarja, kadar ga obišče Jernač, in ta mu prikimuje.

Kerin, Alčevce in Kašcec se shajajo po nedeljski jutranji maši pri Liparju, stikajo glave in se menijo o divjadi, ki se je na moč zaredila, odkar ima Beran Dol v zakupu. Čudijo se in hvalijo profesorja in njegovega čuvaja Jereba. Ta ti je ptič! Prešteto ima divjad, vse ve in vidi in povsod je. Če ga srečaš, ko gre v Zalo, ti pa stopaš v Četeže, da si tam odrežeš sušico za plot, preden je debelce na tleh, je že pri tebi, dasi sta si poti navzkriž kakor oje in ročica. To ti je čuvaj, to!

Če ne pride prepozno, pove tudi Jerašek katero, a navadno zamudi družbo. Potem ponagaja Katrici z novim učiteljem, ki — pravijo — da je kuhan in pečen pri Liparju.

Beranovi in Jerinova dva prihajajo za poletne mesece redno v Dol. Očka Mohor uči Ivančka streljanja s puškico na vzmet. Če malček zadene v papirnato tarčo, se dvigne hrupno veselje v sadovnjaku. Atek in mamica in »stlic« Slavko in teta Manica hvalijo mojstrskega strelca tako na glas, da pritečeta še Mohorka in Nežica iz kuhinje soglašat s pohvalo.

Mohorka prisede potem »za trenutek« k družbi pod rdečimi senčniki in občuduje lepo pletenje Maničino. Dasi Jerinova še nista nahranila za vilo, je vendar tako naneslo, da bodo v kratkem rabili tiste majcene jopice in povojke, ki jih sramežljivo plete gospa Manica.

Kaj hočemo! Ljubezen je moč, ki omaje tudi najbolj trden sklep in ga poruši kakor srnjad solnico, če sili venomer vanjo po njene dobrote.

Jesenski tekmi psov ptičarjev 1940

Letošnji jesenski tekmi smo že težko pričakovali in s tem večjim zanimanjem, ker sta v preteklem letu iz raznih vzrokov odpadli. Zanimale so nas pa tudi zasnove psov, ki jih zaradi neugodnih razmer spomladi nismo mogli natančneje ugotoviti. Kakor je bilo spomladi presuho, je bila vsa jesen izredno mokra, kakor tudi na dan jesenskih tekem. Ker se naša podružnica v Mariboru ni mogla odločiti, da bi priredila samostojno eno ali drugo tekmo na svojem ozemlju, tudi ni preostalo Osrednjemu društvu drugega, kot da je priredilo dne 13. oktobra t. l. v lovišču Cerklje pri Kranju na isti dan dve tekmi, in sicer jesensko vzrejno tekmo ptičarjev, za pse, ki so bili poleženi v letu 1939; ta tekma je imela naslov: »Prva spominska tekma Evgena Križaja«. Druga tekma pa je bila poljska tekma ptičarjev vseh starosti.

Na tem mestu naj nam bo dovoljeno omeniti, da imamo slovenski ljubitelji ptičarjev za seboj že tridesetletno delovanje. Saj je vsakomur znano, da je bila prva tekma ptičarjev v Sloveniji 9. oktobra 1910. Naše zadnje prireditve se je udeležilo še vedno lepo število pionirjev naše kinologije iz leta 1910. Navedem naj le povsod priznane sodnike dr. Ivana Lovrenčiča, Antona Schusterja, dr. Huberta Souvana in Franca Urbanca.

Udeležba je bila velika kljub omejitvi avtomobilskega prometa, ki je mnogim onemogočila poset tekme. Prav tako je bila tudi organizacija obeh tekem, ki jo je vodil veleindustrialec Rado Hribar, na višku. Poleg tega nam je naš ljubeznivi vodja tekme tudi prepustil svoje lovišče, s sorazmerno dobrim staležem, za kar se mu na tem mestu še enkrat iskreno zahvaljujemo. Ker pa v lovišču Cerklje pri Kranju, kjer sta se tekmi vršili, ni nobenega vodotoka, ki bi bil primeren za preizkušnjo v vodnem delu, ki je obvezna na jesenski vzrejni tekmi, nam je naš član Josip Bergman iz Ljubljane prijazno dal na razpolago svoje lovišče in nam s tem omogočil, da smo mimogrede v najkrajšem času opravili preizkušnjo v vodnem delu in šarjenju. Prav lepa hvala!

Ze zjutraj, ko je odrinil avtobus, je začelo liti, kar pa ni vplivalo na izvedbo tekem. Gotovo pa bi bili doseženi boljši izidi, če bi bilo vreme ugodno. Kljub temu pa smo imeli priliko videti nekaj prav lepih točk, kar dokazuje, da je mogoče uspešno loviti tudi v neugodnem vremenu, posebno, če sta vodnik in pes kolikor toliko za mokroto neobčutljiva in v pravi medsebojni povezanosti.

Na mladinski tekmi sta sodila Ivan Caf, Maribor, in naš predsednik Franc Urbanc, katerima sta bila v pomoč sodniška pripravnika Mitja Krejči in Ivan Prikril, Zagreb. Pri poljski tekmi sta pa presojala delo psov dr. Ivan Lovrenčič in Anton Schuster, sodelovali so pa tudi sodniški pripravniki Ivan Bračič iz Zagreba, ing. Fran Domladiš in dr. Hubert Souvan.

Iz priloženih razpredelnic je razvidno sleherno posamezno delo vsakega psa ter se zato ne spuščamo v podrobnosti. Če se pa kdo zanima za tega ali onega psa, mu bo vsak sodnik, ki je psa presojal, rad odgovoril na dana vprašanja o dobrih in slabih lastnostih psa, pa tudi vodnika. V splošnem naj le omenimo, da je pasji material pokazal zelo dobro zasnovo, česar pa o vodnikih z nekaterimi pičlimi izjemami ne moremo trditi. Tisti, ki jih to zadeva, naj dobro in večkrat prečitajo članek našega predsednika »Vodni-

kom«, ki je izšel v novembrski številki letošnjega »Lovca«. Za vsak uspeh je treba mnogo dela in potrpljenja. Največji neuspehi so se namreč pokazali v predmetu »ubogljivosti«. Zdi se nam, da vsa naša prizadevanja na tečajih in v člankih nič ne pomagajo. Vodniki se nočejo potruditi, vse šolanje psa je polovičarsko, psi se zaradi netemeljitosti vodstva ne pokoravajo vodniku. Samo žvižganje in tudi preklinjanje ne pomagata nič, ker je vodnik pri vzgoji površen, malomaren, morda tudi surov ali pa popustljiv. Psa lahko hitro pokvarim, a popraviti ga morem le z največjim trudom in potrpljenjem. Po navadi je tudi to »popravljanje« zaman, ker se često opravlja prepozno. Nos in ubogljivost sta sploh edini meri, ki dajeta psu vrednost. Ker ubogljivost ni prirojena, jo mora psu vtisniti v meso in kri vodnik in to ne šablonsko, marveč pri vsakem psu individualno. Upamo, da bodo te besede, ki smo jih s težkim srcem napisali, našle tudi izvrševalce, ne samo bralce. Pohvaliti pa moramo »izjeme«, pri katerih opažamo vedno večji napredek, ki je njim samim in pa tudi našemu društvu le v čast in ponos, kar jamči za nadaljnje uspehe in obstoj našega Društva ljubiteljev ptičarjev.

Po tekmah so bili v Cerkljah razglašeni izidi. Predsednik JKS dr. Lovrenčič se je v kratkem govoru spomnil blagopokojnega Evgena Križaja, čigar spominu je bila posvečena vzrejna tekma, na kar je razglasil izide poljske tekme. Pri tem je posebno pohvalil vodnika psa Canona Ortneškega, ki je dobil posebno častno darilo za najboljšega vodnika obeh tekem ter ga stavil za vzor vsem drugim vodnikom. Za drugo skupino, to je vzrejno tekmo, je povedal izide predsednik DLP Franc Urbanc, ki je položil na srce vodnikom, posebno pa poklicnim lovcem, marsikatero blagohotno in poučno besedo. Vodniki so dobili lepa darila, s katerimi so bili lahko vsi zadovoljni, posebno pa poklicni lovci.

S takim zaključkom svojega dvajsetletnega delovanja je tudi DLP lahko zadovoljno. Ali bo zadovoljen tudi blagajnik?

* * *

Vrstni red psov, ki so tekmovali, je bil ta-le:

Jesenska vzrejna tekma (Spominska tekma Evgena Križaja).

Št. 1. nem. kdl. psica »Stela Podpreska« JRP 158 B, *7. IV. 1939 od Bebe Podpreske JRP 139 B po Ali (Pluto) Kriški, JRP 131 A; vzreditelj: Karel Miklič, Ljubljana, lastnik in vodnik poklicni lovec Janko Dovč, Stožice 73.

Št. 2. nem. kosmdl. pes »Ali (Raf) Visoški« JRP 6 G, *10. VI. 1939 od Rose v. Saarforst JRP 4 H po Haso Stražiški JRP 3 G; vzreditelj: Ivan Hafner, Skofja Loka, lastnik in vodnik poklicni lovec Alojz Kovačič, Tomačevo. (Pes je naprodaj.)

Št. 3. nem. kdl. psica »Heidi v. Tschau« JRP 159 B, *23. II. 1939 od Cilly v. Tschau 5277 po Lipsia Gin 4941; vzreditelj: Max Rolle, Reichenau, lastnik: Josip Pirich, Maribor, vodnik: Jožef Skofic, Ljubljana.

Št. 4. nem. kdl. pes »Tip Čemšeniški« JRP 187 A, *4. III. 1939; od Gazelle v. Schornbusch JRP 2 po Mir Südwest JRP 145 A; vzreditelj Franc Urbanc, Ljubljana, lastnik in vodnik: Jože Škofic, Ljubljana.

Št. 5. nem. kdl. pes »Moj Zlatoroški« JRP 186 A, *26. I. 1939; od Male Südwest JRP 117 B po Mir Südwest 145 A; vzreditelj: inž. Oskar Dračar, Maribor, lastnik in vodnik Jože Logonder, Žabnica 30. (Pes je naprodaj.)

Št. 6. nem. kdl. pes »Nord« JRP 195 A, *14. IX. 1939; od Tite JRP 153 B po Blisk Dravski JRP 109 A; vzreditelj: Viktor Hausmaninger, Maribor, lastnik in vodnik: poklicni lovec Alojz Resnik, Gor. Sv. Lenart 38, pošta Brežice. (Pes je naprodaj.)

Poljska tekma:

Št. 1. nem. kdl. psica »Chic Ortneška« JRP 151 B, *1. I. 1938 od Bibe Ortneške JRP 85 B po Azor Kriški JRP 132 A; vzreditelj: Oskar Kosler, Ortnek, lastnik: Franc Urbanc, Ljubljana, vodnik: poklicni lovec Minče Smerkolj, Čemšenik.

Št. 2. nem. kdl. pes »Canon (Jup) Ortneški« JRP 184 A, pokolenje kakor št. 1; lastnik: dr. Ivan Tavčar, Ljubljana, vodnik: Bogdan Sezun.

Št. 3. nem. kosmdl. psica »Ritta vom Saarforst« JRP 15. I *15. III. 1936 od Gudrun vom Saarforst StDD 8926 po Held vom Saarforst 3826; vzreditelj: H. Schmidt, Bisten, lastnik in vodnik: Fric König, Bistra.

Št. 4. nem. kdl. pes »Alko vom Gildeberg« JRP 179 A, *11. IV. 1938 od Leda Goldbeck 5299 po Heidi v. d. Becke 5106; vzreditelj: Viljem Gildeberg, Lenzen, lastnik in vodnik: dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana.

Št. 5. nem. kdl. pes »Arco v. d. Weihermühle« JRP 194 A 6224, od Gunda v. d. Weihermühle 5257 po Artus vom grünen Bruch 3799, *8. I. 1937; vzreditelj: Fr. Vogl, München, lastnik: Slavko Plemelj Stermol, vodnik: Ksenija Hribar, Stermol.

Št. 6. nem. kdl. psica »Alka Kriška« JRP 105 B, *30. VI. 1935 od Cere v. Paffendorff JRP 83 B po Udo vom Fuchspass JRP 120 A, 5166; vzreditelj: Karel Polajnar, Ljubljana, lastnik in vodnik: Ivan Štular, Gor. Sv. Lenart 38, p. Brežice. (Psica je naprodaj.)

Št. 7. angleški seter »King« JRP 24 M, *12. VII. 1936 od Lady JRP 6 N po Felix del Rovere 11703; vzreditelj, lastnik in vodnik: dr. Friderik Luckmann.

Št. 8. nem. kdl. psica »Oda (Olja) Krška« JRP 144 B, *25. II. 1938 od Alke Kriška JRP 105 B po Wild Pöttmes JRP, 123 A; vzreditelj: dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana, lastnik: dr. Rudolf Trstenjak, Koprivnica, vodnik: poklicni lovec Adolf Ribisel, Vljajslav p. Novi grad.

Koker španijol »Kiki Piry« JRŠ 17 V.

Preglednica jesenske vzrejne tekme ptičarjev dne 13. oktobra 1940 v Cerkljah pri Kranju.

Številka žreba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje														Vsol a	Ocena	Smotra	Darila					
		Nos (6)	Nacin iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgubljenepiradi po sledi (4)	Donšanje izgublj.dlakaste dirjadi po sledi (4)	Donšanje dlakaste dirjadi (2)	Donšanje dlakaste dirjadi (2)	Ubojlivost (3)	Strelomirnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje sprito odletele perjadi (2)					Vodljivost (1)	Zgrabitev mačke (6)	Ustavitelj mačke (1)	Šarjenje v vodi (4)	Šarjenje v bičevju zaracami (3)
1	Stela Podpreska JRP 158 B	3 18	3 12	4 16	3 9	3 9	3 12	3 12	3 8	3 6	3 4	3 2	3 2	3 6	3 2	3 18	—	2 8	2 6	2 4	167	II a	prav dobro	Vodnik din 200—
2	Ali (Raf) Visoški JRP 6 G	2 12	2 8	3 12	3 6	3 9	3 9	3 4	3 8	3 2	3 6	3 2	3 0	3 4	3 2	3 24	—	4 16	4 12	4 8	150	III a	dobro	Vodnik din 100—
3	Heidi vom Tschau JRP 159 B	Vodnik odstopil																prav dobro						
4	Tip Čemšenški JRP 187 A	3 18	2 8	4 16	2 6	4 12	4 12	4 8	3 4	0 0	0 0	1 2	0 0	2 4	0 0	4 24	—	4 16	4 12	4 8	150	II c	prav dobro	Vodnik časno darilo,
5	Moj Zlatoroški JRP 186 A	3 18	3 12	4 16	4 12	3 9	3 9	3 12	3 8	3 6	3 4	3 2	1 2	2 2	2 2	3 18	—	3 12	4 12	2 4	167	II b	prav dobro	Časno darilo
6	Nord JRP 195 A	2 12	2 8	1 4	1 3	2 6	2 6	3 12	3 8	3 4	3 6	3 2	1 0	2 0	1 2	3 18	—	3 12	3 9	1 2	121	III b	dobro	Vodnik din 100—

Sodnika: Ivan Caf, Franc Urbanc.

Vodja tekme: Rado Hribar.

Sodnika: Ivan Caf, Franc Urbane.

Vodja tekme: Rado Hribar.

Preglednica poljske tekme pičarjev dne 13. oktobra 1940 v Cerkljah pri Kranju.

Številka zreba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti • preizkušnje												Vsota	Ocena	Smotra	Darila				
		Nos (6)	Natčin iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hlilrost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgubljene per- rutine po sledi (4)	Donšanje izgublj. dlaka- ste divjadi po sledi (4)	Donšanje brez sledi (3)	Donšanje percutine (2)	Donšanje dlakaste divjadi (2)	Ubogljivost (3)					Strelomirnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritno od- lele percutine (2)	Obnašanje pri zalazu in odložitve (1)
1	Chic Ortneska JRP 151 B	4 24	3 12	4 16	3 9	3 12	4 16	4 16	4 12	2 4	3 9	2 6	2 4	0 0	2 4	3 3	3 3	168	II a	prav dobro	Vodnik din 200—
2	Canon (Iup) Ortneski JRP 184 A	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	3 12	3 12	3 9	4 8	4 8	4 12	4 12	4 8	4 8	4 8	4 4	197	I a	odlično	Vodnik častno darilo
3	Ritta vom Saarforst JRP 151 I	3 18	4 16	4 16	4 12	3 9	4 12	1 4	4 12	4 12	4 8	4 12	4 12	2 4	2 4	3 6	3 4	164	III	prav dobro	Častno darilo
4	Alko vom Gildeberg JRP 179 A	4 24	3 12	4 12	4 12	4 12	4 12	3 12	4 12	3 9	4 8	4 12	4 12	3 6	3 6	2 4	4 3	172	I e	odlično	Častno darilo
5	Arco von der Weihermühle JRP 194 A	3 18	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	3 12	4 16	4 12	4 8	4 12	4 12	3 6	3 8	4 2	3 2	191	I b	prav dobro	Vodnik častno darilo
6	Alka Kriška JRP 105 B	4 24	4 16	4 16	4 12	3 9	4 12	3 12	4 16	4 12	4 8	4 9	3 6	1 2	2 8	4 4	4 4	189	I c	prav dobro	Vodnik din 300—
7	King JRP 24 M	4 24	3 12	4 16	4 12	3 9	3 12	3 12	3 12	3 6	4 8	4 12	4 12	3 6	3 8	3 3	4 3	180	I d	dobro	Častno darilo
8	Oda (Olja) Krška JRP 144 B	3 18	3 12	4 16	4 12	3 9	4 12	2 8	3 12	3 9	2 4	3 6	3 9	—	3 6	4 4	2 2	152	II b	prav dobro	Vodnik din 200—

Sodnika : dr. Ivan Lovrenčič, Antori Schuster.

Vodja tekme : Rado Hribar.

Vodja tekme: Rado Hribar.

Sodnika: dr. Ivan Lovrenčič, Anton Schuster.

† Vilko Ivanc, iz Sodražice pri Ribnici

Nepopisno pretresljiva nesreča je blagemu pokojniku, staremu šele 34 let, ugrabila življenje dne 22. septembra 1940. Njegovo najlepše razvedrilo po napornem delu mu je postalo kruto usodno. Pod gozdnatim Bloščkom je hotel upleniti rukajočega jelena, pa je nje-ga, prvega lovca ribniške doline, uplenila smrt. Po usodni pomoti ga je zadela krogla, namenjena kralju ribniških gozdov, in čez nekaj ur je izdihnil gospodar teh lovišč.

Zakaj sega usoda prav po najboljših možeh, delavcih, gospodarjih, tovariših, prijateljih, po najboljših lovcih, smo se z grozo vprašali ob tej dopolnitvi.

Pokojnik je bil vse to in še mnogo več. Dejansko je sledil pesniškim besedam: »Ne, kar velevala mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!« Zato je stal v prvih vrstah vseh kulturnih, gospodarskih in dobrodelnih narodnih organizacij, povsod, kjer je bilo dela polne roke, povsod, kjer naj ne ve levica, kar daje desnica. Ni iskal časti in odlikovanj, ker je bil v svoji skromnosti preplemenit, da bi svoj smoter videl v drugem kot v delu in žrtvovanju za svojega bližnjega. Žilav, neumoren podjetnik je bil vzoren gospodar in družinski oče, a tudi vesel in zvest družabnik. Zadnja njegova turobna pot je pričala, da ga ne objokuje le njegova strta družina, sorodstvo ter ožji znanci in prijatelji, temveč da žaluje vsa ribniška dolina, a posebej še lovci vse Slovenije. Ginljivo je bilo slovo od plemenitega pokojnika na grobu, ki je dobilo izraza v pretresljivih besedah lovskega tovariša dr. I. Lovrenčiča, tako da ni ostalo suho nobeno oko v nepregledni množici. Živo je orisal pokojnika kot zglednega človeka in moža, kakršni le morejo in morajo biti stebri in rešitelji naše narodnosti in domačega gospodarstva. Neizbrisno je začrtal njegov lovski profil, ki naj nam bo svetel lik v naši lovski organizaciji... Če smo skrušeni položili dragemu tovarišu zeleno vejico na mnogo prerani grob v znak in zastavo trajnega spomina, bomo to izpolnili le s tem, da bomo šli v delu za domovino in lovstvo po njegovih stopinjah — složno, kakor smo mu sledili složni v nemi tugi na poslednji poti. — Slava spominu lovskega tovariša!

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Lovska himna.

Na noge tovarši, na lov,
na lov, na lov, na lov!
Že lajajo psički
hovhov, hovhov, hovhov!

Razlega naš lovski se rog
trara, trara, trara, trara!
Odmeva po hribih okrog,
trala-la-la-la-la!

Zeleni gaj je lovčev raj,
življenje tu je slaj!
Čez hrib in log čuj puške pok,
že poje lovski rog:
Trara-ra-ra-ra-ra!
že poje lovski rog!

Zeleni gaj je lovčev raj,
življenje tu je slaj! (Ponavljati!)
trara — trara — trara:

Uredništvo. Zveza mi je na novo poročila uredništvo našega strokovnega glasila, pa smatram kot svojo prijetno dolžnost, da se predvsem najtopleje

zahvalim vsem tovariškim lovcem in spoštovanim sodelavcem, ki so me pretekli dve leti požrtvovalno podpirali s pismom, sliko in svetom. Le njim gre zasluga, da smo dostojno uveljavili naše lovstvo v kulturnem svetu in le to je in bo trajen dokument naše duševne potence na tem polju.

Mnogokaj morda tem ali onim čitateljem ni bilo po volji. Tudi meni ni bilo. Toda gozd odgovarja kakor vanj vpiješ, pravijo, in urednik obrača, razmere, sredstva in višja sila pa obrnejo. Urednik je le posrednik med tvorci in čitatelji.

Ker razmere zaradi svetovnih dogodkov postajajo vse težje, vabim vse tovariše lovce in zveste sodelavce, pa vse, ki še stojijo ob strani, da se oklenejo glasila ter ga podpro po svojih močeh, tako da bo uredniku možno izbirati najboljše izmed dobrega, da tako čimbolj dvignemo kulturno ravnen našega lovstva.

Na nas vseh je, če bo »Lovec« v bodoče slovenskemu lovstvu v čast ali nečast.

Inž. Sušteršič.

Račje gnezdo na drevesu. V znak protesta, ker so ji bila jajca v bičevju tolikokrat pokradena, si je divja raca uredila letos svoje gnezdo na vrbi ob potoku Dravinja. Nekateri Novovaščani, ki vodijo evidenco o stanju in zdravju posamezne divjadi, zlasti one, ki živi na otočju med Dravskimi strugami, raci goljufijo hudo zamerijo. Razumljivo, kako bi naj vedeli za njeno skrivališče, če ga kosci ne bi

slučajno odkrili. Kljub nezaupnici pa je bila ljubezen do perjadi vendar tako močna, da je eden odnesel raco z jajci vred domov in jo s tem obvaroval okvare. Čolnar (levi na sliki) je dva dni kasneje tudi prišel, da se prepriča, je li še vse zdravo, a je moral ugotoviti, da ga je nekdo že prehitel. Taka je usoda vse divjadi v Markovskem lovišču. P. M.

Zakaj srnjak gobavec in ne goborožec? Na moj članek se je oglasil dr. Dernovšek proti prvi oznaki in za drugo, češ da ta »zadene žebelj na glavo«, da to ni samo deminutivum, temveč da izraža tudi neko sočutje do nositelja takega strašnega naglavnega

okraska, in da naš narod nikdar ne naziva človeka, ki ima slučajno na kakem delu telesa kako gobo, gobavca.

Veseli me in prav je, da slišimo čim več glasov o oznaki, v mojem članku opisanega in naslikanega pojava. Oglejmo si utemeljevanje mojega protibesednika!

Da naš narod ne bi nazival človeka, ki ima slučajno kje kako gobo, gobavca, ne drži — ponovno slišim iz ust bolnic z gobo v dojki ali na maternici, da so »gobavke«, in bolnikov z gobo v danki, da so »gobavci«. Tudi druge slovenske oznake so slične: človek, ki šepa, je »šepec« ali »šepavec«, ki ima grbo, »grbec« ali »grbavec«, kilo, »kilavec«, ki je smrkav, »smrkavec« — torej povsod totum pro parte, to se pravi, oznaka celega človeka po enem samem pojavu na njem. »Gobavec« za gobe na glavi ni torej v slovenščini prav nič novega!

Srnjaka gobavca ne moremo primerjati zlatorogu, nosorogu, kozorogu — vsi ti imajo zgolj na rogeh nekaj posebnega, drugače so popolnoma normalni, srnjak gobavec pa je splošno obolenje, povzročeno zaradi izgube mod! Da to obolenje ni nalezljivo, to prav nič ne dé — saj tudi gobe v dojki, na maternici, v danki niso nalezljive. Splošnost je tu odločilna!

Da bi bil »goborožec« liki »ubožec« deminutivum, mi je novo.

»Naglavjek« ali »naglavek« ali »naglavje«?

Kdo more upravičeno trditi, da je eno edino od teh pravilno, drugo dvojje pa napačno! »Škrlatica«, »škrlatinka« in »škrlatina«; »podlaket« in »podlehtje« in »spodnje lehti« — kdo bo eno zavračal in drugo blagoslavljal! Vse to je prav in kaže čudovito raznolikost slovenščine. Dr. Černič.

Izvor izraza »gams«. Beseda »gams« je last nekega pastirskega prastarega ljudstva, ki je živel v Alpah davno pred Arijci. Da je divjo kozo imenoval »kozy« po domači živali, je gotovo, ker je s to besedo »gams«

<*kam(-)s »koza« v zvezi druga tega korena kam —: camum »kislo, pivo iz mleka«. Mogoče bi bilo, da bi lovec poimenoval to žival in po njej kot pastir domačo kozo, ker samo ta lahko da kislo, opojno pitje iz mleka, kamum, toda v tej zvezi je tudi kobila, ki daje kumis, in besede zanjo so n. pr. komb(ila), komonj, (tamar>tarar) <*kamar »kobila«. Kakor koza kam(.)s je tudi kobila zvezana s sorodno besedo za »kislo, pivo iz mleka«, t. j. tvarog, *kvar> kvas, kumis »pivo iz kobiljega mleka«. Kamum je identičen s kumisom. Pojem »kislo, okusno« je imel človek že kot lovec (rastline!) in »kislico« je imenoval opojno pitje iz mleka udomačene živali in po tej kislici žival, ki jo je dala, tu kozo, tam kobilo. Zato je zaporednost predmetov, ki jih je ta kultura poimenovala, uporabljajoč vedno koren kam- »kislo, okusno«, zelo verjetno tale: rastlina, kislo mleko, žival, gora.

Gams torej ne more biti slovenska beseda, kakor ni germanska, ne romanska. Nemci v književnem jeziku ne poznajo gamsa, ampak same gemes »divja koza«, ki je pa seveda izvedena od gamsa, misleč, da gams pomeni samca, kakor Slovenci, ki rabimo besedo gams za samca, kozla, dočim pomeni kozo, samico. Tudi romanske besede so pokvarjene s končnicami. Italijanska camozza in camoscio

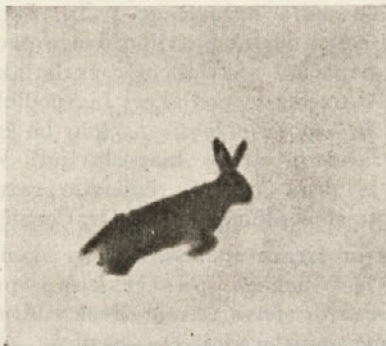

Foto Mitja Krejči

»Iz loža«.

prvotno ne obstojata, ampak samo ena oblika, ki pomeni izključno kozo. Iz raznih poimenovanj se da povzeti, da se je prvotna beseda glasila nekako: *kam(.)s. Samostalni med m in s je lahko: a, e, o, tudi u.

Prof. Karel Oštir (»Drei vorslawisch-etruskische Vogelnamen«, str. 9) je postavil nasproti etruški capra »koza« pred romansko *cama(r) »koza« (c izgovarjaj za k), ki je vsekakor starejša od naše *kam(a)s, če kdaj res obstojala.

Od tod vidimo, da je vprašanje našega gamsa prav za prav jezikovno-zgodovinsko. Kako so ga imenovali prvi Slovenci v Alpah, danes ne moremo vedeti. Mogoče je, da so imenovali gamsa drugače kakor danes. Gotovo pa je, da če bi ga drugače od germanskih sosedov, bi poznali danes brez dvoma dva naziva. Ker pa tega ni in imamo z Nemci isto besedo, ki tudi nima nič posebnega nemškega na sebi, moramo smatrati prav besedo gams danes za najpravičnejšo.

Gams, ki pomeni »kozy«, in sicer domačo žival, ne divje živali, ne more imeti nobene zveze s slovenskim »kamnom«, kakor je poizkušal Janez Majciger (Letopis S. M. 1896: »Kamica — gams«) razložiti besedo gams. Nazivi kakor lat. rupicapra, nem. Steingeiss, so pozni in umetni. Iz *** kamice (Majciger) ne pride v slovenskih ustih nikdar gams. Če bi pa kdaj obstojala, bi bila prejasna, da bi mogla poleg tujke popolnoma izginiti. Ker pa v kamenju živi več živali, kateri bi šel prvi naziv kamica?

Zadnji je menda poizkušal dr. Henrik Tuma narediti iz gamsa slovensko besedo: Ker se drugače ni dal izpreminjati, ga je pisal s z: gamz, kakor marsikateri, ki se mu zdi beseda na ta način bolj domača. Izgovarjamo sicer gamza, gamzu, itd. (toda gams!), a slovensko ne pišemo tako, kakor govorimo, ampak je treba za z tudi etimološko podlago. In za take stvari

je imel Tuma često prav nesrečno srečo: »Pravilno je gamz iz gamez. pisava z ‚s‘ je po nemškem, dasi je tudi v bavarsko-tirolskem narečju izgovor mehki s = z. Schmeller (etim. slovar bavarščine) navaja ‚das gams‘, t. j. gomazeča čreda; gamez mi velja za slovensko besedo (»Planinski vestnik«, 1930., str. 34., p. č.). V »Imenoslovju Julijskih Alp« mu je nekdo (menda urédnik - jezikoslovec!) popravil »vse gamze, da je ostal samo »Gamzov rob«, zaradi katerega je tudi napisal navedene besede.

Po prej rečenem gams ne more biti od gomazeti. Pa tudi za to ne, ker ta glagol ne sodi v najbolj slovenske, ne najstarejše v jeziku, gams pa je mnogo pred slovenščino tu. Končno »gomazi« lahko čreda, nikdar poedina žival — gams — ali »gamez«. Sodeč po citiranju »das Gams« je mislil Tuma, da je gamz brezspolno ime: »gomazeče«. In ena žival? Jezik rabi tudi ednino, in to celo najprej. Tudi Tuma se je torej zmotil. Gams je v tirolskem dialektu koza, die Gams (Majciger, n. m.), kar je edino pravilno. Da se ljudje tu pa tam lahko zmotijo, smo dokaz tudi Slovenci.

Ker torej ljudje niso izpremenili gamsa z žensko končnico, in je ostal Tirolcem die Gams, Slovencem gams, in se je raje iz kože prevrgel v kozla, to je že močen dokaz, da je najpristnejše, kolikor moremo danes dognati: gams. Danes ne gre izpreminjati ne črke, ne spola. Treba se je le zavediti, da je beseda prastara, predarijska in da prvotno pomeni »kozo«.

Časi se izpreminjajo: nekoč se je zanimal za domačo kozo — pastir in se je vrtel okrog samice, danes se zanima za divjo kozo lovec in lazi za samcem: zato je postala gams »koza« moški gams! Ni dvoma, da je pred pastirjem bil lovec gospod v Alpah, gamsa pa je s to besedo poimenoval — pastir.

To je moje mnenje o izrazu gams.

Ado Makarovič.

Zgodbica 6. Pred približno 50 leti je imela graščina lastno lovišče od Boča do Macelja. Pred božičem, kadar ženske doma čistijo in si povsod na poti, je najpripravnější dan za lov in če je tedaj še mal, zmrznjen sneg, je kakor nalašč za lov na zajce. Nekega takega dne je graščina povabila lovce vse okoli in odrinili so proti Slatini, kjer so pričeli lov. Popoldne, ko so že lovili proti Rogatcu, se iz zastavljanega pogona ukrade zajček in se zateče v drvarnico bližnje hišice, v kateri je stanoval čevljar s postranskim roko-delstvom divjega lova. Ker je bil obnem tudi viničar nekega gospoda iz

Foto Mitja Krejči

»V novini«.

Slatine, je imel pri hiši enocevno puško prednjačo. Toda orožniki so mu ob trgatvi vzeli petelina s puške, da ne bi mogel streljati. Čevljar, ki je opazil dolgouhca, ni mogel odoleti izkušnjavi, sname sicer nabito, a pohabljen puško iznad postelje, pokliče hčerko in natakne novo kapico na vžigalnik (žekno). Medtem ko oče odpre okno in nameri na čepečega zajca v drvarnici, sproži hčerka z udarcem čevljarskega kladiva kapico, da v gromu in dimu omahne plen. Toda pok je priklical lovce in kopitar je s svojo brezpetelinko postal plen sodišča. To je bila kruta usoda slovenskega izumitelja hamerles pušk.

H. B.

Zgodnica 7. Že skoraj pred dvajsetimi leti je pripovedoval moj rajni stric ob nekem zadnjem pogonu: »Ko sem bil še mlad lovec in je bilo življenje živalstva še bolj tajna, smo nekoč lovili v Brezni gori. Mene kot takratnega občinskega tajnika so postavili na najvišje stojišče ob skali, ki zapira pogled proti sosednjemu lovišču, a zato zahteva dobrega in urnega strelca. Lisica, ki tu najrajši pride, navadno vsakega preseneti. Tu sem stal naslonjen na skalo in zatopljen v misli, se zdrznem in po vsem telesu trepetajoč zagledam na skali nad seboj — vraga. Pravega živega vraga z rogovi in hudomušnim pogledom, kakor je naslikan v svetem pismu. Lasje so se mi ježili, roke in noge šibile ob misli, da sem že zgubljen. Vendar zberem vso moč in sprožim oba strela proti njegovi glavi na skali ter mrmrajoč molitvice zbežim, kar so mi dale pete in moja bolna noga. Toda za mojim hrbtom sem slišal šum in lomast in nisem utegnil, da bi se ozrl. Po celi večnosti bega sem vendarle prihrpel do zbirališča, kjer se šele zavem svoje čudne situacije, ko so me zvedavo od vseh strani ogledovali in povpraševali, kaj se je zgodilo, da sem tako raztrgan in blaten. Ko se malo pomirim, jim povem, da sem ustrelil vraga ravno v obraz in da me je ta preganjal. Toda vsi so mislili,

da roji vrage samo v moji prekropani glavi in so se na vse grlo krohotali. Šele vodja gonjačev je nekoliko zavri norčevanje, ko je čez čas za tem javil prinešeni plen, in sicer šest zajcev, eno lisico, eno srno in — enega srnjaka, ki je v glavi čisto podoben vrugu. Ko pregledamo plen, ugotovi lovski gost iz Zagreba, da je tisti srnjak gams, ki se včasih zateče v nižino in moj ustreljeni — vrage. Zame je bil vendar le vrage!

H. B.

Društvene vesti

Spomin Ivanu! Na Vse svete je bilo preneseno truplo o božiču lanskega leta umrlega Ivana Magušarja v njegov rojstni kraj Kropo.

Prijatelji in znanci se ga spominjamo kot lovskega tovariša, ki je bil vedno pripravljen, da nam nesebično nudi v svojih loviščih priložnost za lov. Neposredno pred smrtjo je delal načrt za lov na gamse v Kroparski gori, ki jo je bolj ljubil kot druge gore domovine, saj mu je ona od rane mladosti nudila lovske užitke in spomine, ki so ga spremljali skozi življenje ter mu ga

lepšali v težkih trenutkih. Ni mu bilo usojeno, da lovi še na tem lovu v družbi povabljenih prijateljev. Usoda ga je poklicala na oni svet. Truplo pokojnega pa počiva v vznožju ljubljene gore v domači zemlji, ki ga je rodila in mu dala klene lastnosti.

Lovski tovariš, če te popelje pot mimo njegovega počivališča, ustavi se, vrzi zeleno vejico na grob, spomni se pokojnega, ki je bil z vsem svojim bitjem lovec in tovariš.

*

Širši odbor Zveze lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani je na svoji seji dne 5. septembra 1940 sklenil, da se v kritje višjih stroškov zavarovanja s 1. januarjem 1941 zviša članarina za redne člane na 100 din in za lovske čuvaje na 80 din. Ker nastopi po zavarovalnih pogojih zavarovanje z dnem, ki sledi vplačilu članarine, se vsi člani opozarjajo, da članarino čimprej plačajo pri pristojnem lovskem društvu, da ne bo nastala vrzel v zavarovanju. Ravno tako naj tudi vsi člani poviške zavarovalnin čimprej, vsaj pa 5 dni pred 1. januarjem 1941 nakažejo Zvezi. Dotični člani, ki so v letu 1940 vplačali zavarovalne poviške za vse leto, se obveščajo, da smo od teh poviškov polovico sprejeli v kritje premij za drugo polletje 1940, drugo polovico pa stavili v račun in predali zavarovalnici kot predplačilo na poviške premije za leto 1941. Z ozirom na to naj dotični, ki imajo taka predplačila v dobro, vpošljejo Zvezi samo še polovico poviškov premij za leto 1941. V svrhu nakazila se lahko poslužujejo položnic, na katere naj napišejo številko našega čekovnega računa: 11.942. Zvezin tajnik.

Lovsko društvo Ljubljana prilaga decembrski številki položnice za vplačilo članarine za 1941. Članarina znaša za redne člane 100 din, za lovske čuvaje 80 din.

Zasavsko lovsko društvo obvešča svoje člane, da so poštne položnice za

vplačilo članarine za l. 1941. priložene decembrski številki Lovca. Opozarjamo, da znaša članarina za leto 1941 za redne člane 100 din, za lovske čuvaje pa 80 din.

Lovsko društvo Maribor je na svoji odborovi seji dne 7. XI. t. l. sklenilo, da priredi, kakor leta 1936 in 1938, meseca februarja 1941 tečaj za lovske paznike v prostorih gozdarske šole v Mariboru, ako se bo priglasilo dovoljno število tečajnikov. Predvidoma bo tečaj trajal 10 do 14 dni.

Interesenti naj pošljejo svoje prijave najkasneje do konca decembra t. l. Lovskemu društvu Maribor. Lovske čuvaje pozivamo, da se v lastnem interesu udeleže v čim večjem številu tečaja. — Potrebne informacije dobe pri Lovskem društvu Maribor.

Lovsko društvo Novo mesto. Plačajte zaostanke na članarini, sicer bo moralo društvo te sodnim putem zahtevati in zamudnike kot člane črtati.

Iz Ptuja. Zdaj šele lahko prav precenimo škodo, ki jo je napravila letošnja zima v naših loviščih, kjer je kljub zimskemu krmljenju divjad prav redka. Zato opozarjamo zakupnike in lastnike lovišč na umesten sklep, da odstrel fazank letos ni dovoljen in da se tudi jerebice letos zaščitijo.

Bliža se konec leta, vse člane, ki so na zaostanku s članarino, prosi društvo, da jo čimprej poravnajo, da ne bo pozneje zamere. Za člana društva pa smatramo vsakega, ki je javil društvu svoj pristop, a se še ni odjavil.

Lovskim zakupnikom sporočamo že zdaj, da se bodo dobila spomladi zastrupljena jajca pod enakimi pogoji kot letos.

Člani, ki so predložili svoje lovske karte v žigovanje društvu, jih ne dobe nazaj pri društvu, temveč naj jih dvignejo pri okrajnem načelstvu.

Zakupniki in lastniki lastnih lovišč naj vprašalno polo za lovski kataster dobro prečitajo in na vprašanja vestno in točno odgovore ter pošljejo pravo-

časno društvu, da ne bo zamudnega drezanja. Nekaterim članom so se posamezne številke »Lovca« izgubile in letnik ni popoln. Zveza lovskih društev pa ima še nekaj številke posameznih letnikov in jih da brezplačno na razpolago. Kdor želi manjkajoče številke nadomestiti, naj piše društvu ali se osebno oglasi na uradni dan, v sredo od pol 11. do pol 12. ure, in navede številko in letnico »Lovca«, ki mu manjka.

Po sklepu Zveze bo znašala članarina za lovska društva v letu 1941. za lovce 100 din, za čuvaje pa 80 din. Vsi člani pa so enkratno zavarovani zoper nezgode in jamstvo, kot je to natančno navedeno v 7. št. letošnjega »Lovca« na strani 297. Vsak član pa se lahko zavaruje za večkratni znesek nezgodnega in jamstvenega zavarovanja, mora pa premijo za večje zavarovanje plačevati sam. Natančnejša pojasnila dobe člani pri društvem tajniku.

Tajnik.

Prošnja v nesreči. Dne 22. aprila letos je bil šolski upravitelj, lovski tovariš in lovozakupnik Milan Erker iz Peteševca v Prekmurju zavrato in nevarno obstreljen, ko je slonel na oknu svojega stanovanja. Poleg težkih poškodb in izgube očesa je spričo grozodejstva in nesreče njegova soproga dobila živčen napad, tako da sta se oba morala dolge tedne zdraviti v bolnišnici in je verjetno obema, zlasti upravitelju, zdravje za vedno uničeno. Štiri nedorasle otroke so morali za ves ta čas oddati v tujo oskrbo.

Borba za golo življenje po bolnišnicah je nakopala ubogi družini velike stroške in dolgove. Zato Zveza apelira na lovska društva in vse lovce, da podpremo tovariša v nesreči in stiski. Denarne darove pošljite neposredno ali preko svojih lovskih društev.

Kinološke vesti

Sodniki. Sodniški izpit za splošne sodnike brakov so položili z uspehom dne 19. oktobra 1940 v Cerknici: pripravniki Ivanc Adolf, trgovec v Sodražici, Kristen Jože, učitelj v Cerknici, dr. Lavrič Janko, odvetnik v Ribnici in abs. jur. Lovrenčič Lado na Vrhniki. Komisijo so tvorili predsednik Zupan Ivan kot zastopnik JKS, dr. Lovrenčič Ivan in Lazarini baron Henrik ter Drenig T. Teodor kot zapisnikar. Pri polaganju izpita Lovrenčiča Lada je bil član komisije dr. Lavrič Janko namesto dr. Lovrenčiča Ivana.

Sodniški pripravniki. Društvo gojitelja i ljubitelja lovačkih pasa v Zagrebu je prijavilo za vse vrste ptičarjev Bračića Ivana, trgovskega potnika, Ribarja Radomira, privatnega uradnika in Prikrla Ivana, zobotehnik, vsi iz Zagreba.

Društvo gojitelja i ljubitelja lovačkih pasa je imelo dne 31. oktobra t. l. svoj izredni občni zbor v Zagrebu. Zaradi smrti predsednika in podpredsednika ter odstopa tajnice in blagajničarke, so bili izvoljeni pri volitvah: za predsednika dr. Jagić Rudolf, odvetnik; za podpredsednika Pasarić Rudolf, trgovec; za tajnika Ribar Radomir, privatni uradnik, in za blagajnika Mahnik Zvonimir, blagajnik Gradske štedionice. Odborniki: Bernetic pl. Ernest, Boček Henrik, Bogda-

Lovski koledar za december

Sonce	vzhaja	zahaja
dne	ob uri	ob uri
11.	7 ³⁵	16 ²⁵
21.	7 ⁴¹	16 ²⁸
31.	7 ⁴⁴	16 ³⁴

Mesec je 14. v ščipu, 28. v mlaju.

nič Kornel, Bračić Ivan, Maričić Josip, dr. Köster Oto, Pleteršnik Vlado, Prikril Ivan, Sežun Bogdan, dr. Sutlić Aleksander in Urbanc Franc. Kot zastopnik Saveza je bil prisoten savezni tajnik. Poslovnica: Zagreb, Gajeva ulica 6/II., tel. 62-14.

Nova psarna. JKS prijavlja v zaščito psarno »Kunšperg« za športne pse, lastnica Kristina grofica Ceschi, grad Bizeljsko, Št. Peter pod Sv. gorami. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov. Savezni tajnik.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

18 leten fant, močan in zdrav, bi se rad izučil za gozdnega in lovskega paznika. Najraje bi šel na graščinsko veleposestvo kot praktikant proti mali odškodnini. Opravljal bi tudi druga hišna dela. Naslov: Gregl Viktor, Sveti Jurij ob Taboru, Celje.

Absolvent nižje. drž. gozd. šole, oženjen, s 4 razredi privatne gimnazije, vešč nemškega in nekoliko francoskega jezika, ima nekaj prakse in je vaje tudi pisarniških del, želi dobiti službo kot gozdni in lovski čuvaj. Ponudbe na: Kotar Anton, Pleterje, p. Št. Jernej, Dolenjsko.

Iščem službo poklicnega lovca ali logarja za nižinski lov. Sem 54 let star, poročen, brez otrok, z državnim izpitom, vešč nemščine, gojitelj fazanov in dreser psov. Dolgoletna praksa. Grem tudi za oskrbnika na manjše posestvo. Binder Franc, logar kneza Windischgrätz, Sava pri Litiji.

Prodam 50 raznobarnih papigic skupaj ali posamezno in tudi več golobov. Adolf Grom, Novo mesto.

Iščem mesto nadlovca in dreserja lovske psov. Imam dolgoletno prakso, govorim in pišem slovensko, hrvaško in nemško. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov: Podravski, p. rest. Novigrad.

Lovskega čuvaja, mlajšega, poročenega, ki bi obenem s svojo ženo opravljal vsa dela na kmetiji, pri živini, na polju, v gozdu in v sadovnjaku, sprejemem. Ponudbe na Upravo »Lovca«.

Pozor, lovci! Sveže ustreljeno srnjad plačujem po 15 din za kg, zajce po velikosti do 28 din, vse postavno oddajni kolodvor. Prevzamem vsako količino. Pošiljke na: »Riba«, Ogrinc, Ljubljana.

Žive zajce za pleme in osveženje krvi zamenjamo za žive jerebice in fazane, oziroma prodamo zajce in kupimo jerebice ter fazane za naša lovišča. Ponudbe čimprej na naslov: Lovska družba Sloka, v roke Mazlu Alfonza, Ptuj.

V podzakup vzamem lovišče ali del lovišča, oziroma pristopim kot družabnik. Lovišče naj ne bo predaleč od železnice. Ponudbe poslati na upravo »Lovca«.

Lovci! Po napornem lovu, katerega vršite v vsakem vremenu, v dežju in mrazu, vas varuje prehlada požirek toplega čaja. Pa ne navadnega črnega čaja, temveč vitamine vsebujočega, krepičnega »Emona« cvetličnega čaja. Prirejen z limono, rumom, žganjem, vinom ali mlekom, vedno dá pijačo izrednega učinka in okusa. Tudi v gostilnah in lovskih postojankah zahtevajte samo pravi cvetlični »Emona« čaj lekarne Mr. Bahovec v Ljubljani.

Prodam lovsko psico, istrijanko, tri leta staro, in dva njena mladiča, stara štiri mesece. Pojasnilo: Zupančič Henrik, trgovec v Ajdovcu, p. Dvor pri Žužemberku.

Prodam 3 letnega psa ali enoletno psico, oba čistokrvna istrska braka z rodovnikom. Ciril Knez, Tržišče.

Kupim prvovrstnega bravarja, čisto-krvnega, dresiranega, starega 2—3 leta. Ponudbe na: Medved Martin, lesni trgovec, Šoštanj.

Prodám nem. kratkodlakega ptičarja v prvem polju, popolnoma dresiranega. Cena ugodna. Jožef Logonder, Žabnica, Dorfjarje 30, p. Škofja Loka.

Kupim dobro ohranjeno polrisanico kal. 16, krogla najraje 6-5 ali 6-6 mm. Prodám pa dobro ohranjeno polrisanico kalibra 28/6-5×52. — Sekirnik Makso, Oplotnica.

Pristen tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovjšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:
kot priročen daljnogled za zalaz podnevi
in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g,
dalje od naših novih lahkih modelov kot
svetlobno močen daljnogled za zalaz in
čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za
nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi,
teža 685 g,

kot lahko merilni strelni daljnogled za
zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki
ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II, preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščekov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro **Ivan Burger**, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani, Dvorni trg 1, ima v komisijski prodaji sledeče orožje:

- 1 dvocevka petelinka kal. 16/8 mm, 1500 din;
- 1 dvocevka Hamerles kal. 16/16 mm 2000 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 2500 din;
- 1 Schönauer repetirka kal. 6.5 mm 3000 din.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarnju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gospodarski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»VULPESIN«

priznano najboljšo vabo za lisice nudim lovcem z jamstvom pri pravilni uporabi, ter v ta namen prilagam vsaki steklenici, katera velja din 50.— in poštino, brezplačno knjižico z navodili za lovljenje lisic.

Alojzij Štraus, Hrastnik

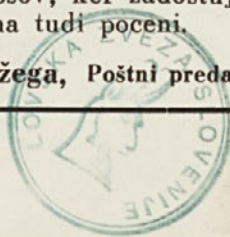
Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»**HUBERTUS**«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Cyan-kapsule

in

strychnin (Merck)

v kristalih brucina prost

za lisice

samo na dovolilnico
od sreskega načelstva
ali mestnega fizikata
v drogeriji

Emona

I V. K A N C

Ljubljana • Nebotičnik